

Janus. Nr. 174
BIBLIOTEKA P. B. R.

Oddział w Lublinie

Nr. 204

(B. I. 31)

Sędzia FRANCISZEK STOJANOWSKI.

Dr. FILIP HEFTER.

KODEKS

Postępowania Cywilnego.

(Rozp. Prezydenta R. P. z 29/XI 1930 Dz. U. R. P.
Nr. 83 z 3/XII 1930 poz. 651 i 652)

wraz z przepisami wprowadzającymi, orzeczeniami wszystkich trzech izb w podobnych kwestjach proceduralnych, objaśnieniami Ministerstwa Sprawiedliwości, ustawami i rozporządzeniami pozostającymi w związku, przytoczeniem tekstu ustaw i rozporządzeń, które przepisy wprowadzające utrzymują w mocy, okólnikami Ministerstwa Sprawiedliwości w kwestjach proceduralnych, z tabelą terminów i wypadków w których zażalenie względnie środek odwoławczy nie są dopuszczalne oraz indeksem.



BIBLIOTEKA PRAWNICZA
STANISŁAWÓW.

2789153



A-8218



2492/54/202

Pravo 5

Przedmowa

Prace nad polskim kodeksem postępowania cywilnego mającym dotychczasowe odrębne dzielnicowe przepisy proceduralne zunifikować, rozpoczęto po utworzeniu Komisji Kodyfikacyjnej w r. 1920, w specjalnej sekcji postępowania cywilnego, która wyłoniła ze swego grona specjalny Komitet redakcyjny.

Prace przygotowawcze nad polską procedurą cywilną rozpoczęto już w r. 1917 t. j. od czasu utworzenia Komisji przy Departamencie Sprawiedliwości Tymczasowej Rady Stanu oraz Komisji specjalnej w Krakowie. Komisje te opracowały tylko zasady ogólne.

W r. 1927 Komitet redakcyjny przedłożył sekcji „Projekt Polskiej Procedury Cywilnej“, a ta w latach 1927 i 1928 na dłuższych posiedzeniach projekt ten zrewidowała, uchwalając szereg zmian i uzupełnień. W ten sposób uzupełniony i zmieniony projekt nadesłano sądom, izbom adwokackim, towarzystwom prawniczym i t. d. do zaopiniowania.

Po rozważeniu tychże opinii przez Komitet redakcyjny, ogłoszono „Projekt“ w r. 1929 w czasopiśmie „Komisja Kodyfikacyjna Rzeczypospolitej Polskiej“.

Następnie Komisja Kodyfikacyjna na posiedzeniach ogólnych, skuteczniwszy w „Projekcie“ pewne poprawki przesała go Ministrowi Sprawiedliwości. W r. 1930 ogłoszono drukiem „Projekt“

łącznie z przepisami wprowadzającymi i projektem ustawy o kosztach sądowych.

W dzienniku ustaw Rz. P. z dnia 3. grudnia 1930 r. ogłoszono jako rozporządzenie Prez. R. P. Kodeks Postępowania Cywilnego wraz z przepisami wprowadzającymi bez ustawy o kosztach sądowych, z pewnymi zmianami projektu.

Układ Kodeksu Postępowania Cywilnego wzorowany jest na układzie niemieckiej ustawy o postępowaniu cywilnym, zgodnym z układem procedury cywilnej austriackiej z pewnymi zmianami w kolejności poszczególnych działów.

Przepisy Kodeksu Postępowania Cywilnego odznaczają się zwięzłością i tendencją uogólniania i unikania wedle możliwości kazuistyki.

Przeprowadzając w ogólnych zarysach porównanie Kodeksu Postępowania Cywilnego z procedurami rosyjską, niemiecką i austriacką, można zauważyć, że Kodeks Postępowania Cywilnego jest postanowieniami najbardziej zbliżony do procedury austriackiej, w mniejszej mierze do procedury niemieckiej, a już minimalnie do procedury rosyjskiej.

Z ważniejszych podobieństw i różnic na szczególną uwagę zasługują niżej przytoczone wypadki.

Kodeks Postępowania Cywilnego nie zna instytucji pierwszej audjencji, znanej tylko procedurze austriackiej, a utrzymując w mocy w zaborze po-austriackim rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości o postępowaniu w sprawach małżeńskich znosi instytucję pierwszej audjencji (XXVII pkt. 6).

Z postępowań odrębnych zna Kodeks Postępowania Cywilnego postępowanie nakazowe i upominawcze, także w sprawach czekowych i wekslowych,

postępowanie przed sądem polubownym, nie wprowadza zaś znanego tylko procedurze austriackiej postępowania w sprawach drobiazgowych (poniżej 100 zł.), postępowania dla spraw najmu i dzierżawy (awizacyjnych), jak również w sprawach syndykackich.

Postępowanie w sprawach o naruszenie zakłóconego i przywrócenie utraconego posiadania, które wytacza się jedynie przed sądem grodzkim, nieznaną procedurze pruskiej, a o którym mówi jedynie w art. 1496 procedura rosyjska, różni się wedle Kodeksu Postępowania Cywilnego od postępowania zwykłego tem, że sąd bada jedynie ostatni stan spokojnego posiadania i fakt naruszenia, że sąd może wydać w wyroku odpowiednie zarządzenia (art. 398), następnie, że musi ono być wytoczone w ciągu miesiąca od dnia w którym powód dowiedział się o naruszeniu względnie utracie posiadania, a do 6 miesięcy najdalej (art. 397), w końcu, że kasacja jest niedopuszczalna (art. 432 § 2).

Kodeks Postępowania Cywilnego wprowadza zgodnie z procedurą rosyjską nieznaną procedurze austriackiej i niemieckiej instytucję umorzenia postępowania w wypadkach przez Kodeks Postępowania Cywilnego przewidzianych (art. 208).

Zgodnie z procedurą austriacką przyjmuje Kodeks Postępowania Cywilnego dowód z wystuchania stron pod przysięgą odmiennie od procedury niemieckiej i rosyjskiej, które znają dowód z przysięgi stron.

Kodeks Postępowania Cywilnego podobnie jak procedura niemiecka zna przeciwdowód przeciw ustaleniom wyroku karnego, skazującego odmiennie od procedury austriackiej.

Domniemanie faktyczne, wprowadzone przez Kodeks Postępowania Cywilnego nieznane jest ani procedurze niemieckiej, ani austriackiej, ani rosyjskiej.

Falsz dokumentu wedle Kodeksu Postępowania Cywilnego, zgodnie z art. 544 procedury rosyjskiej ma udowodnić strona, która zaprzecza prawdziwości dokumentu, odmiennie niż procedura austriacka.

Kodeks Postępowania Cywilnego nie zna, odmiennie od procedury austriackiej wyroku z uznania i zrzeczenia się, jak również wyroku zaocznego przeciw powodowi.

W wypadku niestawiennictwa powoda, pozwany nie może żądać wydania wyroku zaocznego przeciw powodowi, a jeżeli powód nie żądał przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności, a pozwany nie zgłosił wniosku o rozpoznanie sprawy, sąd zawiesza postępowanie (206 § 2).

Wedle kodeksu Postępowania Cywilnego, podobnie jak wedle procedury rosyjskiej, strona może żądać przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności, co nieznane było procedurze austriackiej.

Kodeks Postępowania Cywilnego nie zna specjalnego trybu doręczenia pozwu, chociaż w kilku miejscach, jak n. p. w art. 197 wspomina o trybie doręczenia pozwu, z wyjątkiem doręczenia pozwu kuratorowi (art. 157).

W projekcie w art. 156 był przewidziany specjalny tryb doręczenia pozwu. Może skutkiem przeczenia postanowienia art. 156 projektu nie zostały wprowadzone do Kodeksu Postępowania Cywilnego.

Od wyroku zaocznego dopuszczalny jest sprzeciw, niema zaś jak w procedurze austriackiej restytucji,

W apelacji dopuszczalne jest beneficjum novarum wedle Kodeksu Postępowania Cywilnego, z pewnemi ograniczeniami, odmiennie od procedury austriackiej i rosyjskiej, a zgodnie z procedurą niemiecką.

O ile Kodeks Postępowania Cywilnego miał zunifikować postępowanie przed sądami cywilnemi na całym obszarze Rzeczypospolitej, to wskutek utrzymania w mocy wielkiej ilości przepisów, mających w dalszym ciągu po wejściu w życie Kodeksu Postępowania Cywilnego obowiązywać obok kodeksu Postępowania Cywilnego w poszczególnych dzielnicach, unifikacja nie jest zupełna i jeszcze długo istnieć będą różnice proceduralne w poszczególnych dzielnicach. Dotyczy to zwłaszcza zaboru porosyjskiego.

Z uwagi na to, że Kodeks Postępowania Cywilnego jak wyżej nadmieniliśmy jest postanowieniami najbardziej zbliżony do procedury austriackiej, przeto judykatura Izby trzeciej t. j. dla dzielnicy po-austriackiej, Sądu Najwyższego w takich samych kwestjach proceduralnych, jakoteż objaśnienia austriackiego Ministerstwa Sprawiedliwości przycywią się przy stosowaniu w praktyce ewentualnie wątpliwych przepisów proceduralnych, do ich istotnego zrozumienia.

Niezależnie od tego podaliśmy w odpowiednich miejscach judykaturę izby I i II t. j. dzielnicy po-pruskiej i porosyjskiej.

Ponadto podajemy przy każdym artykule Kodeksu Postępowania Cywilnego odpowiednie artykuły i paragrafy procedur austriackiej, rosyjskiej i pruskiej, dla łatwiejszej orjentacji prawników, przyzwyczajonych do używania procedur dzielnicowych,

Ponieważ przepisy wprowadzające Kodeks Postępowania Cywilnego utrzymują w mocy liczne przepisy ustaw i rozporządzeń tak dzielnicowych jak i polskich, chcąc umożliwić korzystanie z Kodeksu Postępowania Cywilnego, bez potrzeby zaglądania do tych przepisów, podaliśmy przepisy te przy odpowiednich artykułach przepisów wprowadzających.

Sędzia FRANCISZEK STOJANOWSKI.

Dr. FILIP HEFTER.



Objaśnienia skrótów.

Cyfry arabskie oznaczają artykuły Kodeksu Postępowania Cywilnego, cyfry rzymskie oznaczają artykuły przepisów wprowadzających.

Cz. s. — czasopismo sędziowskie.

Dz. u. p. — Dziennik ustaw państwa austriackiego.

Dz. U. R. P. — Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Dz. Urz. — Dziennik Urzędowy Ministerstwa Sprawiedliwości.

K. p. c. — Kodeks postępowania cywilnego

K. p. k. — Kodeks postępowania karnego.

N. J. — Norma Jurysdykcyjna z 1. sierpnia 1895

Dzup. Nr. 111.

Ok. — Okólnik Ministerstwa Sprawiedliwości.

O. M. — Objasnienia austriackiego Ministerstwa Sprawiedliwości do procedury cywilnej z r. 1897.

O. p. — Opinia Sądu Najwyższego Wiedeńskiego.

O. plen. — Orzeczenie pełnej Izby Sądu Najwyższego.

O. S. N. — Orzeczenie Sądu Najwyższego.

O. S. P. — Orzecznictwo Sądów Polskich.

p. — patrz

p. a. — procedura austriacka z 1 sierpnia 1895

Dz.u.p. Nr. 113.

p. n. — Ustawa o postępowaniu cywilnem (niemiecka).

P. o. u. s. — Prawo o ustroju sądów
z 26/II 1928 Dz. u. r. p. Nr. 12 poz. 93.

P. P. A. — Przegląd Prawa i Administracji.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 29. listopada 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 83
z 3. grudnia 1930 poz. 651.

Kodeks Postępowania Cywilnego.

Na podstawie art. 44 ust. 5 Konstytucji postanawiam co następuje :

TYTUŁ WSTĘPNY.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Kodeks postępowania cywilnego normuje właściwość sądów powszechnych i postępowanie przed temi sądami w sprawach cywilnych, chyba że ustawy szczególne¹⁾ stanowią inaczej.

1) p. III.

Art. 2. Sądy powszechne¹⁾ rozstrzygają spory o prawa prywatne, chyba że spory te z mocy ustaw szczególnych są przekazane innym sądom, lub władzom.²⁾

1) p. też XVII § 2 pkt. 1; 2) III. XXVII, XXXIII.

N. J. 1. p. r. 1.

Sądy powszechne nie są powołane do przerachowania prowizyj należnych członkom kas brackich od tychże kas. (O. S. N. z 9/IV 1929. III, sekc. 1. R. 286/29. O. S. P. IX. 350, str. 347.)

Dla skarg o orzeczenie obowiązku przeprowadzenia przez właściwe organy państwowe kolaudacji robót budowlanych, opartego na umowie stron, jest dopuszczalna droga prawa. (O. S. N. z 30/V 1919, III Rw, 176/19, Dz. Urz. z r, 1920, Nr. 2)

Roszczenie o oddanie posiadania domu zajętego na magazyn wojskowy w myśl ustawy z 11. kwietnia 1919 r. poz. 264 dz. p. p. o rzeczowych świadczeniach wojennych, a nie zwróconego po ustaniu mocy obowiązującej ustawy, jest roszczeniem publiczno-prawnym, i nie może być dochodzone w drodze sporu sądowego. (O. S. N. plen. z 27/II 1922, III R. 45/22. O. S. P. III 271, str. 271).

Sądy polskie nie są powołane w zasadzie do sądzenia spraw przeciw obcemu państwu; wyjątki mogłyby tylko zajść w razie wyraźnego przepisu prawa narodów, w razie dobrowolnego poddania się, i w razie orzecznictwa realnego. (O. S. N. z 2/III 1926. III R. 133/26. O. S. P. V, 418, str. 440).

Właściwą władzą do rozpoznania spraw o prawo własności do przymuliska, są sądy powszechne. (O. Tryb. Komp. z 6/XII 1927, r. L. Rej. 7/27, O. S. P. VII. 310. str. 306.)

Żądanie wykreślenia z księgi gruntowej dawnych praw serwitutowych z powodu, że obciążają majątność niezgodnie ze stanem faktycznym, należy do sądu. (O. S. N. z 30/IX 1924, III, Rw. 965/24, P. P. A. z r. 1925, poz. 48, str. 35).

Skarga o oddanie mieszkania zajętego na podstawie orzeczenia Magistratu, wydanego po zgaśnięciu ustawy z 4. kwietnia 1922, p. 264 Dz. u. p. o rekwizycji mieszkań — należy do drogi sądowej. (O. S. N. z 24/IX 1924, III R. 475/24, P. P. A. z r. 1925, poz. 14, str. 11).

Sprawy wynikające ze stosunku służbowego pomiędzy właścicielami domów, a dozorcami domowymi w województwach Krakowskim, Lwowskim, Stanisławowskim i Tarnopolskim należą wyłącznie do właściwości sądów powszechnych. (O. S. N. plen. z 17/V 1924, Z. O. 1/24, O. S. P. III, 482, str. 458).

Do rozstrzygnięcia w sporze, wszczętym przeciw Towarzystwu Kredytowemu Ziemiemu we Lwowie przez członka Towarzystwa o uznanie wierzytelności za umorzoną, powołany jest w pierwszej instancji statutowy sąd polubowny Towarzystwa. (O. S. N. z 16/XI 1927, III R. 698/27, O. S. P. VIII,

555, str. 505).

Sądy powszechne nie są powołane do badania zasadności rozstrzygnięć władz administracyjnych, zapadłych w kwestji obywatelstwa polskiego. (O. S. N. z 20/XI 1928, III R. 2508/28 P. P. A. z 1929, 36, str. 49).

Dekret nadworny z 14. czerwca 1806, Nr. 758 Zus. nie wyłącza drogi sądowej w sprawach o odszkodowanie przeciw policjantom gminnym z tytułu ich czynności służbowych. (O. S. N. z 9/VIII 1927 III R. 65/27, R. Pr. z r. 1927, str. 875).

Do orzecznictwa w sprawach ubezpieczenia na obszarze b. zaboru austriackiego na wypadek choroby powołane są nadal te władze administracyjno-polityczne, którym to orzecznictwo wedle norm przed wejściem w życie polskiej ustawy o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby w Małopolsce obowiązujących, a więc wedle b. ustaw austriackich przysługiwało. (Wyr. N. T. A. z 25/IX 1924, L. R. 1725/23. P. P. A. z r. 1925, 80, str. 95),

Stosunek służbowy pracowników kolejowych w b. dzielnicy austriackiej jest stosunkiem prywatno-prawnym, podlegającym orzecznictwu sądów zwyczajnych. (O. S. N. z 14/IV. 1922 IV, 3912/Rej. A. 553/7, P. P. A. z r. 1923, str. 60).

Wszelkie spory członków Kasy Chorych przeciw tej Kasie podlegają orzecznictwu Komisji Rozjemczej, a nie sądu, bez różnicy czy mają za przedmiot roszczenie o świadczenia czy też roszczenie odszkodowawcze z powodu niedania świadczeń. (O. S. N. z 30/XII 1929, III. 1. R. 797/29, P. P. A. z 1930, poz. 129, str. 199).

Zarzuty przeciwko roszczeniom Zakładu pensyjnego dla funkcjonariuszy we Lwowie z tytułu zaległych premji i wogóle sprawy przeciw zakładowi ze stosunku ubezpieczenia, należą do drogi sądowej. (O. S. N. z 2/X 1928, III R. 611/28. Cz. S. poz. 35. R. IV str. 293).

Skarga o odszkodowanie z powodu wstrzymania odpływu wody należy przed forum sądowe (O. S. N. z 27/III 1929, III

R. 154/29, Gł. Pr. z 1929, Nr. 12).

Niedopuszczalna jest droga procesowa w sprawach o odszkodowanie z powodu bezprawnego zarządzenia władz cywilnych i wojskowych, w czasie wojny wydanego. Ustawa austrijska z dnia 18 sierpnia 1918 Nr. 317 dz. p. p. utraciła więc swoją moc (O. S. N. z 3/II 1920, III R. 161/19, P. P. A. z 1920, str. 12).

Roszczenia o wynagrodzenie szkody wyrządzonej skutkiem naruszenia przepisów ustawy wodnej, podlegają rozpoznaniu przez sądy powszechne. (O. S. N. z 27/III 1929, III R. 154/29, O. S. P. VIII, 395.)

Spory o prawo używania miejsca w boźnicach należą do drogi sądowej. (O. S. N. z 25/I 1928, III R. 1079/27/1, P. P. A. z 1928, 260, str. 304).

Uznanie bezskuteczności orzeczenia dyscyplinarnego władz samorządowych należy do zakresu działania sądów, o ile orzeczenie dotyczy praw pracownika do poborów służbowych (O. S. N. z 27/I 1925, III R. 55/25, R. Pr. z 1925, str. 1219).

Stosunek służbowy funkcjonariusza gminnego do gminy jest stosunkiem prywatno-prawnym. Sądy nie są uprawnione do badania zasadności materialnej orzeczenia dyscyplinarnego, którym funkcjonariusza gminnego ze służby wydano, lecz tylko do badania czy doszło do skutku formalnie. (O. S. N. z 3/II 1927 III R. 1049/26, P. P. A. 1927, poz. 168, str. 137.)

Rozpoznawanie roszczeń o odszkodowanie, wynikające z posterunku wojskowego nie należało wedle przepisów austrijskich do drogi sporu sądowego (O. S. N. z 6/XII 1927 III R. 961/27, O. S. P. VII, 181, str. 177).

Do orzekania o roszczeniach z tytułu zajęcia gruntu pod cmentarz wojenny, powołane są władze administracyjne. (O. S. N. z 19/II 1929, III R. 2984/28, Gł. Pr. z 1929, Nr. 7-9.)

Sądy powszechne nie są właściwe do rozpoznawania roszczeń pracowników polskich kolei państwowych z tytułu ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków. (O. S. N. z 27/II

1928 III R. 1077/27, O. S. P. VIII, 180, str. 177).

Jeżeli istnienie prawa poboru drzewa z lasów służbowych, ani jego zakres nie są sporne, to pytanie, gdzie i w jaki sposób ma być pobór drzewa wykonany, należy w myśl § 9/3 ust. lasowej do zakresu władzy politycznej. (O. S. N. z 17/1 1922, III R. 17/22, O. S. P. II, 203, str. 176.)

Do rozpoznania roszczenia pomocnika rabinackiego przeciw gminie wyznaniowej o wynagrodzenie za sprawowanie przezeń czynności rabinackie powołane są sądy powszechne. (O. S. N. z 17/1 1928 III R. 239/27, O. S. P. VIII, 398).

Żądanie podwyższenia pensji, przyznanej na podstawie aktu fundacyjnego (z powodu dewaluacji) nie należy do drogi sądowej. (O. S. N. z 22/VII 1924 III R 159/24, P. P. A. z 1924. 270.)

Roszczenia emerytalne urzędników powiatowych samorządowych przeciw powiatom należą na drogę sporu sądowego. (O. S. N. z 5/IV 1927 III R. 538 R. Pr. z 1927 str. 875).

Spory o rozwiązanie stosunku pracy między właścicielem a dozorcą domu, oparte na innych podstawach, niż na niewykonaniu warunków pracy i płacy, objętych umową zbiorową, nie należą do właściwości komisji rozjemczych. (O. S. N. z 1/X 1929, III R. 669/29, O. S. P. IX, 16, str. 10).

Osoby prywatne mogą wystąpić do sądu z żądaniem zniesienia budowli, wzniesionych wbrew przepisom budowlanym, jeżeli niezastosowanie się do tych przepisów narusza ich prawo lub zagraża niebezpieczeństwem ich mieniu lub życiu (O. S. N. z 24/1 1921, I. C. 455/20, O. S. P. I 151/21, str. 133).

Nakazanie rekwizycji z mocy ustawy z 17 listopada 1919 r. posiada charakter bezsporny i zasadność jego nie ulega sądowemu rozpoznaniu. (O. S. N. z 4. listopada 1921, I. C. 144/20, O. S. P. I. 155/21, str. 135.)

Art. 3. Każdy może poszukiwać ochrony sądowej nie tylko wówczas, gdy jego prawo¹⁾ zostało naruszone, ale i wtedy, gdy zapobiegając naru-

szeniu swego prawa, ma interes prawny²⁾ w ustaleniu stosunku prawnego lub w ustaleniu prawa.

1) Przepis tego artykułu wyklucza pozew o uznanie prawdziwości dokumentu lub ustalenie jego nieprawdziwości odmiennie od przepisu § 228 p. c. austrj. i § 256 p. c. niemieckiej, ograniczając stronę jedynie do pozwu o ustalenie stosunku prawnego lub prawa, jak również nie wymaga konieczności rychłego ustalenia. P. też XXIX, 35.

2) O. M. Musi istnieć interes prawny w ustaleniu w danej chwili, a nie interes w ustaleniu w przeszłości.

p. a. 228. p. n. 256. p. r. 7 przep. przech. z 1917 r.

Dopuszczalna jest skarga o ustalenie treści umowy ustnej, zawartej między dłużnikiem a wierzycielem poza skryp-tem dłużnym co do waluty w jakiej raty mają być spłacane. (O. S. N. z 12/Vl 1929 III Rw. 2839/28, O. S. P. VIII, 508, str. 457).

Dopuszczalna jest skarga o ustalenie prawa własności, jeżeli wykaz hipoteczny spornej realności jest zniszczony, (O. S. N. z 27/XI 1928, III Rw. 783/28 O. S. P. VIII 450, str. 393.)

Niedopuszczalna jest skarga o ustalenie, że stosunek prawny, który zgasł już z powodu upływu czasu, wcześniej został rozwiązany. (O. S. N. z 7/III 1922, III Rw. 404/22, O. S. P. I, 296. str. 277.)

Skarga o ustalenie praw spadkowych jest dopuszczalna, jeżeli w toku postępowania spadkowego prawa te okażą się sporne. (O. S. N. z 1/II 1929, III Rw. 115/28 O. S. P. VIII, 338, str. 305).

Jeżeli powód uzyskał wyrok zaoczny rozmyślnie pomimo wiadomości, że po wniesieniu skargi stan rzeczy się zmienił i że wyrok zaoczny orzeka o roszczeniu już nienależnym, pozwany może w drodze skargi ustalającej żądać ustalenia faktycznie istniejącego stosunku prawnego. (O. S. N. z 9/XI 1927, III Rw. 648/27, P. P. A. z r. 1928, poz. 159, str. 172).

Sprzeciwienie się posiadaczy gruntu rzekomo spadkowego wciągnięciu gruntu tego do inwentarza spadkowego nie uzasadnia skargi o ustalenie, że grunt do spadku należy (O. S. N. z 22/XI 1927, III Rw. 2033/26, P. P. A. z 1928, poz. 157, str. 168).

W sporze o ustalenie najmu lokalu, dopuszczalne jest tymczasowe zarządzenie przez zakazanie właścicielowi czynienia jakichkolwiek zmian, które zmierzałyby bądź do wyzucia lokatora z najemnego posiadania lokalu, bądź też przeszkadzałyby mu w używaniu tego lokalu (O. S. N. z 7/XI 1922, III R. 815/22 P. P. A. z 1924 poz. 134, str. 135.)

Jeżeli między stronami jest sporne, czy istniejący między nimi stosunek prawny jest spółką, czy dzierżawą, to konieczność upewnienia się, czy do danego stosunku prawnego mogą znaleźć zastosowanie przepisy o ochronie drobnych dzierżawców, uzasadnia dopuszczalność skargi ustalającej. (O. S. N. z 13/X 1926, III Rw. 1623/26, P. P. A. z 1927, poz. 21, str. 18.)

Wystąpienie strony z wnioskiem, o przerachowanie w drodze niespornej nie pozbawia strony przeciwnej prawa wytoczenia skargi o ustalenie, że obowiązuje przerachowanie oparte na umowie. (O. S. N. III Rw. 945/29, P. P. A. 1930, poz. 44, str. 63.)

Art. 4. Każdy przebywający w Polsce może być pozwany przed sąd. Z pośród osób, przebywających w innym państwie, obywatele polscy mogą być pozwani przed sąd o prawa stanu, o roszczenia zaś majątkowe — zarówno obywatele, jak cudzoziemcy, jeżeli w Polsce znajduje się ich majątek, lub przedmiot sporu, a także, gdy chodzi o spadek otwarty w Polsce, lub o zobowiązania, które na jej obszarze powstały, lub mają być wykonane.

N. J. 67, 69. X ust. wprow. N. J. p. n. 15, 16. p. r. 224, 210.

Dokonanie opcji na rzecz obcego państwa nie skutkuje jeszcze utraty obywatelstwa polskiego, dopóki nie ustalono, że

na skutek opcji nastąpiło nabycie obywatelstwa obcego (O. S. N. z 24/IV 1929, II K. 235/29, O. S. P. VIII. 410, str. 364).

Art. 5. § 1. Pod warunkiem wzajemności nie mogą być pozywani przed sąd:

- 1) uwierzytelnieni w Polsce przedstawiciele dyplomatyczni państw obcych;
- 2) personel dyplomatyczny przedstawicielstwa;
- 3) członkowie rodzin osób wymienionych pod liczbami 1) i 2);
- 4) personel kancelaryjny przedstawicielstwa;
- 5) służba przedstawicieli, posiadająca obywatelstwo tego samego, co oni, państwa;
- 6) inne osoby, korzystające z prawa zakrajowości na mocy ustaw, umów lub ustalonych zwyczajów międzynarodowych.¹⁾

§ 2. Jednak osoby wyżej wymienione, podlegają sądowi:

- 1) jeżeli poddadzą mu się dobrowolnie;
- 2) w sprawach, dotyczących ich przedsiębiorstw, znajdujących się w Polsce;
- 3) w sprawach o prawa, dotyczące nieruchomości znajdujących się w Polsce, z wyjątkiem spraw o czynsz za pomieszczenia o przeznaczeniu urzędowym, lub nawet prywatnym.

¹⁾ p. ok. Min. Spr. z 20. sierpnia 1921, I. P. K/21.
IX. przep. wpr. N. J. p. r. 225

Art. 6. Powództwo o roszczenie, wynikające z przestępstwa, może być wytoczone przed sąd cywilny, albo zgodnie z przepisami kodeksu postępowania karnego, przed sąd karny. ¹⁾

¹⁾ p. art. 74 i nast. k. p. k.
p. r. 5.

Art. 7. Ustalenia prawomocnego wyroku kar-

nego co do spełnienia, lub niespełnienia przestępstwa obowiązują sąd cywilny, o ile w postępowaniu przed tym sądem nie zostały obalone.

p. a. 268.

Art. 8. Sprawy cywilne mogą być rozstrzygane także przez sądy polubowne¹⁾ na zasadach, określonych w niniejszym kodeksie.

¹⁾ p. 486 i nast. i IX.

KSIĘGA PIERWSZA.

Sąd.

Dział I.

Właściwość sądu.

Rozdział I.

Właściwość rzeczowa.

Oddział I.

Podstawy właściwości.

Art. 9. Sprawy cywilne rozpoznają w pierwszej instancji:

sądy grodzkie¹⁾ oraz sędziowie pokoju²⁾ i sądy okręgowe³⁾.

¹⁾ p. 1—15 P. o. u. s., oraz XVll § 1 pkt. 13 ²⁾ p. 189—208 P. o. u. s. i XIV. ³⁾ p. 16—30 P. o. u. s.

N. J. 1.

Art. 10. Do właściwości sądów grodzkich¹⁾ należą:

1) sprawy majątkowe²⁾, w których wartość przedmiotu sporu nie przenosi tysiąca złotych;

2) sprawy działowe³⁾, jeżeli wartość przed-

miotu działu nie przekracza pięćdziesięciu tysięcy złotych;

- 3) bez względu na wartość przedmiotu sporu:
- a) sprawy o ojcowstwo nieślubne, jak również o roszczenia majątkowe, pozostające w związku z ojcowstwem nieślubnym;
 - b) sprawy o istnienie, unieważnienie albo rozwiązanie umowy najmu⁴⁾, o roszczenia pieniężne z najmu wynikające, oraz sprawy o wydanie, lub odebranie przedmiotu najmu i o zatrzymanie rzeczy, wniesionych przez lokatora do przedmiotu najmu;
 - c) sprawy o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania.⁵⁾

¹⁾ p. 52, 390 i nast. p. też 287 i 288 P. o. u. s. i XXXI § 1 ²⁾ XVll § 1 pkt. 13, 21, ³⁾ o zniesienie współwłasności p. 40, 41, XVll § 2, pkt. 2. ⁴⁾ k. p. c. nie zna odrębnego postępowania dla spraw najmu i dzierżawy w odróżnieniu od proc. austrj. 560—576, p. jednak XXV pkt. 3 i 4; p. też. 19, 39, 185, 213, 392.; ⁵⁾ p. 185, 397, 398, 432 § 2, XX, XXV pkt. 4., XXVll pkt. 7. XLIV. 49 N. J. p. n. 1. p. r. 29.

Roszczenie matki dziecka nieślubnego, przeciw nieślubnemu ojcu, o zwrot wydatków na to dziecko poniesionych, należy do orzecznictwa sądów powiatowych (O. S. N. z 18/X 1927, III R, 757/27, P. P. A. z r. 1928. poz. 12, str. 13).

W sprawach o odszkodowanie z powodu uwiedzenia (§ 1328 austrj. ust. cyw.) właściwość określa się wyłącznie wedle § 49 l. 1. N. J. (obecnie art. 10 pkt. 3 a.k.p.c.), a to także wtedy, gdy skutek uwiedzenia urodziło się dziecko. (O. S. N. z 2/V. 1929, III R. 153/29, O. S. P. VIII, 559 str. 509).

Do orzekania w sporach o wynagrodzenie szkody z powodu uszkodzenia przedmiotu najmu właściwymi są sądy powiatowe, bez względu na to, czy uszkodzenie nastąpiło w toku

najmu, lub po jego upływie, ale przed zwrotem przedmiotu najmu. (O. S. N. z 23/XI 1922, III R. 859/22, P. P. A. z r. 1923, str. 47).

Spór o zwrot odstępnego za mieszkanie jest sporem z umowy najmu i należy jako taki do właściwości sądu powiatowego, bez względu na wysokość roszczenia. (O. S. N. z 30/V 1928. III R. 420/28, O. S. P. VII, poz. 370, str. 379).

Art. 11. § 1. Z pośród spraw, należących do właściwości sądów grodzkich,¹⁾ sędzieja pokoju²⁾ rozpoznaje sprawy majątkowe między osobami mającymi zamieszkanie³⁾ lub siedzibę⁴⁾ w jego okręgu⁵⁾, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przenosi trzystu złotych, z wyjątkiem spraw:

1) w których wartość nie wpływa na właściwość sądu;

2) z weksli, czeków, akcji, obligacji, listów zastawnych, dowodów składowych i tym podobnych papierów wartościowych;

3) o prawa rzeczowe na nieruchomościach i prawa do nieruchomości;

4) w których pozwany jest Skarb Państwa⁶⁾, lub inna osoba prawna prawa publicznego.

§ 2. Sprawy, przewidziane w artykule niniejszym, mogą wytaczać przed sędzią pokoju przeciwko pozwanym, mającym zamieszkanie lub siedzibę w jego okręgu, również powodowie z poza jego okręgu.

§ 3. Przed sędzią pokoju strony mogą zawrzeć ugode⁷⁾ w sprawach majątkowych, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przenosi tysiąca złotych. Przedmiotem ugody nie mogą być jednak prawa rzeczowe na nieruchomościach, lub prawa

do nieruchomości, oraz takie prawa, do których powstania ustawa wymaga formy aktu notarialnego, lub sądowego.

1) 10; 2) 290 P. o. u. s.; 3) por. 24; 4) 31; 5) wyjątek co do powodów 11 § 2 i 290 § 2 P. o. u. s. 6) XVII § 1 pkt. 13.; 7) 292 P. o. u. s.

Art. 12. § 1. Powództwo, wytoczone przed sąd grodzki w sprawie, należącej do sędziego pokoju, sąd grodzki przekaże¹⁾ sędziemu pokoju przed pierwszym posiedzeniem sądowym.

§ 2. Niema środka odwoławczego od orzeczenia sądu grodzkiego z tej przyczyny, że sprawa należy do rozpoznania sędziego pokoju.

1) 290 § 3. P. o. u. s.; w formie postanowienia 381.

Art. 13. § 1. Do właściwości¹⁾ sądów okręgowych²⁾ należą sprawy, dla których nie są właściwe sądy grodzkie.

§ 2. Bez względu na wartość przedmiotu sporu należą do właściwości sądów okręgowych sprawy następujące:

1) sprawy o prawa niemajątkowe³⁾ i łącznie z niemi poszukiwane roszczenia majątkowe;

2) sprawy o wynagrodzenie szkody, jaką wyrządziły obywatelowi organy władzy państwowej, lub samorządowej przez działalność urzędową, niezgodną z prawem lub obowiązkami służby⁴⁾;

3) sprawy ze stosunków, dotyczących ochrony prawa autorskiego⁵⁾;

4) sprawy ze stosunków, dotyczących używania firmy, lub nabycia przedsiębiorstwa handlowego;

5) sprawy między zarejestrowaną spółką han-

dłową, a jej uczestnikami, zarządcami, lub innymi organami; między samymi uczestnikami, w tym ich charakterze oraz między nimi, a zarządcami lub likwidatorami;

6) sprawy z czynności giełdowych⁶⁾; z ochrony patentów, wzorów i znaków towarowych⁷⁾; z czynów nieuczciwej konkurencji⁸⁾; wreszcie ze stosunku ubezpieczenia, z wyjątkiem sporów o zapłatę premji.

¹⁾ 52, 220 ²⁾ 273 P. o. u. s.; XVII § 1, pkt. 4 i § 3, XLV;

³⁾ X, XVII § 1 p. 8.; ⁴⁾ art. 122 Konstytucji R. P., XVII § 1 pkt. 7, XXVI pkt. 1.; ⁵⁾ ust. z 29/III 1926, Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 286; ⁶⁾ ust. z 20 I. 1921, Nr. 13.; ⁷⁾ ust. z 5/II 1924, Dz. U. R. P. Nr. 31; ⁸⁾ ust. z 2/VIII 1926 Dz. U. R. P. Nr. 96, poz. 559. i Rozp. Min. Przemysłu i Handlu z 9/VII 1930 Dz. U. R. P. Nr. 56 poz. 467 w sprawie jednolitego tekstu tej ustawy.

p. a. 50. p. n. 1 p. r. 202. (p. XVII § 1 pkt. 4. przep. wpraw. k. p. c.)

Dla uzasadnienia skargi syndykackiej wymagany jest dowód szkody, oraz związku przyczynowego tejże z zaniedbaniem obowiązków służbowych przez funkcyjarzy sądowych. (Wyrok Izby III. Sądu Najwyższego z 7/IV. 1920 B c ^{1/20} O. S. P. II. 29 str. 28.)

Mylne zapatrywanie prawne zawarte w wyroku nie uzasadnia odpowiedzialności syndykackiej. (O. S. N. z 30/VI 1927, III. B. c. 5/27. P. P. A. z 1928, poz. 87, str. 79.)

Skarga syndykacka z powodu naruszeń przez Sąd Najwyższy jest wykluczona. (O. S. N. z 16/V 1924, O. S. P. III. poz. 317.)

Art. 14. § 1. Z posród spraw, należących do właściwości sądów okręgowych, sąd okręgowy, w którym jest utworzony wydział handlowy¹⁾; rozpoznaje w tym wydziale sprawy wymienione w ar-

tykule poprzedzającym pod liczbami 4—6, jako też sprawy z czynności, mających charakter handlowy²⁾ dla obu stron.

§ 2. Jeżeli spór wynikł z czynności, która tylko po stronie pozwanego jest handlowa, wniesienie sprawy przed wydział handlowy zależy od uznania powoda.

¹⁾ 21 i 273 § 2 P. o. u. s. 80 i nast. Roz. wyk.; 210. 224, 225, 362, p. też, zarządzenie Ministra Spraw. z dnia 29. listopada 1929 w sprawie oznaczenia liczby wydziałów w sądach apelacyjnych i okręgowych. Dz. Urz. Nr. 23/29, tudzież także zarządzenie z dnia 7/VIII 1930, dotyczące oznaczenia liczby wydziałów w sądzie okręgowym w Warszawie. Dz. Urz. Nr. 17 z r. 1930; ²⁾ czynności handlowe bezwzględne art. 271, 272 i względne art. 273 i 274 austrj. ustawy handlowej; p. też. § 343 i nast. kodeksu handlowego niemieckiego.

O. M. Czy przy rozstrzygnięciu takiego sporu należy stosować przepisy ustawy handlowej i zwyczaje handl. decyduje o tem wyłącznie ustawa handlowa.

p. a, 51. p. n. 1. p. r. 1487, 28, 629.

Sędzia samoistny w trybunale nie może odrzucić skargi z powodu przedmiotowej niewłaściwości sądu jedynie dlatego, że sprawa nadaje się do sądownictwa handlowego, a w napisie skargi nie podano, że idzie o takie sądownictwo. (O. S. N. z 16/IX 1921. P. P. A. z r. 1921 str. 85.)

Oddział 2.

Wartość przedmiotu sporu.

Art. 15. § 1. W sprawach o roszczenie pieniężne, zgłoszone choćby w zamianinnego przedmiotu, podana kwota pieniężna stanowi wartość przedmiotu sporu.¹⁾

§ 2. W innych sprawach majątkowych powód

obowiązany jest oznaczyć w pozwie³⁾ kwotą pieniężną wartość przedmiotu sporu z uwzględnieniem przepisów, zawartych w artykułach poniższych.

¹⁾ 210, 216; ²⁾ 210 § 1., 432.

N. j. 56. p. n. 3, 4. p. r. 272.

W sprawach o uznanie, że roszczenie z wekslowego nakazu zapłaty zgasało miarodajną jest dla oznaczenia wartości przedmiotu sporu kwota, podana przez powoda w skardze, jako wysokość jego interesu (O. S. N. plen. z 23/II 1924, III Rw. 1254/23, O. S. P. IV, 55.)

Oświadczenie powoda, że gotów jest przyjąć w miejsce przedmiotu sporu pewną kwotę pieniężną, jest miarodajne dla ocenienia rzeczowej właściwości sądu i dlatego nie można badać czy podana przez powoda kwota odpowiada wartości przedmiotu pozwem dochodzonego. (O. S. N. z 21/IX 1921, III R. 753/21. P. P. A. z r. 1922 str. 3—4.)

Jeżeli przedmiotem sporu jest orzeczenie, o przepadku części ceny kupna, wyrażonej w pieniądzu, to suma ta rozstrzyga o wartości przedmiotu sporu, a obojętne jest oznaczenie interesu prawnego, podane w skardze przez powoda. (O. S. N. z 7/III 1922, III Rw. 376/23, O. S. P. II 236.)

Jeżeli przedmiotem sporu jest suma pieniężna wyrażona w walucie zagranicznej, to wartością przedmiotu sporu jest ta suma podług kursu giełdowego i odmienne oznaczenie wartości przedmiotu sporu jest bez znaczenia. (O. S. N. z 24/VI. 1924 III. Rw. 53/24. P. P. A. z 1924, poz. 273., str. 304.)

Art. 16. Do wartości przedmiotu sporu nie wlicza się odsetek, pożytków i kosztów, żądanych obok roszczenia głównego.

N. J. p. n. 4 p. r. 273 pkt. 1.

Jeżeli powód odsetki skapitalizował i doliczył do kapitału to o właściwości sądu rozstrzyga suma zaskarżona t. j. suma kapitału zwiększona o doliczone do niej skapitalizowane od-

setki (O. S. N. z 23/IV 1927, III R. 1154/26, P. P. A. z r. 1927 poz. 228 str. 268).

Art. 17. Jeżeli pozew¹⁾ obejmuje kilka roszczeń, należy zliczyć razem ich wartość.

¹⁾ 69, 212, 220, 239 § 1, 347.

N. J. 55. p. n. 5. p. r. 273 pkt. 3.

Art. 18. W sprawach¹⁾ o prawo do świadczeń powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi: przy świadczeniach nieograniczonych co do czasu lub dożywotnich, suma świadczeń za lat dziesięć; a przy świadczeniach ograniczonych co do czasu, suma świadczeń za cały czas ich trwania, lecz nie więcej niż za lat dziesięć; przy świadczeniach wszakże należnych z tytułu obowiązków rodzinnych, nie wyłączając stosunków nieślubnych, suma świadczeń za jeden rok.

¹⁾ V.

N. J. 58. p. n. 9 p. r. 273 pkt. 4.

Art. 19. W sprawach o istnienie, unieważnienie albo rozwiązanie umowy najmu¹⁾ lub dzierżawy,¹⁾ o wydanie lub odebranie przedmiotu najmu lub dzierżawy, wartość przedmiotu sporu stanowi suma czynszu za jeden rok, chyba że chodzi o krótszy czas sporny.

¹⁾ XXV pkt. 4, 10 pkt. 3 i uwaga 4. tamże

N. J. 58 p. n. 8, p. r. 273 pkt. 6.

Art. 20. W sprawach o zabezpieczenie, lub o prawo zastawu albo hipotekę,¹⁾ wartość przedmiotu sporu stanowi wysokość wierzytelności. Jeżeli przedmiot zabezpieczenia, lub zastawu na mniejszą wartość niż wierzytelność, rozstrzyga wartość mniejsza.

¹⁾ 40, XXIX,

p. a. 57. p. n. 6

W sporach o wykreślenie prawa zastawu dla sumy pieniężnej rozstrzyga o właściwości sądu wysokość zahipotekowanej sumy; powód nie może podać wartości przedmiotu sporu w sumie wyższej od zahipotekowanej (O. S. N. z 14/IV. 1923. III. R. w. 112/23, P. P. A. z 1923, str. 282,)

W sporach o wyłączenie ruchomości z pod egzekucji miarodajną jest dla oceny wartości przedmiotu sporu, suma wierzytelności, dla której uzyskano egzekucyjne prawo zastawu. (O. S. N. z 4/XI. 1928 III R. w. 180/28, O. S. P. VIII. poz. 139.)

Art. 21. W sprawach działowych¹⁾ wartość przedmiotu działu stanowi, o wartości przedmiotu sporu.

¹⁾ 10 pkt. 2.

Art. 22. § 1. Sąd¹⁾ w razie wątpliwości może sprawdzić wartość przedmiotu sporu, oznaczoną przez powoda i w tym celu mocen jest zarządzić dochodzenie²⁾.

§ 2. Po doręczeniu pozwu sprawdzenie nastąpić może jedynie na zarzut pozwanego, zgłoszony przed wdaniem się w spór, co do istoty sprawy.

§ 3. Do kosztów sprawdzenia stosują się przepisy o kosztach procesu³⁾.

§ 4. Od orzeczenia, co do wartości przedmiotu sporu niema środka odwoławczego.

¹⁾ 390 § 2 ²⁾ z urzędu tylko przed doręzeniem pozwu;

³⁾ 98 i nast. O. M. Koszta dochodzeń i dowodów ponosi wprawdzie najpierw powód, o ile okaże się ocenienie podane przez powoda prawdziwe, ale później powinien mu koszta te, jako część kosztów procesowych zwrócić pozwany, jeżeli spadnie na niego obowiązek zwrotu kosztów sporu.

p. a. 60. p. r. 55², 274, 274¹,

Art. 23. § 1. Jeżeli sąd¹⁾, w wyniku sprawdzenia wartości przedmiotu sporu, uzna się niewłaściwym, na wniosek powoda przekazuje²⁾ sprawę sądowi przezeń wskazanemu, chyba że sąd ten jest oczywiście niewłaściwy.

§ 2. Od postanowień w tych przedmiotach niema zażalenia.

§ 3. Sąd, do którego skierowano pozew, nie bada ponownie wartości przedmiotu sporu.

¹⁾ 390 § 2.; ²⁾ analog. 245, w formie postanowienia. 381, p. VI § 1.

p. a. 60

p. r. 274¹⁾.

Rozdział II.

Właściwość miejscowa.

Oddział 1.

Właściwość ogólna.

Art. 24. § 1. Powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji¹⁾, w którego okręgu pozwany ma zamieszkanie.²⁾ Miejszem zamieszkania jest miejscowość, w której pozwany przebywa z zamiarem stałego pobytu.

§ 2. Jeżeli pozwany ma zamieszkanie w kilku miejscach, powód może wytoczyć powództwo według któregokolwiek z tych miejsc.

¹⁾ 4, 9, 34; ²⁾ w sporze wekslowym p. 46; p. też. 116, 143 i nast. 217, XV § 1, 147.

N. J. 65, 66

p. n. 13,

p. r. 203, 204, 205.

Właściwość sądu określa się żądaniem skargi powodowej, a nie treścią zarzutów pozwanego, jeżeli te zarzuty nie zostały ujęte w formę powództwa wzajemnego. (O. S. N. z 13/X 1921. I. C 586/21, O. S. P. II. 10, str. 16.)

Jeżeli osoba poza miejscem stałego zamieszkania ma w innej miejscowości mieszkanie służące jej tylko do chwilowego pobytu w danej miejscowości, choć jest w danej miejscowości zameldowana policyjnie, sąd tej miejscowości nie jest dla niej sądem powszechnym. (O. S. N. z 30 VIII. 1927, III. R. 731/26 P. P. A. z 1928, poz. 39, str. 41.)

Art. 25. Gdy pozwany nie ma miejsca zamieszkania, powództwo wytacza się według miejsca jego pobytu w Polsce; gdy to miejsce nie jest znane, powództwo wytacza się według ostatniego miejsca zamieszkania pozwanego w Polsce.

N. J. 67. p. n. 16, p. r. 206.

Art. 26. Powództwo przeciwko funkcjonariuszowi państwowemu cywilnemu¹⁾, albo przeciwko wojskowemu, mającym siedzibę zagranicą, wytacza się według miejsca ostatniego zamieszkania w Polsce, a w braku takiego miejsca — przed sąd w Warszawie²⁾.

¹⁾ XIII § 2 pkt. 2.; ²⁾ p. III. pkt. 4,

N. J. 68, 69. p. n. 15. p. r. 210.

Art. 27. Powództwo przeciwko mężatce, nierozłączonej sądownie, wytacza się przed sąd właściwy dla męża.¹⁾

¹⁾ 33, O, M. W razie opuszczenia małżonki, pozostającej w Państwie, przez męża, jest właściwy dla niej sąd jej stałego pobytu, nawet jeżeli jest małoletnią.

N. J. 70,

Art. 28. Powództwo przeciwko dzieciom,¹⁾ aż do uzyskania przez nie zdolności procesowej wytacza się przed sąd właściwy dla ojca, matki lub opiekuna, w zależności od tego, pod czyją władzą dziecko pozostaje.

¹⁾ O. M. W razie porzucenia przez ojca zamieszkania

w Polsce zachowują one sąd właściwy ojca ; ²⁾ 63.

N. J. 71.

Sąd właściwy dla ojca pozostaje właściwym dla dziecka, nawet po rozwiedzeniu małżeństwa z wyłącznej winy ojca i po przejęciu dziecka na wychowanie przez matkę. (O. S, N. z 10/11 1927, III R. 1146/26, O. S. P. VI. 223.)

Art. 29. Powództwo z tytułu roszczeń przeciwko osobie zmarłej, wytacza się, dopóki dziedzice spadku prawnie nie objęli, przed sąd, który był dla niej właściwy w chwili śmierci.¹⁾

¹⁾ 41, XXV pkt. 2., XV § 3.

N. J. 77, p. n. 27. p. r. 215.

Art. 30. § 1. Powództwo przeciwko Skarbowi Państwa, wytacza się według siedziby urzędu Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, powołanego do zastępstwa Skarbu przed sądem.¹⁾

§ 2. Według tej siedziby wytacza się też powództwo przeciwko przedsiębiorstwom państwowym, które zastępuje Prokuratorja Generalna.¹⁾

¹⁾ III, pkt. 2 ; 63 i uwagi tamże,

N. J. 74. p. n. 18. p. r. 1284, 1238, 1305.

Art. 31. Powództwo przeciwko spółce handlowej, stowarzyszeniu, gwarectwu, zakładowi, związkowi komunalnemu, kościołowi, fundacji, lub innemu podmiotowi, nie będącemu osobą fizyczną, wytacza się według miejsca ich siedziby¹⁾. Siedzibą w braku innych danych, jest miejscowość, w której znajduje się zarząd.

¹⁾ 42, 143 i nast.

N. J. 75. p. n. 17. p. r. 220.

Oddział 2.

Właściwość przemiennea.

Art. 32. Powództwo w sprawach, objętych przepisami oddziału niniejszego, wytaczać można bądź według przepisów o właściwości ogólnej¹⁾, bądź przed sąd, oznaczony w przepisach następujących.

¹⁾ p. 24—31.

Art. 33. Powództwo przeciwko mężatce¹⁾ stale przebywającej poza miejscem zamieszkania męża, wytoczyć można przed sąd miejsca jej pobytu.

¹⁾ p. 27.

Art. 34. § 1. Powództwo o roszczenie majątkowe wytoczyć można przed sąd, w którego okręgu znajduje się organ pozwanego, powołany do sprawowania jego interesów, jeżeli roszczenie pozostaje w związku z czynnościami sprawowania interesów przez tenże organ.

§ 2. Powództwo o roszczenie majątkowe, dotyczące przedsiębiorstwa przemysłowego, lub handlowego, gospodarstwa rolnego, lub leśnego, albo kopalni, wytoczyć można przed sąd, w którego okręgu znajduje się przedsiębiorstwo, gospodarstwo, lub kopalnia.

§ 3. Przepisy tego artykułu nie odnoszą się do spraw przeciwko Skarbowi Państwa i przeciwko przedsiębiorstwom państwowym, które zastępuje Prokuratorja Generalna.¹⁾

¹⁾ p. uw. do 30.

N. J. 75. poz. 22. p, r. 221.

Art. 35. § 1. Powództwo o ustalenie istnienia umowy, o wykonanie, rozwiązanie, lub unieważnienie umowy¹⁾, jakoteż o odszkodowanie z powodu jej niewykonania, lub nienależytego wykonania, wytoczyć można przed sąd miejsca wyko-

niania²⁾ umowy,

§ 2. Miejsce wykonania umowy należy stwierdzić dokumentem³⁾, dołączonym do pozwu.

1) 3. 2) 4 § 3) 140.

N. J. 88, p. n. 29. p. r. 209, 36¹⁾.

Art. 36. Powództwo o roszczenie z czynu niedozwolonego¹⁾ wytoczyć można przed sąd, w którego okręgu czyn został spełniony²⁾.

1) p. 6; 2) 24 i nast. k. p. k.

p. n. 32.

Art. 27. Powództwo o zapłatę należności za prowadzenie sprawy pełnomocnik procesowy¹⁾ wytoczyć może przed sąd miejsca, gdzie sprawę prowadził.

1) 84 i nast.

N. J. 94. p. n. 34.

Art. 38. Powództwo o roszczenie majątkowe przeciwko osobie, która w Polsce nie ma zamieszkania, albo siedziby, wytoczyć można przed sąd, w którego okręgu znajduje się przedmiot sporu lub majątek tej osoby¹⁾. Jeżeli majątkiem jest wierzytelność, właściwy jest sąd, w którego okręgu ma zamieszkanie dłużnik pozwanego, a gdy wierzytelność jest zabezpieczona na rzeczy, sąd miejsca, gdzie rzecz się znajduje.

1) 4.

N. J. 99. p. n. 23. p. r. 210.

Jeżeli majątek pozwanego polega na wierzytelności, miejscowo właściwy jest sąd miejsca zamieszkania dłużnika, a nie tegoż pełnomocnika. (O. S. N. z 25/II 1925, III. R. 99/25, R. Pr. z r. 1925, str. 884).

Położenie nieruchomości za granicami Rzeczypospolitej Polskiej, nie wyłącza jeszcze samo przez się sądów krajowych

od rozpatrywania skargi o uznanie sprzedaży takiej nieruchomości za bezskuteczną (O. S. N. z 4/Vl, 1924. Ill. Rw. 845/24, O. S. P. Ill, 409, str. 468.)

Właściwość sądu majątku (nieruchomego) trwa aż do wpisu nowonabywcy w księgę gruntową. (O. S. N. z 20/V. 1924, Ill. Rw. 2827/22 P. P. A. z r. 1924, poz. 252, str. 284).

Właściwość Sądu majątku jest uzasadniona, jeżeli pozwany podnosi pretensję wzajemną do kompensaty, obojętne jest więc, czy powód w pozwie powołał się na to, że pozwanemu przysługuje do niego pretensja. (O. S. N. z 28/IX 1920, Ill. R. 394/24, P. P. A. z 1921 str. 56.)

Art. 39. Powództwo ze stosunku najmu¹⁾ lub dzierżawy¹⁾ nieruchomości wytoczyć można przed sąd miejsca położenia nieruchomości.²⁾

1) 10 pkt. 3; 2) O. M. Jeżeli chodzi o ruchomości, właściwy jest sąd pozwanego.

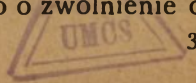
N. J. 83.

Rozdział 3.

Właściwość wyłączna.

Art. 40. §. 1. Powództwo o prawo rzeczowe¹⁾, na nieruchomości, o zwolnienie od tego prawa, o rozgraniczenie²⁾, o ochronę zakłóconego, lub przywrócenia utraconego posiadania nieruchomości, o dział nieruchomości,³⁾ jakoteż o odszkodowanie za wywłaszczenie nieruchomości, wytoczyć należy wyłącznie przed sąd miejsca położenia nieruchomości.⁴⁾ Gdy chodzi o służebność, lub ciężar gruntowy, właściwość oznacza się według położenia nieruchomości obciążonej.

§ 2. Właściwość według położenia nieruchomości pozostaje, chociażby z roszczeniem przeciwko pozwanemu o prawo rzeczowe, lub o zwolnienie od



tego prawa połączone było roszczenie osobiste o oświadczenie, lub o zwolnienie od długu, związanego z prawem rzeczowem.

¹⁾ 20. ²⁾ p. XVII § 7 pkt. 2, XXVII pkt. 7 ³⁾ Sprawy te należą do sądu grodzkiego, albo do sądu okręgowego zależnie od wartości przedmiotu działu p. 10 pkt. 2, XVII § 1. pkt. 12. ⁴⁾ 48, XXV. pkt. 4., XVII. § 1 pkt. 13.

N. J. 81. p. n. 24, 25, 26; p. r. 212, 32¹.

Właściwość Sądu realnego nie jest uzasadniona, gdy skarga o wykreślenie ciężaru hipotecznego opiera się na zobowiązaniu osobistem (O. S. N. z 11/V 1926, III. R. 266/26. P. P. A. z 1926, poz. 237. str. 258.)

Wyrok jest nieważny jeżeli skarga nadawała się do postępowania granicznego. (O. S. N. z 20/V 1925, III. R. 294/25, P. P. A. z 1925, poz. 232, str. 255.)

Sprawa o uregulowanie granic i przesunięcie płota granicznego należy do postępowania niespornego. (O. S. N. z 7/II. 1922. III R. 67/22. P. P. A. z 1922, str. 88.)

Art. 41. § 1. Powództwo o prawo do spadku¹⁾ jakoteż o roszczenia z rozporządzeń na przypadek śmierci, należy wytoczyć dopóki dziedzice prawnie nie objęli spadku, wyłącznie według miejsca otwarcia spadku.

§ 2. Powództwo o działy spadkowe wytoczyć należy wyłącznie według miejsca otwarcia spadku.

§ 3. Przepisy te obowiązują również, jeżeli powództwo dotyczy nieruchomości spadkowej.

¹⁾ porównaj 29 i 4.

N. J. 77. p. n. 27. p. r. 215.

Art. 42. Powództwo ze stosunku spółki bądź innego związku wytoczyć należy wyłącznie według miejsca siedziby spółki, bądź związku.¹⁾

¹⁾ p. 31.

N. J. 75. p. n. 17. p. r. 220.

Art. 43. Powództwo ze stosunku małżeństwa,¹⁾ jeżeli przynajmniej jedna ze stron ma obywatelstwo polskie,²⁾ wytoczyć należy według miejsca ostatniego wspólnego zamieszkania w Polsce, gdy choć jedno z małżonków w tem miejscu stale przebywa; w braku zaś tych podstaw do zapoznania powództwo wytoczyć należy według miejsca pobytu strony pozwanej, a gdy niema i tej podstawy — według miejsca zamieszkania powoda.

¹⁾ X, XVII § 1 pkt. 8, XXIII, XXVII pkt. 6., XXXI § 1 i § 2 ust. 2. ²⁾ ustawa o obywatelstwie z 20/1 1920 Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44.

N. J. 76. p. n. 606. p. r. 1337 i nast.

Art. 44. Powództwo ze stosunku między rodzicami a dziećmi,¹⁾ wytoczyć należy wyłącznie według miejsca zamieszkania powoda, jeżeli choćby jedna ze stron ma obywatelstwo polskie i jeżeli brak podstaw do zapoznania według przepisów o właściwości ogólnej.²⁾

¹⁾ XXVII pkt. 5, XXXI § 2 pkt. 3., XVII § 1 pkt. 8.

²⁾ 24 i nast.

p. n. 642. p. r. 1345¹, 1345².

Oddział 4.

Przepisy szczególne.

Art. 45. § 1. Jeżeli powództwo wytacza się łącznie przeciwko kilku osobom,¹⁾ dla których w myśl przepisów o właściwości ogólnej²⁾ właściwe są różne sądy, wybór między temi sądami należy do powoda.

§ 2. Gdy jednak między współpozwanymi są dłużnicy główni i uboczni, powództwo wytacza się

przed sąd właściwy dla któregokolwiek z dłużników głównych.

1) 69; 2) 24;

p. a. 93. p. r. 33, 218, p. n. 36 pkt. 3.

Osoby zobowiązane z weksłu nie są uczestnikami sporu w rozumieniu § 11/1 p. c. (obecnie art. 69 pkt. 1.) Dłużnik wekslowy nie może być zaskarżony przed sądem powszechnym drugiego dłużnika wekslowego (O. S. N. z 21/X 1927. III. R. 1929, P. P. A. 1928 poz. 40. str. 41.)

O tem czy zachodzi właściwość towarzystwa sporu rozstrzyga sąd nie tylko na podstawie twierdzeń pozwu, lecz także na podstawie ustalonego stanu sprawy. (O. S. N. z 21. II. 1922 III R 110/22, P. P. A. z r. 1922, str. 92).

Poręczenie za dług obcy w charakterze ręczyciela i wypłaty nie stwarza uczestnictwa sporu (O. S. N. z 21/III. 1924 R. 172/24. P. P. A. z r. 1924, 233, str. 270.)

Dla skargi wniesionej przeciw sprzedającemu i kupującemu o zapłacenie wynagrodzenia za pośrednictwo właściwym jest sąd towarzystwa sporu w myśl § 93 n. j. (obecnie art. 45 k. p. c.), chociaż każdy z pozwanych z osobna zobowiązał się do zapłacenia pewnej kwoty. (O. S. N. z 61/X 1921, III. R. 646/21 P. P. A. z 1921, str. 83—84.)

Art. 46. § 1. Powództwo przeciwko zobowiązanemu z weksłu lub czeku¹⁾ wytoczyć można bądź przed sąd właściwy według przepisów o właściwości ogólnej bądź przed sąd miejsca płatności.

§ 2. Kilku zobowiązanych z weksłu, lub czeku można łącznie zapozwać bądź przed sąd miejsca płatności, bądź według przepisów o właściwości ogólnej dla akceptanta, albo wystawcy weksłu własnego, lub czeku.

1) 465 i nast.

N. J. 93.

Art. 47. Jeżeli w miejscu, według którego oznacza się właściwość sądu, jest kilka sądów grodzkich, a na podstawie przepisów o właściwości miejscowej nie da się ustalić właściwości jednego z nich, natenczas wybór między temi sądami należy do powoda.

N. J. 103. p. n. 35.

Artr. 48. Jeżeli właściwość sądu oznacza się według miejsca, gdzie znajduje się nieruchomości¹⁾ lub inna rzecz a rzeczy te znajdują się w okręgu kilku sądów, wybór między temi sądami należy do powoda.

¹⁾ 40

N. J. 84. p. n. 36 pkt. 4. p. i 33¹ i 218.

Art. 49. §. 1. Jeżeli sąd właściwy nie może z powodu przeszkody¹⁾ wykonać swego obowiązku, wówczas sąd bezpośrednio nad nim przełożony wyznaczy na posiedzeniu niejawnem inny sąd, przed który należy wytoczyć powództwo.

§ 2. Od wyznaczenia sądu niema środka odwoławczego.

¹⁾ p. 54 i nast.

N. J. 30. p. n. 36 pkt. 1, 37.

Art. 50. Jeżeli w myśl przepisów kodeksu nie można na podstawie okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej, wówczas na wniosek strony, Sąd Najwyższy na posiedzeniu niejawnem oznaczy sąd, przed który należy wytoczyć powództwo.

N. J. 28,

Rozdział III.

Przepisy łączne o właściwości rzeczowej i miejscowej.

Art. 51. Sąd właściwy w chwili wytoczenia:

powództwa pozostaje właściwym, aż do ukończenia postępowania, choćby podstawy właściwości zmieniły się w toku sprawy.¹⁾

¹⁾ Osk. Przepis ten niema zastosowania, jeżeli przez zmianę skargi została uchylona przedmiotowa, lub miejscowa właściwość sądu, p. 215 i 216,

N. J. 29.

Art. 52. § 1. Strony mogą umówić¹⁾ się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest właściwy, sporu już wynikłego lub sporów, w przyszłości wyniknąć mogących z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten będzie wówczas wyłącznie właściwy, jeżeli strony nie postanowiły inaczej. Dokument, stwierdzający umowę o właściwość, należy dołączyć do pozwu.²⁾

§ 2. Stronom nie wolno jednak zmienić właściwości wyłącznej³⁾, ani też zmienić właściwości rzeczowej,⁴⁾ z wyjątkiem poddania sądowi grodzkiemu spraw, które ze względu na wartość przedmiotu sporu należą do sądu okręgowego.⁵⁾

¹⁾ p. XXVII pkt, 1; ²⁾ 140, 211 pkt, 2; ³⁾ 40—44; ⁴⁾ 9—14;

⁵⁾ 13 § 1. Ważna umowa o właściwość sądu jest skuteczna także dla skargi, wniesionej po śmierci jednej, albo obu stron przeciw masie spadkowej lub spadkobiercom (opinia austrij. Sądu Najwyższego).

N. J. 104. p. n. 38 i nast. p. r. 37, 227 i 228.

Zawarty w zapisie na sąd polubowny układ, że strony na wypadek niewydania wyroku polubownego poddają się orzecnictwu niewłaściwego dla nich miejscowo sądu zwyczajnego — jest ważny, choć sam zapis na sąd polubowny jest nieważny. (O. S. N. z 27. IV. 1926. III. R. 205/26. P. P. A. z 1926. poz. 239. ptr. 260.)

Prorogacja dopuszczalna jest także w tych wypadkach,

gdy w miejscu umową oznaczonem istnieje więcej sądów o jednakowej rzeczowej właściwości, (O. S. N. z 22. I. 1929. III. R. 924/28, P. P. A. z 1929, poz. 117, str. 174).

Umowne uchylenie właściwości sądów krajowych przez poddanie się orzecznictwu sądu, lub innej władzy zagranicznej nie jest dopuszczalne. (O. S. N. z 4 VI. 1929. III R. 464/29 O. S. P. VIII 562 str. 511.)

Prorogowanym sądem może być tylko sąd położony na obszarze Państwa Polskiego — stronom nie wolno przez wykluczenie sądów swojskich uchylić krajową jurysdykcję i wykonanie sądownictwa poruczyć zagranicznym sądom, o ile to w układach między państwowych nie jest wyraźnie zastrzeżone. (O. S. N. III. 1. R. w. 259/29, P. P. A. z 1930, poz. 40, str. 58.)

Art. 53. §. 1, Spory o właściwość między sądami równorzędnymi rozstrzyga¹⁾ ostatecznie sąd w toku instancyj bezpośrednio przełożony nad sądem, który pierwszy wydał orzeczenie, co do właściwości.

§ 2. Orzeczenie sądu wyższego w przedmiocie właściwości wiąże sąd niższy, nawet należący do innego okręgu.

§ 3. Sąd wyższy orzeka na posiedzeniu niejawnem, jednak może zażądać od stron²⁾, lub od władz wyjaśnień oraz przeprowadzić potrzebne dochodzenie.

§ 4. Od orzeczenia sądu wyższego, rozstrzygającego spór o właściwość między sądami, niema środka odwoławczego.³⁾

¹⁾ 381.; ²⁾ p. też; 84 i nast.; ³⁾ 400 i nast.

N. J. 47. p. XXV pkt. 2. p. n. 36. p. r. 230 i nast.

Dział II.

Wyłączenie sędziego.

Art. 54. Sędzia jest wyłączony z mocysamej ustawy¹⁾:

1) w sprawach, w których jest stroną, albo pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa lub obowiązki;

2) w sprawach swego małżonka, krewnych lub powinowatych w prostej linii, krewnych bocznych, aż do czwartego stopnia, powinowatych bocznych do stopnia drugiego;

3) w sprawach osób, związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;

4) w sprawach, w których był, lub jest jeszcze pełnomocnikiem jednej ze stron;

5) w sprawach, w których w instancji niższej brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia, jako też w sprawach o ważność aktu prawnego, z jego udziałem zawartego lub przezeń rozpoznanego.

¹⁾ p. 416 pkt. 6. 450 pkt. 1.

N. J. 20. p. n. 41. p. r. 195 i nast. 667 i nast.

Art. 55. § 1. Niezależnie od przyczyn, wymienionych w artykule poprzedzającym, sąd¹⁾ wyłącza sędziego na wniosek strony, jeżeli pomiędzy sędzią a jedną ze stron, jej ustawowym zastępcą, lub pełnomocnikiem zachodzi stosunek osobisty tego rodzaju, że mógłby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego.

§ 2. Jeżeli pomimo to, strona przystąpiła do rozprawy, może żądać wyłączenia tylko wtedy, gdy uprawdopodobni,²⁾ że przyczyna wyłączenia dopiero później powstała, lub stała się jej znaną.³⁾

¹⁾ 58.; ²⁾ 268.; ³⁾ 450 pkt, 1, 455 § 1 pkt. 1,

N. J. 21. p. n. 42. p. r. 195 i nast. 667 i nast.

Art. 56. § 1. Wniosek o wyłączenie strona zgłasza na piśmie¹⁾, lub ustnie do protokołu²⁾ w sądzie, w którym sprawa się toczy, uprawdopodobniając³⁾ przyczyny wyłączenia.

§ 2. Aż do rozstrzygnięcia⁴⁾ wniosku o wyłączenie sędziego może spełniać tylko czynności niecierpiące zwłoki.

¹⁾ 136 i nast.; ²⁾ 175 pkt. 2. 178.; ³⁾ 268.; ⁴⁾ 60. 381.

N. J. 22. p. n. 44. 47. p. r. 196 i nast., 669 i nast.

Art. 57. Sędzią, który ma podstawę do wyłączenia się, zawiadamia o tem sąd¹⁾ i wstrzymuje się od udziału w sprawie.

¹⁾ 58.

p. n. 48. p. r. 668.

Art. 58. O wyłączeniu sędziego w sądzie grodzkim rozstrzyga¹⁾ sąd okręgowy, o wyłączeniu zaś sędziego w innych sądach — sąd w którym sprawa się toczy, a gdyby sąd ten nie mógł wydać postanowienia z powodu wyłączenia większej liczby sędziów — sąd w toku instancyj przełożony.

¹⁾ 60, 381;

N. J. 23. p. n. 45. p. r. 198. 677.

Art. 59. Sąd¹⁾ może przeprowadzić dochodzenie celem wyświelenia okoliczności przytoczonych we wniosku o wyłączenie.²⁾

¹⁾ 58; ²⁾ 56

N. J. 24. p. n. 46.

Art. 60. Od postanowienia wyłączającego sędziego niema środka odwoławczego.

N. J. 24. p. n. 46. p. r. 673.

Art. 61. Zgłaszającego w złej wierze wniosek o wyłączenie sędziego, sąd, odrzucając wniosek

skarży na grzywnę¹⁾ do wysokości pięciuset złotych.

¹⁾ VIII.

Art. 62. Przepisy niniejszego działu stosuje się odpowiednio do wyłączenia prokuratora, oraz innych organów sądowych. Wniosek o wyłączenie sąd przekazuje ich władzy przełożonej. Od wydanych zarządzeń niema środka odwoławczego.

N. J. 26. p. n. 49. p. r. 679 i nast.

KSIEGA DRUGA.

Proces.

Tytuł I.

Strony.

Dział I.

Zdolność procesowa.

Art. 63. § 1. Zdolność procesową¹⁾ bądź zupełną, bądź ograniczoną posiada każdy stosownie do swej zdolności zobowiązania²⁾ się przez umowę.

§ 2. Kto względem przedmiotu sporu może zobowiązywać się przez umowę nie inaczej jak w asystencji osoby, dodanej mu w myśl przepisów prawa cywilnego, ten może działać w procesie tylko w asystencji takiej osoby.

¹⁾ 198. XVII § 7. pkt. 1. 416. pkt. 2. 450. pkt. 2. 2)p. 76 i nast. ust. weksl. Osobowość prawną mają m. i.: 1) Państwowy Bank Rolny (ust. z 10/VI 1921. Dz. U. R. P. poz. 369). 2) Bank Gospodarstwa Krajowego (rozp. z 31/V 1924. poz. 478. Dz. U. R. P.) 3) Towarzystwo Kredytowe Przemysłu Polskiego) (rozp. z 28/II 1921. poz. 203. Dz. U. R. P.) 4) Fundusz bezrobocia (ust. z 18/VII 1924. poz. 650. Dz. U. R. P.) 5) Państwowy

Fundusz drogowy (ust. z 3/II 1931. poz. 81. Dz. U. R. P. 6) Wydawnictwo Monitor Polski (rozp. z 26/VI 1924, poz. 546, Dz. U. R. P.) 7) Konserwatorium muzyczne w Warszawie (dekret z 7/II 1919, poz. 214, Dz. U. R. P.) 8) Szkoły akademickie (ust. z 13/VII 1920, poz. 494, Dz. U. R. P.) 9) Polskie Koleje Państwowe (rozp. z 24/IX 1926, poz. 568, Dz. U. R. P.) 10) Giełdy (ust. z 20/I 1921, poz. 71, Dz. U. R. P.) 11) Spółdzielnie (ust. z 19/IX 1920, poz. 733, Dz. U. R. P.), 12) Kasa Chorych (ust. z 19/V 1920, poz. 372, Dz. U. R. P.) 13) Polska Agencja Telegraficzna (rozp. z 26/VI 1924, poz. 547, Dz. U. R. P.) 14) Liceum Krzemienieckie (rozp. z 10/VIII 1925. poz. 626, Dz. U. R. P.) 15) Izby Adwokackie (dekret z 24/XII 1918, poz. 75, Dz. U. R. P.) 16) Centralna Kasa spółek rolniczych w Warszawie (statut z 8/II 1919, poz. 213, Dz. U. R. P.) 17) Polski Bank Krajowy (ust. z 7/IV 1922, poz. 220, Dz. U. R. P.) 18) Gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe (rozp. z 30/XII 1924, poz. 1069, Dz. U. R. P.) 19) Spółki drogowo (ust. z 10/XII 1920, poz. 32, Dz. U. R. P.) 20) Państwowy Fundusz Mieszkaniowy (ust. z 1/VIII 1919, poz. 424, Dz. U. R. P.) 21) Poczтовая Kasa Oszczędności (ust. z 19/V 1920, poz. 297, Dz. U. R. P.) 22) Poznańskie Ziemstwo Kredytowe (statut z 8/VI 1922, poz. 519, Dz. U. R. P.) 23) Spółki wodne (ust. z 19/IX 1922, poz. 936, Dz. U. R. P.) 24) Państwowe Zakłady Związków Azotowych w Chorzowie (rozp. z 1/IV 1927, poz. 321, Dz. U. R. P.) 25) Izby lekarskie (ust. z 2/XII 1921, poz. 763, Dz. U. R. P.) 26) Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach (ust. z 28/X 1921, poz. 684, Dz. U. R. P.) 27) Szkoła Sztuk Pięknych w Warszawie (ust. z 23/III 1922, poz. 187, Dz. U. R. P.) 28) Państwowy Bank Odbudowy (ust. z 27/III 1922, poz. 217, Dz. U. R. P.) 29) Państwowe Zakłady Wodociągowe na Górnym Śląsku (rozp. z 15/VII 1928, poz. 670, Dz. U. R. P.) 30) Państwowy Monopol Spirytusowy (ust. z 31/VII 1924 poz. 756, Dz. U. R. P.) 31) Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych (ust. z 23/VI 1921, poz. 395, Dz. U. R. P.) 32) „Polmin”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych (rozp. z 8/IV 1927, poz. 341, Dz. U. R. P.) 33) Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Tarnowie (rozp. z 22/IV 1927, poz. 348, Dz. U. R. P.) 34) Państwowa Wytwórnia Prochu i Materiałów Kruszących w Zagórzonie w powiecie Koziennickim i Państwowa Wytwórnia Uzbrojenia w Warszawie (rozp. z 22/IV 1927, poz. 383, Dz. U. R. P.) 35) Żegluga Polska (rozp. z 13/V 1927, poz. 440, Dz. U. R. P.) 36) Państwowe Zakłady Lotnicze w Warszawie (rozp. z 21/XII 1927, poz. 27 z 1928.) 37) Państwowa Wytwórnia Aparatów Telegraficznych i Telefonicznych w Warszawie (rozp. z 19/III 1928, poz. 428, Dz. U. R. P.) 38) Państwowe Zakłady Inżynierji w Warszawie (rozp. z 19/III 1928, poz. 429, Dz. U. R. P.) 39) Państwowe Zakłady Umundurowania w Warszawie (rozp. z 19/III 1928, poz. 430, Dz. U. R. P.) 40) Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe w Lublinie (rozp. z 18/VI 1928, poz. 623, Dz. U. R. P.) 41) Gwarectwo Węglowe-Breszcze (rozp. z 29/VIII 1928, poz. 739 Dz. U. R. P.) p. też 30.

O osobach prawnych kościelnych i zakonnych patrz Dz. U. Min. Spraw. z 15/V 1926. Nr. 10.

p. a. l. p. n. 50 i nast. p. r. 17 i nast.

Grecko-kat. Konsystorz i Ordynariat metropolitalny we Lwowie jest uprawniony do działania przed sądami w imieniu grecko-kat. cerkwi. (O. S. N. z 7/XII 1927, III R. 638/27, O. S. P. VII poz. 125. str. 123).

Fundusz Emerytalny Kas Oszczędności nie jest osobą prawną (O. S. N. z 4/VIII 1928, III Rw. 1036/28, P. P. A. z 1929, poz. 57, str. 70).

Gmina chrześcijańska jest samoistną osobą prawną, posiada majątek i zarządza nim przez zgromadzenie i zarząd, wybierany przez ogół członków i jest zdolną do działań prawnych bez specjalnej uchwały Rady gminnej. (O. S. N. z 1/X 1929. III Rw. 1189/29, P. P. A. z 1930, poz. 1 str. 1).

O osobowości prawnej instytucji kościelnych i zakonnych

decydują wyłącznie przepisy prawa kanonicznego (art. XV, XVII i XIV, konkordatu, poz. 501/25, Dz. U. R. P.).

(O. S. N. z 8/X 1929, Nr. III l. Rw. 691 29 P. P. A. z 1930, poz. 136, str. 209).

Mnisterstwo nie jest osobą prawną i niema zdolności procesowej (O. S. N. z 25/I 1921, III R. 23/21, O. S. P. I. poz. 156 str. 136.)

Skarga Urzędu Ziemskiego o unieważnienie intabulacji przeniesienia prawa własności nieruchomości ziemskiej jest dopuszczalne tylko w odniesieniu do takich nieruchomości, które wedle obowiązujących przepisów ulec mogą przymusowemu wykupowi na cele reformy rolnej. (O. plen. S. N. z 17/XI 1923, III Rw. 521/23, O. S. P. III, str. 178).

Gr. kat. gmina parafjalna posiada osobowość prawną i zdolność procesową (O. S. N. z 11/V 1927, III R. 250/27, Cz. S. z 1927, poz. 25).

Katolickie gminy parafjalne mogą być pozywane do rąk naczelnika gminy politycznej (O. S. N. z 10/V 1927, III R 250/27, O. S. P. IV, poz. 487, str. 554).

Bractwa kościelne mają osobowość prawną. (O. S. N. z 28/X 1924, III R 606/24, P. P. A. z 1925, poz. 25. str. 17).

Domowi modlitwy t. zw. chasydów brak osobowości prawnej (O. S. N. z 3/II 1929, III Rw. 535/28, P. P. A. z 1929, poz. 150, str. 233).

Komitet zabawowy nie jest osobą prawną. Każdy z członków komitetu odpowiada osobiście za zaciągnięte przez się zobowiązania. (O. S. N. z 30/III 1929, III Rw. 1934/28, O. S. P. VIII, poz. 402. str. 357).

Fundacje mają osobowość prawną warunkową przed ich zatwierdzeniem i zastępuje je już wówczas Generalna Prokuratorja Rzeczypospolitej. (O. S. N.) z 17/II 1926, III R 828/26, P. P. A. z 1926, poz. 88, str. 106).

Fundusz ubogich izraelitów, należących do pewnej gminy, ustanowiony rozporządzeniem ostatejnej woli nie jest osobą praw-

na. (O. S. N. z 7/VII 1927, III R 193/27, O. S. P. VI. poz. 389, str. 452).

Art. 64. Ustawowy zastępca strony,¹⁾ nie mającej zdolności procesowej, powinien przy pierwszej czynności procesowej wykazać swe uprawnienie,²⁾ dotyczy to również osoby asystującej w myśl artykułu poprzedzającego.

1) (84;2) 217, 243, 416 pkt. 2, 450 pkt. 2.

p. a. 4. p. n. 51.

Art. 65. Sąd¹⁾ w każdym stanie sprawy bierze z urzędu pod rozwagę,²⁾ czy nie zachodzi brak zdolności procesowej, brak ustawowego zastępstwa, lub asystencji, albo brak upoważnienia do prowadzenia sprawy, lub do podjęcia poszczególnej czynności procesowej.

1) (390 § 2, 2) 217, 243.

p. a. 6. p. n. 56.

Art. 66 § 1. Jeżeli braki powyższe dadzą się uzupełnić, sąd¹⁾ wyznaczy w tym celu odpowiedni termin.²⁾

§ 2. Dla zabezpieczenia wszakże praw osoby, nie mającej zdolności procesowej, sąd może dopuścić³⁾ do czynności procesowej stronę, zastępcę ustawowego, lub osobę asystującą nawet przed upływem wyznaczonego terminu. Ważność dokonanej czynności zależna będzie jednak od uzupełnienia braków⁴⁾ w terminie.

1) 390 § 2; 2) 180 i nast. p. też wskazówki praktyczne;

3) Strony pozwanej, nie mającej zdolności procesowej nie można nawet tymczasowo dopuścić do prowadzenia sporu. O. M.;⁴⁾ 217.

p. a. 6. p. n. 56.

Sąd odwoławczy nie może uchylić wyroku sądu procesowego.

wego, jeżeli brak uprawnienia do zastępstwa daje się usunąć po myśli § 6 p. c. (obecnie 66 k. p. c.) choćby w toku postępowania odwoławczego. (O. S. N. z 12/VII 1921, III R. 829/21 III R 343/21 P. P. A. z 1922, str. 36.)

Skarga wniesiona przez zarząd lasów prywatnych nie może być z powodu niezdolności procesowej zarządu odrzucona, lecz winna być zwrócona ztronie do przedłożenia pełnomocnictwa, wystawionego przez właściciela odnośnych dóbr (O. S. N. z 23/I 1923, III R 1073/22, O. S. P. II. poz. 548, str. 456.)

Zarzutu braku legitymacji czynnej nie można uwzględnić jeżeli pozwany niema żadnego interesu w tem, aby ten brak przyjęto. (O. S. N. z 14/XII 1921, III R. 920/21, P. P. A. z 1922, str. 16).

Zeznania osoby umysłowo chorej, nad którą zawieszono kuratelę muszą być przez sąd procesowy — gdy złożone zostały podczas powrotu chwilowej świadomości umysłu (lucida intervalla) — wzięte pod rozagę tak, jak zeznania strony na umyśle zdrowej (O. S. N. z 10/XII 1925, III R. 1545/25, P. P. A. z 1926, poz. 14, str. 16.)

Oświadczeni spadkobiercy nie są upoważnieni do występowania w sporze o majątek spadkowy w imieniu własnem jako strona procesowa, stroną procesową jest masa spadkowa. (O. S. N. z 22/XI 1927, III R. 2033/26, P. P. A. z 1928, poz. 157, str. 168).

Art. 67. Jeżeli braki powyższe nie dadzą się uzupełnić, lub w terminie wyznaczonym nie zostały uzupełnione, sąd¹⁾ zniesie postępowanie²⁾ w tym zakresie, w jakim brak zachodzi.

1) 390 § 2; 2) 109, 217, 381, 416 pkt. 2, 407, 450
p. a. 7. p. n. 56.

Art. 68. § 1. Strona, podejmując niecierpiącą zwłoki czynność procesową przeciwko stronie, która nie ma zdolności procesowej i nie ma za-

stępstwa ustawowego, lub asystencji, może żądać od sądu, w którym sprawa się toczy, ustanowienia dla tej strony kuratora.¹⁾

§ 2. Koszty,²⁾ połączone z ustanowieniem i z czynnościami kuratora, ponosi początkowo strona, na której wniosek kurator został ustanowiony.

¹⁾ zob. uw. do 66. ²⁾ analog. 157 § 4.
p. a. 8.

Dział II.

Spółuczestnictwo w sporze.

Art., 69. Kilka osób może w jednej sprawie występować w charakterze powodów, lub pozwanych, jeżeli przedmiot sporu stanowią:

1) prawa, lub obowiązki im wspólne albo oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej;

2) roszczenia, lub zobowiązania jednego rodzaju, oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej, jeżeli nadto właściwość¹⁾ sądu uzasadniona jest dla każdego z pozwanych z osobna, jako też ze względu na ogólną wartość dochodzonych roszczeń.²⁾

¹⁾ miejscowa i rzeczowa 10, 13, 45 i 46. O. M. O ile ma miejsce wspólna rozprawa, można orzec co do wszystkich połączonych roszczeń jednym wyrokiem, albo przeciw każdemu, lub kilku uczestnikom wydać odrębny wyrok końcowy, częściowy lub wstępny; ²⁾ 17) 212.

p. a. 11. p. n. 59, 60. p. r. 151.

Art. 70. §. 1. Każdy ze spółuczestników¹⁾ sporu działa w imieniu własnym; jego czynności procesowe nie mogą przynieść korzyści, ani szkodzić innym spółuczestnikom.

§ 2. W przypadkach jednak, gdy z istoty spornego stosunku prawnego, lub z przepisu ustawy wyrok²⁾ dotyczyć ma niepodzielnie wszystkich spółuczestników (spółuczestnictwo jednolite³⁾), czynności procesowe spółuczestników działających skuteczne są wobec niedziałających. Do zawarcia ugody, zrzeczenia się i uznania potrzeba zgody wszystkich spółuczestników.

§ 3. Jeżeli w przypadku spółuczestnictwa jednolitego oświadczenia faktyczne spółuczestników pozostają z sobą w sprzeczności,⁴⁾ sąd oceni moc i znaczenie tych oświadczeń dla ustalenia faktów.

1) 107; 2) 78; O. M. O ile w skargach działowych, w skargach serwitutowych poszczególnych współwłaścicieli, lub przeciw tymże, w skargach ze stosunków korrealnych i podobnych, skutki wyroku rozciągają się poza strony, biorące udział w sporze, należy oceniać wedle właściwości spornego stosunku prawnego i wedle obowiązujących przepisów prawa cywilnego; 3) 369; 4) 76, 198.

p. a. 13, 14. p. n. 61, 62. p. r. 15², 15⁴.

Pozwani współwłaściciele o zniesienie współwłasności realności stanowią jednolitą stronę procesową (O. S. N. z 2/VII. 1926 III. R. 446/26, P. P. A. z 1926, poz. 306.)

Żądanie pozwu, aby pozwani zapłacili solidarnie kwotę pieniężną nie uzasadnia jednolitego uczestnictwa w sporze. (O. S. N. z 27/IX 1921, R. w. 43/21, P. P. A. z 1921, str. 109—110.)

Jeżeli współwłaściciele grunt fizycznie między siebie rozdzielili, ale podziału w księdze gruntowej nie przeprowadzili i jeden ze współwłaścicieli ten oddzielony fizycznie i jemu przypadły grunt pozbył, to w sporze wytoczonym przez nabywcę przeciw współwłaścicielom hipotecznym, dotąd w idealnych częściach intabulowanym, o zezwolenie na intabulację tego gruntu, pozwani nie są uczestnikami sporu koniecznymi (jedno-

litymi) i niema żaden z nich legitymacji do wnoszenia środka prawnego także imieniem drugiego, (O. S. N. z 26/III. 1924, III. Rw. 660/23. P. P. A. z 1924, poz. 236, str. 273.)

Twierdzenie skargi, że pozwani odpowiadają solidarnie za roszczenie zaskarżone nie uzasadnia samo przez się jednolitego uczestnictwa sporu między pozwanymi. O. S. N. z 28/III. 1928, Rw. 2622/27 P. P. A. z 1928, poz. 262, str. 307.)

Art. 71. Każdy ze współuczestników sporu ma prawo samodzielnie popierać sprawę. Na posiedzenia sądowe wzywa się wszystkich tych współuczestników, co do których sprawa nie jest zakończona.

p. a. 15. p. n. 63. p. r. 15².

Dział III.

Interwencja główna i uboczna.

Art. 72. Kto występuje z roszczeniem o rzecz, lub prawo, o które sprawa toczy się między innymi osobami, może aż do zamknięcia rozprawy w drugiej instancji wytoczyć powództwo o to roszczenie przeciwko obu stronom przed sąd pierwszej instancji, w którym toczy się, lub toczyła sprawa (interwencja główna¹).

¹) zawieszenie p. art. 202 § 1 pkt. 2.

p. a. 16. p. n. 64. p. r. 665.

Art. 73. Kto ma interes prawny w tem, aby sprawa, tocząca się między innymi osobami, została rozstrzygnięta na korzyść jednej z nich, może w każdym stanie sprawy aż do zamknięcia rozprawy w drugiej instancji przystąpić do tej strony (interwencja uboczna²).

¹) 80 § 2, 108, XVII § 1, pkt. 12.

p. a. 17. p. n. 66. p. r. 128², 662 i 663.

Nie można dopuścić interwencji ubocznej wierzyciela konkursowego po stronie zarządcy masy konkursowej w sporze przeciw dłużnikom masy. (O. S. N. z 12/IX 1928, III. R. 542/27/1, Cz. S. z r. 1928, poz. 24. str. 126, rocznik II.)

Art. 74. §. 1. Wstąpienie swe do sprawy interwenjent uboczny powinien zgłosić w piśmie,¹⁾ w którym poda, jaki ma interes prawny w tem wstąpieniu i do której ze stron przystępuje. Pismo to należy doręczyć²⁾ obu stronom.

§. 2. Interwenjent może z wstąpieniem do sprawy połączyć dokonanie innej czynności procesowej.

¹⁾ 136, O. M. O ile spór zawisł w sądzie odwoławczym przez przesłanie pisma odwoławczego i aktów procesowych, w tym wypadku należy pismo, którem interwenjent zgłasza swe wstąpienie do sprawy wnieść do sądu odwoławczego; ²⁾ 144.

p. a. 18. p. n. 70 p. r. 663.

Art. 75. §. 1. Każda strona może zgłosić opozycję przeciwko wstąpieniu interwenjenta ubocznego, jednak nie później jak przy rozpoczęciu najbliższej rozprawy.

§. 2. Sąd oddali¹⁾ opozycję po przeprowadzeniu co do niej rozprawy, jeżeli interwenjent uprawdopodobni,²⁾ że ma interes prawny we wstąpieniu do sprawy. Od tego postanowienia niema środka odwoławczego.

§. 3. Opozycja nie wstrzymuje biegu sprawy, a interwenjent może nadal działać, dopóki opozycja nie będzie prawomocnie uwzględniona.

¹⁾ 381; ²⁾ 268;

p. a. 18. p. n. 71. p. r. 128³,

Art. 76. Interwenjent uboczny uprawniony jest do wszystkich czynności procesowych, dopuszczalnych według stanu sprawy; nie mogą one jednak pozostawać w sprzeczności¹⁾ z czynnościami i oświadczeniami strony, do której interwenjent przystąpił.²⁾

¹⁾ p. analog. 70 § 3. ²⁾ O. M. Interwenjent może przez swoje czynności procesowe uchronić niejawiącą się stronę od skutków prawnych omieszkania, zamiast niej spornie rozprawiać i w tym wypadku, jak i w wypadku, gdy niestawiennictwo strony do której przystąpił nie pociąga za sobą skutków omieszkania jest uprawniony do przedsięwzięcia wszelkich czynności procesowych. Tak samo jest interwenjent uboczny uprawniony, bez zezwolenia i upoważnienia strony posługiwać się wszelkimi środkami prawnymi, chociaż strona nie robi z nich użytku.

p. a. 19.

p. n. 67.

p. r. 128³⁾.

Art. 77. Interwenjentowi ubocznemu należy od chwili jego wstąpienia do sprawy doręczać, tak jak stronie,¹⁾ zawiadomienia o terminach i posiedzeniach sądowych, jakoteż orzeczenia²⁾ sądu.

¹⁾ 143, 144, 361, 396; ²⁾ 381.

Art. 78. Jeżeli z istoty spornego stosunku, lub z przepisu ustawy wyrok w sprawie ma odnieść bezpośredni skutek prawny w stosunku między interwenjentem, a przeciwnikiem strony, do której interwenjent przystąpił, wówczas do jego stanowiska w procesie mają odpowiednie zastosowanie przepisy o spółuczestnictwie jednolitem.¹⁾

¹⁾ 70 § 2, 107, 108, 369, O. M. Interwenjenci, którzy nie mają stanowiska uczestników sporu mogą być słuchani w procesie tylko w charakterze świadków natomiast interwenjenci i mający stanowisko uczestnika sporu (§ 20 austrj. p. c. obecnie

78 k, p. c. mogą być słuchani w celach dowodowych jako strona
p. a. 20. p. n. 69.

Art. 79. Za zgodą obu stron interwenjent uboczny może wejść na miejsce strony, do której przystąpił.

p. a. 19.

Jeżeli interwenjent uboczny w toku sporu w pierwszej instancji nie wstąpił do sporu w miejsce strony oświadczenie jego, że do sporu w miejsce strony wstępuje, złożone dopiero we wniesionej przezeń apelacji jest bezskuteczne, o ile nie zostanie sądowi równocześnie wykazane zezwolenie obu stron, że na takie wstąpienie interwenjenta obie strony się zgodziły. Apelację wniesioną przez interwenjenta samoistnie, obok równocześnie wniesionej apelacji samej strony, należy odrzucić.

(O. S. N. z 12/XII 1923, III. Rw. 1599/22, P. P. A. z 1925, str. 252).

Dział IV.

Przypozwanie.

Art. 80. §. 1. Dla zachowania skutków prawnych w stosunku do osoby trzeciej strona może ją zawiadomić o toczącym się procesie i wezwać do wzięcia w nim udziału.¹⁾

§. 2. W tym celu strona wnosi do sądu pismo procesowe,²⁾ obejmujące przyczynę wezwania i stan sprawy. Pismo to doręcza się³⁾ niezwłocznie osobie trzeciej, która może zgłosić swe przystąpienie do strony jako interwenjent uboczny.⁴⁾

1) VI § 2; 2) 136 i nast. 3) 144; 4) 73.

p. a. 21, p. n. 72 i nast. p. r. 653, 654, 655, 656, 128.

Dział V.

Wskazanie poprzednika.

Art. 81. Jeżeli w myśl przepisów prawa cy-

wilnego pozwany chce wskazać swego poprzednika,¹⁾ w którego imieniu posiada rzecz lub prawo, będące przedmiotem sporu, powinien to uczynić w piśmie procesowem²⁾ wniesionem przed rozprawą.

1) 393 § 2; 2) 136.

p. a. 22. p. n. 76.

Jako poprzednika wymienić można także jednego ze współpозwanych. (O. S. N. z 15 III 1927, III R, 88/27 P. P. A. z 1927, poz. 128. str. 143).

Art. 82. §. 1. Pismo, zawierające wskazanie poprzednika, doręcza się¹⁾ temuż z jednoczesnem wezwaniem²⁾ go na rozprawę.

§. 2. Jeżeli wskazany poprzednik nie przybędzie na rozprawę lub na rozprawie nie złoży oświadczenia o swym stosunku do przedmiotu sporu, albo zaprzeczy okolicznościom, przytoczonym przez pozwanego, pozwany mocen jest uczynić zadość żądaniom zawartym w pozwie. Treść tego przepisu należy podać wskazanemu poprzednikowi w wezwaniu na rozprawę.

1) 143, 144 i nast; 2) 165;

p. a. 22. p. n. 76.

Art. 83. Jeżeli poprzednik uzna oświadczenie pozwanego za uzasadnione, może za zgodą powoda wstąpić do sprawy na miejsce pozwanego, który wówczas będzie od udziału w sprawie zwolniony.

p. a. 23. p. n. 76.

Dział VI.

Zastępstwo stron przez pełnomocników.

Art. 84. Strony¹⁾ i ich zastępcy ustawowi²⁾

mogą działać przed sądem albo osobiście, albo przez pełnomocników³⁾).

1) VII; 2) 63 ust. 2, 64, 3) 89 i 137 § 2; odnośnie do zastępstwa kandydatek adwokatury p. Ok. z 30. XI 1928. Nr. 1441/I U/28. Dz. Urz. Nr. 24.

p. a. 26; p. n. 79; p. r. 14.

Art. 85. Pełnomocnikami mogą być adwokaci¹⁾, a z pośród nieadwokatów tylko spółuczestnicy²⁾ sporu oraz osoby, sprawujące zarząd majątku lub interesów stron, wreszcie ich rodzice, małżonek, rodzeństwo lub dzieci.

1) XVII § 4, XXX; 2) 69—71 i 78;

p. a. 27. p. r. 44

Przesłanie przez stronę swemu stałemu adwokatowi, prowadzącemu szereg procesów imieniem strony, otrzymanej skargi nieści w sobie dorozumiany objaw woli udzielenia mu pełnomocnictwa procesowego do prowadzenia wszczętego tą skargą sporu. (O. S. N. z 7/V 1930, Nr. III 1 Cg. 3/27 P. P. A. z 1930. poz. 213 str. 336).

Art. 86. § 1 Zastępstwo stron przez adwokatów¹⁾ obowiązuje w postępowaniu przed sądem Najwyższym, sądami apelacyjnymi i sądami okręgowymi jako pierwszą instancją; w sprawach wszczętych przed sądami grodzkimi zastępstwo przez adwokatów obowiązuje, poczynając od założenia środka odwoławczego do Sądu Najwyższego.

§ 2. Obowiązkowe zastępstwo adwokackie nie ma zastosowania²⁾ przed sędzią wyznaczonym i sądem wezwanym³⁾, oraz w sekretarjacie sądowym.

1) XVIII; 2) X, XVII § 1 pkt. 5 i 123, 500, 509; 3) 259.

p. a. 27. p. n. 78, 79. Przep. przech. z 1917 art. 13.

W procesie adwokackim rola strony ogranicza się do pra-

wa stawianie na rozprawie obok adwokata, z tem że na jej wniosek udziela się jej głosu, lecz i wówczas strona niema prawa przedsiębrania jakichkolwiek czynności procesowych i może tylko popierać, lub wyjaśniać przedstawiony przez adwokata stan faktyczny lub odwołać przyznanie przezeń jakiegoś faktu. Gdy adwokat nie staje należy uważać, że strona nie stanęła i żadne jej oświadczenia, wyjaśnienia i czynności procesowe, nie mogą być przez sąd uwzględnione. (O. S. N. z 25/IV 1930. III. C. 79/30 O. S. P. IX. 598, str. 564).

Art. 87. Zastępstwo adwokackie nie obowiązuje następujących osób, gdy działają czy to jako strony, czy też jako ich zastępcy: adwokatów, sędziów, prokuratorów, profesorów i docentów prawa polskich szkół akademickich, jak również stałych urzędników referendarskich Prokuratorji Generalnej i mających kwalifikacje sędziowskie, lub adwokackie notariuszów¹⁾.

1) p. 99 § 2 .

p. a. 28; p. n. 78.

Art. 88. Pełnomocnictwo może być albo procesowe¹⁾, czy to ogólne, czy do prowadzenia poszczególnych spraw, albo do niektórych tylko czynności procesowych.

1) 91 ; Co do opłat stemplowych do pełnomocnictw p. Pismo okólnie Min. Spraw. z 31/X 1927 Nr. 1149/II. G. S. 27. Dz. Urz. Nr. 21).

Pełnomocnictwo ogólne obejmuje także upoważnienie do ustanawiania pełnomocników procesowych. (O. z 21/8. 1928. III. Rw. Cz. S. R. III. Nr. 10.)

Art. 89. § 1. Pełnomocnik¹⁾ obowiązany jest przy pierwszej swej czynności procesowej dołączyć do aktu sprawy pełnomocnictwo²⁾ z podpisem mo-

codawcy, albo wierzytelny odpis tegoż pełnomocnictwa. Adwokat może sam uwierzytelnić odpis udzielonego mu pełnomocnictwa. Sąd może w razie wątpliwości zażądać sądowego lub notarialnego uwierzytelnienia podpisu strony³⁾.

§ 2. W toku sprawy pełnomocnictwo może być udzielone ustnie na posiedzeniu sądu przez oświadczenie, wciągnięte do protokołu⁴⁾.

1) 89, 137 § 2; 2) 137 § 2 i 3, 141, 243. O. M. Sąd ma z urzędu nastawać na dołączenie pełnomocnictwa, uznanie stosunku pełnomocnictwa przez przeciwnika nie zastępuje wykazania pełnomocnictwa dokumentem; 3) 63 § 2, 64; 4) 175.

p. a. 30. p. n. 80. p. r. 47, 248.

Art. 90. Za stronę, która nie umie lub nie może się podpisać, podpisze pełnomocnictwo osoba przez nią upoważniona, z wymienieniem przyczyny, dla której strona sama się nie podpisała¹⁾.

1) 137 § 3;

Art. 91. § 1. Pełnomocnictwo procesowe¹⁾ upoważnia z samej ustawy:

1) do wszystkich ze sprawą łączących się czynności procesowych; obejmuje ono też powództwo wzajemne²⁾, skargę o wznowienie postępowania³⁾ i postępowanie, wywołane ich wniesieniem, jakoteż wniesieniem pozwu interwencyjnego przeciwko mocodawcy⁴⁾;

2) do wszelkich czynności, dotyczących zabezpieczenia i egzekucji;

3) do udzielenia dalszego pełnomocnictwa procesowego adwokatowi;

4) do zawarcia ugody⁵⁾, zrzeczenia się, albo

uznania, o ile czynności te nie zostały wyłączone w samym pełnomocnictwie;

5) do odbioru kosztów procesu od strony przeciwnej.

§ 2. W sprawach z obowiązkowym zastępstwem adwokackim⁶⁾ pełnomocnictwo procesowe nie może być ograniczone poza przypadkami, oznaczonymi w pkt. 4.

1) 88, 117; 2) 220; 3) 449 i nast.; 4) 72; 5) 92 i 106. O. M. Ugody, które zawiera adwokat osoby, pozostającej pod opieką, na podstawie udzielonego mu pełnomocnictwa procesowego, wymagają zatwierdzenia nadopiecznięczego lub nadkuratelnego. Adwokat niema na podstawie pełnomocnictwa procesowego prawa do zawarcia zapisu na sąd polubowny co do przedmiotu sporu, ani też prawa wyboru sędziów polubownych. ⁶⁾ 86 § 1.

p. a. 31. p. n. 81.

Pełnomocnik procesowy uprawniony jest na zasadzie otrzymanego pełnomocnictwa procesowego wnieść skargę po śmierci mocodawcy i dalej w imieniu mocodawcy proces prowadzić, aż do objęcia spadku. (O. S. N. z 10/X. 1924, III. R. 456 24. P. P. A. z r. 1925, poz. 97. str. 109.)

Niema przepisu w ustawie, by wniesienie skargi przez pełnomocnika procesowego stanowiło odwołanie pełnomocnictwa, udzielonego poprzednio innej osobie, zwłaszcza, gdy ta ostatnia miała moc odbioru należnego mocodawcy długu, którego to prawa nie ma z mocy ustawy pełnomocnik procesowy (O. S. N. z 7/V 1929. III. R. 1924/29, P. P. A. z 1929, poz. 190, str. 284.)

Pełnomocnictwo ogólne do prowadzenia sporów, udzielone osobie, nie będącej adwokatem upoważnia tę osobę także do ustanowienia adwokata pełnomocnikiem procesowym (O. S. N. z 21/VIII, 1928, III. R. 2130/27, O. S. P. VIII, 125, str. 108.)

Art. 92. Strona¹⁾ ma prawo sama — bez udziału pełnomocnika — zawrzeć ugodę, zrzec się swe-

go roszczenia, albo uznać żądanie przeciwnika, chociażby nie wyłączała tych czynności z zakresu pełnomocnictwa procesowego.

1) 63 § 2 i 64.

Art. 93. Co do pełnomocnictwa, obejmującego szerszy zakres, niż przewidziany dla pełnomocnictwa procesowego, jak również co do pełnomocnictwa do poszczególnych czynności procesowych, zakres ich, czas trwania i skutki oceniać należy według treści pełnomocnictwa, oraz przepisów prawa prywatnego¹⁾.

1) O. M. Notariusze nie są uprawnieni do zajmowania się zawodowo zastępowaniem stron w sprawach spornych.

p. a. 33. p. n. 83.

Art. 94. Czynności procesowe pełnomocnika obowiązują mocodawcę w toczącej się sprawie, chyba że chodzi o przyznanie¹⁾ lub inne oświadczenie faktyczne pełnomocnika²⁾, które mocodawca jednocześnie stawający niezwłocznie sprostował lub odwołał.

1) 253, 254; 2) O. M. Jeżeli oświadczenia pełnomocnika stoją w sprzeczności z oświadczeniami strony obecnej na rozprawie uwzględnić należy oświadczenia strony.

p. a. 34, p. n. 85, p. r. 249.

Art. 95. § 1. W sprawach z obowiązkiem zastępstwem adwokackim¹⁾, odwołanie przez stronę lub wypowiedzenie przez adwokata pełnomocnictwa procesowego uzyskuje w stosunku do przeciwnika moc prawną z chwilą, gdy tenże został zawiadomiony²⁾ za pośrednictwem sądu o ustanowieniu nowego adwokata. W innych sprawach odwołanie lub

wypowiedzenie pełnomocnictwa odnosi skutek z chwilą zawiadomienia przeciwnika o wygaśnięciu pełnomocnictwa.

§ 2. W razie wypowiedzenia pełnomocnictwa, adwokat jest obowiązany zastępować stronę jeszcze przez dwa tygodnie. Każdy inny pełnomocnik powinien, mimo wypowiedzenia, przez ten sam czas działać za mocodawcę, jeżeli to jest konieczne do uchronienia go od niekorzystnych skutków prawnych.

1) p. 86; 2) 143, 144;
p. a. 36. p. n. 87. p. r. 251.

Art. 96. W razie śmierci¹⁾ strony²⁾ lub utraty przez nią zdolności procesowej³⁾ pełnomocnik procesowy działa do czasu zawieszenia postępowania⁴⁾.

1) p. uw. 1) do 91; 2) 63 i 64; 3) 66, XVII 7; 4) 195—209.
p. a. 35. p. n. 86. p. r. 25.

Art. 97. § 1. Po wniesieniu pozwu, sąd może dopuścić tymczasowo do podjęcia naglącej czynności procesowej osobę¹⁾, nie mogącą narazie przedstawić pełnomocnictwa. Zarządzenie to sąd może uzależnić od zabezpieczenia kosztów²⁾.

§ 2. Sąd wyznaczy równocześnie termin³⁾, w ciągu którego osoba, działająca bez pełnomocnictwa, powinna je złożyć albo przedstawić zatwierdzenie swych czynności przez stronę. Jeżeli termin upłynął bezskutecznie⁴⁾, sąd pominie czynności procesowe tej osoby. W przypadku tym przeciwnik może żądać od działającego bez umocowania zwrotu kosztów⁵⁾, spowodowanych tymczasowem dopuszczeniem⁶⁾.

1) 66 § 2, 67, 85; 2) 130; 3) 180 i nast; 4) 65, 66, 67; 5) 98;

6) O. M. Od uznania sądu zależy też, czy do tymczasowego zastępstwa można dopuścić nie tylko tego, kto powołuje się na udzielone mu pełnomocnictwo, którego nie może narazie przedstawić, ale także osobę, która się wogóle nie może powołać na pełnomocnictwo (osoba działająca bez umocowania). Termin udzielony do wykazania zgody strony, można przedłużyć.
p. a. 38. p. n. 89.

Tytuł II.

Koszty procesu.

Dział I.

Przepisy ogólne.

Art. 98. We wszystkich przypadkach, w których w myśl przepisów kodeksu¹⁾ stronie należy się od przeciwnika zwrot kosztów²⁾ procesu, sąd przyzna jej koszty, niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony.

¹⁾ 22 § 3, 68, 97, 108, 157, 194, 219, 265, 345, 374, 473, 477; ²⁾ p. XVII § 1 pkt. 6. Co do pokrywania kosztów sądowych na zapłatę których zasądzony został Skarb Państwa p. Ok. z 30/XII 1927 Nr. 1436/II G. S./27. Dz. Urz. Nr. 1/28.

p. a. 40, p. n. 91. p. r. 133.

Roszczenie zwrotu kosztów istnieje w sporze, tylko jako towarzyszący mu objaw (accessorium) i poza sporem nie może być samodzielnie dochodzone. (O. S. N. z 17/IX. 1929, III R. 570/29, P. P. A. z 1930. poz. 41, str. 59).

Art. 99. § 1. Do niezbędnych kosztów procesu zalicza się należności i wydatki jednego adwokata.

§ 2. Osoby¹⁾, których nie obowiązuje zastępstwo adwokackie, gdy występują jako strony lub

zastępcy, zrównane są co do kosztów z adwokatami. To samo dotyczy Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

1) 87;

p. a. 41. p. n. 91.

Art. 100. Strona może tylko wówczas żądać zwrotu kosztów podróży i wynagrodzenia za utratę zarobku, spowodowaną osobistem stawiennictwem, gdy sąd zavezwał ją do takiego stawiennictwa¹⁾.

1) 230, 237.

p. a. 42. p. n. 91.

Art. 101. Strona¹⁾ przegrywająca sprawę, obowiązana jest na żądanie przeciwnika zwrócić mu koszty procesu.

¹⁾ O. M. Interwenjent nie może być skazany mimo przegrania sporu przez stronę główną na zwrot kosztów sporu. Interwenjenta, który ma stanowisko uczestnika sporu można pod tymi samymi warunkami jak stronę zasądzić na zwrot kosztów. p, 108.

p. a. 41. p. n. 91. p. r. 133.

Art. 102. W razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione, lub stosunkowo rozdzielone. I w tym jednak przypadku sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania, albo gdy zasądzenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub od oceny sądu.

p. a. 43. p. n. 92.

Sąd nie jest bezwzględnie obowiązany w razie częściowego uwzględnienia powództwa przy rozdziale kosztów oprzeć

się jedynie na cyfrowym stosunku uwzględnionych i odrzuconych żądań, lecz może wziąć pod rozwagę i inne okoliczności wynikające bądź z charakteru roszczenia, bądź ze szczególnych warunków, w jakich proces się toczył. Jednakowoż odstępując od tej podstawy, winien przytoczyć inną podstawę i powołać powody, dla których uznał za niewskazane proporcjonalne wedle wartości rozłożenie między stronami kosztów. (O. S. N. z 13/II 1930. I. C. 1747/29. O. S. P. IX. 408 str. 398.)

Art. 103. Zwrot kosztów należy się pozwanemu, jeżeli nie dał on powodu do wytoczenia sprawy i uznał¹⁾ przy pierwszej czynności procesowej żądania pozwu.

1) 175 § 1 pkt. 3.
p. a. 45. p. n. 93,

Art. 104. § 1. Niezależnie od wyniku sprawy sąd, na żądanie przeciwnika, włoży na stronę obowiązek zwrotu tych kosztów, które strona ta wywołała swem niesumiennem lub oczywiście niewłaściwym postępowaniem.

§ 2. Dotyczy to zwłaszcza kosztów, powstałych wskutek spóźnionego przytoczenia okoliczności faktycznych¹⁾, lub spóźnionego powołania środków dowodowych, jeżeli przez to nastąpiła zwłoka w rozstrzygnięciu sprawy²⁾.

1) 137 § 1 pkt. 3, 210, 211, 220 § 3; 2) 238, 288, 411.
p. a. 48. p. n. 95.

Art. 105. Świadek¹⁾, biegły²⁾, lub zastępca strony³⁾ mogą być skazani przez sąd na zwrot kosztów, wywołanych rażąco ich winą. Postanowienie¹⁾ sądu zapada na wniosek strony, bądź w toku samej sprawy, bądź oddzielnie po wysłuchaniu osoby, której zarzucono winę.

1) 288; 2) 311; 3) 63 § 2, 64, 84, 87; 4) 381. O. M, Za koszta nałożone na zastępcę strony nie odpowiada strona sama i egzekucja o te koszta ma być skierowana przeciw zastępcy. Przepisy § 4 austr. p. c. (obecnie art. 105 k. p. c.) mogą być zastosowane także przeciw Prokuraturze Generalnej.

p. a. 49.

Art. 106. Koszty procesu, w którym zawarto ugodę¹⁾, znosi się wzajemnie, jeżeli co do nich nie zapadło już wcześniej prawomocne orzeczenie, albo jeżeli strony nie postanowiły inaczej.

1) 91, 92, 246.

p. a. 37. p. n. 98.

Art. 107. § 1. Spółuczestnicy sporu¹⁾ zwracają koszty procesu według ilości głów. Jednak w razie znacznej różnicy w ich spółuczestnictwie sąd oznaczy zwrot kosztów odpowiednio do spółuczestnictwa.

§ 2. Na spółuczestników sporu, odpowiadających solidarnie²⁾ co do istoty sprawy, sąd włoży solidarny obowiązek zwrotu kosztów. Za koszty wynikłe z czynności procesowych poszczególnych spółuczestników, inni spółuczestnicy nie odpowiadają.

1) 69, 70 § 1; 2) 70 § 2, 78.

p. a. 46. p. n. 100.

Art. 108. Interwenjent uboczny¹⁾, do którego nie mają zastosowania przepisy o spółuczestnictwie jednolitem²⁾, nie zwraca kosztów przeciwnikowi strony, do której przystąpił, jednak sąd może przyznać koszty interwencji od przeciwnika, obowiązanego do zwrotu kosztów.

1) 73; 2) 70 § 2, 78, por. uw. 1) przy 101,

p. n. 101,

Art. 109. § 1. W każdym orzeczeniu¹⁾, kończącym sprawę w instancji, sąd rozstrzygnie również o kosztach. Wysokość kosztów można też oznaczyć dopiero przy sporządzeniu na piśmie orzeczenia z uzasadnieniem²⁾.

§ 2. W innych orzeczeniach sąd rozstrzygnąć może o zwrocie kosztów tylko wówczas, gdy obowiązek ten nie zależy od wyniku sprawy.

§ 3. Przyznając zwrot kosztów, sąd oznaczy ich wysokość włączając opłaty sądowe.

1) 381 ; 2) 356 § 2, 396 § 1, 424, 448.

p. a. 53, p. n. 105.

Art. 110. Strona, żądająca zwrotu kosztów, powinna pod rygorem utraty tego roszczenia, przed zamknięciem rozprawy, bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia, złożyć sądowi spis kosztów, albo zgłosić wniosek o przyznanie jej kosztów według norm przepisanych.

p. a. 54. p. n. 103.

Art. 111. Jeżeli strona nie zakłada apelacji co do istoty sprawy, może od rozstrzygnięcia o kosztach wnieść zażalenie¹⁾.

1) 390 § 1, 426 § 1 i 2, 427, 430.

p. a. 55.

Dział II.

Prawo ubogich.

Art. 112. Przyznania prawa ubogich domagać się może osoba fizyczna lub prawna, która wykaże na podstawie zaświadczenia władzy administracyjnej państwowej lub samorządowej, zwierzch-

ności służbowej lub sądu opiekuńczego, że nie posiada dostatecznych środków na koszty procesu. Zaświadczenie powinno obejmować dokładne dane o stanie rodzinnym, majątku i dochodach.

p. a. 63, 65. p. n. 114.

Art. 113. § 1. Wniosek¹⁾ o przyznanie prawa ubogich zgłosić należy w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona albo już się toczy.

§ 2. Strona, która nie ma zamieszkania w siedzibie tego sądu, może złożyć wniosek o przyznanie prawa ubogich, jakoteż wniosek o ustanowienie dla niej adwokata, w sądzie grodzkim miejsca swego zamieszkania²⁾). Sąd grodzki prześle bez zwłoki te wnioski właściwemu sądowi.

§ 3. Rozpoznanie wniosku o przyznanie prawa ubogich w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, gdy strona z tego prawa jeszcze nie korzystała, należy do sądu drugiej instancji.

¹⁾ 123, 136; ²⁾ VI § 3, 391; ³⁾ 116 pkt. 2; zob. też. 125.
p. a. 65. p. n. 118, 119.

Art. 114. § 1. Sąd może zarządzić stosowne dochodzenie, jeżeli z okoliczności sprawy, lub oświadczeń strony przeciwnej poweźmie wątpliwość, co do istotnego stanu majątkowego strony, domagającej się prawa ubogich lub z niego korzystającej.

§ 2. Sąd odmówi¹⁾ prawa ubogich stronie w razie oczywistej bezzasadności jej powództwa lub obrony.

¹⁾ 125, 381;

Art. 115. Cudzoziemcom przyznaje się prawo ubogich tylko pod warunkiem wzajemności¹⁾).

1) 126 i 127. Co do udzielania prawa ubogich obywatelom austriackim p. Ok. z 14/XI 1921 Nr. 451/I. P. K./21. Dz. Urz. Nr. 23; obywatelom czeskosłoweckim p. Ok. z 3/VI 1924 Nr. 886/I. U/24, Dz. Urz. Nr. 12; obywatelom włoskim Ok. z 28/I. 1924 Nr. 828/I U/24. Dz. Urz. Nr. 3, p. też. Konwencje Haskie z 17. VIII 1905; obywatelom gdańskim p. umowa zawarta między Gdańskiem, a Polską z 24/X 1921 ust. z 17/XII 1921 Dz. U. R. P. Nr. 16 poz. 139 z 1922.

p. a. 63, 65. p. n. 114.

Art. 116. Strona, której przyznane zostało prawo ubogich:

1) nie wnosi na rzecz Skarbu opłat sądowych, ani nie uiszcza kosztów postępowania, które za nią wykląda Skarb Państwa;

2) jeżeli w sprawie nie obowiązuje zastępstwo adwokackie¹⁾, ma prawo zgłosić powództwo ustnie do protokołu w sądzie grodzkim miejsca swego zamieszkania²⁾, chociaż inny sąd jest właściwy do rozpoznania sprawy; sąd grodzki prześle niezwłocznie protokół sądowi właściwemu;

3) ma prawo żądać, ażeby dla niej w sprawie z obowiązkowym zastępstwem adwokackim¹⁾ ustanowiono adwokata³⁾; w innych sprawach na jej wniosek sąd rozstrzygnie, czy potrzeba ustanowić adwokata, ze względu na zamieszkanie strony poza siedzibą sądu lub inne ważne okoliczności; o wyznaczenie adwokata sąd zwróci się do właściwej Rady Adwokackiej⁴⁾.

1) 86 § 1 i 2 i uw. tamże, 113 § 2, 391; 2) VI § 1. 3) O. M. Zastępstwo strony ubogiej przez adwokata jest tylko tymczasowo bezpłatne. Jeżeli strona uboga dojdzie do majątku, może adwokat żądać od niej pełnych swych należności, bez względu na to w jaki sposób uzyskała środki zapłaty; 4) VI § 3.

p. a. 64, 66; p. n. 115, 116.

Art. 117. Ustanowienie adwokata dla strony ubogiej ma znaczenie pełnomocnictwa procesowego¹⁾.

¹⁾ 91.

Art. 118. Prawo ubogich wygasa ze śmiercią strony ubogiej. Jednakże na zasadzie tego prawa adwokat strony ubogiej podejmie czynności procesowe niecierpiące zwłoki.

p. a. 68. p. n. 122.

Art. 119. § 1. Sąd cofnie¹⁾ prawo ubogich skoro się okaże, że okoliczności, na których podstawie je przyznano, bądź nie istniały wcale, bądź przestały już istnieć. W obu przypadkach strona obowiązana jest uiścić wszystkie opłaty przepisane; jednak w drugim przypadku sąd może włożyć na stronę obowiązek częściowej tylko zapłaty, stosownie do zmiany, zaszłej w jej stosunkach majątkowych.

§ 2. Stronę, która prawo ubogich uzyskała na podstawie podania świadomie nieprawdziwych okoliczności, sąd skáže na grzywnę²⁾ do pięciuset złotych, niezależnie od jej obowiązku uiszczenia wszystkich przepisanych opłat.

¹⁾ 381 ; ²⁾ VIII.

p. a. 69.

Art. 120. § 1. Przyznanie stronie prawa ubogich, nie zwalnia jej od obowiązku zwrócenia kosztów¹⁾ przeciwnikowi.

§ 2. W razie włożenia kosztów procesu na przeciwnika w całości lub w części,²⁾ należy od niego w tym samym stosunku ściągnąć z urzędu

opłaty i koszty postępowania, od których strona uboga była uwolniona.

§ 3. W razie częściowego²⁾ tylko uwzględnienia żądania pozwu strony ubogiej, opłaty i koszty postępowania, przez stronę ubogą nieuiszczone, a których zapłata nie została włożona na przeciwnika strony ubogiej, ciężar na roszczeniu od niego przysądzonem z pierwszeństwem przed wszystkimi innymi wierzytelnościami.

1) 101; 2) 102, 347;

p. a. 70. p. n. 123, 125;

Art. 121. § 1. Adwokat strony ubogiej ma prawo z wyłączeniem strony ściągnąć sumę, należną mu tytułem wynagrodzenia i zwrotu wydatków, z kosztów, zasądzonych na rzecz strony ubogiej od przeciwnika. Przeciwnik żadnych innych potrąceń czynić nie może oprócz kosztów nawzajem mu od strony ubogiej przyznanych.

§ 2. Na kosztach, przypadających od przeciwnika strony ubogiej, należności adwokata służy pierwszeństwo przed roszczeniami osób trzecich.

p. a. 70.

Art. 122. Orzeczenie¹⁾ o przyznaniu i cofnięciu prawa ubogich, tudzież o włożeniu na stronę obowiązku częściowej zapłaty, sąd²⁾ może wydać bez rozprawy.

1) 381; 2) 390 § 2.

p. a. 72 p. n. 126.

Art. 123. W czynnościach dokonywanych na podstawie tego działu, nie wymaga się zastępstwa

adwokackiego.¹⁾ Nie dotyczy to postępowania przed Sądem Najwyższym.

¹⁾ 86 i nast.

p. a. 72.

Art. 124. Przeciwno pozwanemu, który po doręczeniu mu pozwu¹⁾ złożył bez zwłoki wnioszek o przyznanie prawa ubogich, wyrok zaoczny²⁾ nie może zapaść z powodu stawiennictwa bez adwokata, dopóki sąd nie rozstrzygnął wniosków pozwanego o przyznanie mu prawa ubogich i o ustanowienie adwokata.

¹⁾ p. uw. 3 do 197; ²⁾ 366;

p. a. 73.

Art. 125. Niema środka odwoławczego od postanowienia, którem sąd prawo ubogich przyznał albo odwoił jego cofnięcia lub nałożenia dodatkowej zapłaty.

p. a. 72 p. n. 127.

Dział III.

Zabezpieczenie kosztów procesu.

Art. 126. Powód - cudzoziemiec jest obowiązany na żądanie pozwanego złożyć kaucję¹⁾ na zabezpieczenie kosztów procesu.

¹⁾ 130;

p. a. 57. p. n. 110, p. r. 571.

Art. 127. Obowiązku takiego niema powód - cudzoziemiec w następujących przypadkach:

1) jeżeli w państwie, do którego powód na-

leży, obywatele polscy nie mają takiego obowiązku;¹⁾

2) jeżeli powód ma w Polsce miejsce zamieszkania lub majątek, wystarczający na zabezpieczenie kosztów;

3) jeżeli uzyskał prawo ubogich;

4) w sprawach małżeńskich niemajątkowych,²⁾ w sprawach wszczętych w następstwie sądowego wezwania publicznego, w postępowaniu z powództwa wzajemnego³⁾ i w postępowaniu nakazowym.⁴⁾

1) Co do obywateli czechosłowackich p. Rozp. Min. Spraw. z 12/VI 1920 Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 330; obywateli węgierskich Rozp. Min. Spraw. z 25/IX 1926 Dz. Urz. Nr. 20; obywateli jugosłowiańskich Rozp. Min. Spraw. z 31/V. 1928 Dz. Urz. Nr. 12; obywateli gdańskich p. Umowa z 14/II 1924 Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 290, 291 z 1925 p. też. Konwencja Haska z 17/VII 1905; 2) X; 3) 214 pkt. 2, 220; 4) 465.

p. a. 57. p. n. 110. p. r. 571.

Do złożenia kaucji aktorycznej nie są obowiązani spadkobiercy obywatela polskiego, w którego imieniu pozew wniesiono, wobec czego obojętne jest, czy spadkobiercy są obywatelami polskimi. (O. S. N. z 16/I 1923, III. R. 12/23 P. P. A. z 1923, str. 155.)

Art. 128. § 1. Pozwany może zgłosić żądanie zabezpieczenia kosztów tylko przy pierwszej czynności procesowej.

§ 2. Późniejsze zgłoszenie żądania dopuszczalne jest jedynie w następujących przypadkach:

1) gdy dopiero w toku sprawy pozwany dowiedział się, że powód jest cudzoziemcem;

2) gdy powód w toku sprawy utracił obywatelstwo polskie;

3) gdy na miejsce powoda — obywatela pol-

skiego — wstąpił bez zgody pozwanego cudzoziemiec;

4) gdy w toku sprawy ustała podstawa prawna do uwolnienia powoda od obowiązku złożenia kaucji.

§ 3. W przypadkach tych pozwany nie ma jednak prawa domagać się złożenia kaucji, gdy uznana przezeń część żądania powoda wystarcza na zabezpieczenie kosztów.

p. a. 58, 59. p. n. 111.

Art. 129. § 1. Sąd oznaczy wysokość kaucji, mając na względzie prawdopodobną sumę kosztów pozwanego, jednak bez włączenia kosztów postępowania z powództwa wzajemnego.

§ 2. Jeżeli w toku sprawy okaże się, iż kaucja nie wystarcza, pozwany może żądać dodatkowego zabezpieczenia.

p. a. 60. p. n. 112.

Art. 130. Kaucja powinna być złożona w gotowiźnie lub w papierach wartościowych, uznanych przez sąd za odpowiednie.

Art. 131. § 1. Zgłaszając w przepisany czas¹⁾ wniosek o zabezpieczenie kosztów, pozwany nie ma obowiązku wdawać się w spór przed rozstrzygnięciem tego wniosku.

§ 2. Sąd wyznaczy powodowi termin²⁾ do złożenia kaucji.

§ 3. Po bezskutecznym upływie terminu, sąd na wniosek pozwanego odrzuci pozew³⁾, lub środek odwoławczy⁴⁾, orzekając o kosztach,⁵⁾ jak w przypadku cofnięcia pozwu.⁶⁾

1) 128 § 1; 2) 180 i nast.; 3) 381 inne wypadki odrzucenia 217; 4) 403, 428; 5) 109; 6) 219, 414.

p. a. 61.

Art. 132. § 1. W razie oddalenia¹⁾ wniosku o złożenie kaucji, sąd może zarządzić dalsze postępowanie, nie czekając na uprawomocnienie się odmownego postanowienia.

§ 2. Od zarządzenia dalszego postępowania niema środka odwoławczego.

¹⁾ 381;

p. a. 61.

Art. 133. Jeżeli w toku sprawy ustanie przyczyna zabezpieczenia, sąd na wniosek powoda, po wysłuchaniu pozwanego, zwolni powoda od obowiązku zabezpieczenia kosztów, lub zarządzi zwrot złożonej kaucji.

Art. 134. § 1. Sąd na wniosek pozwanego zarządzi zaspokojenie z kaucji przyznanych kosztów.

§ 2. Wniosek ten powinien być zgłoszony w ciągu miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia; jeżeli wniosku nie zgłoszono, sąd po upływie tego terminu zarządzi wydanie kaucji powodowi na jego żądanie.

§ 3. Sąd zarządzi również wydanie powodowi kaucji natychmiast po uprawomocnieniu się¹⁾ orzeczenia, jeżeli pozwanemu kosztów nie przyznał.

¹⁾ 387.

Art. 135. Na kaucji złożonej przez powoda - cudzoziemca, służy pozwanemu pierwszeństwo przed wszystkimi innymi wierzycielami powoda.

Tytuł III.

Postępowanie.

Dział I.

Przepisy ogólne.

Rozdział I.

Pisma procesowe.

Art. 136. Pisma procesowe¹⁾ obejmują wnioski i oświadczenia stron, składane poza rozprawą.²⁾

¹⁾ 210, 402, 434, 457, 465, 476; ²⁾ „O języku urzędowania p. ustawa z 31/VII 1924 Dz. U. R. P. Nr. 78 poz. 757 i Ok. z 30/IX 1924 Nr. 933/1 U/24 Dz. Urz. Nr. 19/24 oraz z 14/IV 1925 Nr. 1030/1 U/25. Dz. Urz., Nr. 8/25.

p. a. 74.

Art. 137. § 1. Każde pismo powinno¹⁾ zawierać:

1) oznaczenie sądu, do którego jest skierowane, imię i nazwisko, zawód i miejsce zamieszkania stron²⁾ i pełnomocników;³⁾

2) oznaczenie rodzaju pisma i przedmiotu sprawy;

3) osnovę wniosku lub oświadczenia oraz dowody na poparcie przytoczonych okoliczności;

4) podpis strony lub jej zastępcy,²⁾ a w sprawach z obowiązkowym zastępstwem adwokackim⁴⁾ podpis adwokata;

5) wymienienie załączników.⁵⁾

§ 2. Do pisma powinno być dołączone pełnomocnictwo,⁶⁾ jeżeli pismo wnosi pełnomocnik, który przedtem nie złożył pełnomocnictwa.

§ 3. Za stronę,²⁾ która nie umie lub nie może się podpisać, podpisze pismo osoba przez nią upoważniona,⁷⁾ z wymienieniem przyczyny, dla której strona sama się nie podpisała.⁸⁾

1) 141; 2) 63 § 2 i 64; 3) 84; 4) 86; 5) 139; 6) 88, 89; 7) 90; 8) O. M. Sąd nie jest w żadnym wypadku zobowiązany do sprawdzenia zgodności tekstu wszystkich wniesionych egzemplarzy. W postępowaniu miarodajnym jest wygotowanie pisma, które pozostaje w sądzie. Sąd może zatrzymać którekolwiek z wygotowań, wniesionych przez stronę.

p. a. 75.

Art. 138. W pismach, mających na celu przygotowanie rozprawy (pisma przygotowawcze¹⁾), należy podać zwięźle²⁾ stan sprawy, wypowiedzieć się, co do twierdzeń strony przeciwnej i dowodów³⁾ przez nią powołanych, wreszcie należy wskazać dowody, które mają być przedstawione na rozprawie, lub je załączyć. Wywody prawne, wyłuszczone w piśmie, winny być treściwe.

1) 175 § 1 pkt. 2; 2) 104 i 105; 3) 250 i nast.

p. a. 78. p. n. 130.

Art. 139. Do pisma dołączyć należy odpisy pisma i załączników dla uczestniczących w sprawie osób, a nadto, jeżeli w sądzie nie złożono załączników w oryginale,¹⁾ po jednym odpisie każdego załącznika do akt sądowych.

1) 275, 474.

p. a. 81. p. n. 133.

Art. 140. Strona, powołująca się w piśmie na dokument, obowiązana jest na żądanie przeciwnika¹⁾ złożyć oryginał²⁾ tego dokumentu w sądzie jeszcze przed rozprawą.

1) 211; 2) 275, 474;

p. a. 82. p. n. 131.

Art. 141. § 1. Jeżeli pismo nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków, wskazanych w artykułach poprzedzających lub nie jest należycie opłacone, przewodniczący¹⁾ wzywa stronę pod rygorem zwrócenia pisma do stosownego poprawienia lub uzupełnienia²⁾ w terminie tygodniowym. Od tych zarządzeń niema zażalenia.

§ 2. Po bezskutecznym upływie terminu przewodniczący zwróci pismo stronie.

§ 3. Data wniesienia pisma pozostaje w mocy, jeżeli w terminie braki należycie zostały poprawione lub uzupełnione.

1) 229 § 2, 230, 390 § 2, 403; 2) 403, 436;

p. a. 84.

Błędne oznaczenie środka prawnego tylko wtedy jest bez znaczenia, jeśli wyrażone w niem żądanie odpowiada temu środkowi prawnemu jaki właściwie wnieść należało. (O. S. N. z 16/VI 1926, III R. 418/26, P. P. A. z 1926, poz. 307).

Art. 142. Za ublizenie w piśmie powadze sądu lub użycie wyrażen obraźliwych sąd może skazać winnego na grzywnę¹⁾ do wysokości pięćset złotych,²⁾ niezależnie od odpowiedzialności przewidzianej inną ustawą.³⁾

1) VIII; 2) por. też. art. 60—64 P. o. u. s.; 3) 312 k. p. k. Karę porządkową może nałożyć także sąd wyższej instancji. Opinia Sądu Najwyższego austr.

p. a. 86,

Rozdział II.

Doręczenia.

Art. 143. § 1. Sąd dokonywa doręczeń przez woźnych,¹⁾ komorników²⁾ lub pocztę;³⁾ w miejscowościach zaś, w których nie jest wprowadzone stałe dostarczanie korespondencji pocztowej, także przez organa gminne.

§ 2. Minister Sprawiedliwości może wydać w porozumieniu z właściwymi ministrami rozporządzenie, którego mocą także inne organa państwowe lub samorządowe³⁾ obowiązane będą dokonywać doręczeń sądowych.

¹⁾ 287 — 289 Rozp. wyk.; ²⁾ 262 — 268 P. o, u, s. i Rozp. Min. Spraw. z dnia 24/XII 1928 w sprawie komorników w sądach grodzkich; ³⁾ XIII;

p. a. 88. p. n. 166, 193. p. r. 305.

Art. 144. § 1. Pisma procesowe doręcza się w odpisie, orzeczenia¹⁾ zaś — w wypisie.²⁾

§ 2. Doręczenia dokonywa się stronie lub jej ustawowemu zastępcy,³⁾ a gdy ci ustanowili pełnomocnika procesowego⁴⁾ lub osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych — doręczenia dokonywa się tym osobom.

§ 3. Podmiotom prawnym, które zastępuje Prokuratorja Generalna Rzeczypospolitej Polskiej,⁵⁾ doręczenia dokonywa się we właściwym urzędzie Prokuratorji.

¹⁾ 381; ²⁾ 361, 383, 396, 423, 448 § 2, 462, 469, 477, 507;

³⁾ 63 § 2, 64; ⁴⁾ 84; ⁵⁾ III pkt. 2;

p. a. 93. p. n. 170, 171.

Art. 145. § 1. W postępowaniu przed sąda-

mi okręgowemi, jako pierwszą instancją i apelacyj-nemi strona, zamieszkała poza siedzibą sądu, jest obowiązana obrać sobie zamieszkanie dla doręczeń w siedzibie sądu, chyba że przewodniczący zwolni ją od tego obowiązku z uwagi, że doręczanie pism sądowych w rzeczywistem zamieszkaniu nie nastęrcza trudności i nie powoduje zwłoki.

§ 2. W razie nieobrania przez stronę zamieszkania dla doręczeń, przeznaczone dla niej pisma sądowe będą dołączane do akt sprawy ze skutkiem doręczenia. Nie dotyczy to wyroków zaocznych, które będą doręczane trybem przewidzianym dla doręczenia pozwu.¹⁾

¹⁾ p. 197 i uw. tamże.

p. a. 95 p. n. (174) p. r. 309, 311.

Art. 146. § 1. Pełnomocnikowi procesowemu kilku osób doręcza się jeden egzemplarz pisma i załączników.

§ 2. Upoważnionemu przez kilku spółuczestników sporu do odbioru pism sądowych doręcza się po jednym egzemplarzu dla każdego spółuczestnika.

p. a. 97. p. n. 189.

Art. 147. § 1. Strony i ich zastępcy mają obowiązek zawiadomić sąd o każdej zmianie swego zamieszkania.

§ 2. W razie zaniedbania tego obowiązku doręczenie pisma sądowego w poprzedniem zamieszkaniu ma moc prawną.

p. a. 111. p. n. 175. p. r. 310.

Art. 148. Doręczenia dokonywa się w mieszkaniu, w biurze, w lokalu przemysłowym lub

handowym,¹⁾ a w ich braku — tam, gdzie adresata się zastanie.

¹⁾ 152, 153,
p. a 101. p. n. 180.

Art. 149. Doręczenia szeregowym w czynnej służbie wojskowej,¹⁾ policji państwowej i straży granicznej, dokonywa się przez władzę bezpośrednio przełożoną.

¹⁾ p. Ok. z 29/XII 1921 Nr. 472 Dz. Urz. Nr. 2/22,
p. a, 92. p. n. 172.

Art. 150. § 1. W dniu niedzielne i ustawowo uznane za święta powszechne¹⁾, jakoteż w porze nocnej doręczać można tylko w wyjątkowych przypadkach, za uprzednim zarządzeniem kierownika sądu²⁾.

§ 2. Za porę nocną³⁾ uważa się czas od godziny dziewiętej wieczorem od godziny siódmej rano.

¹⁾ Rozp. Prez. R. P. z 15/XI 1924, Dz. U. Nr. 101. poz. 928 o dniach świątecznych :

§ 1. Ilość dni świątecznych, wolnych od pracy stosownie do obowiązujących przepisów ogranicza się do niedziel i następujących dni świątecznych : Nowy Rok (1 stycznia), Trzech Króli (6 stycznia), Trzeciego Maja, Wniebowstąpienie Pańskie, Boże Ciało, Świętych Apostołów Piotra i Pawła (29. czerwca), Wniebowzięcie Najświętszej Marji Panny (15. sierpnia), Wszystkich Świętych (1. listopada), Niepokalanie Poczęcie Najświętszej Marji Panny (8. grudnia), Boże Narodzenie (25. grudnia).

Rozporządzenie to uzupełniono ustawą z 18/III 1925 D. U. Nr. 34, poz. 234 przez dodanie następujących świąt : Oczyszczenie Najświętszej Marji Panny (2. lutego), drugi dzień Wielkiej Nocy, drugi dzień Zesłania Ducha Świętego i drugi dzień Bożego Na-

rodzenia (26. grudnia) ²⁾ 228; ³⁾ 147, 157 i 158. Rozp. wyk. W sprawie dni świątecznych zob. też. Ok. z 31/11925 Nr. 991/1 A/25. Dz. Urz. Nr. 3, oraz z 8 VI 1925 Nr. 1006/11A/25 Dz. Urz. Nr. 12. p. a. 100. p. n. 188.

W okręgu Sądu Apelacyjnego we Lwowie należy uważać jako dni świąteczne religii grecko-katolickiej pierwszy, drugi i trzeci dzień Bożego Narodzenia (O. S. N. z 25/V 1924, III. Rw. 361/24, P. P. A. z 1924 poz. 264, str. 296).

Art. 151. § 1. Jeżeli doręczający nie zastanie adresata w domu, może doręczyć pismo sądowe dorosłemu domownikowi, a gdyby go nie było — sąsiadowi lub dozorczy domu, jeżeli osoby te nie są przeciwnikami adresata w sprawie i podjęły się oddania mu pisma.

§ 2. Dla adresata, którego doręczający nie zastanie w lokalu biurowym, przemysłowym lub handlowym, doręczyć można pismo osobie tamże zatrudnionej.

p. a. 102. p. n. 181. p. r. 282.

Jeżeli doręczenie zastępcze do rąk domownika adresata jest możliwe, złożenie aktu w urzędzie pocztowym nie ma skutku prawnego doręczenia. O. S. N. z 21/XII 1927 III. R. 956/27, P. P. A. z 1928, poz. 158. str. 171).

Art. 152. Doręczenia korporacjom, stowarzyszeniom, spółkom i zakładom dokonywa się w lokalu biurowym ¹⁾ do rąk którejkolwiek z osób uprawnionych do przyjmowania pism, w razie zaś niezastania takiej osoby, komukolwiek z personelu biurowego.

¹⁾ 148, 153.

p. a. 105. p. n. 171. p. r. 288.

Art. 153. § 1. W razie niemożności doręczenia w sposób, przewidziany artykułami poprzedzającymi, należy złożyć pismo w urzędzie pocztowym lub gminnym, a zawiadomienie o tem przybić na drzwiach mieszkania, biura lokalu przemysłowego, lub handlowego adresata.

§ 2. W razie odmowy przyjęcia pisma przez adresata lub jego domownika, pozostawia się je w miejscu doręczenia, a gdyby to było niemożliwe, składa się je — uprzedzając o tem — w urzędzie pocztowym, lub gminnym.

p. a. 104, 109. p. n. 182, 186. p. r. 285.

Art. 154. Doręczenia urzędom państwowym lub samorządowym dokonywa się do rąk ustanowionego do odbioru pism funkcjonariusza¹⁾ lub przełożonego urzędu.

¹⁾ p. § 165 i nast. Rozp. wyk.
p. a. 105. p. n. 171.

Art. 155. Odbierający pismo stwierdza odbiór i jego datę podpisem własnoręcznym. Jeżeli tego uczynić nie może lub nie chce, doręczający sam oznacza datę doręczenia oraz przyczynę braku podpisu.

p. a. 110. p. n. 190. p. r. 284.

Art. 156. Adresat może odebrać pismo bezpośrednio w sekretarjacie sądu.¹⁾

¹⁾ p. 194 i nast. Rozp. wyk. i 262 i nast. P. o. u. s.
p. a. 114. p. n. 168, 169. p. r. 307.

Art. 157. § 1. Jeżeli stronie nieznannej z miejs-

ca pobytu¹⁾ ma być doręczony pozew lub inne pismo wymagające dokonania czynności procesowej, doręczenie może nastąpić tylko do rąk kuratora, ustanowionego do zastępowania nieobecnego; obowiązuje to aż do chwili zgłoszenia się strony, lub osoby uprawnionej do jej zastępowania.

§ 2. Przewodniczący ustanowi kuratora na wniosek strony, oraz ogłosi o tem przez obwieszczenie publiczne w budynku sądowym i urzędzie gminnym, w sprawach zaś większej wagi nadto w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości, a według uznania także w gazetach.²⁾

§ 3. Z chwilą doręczenia kuratorowi, doręczenie uważa się za dokonane. Sąd może jednak skuteczność doręczenia uzależnić od upływu oznaczonego terminu od daty wywieszenia obwieszczenia w budynku sądowym.

§ 4. Koszty połączone z ogłoszeniem, oraz z ustanowieniem i czynnościami kuratora,³⁾ ponosi narazie strona, która tego zażądała.

§ 5. Przepis artykułu niniejszego stosuje się również do korporacji, stowarzyszeń, spółek i zakładów,⁴⁾ które nie mają przedstawicieli, albo których przedstawiciele nieznaną są z miejsca pobytu.

¹⁾ 147 § 1; ²⁾ w sprawie bezpośredniego przesyłania obwieszczeń urzędowych do Redakcji Dziennika Urzędowego Min. Spraw. p. Ok. z 6/II 1925 Nr. 922 Red., 24 Dz. Urz. Nr. 4/25 oraz zmiany tegoż Dz. Urz. Nr. 22/29. Co do urzędowych ogłoszeń w Monitorze i w Gazecie Lwowskiej zob. Rozp. Min. Spraw, z 21/XI. 1921 Dz. U. R. P. 93 poz. 691, oraz Ok. z 16/XI 1927 Nr. 1332/I U/27 Dz. Urz. Nr. 23 z 1927, co do zamieszczania płatnych ogłoszeń w dzienniku „Gazeta Polska“ Ok. z 15/XI

1929 Nr. 1509/II G S'29 Dz. Urz. Nr. 22/29; ³⁾ p. też 68 § 2
⁴⁾ 31 i 152.

Art. 158. § 1. W przypadkach w których ustanowienie kuratora w myśl artykułu poprzedzającego nie jest wymagane, pismo doręcza się stronie nieznaney z miejsca pobytu przez wywieszenie w budynku sądowym¹⁾ (obwieszczenie publiczne²⁾).

§ 2. Z upływem miesiąca od wywieszenia uważa się doręczenie za dokonane.

¹⁾ 298 Rozp. wyk.; ²⁾ O. M. Stosuje się to także przy doręczeniu wezwań albo innych uchwał interwenjentowi, który niema stanowiska uczestnika sporu.

p. a. 115. p. n. 203 i nast. p. r. (293, 295).

Art. 159. Strona, żądająca doręczenia pisma przez wywieszenie w budynku sądowym lub do rąk kuratora, obowiązana jest uprawdopodobnić,¹⁾ że miejsce pobytu przeciwnika jest nieznanne.

¹⁾ p. 268.

p. a. 115.

Art. 160. Gdy się okaże, że żądanie ustanowienia kuratora lub wywieszenia pisma było nieuzasadnione, sąd zarządzi doręczenie pisma w sposób właściwy, a w miarę potrzeby zniesienia na wniosek strony interesowanej postępowanie, przeprowadzone z udziałem kuratora.

¹⁾ 109, 381.

Art. 161. W toku sprawy adwokaci¹⁾ mogą doręczać sobie nawzajem pisma bezpośrednio za potwierdzeniem odbioru i oznaczeniem daty.

¹⁾ 86 § 1.

p. a. 112. p. n. 198,

Art. 162. Sposób doręczania pism sądowych¹⁾ osobom, zamieszkałym zagranicą, oraz osobom, pozostającym w służbie dyplomatycznej państw obcych, tudzież osobom u nich mieszkającym, określi rozporządzenie Ministrów Sprawiedliwości i Spraw Zagranicznych.

¹⁾ W sprawie opłat za doręczenie pism sądowych zob. Ok. Min. Spraw. z 1/XII 1924 Nr. 963/1 U/24. Dz. Urz. Nr. 24. p. a. 119, 120, 121. p. n. 199 i nast.

Art. 163. Od zarządzeń w przedmiocie doręczania niema zażalenia.

Rozdział III.

Posiedzenia sądowe.

Art. 164. § 1. Posiedzenie sądowe¹⁾ wyznacza²⁾ przewodniczący³⁾ na wniosek strony interesowanej lub z urzędu, a o dacie posiedzenia zawiadamia strony⁴⁾ przez wezwanie lub ogłoszenie podczas rozprawy.⁵⁾

§ 2. Stronie, na posiedzeniu nieobecnej, należy w każdym razie doręczyć wezwanie na posiedzenie następne. Wezwanie powinno być doręczone przynajmniej na tydzień⁶⁾ przed posiedzeniem; w przypadkach pilnych, termin ten może być skrócony⁷⁾

¹⁾ 101 i 108 i nast. Rozp. wyk.; ²⁾ 173; ³⁾ 390 § 2; ⁴⁾ 63 § 2, 64, 84; ⁵⁾ 175 § 1 pkt. 2.; ⁶⁾ 228, odnośnie do sądów grodzkich 390 i 393; ⁷⁾ 182 i 183.

p. a. 130. p. n. 214. p. r. 299.

Art. 165. § 1. W wezwaniu¹⁾ na posiedzenie

oznacza się: 1) imię, nazwisko i zamieszkanie wezwanego; 2) sąd, miejsce i czas posiedzenia; 3) strony i przedmiot sprawy; 4) cel posiedzenia; 5) skutki niestawiennictwa.²⁾

§ 2. W sprawach z obowiązkowym zastępstwem adwokackim³⁾ należy w pierwszym wezwaniu zamieścić treść przepisów o obowiązkowym zastępstwie⁴⁾ i o skutkach niezastosowania się do tych przepisów.

1) 118 Rozp. wyk.; ²⁾ 366; ³⁾ 86 § 1; ⁴⁾ 84 i nast.
p. a. 131. p. n. 215. p. r. 276.

Art. 166. Posiedzenia sądowe odbywają się w budynku sądowym¹⁾, a w poszczególnych przypadkach i poza tym budynkiem, jeżeli to ułatwia przeprowadzenie sprawy lub przyczynia się znacznie do zaoszczędzenia kosztów.

1) p. uw. 1 do 164;
p. a. 132.

Art. 167. § 1. Posiedzenia wyznaczone na rozprawę są jawne.¹⁾

§ 2. Wstęp na salę sądową mają osoby dorosłe i nieuzbrojone, chyba że noszenie broni wynika z obowiązku służbowego.

1) 157 § 1 pkt. 1 i uw. 1 do 164. Posiedzenia niejawne 49, 50, 53, 168, 169, 186, 198, 199, 217, 222, 376, 407, 428, 438, 458, X § 2.

p. a. 171. p. r. 324.

Art. 168. § 1. Sąd¹⁾ z urzędu uchyli²⁾ jawność całego posiedzenia lub jego części i odbędzie je przy drzwiach zamkniętych, jeżeli jawność zagraża

porządkowi publicznemu, lub dobrym obyczajom.

§ 2. Sąd może uchylić jawność²⁾ również na wniosek strony, jeżeli podane przez nią przyczyny uzna za uzasadnione, lub też jeżeli rozstrząsane być mają szczegóły życia rodzinnego.³⁾

1) 390 § 2; 2) 175 § 1 pkt. 1; 3) X § 2;

p. n. 172; p. r. 325.

Art. 169. Rozprawa dotycząca wniosku o uchylenie jawności odbywa się przy drzwiach zamkniętych. Postanowienie swe sąd ogłasza publicznie. Od postanowienia tego niema zażalenia.

p. a. 173. p. r. 325.

Art. 170. § 1. Podczas rozprawy, odbywającej się przy drzwiach zamkniętych, mogą być obecne na sali strony,¹⁾ ich pełnomocnicy oraz osoby zaufania,²⁾ po dwie z każdej strony.

§ 2. Ogłoszenie wyroku³⁾ odbywa się publicznie.

1) 63 § 2, 64; 2) O. M. W razie uczestnictwa może każdy z uczestników sporu wymienić dwie osoby (**wedle austrj. proc. cyw. po 3 osoby**), których obecność na rozprawie musi sąd dozwolić; 3) 142. Rozp. wyk. 356 § 1.

p. a. 174.

Art. 171. § 1. Przewodniczący¹⁾ otwiera, prowadzi i zamyka posiedzenie, udziela głosu, zadaje stronom, świadkom i biegłym pytania,²⁾ upoważnia do zadawania pytań i ogłasza orzeczenia sądu.

§ 2. Przewodniczący może odebrać głos stronom, jeżeli go nadużywają, jak również uchylić pytania, zadawane stronom, świadkom lub biegłym, jeżeli je uważa za niewłaściwe lub zbyteczne.

1) 390 § 2; 2) O. M. Przewodniczący nie jest związany w kierownictwie procesu przy zadawaniu pytań stronom, przepisami o dowodzie z przesłuchania stron. W szczególności może

on w celu zebrania i uzupełnienia twierdzeń i dowodów służących do ustalenia stanu faktycznego, zadawać stronom takie pytania, co do których nie mogłyby być słuchane w charakterze świadków albo w celach dowodowych.

p. a. 180, 182. p. n. 136, 139, p. r. 338.

Art. 172. Sąd nawet mimo zgodnego wniosku stron może odroczyć¹⁾ posiedzenie tylko z ważnej przyczyny.

¹⁾ 235, 236, 348 i § 124 Rozp. wyk.

p. a. 134. p. r. 331, 75.

Art. 173. Od wyznaczenia i odroczenia posiedzenia niema środka odwoławczego.

p. a. 130. p. r. 67.

Art. 174. § 1. Na każdym posiedzeniu sądowym protokolant¹⁾ pod kierunkiem przewodniczącego spisuje protokół.²⁾

§ 2. Przy wydawaniu wyroków zaocznych,³⁾ zamiast protokołu, wystarczy zaznaczenie w aktach, że pozwany nie stawił się na posiedzenie, nie żądał przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności⁴⁾, ani też nie złożył żadnych wyjaśnień.

¹⁾ 175, 355 i Rozp. wyk. 133, 194 i nast.; ²⁾ 262, 329, 399, XXIV.; ³⁾ 366 i nast.; ⁴⁾ 136, 206 § 2, 210, 231, 367;

p. a. 207. p. n. 159. p. r. 155².

Art. 175. § 1. Protokół powinien zawierać:
1) oznaczenie sądu,¹⁾ miejsca i daty²⁾ posiedzenia, nazwiska sędziów, protokolanta, prokuratora, jeżeli ustawa jego obecności wymaga, stron i obecnych na posiedzeniu zastępców oraz oznaczenie sprawy, tudzież wzmiankę co do jawności³⁾ rozprawy;

2) przebieg posiedzenia, a w szczególności

faktyczne twierdzenia i wnioski stron, wyniki postępowania dowodowego oraz wymienienie zarządzeń i orzeczeń, ogłoszonych na rozprawie; zamiast podania twierdzeń i wniosków, protokół może powołać się na pisma przygotowawcze⁴⁾);

3) okoliczności, wpływające na umorzenie lub rozstrzygnięcie sprawy (ugoda,⁵⁾ zrzeczenie się⁶⁾ lub uznanie,⁷⁾ cofnięcie,⁸⁾ zmiana, rozszerzenie lub ograniczenie żądania pozwu.⁹⁾

§ 2. Protokół podpisują przewodniczący¹⁰⁾ i protokolant.¹¹⁾

¹⁾ 290 i nast. Rozp. wyk. ²⁾ O. M. Ma być podany dzień i godzina rozpoczęcia posiedzenia. Zależnie od poszczególnego wypadku należy też podać godzinę zamknięcia 124 Rozp. wyk.; ³⁾ 167 i 168; ⁴⁾ 138; ⁵⁾ 399; ⁶⁾ 70, 91, 219; ⁷⁾ 70, 91; ⁸⁾ 219; ⁹⁾ 215, 216; ¹⁰⁾ 390 § 2; ¹¹⁾ 262.

p. a. 207. p. n. 159. p. r. 155³, 155⁵.

Art. 176. Na wniosek strony¹⁾ sąd²⁾ może przybrać na jej koszt przysięgłego stenografa, który niezwłocznie po zakończeniu rozprawy przełoży stenogram na zwykłe pismo. Przewodniczący²⁾ włączy stenogram i przekład do protokołu.

¹⁾ 63 § 2, 64, 84; ²⁾ 390 § 2;

Art. 177. Strony¹⁾ mogą żądać sprostowania lub uzupełnienia protokołu, przyczem od zarządzenia przewodniczącego można odwołać się do sądu, od którego postanowienia niema zażalenia.

¹⁾ Także świadkowie (306 § 1) i biegli (321), p. też. XXIV; p. a. 212, 215.

Art. 178. Stronom wolno oświadczenia, wnioski, uzupełnienia i sprostowania zamieścić w załączniku do protokołu.¹⁾ Gdy stronę zastępuje adwokat,

przewodniczący może zażądać takiego załącznika.

1) także w sądach grodzkich p. 390;
p. a. 212.

Art. 179. Strony mogą w toku posiedzenia wytknąć obrazę¹⁾ przepisów postępowania, żądając wpisania odpowiedniego zastrzeżenia do protokołu. Stronie, która zastrzeżenia nie zgłosiła, nie służy prawo czynienia w tym względzie zarzutów, chyba że pogwałcone zostały istotne przepisy postępowania.

1) np. przekroczenie terminów (180), wadliwe doręczenie (143), stroniczość sędziego (54), przestrzeganie spraw ferjalnych (185, 186 i nast.), p. też. 263 § 2;

p. a. 196.

Rozdział IV.

Terminy.

Art. 180. Bieg terminu, wyznaczonego przez sąd lub przewodniczącego (terminu sądowego), rozpoczyna się od doręczenia¹⁾ postanowienia²⁾ stronie,³⁾ a jeżeli postanowienie nie ma być doręczone⁴⁾ — od jego ogłoszenia.⁵⁾

1) 144; 2) 381; 3) 63 § 2, 64, 84, 144 § 2; 4) 383; 5) 175 § 1 pkt. 2.

p. a. 123. p. n. 221.

Art. 181. § 1. Przy obliczaniu¹⁾ terminu ustawowego²⁾ lub sądowego³⁾ wyznaczonego na dni, nie wlicza się dnia, od którego bieg⁴⁾ terminu się rozpoczyna.

§ 2. Terminy, oznaczone na tygodnie, miesiące lub lata, kończą się w dniu, odpowiadającym nazwą lub datą początkowemu dniowi terminu,

a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było, w ostatnim dniu tegoż miesiąca.

§ 3. Koniec terminu, któryby miał upłynąć w niedzielę lub w dzień ustawowo uznany za święto powszechne,⁵⁾ przypada na następnny dzień powszedni.

§ 4. Oddanie pisma w polskim urzędzie pocztowym jest równoznaczne z wniesieniem go do sądu.

1) VI § 4; 2) p. zestawienie terminów w wskazówkach praktycznych; 3) 180 p. też. 205 i 207 4) VI; 5) p. uw. 1 przy 150;

p. a. 125, 126; p. n. 222. p. r. 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824.

Art. 182. Przewodniczący¹⁾ może z ważnej przyczyny przedłużyć²⁾ lub skrócić termin sądowy na wniosek, zgłoszony przed upływem terminu, nawet bez wysłuchania strony przeciwnej. Dalsze przedłużenie terminu nastąpić może tylko przez sąd po wysłuchaniu strony przeciwnej.

1) 390 § 2; 2) Przedłużenie terminu jest tylko wtedy dopuszczalne jeżeli stronie w przedsięwzięciu czynności procesowej stoją na przeszkodzie nieuchronne, albo bardzo ważne przyczyny, co ma miejsce w szczególności w wypadku gdyby strona, prosząca o przedłużenie terminu miała ponieść nie dająca się powetować szkodę, Przegrana w sporze nie może uchodzić za niedającą się powetować szkodę. O. M.

p. a. 128. p. n. 224, 225, 226, p. r. 832.

Art. 183. Niema środka odwoławczego od odmowy skrócenia, od pierwszego przedłużenia i odmowy dalszego przedłużenia terminu.

p. a. 141, p. n. 225.

Art. 184. § 1. Terminy nie biegną podczas feryj sądowych.¹⁾

§ 2. Terminy, których początek przypadałby w okresie feryj, rozpoczynają się z pierwszym dniem po ferjach, pozatem, jeżeli część terminu przypadłaby w okresie feryj, to całą tę część obliczoną według dni przenosi się na czas poferyjny.

§ 3. Przepisy paragrafów poprzedzających nie mają zastosowania do terminów rocznych i dłuższych. Jeżeli jednak koniec takiego terminu przypadłaby w okresie feryj, wówczas termin kończy się z upływem miesiąca po ferjach.

1) 188,

p. a. 225. p. n. 223.

Art. 185. Ferje sądowe nie mają wpływu na bieg spraw, w których wartość przedmiotu sporu nie przenosi trzystu złotych,¹⁾ spraw z postępowania nakazowego,²⁾ ze stosunków pracy, o alimenty,³⁾ o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraczonego posiadania⁴⁾ i o wydanie lub odebranie przedmiotu najmu;⁵⁾ w innych zaś sprawach, o ile chodzi o zabezpieczenie powództwa⁶⁾ lub zabezpieczenie dowodów.⁷⁾

1) 11; 2) 465 i nast.; 3) 10; 4) 10, 397, 398; 5) 10; 6) 221 — 223; 7) 337 — 345.

p. a. 224.

Art. 186. Sąd może na wniosek strony uznać na posiedzeniu niejawnem każdą sprawę za pilną i nie stosować do niej przepisów o ferjach sądowych. Od takiego postanowienia niema środka odwoławczego.

Jeżeli sprawę uznano za ferjalną, sprawa ta pozostaje nią aż do ukończenia choćby spor przedłużył się aż do na-

stępných feryj sądowych, (O. S, N. z 18/X 1927. III. R.w. 2094/27 P. P. A. z 1928, poz. 41, str. 42.)

Art. 187. W czasie feryj sądowych rozprawy odbywają się tylko w sprawach, na które ferje sądowe nie mają wpływu.¹⁾

1) 185 i 186.

p. a. 223.

Art. 188. Ferje sądowe trwają od 1. lipca do 31. sierpnia włącznie.

p. a. 212.

Rozdział V.

Omieszkanie i przywrócenie terminu.

Art. 189. § 1. Czynność procesowa podjęta przez stronę¹⁾ po upływie terminu, nie ma mocy prawnej.

§ 2. Skutek omieszkania następuje sam przez się, chyba że w poszczególnych przypadkach²⁾ zależy od wniosku strony. W tych przypadkach można dokonać omieszkanej czynności, dopóki strona przeciwna nie zgłosiła odpowiedniego wniosku, a w razie zgłoszenia go, dopóki sąd nie zamknął co do tego wniosku rozprawy.³⁾

1) 63, 64, 84; 2) 131, 134, 197, 267, 365; 3) 247.

p. a. 144, 145. p. n. 230, 231.

Art. 190. § 1. Jeżeli strona¹⁾ omieszkiała czynności procesowej bez swej winy, sąd²⁾ na jej wniosek³⁾ postanowi⁴⁾ przywrócenie terminu.

§ 2. Przywrócenie nie jest dopuszczalne,⁵⁾ jeżeli omieszkanie nie pociąga za sobą ujemnych dla strony skutków procesowych.

1) 63 § 2, 64, 84; 2) 390 § 2; 3) 191; 4) 381; 5) 192.

p. a. 146. p. n. 233. p. r. 835.

Art. 191. § 1. Pismo¹⁾ z wnioskiem o przywrócenie terminu powinno być wniesione do sądu,²⁾ w którym omieszkana czynność miała być dokonana, w ciągu tygodnia od czasu ustania przyczyny omieszkania.

§ 2. W piśmie tem należy uprawdopodobnić³⁾ okoliczności, uzasadniające wniosek.

§ 3. Równocześnie z wnioskiem strona powinna wykonać omieszkaną czynność procesową.

¹⁾ 136 i nast.; ²⁾ 181 § 4; ³⁾ 268;

p. a. 147. p. n. 234. p. r. 837.

Art. 192. § 1 Spóźniony¹⁾ lub z ustawy niedopuszczalny²⁾ wniosek o przywrócenie terminu sąd odrzuci bęz rozprawy. Wniosek nieodrzucony sąd rozstrzygnie³⁾ po przeprowadzeniu rozprawy. W razie uwzględnienia wniosku, sąd może natychmiast przystąpić do rozpoznania sprawy.

§ 2. Od przywrócenia terminu niema zażalenia.

¹⁾ 191 § 1; ²⁾ 190 § 2; ³⁾ 381;

p. a. 149. p. n. 237, 238.

Art. 193. § 1. Zgłoszenie wniosku o przywrócenie nie wstrzymuje postępowania w samej sprawie, ani wykonania orzeczenia, chyba że sąd, stosownie do okoliczności, uzna wstrzymanie za konieczne.

§ 2. Od postanowienia sądu niema środka odwoławczego.

p. a. 152, 153.

Art., 194. Strona, żądająca przywrócenia, ponosi koszty¹⁾ postępowania w przedmiocie przywrócenia.

¹⁾ 98 i nast.

p. a. 154. p. n. 238.

Rozdział VI.

Zawieszenie postępowania.

Art. 195. § 1. Sąd zawiesza¹⁾ postępowanie:

1) w razie śmierci strony lub zastępcy ustawowego,²⁾ w razie utraty przez nich zdolności procesowej,³⁾ jak również w razie utraty przez zastępcę ustawowego tego przymiotu;

2) w sprawie, w której obowiązuje zastępstwo adwokackie⁴⁾ — w razie śmierci adwokata, będącego pełnomocnikiem procesowym,⁵⁾ albo utraty przezeń zdolności procesowej⁶⁾ lub ustąpienia z adwokatury;

3) w razie zaprzestania czynności przez sąd wskutek wojny lub z innych przeszkód.⁷⁾

§ 2. Zawieszenie ma moc prawną od chwili powyższych zdarzeń.

¹⁾ 223 § 2, XXXVII; ²⁾ 63 § 2, 64; ³⁾ 65 i 67; ⁴⁾ 86 § 1; ⁵⁾ 84 i nast; ⁶⁾ 63 § 1; ⁷⁾ Po ustaniu przeszkody strona może uzyskać podjęcie postępowania (204).

p. a. 155. p. n. 239. p. r. 681, 77.

Śmierć jednego z pozwanych nie skutkuje zawieszenia postępowania, jeżeli spadek po nim objęli współpозwani. (O. S. N. z 23/I. 1929, I C 122/28, O. S. P. VIII 436, str. 386).

Art. 196. Zdarzenia, wskazane w punktach 1 i 2 artykułu poprzedzającego, nie wstrzymują wydania orzeczenia, jeżeli zaszyły po zamknięciu rozprawy.

p. r. 682.

Art. 197. § 1. W razie śmierci strony, strona przeciwna lub współuczestnik sporu¹⁾ żądać mogą wezwania²⁾ wskazanych przez siebie osób, jako następców prawnych zmarłego, trybem dla doręczenia pozwu przewidzianym.³⁾ Po wezwaniu tych osób

na rozprawę, sąd postanowi podjęcie dalszego postępowania, jeżeli ich przymiot następców prawnych będzie udowodniony.

§ 2. Jeżeli jednak ten ich przymiot nie będzie udowodniony, sąd na wniosek strony interesowanej ustanowi kuratora poczem po wysłuchaniu go poweźmie, stosownie do okoliczności, postanowienie co do podjęcia dalszego postępowania.

¹⁾ 69, 70 i 78; ²⁾ 165; ³⁾ K. p. c. nie przewiduje specjalnego trybu doręczenia pozwu mimo, że w kilku miejscach (145, 198, 199) mówi o trybie przewidzianym dla doręczenia pozwu. Jedynie o ile chodzi o osobę nieznaną z miejsca pobytu, K. p. c. przewiduje doręczenie pozwu albo innego pisma procesowego wymagającego dokonania czynności procesowej — tylko do rąk kuratora.

Jeżeli pozew ma być doręczany tak samo jak inne pisma procesowe, niezrozumiałem jest użycie przez ustawodawcę w art. 145, 198 i 199 wyrażenia „w trybie przewidzianym dla doręczenia pozwu. Projekt K. p. c. przewidywał w art. 156 specjalny tryb doręczenia pozwu. Art. ten opiewał: „Pozew doręczyć należy do rąk własnych pozwanego lub osoby upoważnionej do odbioru pozwu. Pozew, dotyczący przedsiębiorstwa handlowego, doręczyć można także prokurentowi pozwanego. Jeżeli doręczenie takie okaże się niemożliwe doręczający pozostawi w mieszkaniu lub w lokalu biurowym strony wezwanie, aby pozwany w oznaczonym czasie stawił się w urzędzie doręczającego celem odbioru pozwu. Gdyby mieszkanie lub lokal były zamknięte doręczający przybije to wezwanie na drzwiach. Jeżeli pozwany wezwaniu temu zadość nie uczyni, doręcza się sposobem przewidzianym dla przypadków, gdy doręczający nie zastanie adresata. Przepis ustępu poprzedzającego niema zastosowania, gdy pozwany chwilowo jest nieobecny w miejscowości doręczenia, co doręczający z urzędu stwierdza na piśmie.

p. a. 155. p. n. 239, 243.

Art. 198. W razie utraty zdolności procesowej¹⁾ przez stronę lub zastępcę ustawowego,²⁾ tudzież w razie jego śmierci lub utraty przezeń tego przymiotu, strona przeciwna lub współuczestnik³⁾ sporu mogą żądać we właściwej drodze ustanowienia zastępcy ustawowego dla strony i wezwania go trybem, przewidzianym dla doręczenia pozwu,⁴⁾ poczem na posiedzeniu niejawnem sąd⁵⁾ wydaje postanowienie⁶⁾ o podjęciu dalszego postępowania.⁷⁾

1) 65 i 67; 2) 63 § 2 i 64; 3) 69, 70 i 78; 4) p. uw. 3 do 197; 5) 390; 6) 381; 7) 204, 209.

p. a. 158. p. n. 246.

Art. 199. § 1. W przypadkach zawieszenia postępowania ze względu na osobę adwokata¹⁾ sąd²⁾ określi³⁾ stronie termin do ustanowienia innego adwokata, a po bezskutecznym upływie terminu postanowi na posiedzeniu niejawnem podjęcie dalszego postępowania.⁴⁾

§ 2. W sprawie, w której nie obowiązuje zastępstwo adwokackie,⁵⁾ postępowanie w razie śmierci pełnomocnika procesowego⁶⁾ może toczyć się dalej dopiero po wezwaniu strony niestawającej, trybem przewidzianym dla doręczenia pozwu.⁷⁾

1) 195 § 1 pkt. 2; 2) 390; 3) 165, 180; 4) 204, 209; 5) 86 i uw. tamże; 6) 84 i nast; 7) uw. 3 przy 197.

p. a. 160. p. n. 244.

Art. 200. Sąd 1) zawiesi postępowanie, gdy stronie ogłoszono upadłość,²⁾ a spór dotyczy przedmiotu, należącego do masy. Postępowanie może być podjęte³⁾ dopiero po wezwaniu⁴⁾ zarządcy masy upadłości.

1) 390 § 2; 2) XVII § 7 pkt. 1; 3) 204 i 209; 4) 165;

p. a. 159.

Art. 201. Sąd zawiesi również postępowanie, jeżeli strona lub jej zastępca ustawowy¹⁾ pełni służbę wojskową w czasie wojny lub też znajduje się w miejscowości, pozbawionej wskutek nadzwyczajnych wydarzeń komunikacji z siedzibą sądu.

¹⁾ 63 § 2, 64;

p. a. 162. p. n. 247. p. r. 685.

Art. 202. § 1. Sąd może również zawiesić postępowanie w następujących przypadkach:

1) jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego procesu;¹⁾

2) jeżeli osoba trzecia zapozwała obie strony o ten sam przedmiot sporu (interwencja główna);

3) jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od uprzedniego orzeczenia władzy administracyjnej;

4) jeżeli ujawni się czyn, którego ustalenie w drodze karnej³⁾ lub dyscyplinarnej mogłoby wywrzeć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy cywilnej.

§ 2. Od umowy zawieszenia niema zażalenia.

¹⁾ 280; ²⁾ 72; ³⁾ 7.

p. a. 190.

Kwestje obywatelstwa polskiego mogą rozpatrywać sądy powszechne, jeżeli 1) wyłania się ona w procesie jako prejudycjalna, 2) nie zapadło w tym względzie rozstrzygnięcie władzy administracyjnej i 3) nie toczy się w tej sprawie postępowanie administracyjne. Decyzja sądu co do tej kwestji ma skuteczność tylko dla danego procesu. (O. S. N. z 20/XI 1928 III R. 880 28, P. P. A. z r. 1929, poz. 35, str. 49.)

Art. 203. § 1. W przypadkach artykułu poprzedzającego zawieszenie postępowania trwa aż do czasu uprawomocnienia się¹⁾ orzeczenia sądowego lub administracyjnego. Sąd²⁾ może jednak i przedtem stosownie do okoliczności podjąć dalsze postępowanie.

§ 2. Jeżeli postępowanie karne, dyscyplinarne lub administracyjne nie jest jeszcze rozpoczęte, a jego rozpoczęcie zależy od wniosku strony, sąd określi³⁾ jej termin do wszczęcia postępowania, a w innych przypadkach może zwrócić się o to do właściwej władzy.

1) 387; 2) 390; 3) 180;

p. a. 191.

Art. 204. Sąd¹⁾ postanowi²⁾ podjęcie³⁾ dalszego postępowania, gdy ustanie przyczyna zawieszenia.⁴⁾

1) 390; 2) 381; 3) 209; 4) 195 i nast.

p. a. 164. p. n. 250.

Art. 205. We wszystkich wyżej przewidzianych przypadkach zawieszenia terminy¹⁾ nie biegną²⁾ i zaczynają biec od początku dopiero z podjęciem postępowania. Terminy sądowe³⁾ w miarę potrzeby będą wyznaczone na nowo.

1) Tak ustawowe jak i sądowe, wyjątek co do terminów ustawowych p. 206 207; 2) 184; 3) 180.

p. a. 163. p. n. 249.

Art. 206. § 1. Sąd¹⁾ zawiesza również postępowanie na zgodny wniosek²⁾ obu stron.³⁾ W tym przypadku dalsze postępowanie może być na wniosek którejkolwiek ze stron podjęte dopiero po upływie czasu przez nie oznaczonego, nie wcześniej jednak jak z upływem trzech miesięcy od chwili zgłoszenia wniosku o zawieszenie.

§ 2. Zawieszenie z takim samym skutkiem następuje w razie niestawiennictwa obu stron⁴⁾ na rozprawie, o ile kodeks w przypadkach szczególnych inaczej⁵⁾ nie stanowi, jak również w przypadku niestawiennictwa powoda, który nie żądał rozpoznania sprawy w swej nieobecności,⁶⁾ pozwany

zaś nie zgłosił wniosku o rozpoznanie sprawy.

1) 390; 2) 440; 3) 63 § 2, 64, 84; 4) O. M. Zawieszenie postępowania następuje, jeżeli przy wywołaniu sprawy nie jawi się żadna ze stron na posiedzenie, wyznaczone do ustnej rozprawy. Późniejsze jawienie się strony nie uchyli już zaszłego zawieszenia, chociażby spóźnienie spowodowane było różnicą czasu na zegarkach. Czynności procesowe przedsięwzięte przed zawieszeniem postępowania nie tracą swej skuteczności wskutek zawieszenia postępowania; 5) 231, 409; X § 3; 6) 210 § 2.

p. a. 168, 169, 170. p. n. 251. p. r. 681, 687.

Art. 207. Zawieszenie, przewidziane w artykule poprzedzającym, wstrzymuje bieg terminów sądowych,¹⁾ które dopiero z podjęciem postępowania biegną dalej. Bieg terminów ustawowych¹⁾ nie ulega wstrzymaniu.²⁾

¹⁾ zestawienie w wskazówkach praktycznych; ²⁾ p. uw. 1 przy art. 205.

Art. 208. § 1. Sąd umorzy postępowanie,¹⁾ zawieszona na zgodny wniosek stron lub wskutek ich niestawiennictwa, jeżeli wniosek o podjęcie postępowania nie został zgłoszony w ciągu lat trzech od daty postanowienia o zawieszeniu.

§ 2. Umorzenie postępowania w pierwszej instancji nie pozbawia powoda prawa wytoczenia ponownego powództwa, jednak poprzedni pozew nie przerywa przedawnienia.²⁾ Umorzenie postępowania w instancji apelacyjnej powoduje uprawomocnienie się³⁾ wyroku pierwszej instancji.

§ 3. Z umorzeniem postępowania umarzają się także koszty⁴⁾ obu stron w danej instancji.

¹⁾ 382, XXXVIII i XL; ²⁾ VI; ³⁾ 387, 414; ⁴⁾ 109.

p. r. 683, 689, 690, 692.

Art. 209. § 1. Postanowienie o zawieszeniu,

podjęciu i umorzeniu postępowania może zapisać bez rozprawy.

§ 2. Od postanowienia o podjęciu dalszego postępowania niema zażalenia.

p. a. 165. p. n. 248.

Dział II.

Postępowanie przed sądem okręgowym.

Rozdział I.

Pozew.

Art. 210. § 1. Pozew¹⁾ powinien czynić za-
dość warunkom pisma procesowego,²⁾ a nadto za-
wierać :

1) dokładnie określone żądanie,³⁾ a w sprawach
o roszczenia majątkowe także oznaczenie wartości⁴⁾
przedmiotu sporu ;

2) przytoczenie⁵⁾ okoliczności faktycznych, uza-
sadniających żądanie, a w miarę potrzeby, uzasad-
niających również właściwość sądu.⁶⁾

§ 2. Ponadto pozew może zawierać wnioski
o zabezpieczenie powództwa,⁷⁾ o nadanie wyrokowi
rygoru natychmiastowej wykonalności,⁸⁾ o przepro-
wadzenie rozprawy w nieobecności powoda⁹⁾ o wy-
danie wyroku zaocznego¹⁰⁾ i o rozpoznanie sprawy
przez wydział handlowy.¹¹⁾

1) 220 § 3, 457, XVII § 1 pkt. 5 ; 2) 136 ; 3) co do zmiany
215, 216, co do stosunku do wyroku 349. p. też. 410, 448, 474,
485, V ; 4) 15 i nast. ; 5) 238, 411 wpływ spóźnionego przyto-
czenia na koszt p. 104 § 2 ; 6) 9 i nast. ; 35, 52 ; 8) 362—365,
372, 377, 379, 421, 429, 509, III pkt. 11 ; 9) 174, 206 § 2, 231,
236 ; 10) 366 i nast. ; 11) 14, 224 i uwagi tamże, 225, 362.

p. a. 226. p. n. 253. p. r. 54, 257.

Niedopuszczalna jest skarga o zapłatę sumy pieniężnej, niewyrażonej cyfrowo. (O. S. N. z 27/X 1925, III Rw. 1843/25, P. P. A. z 1926, poz. 61, str. 52.)

W skardze o płacenie alimentów z poborów służbowych należy dokładnie określić rodzaj poborów z których zaskarżone roszczenie ma być zaspokojone. (O. S. N. z 29/X 1924, III Rw. 610/24, P. P. A. z 1925, poz. 50. str. 36.)

Żądanie sumy pieniężnej jako wartości rzeczy może być wyrażone tylko w walucie krajowej. (O. S. N. z 15/II 1928 III Rw. 1040/27 P. P. A. z 1928, poz. 259 str. 303.)

Żądanie skargi zasądzenia kilku pozwanych na zapłacenie zaskarżonej kwoty w stosunku do udziałów przypadłych im w spadku po dłużniku na podstawie wymienionego szczegółowo dekretu dziedzictwa, ale bez przytoczenia udziału w spadku, nie jest żądaniem dokładnie oznaczonym (O. S. N. z 12/XI 1929 III Rw. 1022/29, O. S. P. IX 70, str. 72.)

Żądanie skargi nie jest należycie oznaczone, jeżeli nie określa należycie kwoty, która na każdego z pozwanych ma przypaść do zapłaty, bądź cyfrowo, bądź przez podanie udziału w stosunku do całości, lecz odwołuje się do innego dokumentu przy pomocy którego dopiero obliczenie poszczególnych kwot mogłoby nastąpić. (O. S. N. z 12 XI 1929, III 1. Rw. 1022/29. P. P. A z 1930 poz. 87. str. 152.)

Ewentualne żądanie skargi jest dopuszczalne. (O. S. N. z 2/IV 1930 Nr. III. 1. Rw. 1378/29 P. P. A. z 1930 r, poz. 214. str. 338.)

Art. 211. W pozwie¹⁾ można również zgłosić wnioski:

1) o zavezwanie na rozprawę wskazanych przez powoda świadków²⁾ i biegłych;³⁾

2) o polecenie pozwanemu dostarczenia na rozprawę będącego w jego posiadaniu a potrzebnego do przeprowadzenia dowodu, dokumentu⁴⁾

lub przedmiotu oględzin;⁵⁾

3) o zażądanie na rozprawę dowodów, znajdujących się u władz, w urzędach i u osób trzecich.⁶⁾

¹⁾ także w odpowiedzi na pozew (229 i 230) i pozwie wzajemnym (art. 220 § 3); ²⁾ 288 i nast. p. także 230 pkt. 3; ³⁾ 311 i nast. p. także 230 pkt. 4. Wpływ spóźnionego powołania środków dowodowych na kosztu sporu p. 104 § 2. zob. też. 238 § 2 i 411; ⁴⁾ 140, 230 pkt. 1, 276, 278, 280—282; ⁵⁾ 323; ⁶⁾ 230 pkt. 2, 278—282.

p. a. 226.

Art. 212. Powód może dochodzić jednym pozwem kilku roszczeń¹⁾ przeciwko temu samemu pozwanemu, jeżeli nadają się do tego samego trybu postępowania²⁾ oraz jeżeli sąd jest właściwy ze względu na ogólną wartość roszczeń, a nadto gdy roszczenia są różnego rodzaju, o tyle tylko, o ile sąd nie jest niewłaściwy dla któregośkolwiek z tych roszczeń, w myśl przepisów o właściwości bez względu na wartość przedmiotu sporu.³⁾

¹⁾ 17, 69, zarządzenie oddzielnej rozprawy (239), wyrok częściowy (347); ²⁾ Odrębnymi postępowaniami są: postępowanie nakazowe i wekslowe 465 i nast., upominawcze 476 i nast.; ³⁾ 10 pkt. 3, 13 § 2.

p. a. 227. p. n. 260. p. r. 252¹.

Dopuszczalne jest połączenie — z żądaniem o wykonanie umowy — żądania ewentualnego o zapłatę odszkodowania na wypadek uznania umowy za rozwiązaną. (O. S. N. z 28/VI 1927 III Rw. 1750/26 str. 386).

Komorne jest stałą odpłatą za używanie przedmiotu najmu opiera się na ciągłym stosunku prawnym i nie tworzy odrębnych należności w tem znaczeniu, aby zaległości komornego z różnych terminów płatności nie mogły być dochodzone łącznie jedną

skargą. (O. S. N. z 21/V 1929 III. Rw. 2307/28. P. P. A. z 1929 poz. 192, str. 285.)

Art. 213. Pozew o wydanie lub odebranie przedmiotu dzierżawy¹⁾ w terminie, w którym dzierżawa wygasa, można wnieść do sądu jeszcze przed tym terminem.

1) 39 i analog. 392.

Art. 214. Z chwilą doręczenia¹⁾ pozwu²⁾ powstają następujące skutki procesowe³⁾:

1) powód nie może wytoczyć w toku sprawy powództwa przeciwko pozwanemu o to samo roszczenie w tym samym lub w innym sądzie⁴⁾;

2) pozwany może wytoczyć powództwo wzajemne⁵⁾ przeciwko powodowi w odpowiedzi⁶⁾ na pozew, a jeżeli odpowiedzi nie wniósł — nie później jak na pierwszej rozprawie albo w sprzeciwie od wyroku zaocznego;⁷⁾

3) zbycie w toku sprawy rzeczy lub roszczenia, objętych sporem, nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy; jednak nabywca nie może wejść na miejsce zbywcy⁸⁾ bez zezwolenia strony przeciwnej.

1) 143 i nast.; 2) Sprawdzenie wartości przedmiotu sporu p. 22 § 2; 3) 215; 4) 217 § 1, 242; 5) Dopuszczalność takowego p. 220. Pełnomocnictwo procesowe upoważnia również do wniesienia pozwu wzajemnego 91. Sąd grodzki 390 § 1, 394; 6) 229 § 2; 7) 370; 8) 76 i 79.

p. a. 232. p. n. 263.

Zarzut sprawy wiszącej ma zastosowanie przeciw nabywcy spornego roszczenia tak samo, jak przeciw jego prawozlewcy. (O. S. N. z 16/II 1926, III. R. 74/26, O. S. P. V. 359. str. 386.)

Zawiśnięcie sporu o zniesienie współwłasności przez publiczną licytację uzasadnia zarzut sprawy wiszącej w późniejszym wytoczonym sporze o zniesienie spółwłasności przez podział

fizyczny. (O. S. N. z 27/III 1929 III, R, 152/29, O. S. P. VIII, 344, str. 300.)

Podniesienie wzajemnego roszczenia do kompensaty nie wywołuje co do niego stanu sprawy wiszącej. (O. S. N. III. 1 R. 1060/29, P. P, A. z 1930, poz. 23.)

Art. 215. § 1. Zmiana powództwa¹⁾ jest dopuszczalna, jeżeli nie wpływa na właściwość,²⁾ a nadto, po doręczeniu³⁾ pozwu wtedy tylko, gdy pozwany na nią się zgodzi lub gdy bez zastrzeżeń podejmie obronę w zakresie zmienionego powództwa, albo gdy sąd⁴⁾ uzna, że zmiana nie utrudni pozwanemu obrony.

§ 2. Gdy powód występuje w toku sprawy z nowem roszczeniem, skutki, przewidziane artykułem poprzedzającym, rozpoczynają się z chwilą, w której roszczenie to powód zgłosił podczas rozprawy w obecności pozwanego.

¹⁾ 216, 236 i 410 ²⁾ 51; ³⁾ 143 i nast. skutki doręczenia 214; ⁴⁾ 390;

p. a. 232, 235 p. n. 269 p. r. 332.

Sędzia nie jest obowiązany wzywać stronę powodową do uzupełnienia lub zmiany żądania skargi. (O. S. N. z 17/I. 1922 III R. 40/22. O. S. P. I. 541.)

Dopuszczalne jest żądanie, aby na przypadek odmówienia żądaniu skargi przychyłono się do tegoż w ograniczonym rozmiarze (O. S. N. z 24/I 1922, R. 1755/21, O. S. P. I. 429. str. 381.)

Zachodzi zmiana skargi, jeżeli pierwotnie żądano zmiany orzeczenia sądu polubownego w ten sposób, że się w miejsce kwoty, przyznanej w tem orzeczeniu, przyznaje kwotę niższą, a na rozprawie ustnej domagano się uznania orzeczenia polubownego bezskutecznem. Jeżeli w chwili tego nowego żądania minęło trzy miesiące (obecnie 1 miesiąc art. 511. K. p. c.) od doręczenia orzeczenia polubownego, zachodzi prekluzja i żą-

daniu należy odmówić. (O. S. N. z 26/X 1927 III Rw. 1842/27. O. S. P. VII. 117, str. 115.)

Jeżeli w toku sporu o dopełnienie umowy okaże się, że jest ona niewykonalna, wolno powodowi skargę zmienić i zamiast żądać wykonania, od umowy odstąpić i żądać zwrotu własnego świadczenia. (O. S. N. z 8/III 1927, III Rw. 1923/26 P. P. A. z 1927, poz. 205, str. 247.)

Art. 216. Nie stanowi zmiany powództwa,¹⁾ jeżeli, nie zmieniając jego podstawy, powód żądanie bądź ogranicza, bądź w zakresie właściwości²⁾ sądu rozszerza,³⁾ lub gdy zamiast pierwotnego przedmiotu sporu skutkiem zmienionych okoliczności żąda jego wartości.⁴⁾

1) 215; 2) 51; 3) 410, 448; 4) 15 i nast.

p. a. 235. p. n. 268. p. r. 332 i 333.

Żądanie zapłaty w walucie krajowej zamiast jak w skardze — w dolarach, nie jest zmianą skargi, może być zatem postawione i w postępowaniu odwoławczem. (O. S. N. z 19/I 1928, III R. 933/27. P. P. A. z 1928, poz. 160, str. 172.)

Art. 217. § 1. Sąd¹⁾ odrzuci²⁾ pozew w razie niedopuszczalności drogi procesu cywilnego,³⁾ w razie niewłaściwości sądu,⁴⁾ tudzież, gdy z treści pozwu wynika, że sprawa już się toczy między temi samemi stronami o to samo roszczenie,⁵⁾ lub że została osądzona;⁶⁾ w braku zaś zdolności procesowej powoda, braku ustawowego jego zastępstwa, lub upoważnienia zastępcy do prowadzenia sprawy⁷⁾ — wówczas, gdy brak nie będzie uzupełniony zgodnie z przepisami niniejszego kodeksu.⁸⁾

§ 2. Postanowienie sądu może zapaść na posiedzeniu niejawnem.

1) 390; 2) 403, 404 § 2, 436, 438, 458, 468; 3) 2, 243, 244, 391 § 2, 416 pkt. 1, 436, 482 § 1 pkt. 1 p. też. Ok. Min. Spraw.

z 15/IX 1930 Dz. Urz. Nr. 18 z 1930 r. ⁴⁾ 9 i nast., 24 i nast., 218, 242—245, VI § 1; ⁵⁾ 214 § 1, 243, 416 pkt. 3; ⁶⁾ 243, 388, 389, 416 pkt. 4, 470 § 3, 484, 508; ⁷⁾ 63, 64, 65, 66, 67, 243, 391 § 2, 416 pkt. 2, 450 pkt. 2, 510 § 1 pkt. 5, co do zawieszenia 195 § 1 pkt. 1; ⁸⁾ 66 i nast. 141.

p. a. 230.

Wyrok zaoczny wydany w sporze poprzednim między temi samemi stronami o ten sam przedmiot sporu nie nadaje się jako zarzut sprawy osądzonej w nowym sporze, wytoczonym przez dawnego pozwanego dawnemu powodowi o ten sam przedmiot, jeżeli nową skargę oparto na innym tytule niż w sporze poprzednim. Natomiast wyrok zaoczny nada się jako zarzut rzeczy osądzonej w tym wypadku, jeżeli w wyroku tym mieszczą się fakty i twierdzenia, które odpierają tytuł obecnego powoda do tej samej rzeczy. (O. S. N. z 16/II 1927. III R. 1091/26 O. S. P. VI 327 str. 386.)

Dopuszczalność drogi sądowej należy do tak zwanych przesłanek procesowych i musi z urzędu być badana także w instancji rewizyjnej (O. S. N. z 1/VII 1927, V C. 114/27, O. S. P. VI 488. str. 556.)

Niedopuszczalną jest droga sądowa dla sporu o wynagrodzenie za kwaterunek wojska, choćby strony w umowie w czasie kwaterunku zawarły nazwały kwaterunek najmem a wynagrodzenie czynszem najmu i wysokość wynagrodzenia ustaliły według zasad ustawy o ochronie lokatorów. (O. S. N. z 3/VII 1930 III 1 R. 303/30 P. P. A. 1930, poz. 289, str. 464.)

Niedopuszczalną jest droga sądowa dla roszczeń przeciw gminie wyznaniowej z tytułu nieprawnie przez nią pobranych opłat. (O. S. N. z 28/V 1930 III 1 R. 350/30 P. P. A. z 1930 poz. 290, str. 465.)

Art. 218. W razie odrzucenia pozwu z powodu niewłaściwości sądu,¹⁾ powód może wnieść pozew odrzucony do sądu właściwego w ciągu ty-

godnia od uprawomocnienia się²⁾ postanowienia odrzucającego. Wówczas skutki poprzedniego wniesienia pozostają w mocy.

¹⁾ 242, 245, przerwa przedawnienia VI § 1 ust. 1.; ²⁾ 387.

Art. 219. § 1. Pozew może być cofnięty¹⁾ bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy,²⁾ a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia³⁾ — aż do wydania wyroku.⁴⁾

§ 2. Pozew cofnięty uważa się za niebyły; jednak powód zwróci pozwanemu na jego żądanie koszty,⁵⁾ o ile sąd⁶⁾ już przedtem nie orzekł prawomocnie o obowiązku uiszczenia ich przez pozwanego. W razie cofnięcia pozwu poza rozprawą,⁷⁾ przewodniczący⁸⁾ odwoła wyznaczoną rozprawę i o cofnięciu zawiadomi pozwanego, który może w terminie dwutygodniowym złożyć sądowi spis kosztów.⁹⁾

¹⁾ 175, 382, 414, 448, 474, 485; ²⁾ 228; ³⁾ 175, pełnomocnik 91 § 1 pkt. 4; spółuczestnicy 70 § 2; ⁴⁾ 346, 357; ⁵⁾ 109; ⁶⁾ 390; ⁷⁾ 136; ⁸⁾ 390; ⁹⁾ 110.

p. a. 237. p. n. 271.

Cofnięcie skargi (pозwu) nie może być odwołane. (O. S. N. z 25/X 1927, III R. 701/27, P. P. A. z 1928 r. poz. 44 str. 44.)

Cofnięcie skargi bez przyzwolenia strony przeciwnej uzasadnia zarzut sprawy wiszącej w następnym sporze między temi samemi stronami o to samo roszczenie (O. S. N. z 21/X 1924, III R. 603/24 P. P. A. z 1925, poz. 105, str. 114).

Art. 220. § 1. Powództwo wzajemne¹⁾ jest dopuszczalne, jeżeli roszczenie wzajemne pozwanego jest w związku z roszczeniem powoda lub nadaje się do potrącenia.

§ 2. Pozew wzajemny wnosi się do sądu pozwu głównego, choćby sąd okręgowy nie był dla

powództwa wzajemnego właściwy. Oba powództwa ulegają łącznemu²⁾ rozpoznaniu.

§ 2. Przepisy dotyczące pozwu³⁾ stosuje się i do pozwu wzajemnego.

¹⁾ 214 pkt. 2, spr. handl. 227, niedopuszczalność 474, pełnomocnictwo 91 § 1 pkt. 1, wyrok. 347; ²⁾ 239, 240; ³⁾ 210—219. N. J. 96. p. n. 280. p. r. 38, 39, 226.

Wierzytelność, która jest przedmiotem sporu nie może być w innym sporze przeciwstawiona do potrącenia (O. S. N. z 10/V 1927 III Rw. 784/27 O. S. P. VI 393.

Roszczenie wzajemne nie umarza wierzytelności z chwilą swego powstania, lecz dopiero z chwilą przeciwstawienia. (O. S. N. z 8/X 1929, III Rw. 1923/29 O. S. P. IX poz. 8. str. 6.)

Pytanie czy między powództwem głównym a wzajemnym istnieje ścisły związek należy do faktycznej strony sprawy i sprawdzeniu w drodze postępowania kasacyjnego nie ulega. (O. S. N. z 13/I 1921 I. C. 893/20 O. S. P. I. 216 str. 193.)

Orzeczenie o roszczeniu głównym powoda przeciw któremu to roszczeniu pozwany zgłosił do potrącenia roszczenie wzajemne, co do którego toczy się odrębny spór, nie przesądza w niczem temu roszczeniu wzajemnemu ani nie stwarza dla niego stanu sprawy osądzonej. (O. S. N. z 12/IX 1928 III. Rw. 1725/28 O. S. P. VIII 72 str. 61.)

Przeciwstawienie do kompensaty jest niedopuszczalne, jeżeli o przeciwstawioną pretensję wzajemną toczy się już osobny spór. (O. S. N. z 13/II 1930 III. 1. Rw. 505/29 P. P. A. z 1930 poz. 112, str. 182, oraz O. S. N. z 2/IV. 1930 III. 1 Rw. 2139/29. P. P. A. z 1930, poz, 187, str, 311,)

Kompensata pretensji o zapłatę waluty obcej z pretensją o zapłatę waluty krajowej nie jest dopuszczalna. (O. S. N. z 21/II 1922 III. Rw. 116/22 P. P. A. z 1922 str. 93.)

Podniesienie wzajemnego roszczenia do kompensaty nie wywołuje co do niego stanu sprawy wiszącej. Przedstawienie

do kompensaty pretensji inną skargą dochodzonej jest niedopuszczalne, ze względu na stan sprawy wiszącej. (O. S. N. III, 1. R. w. 1060/29. Cz. S. poz. 3, R IV str. 51.)

Rozdział II.

Zabezpieczenie powództwa.

Art. 221. § 1. Na wniosek powoda sąd¹⁾ może dozwolić zabezpieczenia powództwa²⁾ przy samem jego wytoczeniu, jeżeli uzna, że powództwo jest wiarygodne, a niezabezpieczenie mogłoby pozbawić powoda zaspokojenia.

§ 2. Zabezpieczenie powództwa w sprawach o roszczenia pieniężne przeciwko Skarbowi Państwa i przedsiębiorstwom państwowym³⁾ nie jest dopuszczalne.

¹⁾ 390; ²⁾ 210 § 2, 223 § 1, 372 § 3, 463, 470, 485, XVII § 1 pkt. 3, XXVIII, XXXIV, pełnomocnictwo p. 91 § 1 pkt. 2; ³⁾ 364, 421.

p. n. 108, p. r. 125, 590, 591.

Art. 222. § 1. Powództwo zabezpiecza się jednym ze sposobów, wskazanych w ustawie o egzekucji.

§ 2. Postanowienie sądu może zapaść na posiedzeniu niejawnem.

p. r. 126, 602 i i nast.

Art. 223. § 1. Powód może zgłosić wniosek o zabezpieczenie powództwa i w dalszym toku sprawy.¹⁾

§ 2. Sąd²⁾ zawieszając postępowanie,³⁾ może również na wniosek powoda zarządzić zabezpieczenie powództwa.

¹⁾ 185, 210 § 2; ²⁾ 390; ³⁾ 195—209;

p. r. 686.

Rozdział III.

Sprawy handlowe.

Art. 224. § 1. Pozew¹⁾, wniesiony do sądu okręgowego, kieruje się do wydziału handlowego²⁾, jeżeli powód tak oznaczy w pozwie.

§ 2. Jeżeli jednak przewodniczący wydziału handlowego uzna, że sprawa nie jest handlowa, skieruje ją do wydziału cywilnego.

§ 3. Przekazanie może nastąpić również na mocy postanowienia wydziału handlowego w toku sprawy, aż do zamknięcia rozprawy.

¹⁾ 227; ²⁾ 14, 210, 225, rygor natychmiastowej wykonalności 326 pkt. 5/ P. o. u. s. art. 16, 17, 21, 80 i nast. 209—213 Rozp. wyk. o sędziach handlowych.

N. J. 51.

Art. 225. Pozwany może zgłosić wniosek o przekazanie wydziałowi handlowemu sprawy wniesionej lub skierowanej do wydziału cywilnego. Wniosek taki pozwany może zgłosić w odpowiedzi na pozew¹⁾ a jeżeli odpowiedzi nie wniósł — nie później jak na pierwszej rozprawie albo w sprzeciwie od wyroku zaocznego²⁾.

¹⁾ 229; ²⁾ 370.

Art. 226. W wydziale, któremu sprawa postanowieniem sądu została przekazana do rozpoznania, nie można żądać powrotnego jej przekazania innemu wydziałowi.

Art. 227. Przepisy niniejszego rozdziału mają odpowiednie zastosowanie do powództwa wzajemnego¹⁾.

¹⁾ 214, 220.

Rozdział IV.

Rozprawa.

● **Art. 228.** § 1. Przewodniczący¹⁾ wyznaczy²⁾ termin rozprawy³⁾ równocześnie z zarządzeniem doręczenia pozwu⁴⁾ i stosownie do potrzeby wyznaczy sędziego sprawozdawcę⁵⁾.

§ 2. Termin powinien być tak wyznaczony, aby między doręczeniem wezwania, a dniem rozprawy⁶⁾ upłynął przynajmniej tydzień, a w sprawach handlowych — przynajmniej dni trzy.

¹⁾ 390, Rozp. wyk 87; ²⁾ Od wyznaczenia niema środka prawnego 173; O wyznaczeniu rozpraw w sprawach w których występują zastępcy Prokuratorji Generalnej p. pisma okólne Min. Spraw. z 6/XII 1920 Dz. Urz. Nr. 21/21., z 27/VIII 1924 Dz. Ur. Nr. 18/24 i z 20/VII 1926. Dz. Urz. Nr. 15 z r. 1926; ³⁾ 108 i nast. Rozp. wyk; ⁴⁾ 144, skutki 214 i 215; ⁵⁾ 233, 356, 408, 439;

p. a. 230 i 231, 244, 257. p. n. 261, 262. p. r. 271. 299.

Art. 229. § 2. Pozwany może przed pierwszą rozprawą wnieść odpowiedź na pozew¹⁾.

§ 2. W sprawach zawiłych i w sprawach rachunkowych przewodniczący²⁾ może przed rozprawą zarządzić wniesienie odpowiedzi na pozew lub także wymianą przez strony dalszych pism przygotowawczych³⁾ przyczem oznacza porządek składania pism, okres, w ciągu którego pisma złożyć należy i okoliczności, które mają być wyjaśnione. W toku rozprawy wymianę pism może zarządzić sąd.

¹⁾ zapomocą pismą procesowego 136 i nast., powództwo wzajemne 214, wniosek na przekazanie wydziałowi handlowemu 225. także w sądzie grodzkim 391.

2) 390; 3) 138.

p. a. 243, 258. p. n. 272. p. r. 312 i nast.

Art. 230. § 1. Przewodniczący¹⁾ może, stosownie do okoliczności, przed rozprawą wydać na podstawie pozwu i pism przygotowawczych następujące zarządzenia:

1) wezwać strony do stawienia się na rozprawę osobiście²⁾ lub przez pełnomocnika³⁾, polecić przedstawienie dokumentów⁴⁾, przedmiotów oględzin⁵⁾, ksiąg, planów i t. d.;

2) zażądać na rozprawę od władz, urzędów i osób zaufania publicznego, znajdujących się u nich dowodów, jeżeli strona sama dowodów tych otrzymać nie może.

3) wezwać na rozprawę wskazanych przez strony świadków⁶⁾ i zażądać od nich dostarczenia dokumentów, potrzebnych do wyjaśnienia zeznań;

4) wezwać na rozprawę osoby, powołane zgodnie przez strony na biegłych⁷⁾.

§ 2. Przewodniczący może ponadto, w razie koniecznej potrzeby, zarządzić oględziny jeszcze przed rozprawą.

1) 390; 2) w sprawie żądania kosztów przez stronę 100, p. też 232, 237; 3) 84 i nast. 4) 269 i nast.; 5) 322 i nast.; 6) 288 i nast.; 7) 311 i nast.

p. a. 180, p. n. 135 a, 136, 141, 142. p. r. 270.

Art. 231. Każda ze stron może w piśmie procesowym¹⁾, żądać przeprowadzenia rozprawy w jej nieobecności²⁾.

1) 136 i nast.; 2) 174, 206, 210, 220 § 3, 367.

p. r. 145²⁾, 719 i 719¹⁾.

Art. 232. § 1. Rozprawa odbywa się w ten sposób, że po wywołaniu sprawy strony — naprzód

powód, a potem pozwany — zgłaszają ustnie swe żądania i wnioski, przedstawiają okoliczności faktyczne i dowody na ich poparcie, jako też zasady prawne.

§ 2. Ponadto rozprawa obejmuje — stosownie do okoliczności — wyjaśnienia stron stawających osobiście¹⁾, postępowanie dowodowe²⁾ i rozstrząsanie jego wyników³⁾.

¹⁾ p. uw. 2 do 230; ²⁾ 259 i nast; ³⁾ 257, 335.

p. a. 181, 182, 239. p. n. 138, 282. p. r. 329, 330 i nast.

Art. 233. Gdy zachodzi potrzeba przedstawienia stanu sprawy na podstawie akt, uczyni to przewodniczący¹⁾ lub wyznaczony sędzia sprawozdawca²⁾.

¹⁾ 390; ²⁾ uw. 5 do 228.

p. r. 327, 328.

Art. 234. Przewodniczący¹⁾ nie dopuszczając do rozwlekłości i zbaczania od przedmiotu, powinien dążyć do tego, ażeby rozprawa wszechstronnie wyświetliła punkty sporne i aby, w miarę możliwości, mogła być ukończona bez odroczenia²⁾.

¹⁾ 390; ²⁾ także w wypadku 348.

p. a. 180. p. n. 136.

Art. 235. Rozprawa ulega odroczeniu¹⁾, jeżeli sąd²⁾ stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu³⁾ stronie wezwania⁴⁾, tudzież jeżeli nieobecność strony jest wywołana wydarzeniem żywiołowym lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przezwyciężyć.

¹⁾ 172, 236; ²⁾ 390; ³⁾ 143 i nast; ⁴⁾ 165.

p. a. 134. p. n. 335, 337,

Art. 236. Jeżeli powód w nieobecności¹⁾ pozwanego rozszerza lub zmienia²⁾ żądanie pozwu albo zamiast pierwotnego przedmiotu sporu żąda jego

wartości, winien uczynić to na piśmie³⁾, a wówczas rozprawa ulegnie odroczeniu⁴⁾ i pismo będzie doręczone pozwanemu⁵⁾.

1) 231; 2) 214—216, niedopuszczalność rozszerzania żądania pozwu 410; 3) 136 i nast. 4) 234, 348; 5) 143 i nast.

p. r. 334.

Art. 237. Sąd 1) może celem dokładniejszego wyjaśnienia przedstawionego stanu sprawy zarządzić stawienie się stron lub jednej z nich osobiście²⁾ albo przez pełnomocnika³⁾.

1) 390. 2) 230 § 1 pkt. 1, 3) 84 i nast., w sprawie żądania kosztów osobistego stawiennictwa stron. 100.

Art. 238. § 1. Strona może aż po zamknięcia rozprawy¹⁾ przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swych wniosków lub dla odparcia twierdzeń i wniosków strony przeciwnej, z zastrzeżeniem niekorzystnych skutków²⁾, jakie według przepisów kodeksu mogą dla niej wyniknąć z powodu działania na zwłokę lub niezastosowania się do zarządzeń przewodniczącego³⁾ i postanowień sądu³⁾.

§ 2. Sąd odrzuci⁴⁾ środki dowodowe, jeżeli okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione lub jeżeli strona powołuje zowody jedynie dla zwłoki.

1) 247, 248; 2) 104, 238 § 2; 3) 390; 4) niema zażalenia 249.
p. r. 331¹⁾.

Art. 239. § 1. Sąd¹⁾ może zarządzić oddzielną rozprawę co do pozwu głównego i wzajemnego, jakoteż co do jednego lub kilku roszczeń²⁾, połączonych w jednym pozwie, czy to głównym czy wzajemnym.

§ 2. Sąd może również zarządzić oddzielną

rozprawę co do roszczenia, jakie pozwany przeciwstawia do potrącenia³⁾, jeżeli nie ma ono związku z roszczeniem pozwu głównego.

1) 390; 2) 17, 210, 212, 220, spółczestnictwo 69, wyrok częściowy 347; 3) 220, 394.

p. a. 188. p. n. 145. p. r. 336.

Powództwo o przyznanie prawa do spadku może być połączone w jednym podaniu z powództwem o dział spadku. (O. S. N. z 3/XI 1924 I C. 1198/23. O. S. P. IV poz. 486 str. 485).

Art. 240. Sąd¹⁾ może zarządzić łączną rozprawę²⁾ i wydać łączne orzeczenie³⁾ w toczących się przed nim sprawach, jeżeli są one z sobą w związku lub mogły być objęte jednym pozwem⁴⁾.

1) 390; 2) także pozew wzajemny 220, spółczestnictwo 69; 3) 346, 347; 4) 212.

p. a. 187. p. n. 147.

Art. 241. Sąd może ograniczyć rozprawę przedewszystkiem do zarzutów formalnych¹⁾ lub pytań wstępnych²⁾.

1) 217, 242 i 243, XVII § 1 pkt. 11; 2) 348,

p. a. 260, 261, p. n. 146, 495, 504.

Art. 242. Zarzut niewłaściwości sądu i zarzut, że rozstrzygnięcie sprawy należy do sądu polubownego¹⁾, pozwany powinien zgłosić²⁾ i należyście uzasadnić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, pod utratą prawa korzystania z tych zarzutów w dalszem postępowaniu.

1) 486; 2) wyjątek 243.

p. a. 240, 431, 441. p. n. 274, 275, 495. p. r. 571, 574, 1526, 1494.

Art. 243. W każdym stanie sprawy sąd¹⁾ bierze z urzędu²⁾ pod rozagę: niedopuszczalność dro-

gi procesu cywilnego³⁾; niewłaściwość sądu⁴⁾, opierającą się na tem, iż sąd nie mógłby być właściwy nawet na podstawie umowy stron⁵⁾; brak zdolności procesowej⁶⁾ i należytego zastępstwa⁶⁾ lub upoważnienia do prowadzenia sprawy⁶⁾; istnienie sporu sądowego o to samo roszczenie między temi samemi stronami; powagę rzeczy osądzonych⁷⁾.

1) 390; 2) IX ust. 1; 3) sąd grodzki 391; 4) XXV ust. 2; 5) 52 § 2. O. M. O ile chodzi o taką nieusuwalną niewłaściwość sądu, można ją zarzucić także w odwołaniu; 6) 65—67, 217; 7) uw. 6 do 217.

p. a. 240. p. n. 274, 278. p. r. 571, 574—576, 584.

Sądy obowiązane są podnosić z urzędu kwestję niewłaściwości sądów do sądenia spraw przeciwko osobom wchodzącym w skład poselstw zagranicznych.

Attaches wojskowi zaliczają się do składu poselstw, korzystają przeto z przywileju zakrajowości i imunitetu sądowego.

Skargi osobiste przeciwko osobom wchodzącym w skład poselstw zagranicznych a między niemi skargi, dotyczące najmu mieszkań są wyłączone od jurysdykcji sądów polskich.

Sprawa o nieruchomości stanowiącą własność osobistą posła i nie będącą zarazem siedzibą urzędową poselstwa ulega właściwości sądów krajowych.

Posel zagraniczny, może poddać się jurysdykcji krajowej nie inaczej jak z wyraźnego zezwolenia swego rządu.

(O. S. N. z 22—29 X 1925. I C. 1684/25. O. S. P. V. poz. 342, str. 367).

Ekscepcja z powodu sprawy toczącej się w sądzie obcego państwa, z którym traktat w przedmiocie wykonalności wyroków sądowych nie został zawarty jest niedopuszczalna (O. S. N. z 15/I 1923. I C. 661/22. O. S. P. III. 473. str. 445).

Nieuzasadniony jest zarzut sprawy osądzonej, jeżeli pozew opiera się na umowie obejmującej inne warunki (O. S. N. z 14/II 1922, III. R. 77/22. P. P. A. z 1922, str. 99.)

Zarzut sprawy osądzonej zachodzi wtedy, gdy zasada, prawna pozwu jest ta sama, do zarzutu nie wystarcza tożsamość roszczenia (O. S. N. z 30/I 1923 Rw. 777/22. P. P. A. z 1923. str. 141).

Dla uzasadnienia zarzutu sprawy prawomocnie osądzonej potrzeba obok identyczności stron procesowych także identyczności tytułu prawnego obu skarg. Nie wystarczy, jeśli tylko w motywach poprzedniego wyroku sąd rozprawił się z tym tytułem prawnym, na którym druga skarga została oparta (O. S. N. z 10/XII, 1927, III Rw. 1022/27. P. P. A. z 1928, poz. 162 str. 172).

W postępowaniu wekslowem pozwany nie może zarzutów potracenia uzasadniać roszczeniem co do którego po wejściu skargi wekslowej zawisł odrębny spór (O. S. N. z 12/IV 1928. III. Rw. 59/28. O. S. P. VII, 308).

Art. 244. Pozwany nie może odmówić wdania się w spór co do istoty sprawy, chociaż wniósł zarzuty formalne¹⁾. Odrzucając zarzuty niedopuszczalności drogi procesu cywilnego, niewłaściwości sądu albo zarzut, że rozstrzygnięcie sprawy należy do sądu polubownego, sąd²⁾ wyda oddzielne postanowienie³⁾ i może wstrzymać dalsze rozpoznanie sprawy aż do prawomocnego rozstrzygnięcia tych zarzutów. W razie odroczenia innych zarzutów formalnych⁴⁾ sąd przystąpi do rozpoznania istoty sprawy i rozstrzygnięcie co do nich zamieści w wyroku.

1) 217, 242, 243. 2) 390. 3) 381 i nast., zażalenie 426, 427. 4) n. p. brak zdolności procesowej, należytego zastępstwa, upoważnienia do prowadzenia sprawy, istnienia sporu sądowego a to samo roszczenie między temi samemi stronami (litis pendentia, stan sprawy wiszącej), powaga rzeczy osądzonej.

p. a. 260, 261. p. n. 275, 504. p. r. 585, 1635.

Art. 245. Jeżeli sąd¹⁾ uzna swoją niewłaści-

wość²⁾, przekaze sprawę na wniosek powoda sądowi przezeń wskazanemu, chyba że sąd ten jest oczywiście niewłaściwy.

1) 390. 2) co do pozwu p. 217, 218, p. też 23, VI § 1. p. a. 261. p. n. 276, 505. p. r. 580, 582.

We wniosku o przekazanie sprawy sądowi właściwemu w myśl § 261 p. c. (obecnie 245 k. p. c.) nie jest konieczne wymienienie tego sądu, któremu sprawa ma być przekazana, jeżeli pozwany wskazał sąd właściwy. (O. S. N. z 11. X. 1921. III, Rw. 780/21, O. S. P. I. 267. str. 248).

Kres ustawy do wniesienia pozwu nie zostaje zachowany, jeżeli w razie przekazania procesu, pozew na czas wniesiony do sądu niewłaściwego, zapóźno dochodzi do sądu właściwego. (O. S. N. z 21/III 1921, III. Rw. 141/21, O. S. P. I. 295, str. 277).

Skarga dla której wniesienia oznaczony jest termin prekluzyjny prawa materalnego musi być wniesiona przed wpływem tego terminu w sądzie właściwym. (O. S. N. z 12/II 1924, III. Rw. 814/22. O. S. P. IV. 262, str. 257).

Art. 246. Przewodniczący¹⁾ powinien²⁾ we właściwej chwili³⁾, jeżeli to uważa za możliwe, skłaniać strony do pojednania. Osnowa ugody⁴⁾ zawartej przed sądem, powinna być wciągnięta do protokołu rozprawy⁵⁾ i stwierdzona podpisami stron, a w razie niemożności podpisania — przez sąd.

1) 390. 2) XVII § 1 pkt. 8, XXVII pkt. 6. XXXI § 2 pkt. 2, 399. 3) O. M. Każda ugoda zawarta w czasie postępowania sądowego przed urzędnikiem sędziowskim (senat, sędzia, sędzia wezwany, wyznaczony) i stwierdzona protokołem ma znaczenie ugody sądowej. Jeżeli strony zażądata wygotowania ugody, należy polecić kancelarji sądowej krótkim zapiskiem sporządzenie wygotowania, 4) XXII, koszty ugody 106, sąd polubowny 508 § 2, 5) 174, 175, 390, 399.

p. a. 204. p. n. 296, 510. p. r. 337.

Zawarcie ugody, wykonalnej w myśl § 1 o. e. austri., nie uzasadnia w sporze późniejszym zarzutu sprawy osądzonej w myśl § 261/1 p. c. (obecnie 243 k. p. c.), ale tylko zarzut sprawy zagodzonej. (O. S. N. z 17/I, 1922, III. R. 17/22 O. S. P. II. 203 str. 177.)

Ugoda sądowa ma być wprawdzie spisana tak, jak ją strony podają, ale w ujęciu formalnem powinien sędzia tak ją ułożyć, by mogła stanowić tytuł egzekucyjny. (O. S. N. z 21/II. 1929. III R 69/29. P. P. A. z 1929. poz. 120. str. 179).

Ugoda sądowa, którą strony oznaczyły sporną granicę nie stanowi tytułu egzekucyjnego, jeżeli nie zawiera zobowiązania się stron do nienaruszania ustalonej granicy i oddanych przestrzeżeń. (O. S. N. z 21/II. 1929. III R. 69/29 P. P. A. z 1929, poz. 120, str. 179).

Art. 247. § 1. Przewodniczący¹⁾ zamyka rozprawę, gdy sąd uzna sprawę za dostatecznie wyjaśnioną.

§ 2. Można zamknąć rozprawę również w przypadku, gdy ma być przeprowadzony jeszcze dowód przez sędziego wyznaczonego²⁾, lub przez inny sąd³⁾, albo też, gdy ma być przeprowadzony dowód z aktów lub wyjaśnień władz, a rozprawę co do tych dowodów uzna za zbyteczną.

1) 390. 2) 263. 3) sąd wezwany 263, O. M. Strony nie mają prawa do osobnych końcowych wywodów. Porządek przemówień stron oznacza przewodniczący stosownie do potrzeby w poszczególnym przypadku.

p. a. 193. p. n. 136, 495. p. r. 72, 338.

Art. 248. Sąd¹⁾ może zamknąć²⁾ rozprawę otworzyć³⁾ na nowo, jeżeli potrzebne są jeszcze dodatkowe wyjaśnienia stron lub dodatkowe dowody.

1) 390. 2) 247. 3) O. M. Następuje to przez wyznaczenie

nowej audjencji do dalszej ustnej rozprawy, i nie może być za-
 czepione żadnym środkiem odwoławczym 173.

p. a. 194. p. n. 156.

Art. 249. Od zarządzeń przewodniczącego
 w toku rozprawy strony mogą odwołać się do są-
 du, od którego postanowienie niema zażalenia.

p. a. 186, 192. p. n. 140, 157.

Dział III.

Dowody.

Rozdział I.

O dowodzie w ogólności.

Art. 250. Przedmiotem dowodu są fakty
 sporne, mające dla sprawy istotne¹⁾ znaczenie.

¹⁾ 234, 238 § 2.

Art. 251. Sąd¹⁾ może dopuścić²⁾ dowód nawet
 niepowołany przez strony, jeżeli o nim powziął
 wiadomość z oświadczeń stron lub z akt sprawy
 i jeżeli w szczególnych przypadkach kodeks nie
 zawiera odmiennego postanowienia.³⁾

¹⁾ 390; ²⁾ 265, niema zażalenia 260 § 2; ³⁾ 272, 273, 289,
 321, 330.

Art. 252. § 1. Fakty powszechnie znane nie
 wymagają dowodu. Sąd¹⁾ bierze je pod uwagę na-
 wet bez powołania się stron.²⁾

§ 2. To samo dotyczy faktów, znanych sądo-
 wi urzędownie, wszakże sąd powinien przy roz-
 prawie zwrócić na nie uwagę stron.

¹⁾ 390; ²⁾ także pełnomocników i zastępców, 64, 84, 94.
 p. a. 269. p. n. 291.

Art. 253. § 1. Nie wymagają również dowo-

du¹⁾ fakty, przyznane²⁾ w przewodzie sądowym przez stronę przeciwną³⁾ na piśmie⁴⁾ lub ustnie.⁵⁾

§ 2. Gdy strona nie wypowie się co do faktów przytoczonych przez stronę przeciwną, sąd,⁶⁾ uwzględniając wyniki całej rozprawy, może uznać fakty te za przyznane.

¹⁾ O. M. O ile dodatki i zastrzeżenia przy przyznaniu sądowym lub jego odwołaniu nie uzasadniają potrzeby badania, prawdziwości przyznanych faktów, winien sąd te fakta wziąć za podstawę rozstrzygnięcia nie badając, czy przyznane fakta przedstawiają się jako prawdziwe na podstawie innych wyników rozprawy. To samo odnosi się do twierdzeń, które mają być uprawdopodobnione; ²⁾ XIX § 1; ³⁾ zastępców i pełnomocników, 64, 84, 94, co do spółuczestników p. 70, 71, co do interwenjenta ubocznego p. 76; ⁴⁾ 136 i nast.; ⁵⁾ 175; ⁶⁾ 390.

p. a. 266. p. n. 288. p. r. 480, 112.

Nie mogą być przedmiotem przyznania sądowego pojęcia prawne, jak błąd i niezwłoczne zaczepienie oświadczenia woli. (O. S. N. z 22/II 1924 V. C. 596/23. O. S. P. VI. 20 str. 22.)

Art. 254. Jeżeli przyznanie połączone jest z zastrzeżeniami lub z twierdzeniami dodatkowymi albo zostało odwołane, sąd ocenia jego znaczenie z uwzględnieniem okoliczności danego przypadku.

p. a. 266. p. n. 289. p. r. 481.

Art. 255. Sąd¹⁾ ocenia znaczenie przyznania pozasądowego²⁾ w związku z całością stanu faktycznego sprawy.

¹⁾ 390; ²⁾ XIX § 1.

p. a. 266. p. n. 289.

Art 256. Ustalenia faktyczne¹⁾ mogą być oparte także na okolicznościach bezspornych lub udowodnionych, gdy okoliczności te, wzięte pojedynczo lub łącznie, usprawiedliwiają wniosek o praw-

dziwości pewnego, istotnego dla sprawy faktu (domniemanie faktyczne.)

¹⁾ XIX § 2.

Art. 257. § 1. Sąd¹⁾ według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważania²⁾ zebranego materiału ocenia wiarogodność i moc dowodów.

§ 2. Sąd oceni na tej samej podstawie, jakie nadać znaczenie odmowie przedstawienia dowodu³⁾ lub przeszkodom, stawianym w jego przeprowadzeniu wbrew postanowieniu sądu.

¹⁾ 390; ²⁾ p. uzasadnienie wyroków 358; ³⁾ O. M. Zgodne zrzeczenie się przez strony dowodów już przeprowadzonych niema znaczenia i nie zwalnia sądu od uwzględnienia wyników tych dowodów mimo zrzeczenia się. Odnosi się to także do dowodów przeprowadzonych przez sędziego wezwanego i wyznaczonego. p. 276, 292, 309, 312, 319.

p. a. 272. p. n. 286. p. r. 411.

Sąd nie jest obowiązany do rozprawiania się w powodach wyroku z zeznaniami wszystkich przesłuchanych świadków. (O. S. N. z 17/II 1922 V C 59/21 O. S. P. I. 380. str. 351.)

Sąd apelacyjny może odmiennie ocenić zeznania świadków złożonych bezpośrednio przed sądem orzekającym pierwszej instancji bez ponownego ich przesłuchania. (O. S. N. z 31/X 1924 V C 264/24 O. S. P. IV 282 str. 281.)

Sąd nie może odmówić wiarogodności zeznaniom świadka dlatego tylko, że przeciw świadkowi toczą się dochodzenia o krzywoprzysięstwo. (O. S. N. z 22/II 1928 III. C. 314/28 O. S. P. VIII, 305. str. 271.)

Sądowi wolno uznać zeznania świadków za wiarygodne tylko w części, jeżeli dalsza część tych zeznań okazała się nieprawdziwa. (O. S. N. z 26/X 1926 III Rw. 202/26 P. P. A. z 1927 poz. 22 str. 19.)

Sąd może oprzeć swe ustalenia co do pewnych okoliczności faktycznych na zeznaniach pozwanego, któremu pozatem odmówił wiary. (O. S. N. z 10/IX 1929, III Rw. 2269/28 P. P. A. z 1930, poz. 45, str. 64.)

Sąd apelacyjny nie może bez ponowienia dowodów zmieniać ustaleń sądu pierwszego na podstawie odmiennego ocenienia wiarygodności osób, na których zeznaniach ustalenie oparto natomiast może bez ponowienia dowodów ustalenia te na podstawie logicznego rozumowania zmienić, jeżeli dojdzie do wniosku, że zeznania, na których ustalenia oparto nie dają dostatecznej podstawy do tych ustaleń. (O. S. N. z 10/VII 1930 III 1 Rw. 2374/29. P. P. A. z 1930, poz. 278, str. 451.)

Art. 258. Przepis artykułu poprzedzającego nie ma zastosowania do domniemań ustanowionych przez prawo (domniemań prawnych), jednak zachowuje moc przy ocenie dowodu przeciwnego, ilekroć prawo dowodu takiego nie wyłącza.¹⁾

¹⁾ austrij. kodeks. handl. 274 ust. 2, kodeks. handl. niemiecki 344 ust. 2.

p. a. 270. p. n. 292.

Rozdział II.

Postępowanie dowodowe.

Oddział I.

Przepisy ogólne.

Atr. 259. § 1. Postępowanie dowodowe odbywa się w zasadzie przed sądem orzekającym. Gdyby to nie było możliwe z powodu natury¹⁾ dowodu, bądź gdyby to było połączone z poważnymi niedogodnościami, lub też spowodowało znaczne koszty w stosunku do przedmiotu sporu — sąd²⁾ orzekający zleci przeprowadzenie dowodu

jednemu ze swych sędziów (sędzia wyznaczony),²⁾ lub sądowi grodzkiemu (sąd wezwany).³⁾

§ 2. Przeprowadzenie dowodu zagranicą,⁴⁾ możliwie z zachowaniem przepisów niniejszego kodeksu, sąd orzekający zarządzi w drodze właściwej.⁵⁾

1) 324; 2) 390; 3) 86, 247, 263, 266, 282, 311, XXV ust, 2;

4) 267, Ok, z 7/XII 1920, Dz. Urz. Nr. 1/21, 316/U/20 wezwało Min. Spraw. sądy małopolskie, ażeby pisma rekwizycyjne, mające być wykonane w Warszawie adresowały dokładnie, wymieniając numer okręgu sądowego, a o ileby takowy nie był sądom znany, aby pisma te skierowywały do Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie, z prośbą o skierowanie do właściwego sądu;

Wedle ok. z dnia 1/X 1930 Nr. 18 30, 1573/II. A./30 obowiązek sądów badania świadków w sprawach inwalidzkich opiera się jedynie na przepisie art. 3b ustawy z dnia 18. marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów (Dz. U. R. P. Nr. 32 poz. 195. w brzmieniu ustawy z dnia 12. lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21 poz. 223) i ograniczony jest, zgodnie z przepisem art. 13 § 1 u. s. p., do wypadków, w których władze wojskowe wystąpią z odpowiednim żądaniem. Miejscową właściwość sądu określa w tym wypadku postanowienie art. 13 § 3 u. s. p. w myśl którego o spełnienie czynności należy zwracać się do tego sądu powiatowego, w którego okręgu czynność ma być spełnioną.

Art. 3 b. ust. z 18. marca 1921 Dz. U. R. P. 32 poz. 195 w brzmieniu ustawy z 12. lutego 1914 Dz. U. R. P. Nr. 21 z 1924 poz. 223 brzmi :

„Sądy powiatowe, względnie sądy pokoju obowiązane są na żądanie władz wojskowych przesłuchiwać świadków pod przysięgą :

a) na stwierdzenie związku przyczynowego między uszko-

dzeniem zdrowia lub okaleczeniem względnie śmiercią a służbą wojskową;

b) w postępowaniu o uznanie za zaginionego bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych.

Na podstawie pisma ogólnego Min. Spraw. z 20/VII 1922 Dz. Urz. Nr. 15/22 urzędy konsularne państw obcych w Polsce mogą w sprawach swego zakresu porozumiewać się bezpośrednio z władzami administracyjnymi i sądowymi państwa, w którym mają swoją siedzibę.

⁵⁾ 1) **Austrja.** Umowa Rzeczypospolitej Polskiej z Republiką Austrjacką w przedmiocie wzajemnego obrotu prawnego z dnia 19/III 1924 Dz. U. R. P. Nr. 84 poz. 467 z r. 1926.

Okólnik Min. Spraw. z 2/XII 1927 Dz. Urz. Nr. 24/27 zawiera następujące objaśnienia i wskazówki:

„Na podstawie austrjackiej ustawy z dnia 2/VIII 1927 (R. Ges. Bl. Nr. 264) zostało w Austrji utworzone Związkowe Ministerstwo Sprawiedliwości (Bundesministerium für Justiz.) które przejęło czynności dotychczasowego „Związkowego Urzędu Kanclerskiego Działu Sprawiedliwości“.

Wobec tego należy wszelką korespondencję, którą sądy polskie kierują bezpośrednio do Naczelnego Zarządu Sprawiedliwości w Austrji, a w szczególności prośby o pomoc prawną — które w myśl art. 8. umowy polsko-austrjackiej z dnia 19. marca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 84 poz. 467 z r. 1926) były dotychczas przesyłane do „Związkowego Urzędu Kanclerskiego“ skierowywać odtąd do „Związkowego Ministerstwa Sprawiedliwości (Bundesministerium für Justiz) we Wiedniu“.

Zob. też ust. IV Rozp. Min. Spraw. z 22/VI 1929 Dz. Urz. Nr. 13/29 w sprawie wykonania umowy między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Austrjacką o wzajemnym obrocie prawnym, podpisanej we Wiedniu dnia 19/III 1924, obejmującego zarazem w dołączonym załączniku wykaz sądów Republiki Austrjackiej.

²⁾ **Czechosłowacja.** Umowa z Republiką Czesko-

słowacką z dnia 6/III 1925 Dz. U. R. P. Nr. 14. poz. 80 z 1926 w przedmiocie uregulowania obrotu prawnego w sprawach cywilnych, karnych i niespornych.

Ok. z 11/III 1927 Nr. 1267/1 U/27 Dz. Urz. Nr. 6 z 1927 w sprawie wykonania umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeskosłowacką w przedmiocie uregulowania obrotu prawnego w sprawach cywilnych, karnych i niespornych z 6/III 1928 wraz z załącznikiem zawierającym wykaz sądów powszechnych Republiki Czeskosłowackiej według instancji:

Ustęp I. zawiera wykaz sądów Republiki Czeskosłowackiej wedle instancji.

Ustęp II. brzmi: „Odezwy o pomoc prawną należy adresować do tej czeskosłowackiej władzy sądowej, względnie do tego urzędu prokuratorskiego (okresni sond, porucénski] urad I. stolice, statni zastupitelstwa, brigádni sond), w którego okręgu żądana czynność w zakresie pomocy prawnej ma być wykonaną“.

Ustęp III. brzmi: „Odezwy o pomoc prawną, pisma przy których przesyła się akta wykonanej rekwizycji i wogóle wszelką korespondencję z władzami czeskosłowackimi w sprawach pomocy prawnej winien podpisywać sędzia. Korespondencję tę winny sądy polskie wystosowywać wyłącznie w języku polskim a sądy czeskosłowackie będą używały w tej korespondencji języka czeskosłowackiego“.

Ustęp IV brzmi: „O polski przekład rekwizycji czeskosłowackiej winien postarać się w miarę potrzeby, sam sąd rekwirowany, a możliwe wydatki z tem połączone pokryć z kredytu, przeznaczonego na wydatki sądowe. Gdyby sporządzenie tłumaczeń natrafiało na trudności, może sąd skorzystać ze wskazówki podanej w komunikacie ogłoszonym w Nr. 6 Dz. Urz. Min. Spraw. z 1927 na str. 134“.

Ustęp V. brzmi: „Decyzje odmowne oraz rekwizycje czeskosłowackie z jakiegokolwiek bądź powodu nie przyjęte lub niewykonane należy wraz z wszystkimi aktami przedkładać Ministerstwu Sprawiedliwości.“

W razie wątpliwości przy wykonaniu rekwizycji należy zasięgać opinii Ministerstwa Sprawiedliwości.

Odezwy o pomoc prawną jakiegokolwiek rodzaju (a więc także i doręczenie) w sprawach przeciw Skarbowi Państwa należy zawsze przedkładać Ministerstwu Sprawiedliwości do decyzji”.

Ustęp VI. o rejestrach karnych.

3) **Francja.** Umowa z 30/XII 1925 Dz. U. R. P. Nr. 27/27 poz. 210. w sprawie przesyłania pism sądowych oraz rekwizycji w sprawach cywilnych i handlowych.

Ok. z 27/III 1931 Dz. Urz. Nr. 6/31 w sprawie wykonania polsko-francuskiej konwencji, dotyczącej przesyłania pism sądowych oraz rekwizycji w sprawach cywilnych i handlowych z 30/XII 1925.

Wedle tego okólnika pisma rekwizycyjne sądowe przeznaczone do wykonania na terytorjum francuskim mają być przesyłane wprost do miejscowo właściwych konsulatów R. P. (z pominięciem Min. Spraw. i Min. Spraw Zagr.) O ile sądowi nie jest znany właściwy konsulat należy rekwizycje i pisma sądowe skierowywać do konsulatu generalnego R. P.

4) **Gdańsk.** Umowa z dnia 24/X 1921. Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 139 z 1922.

Ok. z 29/IX 1922. Dz. Urz. Nr. 19 z 1922. w przedmiocie przepisów wykonawczych do umowy polsko-gdańskiej, zawierający także wykaz sądów i prokuratur Wolnego Miasta Gdańska.

W sprawie oznaczenia nazw miejscowości na obszarze Gdańska zob. ok. z 20/XII 1926 Dz. Urz. Nr. 1/27 oraz ok. z 28/XII 1928. Dz. Urz. Nr. 1/29.

Wedle tych okólników należy pisma rekwizycyjne skierowane do sądów na obszarze Wolnego Miasta Gdańska adresować do sądów najniższej instancji w oryginalnem niemieckiem brzmieniu a mianowicie „Amtsgericht” a pisma rekwizycyjne skierowane do sądów polskich mają być adresowane „Sąd grodzki”.

⁵⁾ **Niemcy.** Układ polsko-niemiecki o obrocie prawnym z 5/III 1924. Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 217. z r. 1926.

Rozp. wyk. Min. Spraw. z 30/VI 1926 Dz. Urz. Nr. 14. z 1926 oraz ok. z 17/III 1930 Dz. Urz. Nr. 7 z 1930 w sprawie nowego brzmienia załącznika 7 do Rozp. Min. Spraw. z 30/VI. w sprawie wykonania układu polsko-niemieckiego o obrocie prawnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 217). Ok. Min. Spraw. z 27/I 1928. Dz. Urz. Nr. 3/28 w sprawie interpretacji układu polsko-niem. o obrocie prawnym z 5/III 1924.

⁶⁾ **Rosja sowiecka.** Ok. z 24/I 1930 Dz. Urz. Nr. 4. z 1930 w sprawie opłat za wykonywanie rekwizycji w stosunkach ze Związkiem Socjalistycznych Republik Rad.

Wedle tego okólnika sądy Z. S. S. R. począwszy od dnia 1 września 1929 będą wykonywały wnioski sądów zagranicznych a więc i polskich o udzielenie pomocy sądowej za opłatą w dolarach. Opłata ta wynosi : za wnioski o doręczenie (np. wezwań, zawiadomień i t. d.) — 5 dolarów za wnioski, o wykonanie rekwizycji (przesłuchanie stron, świadków i t. d.) — 10 dolarów od każdej czynności pomocy sądowej. Nadto za wnioski o wykonanie rekwizycji o charakterze szczególnym (n. p. dokonanie ekspertyzy przez biegłych, wyjazd sądu na miejsce i t. d.), opłata będzie pobierana w wysokości rzeczywistych wydatków, najmniej jednak w kwocie 10 dolarów, które winne być wpłacone zaliczkowo, przy przesłaniu wniosku, ewentualna nadwyżka rzeczywistych wydatków, winna być uiszczona dodatkowo po dokonaniu rekwizycji i ustaleniu kwoty nadwyżki przez sąd Z. S. S. R. wezwany o udzielenie pomocy sądowej.

Ministerstwo Sprawiedliwości zarządziło, aby sądy cywilne przed wysłaniem wniosku o udzielenie pomocy sądowej do sądu Z. S. S. R. pobierały od strony interesowanej odpowiednią opłatę w dolarach i nadsyłały ją wraz z rekwizycją Ministerstwu Sprawiedliwości.

⁷⁾ **Szwajcaria.** Ok. z 20/XII 1926. Dz. Urz. Nr. 1 z 1927, zarządziło Min. Spraw., aby polskie władze sądowe swe pisma

rekwizycyjne i wnioski o doręczenie, adresowane do szwajcarskich władz sądowych, skierowywały bezpośrednio do Poselstwa Polskiego w Bernie, które pisma te przysyłać będzie do Wydziału Policji Związkowego Departamentu Sprawiedliwości i Policji w celu zarządzenia ich wykonania.

Do pism rekwizycyjnych i wniosków o doręczenie dołączać należy ich przekłady na język francuski lub niemiecki, przekładów akt i dokumentów, przeznaczonych do doręczenia nie potrzeba dołączać z wyjątkiem, jeżeli doręczenie ma być skutecznie w myśl art. 3 Konwencji Haskiej w przedmiocie procedury cywilnej.

Pozatem w przedmiocie wzajemnej pomocy prawnej w stosunkach ze Szwajcjarzą obowiązują postanowienia Konwencji Haskiej w przedmiocie procedury cywilnej.

p. a 276. p. n. 355, 363, 364. p. r. 500, 500¹.

Zaniechanie zawiadomienia strony o terminie przesłuchania świadków przez sąd zagraniczny, nie stanowi nieważności postępowania, lecz co najwyżej jego wątpliwość (O. S. N. III. 1. Rw. 1843/29. P. P. A. z 1930, poz. 25. str. 37).

Art. 260. § 1. W postanowieniu¹⁾ o przeprowadzeniu dowodu, sąd oznaczy fakty podlegające stwierdzeniu, środek dowodowy²⁾ i — stosownie do okoliczności — sędziego lub sąd, przez który dowód ma być przeprowadzony³⁾, a nadto, o ile to jest możliwe, czas i miejsce przeprowadzenia dowodu. Wyznaczając sędziego, sąd⁴⁾ może mu pozostawić oznaczenie terminu.

§ 2. Od dopuszczenia lub odmowy dopuszczenia dowodu niema zażalenia.

¹⁾ 251, 266, 381 i nast. O. M. Powzięcie postanowienia o przeprowadzeniu dowodu należy do senatu. Przewodniczący może tylko z mocy swej władzy kierowniczej wezwać do rozprawy osoby mogące udzielić wyjaśnień o sprawie, które mo-

głyby być przesłuchane jako świadkowie; do tego potrzeba jednak postanowienia o przeprowadzeniu dowodu; ²⁾ O. M. Do przeprowadzenia dowodu z dokumentu potrzeba tylko wtedy postanowienia o przeprowadzeniu dowodu, jeżeli dowód ma być przeprowadzony poza rozprawą; ³⁾ 263; ⁴⁾ 390.

p. a. 267. p. n. 359, 361, 363. p. r. 505.

Teza dowodowa skierowana na stwierdzenie „okoliczności, towarzyszących zawarciu spornej umowy“ jest zupełnie nieokreślona (O. S. N. z 30 X 1328, III. Rw. 1992/28 P. P. A. z 1929, poz. 34, str. 48.)

Art. 261. § 1. Jeżeli czas i miejsce przeprowadzenia dowodu nie są wskazane w postanowieniu, strony¹⁾ będą o nich osobno zawiadomione.²⁾

§ 2. Nieprzybycie stron na termin, wyznaczony do przeprowadzenia dowodu, nie wstrzymuje czynności sądowej, chyba że obecność stron lub jednej z nich okaże się, stosownie do okoliczności, konieczną.

¹⁾ zastępcy ustawowi i pełnomocnicy 64, 84; ²⁾ 165.

p. a. 289. p. n. 357, 367. p. r. 501, 502.

Art. 262. § 1. Protokół, zawierający przebieg postępowania dowodowego, podpisują oprócz sędziego i protokółanta także osoby przesłuchane i strony obecne.

§ 2. Odmowę lub niemożność podpisania stwierdza się w protokóle.

Sprostowanie protokołu podpisanego przez strony bez zarzutu jest niedopuszczalne. (O. S. N. z 14/II 1922 III Rw. 158/22, O. S. P. II, 389, str. 320.)

Strona, która podpisała protokół rozprawy bez zarzutu, nie może w postępowaniu w wyższych instancjach podnosić zarzutów przeciw jego treści (O. plen. z 17/XI 1923 Rw. 521. O. S. P. III. 178.)

p. a. 212. p. r. 503.

Art. 263. § 1. Sędzia wyznaczony i sąd wezwany mają w zakresie postępowania dowodowego prawa przewodniczącego¹⁾ i prawa sądu orzekającego.¹⁾

§ 2. Nieprawidłowości w ich czynnościach strony mogą wytknąć²⁾ nie później, jak na najbliższej rozprawie przed sądem orzekającym.

¹⁾ 228 i nast.; O. M. Sędzia wezwany nie może zarządzić edycji dokumentu; ²⁾ 179, 344.

p. a. 284, 286. p. n. 229. p. r. 500²⁾.

Art. 264. Sąd orzekający może zarządzić powtórzenie lub uzupełnienie postępowania dowodowego.

p. a. 286. p. n. 367.

Art. 265. § 1. Na koszty przeprowadzenia dowodu obowiązana jest początkowo złożyć zaliczkę strona, która powołała się na dowód; jeżeli zaś obie powołały ten sam dowód, lub sąd z urzędu dowód zarządził, wówczas należną kwotę powinny złożyć obie strony w równych częściach lub w innym stosunku według uznania sądu.

§ 2. Sąd oznaczy zaliczkę i termin jej złożenia.

p. a. 40, 328. p. n. 91 i nast.

Art. 266. § 1. Sąd¹⁾ nie jest związany swem postanowieniem dowodowem. Może je stosownie do okoliczności uchylić, uzupełnić lub zmienić.

§ 2. Sąd może bez rozprawy zmienić lub uzupełnić swe postanowienie, o ile chodzi o nowe fakty — za zgodą stron, o ile zaś chodzi o przesłuchanie nowych świadków — na wniosek choćby jednej strony.

§ 3. Sędzia wyznaczony i sąd wezwany mogą uzupełnić na wniosek strony postanowienie sądu orzekającego przez przesłuchanie nowych świadków na fakty, wskazane w tem postanowieniu.

1) 390.

p. a. 277.

Art. 267. § 1. Jeżeli przeprowadzenie dowodu napotyka przeszkody, mogące trwać czas nieokreślony, albo jeżeli dowód ma być przeprowadzony zagranicą¹⁾, sąd²⁾ może³⁾ na wniosek⁴⁾ jednej ze stron oznaczyć termin do przeprowadzenia dowodu. Jeżeli w terminie dowodu nie przeprowadzono sprawa toczyć się będzie dalej bez tego dowodu.

§ 2. Po upływie zakreślonego terminu, dowód ten może być jeszcze przeprowadzony tylko wówczas, jeżeli postępowanie przez to się nie przeciągnie⁵⁾.

1) 259 i uw. tamże, 2) 390, 3) 260. 4) O. M. Sprzeciwienie się nie przeszkadza powzięciu postanowienia o przeprowadzeniu dowodu na wniosek. W braku wniosku należy wstrzymać się z wyznaczeniem rozprawy aż do nadejścia aktów przeprowadzenia dowodu, co niema jednak znaczenia zawieszenia. 5) 238 § 2, 452 § 2.

p. a. 279. p. n. 356.

Art. 268. Zachowanie szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodem nie jest konieczne ilekroć ustawy przewidują uprawdopodobnienie¹⁾ zamiast dowodu.

1) 55 § 2, 56, 75 § 2, 159, 191 § 2, 281, 312 § 3, 458. O. M. Twierdzenia faktyczne, wymagające wedle przepisów ustawowych uprawdopodobnienia a nie dowodu uważa się za prawdziwe, jeżeli je przeciwnik przyzna przed sądem.

p. a. 274.

Oddział 2.

Dokumenty.

Art. 269. Dokumenty, sporządzone przez władze, urzędy i osoby zaufania publicznego w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co uczestniczące w czynności osoby oświadczyły lub co zostało urzędownie zaświadczone.

p. a. 292. p. n. 415, 437. p. r. 438.

Księgi metrykalne stanowią zupełny dowód tylko co do tych faktów, dla których stwierdzenia zostały spisane. Dowodu ślubności nie stanowi zatem wpisanie w metrykę, że dziecko jest ślubne, lecz metryka zaślubin rodziców. (O. S. N. z 17/IV 1928, III Rw. 208/28/1 P. P. A. z r. 1928, poz. 261, str. 305).

Zapisanie w metryce urodzenia (izrael.), że dziecko jest ślubne nie stanowi dowodu jego ślubnego pochodzenia. Dowodem takim jest metryka ślubu rodziców. (O. S. N. z 5/X 1926 III. Rw. 55/26. P. P. A. z r. 1927 poz. 23. str. 19.)

Cechą dokumentu publicznego jest (obok innych cech.) przedewszystkiem jego „publiczność“ t. j. przeznaczenie w charakterze dowodu dla zewnętrznego obrotu prawnego w tem znaczeniu, iż stwierdzone w nim okoliczności przez władzę publiczną lub osobę publicznego zaufania, mają służyć za pełny dowód nie względem niektórych tylko osób, lecz dla każdego przeciw każdemu; natomiast nie jest wyłącznie decydujący fakt, że dokument pochodzi od władzy publicznej. (O. S. N. z 31/III 1925 V. K. 405/24. O. S. P, IV. 238. str. 236.)

Att. 270. Dokumenty publiczne, sporządzone przez władze lub urzędy państw obcych, powinny być w razie sporu co do ich autentyczności uwierzytelnione przez właściwego posła lub konsula polskiego¹⁾ zagranicą, albo przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, o ile traktaty nie stanowią inaczej.

1) p. III. pkt. 7. i dodatek do Dz. Urz. Min. Spr. Nr. 3 z 1921.
p. a. 293. p. n. 438.

Sąd może przyznać moc dowodową zagranicznemu dokumentowi i bez legalizacji przez konsula lub posła Rzpltej. (O. S. N. plen. z 18/IV 1925, V C. 395/24. O. S. P. IV. 370 str. 363.)

Art. 271. Dokument prywatny stanowi dowód tego, że zawarte w nim oświadczenie pochodzi od osoby, która go podpisała.¹⁾

1) O. M. Własnoręcznie. Nie wystarcza wyciśnięcie pieczęci lub litograficzny odcisk podpisu.

p. a. 294. p. n. 416.

Art. 272. Dowód przeciwny co do oświadczeń, złożonych w dokumencie publicznym lub prywatnym nie jest wyłączony, jednak pomiędzy uczestnikami czynności stwierdzonej dokumentem dowód ze świadków¹⁾ nie będzie dopuszczony²⁾ przeciwko osnowie lub ponad osnowę dokumentu.

1) XXXIX; 2) 260 § 2.

p. a. 292 ust. 2. p. n. 418. p. r. 106, 410.

Art. 273. Dowód z dokumentu nie może być dopuszczony,¹⁾ jeżeli obie strony temu się sprzeciwiają.²⁾

1) 260 § 2; 2) analog. 289, 321, 330.

Art. 274. Dokument, przedstawiony przez jedną ze stron,¹⁾ może służyć jako dowód na korzyść przeciwnika, choćby strona, która dokument przedstawiła, zrzekła się go następnie.

1) 276.

p. n. 436.

Art. 275. § 1. Strona powołująca się na dokument, powinna go złożyć sądowi¹⁾ w oryginale,²⁾ chyba że strona przeciwna poprzestanie na odpisie,

a sąd nie zażąda oryginału.

§ 2. Jeżeli tylko część dokumentu ma związek ze sprawą, sąd po przejrzeniu go,³⁾ może okazać stronie przeciwnej tylko odpowiednie ustępy z dokumentu.

1) 390; 2) 52, 139, 140, 230 § 1 ust. 1, 278 § 2, 282, p. też. 452, 466, 474; 3) O. M. Ograniczenie okazania dokumentu do miejsc, które dla przedmiotu sporu mają znaczenie może być na wnioski zarządzone, także wówczas, gdy dokument zawiera oświadczenie odnoszące się do stosunków rodzinnych i prywatnych, nie pozostających w żadnym związku z przedmiotem sporu. 211, 230 § 1 ust. 1, p. też. 276 § 2.

p. a. 298, 190. p. n. 131, 420, 435. p. r. 439, 451.

Art. 276. § 1. Każda strona na żądanie drugiej¹⁾ lub sądu,²⁾ obowiązana jest przedstawić znajdujący się w jej posiadaniu dokument,³⁾ stanowiący dowód okoliczności spornej między stronami.

§ 2. Stronie wolno odmówić przedstawienia dokumentu, jeżeli ujawnienie jego treści może narazić ją samą lub jej bliskich,⁴⁾ wskazanych w przepisie o prawie świadka do odmowy zeznań,⁵⁾ na odpowiedzialność karną⁶⁾ lub hańbę, albo pociągnąć za sobą wykroczenie przeciwko tajemnicy urzędowej lub istotnej tajemnicy zawodowej.⁷⁾ Wszelako i w tych przypadkach stronie nie wolno odmówić przedstawienia dokumentu, jeżeli obowiązana jest do tego z mocy prawa cywilnego lub gdy dokument wystawiony jest we wspólnym interesie obu stron.

1) 281; 2) 251, w razie odmowy 257; 3) 323; 4) por. 168 § 2; 5) 292; 6) O. M. Odmowa przedstawienia dokumentu nie może nastąpić z powodu niebezpieczeństwa narażenia się na odpowiedzialność skarbowo-karną; 7) O. M. Także dotyczący osoby trzeciej.

p. a. 298, 304, 305. p. n. 420, 422. p. r. 440 i nast.

Art. 277. Sąd¹⁾ może — stosownie do okoliczności — uznać twierdzenie strony co do treści dokumentu za prawdziwe, jeżeli strona przeciwna bezpodstawnie odmawia przedstawienia dokumentu, który znajduje się w jej posiadaniu, lub który w myśl przepisów prawa posiadać powinna, albo gdy dokument został przez nią ukryty lub zniszczony.

¹⁾ 390. p. też. 257 § 2.

p. a. 307. p. n. 427, 444. p. r. 444.

Art. 278. § 1. Jeżeli dokument znajduje się w aktach władzy, urzędu lub osoby zaufania publicznego, wystarczy przedstawienie uwierzytelnionego przez nie odpisu lub wyciągu z dokumentu.

§ 2. Gdy sąd uzna za konieczne przejrzanie oryginału dokumentu, może zarządzić dostarczenie) tegoż na rozprawę albo przejrzanie go na miejscu przez sędziego²⁾ lub przez cały skład sądu.³⁾

¹⁾ 211 ust. 3, 230 § 1 ust. 2; ²⁾ wyznaczonego lub wezwanego 259; ³⁾ analog. 282.

p. a. 201. p. n. 432. p. r. 452 i nast.

Art. 279. Osoba trzecia¹⁾ na wniosek²⁾ strony, ma obowiązek przedstawić w oznaczonym przez sąd terminie³⁾ znajdujący się w jej posiadaniu dokument na dowód okoliczności spornej między stronami, jeżeli dokument ten należy do stron lub należy do jednej z nich i osoby trzeciej albo stanowi korespondencję, będącą w związku z działalnością tej osoby w charakterze pełnomocnika, komisanta, agenta lub pośrednika w stosunku do którejkolwiek ze stron.

¹⁾ 307, 324. O. M. okoliczności § 305 (obecnie art. 276 § 2) nie uzasadniają odmowy przedłożenia dokumentu przez trzeciego; ²⁾ O. M. Na wniosek o przedłożenie dokumentu nale-

ży przesłuchać ustnie, o ile możności równocześnie tak przeciwnika jak i wskazanego posiadacza (280). ³⁾ 181 i nast.

p. a. 308. p. n. 428. p. r. 445.

Art. 280. Sąd¹⁾ stosownie do okoliczności, po wysłuchaniu osoby trzeciej²⁾, postanowi³⁾ albo oddać wniosek strony, albo nakazać osobie trzeciej przedstawienie dokumentu⁴⁾, albo wyznaczyć stronie termin⁵⁾ do wytoczenia przeciwko osobie trzeciej skargi o wydanie dokumentu, gdy orzeczenie o obowiązku wydania zależy od uprzedniego ustalenia spornych okoliczności. W ostatnim przypadku sąd może zawiesić⁶⁾ postępowanie.

1) 390. 2) O. M. Polecenie przedłożenia dokumentu może być tylko wtedy osobie trzeciej wydane, gdy strona stawiająca wniosek uprawdopodobni, że dokument znajduje się w rękach tej trzeciej osoby (281). ³⁾ 381. ⁴⁾ w oznaczonym przez sąd terminie (279) O. M. Po prawomocności i upływie terminu można przedłożenie dokumentu wymusić w drodze egzekucyjnej. ⁵⁾ sądowny 181 i nast. ⁶⁾ 195. Jeżeli nie zawiesi, wówczas ma zastosowanie 267.

p. a. 308. p. n. 431. p. r. 447.

Art. 281. Strona, żądająca od przeciwnika lub od osoby trzeciej przedstawienia dokumentu, powinna szczegółowo oznaczyć ten dokument i w razie potrzeby uprawdopodobnić, że dokument znajduje się w ich posiadaniu.

p. a. 308. p. n. 430. p. r. 443, 446.

Art. 282. § 1. W sprawach, dotyczących przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego, w razie powołania się jednej ze stron na księgi¹⁾ i dokumenty przedsiębiorstwa, księgi te i dokumenty powinny być przedstawione sądowi. jeżeli sąd²⁾

uzna wyciąg z nich za niewystarczający.

§ 2. Gdy zachodzi istotna trudność w dostarczeniu ksiąg do sądu, sąd może przejrzeć je na miejscu lub zlecić sędziemu ich przejrzenie i pozynienie niezbędnych wyciągów.

1) III pkt. 3. 2) 390, analog. 278.

p. a. 295. p. r. 449, 450.

Art. 283. Jeżeli strona¹⁾ zaprzecza prawdziwości dokumentu, przedstawionego przez stronę drugą albo zarzuca niezdolność z prawdą urzędowych zaświadczeń zawartych w dokumencie publicznym²⁾, obowiązana jest fałsz³⁾ udowodnić. Jeżeli jednak spór dotyczy prawdziwości dokumentu prywatnego⁴⁾, pochodzącego od innej osoby, a nie od strony zaprzeczającej, prawdziwość dokumentu udowodnić powinna strona, która chce z niego skorzystać.

1) 84. 2) 269. 3) 284, 285. 4) 271.

p. a. 310. p. n. 437 i nast. p. r. 541, 544.

Art. 284. Fałszu dowodzić można wszelkimi środkami dowodowymi. W szczególności badanie prawdziwości dokumentu odbywa się przez porównanie z udziałem lub bez udziału biegłych charakteru pisma na zakwestjonowanym dokumencie z charakterem pisma tej samej osoby na innych dokumentach, niewątpliwie prawdziwych; w razie potrzeby, sąd¹⁾ może też wziąć pod uwagę charakter pisma strony, ustalony w obecności sądu²⁾ przez poddyktowanie jej szeregu wyrazów.

1) 390. 2) 230 § 1 pkt. 1. 237.

p. a. 314. p. n. 441. p. r. 109⁷, 109⁸, 547, 548 i nast.

Art. 285. Strona¹⁾ która fałsz lekkomyślnie

zarzuciła, ulegnie karze grzywny do tysiąca złotych. Grzywna²⁾ może być zwiększona do wysokości 1/10 części wartości rzeczy lub sumy poszukiwanej z dokumentu, jeżeli wartość lub suma przewyższa tysiąc złotych, a sąd³⁾ uzna, że zarzut był czyniony w złej wierze. Wymierzając grzywnę sąd orzeknie⁴⁾ równocześnie, na wypadek niemożności jej ściągnięcia, karę zastępczego aresztu⁵⁾ według swego uznania, jednak nie ponad dwa miesiące.

1) 84. 2) VIII. 3) 390. 4) 381. 5) jednak nie na rzecznika strony p. 135 Rozp. wyk. co do posłów i senatorów p. 139 Rozp. wyk. p. a. 313. p. r. 109⁹, 562.

Art. 286. Sąd może zażądać aby dokument w języku obcym był przełożony przez tłumacza przysięgłego¹⁾.

1) p. Rozp. Min. Spraw. z 28/XII 1928 poz. 943. p. n. 142. p. r. 539, 540.

Art. 287. Sąd¹⁾ oceni²⁾ na podstawie okoliczności poszczególnego przypadku, czy i o ile dokument³⁾ zachowuje moc dowodową pomimo przekreśleń, podskrobań lub innych uszkodzeń.

1) 390. 2) 257. 3) publiczny i prywatny 269 i 271. p. a. 296. p. n. 419.

Oddział 3.

Zeznania świadków.

Art. 288. Dowód ze świadków¹⁾ może być dopuszczony²⁾ tylko wówczas, jeżeli strona³⁾ dokładnie oznaczyła fakty⁴⁾, które mają być zeznaniami stwierdzone i wskazała⁵⁾ świadków tak, aby wezwanie⁶⁾ ich do sądu było możliwe.

1) 272, XVI § 3, XIX § 3. 2) 260 § 2. 3) 84. 4) 238, 250,

260, 340, 370, 411, 471. ⁵⁾ w piśmie procesowem 137 pkt. 3, do protokołu 175, w pozwie 211 pkt. 1. ⁶⁾ 165, 230. pkt. 3., 293 oraz Rozp. wyk. 118.

p. u. 373. p. r. 374.

Art. 289. Dowód ze świadków nie może być dopuszczony¹⁾, jeżeli obie strony²⁾ temu się sprzeciwiają³⁾.

¹⁾ 260 § 2. ²⁾ 84. ³⁾ analog. 273, 321, 330.

Art. 290. Dowód ze świadków jest dopuszczalny¹⁾ nawet w przypadkach, gdy prawo wymaga dowodu na piśmie²⁾, jeżeli dokument został zagubiony, zniszczony lub zabrany posiadaczowi, albo z powodu okoliczności szczególnych nie mógł być sporządzony.

¹⁾ 260 § 2. ²⁾ p. też. 52 § 1.

p. n. 409. p. r. 409.

Art. 291. Świadcami¹⁾ nie mogą być:

1) osoby, niezdolne do spostrzegania lub do komunikowania swych spostrzeżeń;

2) duchowni co do faktów, powierzonych im na spowiedzi lub pod tajemnicą duchowną;

3) wojskowi i urzędnicy publiczni, nie zwolnieni od zachowania tajemnicy urzędowej, o ileby zeznanie ich miało być połączone z jej naruszeniem.

¹⁾ 321, 330, 336 zob. jednak 171 i uwagę 1. tamże.

p. a. 320. p. n. 383 p. r. 371.

Art. 292. § 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań¹⁾ w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonków²⁾ stron, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwa, powinowatych³⁾ w tym samym stopniu oraz osób, pozostających ze stronami w stosunku przysposobienia, chyba że chodzi o udowodnienie praw

stanu. Prawo odmowy zeznań ze strony małżonków i powinowatych trwa i po ustaniu małżeństwa.

§ 2. Świadek może odmówić odpowiedzi na zadane mu pytania, gdyby zeznanie mogło narazić go lub jego bliskich, wymienionych w paragrafie poprzedzającym, na odpowiedzialność karną⁴⁾, hańbę lub dotkliwą i bezpośrednią szkodę majątkową, albo gdyby zeznanie miało być połączone z pogwałceniem istotnej tajemnicy zawodowej⁵⁾.

1) 298, skutki odmówienia 309. 2) O. M. żyjących w ustawowo ważnem małżeństwie. 3) p. analog. 104 k. p. k. 4) O. M. Niebezpieczeństwo dochodzenia karno-skarbowego nie uprawnia do odmowy złożenia zeznania. 5) O. M. Jednak sąd wyłączając urzędników nie jest upoważniony do tego, by zabronić albo utrudniać złożenie zeznań o faktach, objętych obowiązkiem zachowania tajemnicy, jeżeli świadek mimo pouczenia chce zeznawać.

p. a. 321. p. n. 384. p. r. 370, 371, 373, 376.

Art. 293. Sąd¹⁾, wzywając²⁾ świadka³⁾, wymieni w wezwaniu imię, nazwisko i zamieszkanie wezwanego, miejsce i czas przesłuchania, nazwiska stron i przedmiot sprawy, oraz zwięzłą osnowę przepisów o karach⁴⁾ za pogwałcenie obowiązków świadka i o wynagrodzeniu⁵⁾ za stawiennictwo w sądzie.

1) 390. 2) 165, 230 § 3, 288 oraz Rozp. wyk. 118, 120 i 121. 3) analog. 321. 4) 308, 309. 5) 310.

p. a. 329. p. n. 377. p. r. 379.

Art. 294. W razie potrzeby przesłuchania Prezydenta Rzeczypospolitej, sąd¹⁾ zwraca się do niego pisemnie o wyznaczenie miejsca i czasu przesłuchania.

1) 390.

p. a. 328, p. n. 382,

Art. 295. Przesłuchanie osób, dotkniętych chorobą lub kalectwem, odbywa się w ich mieszkaniu, jeżeli opuścić go nie mogą.

p. a. 328. p. n. 375. p. r. 386.

Art. 296. Kolejność przesłuchania świadków oznacza przewodniczący¹⁾. Świadkowie, którzy nie złożyli jeszcze zeznań, nie mogą być obecni przy przesłuchaniu²⁾ innych świadków.

1) 390. 2) O. M. Mogą być obecni w czasie rozprawy przed swoim przesłuchaniem, lecz nie w czasie przesłuchania innych świadków.

p. a. 339. p. n. 394. p. r. 391, 293.

Art. 297. § 1. Do przesłuchania świadka, nie władającego dostatecznie językiem polskim, sąd może przybrać tłumacza¹⁾.

§ 2. Do tłumaczy mają odpowiednie zastosowanie przepisy o biegłych²⁾. Aplikant lub urzędnik sądowy może pełnić obowiązki tłumacza bez składania osobnej przysięgi, lecz z powołaniem się na przysięgę służbową.

1) Rozp. Min. Spraw. z 24 XII 1928. 2) 311 i nast.

p. a. 207. p. n. 159. p. r. 405,

Art. 298. Przed przesłuchaniem zadaje się świadkowi pytania, dotyczące jego osoby (imię, nazwisko, wiek, wyznanie, zajęcie), oraz stosunku¹⁾ do stron, tudzież uprzedza się go o prawie odmowy¹⁾ zeznań i o karalności zeznań fałszywych²⁾. Jeżeli świadek nie będzie usunięty³⁾ lub zwolniony⁴⁾ od zeznawania, przewodniczący⁵⁾ lub jeden z sędziów odbierze od świadka przysięgę⁶⁾.

1) 292. 2). 302 § 2. 3) 291. 4) 292. 5) 390. 6) 299, 300, 303, nie może sąd polubowny 502. p. też. Rozp. wyk. 129, 130,

p. a. 337, 339, 340. p. n. 383, 391, 395. p. r. 394, 398.

Przed powierzeniem przysięgi sędziowskiej jednej ze stron nie może być pominięty dowód ofiarowany na okoliczności z których wynikałaby niewiarygodność tej strony. (O S. N. z 13/IV 1923 V. C. 117/22 O. S. P. III 194. str. 169).

Art. 299. § 1. Świadek składa¹⁾ przysięgę według roty następującej:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu i Wszechwiedzącemu, że będę mówił szczerą prawdę, niczego nie ukrywając z tego, co mi jest wiadomem. Tak mi, Panie Boże, dopomóż.”

§ 2. Osoby wyznające religję chrześcijańską przysięgają przed krzyżem²⁾.

§ 3. Osoby wyznające religję mojżeszową, trzymają prawą rękę na torze²⁾ — 2 ks. Mejjesza 20 rozdz. z 7 wiersz.

¹⁾ odmowa skutki 309. O. M. Nie musi się przesłuchać świadka zaraz po złożeniu przysięgi. ²⁾ Rozp. wyk. 308.

p. a. 337. p. n. 392. p. r. 395.

Art. 300. § 1. Do form zapewnienia przez świadków, należących do wyznań niewymienionych w artykule poprzedzającym, że zeznają prawdę, niczego nie ukrywając, mają zastosowanie przepisy obowiązujące w postępowaniu karnem.¹⁾

§ 2. Przepisy, dotyczące przysięgi i jej skutków prawnych mają odpowiednie zastosowanie do zapewnienia zastępującego przysięgę.

¹⁾ 112 k. p. k. brzmi: „Formy zapewnienia przez świadków niewymienionych w art. 111 k. p. k., że zeznają prawdę, niczego nie ukrywając określi z uwzględnieniem poszczególnych kategorii świadków Rozporządzenie Prez. Rzpłtej wydane na podstawie uchwały Rady Ministrów“.

Rozp. z 25/VI 1929 Dz. U. R. P. Nr. 47 z r. 1929 poz. 383.
p. r. 396.

Art. 301. Nie składają przysięgi, ani zapewnienia, świadkowie za zgodą obu stron, jako też małoletni do lat czternastu oraz osoby, skazane wyrokiem prawomocnym za fałszywe zeznanie lub krzywoprzysięstwo.

p. a. 336. p. n. 391, 393. p. r. 372, 295, 396.

Art. 302. § 1. Świadek składa przysięgę, powtarzając za sędzią lub odczytując na głos jej rotę, przyczem wszyscy, nie wyłączając sędziów, stoją.

§ 2. Niemi piśmienni składają przysięgę przez podpisanie roty. Niemi niepiśmienni i głusi niepiśmienni przysięgają przy pomocy biegłego.

§ 3. Przed odebraniem przysięgi sąd uprzedza świadka o znaczeniu tego aktu i odpowiedzialności za nieprawdziwe zeznanie.¹⁾

¹⁾ 298, VI § 7.

Art 303. W razie powtórnego przesłuchania świadka, przypomina mu się poprzednio złożoną przysięgę lub zapewnienie ją zastępujące.

p. a. 344. p. n. 398. p. r. 403.

Art. 304. § 1. Świadek składa zeznanie ustnie, zaczynając od odpowiedzi na pytanie przewodniczącego co i z jakiego źródła jest mu wiadome o przedmiocie przesłuchania, poczem sędziowie i strony mogą w tymże przedmiocie zadawać pytania.¹⁾

§ 2. Głusi oraz niemi składają zeznania przy zastosowaniu sposobu, wskazanego dla złożenia przez nich przysięgi.²⁾

¹⁾ 171. O. M. Przewodniczący nie może uchylić jako nie stosownych pytań członka senatu (sędziego), zwróconych do

stron, świadków i biegłych, albo kwestjonować ich dopuszczalność; 2) 302 § 2.

p. a. 341. p. n. 396, 397. p. r. 397, 398, 400, 401.

Art. 305. Świadkowie, których zeznania przeczą sobie nawzajem, mogą być konfrontowani¹⁾

1) 249.

p. a. 339. p. n. 394. p. r. 404.

Art. 306. § 1. Zeznanie świadka, po zapisaniu do protokołu,¹⁾ będzie mu odczytane i stosownie do okoliczności, na podstawie jego uwag uzupełnione²⁾ lub sprostowane.³⁾

§ 2. Świadek może oddalić się z sądu nie wcześniej, jak po uzyskaniu na to zezwolenia przewodniczącego.

1) 175, 262 i nast.; 2) 264; 3) 177 i nast.

p. a. 339, 343. p. n. 162. p. r. 402, 406.

Art. 307. § 1. Na wniosek strony.¹⁾ sąd²⁾ może nakazać świadkowi przedstawienie dokumentu,³⁾ znajdującego się w jego posiadaniu i mającego związek z jego zeznaniem.

§ 2. Świadek może odmówić⁴⁾ przedstawienia dokumentów z tych samych powodów,⁵⁾ z jakich świadkowi wolno odmówić zeznania, a nadto z tego powodu, iż posiada dokument w imieniu osoby trzeciej.

1) 34; 2) 390; 3) 281; 4) 309; 5) 292.

Art. 308. § 1. Za nieusprawiedliwione niestawiennictwo sąd¹⁾ skaże świadka na grzywnę do dwustu złotych, poczem wezwie²⁾ go powtórnie, a w razie ponownego niestawiennictwa, skaże go na grzywnę do pięciuset złotych i może zarządzić przymusowe sprowadzenie.³⁾

§ 2. Świadek w ciągu tygodnia od daty doręczenia mu postanowienia,⁴⁾ skazującego go na grzywnę,⁵⁾ może usprawiedliwić swe niestawiennictwo; za okoliczność usprawiedliwiającą niestawiennictwo, poczytuje się w każdym razie zamieszkiwanie świadka poza okręgiem sądu wzywającego, o ile odległość od siedziby tego sądu przenosi pięćdziesiąt kilometrów. W przypadku usprawiedliwienia niestawiennictwa sąd zwolni świadka od grzywny i od przymusowego sprowadzenia.

¹⁾ 263, 390; ²⁾ 165, 293; ³⁾ nie może sąd polubowny 502, nie można zastosować wobec biegłego 321, p. też VIII; ⁴⁾ 383; ⁵⁾ VIII.

p. a. 333. p. n. 380, 381. p. r. 383, 384.

Art. 309. § 1. Za nieuzasadnioną odmowę zeznań, przysięgi lub zapewnienia, albo przedstawienia dokumentu sąd, po wysłuchaniu obecnych stron co do zasadności odmowy, skáže świadka na grzywnę do pięciuset złotych.

§ 2. Niezależnie od powyższej grzywny, sąd może, w razie odmowy zeznań, przysięgi lub zapewnienia, nakazać aresztowania świadka na czas nieprzekraczający tygodnia. Sąd uchyli areszt, jeżeli świadek złoży zeznania, przysięgę lub zapewnienie, albo jeżeli sprawę w danej instancji ukończono.

p. a. 325, 326. p. n. 390.

Art. 310. § 1. Świadek¹⁾ ma prawo żądać zwrotu wydatków koniecznych, związanych ze stawieniem do sądu, a nadto wynagrodzenia²⁾ za stratę zarobku. Pod rygorem utraty należności powinien zgłosić żądanie to niezwłocznie po wykonaniu swego obowiązku. Przewodniczący³⁾ może przyznać

świadkowi zaliczkę⁴⁾ na koszty podróży i na utrzymanie w miejscu przesłuchania.

§ 2. Od postanowień w tym przedmiocie niema zażalenia.

¹⁾ O. M. Świadkowie, których strony przyprowadziły bez sądowego wezwania, do rozprawy, mają w wypadku ich przesłuchania takie samo prawo do żądania zwrotu kosztów podróży i pobytu i wynagrodzenia za stratę czasu, jak sądownie wezwani świadkowie; ²⁾ 293, 326; ³⁾ 390; ⁴⁾ 365, analog. 320,

p. a. 346. p. n. 401. p. r. 407. 408.

Oddział 4.

Opinia biegłych.

Art. 311. § 1. W przypadkach, wymagających wiadomości specjalnych,¹⁾ sąd,²⁾ po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru, może wezwać jednego lub kilku biegłych,³⁾ celem zasięgnięcia ich opinii.

§ 2. Sąd orzekający może sędziemu wyznaczonemu⁴⁾ lub sądowi wezwanemu⁴⁾ pozostawić prawo wyboru biegłych.

§ 3. Sąd oznaczy, czy opinia⁵⁾ ma być przedstawiona ustnie, czy na piśmie.

¹⁾ O. M. Przeprowadzenie dowodu z biegłych nie jest konieczne, jeżeli wedle sumiennego przekonania sądu, sędziowie, powołani do rozstrzygnięcia na podstawie własnych wiadomości są uzdolnieni ocenić prawdziwość względnie słuszność twierdzeń wchodzących w zakres techniki sztuki lub wiedzy: ²⁾ 390; ³⁾ 268 P, o. u. s. i Rozp. Min. Spraw. o biegłych sądowych: ⁴⁾ 259; ⁵⁾ 317, 318.

p. a. 351. 352. p. n. 404, 405. p. r. 515, 516, 518, 519.

Jeżeli po myśli art. 5 ust. z 11/IV 1924, poz. 449, Urząd rozjemczy dla spraw najmu, oznaczył wysokość komornego, to

niedopuszczalne jest przybranie znawców, (O. S. N. z 26/V 1926, III Rw. 1266/25 P. S. z 1926, poz. 411.

Sąd nie jest obowiązany na żądanie strony wezwać biegłych, gdy nastęrczające się wątpliwości sam jest w stanie rozstrzygnąć, (O. S. N. z 4—10/VI 1925, I C. 288/25, O. S. N. VI, 57, str. 61).

Art. 312. § 1. Osoba, wyznaczona na biegłego, może nie przyjąć włożonego na nią obowiązku z przyczyn, jakie uprawniają świadka do odmowy zeznań,¹⁾ a nadto z powodu przeszkody, która jej uniemożliwia wydanie opinii.

§ 2. Stronie²⁾ wolno zażądać wyłączenia biegłego z przyczyn, z jakich można żądać wyłączenia sędziego.³⁾

§ 3. Po rozpoczęciu czynności biegłego, strona może aż do ich ukończenia żądać wyłączenia biegłego tylko wtedy, jeżeli uprawdopodobni,⁴⁾ że przyczyna wyłączenia nie była jej przedtem znana lub dopiero później powstała.

* 1) 292; 2) 84; 3) O. M. Biegły niemæ obowiązku donieść sądowi o znanych mu przyczynach, któreby stanowiły dla stron podstawę do jego wyłączenia; 4) 268.

p. a. 353, 355. p. n. 406, 408. p. r. 520, 523.

Art. 313. § 1. Biegły składa przed rozpoczęciem czynności¹⁾ przysięgę według roty następującej:

„Przysięgam Panu Bogu Wszchemogącemu i Wszchewiedzącemu, że powierzone mi obowiązki biegłego wykonam z całą sumiennością i bezstronnością. Tak mi, Panie Boże, dopomóż”.

§ 2. Osoby wyznające religję chrześcijańską przysięgają przed krzyżem.

§ 3. Osoby wyznające religję mojżeszową

trzymają prawą rękę na torze — 2 ks. Mojżesza 20 rozdz. 7 wiersz.

§ 4. Pozatem mają odpowiednie zastosowanie przepisy co do odbierania przysięgi od świadków.

1) O. M. Biegłych należy zawsze zaprzysięgać, o ile oni mają być zaprzysiężeni, przed przeprowadzeniem dowodu p. też. 315. p. a. 358. p. n. 410.

Art. 314. § 1. Do form zapewnienia przez biegłych, należących do wyznań niewymienionych w artykule poprzedzającym, że obowiązki biegłego wykonają z całą sumiennością i bezstronnością, mają zastosowanie przepisy obowiązujące w postępowaniu karnem.¹⁾

§ 2. Przepisy, dotyczące przysięgi i jej skutków prawnych²⁾, mają odpowiednie zastosowanie do zapewnienia następującego przysięgę.

1) 141 k. p. k.; 2) 313 i uw. 2 tamże.

Art. 315. § 1. Biegły nie składa przysięgi lub zapewnienia ją zastępującego, gdy obie strony wyrażą na to swą zgodę.

§ 2. Biegły sądowy stały składa przysięgę lub zapewnienie tylko przy objęciu stanowiska. W poszczególnych sprawach przypomina mu się złożoną przysięgę lub zapewnienie.

p. a. 358. p. n. 410.

Art. 316. Sąd¹⁾ może okazać biegłemu akta sprawy i przedmiot oględzin oraz zarządzić, ażeby brał udział w przesłuchaniu świadków.

1) 390.

p. a. 359.

Art. 317. § 1. Opinia biegłych powinna być

zaopatrzona uzasadnieniem, chyba że istota rzeczy tego nie wymaga.

§ 2. Biegli mogą złożyć opinię łączną.

§ 3. Jeżeli biegły nie może na razie udzielić wyczerpującej opinii, sąd wyznacza termin dodatkowy do przedstawienia opinii.

p. a. 360—362. p. r. 325.

Art. 318. § 1. Gdy sąd¹⁾ uzna opinię wydaną na piśmie za niewystarczającą, może zażądać od biegłych wyjaśnień ustnych.

§ 2. W razie potrzeby sąd¹⁾, może zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub od innych biegłych.

¹⁾ 390.

p. a. 357, 362. p. n. 411, 412. p. r. 256.

Art. 319. Za nieusprawiedliwione niestawienie, za odmowę złożenia przysięgi lub zapewnienia ją zastępującego albo odmowę złożenia, bądź opóźnienie w złożeniu opinii sąd¹⁾ skáže biegłego na grzywnę²⁾ do pięciuset złotych.

¹⁾ 390; ²⁾ VIII.

p. a. 354. p. n. 409. p. r. 528.

Art. 320. § 1. Biegły ma prawo żądać wynagrodzenia za stawiennictwo do sądu i wykonaną pracę. Pod rygorem utraty należności, powinien żądanie to zgłosić przed zamknięciem rozprawy, bezpośrednio poprzedzającej rozstrzygnięcie sprawy.

§ 2. Przewodniczący¹⁾ może przyznać biegłemu zaliczkę²⁾ na pokrycie wydatków.

¹⁾ 390 § 2, ²⁾ 265 analog. 310 § 1.

p. a. 365. p. n. 413. p. r. 529, 530, 532.

Art. 321. Do wezwania i przesłuchania bie-

głych mają zastosowanie odpowiednie przepisy o świadkach,¹⁾ jeżeli przepisy niniejszego oddziału nie stanowią inaczej wszakże przepis o przymusowym sprowadzeniu²⁾ nie będzie względem biegłego stosowany.

1) 288—310, 2) 308 § 1.

p. a. 367. p. n. 402.

Oddział 5.

Oględziny.

Art. 322. Sąd¹⁾ może zarządzić²⁾ oględziny, bez udziału lub z udziałem biegłych,³⁾ a stosownie do okoliczności i w połączeniu z przesłuchaniem świadków.⁴⁾

1) 390, także przewodniczący 230 § 2; 2) 166; 3) 311 i nast., 4) 288 i nast.

p. a. 368. p. n. 372. p. r. 507.

Art. 323. Przepisy o obowiązku przedstawienia dokumentu,¹⁾ znajdującego się u przeciwnika, mają odpowiednie zastosowanie do przedstawienia przedmiotu oględzin.

1) 276, 277.

p. a. 369.

Art. 324. § 1. Jeżeli przedmiot oględzin znajduje się w posiadaniu osoby trzeciej, a oględziny mają być dokonane w miejscu, gdzie się przedmiot znajduje, osoba ta powinna być wezwana¹⁾ na termin oględzin i obowiązana jest ułatwić dostęp do przedmiotu.

§ 2. Gdy osoba ta wezwana jest nadto w charakterze świadka, sąd¹⁾ może ją zobowiązać do przyniesienia przedmiotu, jeżeli natura przedmiotu

na to pozwala i nie jest to połączone ze znacznymi kosztami.

¹⁾ 165. ²⁾ 390.

Art. 325. § 1. Osoba trzecia w ciągu dni trzech od doręczenia jej wezwania może z ważnych przyczyn żądać od sądu wzywającego zaniechania oględzin.

§ 2. Przed rozpoznaniem żądania osoby trzeciej, sąd¹⁾ nie przystąpi do oględzin.

¹⁾ 390.

Art. 326. Osoba trzecia wezwana na termin oględzin ma prawo żądać wynagrodzenia narówni za świadkiem¹⁾, a nadto zwrotu wydatków łączonych z dostarczeniem przedmiotu oględzin.

¹⁾ 310.

Art. 327. Za wykroczenie przeciwko nakazom, skierowanym do osoby trzeciej, sąd¹⁾ może ją skazać na grzywnę²⁾ do pięciuset złotych, a oględziny mogą być dokonane przymusowo.

¹⁾ 390, ²⁾ VIII.

Art. 328. Oględziny osoby odbyć się mogą tylko za jej zgodą.

Art. 329. Do protokołu oględzin mogą być dołączone plany, rysunki lub fotografie.

p. r. 511.

Oddział 6.

Przesłuchanie stron.

Art. 330. § 1. Jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych¹⁾ lub w ich braku, pozostały niewyjaśnione fakty sporne²⁾, istotne dla rozstrzygnię-

cia sprawy, sąd³⁾ może dla wyświe tlenia tych faktów zarządzić dowód z przesłuchania stron⁴⁾, z wyjątkiem przypadków, w których dowód ze świadków nie jest dopuszczalny⁵⁾.

§ 2. Strona może być przesłuchana, chociażby strona druga nie stawiła się na posiedzenie, wyznaczone do przesłuchania, lub odmówiła zeznań.

§ 3. Przed przystąpieniem do przesłuchania, sąd uprzedzi strony, że powinni zeznać prawdę, i że, stosowanie do okoliczności, może być nakazane stwierdzenie ich zeznań przysięgą⁶⁾.

¹⁾ dokumenty 269 i nast., świadkowie 288 i nast., biegli 311 i nast., oględziny 322 i nast. ²⁾ 250 i nast.; ³⁾ 391; ⁴⁾ 331 VI § 6; ⁵⁾ 289, 291, XIX § 3, ⁶⁾ O. M. Zrzeczenie się przeciwnika zaprzysiężenia strony, której przesłuchanie pod przysięgą sąd postanowił, nie jest dla sądu wiążącym. Sąd nie musi zważać na tego rodzaju zrzeczenie się, ma jednakowoż ocenić przed przesłuchaniem pod przysięgą, przy starannem rozważeniu wszystkich okoliczności, jaki wpływ ma to zrzeczenie się przeciwnika na ustalenie dowodu.

p. a. 371, 376, 380.

Jeżeli osoba na której zeznaniach oparto ustalenia, tylko formalnie była świadkiem, materialnie zaś strona, należy dopuścić dowód z przesłuchania stron. (O. S. N. z 9/V 1922. III. Rw. 2194/21. O. S. P. II. 488).

Sąd może z niestawienia strony pozwanej do przesłuchania w celach dowodowych wyciągnąć przy ustalaniu stanu faktycznego niekorzystne dla niej skutki. (O. S. N. z 2/X. 1929. III. Rw. 1305/29. O. S. P. X. 66 str. 60).

Zaprzysiężenie strony w postępowaniu cywilnem, nie stoi na przeszkodzie to, że poprzednio w postępowaniu karnem stronę przeciwną na te same okoliczności słuchano jako świadka

pod przysięgą. (O. S. N. z 26/IV 1926, III. Rw. 2130/25 P. P. A. z 1926. poz. 242 str. 262).

Sąd procesowy ma zupełną swobodę w ocenie czy niejawienie się strony do przesłuchania w celach dowodowych, jest usprawiedliwione czy nie. (O. S. N. z 15/V. 1928. III. Rw. 547/28 P. P. A. z 1928 r. poz. 389 stp. 460).

Art. 331. W sprawach osób, znajdujących się pod opieką, kuratelą lub nadzorem sądowym, jako też w sprawach dłużników upadłych, od uznania sądu zależy przesłuchanie bądź samej strony, bądź jej zastępcy ustawowego¹⁾, kuratora²⁾, nadzorcy sądowego, lub zarządcy upadłości — bądź obojga. W sprawach spółek z osobistą odpowiedzialnością wspólników, można przesłuchać jednego lub kilku wspólników osobiście odpowiedzialnych.

¹⁾ 65, 84 i nast.; ²⁾ VI § 6.

p. a. 373.

Art. 332. Jeżeli z przyczyn natury faktycznej lub prawnej na okoliczności sporne przesłuchać można jedną tylko stronę, sąd¹⁾ oceni²⁾, czy mimo to należy przesłuchać tę stronę, czy dowód ten pominać w zupełności.

¹⁾ 390; ²⁾ 257.

Art. 333. § 1. Jeżeli przesłuchanie stron nie dało dostatecznego wyniku pod względem wyświetlenia faktu spornego¹⁾ sąd może przesłuchać pod przysięgą²⁾ według swego wyboru jedną ze stron, która była przesłuchana bez przysięgi.

§ 2. Przesłuchanie jednej ze stron pod przysięgą co do pewnego faktu³⁾, nie wyklucza takiegoż przesłuchania drugiej strony co do innego faktu spornego.

¹⁾ 334, 412 § 1; ²⁾ 235. O. M. Jeżeli strona otrzymuje

osobne wezwanie dla przesłuchania pod przysięgą, należy podać wezwanemu fakta co do których ma nastąpić zeznanie pod przysięgą. Jeżeli zaś ta sama strona była już na te same fakta przesłuchiwana bez przysięgi, wtedy można w miejsce zapodania faktów powołać się na zawiadomienie o faktach, mające miejsce w doręczeniu do pierwszego wezwania p. też VI § 7;

³⁾ O. M. Do przesłuchania pod przysięgą na poszczególny fakt może być tylko jedna strona dopuszczona. Jeżeli więc strona, którą postanowiono przesłuchać pod przysięgą, odmawia zeznania pod przysięgą nie może sąd zarządzić przesłuchania przeciwnika na tą samą okoliczność, lecz musi ocenić jaki wpływ ma ustalenie dowodu wywiera odmowa strony p. też 335.

p. a. 377.

Art. 334. Odpowiednio do faktu, który ma być wyświetlony, przesłuchanie strony pod przysięgą może być ograniczone do poszczególnych twierdzeń strony, wydzielonych z jej niezaprzysiężonych zeznań.

p. a. 378.

Art. 335. Zeznania złożone przez strony choćby pod przysięgą, sąd¹⁾ oceni według swego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału²⁾.

¹⁾ 390; ²⁾ 257.

Art. 336. Do przesłuchania, przysięgi stron¹⁾ i uprzedzenia o karalności fałszywych zeznań pod przysięgą, mają zastosowanie odpowiednie przepisy o świadkach²⁾, wszakże przepisy o środkach przymusowych³⁾ nie będą względem stron stosowane.

¹⁾ VI § 7; ²⁾ 288 i nast.; ³⁾ 308 § 1.

p. a. 380.

Rozdział III.

Zabezpieczenie dowodów.

Art. 337. Wolno¹⁾ przesłuchać świadków i do końca oględzin bez udziału lub z udziałem biegłych²⁾ nawet przed wytoczeniem powództwa w celu zabezpieczenia dowodu w następujących przypadkach:

1) gdy zachodzi obawa, że przeprowadzenie dowodów stanie się niewykonalnym lub zbyt utrudnionem;

2) gdy zachodzi potrzeba ustalenia wad albo wogóle właściwości rzeczy lub robót.

¹⁾ 185; ²⁾ 322.

p. a. 384. p. n. 486. p. r. 369¹, (82²).

Art. 338. Podanie o zabezpieczenie dowodu wnosi się do sądu grodzkiego¹⁾, w którego okręgu znajduje się przedmiot oględzin lub mieszkają świadkowie.

¹⁾ 391 § 1.

p. a. 384. p. n. 486. p. r. 369¹, (82⁴)

Art. 339. Jeżeli potrzeba zabezpieczenia dowodu zachodzi w toku sprawy, podanie o zabezpieczenie powinno być skierowane do sądu, w którym sprawa się toczy; atoli w przypadkach niecierpiących zwłoki może być skierowane do właściwego sądu grodzkiego.

Art. 340. Podanie powinno zawierać :

1) oznaczenie przeciwnika, jeżeli jest znany ;

2) wskazanie faktów¹⁾, na które dowód ma być przeprowadzony, wymienienie świadków oraz przedmiotu oględzin²⁾, a w razie potrzeby i biegłych³⁾;

3) przyczyny, usprawiedliwiające żądanie zabezpieczenia dowodu.

1) 288. 2) 322. 3) 311.

p. a. 385. p. n. 487. p. r. 369¹, (82⁵)

Art. 341. Zabezpieczenie dowodu może być bez wezwania przeciwnika¹⁾ dopuszczone tylko w przypadkach szczególnie niecierpiących zwłoki, tudzież gdy przeciwnik nie może być wskazany lub jest nieznan z miejsca pobytu²⁾.

1) O. M. Przeciwnik strony, która wnosi o przeprowadzenie dowodu na zabezpieczenie tegoż, może domagać się zwrotu kosztów, sprowadzonych jego przesłuchaniem tylko w głównym procesie, 2) może być wyznaczony kurator 257.

p. a. 386. p. n. 491. p. r. 369¹, (82⁶)

Art. 342. Od postanowienia¹⁾ sądu²⁾, dopuszczającego zabezpieczenia dowodu, niema zażalenia³⁾.

1) 381 i nast. 2) 390. 3) 426.

p. a. 386. p. n. 490. p. r. 369¹, (82⁶)

Art. 343. § 1. Sąd¹⁾ wzywa²⁾ interesowanych na termin, wyznaczony do przeprowadzenia dowodu; jednak w przypadkach szczególnie niecierpiących zwłoki, przeprowadzenie dowodu może być rozpoczęte nawet przed doręczeniem wezwania przeciwnikowi.

§ 2. Pozatem, do postępowania w przedmiocie przeprowadzenia dowodu, mają zastosowanie przepisy o przesłuchaniu świadków, oględzinach i opinii biegłych.

1) 390. 2) 164, 165.

p. a. 387, 388. p. n. 492, 492. p. r. 369¹, (82⁶)

Art. 344. § 1. Strony¹⁾ mają prawo wskazywać²⁾ w toku sprawy przed sądem orzekającym uchybie-

nia, popełnione przy zabezpieczeniu dowodu.

§ 2. Sąd orzekający może i z urzędu nakazać uzupełnienie lub powtórzenie poprzedniego postępowania³⁾).

1) 63 § 2, 64. 84, 2) do protokołu 179. ³⁾ p. też 263 i 264. p. a. 389. p. r. 369i, (82²)

Art. 345. Żądający zabezpieczenia ponosi początkowo koszty postępowania w przedmiocie zabezpieczenia dowodu, co nie przesądza późniejszego rozstrzygnięcia o kosztach¹⁾ przez sąd orzekający.

1) 101.

p. a. 388.

Dział IV.

Orzeczenie sądowe.

Rozdział I.

Wyroki.

Art. 346. Gdy po zamknięciu¹⁾ rozprawy sąd²⁾ uzna, że sprawa jest dostatecznie wyjaśniona do stanowczego rozstrzygnięcia stosunku spornego, wydaje wyrok³⁾. Zasadzeniu roszczenia⁴⁾ nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalnym w toku⁵⁾ sprawy.

1) 248. 2) 390. 3) 381. 4) 215 § 2. 5) V.

p. a. 390, 406. p. n. 300. p. r. 693.

Pośrednika, który jeszcze przed zatwierdzeniem umowy kupna-sprzedaży gruntu ze strony Okręgowego Urzędu Ziemskiego domaga się zapłaty prowizji uwarunkowanej przez strony dojściem w zupełności do skutku tej umowy kupna-sprzedaży, należy oddalić z żądaniem skargi ostatecznie t. j. bez zaznaczenia, że oddala się go z żądaniem skargi na razie (O. S. N. z 27/XI 1928 III. Rw. 414/28. P. P. A. z 1929, poz. 23).

Zarzut przedwczesności, podniesiony w postępowaniu wekslowem z tego powodu, iż suma wekslowa w dniu wniesienia skargi nie była jeszcze płatna, jest bezskuteczny, jeśli w dniu kiedy wydano wyrok I. inst. świadczenie już było zapadłe i suma wekslowa była płatna. (O. S. N. z 26/X. 1927. III. Rw. 1332/27 P. S. z 1928 poz. 158).

Zarzutu przedwczesności skargi, podniesionego w postępowaniu wekslowem, nie można uzasadniać faktami, mającymi stanowić podstawę umorzenia roszczenia wekslowego przez potrącenie. (O. S. N. z 2/V 1928, III Rw. 2100/27, O. S. P. VII, 374, str. 384).

W razie oddalenia żądania skargi jako przedwczesnego (narazie) przyczyna ta nie musi być w tenorze wyroku wyrażona. (O. S. N. z 2/I 1923 III Rw. 2611/22, O. S. P. II 268, str. 225.)

W sporze o dopełnienie umowy winien sąd rozpatrzyć także fakty, które zaszły wprawdzie po wniesieniu skargi, ale mają wpływ na dalsze istnienie lub rozciągłość praw z umowy. (O. S. N. z 6/III 1923, III Rw. 2351/22 P. P. A z 1923, str. 528).

Art. 347. § 1. Na wniosek powoda, sądy) może wydać wyrok częściowy, jeżeli dostatecznie wyjaśniona jest do rozstrzygnięcia tylko część żądania lub niektóre z żądań pozwu²⁾; to samo dotyczy powództwa wzajemnego.³⁾

§ 2. Na tej samej podstawie sąd może wydać wyrok częściowy, rozstrzygając co do całości żądania pozwu głównego lub wzajemnego.

1) 390; 2) 212, 239. 3) 220.

p. a. 391. p. n. 301. p. r. 693¹,

Wyrok częściowy może być wydany nie tylko przez sąd procesowy, lecz i przez sąd wyższej instancji (O. S. N. z 4/IV 1923. III Rw. 328/23, O. S. P. III. poz. 144. str. 111).

Art. 348. § 1. Sąd¹⁾ uznając roszczenie za usprawiedliwione w zasadzie,²⁾ może wydać wyrok wstępny

tylko co do samej zasady, co do spornej zaś wysokości żądania — zarządzić bądź dalszą rozprawę, bądź jej odroczenie.³⁾

§ 2. W razie zarządzenia dalszej rozprawy, wyrok co do wysokości żądania, jak również rozstrzygnięcie co do kosztów może zapaść dopiero po uprawomocnieniu się wyroku wstępnego.

§ 3. Od zarządzenia dalszej rozprawy lub odroczenia niema środka odwoławczego.

1) 390; 2) 239, 241, p. też, XXXI § 2 pkt. 1, 3) p, też, 234, 235,

p. a. 393. p. n. 303, 304.

Uznanie zaskarżonego roszczenia może się odnosić także do jego zasady, pozostawiając otwarte pytanie co do wysokości, (O. S. N. z 28/VI 1922, III Rw. 565/22, O. S. P. I. 594).

Art. 349. Sąd¹⁾ nie ma prawa wyrokować co do rzeczy, która nie była przedmiotem żądania, ani zasądzać ponad żądanie.

1) 390, O. M. Sąd nie jest uprawniony bez odpowiedniego wniosku (żądania) powoła zasądzić pozwanego na zapłacenie interesu z powodu niedopełnienia przezeń ciężącego na nim obowiązku,

p. a, 405. p, n, 308. p. r. 706.

Jest obrazą przepisu § 405 p. c. (obecnie 349 k. p. c.), jeśli sąd roszczenie zaskarżone, wyrażone w skardze w walucie krajowej, obliczy i przyzna w obcej walucie, (O. S, N. z 6/XII 1927, III Rw. 2082/28, P. P. A. z 1928, (poz, 286 str. 326),

Art. 350. Jeżeli w sprawie o szkody i straty lub o dochody sąd¹⁾ uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, wówczas może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy.

1) 390,

p. a. 273. p. n. 287. p. r. 706¹.

Art. 351. W przypadkach prawem przewidzianych sąd¹) stosuje normy prawa zwyczajowego skutkiem powołania się strony²), o ile normy te są sądowi znane lub zostały w toku postępowania stwierdzone.

1) 390 ; 2) 63, 64, 84.

p. a. 271. p. r. 10¹.

Art. 352. § 1. Jeżeli zachodzi potrzeba stosowania prawa obcego, sąd¹) zasięgnie opinii Ministra Sprawiedliwości, o ile prawo to nie jest sądowi znane, albo nie zostało stwierdzone w toku postępowania.

§ 2. To samo dotyczy stwierdzenia wzajemności w stosunku do obcego państwa.

1) 390,

p. a. 271. p. r. 709.

Art. 353. Wyrok może być wydany jedynie przez sędziów, przed którymi odbyła się rozprawa poprzedzająca bezpośrednio wydanie wyroku.

p. a. 412. p. n. 309.

Art. 354. § 1. Wyrok wydany będzie po niejawniej) naradzie sędziów. Narada obejmuje dyskusję oraz głosowanie nad mającem zapaść orzeczeniem sądu.

§ 2. Przewodniczący zbiera głosy sędziów według ich starszeństwa służbowego, poczynając od najmłodszego, sam zaś głosuje ostatni. Sprawozdawca, jeżeli jest wyznaczony, głosuje pierwszy. Wyrok zapada większością głosów ; w braku większości, przeważa zdanie przewodniczącego. Sędzia, który przy głosowaniu nie zgodził się z większością, może złożyć swoje zdanie odrębne z uzasadnieniem.

§ 3. Sentencję wyroku podpisują wszyscy sędziowie.²⁾

1) 167 i nast.; 2) 359, analog. 506.

p. a. 413, 428. p. n. 311, 315. p. r. 697, 698, 700.

Art. 355. Sentencja wyroku powinna zawierać wymienienie sądu¹⁾, nazwiska sędziów, protokółanta i prokuratora, jeżeli brał udział w sprawie; datę i miejsce rozpoznania sprawy i wydania wyroku; wymienienie stron²⁾ i oznaczenie przedmiotu sprawy, wreszcie rozstrzygnięcie sądu o żądaniach stron.³⁾

1) 390. Rozp. wyk. 290—294; 2) 63, 64, 84; 3) 210, 220.

p. a. 417. p. n. 313. p. r. 701.

Art. 356. § 1. Przewodniczący¹⁾ ogłasza sentencję wyroku publicznie²⁾ przez jej odczytanie. Ogłoszenia nie wstrzymuje nieobecność stron.

§ 2. Wyrok z uzasadnieniem powinien być w ciągu dwóch tygodni sporządzony na piśmie³⁾. Sporządzenie uzasadnienia należy do sędziego sprawozdawcy, a gdyby nie był wyznaczony — do sędziego, któremu przewodniczący rozprawy to poruczy.

1) 390; 2) 170 § 2, 171. Rozp. wyk. 129, 130, 142; 3) sąd grodzki 396.

p. a. 414. p. n. 311, 312. p. r. 700, 704.

Art. 357. § 1. W sprawie zawilej, sąd¹⁾ może odroczyć wydanie wyroku²⁾, na czas do dwóch tygodni, co przewodniczący ogłasza publicznie³⁾.

§ 2. W tym przypadku nie nastąpi ogłoszenie sentencji, lecz wydany będzie wyrok z uzasadnieniem na piśmie⁴⁾.

1) 390; 2) 219; 3) 171; 4) 360.

p. a. 415. p. n. 310. p. r. 702.

Art. 358. Wyrok z uzasadnieniem ponad to, co obejmuje sentencja, zawiera powody rozstrzygnięcia, a mianowicie ustalenie jego podstawy faktycznej przez wskazanie faktów, które sąd¹⁾ uznał za udowodnione i dowodów, na jakich się oparł, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa²⁾.

¹⁾ 390; ²⁾ Przy cytowaniu ustaw należy powoływać numer i pozycję D. U. R. P. Ok. Min. Spraw. Nr. 1168/II A/26 z 8/IV. 1926. Dz. Urz. Nr. 8. z 1926.

p. a. 417. p. n. 313. p. r. 711.

Sąd wyrokujący może posługiwać się poczuciem sprawiedliwości, jako środkiem pomocniczym przy stosowaniu prawa zwłaszcza przy wypełnieniu luk ustawowych, jednakże poczucie to nie może być przyjmowane za jedną i wyłączną podstawę wyrokowania; sądy obowiązane są sądzić przede wszystkim według praw obowiązujących i w nich znaleźć rozwiązanie wszystkich przedstawionych im sporów. (O. S. N. z 3/XI 1926 I. C. 1404/24 O. S. P. VI. 88. str. 98).

Sądy nie mogą opierać swych wyroków na ustawach, których wydanie w przyszłości jest spodziewane, lecz orzekają wedle ostatniej myśli ustaw obowiązujących, a w razie ich niedokładności, niejawności, braku, lub sprzeczności, opierają wyrokowanie na ogólnych zasadach prawa. (O. S. N. z 5/III 1925. I C 1877/23 O. S. IV 488, str. 485.)

Art. 359. Wyrok podpisują sędziowie, którzy brali udział w jego wydaniu¹⁾. Gdyby którykolwiek z sędziów nie mógł podpisać wyroku, przewodniczący lub najstarszy służbą sędzieja zaznacza na wyroku przyczynę braku podpisu²⁾.

¹⁾ 353; ²⁾ analog. sąd polubowny 506

p. a. 418. p. n. 315. p. r. 713.

Art. 360. Wyrok obowiązuje sąd¹⁾ od chwili

ogłoszenia sentencji, a gdy ogłoszenia nie było³⁾, od chwili podpisania wyroku z uzasadnieniem.

¹⁾ 390; ²⁾ 357.

p. a. 416. p. n. 318. p. r. 714.

Art. 361. § 1. Wypis wyroku z uzasadnieniem powinien być z urzędu doręczony stronom¹⁾

§ 2. Sekretarz²⁾ sądu podpisuje wypisy wyroków, jak również odpisy całego wyroku lub tylko jego sentencji, które mogą być wydawane na żądanie i na koszt strony.

¹⁾ 144, 370, 396, 423. 507 p. też 63, 64, 84; ²⁾ P. o. u. s. 262 i nast. i Rozp. wyk. 194.

p. a. 418. p. n. 317. p. r. 715, 716, 717.

Wedle Ok. z 29/IV 1924 Dz. Urzęd. Nr. 10/24, i Ok. z 3/I 1930. Dz. Urzęd. Nr. 2/30, Min. Spraw. winny wszystkie sądy wyrokujące w sprawach ubezpieczeniowych sporządzać także odpis uzasadnionego wyroku w sprawie ze stosunków ubezpieczeniowych zapadłego, a sąd I. instancji winien odpisy prawomocnych wyroków, udzielić Państwowemu Urzędowi Kontroli Ubezpieczeń przy Ministerstwie Skarbu w Warszawie. O ile od wyroku I. inst. nie złożono środków odwoławczych sąd I. instancji prześle po uprawomocnieniu się tylko wyrok własny z odpowiednią adnotacją.

Obowiązek przesyłania odpisów nie odnosi się do wyroków cywilnych zaocznych i wyroków zapadających na podstawie uznania roszczenia lub cofnięcia skargi (powództwa) oraz do orzeczeń nie załatwiających sprawy merytorycznie.

Zob. art. 97 ust. 3. Rozp. Prez. Rplitej z 26/I 1928 o kontroli ubezpieczeń (Dz. U. R. P. Nr. 9. poz. 64 z 1928 r.)

Rozdział II.

Natychmiastowa wykonalność wyroków.

Art. 362. Na wniosek¹⁾ powoda, sąd²⁾ nada

wyroкови przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności³⁾, w całości lub w części w następujących przypadkach;

1) jeżeli zasądza żądanie pozwu w całości lub w części na podstawie uznania ze strony pozwanego;

2) jeżeli zasądza alimenty⁴⁾ lub wynagrodzenie za pracę;

3) jeżeli opóźnienie uniemożliwiłoby lub znacznie utrudniło wykonanie wyroku, albo naraziło powoda na straty⁵⁾;

4) jeżeli wyrok jest zaoczny⁶⁾;

5) jeżeli wyrok zapadł w sprawie, która według przepisów kodeksu może być rozpoznana przez wydział handlowy⁷⁾;

6) jeżeli wyrok zapadł w sprawie z wekslu,⁸⁾ czeku,⁸⁾ lub dokumentu publicznego.

1) 200 § 2, 372, 377, 379; 2) 390; 3) 363, 372, 377, 379, 420, 421, 509, III pkt. 11; 4) 10 pkt. 3 a, 364; 5) 363 § 3; 6) 366 i nast.; 7) 14, 224 i nast.; 8) 46 § 1, 466, 467, 469, 470.

p. n. 708. p. r. 737, 737¹.

Art. 363. § 1. Sąd¹⁾ może uzależnić natychmiastową wykonalność wyroku od złożenia przez powoda stosownego zabezpieczenia.²⁾

§ 2. Zabezpieczenie może polegać też na wstrzymaniu wydania powodowi sum pieniężnych po ich wyegzekwowaniu od pozwanego lub na wstrzymaniu sprzedaży zajętego majątku ruchomego. Sprzedaż nieruchomości wstrzymuje się z urzędu do czasu uprawomocnienia się wyroku.

§ 3. Zabezpieczenie musi być w każdym razie nakazane w przypadku, przewidzianym w punkcie trzecim artykułu poprzedzającego.

1) 390; 2) 222, analog. 420;

p. n. 713. p. r. 738.

Art. 364. § 1. Natychmiastowa wykonalność nie będzie jednak wyrzeczona¹⁾ nawet za zabezpieczeniem, jeżeli wskutek wykonania wyroku może wyniknąć dla pozwanego niepowetowana szkoda. Przepis ten nie ma zastosowania do wyroków zasądzających alimenty lub wynagrodzenie za pracę.

§ 2. Natychmiastowa wykonalność nie będzie również wyrzeczona nawet za zabezpieczeniem w sprawach przeciwko Skarbowi Państwa²⁾ oraz przedsiębiorstwom państwowym, zastępowanym przez Prokuratorję Generalną²⁾.

¹⁾ p. analog. apelacja 420; ²⁾ 11, 30, 34, 116, 222, p. analog. apelacja 421; ³⁾ III pkt. 2.

p. n, 712. p. r. 740.

Art. 365. Rygor natychmiastowej wykonalności ma moc obowiązującą¹⁾ od chwili ogłoszenia²⁾ wyroku lub od chwili wydania wyroku, jeżeli sąd odroczył jego wydanie³⁾.

¹⁾ 429 zażalenie; ²⁾ 354; ³⁾ 357,

Rozdział III.

Wyroki zaoczne.

Art. 366. § 1. Na wniosek powoda¹⁾ będzie wydany przeciwko pozwanemu wyrok zaoczny²⁾, jeżeli pozwany nie stawił się³⁾ na posiedzenie⁴⁾, wyznaczone na rozprawę, albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie.

§ 2. W tym przypadku przyjmuje się za prawdziwe oświadczenia faktyczne przytoczone w pozwie, o ile nie są sprzeczne z dowodami, znajdującymi się w aktach sprawy.

1) 210 § 2; 2) 124, 362 pkt. 4, 368, 375, 409, 416 pkt. 7, 450, 472, X § 1, XVII pkt. 5.; 3) W razie niejawienia się obu stron oraz niestawiennictwa powoda, który nie zgłosił wniosku o rozpoznanie sprawy w swej nieobecności, a pozwany nie zgłosił wniosku na rozpoznanie sprawy, następuje zawieszenie postępowania. (206), p. atoli 409 i 439; 4) 174 § 2.

p. a. 396. p. n. 330, 331, 333 p. r. 145, 718 i nast.

Na podstawie skargi o odszkodowanie, opartej na umowie pełnomocnictwa, nie można wydać przeciw pozwanemu wyroku zaocznego w myśl żądania skargi, jeśli nie było w skardze twierdzenia, że zachodzi po stronie pozwanego wina w niedopełnieniu przezeń zobowiązania z umowy pełnomocnictwa. (O. S. N. z 28/III 1928. III. Rw. 2622/27/1. P. P. A. z 1928 poz. 262. str. 307.)

Akta w skardze powołane, ale do niej niedołączone, nie mają być uwzględnione przy wydawaniu wyroku zaocznego. (O. S. N. z 13/X 1925, III. Rw. 826/25. P. P. A. z 1926 poz. 18. str. 19.)

Art. 367. § 1. Wyrok, wydany w nieobecności¹⁾ pozwanego, nie będzie zaoczny, jeżeli pozwany żądał przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności, albo składał już w sprawie wyjaśnienia ustnie lub na piśmie²⁾.

§ 2. Sąd³⁾, obowiązany jest rozważyć oświadczenia faktyczne i wnioski strony niestawiającej, znajdujące się w aktach sprawy.

1) 231; 2) 136 i nast.; 3) 390.

p. a. 399. p. n. 334. p. r. 145¹, 719¹.

Art. 368. W przypadkach braku dowodu doręczenia sąd¹⁾ może w ciągu dwóch tygodni²⁾ wydać wyrok zaoczny³⁾ dopiero po nadejściu tego dowodu.

1) 390; 2) 180 i nast.; 3) albo rozprawę odroczyć 172, 235.

O. M. Brak dowodu doręczenia interwenjentowi nie jest prze-

szkodą wydania wyroku zaocznego, chyba że interwenjent miał stanowisko uczestnika sporu.

p. a. 402.

Art 369. Jeżeli w przypadku spółuczestnictwa jednolitego¹⁾ jedni spółuczestnicy sporu działają w sprawie, a inni nie działają, wyrok zaoczny zapadć nie może.

¹⁾ 69, 70 § 2, 78.

p. a. 402. p. r. 150¹, 724.

Art. 370. § 1. Pozwany, przeciwko któremu zapadł wyrok zaoczny¹⁾, może założyć sprzeciw²⁾ w ciągu dwóch tygodni³⁾ od doręczenia mu wyroku⁴⁾.

§ 2. W piśmie⁵⁾, zawierającym sprzeciw, pozwany powinien przytoczyć zarzuty⁶⁾ przeciwko żądaniu pozwu oraz fakty i dowody na ich uzasadnienie.

§ 3. Sprzeciw, nie odpowiadający temu wymaganiu, albo wniesiony po terminie, będzie przez sąd⁷⁾ bez rozprawy odrzucony.

¹⁾ 366; ²⁾ 401; ³⁾ 180 i nast.; ⁴⁾ 145 § 2, 361, 396; ⁵⁾ 136;

⁶⁾ 214 § 2; ⁷⁾ 390.

p. n. 338—341. p. r. 151, 727—729¹.

Art. 371. Po przyjęciu sprzeciwu, przewodniczący¹⁾ wyznacza²⁾ termin rozprawy³⁾ oraz zarządza⁴⁾ doręczenie⁵⁾ sprzeciwu powodowi.

¹⁾ 390; ²⁾ 173; ³⁾ 228; ⁴⁾ 163; ⁵⁾ 144, 153.

p. n. 340 a. p. r. 152, 730¹.

Art. 372. § 1. Przy samem założeniu sprzeciwu, jak również później do czasu wydania przez sąd¹⁾ nowego wyroku²⁾, pozwany może żądać zawieszenia nadanego wyrokowi zaocznemu rygoru natychmiastowej wykonalności³⁾.

§ 2. Wniosek ten sąd¹⁾ rozstrzygnie⁴⁾ bez zwłoki.

§ 3. Od sądu¹⁾ zależy zarządzić wraz z zawieszeniem wykonalności środki zabezpieczenia, stosownie do przepisów poprzedzającego rozdziału.

1) 390; 2) 373; 3) 362 pkt. 4; 4) 381.

p. r. 152¹, 732, 732¹.

Art. 373. Po ponownem rozpoznaniu sprawy sąd¹⁾ wydaje wyrok, którym albo utrzymuje w mocy²⁾ wyrok zaoczny albo uchyla go i orzeka o żądaniu pozwu.

1) 390; 2) analog, 472.

p. n. 343. p. r. 152, 731.

Art. 374. Koszty rozprawy zaocznej i sprzeciwu ponosi¹⁾ pozwany, choćby następnie wyrok zaoczny został uchylony.

1) 110, 194.

p. n. 344. p. r. 723.

Art. 375. Wyroki zaoczne mogą być zredagowane w skróconej formie.

p. a. 418. p. n. 313.

Rozdział IV.

Sprostowanie, uzupełnienie i wykładnia wyroków.

Art. 376. § 1. Sąd¹⁾ może na posiedzeniu niejawnem sprostować w wyroku niedokładności, omyłki pisarskie, rachunkowe lub inne oczywiste omyłki.

§ 2. Sąd może, w razie potrzeby, zażądać wyjaśnień stron²⁾ lub zarządzić³⁾ rozprawę.

§ 3. Sprostowanie⁴⁾ wyroku umieszcza się na oryginale, a na żądanie stron²⁾ także na wypisach wyroku.

1) 390; 2) 84, 230 § 1 pkt. 1, 237; 3) 173; 4) 380.

p. a. 419. p. n. 319. p. r. 139¹, 891.

W procesie o sprostowanie omyłki zaszłej w oznaczeniu nieruchomości nie można podnosić nowego zarzutu (O. S. N. z 12/XII 1922, III Rw. 2222/21, P. P. A. z 1923, str. 143). Dopuszczalność wniosku o sprostowanie uchwały nie wyklucza środka prawnego. (O. S. N. z 3/I. 1922, III. R. 960/21, O. S. P. I. 297).

Wyrok, którym został przyznany stronie powodowej przedmiot, którego nie żądała w skardze, nie może być sprostowany wskutek wniosku, lecz winien być zaczepony środkiem prawnym, w przeciwnym bowiem razie następuje prawomocność. (O. S. N. z 27/II. 1923, III. Rw. 1578/22 O. S. P. III. 265).

Jeżeli w pozwie grunt oznaczono myłą liczbą katastralną i zgodnie z treścią pozwu zapadł wyrok, można drogą osobnego sporu żądać ustalenia, iż w poprzednim sporze zaszła pomyłka co do oznaczenia spornego gruntu liczbą katastralną i orzeczenia, że wyrzeczenie wyroku owego ma być odpowiednio sprostowane (O. S. N. z 11/X, 1927, III Rw. 419/27, P. P. A. z 1928, poz. 45, str. 45).

Art. 377. Strona¹⁾ może w ciągu dwóch tygodni²⁾ od doręczenia wyroku³⁾ zgłosić wniosek o jego uzupełnienie, jeżeli sąd⁴⁾ nie orzekł o całości jej żądania⁵⁾ lub co do natychmiastowej wykonalności⁶⁾ wyroku. Sąd⁴⁾ może przed rozstrzygnięciem⁷⁾ wniosku o uzupełnienie wyroku w razie potrzeby zażądać wyjaśnień stron lub zarządzić⁸⁾ rozprawę.

¹⁾ 84. ²⁾ 180 i nast.; ³⁾ 361, 397; ⁴⁾ 390; ⁵⁾ 109, 349, 355; ⁶⁾ 210 § 2, 362 i nast.; ⁷⁾ 379; ⁸⁾ 173.

p. a. 423. p. n. 321, 716.

Wniosek strony o stwierdzenie charakteru odsetek przyznanych w wekslowym nakazie zapłaty od sumy wekslowej, nie może być uważany za wniosek o sprostowanie wyroku wedle § 419 p. c. (obecnie art. 376 k. p. c.) lecz jako wniosek o uzupełnienie wyroku wedle § 423 p. c. (obecnie art. 377 k. p. c.)

(O. S. N. z 22/I, 1929, III R. 955/28. P. P. A. z 1929, poz. 108. str. 167 i Cz. S. rocznik III. str. 104).

Art. 378. Sąd¹⁾ który wydał wyrok²⁾, rozstrzyga³⁾ na wniosek strony⁴⁾ wątpliwości co do wykładni tego wyroku, jakie mogłyby się nastęczyć przy jego wykonaniu.

1) 390; 2) 353; 3) 381; 4) 84.

p. r. 161, 184, 964.

Art. 379. Orzeczenie uzupełniające¹⁾ wyrok zapada w postaci wyroku²⁾, jeżeli uzupełnienie nie dotyczy wyłącznie kosztów³⁾ lub natychmiastowej wykonalności.

1) 377; 2) 381; 3) 109.

p. a. 423. p. n. 321.

Art. 380. Wniosek o sprostowanie, uzupełnienie lub wykładnię wyroku nie ma wpływu na bieg terminu do założenia środka odwoławczego od wyroku.

p. a. 424.

Rozdział V.

Postanowienie sądu.

Art. 381. Sąd¹⁾ wydaje swe orzeczenie w postaci postanowienia²⁾, jeżeli w myśl przepisów niniejszego kodeksu nie zapada wyrok.

1) 390; 2) XVII § 1 pkt. 5.

p. a 425.

Art. 382. § 1. Sąd¹⁾ wydaje postanowienie o umorzeniu²⁾ postępowania, jeżeli powód cofnął pozew³⁾, lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne.

§ 2. Postanowienie o umorzeniu postępowania może zapaść bez rozprawy, jeżeli powód cofnął pozew w piśmie procesowem⁴⁾.

1) 390; 2) 175, 208; 3) 175, 219, 220 § 3, 404, 413; 4) 136, 219.

Art. 383. § 1. Postanowienie, wydane na podstawie rozprawy, doręcza się¹⁾ stronom²⁾ tylko wówczas, gdy służy im zażalenie³⁾ od postanowienia lub prawo żądania egzekucji.

§ 2. Postanowienia wydane bez rozprawy doręcza się¹⁾ obu stronom²⁾.

1) 144, 180; 2) 84; 3) 425, 386, 396 § 2 zob. też wskazówki praktyczne.

p. a. 426, 427.

Art. 384. Postanowienia nie kończące postępowania (przedstanowcze)¹⁾ mogą być uchylane i zmieniane wskutek zmiany okoliczności sprawy.

1) 431 § 2.

Art. 385. Do postanowień należy stosować odpowiednie przepisy o wyrokach, o ile kodeks nie stanowi inaczej.

p. a. 425, 430.

Art. 386. Osobnego uzasadnienia¹⁾ na piśmie wymagają tylko postanowienia, od których służy zażalenie²⁾, jeżeli nie zostały wydane zgodnie z wnioskiem obu stron³⁾.

1) 356 § 1, 396 § 1; 2) 426; 3) 84.

p. a. 428.

Rozdział VI.

Prawomocność orzeczeń sądowych.

Art. 387. Orzeczenie¹⁾ sądu²⁾ staje się prawomocnem³⁾, jeżeli stronom nie służy środek odwoławczy⁴⁾, albo jeżeli po wydaniu orzeczenia strony w oświadczeniu⁵⁾, skierowanem do sądu, zrzekły się środka odwoławczego⁴⁾.

1) 381; 2) 390; 3) 208 § 2; 4) 400 i nast., 426 i nast., 431 i nast.; 5) 136.

p. a. 411,

Art. 388. Orzeczenie prawomocne¹⁾ obowiązuje nie tylko strony i sąd²⁾, który je wydał, ale również inne sądy oraz urzędy Rzeczypospolitej.

1) 387, zob. też XXII; 2) 390.

p. a. 416.

Art. 389. Wyrok prawomocny¹⁾ ma powagę rzeczy osądzonej²⁾ tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, nadto tylko między temi samemi stronami, jeżeli z ustaw inaczej nie wynika.

1) 387; 2) 217, zob. też XXII.

Dział V.

Postępowanie przed sądami grodzkimi.

Art 390. § 1. Przepisy o postępowaniu w sądach okręgowych stosuje się w sądach grodzkich ze zmianami przewidzianemi w niniejszym dziale.

§ 2. Przepisy o prawach i obowiązkach przewodniczącego oraz sądu stosuje się w sądzie grodzkim do sędziego tegoż sądu.

p. a. 431. p. n. 495.

Art. 391. § 1. Strona¹⁾ działająca bez adwokata, może ustnie zgłosić powództwo, jako też wnioski poza rozprawą do protokołu²⁾ sądowego.

§ 2. Sąd, stosownie do okoliczności, zwróci powodowi uwagę bądź na niedopuszczalność powództwa z przyczyn formalnych³⁾, bądź za oczywistą jego bezzasadność.

§ 3. Stronie, działającej bez adwokata, sąd w razie potrzeby udzieli wskazówek o terminach czynności procesowych, a zwłaszcza o terminie apelacji⁴⁾ lub zażalenia⁵⁾.

1) 84; 2) 116 § 2; 3) 217; 4) 400, 425; 5) 426.

p. a. 432, 435,

W sprawie udzielania stronom wyczerpujących wyjaśnień, zawiadomień lub pouczeń zob. Ok. Min. Spr. z 5/VII. 1928. Nr. 1401/II. A/28 Dz. Urzęd. Nr. 14 z 1928 r.

Art. 392. Pozew o wydanie lub odebranie przedmiotu najmu¹⁾ w terminie, w którym najem wygasa, można wnieść do sądu jeszcze przed tym terminem²⁾.

1) 10 pkt. 3 b; 2) 213, 19.

Art. 393. § 1. Zarządzając doręczenie pozwu, sąd wyznaczy¹⁾ jednocześnie termin rozprawy tak, aby między doręczeniem, a dniem rozprawy upłynęło niemniej niż trzy dni.

§ 2. Jeżeli pozwany chce wskazać poprzednika²⁾, może to zgłosić ustnie do protokołu³⁾ sądowego.

1) 164, 173, 228; 2) 81, 82; 3) 116 § 2, 391.

Art. 394. W dniach z góry oznaczonych i podanych do publicznej wiadomości, sąd grodzki rozpoznaje sprawę¹⁾ o których rozstrzygnięcie strony zgłaszają się w sądzie bez wezwania. Powództwo, jako też powództwo wzajemne²⁾ zgłasza się wówczas do protokołu rozprawy³⁾.

1) 10, zob. też 399 § 2. 2) 220; 3) 174, 175.

p. a. 439.

Art. 395. § 1. Sąd grodzki może na wniosek pozwanego przekazać¹⁾ sprawę sądowi okręgowemu, jeżeli pozwany wytoczył przeciwko powodowi przed sądem okręgowym powództwo, wpływające na roszczenie powoda bądź dlatego, że ma z niem ścisły związek²⁾, bądź dlatego, że się nadaje do potrącenia²⁾.

§ 2. Jeżeli pozwany zamierza dopiero wyto-

czyć powództwo, sąd grodzki wyznaczy mu w tym celu termin trzydniowy.

1) 381; 2) 220.

Art 396. § 1. Z pośród wyroków, ogłoszonych¹⁾ na posiedzeniu, sąd grodzki doręcza²⁾ tylko wyroki zaoczne³⁾ oraz wyroki w sprawach, w których występuje Prokuratorja Generalna⁴⁾. Pozatem⁵⁾ wyrok z uzasadnieniem powinien być sporządzony na piśmie⁶⁾ w ciągu dwóch tygodni, o ile strona tego zażądała⁶⁾ przed upływem tygodnia od ogłoszenia wyroku. O sporządzeniu uzasadnienia sąd zawiadomi strony⁷⁾; od daty tego zawiadomienia biegnie termin⁸⁾ do zgłoszenia wniosku o uzupełnienie⁹⁾ wyroku.

§ 2. Postanowienia doręcza się²⁾ stronom⁷⁾ z wyjątkiem postanowień ogłoszonych na posiedzeniu¹⁰⁾, na które strona była należycie wezwana.

1) 170, 356, 357, 424; 2) 144, 361; 3) 366; 4) 30; 5) 357; 6) 425 pkt. 2; 7) 84; 8) 180 i nast.; 9) 377; 10) 383, 386.

Art. 397. Powództwo o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania¹⁾ musi być wytoczone w ciągu miesiąca²⁾ licząc od dnia, w którym powód dowiedział się o zakłóceniu lub utracie posiadania, nie później jednak, jak przed upływem sześciu miesięcy od chwili zakłócenia lub utraty posiadania.

1) 10 pkt. 3 c, 40; 2) 180 i nast.;

p. a. 454. p. r. 1496.

W sprawie powództw o zakłócenie posiadania w związku z postępowaniem scaleniowem zob. Ok. Min. Spr. z 27/III. 1931 Nr. 1604/I. U./31. Dz. Urzęd. Nr. 6. z 1931.

Art. 398. W sprawach o ochronę lub przywrócenie posiadania sąd bada jedynie ostatni stan

spokojnego posiadania i fakt naruszenia, nie rozpoznając samego prawa, ani dobrej wiary pozwanego. W wyroku¹⁾ sąd może stosownie do okoliczności wydać odpowiednie zarządzenia²⁾. Wyrok nie tamuje dochodzenia samego prawa w odrębnym procesie.

1) 381, 432 § 2; 2) XXV. pkt. 4.

p. a. 456.

W sprawach o przywrócenie zakłóconego posiadania nie jest niezbędne stwierdzenie samej czynności samowolnego zagarnienia, lecz wystarcza ustalenie, że zostało dokonane wyzucie z posiadania (O. S. N. z 22/I. 1929. I. C. 1150/28. O. S. P. VIII. poz. 440 str. 389).

W sporze o ustalenie istnienia najmu jest dopuszczalne tymczasowe zarządzenie przez zakaz czynienia zmian, zmierzających do wyzucia lokatora z lokalu lub przeszkadzania mu w używaniu tegoż. (O. S. N. z 17/XI. 1922 III. R. 815/22. P. P. A. z r. 1924 poz. 134. str. 135).

Art. 399. § 1. Niezależnie od orzekania w sprawach cywilnych, przekazanych sądom grodzkim¹⁾, sądy te są właściwe²⁾ do przeprowadzenia pojednania stron.

§ 2. Przed wytoczeniem powództwa, bez względu na rzeczową³⁾ właściwość sądu, można zwrócić się do sądu grodzkiego, w którego okręgu przeciwnik ma miejsce zamieszkania⁴⁾, o zawezwanie go do pojednania. W wezwaniu należy zwięźle oznaczyć sprawę⁵⁾, nie można go doręczyć poza okręgiem tego sądu grodzkiego.

§ 3. Z posiedzenia spisuje się protokół⁶⁾ a jeżeli doszło do ugody⁷⁾, osnovę jej wciąga się do protokołu. Strony podpisują protokół, a gdyby go podpisać nie mogły, niemożność tę stwierdzi sąd.

§ 4. Jeżeli wzywający nie stawiał się na po-

siedzenie, sąd na żądanie przeciwnika włoży na niego obowiązek zwrotu kosztów, wywołanych próbą pojednania.

1) 10; 2) 2; 3) 9—14; 4) 24; 5) 165; 6) 174; 7) XXII.

p. a. 433.

Dział VI.

Środki odwoławcze.

Rozdział I.

Apelacja.

Art. 400. § 1. Od wyroku sądu okręgowego służy skarga do sądu apelacyjnego w terminie dwutygodniowym¹⁾ od doręczenia²⁾ wyroku skarżącemu³⁾.

§ 2. Skargę apelacyjną wnosi się do sądu okręgowego.

1) 425; 2) 361; 3) t. j. apelantowi.

p. a. 461, 464, 465. p. n. 511. 516, 518. p. r. 743, 744, 748.

Odwołanie złożone w sądzie, zanim rozpoczął biec czasokres do wniesienia go, należy uważać za wniesione w czasie należytym. (O. S. N. z 31/VII. 1929, III. R. 565/29, O. S. P. VIII, 563 st. 519).

Dni biegu pocztowego nie wlicza się do czasokresu o tyle, o ile pismu nadano właściwy bieg pocztowy, a zatem, o ile pismo nadano pod należytym adresem. (O. S. N. z 23/II. 1926, III. R. 90/26 P. S. z 1926, poz. 412).

Sąd odwoławczy nie może przyjmować wyższej wartości przedmiotu sporu, niż ją przyjął sąd procesowy. (O. S. N. z 18/9 1923, R. w. 789/23. P. P. A. z 1923, str. 17).

Art. 401. Pozwany, przeciwko któremu zapadł wyrok zaoczny¹⁾ może założyć apelację, jeżeli nie wnosi sprzeciwu²⁾.

1) 366; 2) 370.

Art. 402. Skarga apelacyjna¹⁾ powinna czynić

zadość ogólnym wymaganiom, przepisany dla pism procesowych²⁾, a nadto ma zawierać:

1) oznaczenie zaskarżonego wyroku ze wskazaniem, czy apelacja skierowana jest przeciwko całemu wyrokowi, czy przeciwko jego części;

2) zwięzłe wyłożenie podstaw³⁾ apelacji ze wskazaniem w razie potrzeby nowych faktów i dowodów⁴⁾, nieprzytoczonych przed sądem okręgowym;

3) wniosek o zmianę lub o uchylenie wyroku (wniosek apelacyjny) z wyraźnym oznaczeniem żądanej zmiany.

¹⁾ 404, 428, analog 434; ²⁾ 136 i nast.; ³⁾ 217, 407, 416; ⁴⁾ 411.

p. a. 467. p. n. 518. p. r. 745.

Mylne ocenienie zeznań i wiarygodności świadków stanowi dopuszczalną przyczynę odwołania (O. S. N. z 22/XII. 1925. III. R. w. 2379/25, Gł. Pr. z 1926, Nr. 6, str. 253).

Błąd w oznaczeniu wniesionego środka odwoławczego nie szkodzi, jeżeli wniesienie pisma posiada zresztą wszystkie cechy właściwego środka odwoławczego. (Uchwała izby V, S. N. z 27/10 1927, V C 236/27, O. S. P. 25, str. 19).

Skarga apelacyjna założona przez adwokata bez doręczenia pełnomocnictwa, pomimo to zwrotowi nie podlega, jeżeli zakładając apelację adwokat był w posiadaniu pełnomocnictwa, lecz zaniedbał je dołączyć, lub nie mając jeszcze pełnomocnictwa, otrzymał je następnie, byle to nastąpiło przed upływem czasokresu apelacyjnego. (O. S. N. z 8/6 1925, I C 1255 24, O. S. P. VI str. 5).

Interwenjent uboczny nie musi podpisać apelacji, którą strona główna cofnęła. (O. S. N. z 15/10. 1924 III. R. 467/24. O. S. P. IX. 310, str. 301).

Stronie, która się w całości utrzymała ze swem żądaniem procesowym, nie przysługuje środek prawny odwołania. (O. S. N. z 30/4 1930 Nr. III. 1 R. 188/30. P. P. A. 1930 poz. 298, str. 471).

O granicach odwołania nie rozstrzyga sam wniosek odwoławczy, lecz wywód odwołania. (O. S. N. z 29/XI. 1927 III. R. w. 1958/27. P. P. A. 1928 poz. 165, str. 176).

Art. 403. § 1. Przewodniczący w sądzie okręgowym wydaje w razie potrzeby zarządzenia co do usunięcia w terminie tygodniowym¹⁾ braków²⁾ skargi apelacyjnej; zwraca ją apelującemu w razie ich nieusunięcia, jak również wtedy, gdy skarga jest spóźniona³⁾.

§ 2. Jeżeli skarga odpowiada wymaganiom formalnym⁴⁾, przewodniczący zarządzi jej doręczenie⁵⁾ stronie przeciwnej.

1) 184 i nast.; 2) 141, analog. 136; 3) 400; 4) 136 i nast. 402; 5) 139, 144.

p. a. 468. p. r. 755.

W razie wniesienia odwołania spóźnionego przeciw wyrokowi eksmisyjnemu termin czternastodniowy dla złożenia wniosku egzekucyjnego o eksmisję nie rozpoczyna się przed prawomocnością odrzucenia odwołania. (O. S. N. z 10/XI 1926, III. R. 935/26, O. S. P. VII, 305 str. 304).

Art. 404. § 1. W ciągu dwóch tygodni¹⁾ od doręczenia skargi apelacyjnej strona przeciwna²⁾ może wnieść do sądu okręgowego odpowiedź³⁾ na skargę, lub założyć skargę apelacyjną wzajemną, którą może połączyć z odpowiedzią. Przepis artykułu poprzedzającego ma odpowiednie zastosowanie.

§ 2. Skarga apelacyjna wzajemna traci moc w razie cofnięcia⁴⁾ apelacji głównej lub jej odrzucenia z powodów formalnych⁵⁾.

1) 184 i nast.; 2) 84; 3) analog. 437; 4) 136, 175, 208, 219, 382, 414; 5) 136, 141, 400 i nast.

p. a. 468. p. n. 519 c. p. r. 758, 760.

Art. 405. Po upływie terminu¹⁾ na wniesienie

odpowiedzi na skargę apelacyjną lub apelacji wzajemnej albo po zarządzeniu ich doręczenia²⁾, sąd okręgowy niezwłocznie przedstawia sądowi apelacyjnemu akta sprawy.

1) 404; 2) 139, 144, 403 § 2.

p. a. 469. p. n. 520.

Art. 406. Jeżeli przewodniczący w sądzie apelacyjnym dostrzeże, że skarga nie odpowiada wymaganiom formalnym¹⁾, skieruje ją na posiedzenie niejawne. Na posiedzeniu tem sąd stosownie do okoliczności może sam wydać odpowiednie postanowienie²⁾ albo zarządzić zwrot skargi wraz z aktami sprawy sądowi okręgowemu celem postąpienia według przepisów kodeksu³⁾.

1) p. uw. 5 do 404; 2) 381; 3) 136, 400, 403.

Art. 407. Przewodniczący w sądzie apelacyjnym skieruje sprawę do rozpoznania na posiedzeniu niejawnem: 1) jeżeli apelacja zarzuca¹⁾ nieważność²⁾ postępowania; 2) jeżeli obie strony w jakimkolwiek piśmie³⁾ zrzekły się przeprowadzenia rozprawy. Jednak od uznania sądu zależy wyznaczenie⁴⁾ rozprawy⁵⁾.

1) 402 pkt. 2; 2) 415, 416; 3) 136 i nast., 400; 4) 173;

5) analog. 438.

p. a. 471, 492.

Art. 408. Przewodniczący wyznacza¹⁾ termin rozprawy²⁾ i sędziego sprawozdawcę.

1) 173; 2) 228, 233, analog. 439.

p. a. 480. p. n. 523, 524. p. r. 767.

Art. 409. § 1. Rozprawa przed sądem apelacyjnym odbędzie się bez względu na niestawienie¹⁾ jednej lub obu stron,

§ 2. Wydany wyrok nie jest w żadnym razie zaoczny²⁾).

¹⁾ 206 pkt. 2 niema zastosowania; ²⁾ 366.

p. a. 491. p. r. 770.

Art. 410. W postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzać¹⁾ żądania pozwu²⁾, ani występować z nowymi roszczeniami. Jednak w razie zmiany okoliczności można żądać zamiast pierwotnego przedmiotu sporu jego wartości³⁾).

¹⁾ 215, 216; ²⁾ 210 § 1 pkt. 1 i 220 § 3, 236; ³⁾ 15, 216, 236.

p. p. 482. p. n. 525. p. r. 747.

Art. 411. Sąd apelacyjny może pominąć nowe fakty i dowody¹⁾, jeżeli strona²⁾ mogła je przytoczyć w postępowaniu przed sądem okręgowym, chyba że możliwość lub potrzeba powołania się na nie wynikła później. Tak samo sąd postąpi z faktami i dowodami, nieprzytoczonymi w pismach apelacyjnych³⁾, a powołanemi dopiero na rozprawie.

¹⁾ 238, 402 pkt. 2; ²⁾ 84; ³⁾ 402 pkt. 2, 404.

p. n. 528, 529.

Art. 412. § 1. Jeżeli w sądzie okręgowym jedna ze stron była przesłuchana pod przysięgą¹⁾, sąd apelacyjny nie może na ten sam fakt przesłuchać pod przysięgą strony przeciwnej.

§ 2. Jeżeli strona w sądzie okręgowym uchyliła się od zeznania pod przysięgą, sąd apelacyjny rozważy powody takiego zachowania się strony i odpowiednio do okoliczności oceni²⁾, czy strona ta może być przesłuchaną pod przysięgą w postępowaniu apelacyjnym.

¹⁾ 330—334; ²⁾ 257.

p. a. 489.

Art. 413. § 1. Rozprawa rozpoczyna się od

sprawozdania¹⁾ sędziego, który w związku z podstawami i wnioskami²⁾ apelacyjnymi przedstawia dotychczasowy przebieg sprawy i streszcza, lub odczytuje zaskarżony wyrok, jako też podaje istotną treść pism apelacyjnych³⁾.

§ 2. Z kolei głos zabierają strony⁴⁾ pierwszy głos należy do apelującego, a jeżeli obie strony założyły apelację — do powoda.

1) 408; 2) 402; 3) 400 i 404; 4) 84.

p. a. 486. p. r. 768, 769.

Art. 414. Skarga apelacyjna¹⁾ może być cofnięta pismem²⁾, którego odpis³⁾ doręcza się stronie⁴⁾ przeciwnej, lub ustnie na rozprawie⁵⁾. W razie cofnięcia skargi, sąd apelacyjny umarza⁶⁾ postępowanie apelacyjne i orzeka⁷⁾ o kosztach, jak w przypadku cofnięcia pozwu⁸⁾.

1) 404; 2) 136, 382, 404; 3) 144; 4) 84; 5) 175; 6) 208 § 2, 382; 7) 109; 8) 219.

p. a. 484.

Art. 415. § 1. Sąd apelacyjny rozpoznaje sprawę w granicach wniosków¹⁾ apelacyjnych i zatwierdza lub zmienia²⁾ albo uchyla³⁾ wyrok sądu okręgowego w całości lub w części.

§ 2. Sąd apelacyjny może uchylić wyrok w całości lub w części, jeżeli postępowanie przed sądem okręgowym dotknięte jest nieważnością⁴⁾, albo jeżeli sąd okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. Przyczyny⁵⁾ uchylenia sąd apelacyjny bierze z urzędu⁶⁾ pod rozważenie.

1) 402 pkt. 3, analog. 439 § 3, 441; 2) 422; 3) 419, analog. 415; 4) 2, 217, 402 pkt. 2, 407, 416; 5) 416, IX; 6) 417, analog. 441.

p. a. 462, 477. p. n. 536, 537. p. r. 773, 774.

Art. 416. Nieważność¹⁾ zachodzi;

1) jeżeli droga procesu cywilnego była niedopuszczalna²⁾;

2) jeżeli strona nie miała zdolności procesowej, należytego zastępstwa lub brak było upoważnienia do prowadzenia sprawy³⁾;

3) jeżeli o to samo roszczenie między temi samemi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta⁴⁾;

4) jeżeli sprawa już była prawomocnie rozstrzygnięta⁵⁾;

5) jeżeli skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa;

6) jeżeli brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy;

7) jeżeli strona była pozbawiona możliwości obrony swych praw⁷⁾.

1) 425; 2) 2, 217; 3) 63—68, 217; 4) 214 pkt. 1, 217; 5) 217, XXII; 6) 54 i nast.; 7) 143 i nast.

p. a. 477.

Pominięcie przesłuchania dla dowodu jednej ze stron, prawnie nieusprawiedliwione nie uzasadnia zarzutu nieważności postępowania. (O. S. N. z 13/XII 1930 Nr. 1 Rw. 882/29 P. P. A. z 1930 poz. 113. str. 183.)

Jeżeli strona udzieliła adwokatom ustnie upoważnienie do prowadzenia sporu, nie stanowi nieważności okoliczność, że podpis jej na dokumencie pełnomocnictwa na nazwisko tegoż adwokata wystawionym nie pochodzi z jej ręki. (O. S. N. z 7. marca 1928 r. III. Rw. 2560/27 P. P. A. z 1928 poz. 263. str. 310).

Postępowanie jest nieważne jeśli przy spisywaniu protokołu rozprawy nie byli wszyscy zasiadający sędziowie obecni. (O. S. N. z 16/IV 1924 III. R. 575/23, P. P. A. z r. 1924, poz. 242, str. 276.)

Gołosłowne twierdzenie pełnomocnika zawarte w apelacji, iż jego mocodawca jest umysłowo chory, nie uzasadnia nie-

ważność wyroku. (O. S. N. z 8/VI 1926, III. Rw. 772/26, P. P. A. z 1926, poz. 315.)

Wyrok zaoczny wydany przeciw małoletniemu wskutek niejawienia się opiekuna do rozprawy jest nieważny. (O. S. N. z 8/VIII 1922, III. R. 517/22, P. P. A. z r. 1923, str. 40.)

Niedoręczenie wekslowego nakazu nie stanowi nieważności, jeśli pozwany wniósł zarzuty i w dalszem postępowaniu prawidłowo był zastąpiony (O. S. N. z 22/II. 1928. III. Rw. 1359/27/1, P. P. A. z r. 1928 poz. 265 str. 310).

Nie zachodzi nieważność z powodu odebrania możliwości obrony, jeżeli pozew z wezwaniem na termin pozostawiono żonie pozwanego, a jego później, ale przed terminem powiadomiono. (O. S. N. z 27/VI. 1922, III. Rw. 82/22, O. S. P. I. 39).

Art. 417. Sąd apelacyjny na wniosek strony bierze pod rozwagę również te postanowienia sądu okręgowego, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia¹⁾ a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

¹⁾ 426.

Art. 418. Sąd apelacyjny orzeka nietylko na podstawie przewodu apelacyjnego, lecz także na podstawie przewodu w sądzie okręgowym, o ile co do wyników postępowania w tym sądzie nie zaszła zmiana¹⁾ w postępowaniu przed sądem apelacyjnym.

¹⁾ 412 § 2.

p. a. 488.

Sąd odwoławczy nie jest związany oceną wiarygodności zeznań osób przesłuchanych w sporze, przyjętą przez sąd pierwszej instancji i jest zobowiązany zarzuty zgłoszone w odwołaniu co do wiarygodności tych osób rozpatrzyć. (O. S. N. z 27/II. 1929, III. Rw. 188/29, O. S. P. IX; 75, str. 75).

Art. 419. § 1. Sąd apelacyjny, jeżeli uchyla¹⁾

zaskarżony wyrok, a pozwu nie odrzuca²⁾, odsyła sprawę sądowi okręgowemu do ponownego rozpoznania.

§ 2. Sąd apelacyjny jednak rozpoznaje sprawę, choćby zachodziły przyczyny³⁾ uchylenia wyroku, jeżeli stan sprawy nie wymaga odesłania jej do sądu okręgowego⁴⁾.

1) 415 § 2; 2) 2, 217, 447; 3) 2, 217, 416; 4) analog. 446 § 1

Art. 420. § 1. Wyrok sądu apelacyjnego, o ile kodeks inaczej¹⁾ nie stanowi, jest natychmiast wykonalny²⁾, jednak sąd apelacyjny może uzależnić jego wykonanie od złożenia przez powoda stosownego zabezpieczenia³⁾, a nawet — jeżeli wskutek wykonania wyroku mogłaby wyniknąć dla pozwanego niepowetowana szkoda⁴⁾ — wstrzymać wykonanie aż do uprawnomocnienia się wyroku.

§ 2. Zabezpieczenie może polegać też na wstrzymaniu wydania powodowi sum pieniężnych po ich wyegzekwowaniu od pozwanego lub na wstrzymaniu sprzedaży zajętego majątku ruchomego⁵⁾.

1) 421; 2) 362; 3) 363, XVII § 1. pkt. 3; 4) 364; 5) 363 § 2.

Art. 421. Wyrok sądu apelacyjnego nie ma natychmiastowej wykonalności: 1) w sprawach o prawość rodu¹⁾ i o ustalenie stanu cywilnego¹⁾; 2) w sprawach o rozwiązanie lub o unieważnienie małżeństwa²⁾; 3) w sprawach przeciwko Skarbowi Państwa oraz przedsiębiorstwom państwowym zastępowanym przez Prokuraturę Generalną³⁾. Nadto sprzedaż nieruchomości wstrzymuje się z urzędu do czasu uprawnomocnienia się wyroku⁴⁾.

1) 13 § 2 pkt. 1, XVII § 1 pkt. 8, 10; 2) 13 § 2 pkt. 1, X, XVII § 1 pkt. 8, XXVII pkt. 5, XXXI § 2 pkt. 2 i 3; 3) 364 § 2, zob. też 63; 4) 363 § 2.

Art. 422. W razie zmiany¹⁾ wykonanego już wyroku sądu okręgowego sąd apelacyjny może na wniosek²⁾ pozwanego, zgłoszony przed zamknięciem³⁾ rozprawy, orzec⁴⁾ w swym wyroku bez osobnego procesu co do zwrotu lub przywrócenia do poprzedniego stanu.

1) 415 § 1; 2) 349; 3) 248; 4) 355.

Art. 423. Po rozstrzygnięciu sprawy i po doręczeniu¹⁾ stronom²⁾ orzeczenia sąd apelacyjny zwraca akta sądowi okręgowemu.

1) 144; 2) 84, 144, 361, 448 § 2.

p. r. 775.

Art. 424. Przepisy o postępowaniu przed sądem okręgowym mają odpowiednie zastosowanie do postępowania apelacyjnego, jeżeli niema szczególnych przepisów o apelacji¹⁾.

1) 400—423.

p. n. 523. p. r. 777.

Art. 425. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio w postępowaniu z apelacji od wyroku sądu grodzkiego do sądu okręgowego, jednak z następującymi zmianami:

1) nieważność¹⁾ zachodzi również, jeżeli sąd grodzki orzekł w sprawie należącej bez względu na wartość przedmiotu sporu do właściwości sądu okręgowego²⁾;

2) w przypadkach, gdy wyroku się nie doręcza³⁾, apelacja służy stronie tylko wtedy, gdy we właściwym terminie zażądała sporządzenia wyroku z usadnieniem na piśmie; termin do apelacji biegnie od dnia zawiadomienia strony, że wyrok z usadnieniem został sporządzony.

1) 416; 2) 13 § 2; 3) 396 § 1.

Rozdział II.

Zażalenie.

Art. 426. § 1. Od postanowień¹⁾ sądu okręgowego jakoteż od zarządzeń przewodniczącego, o ile kodeks nie zawiera odmiennego²⁾ przepisu, służy zażalenie do sądu apelacyjnego w terminie tygodniowym.

§ 2. Od postanowienia, zawartego³⁾ w wyroku⁴⁾, można założyć zażalenie bądź odrębnie bądź w apelacji do wyroku.

1) 381 i nast., 396 § 2; 2) p. wskazówki praktyczne; 3) 241, 244; 4) 474, 485.

p. a. 514, 515, 521. p. n. 567, 568. p. r. 783, 785.

Art. 427. § 1. Jeżeli niema odmiennego przepisu, zażalenie nie wstrzymuje ani postępowania w sprawie, ani wykonania zaskarżonego postanowienia.

§ 2. Jednak sąd okręgowy może wstrzymać wykonanie postanowienia aż do rozstrzygnięcia zażalenia. Od tego postanowienia niema środka odwoławczego.

p. a. 524. p. n. 572. p. r. 787.

Art. 428. § 1. Przepisy o apelacji¹⁾ mają odpowiednie zastosowanie od zażalenia z tą zmianą, że niema zażalenia wzajemnego³⁾ i że sąd okręgowy przedstawia akta sądowi apelacyjnemu niezwłocznie³⁾ po doręczeniu⁴⁾ zażalenia stronie przeciwnej⁵⁾, odpowiedź⁶⁾ zaś na zażalenie wnosi się w terminie tygodniowym wprost do sądu apelacyjnego.

§ 2. Sąd apelacyjny rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu niejawnem⁷⁾; przed rozstrzygnięciem może zażądać wyjaśnień, a w razie potrzeby zarzą-

dzić przeprowadzenie dowodów⁸⁾ lub wyznaczyć⁹⁾ rozprawę.

1) 400—425; 2) 404; 3) 405; 4) 144 § 1; 5) 84, 144 § 2;

6) 405; 7) 406, 407; 8) 259; 9) 173.

p. a. 526.

Art. 429. Zażalenie od orzeczenia co do natychmiastowej wykonalności¹⁾ wyroku sądu apelacyjnego rozstrzygnie niezwłocznie po nadejściu aktu z sądu okręgowego.

1) 362.

Art. 430. Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się odpowiednio do zażalenia od postanowienia sądu grodzkiego¹⁾ do sądu okręgowego.

1) 390.

Rozdział III.

Kasacja.

Art. 431. § 1. Od wyroków drugiej instancji służy skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego.

§ 2. Z wyrokami zrównane są postanowienia¹⁾ drugiej instancji, kończące postępowanie.

1) 384.

p. a. 502. p. n. 545. p. r. 792.

Art. 432. § 1. W sprawach o roszczenia majątkowe skarga kasacyjna służy tylko wówczas, gdy wartość przedmiotu¹⁾ zaskarżenia²⁾ przenosi pięćset złotych. Co do oznaczenia tej wartości stosuje się odpowiednio przepisy o wartości przedmiotu sporu.

§ 2. Skarga kasacyjna nie służy w sprawach o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania³⁾.

1) 15 i nast.; 2) 434; 3) 10 pkt. 3 c, 397, 398, XX, XXV.

p. a. 502. p. n. 546.

Art. 433. Skargę kasacyjną oprzeć można na następujących podstawach:

1) na naruszeniu prawa materialnego przez błędną jego wykładnię¹⁾, lub niewłaściwe zastosowanie;

2) na pogwałceniu istotnych przepisów postępowania²⁾, jeżeli uchybienia te mogły wpłynąć stanowczo na wynik sprawy.

1) XVII § 1 pkt. 1; 2) 438, 441.

p. a. 503. p. n. 547. p. r. 793.

Niedopuszczalne jest powoływanie się w piśmie rewizyjnym (kasacyjnym) na wywody odwołania, gdyż to zwraca się przeciw wyrokowi pierwszej instancji, podczas gdy rewizja (kasacja) ma się zająć wyrokiem drugiej instancji. (O. S. N. z 20 III. 1929. III Rw. 169/28. P. P. A. z 1929, poz. 87, str. 142).

Sąd Najwyższy rozpatrując rewizję (kasację) zbadać ma także z urzędu sprawę dopuszczalności drogi sądowej, chociażby co do niej istniały już zgodne orzeczenia obu niższych instancji. (O. S. N. z 7/VI. 1927. III. Rw. 905/27, O. S. P. VI. poz. 484, str. 552).

Także w odpowiedzi rewizyjnej (kasacyjnej) podniesiony zarzut mylnej oceny prawnej wyroku odwoławczego może być przez sąd rewizyjny uwzględniony (O. S. N. z 22/XII 1925, III Rw. 2379/25, Gł. Pr. z r. 1925, Nr. 6, str. 253).

Przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron przez sąd apelacyjny nie uzasadnia żadnej przyczyny rewizyjnej (kasacyjnej); Przyczyny rewizyjnej z § 503 l. 4 (obecnie 433 pkt. 1) (kasacyjnej) nie można opierać na innym niż przez sąd apelacyjny ustalonym stanie faktycznym (O. S. N. z 8/VIII. 1928, III Rw. 1799. O. S. P. VIII. poz. 194.)

Rewizja nie może być oparta na zarzucie mylnej oceny sprawy pod względem faktycznym. (O. S. N. z 9/XI. 1927. III Rw. 2234/27. P. P. A. z 1928, poz. 168, str. 178).

Art. 434. Skarga kasacyjna powinna czynić zadość ogólnym warunkom pisma procesowego¹⁾ tudzież zawierać oznaczenie zaskarżonego wyroku, przytoczenie podstaw²⁾ kasacyjnych oraz ich uzasadnienie³⁾, jakoteż wniosek⁴⁾ o uchylenie⁵⁾ lub zmianę⁶⁾ wyroku w całości, bądź w części. W sprawach o roszczenia majątkowe należy podać także wartość przedmiotu zaskarżenia⁷⁾.

¹⁾ 136 i nast. ²⁾ 433. ³⁾ 439 § 3. ⁴⁾ 439 § 3. 441. ⁵⁾ 444. 447. ⁶⁾ 446. ⁷⁾ 432.

p. a. 506. p. n. 554, 554. p. r. 798.

Pismo rewizyjne, (kasacyjne) musi zawierać w szczególności wyraźne oświadczenie czy żąda się uchylenia lub zmiany wyroku i w jakim zakresie. Ogólnikowe oświadczenie, że wnoszący rewizję ponawia wnioski w piśmie rewizyjnym nie uchodzi za przepisany ustawą wniosek rewizyjny. (O. S. N. z 29/VII 1924, III Rw. 822/29, P. P. A. z 1924, poz. 269. str. 303).

Pismo rewizyjne (kasacyjne) oprócz innych wymogów pisma przygotowawczego winno zawierać krótkie określenie przyczyn zaskarżenia. Powołanie się na wywody odwołania nie czyni jeszcze temu wymogowi zadość. Rewizja (kasacja) jako samostne pismo, winna sama określać wszystkie przyczyny zaskarżenia wyroku sądu odwoławczego (O. S. N. z 10/IX 1929, III Rw. 2817/28. P. P. A. z 1930, poz. 62, str. 91).

Rewizja żądająca tylko zmiany uzasadnienia wyroku sądu, odwoławczego nie jest dopuszczalna. (O. S. N. z 14/VI 1927, III Rw. 1112/27. O. S. P. VI, poz. 328, str. 387).

Wniosek rewizyjny (kasacyjny) opiewający na zmianę wyroku drugiej instancji przez uchylenie wyroku pierwszej instancji jest niewystarczające. Rewizja (kasacja) zawierająca tylko taki wniosek, będzie odrzucona. (O. S. N. z 1/V 1928, III Rw. 686/28. P. P. A. z 1928, poz. 392, str. 462).

Wniosek rewizyjny „na zarządzenie co ze sprawy wypadnie“

nie odpowiada przepisowi § 506 l. 2 p. c. (obecnie 434 k. p. c.) i powoduje odrzucenie rewizji (O. S. N. z 20/XI 1929 III Rw. 2000/29. P. P. A. z 1929, poz. 29 str. 45)

Art. 435. § 1. Skargę kasacyjną wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony¹⁾ wyrok. Skarga winna być wniesiona w terminie²⁾ miesięcznym od doręczenia³⁾ wyroku⁴⁾ stronie skarżącej⁵⁾.

§ 2. Do skargi należy dołączyć dowód wpłacenia przepisanej kaucji, bez której skarga jest niedopuszczalna⁶⁾. Strona zwolniona od opłat sądowych nie składa kaucji,

1) 431. 2) 180 i nast. 3) 144. 4) 361. 5) tj. wnoszącemu skargę kasacyjną. 6) 435,

p. a. 505. p. n. 552, 553. p. r. 796, 797.

Czasokres do wniesienia rewizji liczy się dla działacza ubocznego według dnia doręczenia wyroku sądu odwoławczego stronie głównej. (O. S. N. z 7/VIII 1923. III Rw. 833/23. P. P. A. z 1923, str. 325).

Art. 436. § 1. Sąd drugiej instancji odrzuci¹⁾ na posiedzeniu niejawnem skargę kasacyjną wniesioną po upływie przepisanego terminu²⁾ lub z innych przyczyn niedopuszczalną³⁾, jakoteż skargę, której braków strona nie uzupełniła⁴⁾ w wyznaczonym terminie.

§ 2. Od postanowienia⁵⁾, odrzucającego skargę kasacyjną, służy zażalenie⁶⁾ do Sądu Najwyższego w terminie tygodniowym⁷⁾ od doręczenia⁸⁾ postanowienia.

1) 428; 2) 435; 3) 432; 4) 141, analog. 403, 438; 5) 381; 6) 426, 448; 7) 180 i nast.; 8) 144 § 1.

p. a. 507. p. n. 554 a.

Art. 437. Strona przeciwna może wnieść odpowiedź¹⁾ na skargę w terminie dwutygodniowym²⁾

od doręczenia³⁾ jej⁴⁾ skargi kasacyjnej. Po upływie terminu na wniesienie odpowiedzi lub po zarządzeniu doręczenia odpowiedzi, sąd drugiej instancji niezwłocznie przedstawi skargę i odpowiedź z aktami obu instancyj Sądowi Najwyższemu.

1) analog. 407; 2) 180 i nast., analog. 407; 3) 144 § 1;

4) 84, 144 § 2 i 3.

p. a. 507.

Art. 438. Sąd Najwyższy na posiedzeniu niejawnem odrzuca skargę kasacyjną, jeżeli ulegała odrzuceniu przez sąd drugiej instancji¹⁾, bądź też zwraca ją temuż sądowi celem usunięcia dostrzeżonych braków²⁾. Sąd Najwyższy może rozpoznać również na posiedzeniu niejawnem sprawę, jeżeli skarga oparta jest wyłącznie na pogwałceniu przepisów postępowania³⁾, lub jeżeli obie strony zrzekły się rozprawy⁴⁾.

1) 436 § 1; 2) 141, 436, analog. 403; 3) 433 § 2; 4) analog. 407.

p. a. 510. p. r. 802¹

Art. 439. § 1. Poza przypadkami wymienionemi w artykule poprzedzającym wyznaczona¹⁾ będzie rozprawa²⁾. Zawiadomienie o terminie rozprawy wysyła się stronom³⁾ jedynie na ich żądanie, wyrażone na piśmie⁴⁾, i tylko do miejsca zamieszkania wskazanego w Warszawie.

§ 2. Sędzia sprawozdawca⁵⁾ przedstawia na rozprawie zwięźle stan sprawy ze szczególnem uwzględnieniem podstaw⁶⁾ i wniosków kasacyjnych.

§ 3. Rozprawa odbywa się w granicach⁸⁾ skargi kasacyjnej, jednak strony⁹⁾ mogą przytaczać nowe uzasadnienie¹⁰⁾ podstaw kasacyjnych.

1) 173; 2) 228; 3) 84 i nast.; 4) w skardze kasacyjnej, odpowiedzi na skargę, lub w innym piśmie procesowem; 5) 228,

233, analog. 408, 413 § 1, Rozp. wyk. 132; ⁴⁾ 433, 434; ⁷⁾ 434, zob. też 441; ⁸⁾ 434, 441; ⁹⁾ 84 i nast., 434; ¹⁰⁾ 433.

p. a. 509. p. r. 802, 803.

Art. 440. Postępowanie przed Sądem Najwyższym ulega zawieszeniu jedynie na zgodny wniosek obu stron¹⁾).

¹⁾ 206 § 1, 84 i nast.

Art. 441. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach¹⁾ skargi kasacyjnej, jednak bierze z urzędu²⁾ pod rozwagę, czy wyrok zaskarżony nie zapadł z pogwałceniem istotnych przepisów postępowania³⁾ lub czy nie sprzeciwia się porządkowi publicznemu.

¹⁾ 433, 434, 439 § 3; ²⁾ analog. 415 § 2; ³⁾ 433 pkt. 2;

p. a. 504. p. n. 559.

Art. 442. § 1. Sąd Najwyższy orzeka po wysłuchaniu wniosków prokuratora.

§ 2. Prokurator przedstawia swoje wnioski ustnie po sprawozdaniu sędziego, a na rozprawie po głosach stron¹⁾).

¹⁾ XXIV; Zob. też 446 § 2.

p. a 509. p. n. 557 a. p. r. 803, 804.

Art. 443. Sąd Najwyższy oddala skargę, jeżeli niema usprawiedliwionych podstaw¹⁾ kasacyjnych, albo jeżeli wyrok zaskarżony pomimo błędnego uzasadnienia w wyniku ostatecznym odpowiada prawu.

¹⁾ 433.

p. n. 563.

Art. 444. Sąd Najwyższy w miarę uwzględnienia skargi uchyla¹⁾ wyrok zaskarżony w całości lub w części i odsyła sprawę do ponownego rozpoznania sądowi, który wydał wyrok, lub innemu

sądowi równorzędnemu. W razie odesłania sprawy temu samemu sądowi, sąd ten rozpozna ją w innym składzie sędziów.

¹⁾ analog. 415, 419; zob. też 446, 447.

p. a. 510. p. n. 564, 565. p. r. 809.

Art. 445. Sąd, któremu sprawa została odesłana¹⁾, związany jest wykładnią prawa, zawartą w orzeczeniu Sądu Najwyższego. Nie można opierać skargi kasacyjnej na wyrok, wydany po ponownem rozpoznaniu sprawy, na podstawach sprzecznych z wykładnią prawną ustaloną przez Sąd Najwyższy.

¹⁾ 444.

p. a. 511. p. n. 565. p. r. 813.

Art. 446. § 1. Jeżeli Sąd Najwyższy uznał że niema pogwałcenia istotnych przepisów postępowania¹⁾, a zachodzi naruszenie prawa materialnego²⁾, może na wniosek jednej ze stron orzec co, do istoty³⁾ sprawy, zamiast odesłania sprawy do ponownego rozpoznania⁴⁾. Przy wydaniu wyroku Sąd Najwyższy jest związanym stanem faktycznym⁵⁾ ustalonym w zaskarżonym wyroku.

§ 2. Co do istoty sprawy prokurator wniosków nie przedstawia.

¹⁾ 433 pkt. 2; ²⁾ 433 pkt. 1; ³⁾ analog. 419 § 2; ⁴⁾ 444; ⁵⁾ 418.

p. n. 561, 565.

Art. 447 Uchylając¹⁾ wyrok, Sąd Najwyższy może również, zamiast odesłania sprawy sądowi drugiej instancji, znieść całe postępowanie, jeżeli pozew ulegał odrzuceniu²⁾ przez niższe instancje.

¹⁾ 444; ²⁾ zob. też 419 § 1.

p. a. 510.

Art. 448. § 1. Jeżeli niema szczególnych przepisów o postępowaniu przed Sądem Najwyższym, stosuje się odpowiednie przepisy o apelacji¹⁾, a co do zażalenia na odrzucenie²⁾ skargi kasacyjnej oraz na odmowę zwrotu kaucji kasacyjnej stosuje się odpowiednio przepisy o zażaleniu³⁾.

§ 2. Orzeczeń Sądu Najwyższego nie doręcza się stronom z wyjątkiem w sprawach, w których uczestniczy Prokuratorja Generalna.

1) 400—425; 2) 436 § 2; 3) 426 i nast.

p. n. 566.

T y t u ł IV.

Wznowienie postępowania.

Art. 449. Na zasadzie przepisów niniejszego tytułu można żądać wznowienia postępowania¹⁾, zakończonogo wyrokiem prawomocnym²⁾.

1) XLII: 3) 387.

Art. 450. Można żądać wznowienia postępowania i uchylenia wyroku¹⁾ z powodu nieważności²⁾:

1) jeżeli orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy³⁾, a strona przed prawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia;

2) jeżeli strona wskutek naruszenia przepisów prawa, pozbawiona była możności działania lub nie mając zdolności procesowej nie była należycie zastąpiona⁴⁾; jednak nie można żądać wznowienia, jeżeli brak zastępstwa zarzucano przed uprawnomocnieniem się wyroku albo jeżeli strona potwierdziła dokonane czynności procesowe.

1) 510 § 1 pkt. 5; 2) 451; 3) 54, 416 pkt. 6; 4) 63. 64, 416 pkt. 2 i 7, 456.

p. a. 529. p. n. 578. p. r. 792.

Skargi nieważności nie można oprzeć na twierdzeniu, że strona nie była obecną, jeśli nieobecnego zastępował kurator. Jeżeli strona druga działając podstępnie, postawiła wniosek o ustanowienie kuratora, należy wnieść skargę o wznowienie. (O. S. N. z 13/IX, 1921 III. R. 690/21 P. P. A. z 1924 r. str. 24.)

Skarga o nieważność nie może być skierowaną przeciw osobie innej, aniżeli tej, która była w sporze głównym przeciwnikiem procesowym skarżącego. (O. S. N. z 13/IV 1926 r. III R. 13/26 O. S. P. V. 357).

Art. 451. Niema skargi o wznowienie od wyroków Sądu Najwyższego z powodu nieważności¹⁾.

¹⁾ 450.

Art. 452. § 1. Można również żądać wznowienia na tej podstawie:

1) że wyrok został oparty na dokumencie podrobionym bądź sfałszowanym, lub na skazującym wyroku karnym, następnie uchylonym;

2) że wyrok został uzyskany przez czyn karalny¹⁾.

§ 2. Można również żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia prawomocnego orzeczenia, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, bądź takich nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ istotny na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

¹⁾ 453.

p. a. 530. p. n. 580. p. r. 794, 805.

Wznowienie postępowania zamkniętego wyrokiem Sądu Najwyższego nie można się domagać z powodu faktu zaszłego po wyroku drugiej instancji (O. S. N. z 21/VI. 1921 Cg. 2/21. O. S. P. I. poz. 362 str. 339).

Art. 453. Można żądać wznowienia z powodu czynu karalnego¹⁾ jedynie wówczas, gdy czyn został ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że postępowanie karne nie może być wszczęte lub że zostało umorzone z innych przyczyn, niż brak dowodów.

¹⁾ 452 § 1 pkt. 2.

p. n. 581.

O. M. Audjencję do ustnej rozprawy na skargę o wznowienie należy wyznaczyć także wtedy, jeżeli postępowanie karne przeciwko świadkowi lub biegłemu lub przeciwko stronie z powodu fałszywego świadectwa lub fałszywej przysięgi wdrożone wprawdzie z powodu braku podmiotowej istoty czynu (n. p. brakującej poczytalności w czasie czynu) do zasądzenia nie doprowadziło, atoli świadectwo albo przysięga, uznane zostały przez sąd karny jako przedmiotowo fałszywe.

Art. 454. Sąd, który wydał zaskarżony wyrok, jest właściwy do wznowienia postępowania z przyczyn nieważności¹⁾. Gdy zaskarżono wyrok różnych instancyj, jest właściwy sąd instancji wyższej. Do wznowienia na innej²⁾ podstawie jest właściwy sąd, który ostatni orzekał co do istoty sprawy.

¹⁾ 450 ; ²⁾ 452.

p. a. 532 ; p. n. 584.

Skarga o wznowienie wniesiona do sądu niewłaściwego w terminie ustawowym, nie może być uważaną za spóźnioną, jeżeli ją ten sąd odstąpi sądowi właściwemu (O. S. N. z 13 IV. 1927. III. R. w. 102/27 O. S. P. VI. poz. 329).

Oznaczenie w skardze o wznowienie wartości przedmiotu sporu, jest tak dla właściwości, jak i postępowania sądowego bez znaczenia prawnego (O. S. N. z 5 III. 1924 III. R. 157/24. O. S. P. III. 424 str. 403).

Art. 455. § 1. Skargę o wznowienie wnosi się w terminie miesięcznym, licząc¹⁾:

1) w przypadku udziału sędziego wyłączonego²⁾ — od dnia, w którym strona dowiedziała się o przyczynie wyłączenia;

2) w przypadku, jeżeli strona pozbawiona była możliwości działania lub nie była należycie zastąpiona³⁾. — od dnia, w którym zaskarżony wyrok doręczono stronie albo jej zastępcy ustawowemu⁴⁾;

3) w przypadku czynu karalnego⁵⁾ lub uchylenia wyroku skazującego⁶⁾ — od dnia uprawomocnienia się wyroku lub postanowienia, zapadłego w postępowaniu karnem;

4) przypadkach późniejszego wykrycia orzeczenia⁷⁾, albo nowych faktów i dowodów⁷⁾ — od dnia, w którym strona dowiedziała się o nich.

§ 2. Bieg terminu rozpoczyna się nie wcześniej, jak od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego wyroku.

1) 181; 2) 450 pkt. 1; 3) 450 pkt. 2; 4) 144 § 2; 5) 452 § 1 pkt. 2; 6) 452 § 1. pkt. 1; 7) 452 § 2; zob. też 511.

p. a. 534. p. n. 586. p. r. 796, 797.

Art. 456. Po upływie lat dziesięciu od uprawomocnienia się wyroku nie można żądać wznowienia z wyjątkiem przypadku, jeżeli strona pozbawiona była możliwości działania¹⁾ lub nie była należycie zastąpiona¹⁾.

¹⁾ 450 pkt. 2.

p. a. 534. p. r. 806.

Art. 457. Skarga o wznowienie powinna czynić zadość warunkom pozwu¹⁾, tudzież zawierać oznaczenie zaskarżonego wyroku, podstawę²⁾ wznowienia i jej uzasadnienie, okoliczności stwierdzające zachowanie terminu³⁾ do wniesienia skargi, wreszcie wnioski o uchylenie lub zmianę zaskarżonego wyroku.

1) 210; 2) 450, 452. 3) 455, 456.

p. a. 533, 536. p. n. 583, 587, 588. p. r. 798.

W skardze o wznowienie wartość przedmiotu sporu nie może być inną niż była w sporze głównym. (O. S. N. z 7/IX. 1925 III. Rw. 1458/25. P. P. A. z 1926 r. poz. 22 str. 21).

Art 458. § 1. Sąd¹⁾ zbada na posiedzeniu niejawnem, czy skarga jest wniesiona w terminie²⁾ i czy opiera się na ustawowej³⁾ podstawie wznowienia. Na żądanie sądu¹⁾ skarżący uprawdopodobni²⁾ okoliczności, stwierdzające zachowanie terminu lub dopuszczalność wznowienia. W braku jednego z warunków ustawowych sąd¹⁾ skargę odrzuci⁵⁾, w przeciwnym razie wyznaczy⁶⁾ rozprawę.

§ 2. Sąd¹⁾ również skargę odrzuci⁵⁾ na rozprawie, jeżeli okaże się brak ustawowej podstawy wznowienia albo niezachowanie terminu.

1) 390; 2) 455, 456; 3) 450, 452; 4) 268; 5) postanowieniem 381; 6) 173.

p. a. 538, 543. p. n. 589.

Skargę o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem, należy odrzucić bez rozpisywania rozprawy, jeżeli oparto ją na faktach dla rozstrzygnięcia sprawy niestanowczych. (O. S. N. z 15/VII. 1922. Cg 2/22 O. S. P. II. poz. 53).

Art. 459. § 1. Sąd¹⁾ postanowi po rozważeniu stanu rzeczy, czy naprzód rozstrzygnąć tylko o dopuszczalności²⁾ wznowienia, czy też połączyć badanie dopuszczalności z rozpoznaniem sprawy.

§ 2 Od postanowienia, dopuszczającego wznowienie niema zażalenia.

1) 390; 3) 450, 452, 455. 456; zob. 241, 460.

p. a. 540, 541. p. n. 590.

O. M. Wskutek wznowienia postępowania zapada nowy wyrok w sprawie głównej. Wyrokiem tym, może być wyrok

pierwotnie wydany także na niekorzyść żądającego wznowienia zmieniony.

W sporze o wznowienie sąd nie jest powołany do badania słuszności oceny prawnej rozstrzygnięcia w sporze głównym, i ta tylko ocena miarodajną jest przy rozstrzygnięciu zaistnienia warunków skargi o wznowienie (O. S. N. Nr. III. 1 Rw. 949/29. z 5/III. 1930 P. P. A. z 1930 poz. 217 str. 341).

Art. 460. Jeżeli Sąd Najwyższy jest właściwy¹⁾ do rozstrzygnięcia o wznowieniu, wyda tylko postanowienie o dopuszczalności wznowienia, natomiast rozpoznanie sprawy przekazuje sądowi drugiej instancji.

¹⁾ Co do właściwości sądu 454.

Art. 461. Sędzia, którego udział¹⁾ lub zachowanie się²⁾ w procesie poprzednim jest podstawą skargi, jest wyłączony od orzekania w postępowaniu ze skargi o wznowienie.

²⁾ 450 pkt. 2; ¹⁾ 452 § 1 pkt. 2.

p. a. 537.

Art. 462. Do postępowania ze skargi o wznowienie stosuje się odpowiednio poza przepisami niniejszego tytułu inne przepisy kodeksu.

p. n. 585.

Jeżeli w toku sporu wznowionego nastąpi zmiana skargi wartość przedmiotu sporu może być inaczej oznaczona niż w sporze pierwotnym. (O. S. N. z 17/XI. 1926 Ifl. Rw. 1250/26 P. P. A. z 1927 r. poz. 133 str. 147).

Art. 463. Wniesienie skargi o wznowienie nie tamuje wykonania zaskarżonego wyroku. Jednak sąd¹⁾ może na wniosek strony²⁾ wstrzymać wykonanie wyroku w razie uprawdopodobnienia³⁾, że skarżącemu grozi niepowetowana szkoda, chyba,

że strona przeciwna złoży odpowiednie zabezpieczenie⁴⁾).

1) 390; 2) 84; 3) 268; 4) 222.

Art. 464. Dalsze wznowienie jest niedopuszczalne od prawomocnego orzeczenia, zapadłego wskutek skargi o wznowienie.

Tytuł V.

Postępowania odrębne.

Rozdział I.

Postępowanie nakazowe.¹⁾

Art. 465. Powód może żądać w pozwie, aby sąd²⁾ wydał przeciwko pozwanemu nakaz zapłaty wierzytelności pieniężnej, albo uiszczenia innych rzeczy zamiennych, jeżeli żądanie³⁾ pozwu jest uzasadnione w całości dołączonymi⁴⁾ do pozwu dokumentami⁵⁾, bądź publicznymi⁶⁾, sporządzonymi przez władze lub urzędy polskie, bądź prywatnymi⁷⁾, na których podpisy uwierzytelniane są przez sąd lub notariusza w Polsce.

1) 185; 2) 390; 3) 210 § 1 pkt. 1; 4) 137 § 1 pkt. 3; 5) 474; 6) 269; 7) 271;

p. a. 548. p. n. 592, 593.

Art. 466 § 1. Powód może również żądać wydania nakazu zapłaty przeciwko każdemu zobowiązanemu z weksłu lub czeku, jeżeli roszczenie opiera się na weksłu lub czeku, mającym wszelkie warunki ważności¹⁾ i nie nasuwającym podejrzenia co do jego prawdziwości.

§ 2. Do pozwu należy dołączyć weksel lub czek oraz wszystkie dokumenty²⁾, potrzebne do uzasadnienia roszczenia.

§ 3. Nakaz na rzecz osoby, która z weksłu

lub czeku nie jest bezpośrednio uprawnioną, wydać można jedynie wtedy, gdy przejście prawa na nią udowodnione jest dokumentami, wymienionymi w artykule poprzedzającym.

¹⁾ art. 1, 2, 99, 100 prawa wekslowego i art. 1 prawa czekowego; ²⁾ 137 § 1 pkt. 3. 139.

p. a. 549—557.

W razie braku istotnych cech weksłu, należy skargę wekslową jako nienadającą się do postępowania odrzucić, przyczem dla oceny ważności weksłu wyłącznie miarodajną jest chwila wniesienia skargi. Późniejsze uzupełnienie istotnych cech weksłu jest bez znaczenia (O. S. N. z z 17/X, 1928. III. Rw. 1367/28 P. P. A. z 1929 r. str. 171 oraz Cz. S. Nr. 3—4 z 1929 str. 38 z 1929).

Prawo żądania wcześniejszej zapłaty sumy wekslowej przed terminem płatności przysługuje posiadaczowi weksła tylko przeciw osobom obowiązany w drodze zwrotnego poszukiwania nie zaś przeciw akceptantowi weksłu lub przeciw wystawcy weksłu własnego (O. S. N. z 5/II. 1930 Nr. III. 1 Rw. 1996/29 P. P. A. z 1930 poz. 108 str. 177)

Sąd jest obowiązany jedynie przed wydaniem nakazu zapłaty z urzędu badać czy osnowa weksłu uprawnia żądanie wydania nakazu zapłaty, natomiast w sporze wynikłym wskutek wniesienia zarzutów wekslowych, badanie to nie może mieć miejsca, jeżeli w tym kierunku zarzutu nie podniesiono. Spóźnione zarzuty prawne nie mogą być uwzględnione w sporze wekslowym, zarówno jak zarzuty faktyczne. (O. S. N. z 10/VII. 1930 Nr. III. 1 Rw. 1938/30 P. P. A. z 1230 poz. 299 str. 472).

Art. 467. Jeżeli z samego dokumentu, weksłu lub czeku wynika, że przeciwko roszczeniu mógłby być podniesiony zarzut przedawnienia¹⁾, nakaz wydać można jedynie wówczas, gdy powód udowodni w pozwie przerwanie lub wstrzymanie bie-

gu przedawnienia dokumentami publicznymi lub uwierzytelnionymi²⁾).

¹⁾ art. 70, 101 prawa wekslowego, 45 prawa czekowego;
²⁾ 465.

p. a. 549,

Przedawnienie wekslowe kończy się w dniu odpowiadającym swą datą dniowi następnemu po dniu płatności (O. S. N. z 10/XII. 1929 Nr. III. 1 Rw. 746/29 P. P. A. z 1930 poz. 109. str. 179).

Jeżeli w skardze wekslowej powód podał także cywilnoprawny tytuł zobowiązania, sąd powinien rozpatrzyć skargę na podstawie cywilno-prawnego tytułu, choć zobowiązanie wekslowe przeciw pozwanemu przez przedawnienie zgasło. (O. S. N. z 14/IX. 1927 III Rw. 1705/26 P. P. A. z 1928 r. poz. 49 str. 48).

Art. 468. Jeżeli nie można¹⁾ wydać nakazu, a pozew nadaje się do zwykłego postępowania w tym samym sądzie, wówczas zastosować należy odpowiednie przepisy kodeksu²⁾); w razie przeciwnym należy pozew odrzucić³⁾).

¹⁾ 465—467; ²⁾ 228, 390; ³⁾ 217

p. a. 554.

Wekslowy nakaz zapłaty nie może być wydany przeciw spółdzielni na podstawie weksłu przyjętego przez stowarzyszenie zarobkowe i gospodarcze z którego spółdzielnia powstała na podstawie zmiany statutu, jeżeli zmiany tej nie wykazano dokumentem w skardze wekslowej (S. O. N. z 16/IV. 1924. III. Rw. 191/24 S. O. P. III. poz. 370 str. 353).

Skargą o wydanie wekslowego nakazu zapłaty nie można dochodzić odsetek umownych lub bankowych nie wyrażonych w wekslu. Stopa procentowa wyrażona w wekslowym nakazie zapłaty chociażby wyższa od stopy odsetek prawnych obowiązuje dłużnika, jeżeli nie wniósł przeciw niej zarzutów, chociaż to uczynić mógł. Z obniżenia stopy procentowej wprowadzonej

po wydaniu wekslowego nakazu zapłaty dłużnik może korzystać (O. S. N. 28/X. 1929 III. R. 840/29. O. S. P. IX. poz. 18. str. 11).

Art. 469. § 1, Nakaz wydaje sąd¹⁾ w osobie jednego sędziego bez rozprawy i bez wezwania pozwanego, któremu doręcza się pozew wraz z nakazem²⁾ i odpisami²⁾ dokumentów.

§ 2. Sąd orzeka nakazem, że pozwany ma w ciągu tygodnia, a gdy chodzi o roszczenie z wekslu lub czeku, w ciągu dni trzech od doręczenia, zaspokoić roszczenie w całości wraz z kosztami³⁾, albo wnieść w tymże terminie zarzuty⁴⁾.

1) 390; 2) 144, 3) 109; 4) 471;

p. a. 550, 557.

Tylko zarzuty w trzydniowym terminie przeciw wekslowemu nakazowi zapłaty mogą stanowić przedmiot ustnej rozprawy, później dopuszczalne jest jedynie ich bliższe szczegółowe określenie (O. S. N. z 19/VIII. 1930. Nr. III. 1. R. 1007/30 P. P. A. z 1930 r. poz. 300 str. 473).

Zarzuty wekslowe wniesione w języku niemieckim należy odrzucić (ust. z 31/7 1924 poz. 757. Dz. U. R. P.). (O. S. N. z 28 X 1926. III. R. 901/26. P. P. A. z 1927 r. poz. 70 str. 60).

Zarzut zapłaty sumy wekslowej zgłoszony dopiero na rozprawie ustnej jest spóźniony. (O. S. N. z 16/IX 1929. III. R. 841/29. O. S. P. IX. poz. 585. str. 554).

Zarzut, że weksel oddany i podpisany w stanie niewypełnionym, później wypełniono niezgodnie z wolą podpisanych osób, jest dopuszczalny przeciw posiadaczowi w złej wierze (O. S. N. z 25/XI 1927. V. C 243/27. O. S. P. VII. poz. 131 str. 130).

Art. 470. § 1. Nakaz od chwili wydania stanowi tytuł zabezpieczenia¹⁾, a jeżeli był wydany na podstawie wekslu lub czeku staje się nadto natychmiast wykonalnym²⁾ z upływem terminu³⁾ udzielonego do zaspokojenia roszczenia.

§ 2. Sąd na wniosek pozwanego może ograniczyć zabezpieczenie według swego uznania, a w razie wniesienia zarzutów wstrzymać wykonanie nakazu.

§ 3. Nakaz prawomocny ma skutki⁴⁾ wyroku prawomocnego.

¹⁾ XXI; ²⁾ 362 pkt; 6; ³⁾ 469 § 2; ⁴⁾ 388, 389, 217, 416 pkt. 4, 484, zob. też. 452 § 2 i 510 § 1 pkt. 5.

Art. 471. § 1. Pismo¹⁾, obejmujące zarzuty, należy wnieść do sądu, który wydał nakaz.

§ 2. Pismo powinno zawierać wszystkie te zarzuty, które w postępowaniu przed sądem okręgowym należy pod przepisany rygorem zgłosić przed wdaniem się²⁾ w spór co do istoty sprawy. Fakty i dowody mogą być przytaczane aż do zamknięcia rozprawy³⁾, jak w zwykłym postępowaniu.

§ 3. Przewodniczący⁴⁾ zarządzi doręczenie⁵⁾ pisma powodowi z jednoczesnem wyznaczeniem⁶⁾ terminu rozprawy.

§ 4. Pisma spóźnione⁷⁾ sąd⁸⁾ odrzuci⁹⁾ bez rozprawy.

¹⁾ 136 i nast.; ²⁾ 242; ³⁾ 238; ⁴⁾ 390 § 2; ⁵⁾ 144; ⁶⁾ 228, 173; ⁷⁾ 469 § 2; ⁸⁾ 390; ⁹⁾ postanowieniem 381;

p. a. 552.

Art. 472. Sąd¹⁾ po przeprowadzeniu rozprawy orzeknie wyrokiem²⁾, że nakaz utrzymuje w mocy, albo że go uchyla w całości lub w części i w tym zakresie żądania powoda oddala.

¹⁾ 390; ²⁾ inaczej w wypadku art. 473;

p. a. 552, 553.

Art. 473. Jeżeli pozwany cofnął¹⁾ zarzuty, sąd orzeknie postanowieniem, że nakaz pozostaje w mocy. W tym przypadku co do kosztów stosuje się

odpowiednio przepisy o kosztach, przewidziane w razie cofnięcia pozwu²⁾).

¹⁾ 136 i nast.; 175 § 1 pkt. 3; zob. też 382. 404 § 2;

²⁾ 219 § 2.

p. a. 552.

Art. 474. W braku przepisów szczególnych, stosuje się w postępowaniu nakazowym przepisy niniejszego kodeksu, jednak do pozwu nie można dołączać odpisów zamiast oryginałów¹⁾, od wydania nakazu nie służą środki odwoławcze²⁾ z wyjątkiem zażalenia³⁾ od orzeczenia o kosztach⁴⁾ i powództwo wzajemne⁵⁾ jest niedopuszczalne.

¹⁾ 465, 466 § 2; zob. też 140, 275; ²⁾ 400—448; ³⁾ 426;

⁴⁾ 111; ⁵⁾ 220.

p. n. 595.

Art. 475. W razie uwzględnienia zażalenia od odmowy¹⁾ wydania nakazu, sąd drugiej instancji odsyła sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

¹⁾ 468. O. M. Postanowienie, którem wniosкови o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym odmówiono i równocześnie wyznaczono posiedzenie do ustnej rozprawy, może być w odniesieniu do punktu pierwszego zaczepione drogą zażalenia, przez to jednak nie zostaje naruszonem wezwanie do rozprawy.

Rozdział II.

Postępowanie upominawcze.¹⁾

Art. 476. Powód w pozwie, którym dochodzi w sądzie grodzkim od swego dłużnika osobistego sumy pieniężnej do wysokości tysiąca²⁾ złotych, może żądać, aby sąd wydał przeciwko pozwanemu nakaz zapłaty.

¹⁾ XI. ²⁾ 10 pkt. 1.

§§ 1, 2 i 19 ust. z 27/4 1873 Nr. 67 austr. Dz. u. p. w brzmieniu noweli o ulżeniu sądom ces. rozp. z 1/6. 1914. Nr. 118 Dz. u. p. austr. p. n. 688.

Art. 477. § 1. Sąd wydaje nakaz bez rozprawy i bez wezwania pozwanego, któremu doręcza się pozew wraz z nakazem¹⁾.

§ 2. Nakazem sąd orzeka, że pozwany ma w ciągu dwóch tygodni od doręczenia zaspokoić roszczenie w całości wraz z kosztami²⁾, albo wnieść w tym terminie sprzeciw³⁾.

1) 144; 2) 109; 3) 478.

§§ 5, 6 i 7 ust. z 27/4. 1873 Nr. 67. austr. Dz. u. p. w brzmieniu noweli o ulżeniu sądom ces. rozp. z 1/6. 1914 Nr. 118 austr. Dz. u. p. p. u. 692.

Art. 478. § 1. Sprzeciw może być wniesiony w dowolnej formie pod jakąkolwiek nazwą — na piśmie lub ustnie do protokołu¹⁾ sądowego, nawet bez przytoczenia podstaw, faktów i dowodów.

§ 2. Osnowa przepisu niniejszego powinna być podana pozwanemu wraz z nakazem.

1) Zob. 391 § 1.

§ 8. ust. z 27/4. 1873 Nr. 67 austr. Dz. u. p. w brzmieniu noweli o ulżeniu sądom, ces. rozp. z 1/6 1914 Nr. 118. austr. Dz. u. p. p. u. 694.

Art. 479. Sąd bez rozprawy odrzuci²⁾ sprzeciw spóźniony²⁾. Pozwany może postawić wniosek o przywrócenie³⁾ terminu, jeżeli kodeks na to zezwala³⁾. Wniosek uwzględniony ma skutki⁴⁾ sprzeciwu, wniesionego we właściwym czasie⁵⁾.

1) we formie postanowienia 381; 2) 477 § 2; 3) 190; 4) 480; 5) 477 § 2.

§§ 10 i 14 ust. z 27/4. 1873 Nr. 67 austr. Dz. u. p. w brzmieniu noweli o ulżeniu sądom z 1/6. 1914 Nr. 48 austr. Dz. u. p.

Art. 480. § 1. Jeżeli sprzeciw wniesiono we

właściwym czasie¹⁾), nakaz traci moc, nawet gdyby sprzeciw dotyczył tylko części roszczenia, albo był zgłoszony przez któregokolwiek z pozwanych²⁾ o to samo roszczenie.

§ 2. Sprzeciw, zgłoszony co do jednego lub niektórych tylko roszczeń³⁾ objętych wspólnym pozwem, uchyla nakaz jedynie co do nich.

1) 477 § 2; 2) 69; 3) 212.

§ 9. ust. z 27/4. 1873 Nr. 67. austr. Dz. u. p. w brzmieniu noweli o ulżeniu sądom z 1/6 1914 Nr. 118. sustr. Dz. u. p. p. u. 696.

Art. 481. Sąd zarządzi doręczenie¹⁾ sprzeciwu powodowi z jednoczesnem wyznaczeniem²⁾ terminu rozprawy.

1) 144; 2) 173, 228, 393.

§ 19 ustęp 3. ust. z 27/4 1873 Nr. 67 austr. Dz. u. p. w brzmieniu noweli o ulżeniu sądom z 1/6 1914 Nr. 118. austr. Dz. u. p.

Art. 482. § 1. Sąd odmówi¹⁾ wydania nakazu;

1) Jeżeli roszczenie nie nadaje się do dochodzenia w drodze postępowania upominawczego²⁾ lub wogóle procesu cywilnego³⁾;

2) jeżeli z samej osnowy pozwu wynika, że roszczenie jest oczywiście bezzasadne;

3) jeżeli zaspokojenie roszczenia zawisłe jest od świadczenia wzajemnego;

4) jeżeli miejsce pobytu pozwanego nie jest znane, albo gdyby doręczenie mu nakazu nie mogło nastąpić w kraju.

§ 2. Okoliczności powyższe stanowią przeszkodę do wydania nakazu, jeżeli zachodzą choćby co do części roszczenia lub przeciwko jednemu z kilku współpозwanych⁴⁾.

1) postanowieniem 381; 2) 476; 3) 2, 217; 4) 69.

§§ 1, 3, 5 usł. z 27/4. 1873 Nr. 67. austr. Dz. u. p. w brzmieniu noweli o ulżeniu sądom z 1/6 1914 Nr. 118 austr. Dz. u. p.

Art. 483. § 1. Sąd zawiadamia powoda o odmowie¹⁾ wydania nakazu. Od odmowy niema²⁾ zażalenia; natomiast powód może w ciągu miesiąca żądać skierowania sprawy do zwykłego postępowania³⁾.

§ 2. Powód nie traci prawa wytoczenia ponownego powództwa, jeżeli nie skorzystał z tego terminu.

¹⁾ 482; ²⁾ inaczej w postępowaniu nakazowym 475; ³⁾ zob. 468.

Art. 484. Nakaz prawomocny ma skutki¹⁾ prawomocnego wyroku.

¹⁾ zob. uwagę 4 przy art. 470.

Art. 485. W postępowaniu upominawczem w braku przepisów szczególnych stosuje się przepisy niniejszego kodeksu.

KSIĘGA TRZECIA.

Sąd polubowny.

Rozdział I.

Zapis na sąd polubowny.

Art. 486. § 1. Strony w granicach swej zdolności do samodzielnego zobowiązywania się mogą zawrzeć umowę¹⁾ o oddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego (zapis na sąd polubowny).

§ 2. Dopóki strony obowiązują²⁾ taka umowa, nie można żądać rozpoznania sporu przez sąd państwowy³⁾.

¹⁾ 487; ²⁾ 498; ³⁾ 513, 242.

p. a. 577. p. n. 1025. p. r. 1367, 1373.

Zapis na sąd polubowny wiąże tylko te osoby które go zawarły i co najwyżej ich dziedziców. Dlatego, jeżeli w umowie

dzierżawnej (pisemnej) strony zawierające kontrakt umówiły się, że wszelkie spory z tej dzierżawy wyłonić się mogące, mają być rozstrzygane przez Sąd polubowny, wiąże to tylko kontrahentów a nie ewentualnych nabywców w drodze kupna dzierżawnego gruntu, choćby ci w kontrakcie kupna-sprzedaży zobowiązali się że dotrzymają dzierżawy i wszystkich jej warunków. (O. S. N. z 19/II. 1929 III. R. 116/29. P. P. A. z 1929 r. poz. 119 str. 176).

Zapis na sąd polubowny zagraniczny, nie wyłącza dochodzenia roszczenia przed państwowym sądem krajowym (O. S. N. z 21/II. 1929. I. C. 2382/28 O. S. P. VIII. poz. 541 str. 497).

Art. 487. § 1. Zapis na sąd polubowny musi być sporządzony na piśmie¹⁾ i podpisany przez obie strony. W zapisie oznaczyć należy dokładnie przedmiot sporu, bądź stosunek prawny, z którego spór wynikł lub wymiknąć może.

§ 2. Zmiany i uzupełnienia w zapisie wymagają tej samej formy.

1) zob. też 514; nieważność 510 § 1. pkt. 1.

p. a. 577. p. n. 1026. p. r. 1367, 1369, 1371.

Ustawa wymaga do ważności zapisu na sąd polubowny formy pisemnej dlatego, że tylko dokument pozwala szybko i stanowczo zbadać fakt zawarcia umowy oraz ocenienie do jakiego sporu odnosi się zapis. (O. S. N. z 9/IV. 1929 III. 1 R. 445/29. P. P. A. z 1929 poz. 201 str. 290).

Przedłużenie skuteczności zapisu na sąd polubowny, musi być sporządzone pisemnie (O. S. N. z 1/X. 1924 III. R. 242/24. O. S. P. IV. poz. 161 str. 153).

Art. 488. § 1. Sędziego polubownego (arbitra) wyznaczyć można bądź w samym¹⁾ zapisie, bądź po jego sporządzeniu.

§ 2. Każda strona wyznacza jednego sędziego, a wyznaczeni sędziowie wybiorą przewodniczącego sądu polubownego (superarbitra), o ile zapis inaczey nie stanowi.

¹⁾ 496.

p. a. 580. p. n. 1028.

Art. 489. § 1. Sędzią polubownym może być każda osoba fizyczna, nieograniczona w zdolności do działania, umiejąca czytać i pisać.

§ 2. Sędzią polubownym nie może być sędzia państwowy.

p. a. 578.

Art. 490. § 1. Strona, która wyznaczyła sędziego polubownego, zawiadomi o tem przeciwnika, wzywając go, aby w ciągu tygodnia również wyznaczył sędziego polubownego i zawiadomił ją o swym wyborze.

§ 2. Zawiadomienia dokonywa się przez notariusza lub listem poleconym.

§ 3. Jeżeli wyznaczenie sędziego polubownego należy według zapisu do osoby trzeciej, może ją o to wezwać każda strona: w tym przypadku stosuje się również powyższy termin oraz sposób wezwania i zawiadomienia.

p. a. 581. p. n. 1029.

Art. 491. Każdą ze stron wiąże dokonane przez nią wyznaczenie sędziego polubownego, od chwili otrzymania przez przeciwnika o tem zawiadomienia.

p. a. 581. p. n. 1030.

Art. 492. § 1. Jeżeli wezwany nie wyznaczył w terminie sędziego polubownego, albo gdy sędziowie nie zgodzili się na wybór przewodniczącego, sąd państwowy¹⁾ wyznaczy na wniosek²⁾ strony sędziego polubownego lub przewodniczącego, o ile zapis inaczej nie stanowi.

§ 2. Od wyznaczenia sędziego polubownego i przewodniczącego niema zażalenia.

1) 513; 2) 500.

p. a. 582. p. n. 1029 p. r. 1370¹.

Art. 493. § 1. Strona może wyłączyć sędziego polubownego z tych samych przyczyn, które uzasadniają wyłączenie sędziego państwowego i w tym samym czasie¹). Jednak prawo wyłączenia sędziego polubownego przez stronę, która go wyznaczyła, służy jej tylko wtedy, gdy o przyczynie wyłączenia dowiedziała się dopiero po ustanowieniu sędziego.

§ 2. Zapis na sąd polubowny nie może zawierać zastrzeżeń sprzecznych z przepisem tego artykułu.

1) 54, 55.

p. a. 586, 598. p. n. 1032. p. r. 1370².

Art. 494. Z ważnych przyczyn sędzia polubowny może się zwolnić¹) od przyjętego obowiązku.

1) 496.

p. a. 579.

Art. 495. Sąd państwowy¹) na wniosek²) strony wezwie opieszalego sędziego polubownego do spełnienia czynności w przeciągu określonego terminu, a następnie usunie sędziego, jeżeli tenże mimo wezwania nie spełni swych czynności³). Od tego zarządzenia niema zażalenia.

1) 513; 2) 500; 3) 498 § 1 pkt. 5.

Art. 496. Strona może żądać ustanowienia innego sędziego polubownego, gdy sędzia, nie wyznaczony w samym¹) zapisie umarł, został wyłączony²), utracił warunki³) niezbędne do pełnienia czynności sędziego polubownego, albo z innych ważnych

przyczyn nie może nadal pełnić swych czynności⁴⁾, gdy zwolnił się⁵⁾ od przyjętego obowiązku, wreszcie gdy został z powodu opieszałości usunięty⁶⁾.

¹⁾ 488; ²⁾ 493; ³⁾ 489; ⁴⁾ 498 § 1 pkt. 5; ⁵⁾ 494, 495.

p. a. 581. p. n. 1031. p. r. 1376.

Art. 497. Sędzia polubowny ma prawo do wynagrodzenia za swe czynności; jeżeli co do wynagrodzenia niema umowy ze stronami, sąd państwowy¹⁾ oznaczy²⁾ je na wniosek sędziego.

¹⁾ 513; ²⁾ 500.

Art. 498. § 1. Zapis traci moc¹⁾ w przypadkach następujących:

1) gdy upłynął czas, w ciągu którego sąd polubowny obowiązany był wydać wyrok, albo gdy wygaśnięcie zapisu wynika z innych jego postanowień.;

2) w razie pisemnej umowy rozwiązującej;

3) gdy sąd polubowny nadmiernie zwleka z wydaniem wyroku;

4) gdy strony nie mogą się zgodzić na sędziego, którego w myśl przepisu wspólnie wyznaczyć powinny²⁾;

5) jeżeli sędzia, wyznaczony w zapisie³⁾ nie przyjął tego obowiązku lub z powodu usunięcia⁴⁾ go bądź z jakiegokolwiek innej przyczyny swych czynności nadal pełnić nie może⁵⁾;

6) jeżeli przy wydaniu wyroku nie można osiągnąć jednomyślności lub większości głosów⁶⁾.

§ 2. Sąd państwowy⁷⁾ na wniosek jednej ze stron po przeprowadzeniu rozprawy orzeknie postanowieniem⁸⁾ co do wygaśnięcia zapisu.

¹⁾ 511 § 1 pkt. 1; ²⁾ 488 § 2; ³⁾ 488 § 1; ⁴⁾ 495; ⁵⁾ 496; ⁶⁾ 504; ⁷⁾ 513; ⁸⁾ 381, 499, 500.

p. a. 583, 591. p. n. 1033.

Art. 499. Jeżeli zapis obejmuje wszystkie spory¹⁾ z pewnego stosunku prawnego, a przyczyna wygaśnięcia zapisu nie wyłącza sądu polubownego co do dalszych sporów, jakie z tego stosunku wyniknąć mogą, sąd państwowy²⁾ odpowiednio ograniczy postanowienie swe o wygaśnięciu zapisu do danego przypadku.

¹⁾ 487 § 1; ²⁾ 513.

p. a. 583. ustęp 2 pktu 2.

Art. 500. Rozstrzyganie wniosków, zgłoszonych w myśl przepisów poprzedzających, należy w sądzie okręgowym do jednego sędziego. W sprawach tych zastępstwo przez adwokatów nie jest obowiązkowe¹⁾.

¹⁾ 509, zob. też 86 i nast.

p. a. 584.

Rozdział II.

Postępowanie przed sądem polubownym.

Art. 501. § 1. Strony mogą określić same tryb postępowania przed sądem polubownym.

§ 5. Jeżeli strony tego nie uczyniły do chwili przyjęcia obowiązku przez sędziów polubownych, sąd polubowny według swego uznania określi tryb postępowania.

p. a. 587. p. n. 1034. p. r. 1378.

Art. 502. § 1. Sąd polubowny może przesłuchać strony, świadków i biegłych, jednak nie może odbierać od nich przysięgi, ani stosować środków przymusowych¹⁾.

§ 2. O wykonanie czynności, której sąd polubowny nie jest mocen przedsięwziąć, sąd ten zwraca się do sądu grodzkiego, w którego okręgu czynność ma być wykonana²⁾.

§ 3. O terminie swej czynności sąd grodzki zawiadomi strony lub ich pełnomocników oraz sąd polubowny, którego członkowie mogą niezależnie od stron wziąć udział w przeprowadzeniu dowodu i zadawać pytania.

¹⁾ 514; ²⁾ 259.

p. a. 588, 589. p. n. 1035, 1036.

Na żądanie sądu polubownego, sąd państwowy, może odebrać od strony występującej przed sądem polubownym przysięgę, na pewne już naprzód określone okoliczności. (O. S. N. z 1/VI. 1926 III. R. 301/26. P. P. A. z 1927 r. poz. 78 str. 71).

Strona, której wyrokiem sądu polubownego nałożono przysięgę, nie jest uprawniona do postawienia w sądzie wniosku o odebranie tej przysięgi. (O. S. N. z 1/VI. 1926 III. R. 301/26. P. P. A. z 1926 poz. 235 str. 256).

Art. 503. O ile zapis inaczej nie stanowi, sąd polubowny może rozpoznać sprawę po wysłuchaniu jednej tylko strony, jeżeli druga strona nie składa wyjaśnień.

p. a. 587. p. r. 1381.

Art. 504. Wyrok sądu polubownego zapada bezwzględną większością głosów, chyba że zapis inaczej nie stanowi. Jeżeli sąd polubowny składa się tylko z dwóch sędziów, jednomyślność jest konieczna.

p. a. 590. p. n. 1038. p. r. 1388.

Art. 505. Wyrok sądu polubownego zawierać powinien:

- 1) oznaczenie zapisu na sąd polubowny;
- 2) miejsce i datę wydania wyroku;
- 3) imiona i nazwiska stron i sędziów;
- 4) rozstrzygnięcie o żądaniach¹⁾ stron;
- 5) powody, którymi kierował się sąd przy

wydaniu wyroku, chyba że zapis uwalnia od ich przytaczania.

¹⁾ 510 § 1 pkt. 4;

p. n. 1039. p. r. 1389.

Sąd polubowny jest władny do wydania orzeczenia o kosztach sporu, choć w zapisie na sąd polubowny nie było wyraźnie zastrzeżone uprawnienie sądu polubownego do orzekania o kosztach sporu. (O. S. N. z 18/I. 1928. III, R.w. 253/27. P. P. A. z 1928 r. poz. 170 str. 179).

Art. 506. § 1. Wyrok podpisują¹⁾ wszyscy sędziowie polubowni.

§ 2. Jeżeli którykolwiek z sędziów odmówi podpisu lub nie może podpisać wyroku, pozostali zaznaczają to na samym wyroku. Wyrok, podpisany przez większość sędziów, ma taką samą moc²⁾ jak podpisany przez wszystkich.

¹⁾ zob. ugoda 508 § 2; ²⁾ 508 § 2.

p. a. 592. p. n. 1039. p. r. 1390, 1391.

Art. 507. § 1. Sąd polubowny doręczy obu stronom odpisy wyroku, podpisane przez sędziów tak jak oryginał, za dowodem doręczenia na piśmie. Zapis nie może zawierać zastrzeżenia sprzecznego z tym artykułem.

§ 2. Sąd polubowny złoży w sądzie państwowym¹⁾ oryginał wyroku bądź ugody, wraz z dowodami doręczenia, zapisem i innymi dokumentami.

¹⁾ 513.

p. a. 592, 593. p. n. 1039. p. r. 1394.

Doręczenie wyroku sądu polubownego przez posłańca wysłanego przez sędziego polubownego jest ważne i prawnie skuteczne ((O. S. N. z 27/V. 1925 III. R.w. 365/25 P. P. A. z 1925 r. poz. 284 str. 312).

Doręczenie wyroku sądu polubownego przez obcą osobę

prywatną niema skutku prawnego; nie można więc orzeczenia w ten sposób doręczonego uznać za wykonalne. (O. S. N. z 25 X. 1921 III. Rw. 1772/21 O. S. P. I. poz. 367 str. 342 i P. P. A. z 1922 str. 100).

Wyrok polubowny można stronie, która po wydaniu wyroku w niewiadome miejsce się wydała, doręczyć do rąk kura-tora absentis, którego na ten cel ustanowi sąd. (O. S. N. z 13 XI. 1923 III. Rw, 510/23 P. P. A. z 1923 r. str. 6), tak samo stro-nie od doręczenia się uchylającej (O. S. N. z 1 X. 1924. III. R. 196/24 O. S. P. IV. poz. 163 str. 154).

Art. 508. § 1. Od wyroku sądu polubowne-go niema odwołania.

§ 2. Wyrok sądu polubownego ma moc praw-ną narówni z wyrokiem sądu państwowego¹⁾. Ta-kież samo znaczenie ma ugoda²⁾, zawarta przed sądem polubownym, jeżeli ją podpisały strony i wszyscy sędziowie polubowni.

¹⁾ 389; ²⁾ zob. IX. XXII.

p. a. 594. p. n. 1040. p. r. 1393, 1395.

Art. 509. Sąd państwowy¹⁾ wyda na wniosek strony postanowienie o wykonalności wyroku lub ugody i zaopatrzy je odpowiednią klauzulą, jeżeli ze złożonych w sądzie akt sądu polubownego nie wynika, że wyrok lub ugoda treścią swą ubliża²⁾ porządkowi publicznemu lub dobrem obyczajom. W postępowaniu tem zastępstwo stron przez adwokatów nie jest obowiązkowe³⁾.

¹⁾ 513; ²⁾ 510 § 1, pkt. 4; ³⁾ 500, zob. 86 i nast.

p. a. 594. p. n. 1042. p. r. 1395.

Poświadczenie (postanowienie) o prawomocności i wyko-nalności wyroku sądu polubownego inną klauzulą zastąpione być nie może. (O. S. N. z 11 X. 1921. III. R. 778/21. P. P. A. z 1922 r. str. 88).

Wykonalność wyroku wydanego przez sędziów polubownych zagranicą, zależy od warunku wzajemności (O. S. N. z 16/l. 1923 III. R. w. 1027/22. P. P. A. z 1923 r. str. 233).

Z wyroku sądu polubownego zredagowanego w języku obcym, nie dopuszczonym w urzędowaniu sądów polskich, może być wydany tytuł wykonawczy, lecz niezbędnem jest złożenie wierzytelnego przekładu na język urzędowy. (O.S. N. z 18/V. 1927 I. C. 90/26. O. S. P. VII. poz. 64 str. 63).

Rozdział III.

Skarga o uchylenie wyroku.

Art. 510. § 1. Strona może żądać uchylenia wyroku sądu polubownego w przypadkach następujących:

1) Jeżeli nie było zapisu¹⁾ na sąd polubowny, albo gdy zapis był nieważny²⁾ lub stracił moc³⁾;

2) jeżeli stronę pozbawiono⁴⁾ środków obrony swych praw przed sądem polubownym;

3) jeżeli nie zachowano przepisów o postępowaniu przed sądem polubownym, przewidzianych w zapisie lub w ustawie; dotyczy to zwłaszcza przepisów o składzie sądu⁵⁾, głosowaniu⁶⁾, wyłączeniu sędziów⁷⁾ i o wyroku;

4) jeżeli rozstrzygnięcie o żądaniach⁸⁾ stron jest niezrozumiałe, zawiera sprzeczności, przekracza⁹⁾ granice zapisu, albo treścią swą ubliża porządkowi publicznemu lub dobrem obyczajom¹⁰⁾;

5) jeżeli zachodzą przyczyny, które stanowią podstawę skargi o wznowienie postępowania w myśl przepisów niniejszego kodeksu¹¹⁾.

§ 2) Zapis nie może zawierać zastrzeżeń sprzecznych z przepisami tego artykułu.

1) 486 § 1: 2) 486 § 1, 487; 3) 498; 4) zob. 416 pkt, 7.

503; ⁵⁾ 489 § 2; ⁶⁾ 504; ⁷⁾ 493 § 1; ⁸⁾ 505 pkt. 4; ⁹⁾ 487, zob. też 349; ¹⁰⁾ 509; ¹¹⁾ 449 i nast.

p. a. 595. p. n. 1041. p. r. 1396, 1397.

O. M. Orzeczenie sądu polubownego wydane przez będącego w czynnej służbie urzędnika sędziowskiego, albo jeżeli taki urzędnik sędziowski brał udział obok innych sędziów polubownych w wydaniu orzeczenia polubownego, jest bezskuteczne. (510 § 1 punkt 3).

Ujęcie orzeczenia sądu polubownego w dwa wyroki (główny i uzupełniający, nie uzasadnia żadnej z ustawowych przyczyn bezskuteczności orzeczenia sądu polubownego (O. S. N. z 31/X. 1927 III. Rw. 2294/26 P. P. A. z 1928 r. poz. 52 str. 50).

Nie jest przekroczeniem granicy upoważnienia, zakresłonego w zapisie na sąd polubowny, jeżeli sąd polubowny przyznał odszkodowanie zamiast samego przedmiotu zobowiązania. O. S. N. z 4/V. 1927. III. Rw. 756/27. P. P. A. z 1927 r. poz. 330. str. 389).

Sąd powiatowy (grodzki) uprawniony jest do badania orzeczenia sądu polubownego jedynie w granicach określonych §§ 595 do 598 austr. p. c. (obecnie przepisami art. 510, 511, 512 i także art. 493, 505 i 507 0 1 k. p. c.), które nie nadają sądowi państwowemu prawa do prostowania omyłek cyfrowych, jakieby zaszyły w orzeczeniu sądu polubownego. (O. S. N. z 26/IX. 1929 III. Rw. 2691/28 P. P. A. z 1930 r. poz. 51 str. 72).

Dobrowolne poddanie sprawy rozstrzygnięciu sądu giełdowego nie może być zaskarżone z tej przyczyny, że chodzi o umowę zawartą poza giełdą. (O. S. N. z 26/IX. 1928 III. Rw. 2246/27. O. S. P. VIII. pcz. 127 str. 109).

Nie uzasadnia żądania bezskuteczności wyroku sądu polubownego to, że sędziowie odbyli konferencję bez udziału stron (O. S. N. z 1/VIII. 1927 r. III. Rw. 1431/27 P. P. A. z 1928 r. poz. 51. str. 48).

Wyrok sądu polubownego wydany przez zespół sędziów polubownych, z których jeden w czasie wydania wyroku pozo-

stawał pod kuratelą z powodu umysłowej choroby, jest bezskuteczny (O. S. N. z 3/XI. 1922. III. R. 832/22. O. S. P. III. poz. 13 str. 9).

Przewalutowanie roszczenia z wyroku sądu polubownego jest dopuszczalne, jeśli wedle zapisu, sędziowie polubowni mieli orzec o tem, jaką kwotę, jedna strona drugiej z danego stosunku zobowiązania ma zapłacić. (O. S. N. z 1/IV. 1924. III. R. 1258/23 P. P. A. z 1924 r. poz. 239 str. 274).

Sędziowie polubowni orzec mogą o obowiązku zapłaty roszczenia w walucie obcej jeśli w tej mierze zapis kompromisarski nie zawierał ograniczenia (O. S. N. z 1/VIII. 1927. III. R. 1431/27 P. P. A. z 1928 r. poz. 51. str. 48).

Nie stanowi bezskuteczności wyroku polubownego to, że sędziowie polubowni po zamknięciu rozprawy nie rozprawiali ze stronami nad roszczeniem zgłoszonym dodatkowo a z tego samego stosunku prawnego, który był przedmiotem rozprawy, wynikiem (O. S. N. z 26/X. 1927 III. R. 13/27 P. P. A. z 1928 r. poz. 53 str. 51).

Zapis na sąd polubowny nie staje się bezskutecznym z tej przyczyny, że spór z jedną z osób występujących po jednej stronie, został ugodowo załatwiony, a wszystkie osoby po tej stronie występujące miały ustanowić jednego sędziego polubownego. (O. S. N. z 19/III. 1930 Nr. III. 1 R. 2852 29. P. P. A. z 1930 r. poz. 219. str. 342).

Sąd polubowny nie przekracza granic swego zadania, jeżeli nie orzeka o wszystkich sprawach, jakie strony podały w zapisie pod rozstrzygnięcie polubowac. (O. S. N. z 18/I. 1927 III. R. 2135/28. P. P. A. z 1927 poz. 135 str. 152).

Art. 511. § 1. Skargę o uchylenie wyroku sądowego polubownego wnieść należy do sądu państwowego₁) w ciągu miesiąca od doręczenia wyroku.

§ 2. W razie oparcia skargi na przyczynach, które stanowią podstawę skargi o wznowienie po-

stępowania, termin liczy się według przepisów o wznowieniu²).

1) 513; 2) 455.

p. a. 596. p. n. 1044. p. r. 1398, 1399.

Jeżeli powód w toku rozprawy zmieni żądanie skargi, to trzymiesięczny czasokres z § 596 austr. p. c., (obecnie jednomiesięczny czasokres z art. 511 § 1 K. p. c.) liczy się od dnia, w którym nastąpiła zmiana skargi, a nie od dnia wniesieni pierwotnej skargi (O. S. N. z 26/X. 1927 III. Rw. 1842/27 P. P. A. z 1928 r. poz. 17 i str. 180).

Art. 512. Postępowanie ze skargi o uchYLENIE wyroku sądu polubownego odbywa się według przepisów o postępowaniu z pozwu.

p. a. 597. p. n. 1046.

Jeżeli wyrok sądu polubownego rozstrzyga o roszczeniach wzajemnych obu stron do siebie, każda strona ma prawo wnieść skargę o unieważnienie wyroku do tego sądu, który byłby właściwy dla skargi o jej roszczenie. (O. S. N. z 16/II. 1927 III. R. 1019/26. P. P. A. z r. 1927 poz. 238 str. 280).

Rozdział IV.

Przepisy ogólne.

Art. 513. Ilekroć w niniejszej księdze mówi się o sądzie państwowym, rozumie się ten sąd państwowy, który byłby właściwy do rozpoznania sporu między stronami, o ileby strony nie zapisały się na sąd polubowny.

p. a. 582. p. n. 1045.

Art. 514. Przepisy niniejszej księgi mają odpowiednie zastosowanie do sądów polubownych, ustanowionych w rozporządzeniach ostatniej woli lub w aktach fundacyjnych, jak również — o ile ustawy szczególne inaczej nie stanowią — do sta-

łych sądów polubownych, powołanych do życia postanowieniami statutów lub regulaminów instytucyj publicznych lub społecznych. Jednak postanowienia te nie mogą uchybiać tym przepisom niniejszej księgi, które są dla stron bezwzględnie obowiązujące. Tak ustanowione sądy polubowne nie mają również prawa odbierania przysięgi od stron, świadków i biegłych, ani też prawa stosowania środków przymusowych.

p. a 599. p. n. 1048.

Do ważności zapisu na sąd giełdowy polubowny, zamieszczonego w testamencie, potrzeba formy aktu notarialnego jeżeli jeden z kontrahentów jest ślepy; Wyrok sądu polubownego giełdowego oparty na zapisie, który nie odpowiada powyższym wymogom jest nieważny. (O. S. N. z 3 XII. 1924 III. R. 529 24. P. P. A. z 1925 poz. 92 str. 105.

Przepisy końcowe.

Art. 515. Wykonanie kodeksu postępowania cywilnego porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 516. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie równocześnie z przepisami wprowadzającymi kodeks postępowania cywilnego — z dniem 1. stycznia 1933 r.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów i Minister

Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski.*

Minister: *J. Beck*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Kierownik Ministerstwa skarbu: *Ignacy Matuszewski*

Minister Sprawiedliwości: *St. Car*

- Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego: *St. Czerwiński*
- Minister Rolnictwa: *Leon J. Połczyński*
- Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*
- Minister Komunikacji: *Kühn*
- Minister Robót Publicznych: *Matakiewicz*
- Minister Pracy i Opieki Społecznej: *A. Prystor*
- Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*
- Minister Poczty i telegrafów: *Boerner.*



Wskazówki praktyczne.

Wskazówki praktyczne.

(Cyfry w nawiasach oznaczają liczby artykułów K. P. C.)

Niema zażalenia od:

1) postanowienia sądu, który w wyniku sprawdzenia wartości przedmiotu sporu, uzna się niewłaściwym i przekaże sprawę sądowi właściwemu (23)

2) zarządzenia przewodniczącego, który wezwał stronę do stosownego poprawienia lub uzupełnienia w terminie tygodniowym pisma, które nie może otrzymać prawdziwego biegu wskutek niezachowania warunków, wskazanych w artykułach 136 — 140 lub nie jest należycie opłacone (141)

3) zarządzeń w przedmiocie doręczenia (163)

4) postanowienia sądu, uchylającego jawność posiedzenia (169)

5) postanowienia sądu, do którego odwołano się od zarządzenia przewodniczącego w sprawie sprostowania lub uzupełnienia protokołu (177)

6) przywrócenia terminu (192)

7) odmowy zawieszenia (202)

8) postanowienia o podjęciu dalszego postępowania (209)

9) postanowienia sądu, do którego strony odwołały się od zarządzeń przewodniczącego w toku rozprawy (249)

10) dopuszczenia lub odmowy dopuszczenia dowodu (260)

11) postanowień przewodniczącego w sprawie przyznania świadkowi zaliczki na koszty podróży i na utrzymanie w miejscu przesłuchania (310)

12) od postanowienia sądu, dopuszczającego zabezpieczenie dowodu (342)

13) odmowy wydania nakazu (483 § 1)

14) wyznaczenia sędziego polubownego i przewodniczącego sądu polubownego (492)

15) zarządzenia, mocą którego sąd państwowy usuwa sędziego polubownego, jeżeli tenże mimo wezwania nie spełni czynności (495).

Niema środka odwoławczego od:

1) orzeczenia sądu grodzkiego z tej przyczyny, że sprawa należy do rozpoznania sędziego pokoju (12).

2) orzeczenia co do wartości przedmiotu sporu (22).

3) wyznaczenia sądu przez sąd bezpośrednio przełożony nad sądem właściwym, w wypadku niemożności wykonania obowiązków z powodu przeszkody przez sąd właściwy (49).

4) orzeczenia sądu wyższego, rozstrzygającego spór o właściwość między sądami (53 § 4).

5) postanowienia wyłączającego sędziego (60).

6) zarządzeń, co do wyłączenia prokuratora oraz innych organów sądowych (62).

7) postanowienia sądu, oddalającego opozycję, w wypadku uprawdopodobnienia przez interwenjenta, że ma interes prawny we wstąpieniu do sporu (75 § 2).

8) postanowienia, którem sąd prawo ubogich przyznał albo odmówił jego cofnięcia lub nałożenia dodatkowej zapłaty (125).

9) zarządzenia dalszego postępowania w razie oddalenia wniosku o złożenie kaucji (132 § 2).

10) wyznaczenia i odroczenia posiedzenia (173).

11) odmowy skrócenia, od pierwszego przedłużenia, i odmowy dalszego przedłużenia terminu (183).

12) postanowienia sądu, którem sąd uznał na wniosek strony, na posiedzeniu niejawnem sprawę za pilną i nie stosował do niej przepisów o ferjach sądowych (186).

13) postanowienia, którem sąd uznał wstrzymanie postępowania w samej sprawie, stosownie do okoliczności za konieczne (193).

14) zarządzenia dalszej rozprawy lub odroczenia (348).

15) postanowienia sądu okręgowego, którem sąd ten wstrzymał wykonanie zaskarżonego postanowienia aż do rozstrzygnięcia zażalenia (427).

16) wydania nakazu (474).

Tabela terminów.

Trzy dni:

1) najmniej mają upłynąć między doręczeniem wezwania a dniem rozprawy w sprawach handlowych (228).

2) od doręczenia wezwania osobie trzeciej, może ta z ważnych przyczyn żądać od sądu wzywającego zaniechania oględzin (325).

3) najmniej ma upłynąć między doręczeniem a dniem rozprawy w sądach grodzkich (393).

4) dla wytoczenia powództwa przez pozwanego, wyznaczony przez sąd grodzki (395).

5) od doręczenia nakazu dla zaspokojenia roszczenia z wekslu lub czeku wraz z kosztami przez pozwanego albo do wniesienia zarzutów (469).

Jeden tydzień:

1) dla poprawienia lub uzupełnienia pisma procesowego przez strony (141).

2) przed posiedzeniem winno być doręczone stronie, nieobecnej na posiedzeniu, wezwanie na następne posiedzenie (164).

3) w ciągu którego powinno być wniesione do sądu, w którym omieszkana czynność miała być dokonana, pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu, licząc od czasu ustania przyczyny (191).

4) najmniej ma upłynąć między doręczeniem wezwania a dniem rozprawy (228).

5) w ciągu którego, licząc od daty doręczenia świadkowi postanowienia, skazującego go na grzywnę, może świadek usprawiedliwić swe niestawiennictwo (308).

6) dla usunięcia braków skargi apelacyjnej przez apelującego (403 § 1).

7) dla wniesienia zażalenia do sądu apelacyjnego od postanowień sądu okręgowego, jakoteż od zarządzeń przewodniczącego (426).

8) dla wniesienia odpowiedzi na zażalenie (428).

9) od doręczenia postanowienia, dla wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego, od postanowienia, odrzucającego skargę kasacyjną (436).

10) od doręczenia nakazu, dla zaspokojenia całego roszczenia przez pozwanego wraz z kosztami albo do wniesienia zarzutów w postępowaniu nakazowym (499).

11) dla wyznaczenia przez przeciwnika lub osobę trzecią, sędziego polubownego, jeżeli strona sędziego polubownego już wyznaczyła (490).

12) od uprawomocnienia się postanowienia odrzucającego, dla ponowienia przed sądem właści-

wym pozwu wniesionego przed sąd niewłaściwy (VI §-1).

2 tygodnie:

1) po wypowiedzeniu zobowiązany jest adwokat i każdy inny pełnomocnik zastępywać stronę, w wypadku wypowiedzenia pełnomocnictwa (95).

2) dla złożenia przez pozwanego spisu kosztów w razie cofnięcia pozwu przez powoda poza rozprawą (219).

3) w ciągu których wyrok z uzasadnieniem powinien być sporządzony na piśmie (356).

4) w sprawie zawilej może sąd odroczyć wydanie wyroku, na czas do dwóch tygodni (357).

5) w ciągu których sąd może wydać wyrok zaoczny w wypadku braku dowodu doręczenia, po jego nadejściu (368).

6) od doręczenia pozwanemu wyroku dla złożenia przez niego sprzeciwu (370).

7) od doręczenia wyroku stronie, może strona zgłosić wniosek o jego uzupełnienie, jeżeli sąd nie orzekł o całości jej żądania lub co do natychmiastowej wykonalności wyroku (377).

8) dla sporządzenia na piśmie wyroku z uzasadnieniem, o ile strona zażądała tego przed upływem tygodnia od ogłoszenia wyroku (396).

9) od doręczenia wyroku skarżącemu, dla wniesienia skargi do sądu apelacyjnego od wyroku sądu okręgowego (400).

10) od doręczenia skargi apelacyjnej, dla wniesienia przez stronę przeciwną do sądu okręgowego odpowiedzi na skargę, lub dla założenia skargi apelacyjnej wzajemnej, którą może połączyć z odpowiedzią (404).

11) od doręczenia skargi kasacyjnej, dla wniesienia przez stronę przeciwną odpowiedzi na skargę (437).

12) od doręczenia nakazu, dla zaspokojenia przez pozwanego roszczenia w całości wraz z kosztami, albo do wniesienia sprzeciwu w postępowaniu upominawczem (477).

Jeden miesiąc.

1) od uprawomocnienia się orzeczenia, dla zgłoszenia przez pozwanego wniosku o zaspokojenie przyznanych kosztów z kaucji, złożonej przez powoda cudzoziemca (134).

2) po upływie którego, licząc od wywieszenia w budynku sądowym pisma, które ma być doręczone stronie nieznanej z miejsca pobytu w wypadkach w których ustanowienie kuratora nie jest wymagane, uważa się doręczenie za dokonane (158).

3) z upływem miesiąca po ferjach kończy się termin roczny lub dłuższy, jeżeli koniec takiego terminu przypadłby w okresie feryj (184).

4) w ciągu miesiąca musi być licząc od dnia w którym powód dowiedział się o zakłóceniu lub utracie posiadania — wytoczone powództwo o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania, nie później jednak jak przed upływem sześciu miesięcy (397).

5) od doręczenia wyroku stronie skarżącej, dla wniesienia skargi kasacyjnej (435).

6) dla wniesienia skargi o wznowienie (455).

7) dla żądania przez powoda skierowania sprawy do zwykłego postępowania w wypadku odmowy wydania nakazu (483).

8) od doręczenia, dla wniesienia do sądu państwowego skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego (511).

Trzy miesiące.

1) po upływie których, licząc od chwili zgłoszenia wniosku o zawieszenie, może być na wniosek którejkolwiek ze stron podjęte postępowanie, w wypadku jego zawieszenia na zgodny wniosek obu stron (206).

Trzy lata.

1) jeżeli w ciągu trzech lat nie został zgłoszony wniosek o podjęcie postępowania, zawieszono na zgodny wniosek stron lub wskutek ich niestawiennictwa, licząc od daty postanowienia o zawieszeniu — sąd umorzy postępowanie (208)

Sąd wyznacza terminy:

1) Dla uzupełnienia braku zdolności procesowej, ustawowego zastępstwa lub asystencji, upoważnienia do prowadzenia sprawy lub do podjęcia poszczególnej czynności procesowej (66).

2) dla złożenia kaucji przez powoda — cudzoziemca (131)

3) dla ustanowienia innego adwokata, w przypadkach zawieszenia postępowania, ze względu na osobę adwokata (199).

4) stronie, dla rozpoczęcia postępowania, jeżeli postępowanie karne, dyscyplinarne lub administracyjne nie jest jeszcze rozpoczęte, a jego rozpoczęcie zależy od wniosku strony (203).

5) dla złożenia zaliczki przez stronę na koszty przeprowadzenia dowodu (265).

6) dla przeprowadzenia dowodu, jeżeli dowód ma być przeprowadzony zagranicą, albo jeżeli przeprowadzenie dowodu napotyka przeszkody mogące trwać czas nieokreślony (267).

7) dla przedstawienia przez osobę trzecią na wniosek strony, znajdującego się w jej posiadaniu dokumentu (279).

8) dodatkowy, dla przedstawienia opinii przez biegłego, jeżeli tenże nie może narazie udzielić wyczerpującej opinii (317).



INDEKS RZECZOWY.

(Cyfry oznaczają liczby artykułów)

A

- Adresat 148, 151, 153, 156
 Adwokat 85, 86, 87, 88, 91, 95,
 99, 113, 116-118, 121, 124, 137,
 160, 178, 195, 199, 391, 500,
 509, 511.
 Adwokatura 195
 Agent 279
 Akceptant 46
 Akt fundacyjny 514
 „ prawny 54
 „ sądowy 139
 „ sprawy 145, 251, 316, 366,
 367, 405, 406
 Akt władzy 278
 Alimenty 185, 362, 364
 Apelacja 111, 401, 402, 407, 413,
 424-426, 428
 Apelacja główna 404
 „ wzajemna 405
 Aplikant 297
 Areszt 309
 „ zastępczy 285
 Asystencja 63, 65, 68
 Autentyczność 270

B

- Bezstronność 55, 313, 314
 Bieg prawidłowy 141
 „ przedawnienia 467
 „ sprawy 185, 214
 „ terminu 180, 181, 207, 380,
 455
 Biegły 105, 171, 211, 230, 284,
 297, 311-321, 337, 340, 343
 Brak asystencji 65

- Brak dowodów 453
 „ podpisu 155, 359
 „ przepisów szczeg. 474, 485
 „ skargi apelacyjnej 403
 „ upoważnienia 65
 „ większości 354
 „ zastępstwa 450
 „ „ ustawowego 65
 „ zdolności procesowej 65, 217

C

- Cel 138
 „ posiedzenia 165
 Charakter 69, 279
 „ handlowy 14
 „ pisma 284
 „ świadka 292, 324
 Choroba 77, 95, 157, 195, 214,
 215, 360, 501
 Cofnięcie apelacji 404
 „ pozwu 131, 414, 473
 „ skargi 414
 Czas nieokreślony 267
 „ oznaczony 206
 „ proferyjny 184
 „ posiedzenia 165
 „ przepisany 131
 „ przesłuchania 293, 294
 „ sporny 19
 „ trwania 18, 93
 „ uprawomocnienia 203
 „ właściwy 479, 480
 „ wydania wyroku 362
 Czeka 46, 466, 467, 469, 470
 Część dokumentu 275
 „ posiedzenia 168

- Część roszczenia 480, 482
 " terminu 184
 " żądania 102, 347
 Czynność biegłego 312
 " kuratora 157
 " niecierpiąca zwłoki 56
 " omieszkania 189, 191,
 " procesowa 64, 65, 66,
 " 68, 70, 74, 76, 88, 89, 91, 93,
 " 94, 97, 103, 107, 118, 157, 189,
 " 190, 191, 391, 450
 Czynność sądowa 261
 " sędziego polubownego
 " 496, 497
 Czynność stwierdzona dokumen-
 " tem 272
- D**
- Data doręczenia 308
 " posiedzenia 175
 " postanowienia 208
 " rozpoznania 355
 " wydania wyroku 505
 " zawiadomienia 396
 Dłużnik 38
 " główny 45
 " osobisty 476
 " uboczny 45
 " upadłych 331
 Docent prawa 87
 Dochodzenie 22, 53, 59, 114, 482
 " praw 98, 398
 Dokument podrobiony 452
 " prywatny 271, 272,
 " 283, 465
 Dokument publiczny 270, 272,
 " 283, 362, 465, 467
 Dokument sfałszowany 452
 " uwierzytelniony 467
 Domniemanie 258
 " faktyczne 256
 " prawne 258
- Doręczenie orzeczenia 423
 " pozwu 22, 124, 145,
 " 157, 197-199, 214, 215, 228, 393
 Doręczenie sądowe 143
 " skargi 403, 404, 437
 " sprzeciwu 371, 481
 " wezwania 235, 325,
 " 343
 Doręczenie wyroku 370, 377, 400,
 " 435, 511
 Doręczenie zażalenia 428
 Dostęp 324
 Dowód 137, 138, 185, 211, 230,
 " 232, 238, 247, 248, 250-253,
 " 257-261, 265, 267-268, 271-274,
 " 276, 279, 288-290, 330, 332,
 " 337-345, 358, 366, 367, 370,
 " 402, 411, 428, 435, 453, 455,
 " 471, 478, 502, 507
 Dozorca domu 151
 Droga 198
 " dyscyplinarna 202
 " karna 202
 " postępowania upominaw-
 " czego 483
 Droga procesu cywilnego 217,
 " 243, 244, 416, 482
 Droga właściwa 259
 " zażalenia 417
 Drzwi 153
 " zamknięte 168-170
 Duchowny 591
 Działalność osoby 279
 " sądu 13
 Dziedzice 29, 41
 Dzień 181, 228, 325, 393, 394,
 " 455, 469
 Dzień niedzielny 150
 " powszedni 181
 " pierwszy 184
 " 1 stycznia 1933. 516
 " ustawowo uznany za świę-

to powszechne 150, 181
Dzierżawa 39, 213

E

Egzekucja 91, 222, 383

F

Fakt naruszenia 398
" nowy 266, 402, 411, 455
" sporny 250, 330, 333
Fałsz 283, 284, 284, 285
Ferje 184
" sądowe 184-188
Forma 300, 314, 478, 487
" skrócona 375
Fundacja 31
Funkcjonariusz 154

" państwowy cywilny 26
Funkcjonariusz państwowy wojskowy 26

G

Głos 171, 354, 413, 442, 498, 504
Głosowanie 354, 510
Głowa 107
Gospodarstwo leśne 34
" rolne 34
Grzywna 61, 119, 142, 285, 308, 327
Gwarectwo 31

H

Hipoteka 20

I

Instancja 53, 58, 109, 208, 309, 437, 454
Instancja apelacyjna 208
" druga 72-3, 113, 431, 437, 438, 447, 460, 475
Instancja niższa 54, 447

Instancja pierwsza 9, 52, 86, 308, 475

Instancja wyższa 454
Interes 85, 276

" prawny 3, 73-75

Interwencja główna 72, 202
" uboczna 73

Interwenjent 74, 75, 78

" uboczny 74-77, 79, 80, 107

Istnienie 243

Istota 22, 70

" rzeczy 317

" sprawy 107, 111, 242, 244, 415, 446, 454, 471

Istota stosunku 78

J

Jawność 168

" rozprawy 175

Jednomysłność 498, 504

Język obcy 286

" polski 297

K

Kara 285, 293

Karalność 298, 336

Kaucja 126, 128-131, 133-135

Komisant 279

Komornik 143

Komunikowanie 291

Koniec terminu 181, 184

Konsul 270

Kopalnia 34

Korespondencja 279

" pocztowa 143

Korporacja 151, 157

Kościół 31.

Koszty interwencji 108

" podróży 310

" postępowania 116, 120, 129, 194, 345

- Koszty procesu 22, 91, 98, 99,
 101, 106-7, 112, 120, 126
 Koszty rozprawy 374
 „ sprawdzenia 22
 „ sprzeciwu 374
 Krewny 54
 „ boczny 54
 Krzywoprzysięstwo 301
 Kuratela 54, 331
 Kurator 68, 157-160, 197, 331
 Kwalifikacja adwokacka 87
 „ sędziowska 87
- L**
- Liczba biegłych 311
 Liczba sędziów 58
 Lokal biurowy 151, 152
 „ handlowy 148, 151, 153
 „ przemysłowy 148, 151, 153
- M**
- Majątek 4, 38, 85, 112, 127
 „ ruchomy 353, 420
 Małoletni 301
 Małżeństwo 43, 392
 Małżonek 43, 54, 85, 292
 Mężatka 27, 33
 Miejsce doręczenia 153.
 „ otwarcia spadku 41
 „ pobytu 25, 43, 157, 158,
 159, 341, 482
 Miejsce posiedzenia 175
 „ przesłuchania 294, 310
 „ rozpoznania 355
 „ siedziby 31, 42
 „ wydania wyroku 505
 „ wykonania umowy 35
 „ zamieszkania 24-5, 33,
 44, 116, 127, 137, 399, 439
 Miejsce zamieszkania ostatniego
 26, 44
 Mieszkanie 148, 153
- Moc dowodów 257
 „ dowodowa 287
 „ prawna 95, 147, 189, 195,
 508
 Moc ustawy 416, 450
 Mocodawca 89, 91, 94, 95
- N**
- Nabywca 214
 Nadejście 368
 „ akt 429
 Nadzór sądowy 331
 Nadzorca sądowy 331
 Najem 10, 39, 185, 392
 Nakaz 327
 „ zapłaty 465-478, 480, 482-4
 Należność 99, 310
 Należenie dodatkowej zapłaty 125
 Narada 354
 „ niejawna 354
 Naruszenie 291
 „ posiadania 398
 „ prawa 3, 433
 „ „ materialnego 446
 „ przepisów prawa 450
 Następca prawny 197
 Nieadwokat 85
 Niedopuszczalność 217, 243, 244,
 391
 Niedogodność 259
 Niedokładność 376
 Niemożność 153, 262, 285, 399
 Nieobecność 174, 206, 210, 231,
 235, 236, 256, 367
 Nieobranie 145
 Nieprawidłowość 235, 263
 Nieruchomość 39, 40, 48, 263,
 421
 Nieruchomość spadkowa 41
 Niespełnienie przestępstwa 7
 Niestawiennictwo 165, 206, 208,
 308, 318, 409

- Nieważność 415, 416, 425, 450, 451, 454
 Nieważność postępowania 407
 Niewłaściwość 23, 217, 218, 242-245
 Niezachowanie 141, 458
 Niezastosowanie się 238
 Niezgodność 283
 Noszenie broni 167
 Notariusz 87, 465, 490
- O**
- Obecność 175, 215, 261, 284
 Obliczanie terminu 181
 Obowiązek biegłego 313, 314
 " przedstawienia dokumentu 323
 Obowiązek przewodniczącego 390
 " przyjęty 494, 496
 " sądu 390
 " służbowy 167
 " służby 13
 " solidarny 107
 " uiszczenia opłat 119
 " wydania 280
 " zabezpieczenia kosztów 133
 Obowiązek zapłaty 119
 " " częściowej 122
 " złożenia kaucji 128
 " zwrócenia kosztów 120
 " zwrotu kosztów 104, 399
 Obraz 179
 Obrona 98, 114, 215, 416, 519
 Obwieszczenie 157
 " publiczne 157, 158
 Obyczaj 168
 " dobry 509, 510
 Obywatel 4, 13
 Obywatel polski 4, 127, 128
 Obywatelstwo 5
- Obywatelstwo polskie 43, 44, 128
 Ocena 350
 " sądu 102
 Ochrona posiadania 398
 " " zakłóconego 10, 185, 397
 Ochrona sądowa 3
 Odbieranie przysięgi 313, 514
 Odbiór 144, 146, 154, 155, 161
 Oddalenie 132
 Oddanie 151
 " pisma 181
 " sporu 486
 Odpis 89, 139, 144, 275, 278, 361, 414, 474
 Odpis dokumentów 469
 " wierzytelny 89
 Odpowiedź 214, 225, 229, 292, 304, 404, 405, 428, 437
 Odpowiedzialność 142, 302
 " karna 276, 292
 " osobista 331
 Odroczenie 234-236, 348
 " posiedzenia 173
 Odrzucenie 244, 438
 " apelacji 404
 " pozwu 218, 447
 " skargi kasacyjnej 448
 Odszkodowanie 35, 40
 Odwołanie 508
 Ogłędziny 211, 230, 322-329, 337, 340, 343
 Ogłoszenie 157, 164, 180, 356, 360
 " sentencji 360
 " wyroku 170, 365
 Ograniczenie 175
 Ojcostwo nieślubne 10
 Okoliczność faktyczna 104, 220, 232, 238, 452
 Okoliczność nieprawdziwa 119
 " oświadczeń 114
 " przytoczona 137

- Okoliczność sporna 276, 279, 332
 „ sprawy 114, 484
 Omieszkanie 189, 190
 Omyłki pisarskie 376
 „ rachunkowe 376
 Opieka 54, 331
 Opiekun 28
 Opieszalność 496
 Opinia 311, 312, 317-319
 „ biegłego 317, 343
 „ dodatkowa 318
 „ łączna 317
 „ Ministerstwa Sprawiedli-
 wości 352
 Opłata 119, 120
 „ sądowa 109, 116, 119, 435
 Opozycja 75
 Organ gminny 143
 „ państwowy 143
 „ pozwanego 34
 „ samorządowy 143
 „ sądowy 62
 „ władzy państwowej 13
 „ „ samorządowej 13
 Oryginal 139, 140, 275, 278, 376,
 474, 507
 Orzeczenie administracyjne 203
 „ prawomocne 106, 388
 464
 Orzeczenie sądu 171, 203, 354,
 387
 Orzeczenie sądu grodzkiego 12
 „ Sądu Najwyższego
 448
 Orzeczenie uprzednie 202
 Osnowa dokumentu 272
 „ oświadczenia 131
 „ pozwu 482
 „ przepisów 293, 478
 „ ugody 246
 „ wniosku 137
 Osoba asystująca 65
 Osoba dorosła 167
 „ fizyczna 31, 112, 489
 „ inna 283
 „ prawna 112
 „ przesłuchana 262
 „ trzecia 121, 202, 279-281.
 307, 324-337, 490
 Osoba upoważniona 437
 „ uprawniona 157
 „ zaufania 170
 Osoba zaufania publicznego 230,
 269, 278
 Osoba zmarła 29
 Oświadczenie faktyczne 70, 94,
 366, 367
 Oświadczenie stron 136, 251
 Oznaczenie 161
 „ przeciwnika 340
 „ przedmiotu sprawy
 137
 Oznaczenie rodzaju pisma 137
 „ sądu 137, 175
 „ sprawy 175
 „ terminu 260
 „ wartości 210
 „ wyroku zaskarżone-
 go 402, 434, 457
 Oznaczenie zapisu 505
 „ zmiany 402
- P**
- Pełnomocnik procesowy 37, 96,
 144, 146, 195, 199
 Pełnomocnictwo 88-91, 93, 97,
 137
 Pełnomocnictwo procesowe 88,
 91-93, 95, 117
 Personel biurowy 152
 „ dyplomatyczny 5
 „ kancelaryjny 5
 Pierwszeństwo 120, 135
 Pismo apelacyjne 411, 413

- Pismo procesowe 80, 81, 136,
 144, 152, 210, 231, 382, 402,
 434
 Pismo przygotowawcze 138, 175,
 229, 230
 Pismo sądowe 144-147, 151, 152
 Plan 230, 329
 Pobyt 24, 157, 158, 189, 482
 Podanie 119, 171, 338-340
 Podjęcie czynności procesowej
 65
 Podjęcie postępowania 197-199,
 204, 205, 207-209
 Podmiot 31
 „ prawny 144
 Podpis 89, 359, 465, 506
 „ adwokata 137
 „ strony 137, 246
 „ własnoręczny 155
 „ zastępcy 136
 Podskrobanie 287
 Podstawa apelacji 402
 „ apelacyjna 412
 „ faktyczna 69, 358
 „ kasacyjna 434, 439, 443
 „ pozwu 230
 „ prawna 69, 128, 358
 „ skargi 461, 510
 „ sporu 389
 „ sprzeczna 445
 „ właściwości 51
 „ wznowienia 457, 458
 Pojednanie 246, 399
 Polecenie 211
 Pomoc 302
 Poparcie 137, 232
 Poprawienie 141
 Poprzednik 81-83, 393
 Porządek 229
 „ publiczny 168, 441, 510
 Posel 270
 Posiadanie 40, 211, 276-7, 279,
 281, 307, 324, 397-8
 Posiadanie nieruchomości 40
 „ utracone 10, 185, 397,
 432
 Posiadanie zakłócone 10, 185
 397, 432
 Posiedzenie jawne 167, 406
 „ niejawne 49, 50, 53,
 186, 198, 199, 217, 222, 376,
 407, 428, 438, 458
 Posiedzenie sądowe 12, 71, 77,
 89, 164, 166, 174
 Postanowienie dowodowe 266
 „ odmowne 132
 „ przedstanowcze 384
 „ regulaminu 514
 „ sądu 105, 193,
 217, 222, 226, 238, 342, 417,
 426, 430
 Postanowienie statutów 514
 „ wydziału handl. 224
 Postąpienie 406
 Postępowanie apelacyjne 410, 414
 424
 Postępowanie dowodowe 232, 259
 282-264, 268
 Postępowanie karne 309, 314, 453,
 455
 Postępowanie upominawcze 482,
 485
 Pośrednictwo 95
 Pośrednik 279
 Potrącenie 122, 220, 239, 395
 Potwierdzenie 161
 Powaga 142, 243
 Powinowaty 54, 292
 „ boczny 54
 Powołanie się 252, 282, 297, 351,
 411
 Powództwo o dział nierucho-
 mości 40
 Powództwo o działy spadkowe
 41

- Powództwo o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania 40, 397
- Powództwo o odszkodowanie za wywłaszczenie nieruchomości 40
- Powództwo o prawo do spadku 41
- Powództwo o roszczenie majątkowe 34, 38
- Powództwo o roszczenie wynikające z przestępstwa 6
- Powództwo o rozgraniczenie 40
- „ o zapłatę należności 97
- Powództwo o zwolnienie od prawa rzeczowego na nieruchomości 40
- Powództwo ze stosunku małżeństwa 43
- Powództwo ze stosunku między rodzicami a dziećmi 44
- Powództwo ze stosunku najmu i dzierżawy 39
- Powództwo ze stosunku spółki 52
- Pozew główny 239, 347
- „ interwencyjny 91
- „ wzajemny 220, 347
- Prawdziwość 256, 283, 284, 466
- Prawość rodu 421
- Prawo dotyczące nieruchomości 5
- Prawo do którego ustawa wymaga formy aktu notarialnego lub sądowego 11
- Prawo do nieruchomości 11
- „ materialne 433, 446
- „ obce 352
- „ odmowy 292, 298
- „ prywatne 93
- „ przewodniczącego 263, 390
- Prawo rzeczowe 11, 40
- „ „ na nieruchomościach 11
- Prawo sądu 263, 390
- „ stanu 292
- „ ubogich 112-116, 118-120, 122, 124, 125
- Prawo żądania egzekucji 383
- Prezydent Rzeczypospolitej 294
- Proces 63, 78, 80, 98, 202, 217, 243, 244, 422, 461
- Proces cywilny 416, 482
- „ odrębny 398
- Profesor prawa 87
- Prokurator 62, 87, 175, 355, 442, 446
- Prokuratorja Generalna Rzeczp. Polskiej 30, 34, 87, 99, 144, 364, 396, 421, 448
- Protokolant 173, 175, 262, 355
- Protokół 56, 89, 116, 174-179, 246, 262, 306, 329, 391, 393, 394, 399, 478
- Prowadzenie sprawy 37, 65, 88, 217, 243, 416
- Próba 399
- Przebieg posiedzenia 175
- „ postępowania 262
- „ sprawy 413
- Przedłużenie terminu 183
- Przedmiot doręczenia 163
- „ dowodu 250
- „ dzierżawy 213
- „ najmu 185, 392
- „ oględzin 211, 230, 316, 323, 324, 326, 338, 349
- Przedmiot przeprowadzenia dowodu 343
- Przedmiot przesłuchania 304
- „ przywrócenia 194
- „ rozstrzygnięcia 389
- „ sporu 4, 15, 38, 52, 63,

- 69, 81, 82, 185, 202, 210, 212,
216, 236, 259, 410, 425, 432, 487
- Przedmiot sprawy 137, 165, 293,
355
- Przedmiot ugody 11
- „ zabezpieczenia do-
wodu 345
- Przedmiot zastawu 20
- „ zaskarżenia 432, 434
- „ żądania 349
- Przedsiębiorstwo 5, 34, 282
- „ handlowe 34,
282
- Przedsiębiorstwo państwowe 30,
34, 221, 364, 421
- Przedsiębiorstwo przemysłowe
34, 282
- Przedstawiciel 157
- „ dyplomatyczny 5
- Przedstawicielstwo 5
- Przedstawienie dokumentu 276,
277, 280, 281, 307, 309, 323
- Przedstawienie opinii 317
- „ przedmiotu oglę-
dzin 323
- Przejęcie prawa 466
- Przejrzenie 275, 278, 282
- Przekazanie 224—226
- Przekreślenie 287
- Przełożony urzędu 154
- Przepis kodeksu 98, 238, 259,
362, 381, 406, 462, 468, 474,
485, 511, 512
- Przepis księgi 514
- „ postępowania 179, 433,
438, 441, 446
- Przepis prawa 358, 416, 450
- „ „ cywilnego 63, 81
- „ „ prywatnego 93
- „ ustawy 10, 78
- Przeprowadzenie 166
- „ dowodu 211,
- 257, 259-261, 265, 267, 337,
343, 428, 502
- Przeprowadzenie pojednania 399
- „ rozprawy 75,
174, 210, 231,
367,407,472,498
- Przerwanie biegu 467
- Przesłuchanie 293-297, 304, 310,
330, 331, 333
- „ biegłych 321
- „ stron 330, 333, 334,
336
- „ świadków 266,303,
314, 322, 343
- Przeszkoda 49, 195, 235, 257,
267, 312, 346, 482
- Przewodniczący 219, 224, 228-230
233, 234, 238, 246, 247, 249,
263, 296, 298, 304, 306, 310,
320, 354, 356, 357, 359, 371,
390, 403, 406, 407, 408, 426,
471
- Przewodniczący sądu polubow-
nego 488, 492
- Przewód apelacyjny 418
- „ sądowy 253
- Przyczyna formalna 391
- „ nieważności 454
- „ omieszkania 191
- „ uchylenia 415, 419
- „ wezwania 80
- „ wygaśnięcia zapisu
499
- „ wyłączenia 55, 56, 455
- „ zabezpieczenia 133
- Przyjęcie 153, 371
- „ obowiązku 501
- Przypadek braku dowodu 368
- „ cofnięcia pozwu 131,
414
- „ niestawiennictwa 206
- „ pilny 164

Przypadek poszczególny 166
 „ spółczestnictwa 70, 366
 „ szczególny 206, 251
 „ wyjątkowy 150
 „ zawieszenia 199, 205
 Przysięga 297-304, 309, 313-315, 319, 330, 333-336, 412, 502, 514
 Przysposobienie 54, 292
 Przystąpienie 80, 330
 Przytoczenie 104, 210, 434, 478
 Przywrócenie 185, 190, 193, 194
 „ do poprzedniego stanu 422
 „ posiadania 397, 398, 432
 „ terminu 190-2, 479
 Przyznanie 94, 112, 113, 120, 124, 254, 255
 „ prawa ubogich 122
 Publicznie 169, 170, 356, 357

R

Rada adwokacka 116
 Religja chrześcijańska 299, 313
 „ mojżeszowa 299, 313
 Rodzeństwo 85, 292
 Rodzice 44, 85
 Rok 18, 19, 181, 208, 301
 Roszczenie główne 16
 „ majątkowe 4, 34, 210, 432, 434
 „ nowe 410
 „ o prawo 72
 „ o rzecz 72
 „ osobiste 40
 „ wynikające z przestępstwa 6
 „ z czynu niedozwolonego 36
 „ z wekslu 469.
 Rota 299, 302, 313

Rozdział 227, 299, 372, 425
 Rozpoczęcie 75, 303, 219, 313
 Rozprawa 170, 187, 189. 192, 196, 197, 206, 209-11, 214, 215, 219, 224, 225, 228-232, 234-236, 238-241, 246-249, 252, 263, 278, 320, 346, 348, 353, 366, 367, 370, 371, 373, 376, 377, 382, 383, 391, 393, 394, 407-409, 411, 413, 422, 428, 438, 439, 442, 458, 469, 471, 472, 477, 479, 481, 488
 Rozstrzygnięcie wniosków 500
 Rozstrzygnięcie sądu 355
 „ sprawy 104, 175, 202, 242, 244, 320, 330, 394, 417
 Rozstrzygnięcie stosunku spornego 346
 „ wniosku 56, 131, 377
 „ zażalenia 427
 Rozszerzenie 175
 Roztrząsanie 232
 Rygor 110, 141, 210, 310, 362, 365, 372, 471
 Rzecz 38, 48, 81, 116, 214, 243, 317, 337, 349, 459
 „ osądzona 389
 „ zamienna 465

S

Sąd apelacyjny 86, 145, 400, 405, 406, 407, 409. 411, 412, 414, 415, 417-422, 426, 428, 429
 „ cywilny 6, 7
 „ drugiej instancji 113, 436-438, 447, 460, 475
 „ grodzki 9-13, 47, 52, 58, 86, 113, 116, 259, 338, 339, 390, 394, 395, 399, 425, 436, 476, 502
 „ karny 5
 „ miejsca, gdzie się rzecz znajduje 38

- Sąd miejsca płatności 46
 „ „ pobytu 33.
 „ „ położenia nieruchomości 39, 40
 „ „ wykonania umowy 35
 „ Najwyższy 50, 86, 113, 123, 431, 436-448, 440-448, 451, 460
 „ niższy 53.
 „ okręgowy 9, 13, 14, 52, 58, 86, 145, 390, 395, 396, 400, 402, 403, 404, 405, 406, 411, 412, 415, 417-419, 422-430, 471, 500
 Sąd opiekuńczy 112
 „ orzekający 259, 263, 264, 266, 311, 344, 345, 416
 „ państwowy 486, 492, 495, 497-499, 507-509, 511, 513
 „ pierwszej instancji 24, 52, 72, 145, 475
 „ polubowny 8, 242, 244, 486-488, 493, 498, 499, 501-505, 507-514
 „ powszechny 1, 2
 „ równorzędny 56
 „ wezwany 81, 259, 263, 266, 311
 „ właściwy 27-29, 45, 46, 49, 51, 52, 113, 116, 399
 „ wyższej instancji 454
 „ wyższy 53
 „ wzywający 308, 326
 Sekretariat sądowy 86, 156
 Sentencja 357, 358, 360, 361
 „ wyroku 354-356
 Sędzia państwowy 489, 493
 „ pokoju 9, 11, 12,
 „ polubowny 488-497, 501, 506-508
 „ sprawozdawca 228, 233, 356, 408, 439
 „ wyznaczony 86, 247, 259, 263, 266, 311
 Siedziba 11, 26, 30, 31, 38, 308
 „ sądu 116, 145, 201
 „ spółki 42
 „ urzędu 30
 Skarb państwa 11, 30, 34, 116, 221, 364, 421
 Skarga apelacyjna 400, 402-405, 414
 „ kasacyjna 431,-439, 441, 445, 448
 „ o uchylenie wyroku sądu polubownego 511, 512
 „ o wznowienie postępowania 91, 451, 455, 457, 511
 Skutek doręczenia 145
 „ niestawiennictwa 165
 „ omieszkania 189
 „ prawny 78, 80, 95, 300 314
 „ procesowy 190, 214
 „ sprzeciwu 479
 „ wyroku prawomocnego 470
 Skład sądu 278, 416, 510
 „ sędziów 444
 Skrócenie terminu 183
 Służba 5, 359
 „ dyplomatyczna 162
 „ wojskowa 201
 „ „ czynna 149
 Spadek 4, 29, 41
 Spełnienie przestępstwa 7
 „ czynności 495
 Spis kosztów 110, 219
 Sporządzenie 109, 425, 488
 „ uzasadnienia 356, 396
 Sposób 153, 160, 162, 222, 232 304
 „ zawiadomienia 490
 Spostrzeżenie 291
 Spółka 42, 152, 157
 „ handlowa 31

- Spółka z osobistą odpowiedzialnością 331
- Spółuczestnictwo 70, 107
 „ jednolite 70,
 „ 78, 108, 369
- Spółuczestnik 70, 71, 85, 107,
 146, 197, 198, 369
- Sprawa cywilna 1, 7, 9, 399
 „ działowa 10, 21
 „ majątkowa 10, 11, 15
 „ małżeńska niemajątkowa 127
 „ należąca do własności sądów grodzkich 11
 „ o czynsz 5
 „ o istnienie umowy najmu 10, 19
 „ o ochronę zakłóconego posiadania 10
 „ o odebranie przedmiotu najmu 10, 19
 „ o ojcostwo nieślubne 10
 „ o prawa 5
 „ o prawo niemajątkowe 13
 „ o prawo do nieruchomości 11
 „ o prawo rzeczowe na nieruchomościach 11
 „ o prawo do świadczeń powtarzających się 18
 „ o prawo zastawu 20
 „ o prawość rodu 421
 „ o przywrócenie utraconego posiadania 10, 185, 398, 432
 „ o roszczenie majątkowe 10, 13
 „ o roszczenie pieniężne 10, 221, 432, 434
 „ o rozwiązanie małżeństwa 421
 „ o unieważnienie małżeństwa 421
- Sprawa o unieważnienie umowy najmu 10
 „ o ustalenie stanu cywilnego 421
 „ o wydanie przedmiotu najmu 10, 19
 „ o zatrzymanie rzeczy wniesionych przez lokatora do przedmiotu najmu 10
 „ przeciw Skarbowi Państwa 34, 364, 421
 „ przeciw przedsiębiorstwom państwowym zastępowanym przez Prokuratorję Gen. 34, 364, 421
 „ w której wartość nie wpływa na własność sądu 11
 „ w której pozwany jest Skarb Państwa 11
 „ w której pozwana jest osoba prawna prawa publ. 11
- Sprawa wszczęta w następstwie sądowego wezwania publ. 127
 „ z akcji 11
 „ z czełków 11, 362
 „ z dowodów składow. 11
 „ z czynów nieuczciwej konkurencji 13
 „ z czynności giełdowych 13
 „ z listów zastawnych 11
 „ z obligacji 11
 „ z ochrony patentów 13
 „ „ wzorów 13
 „ „ znaków towarowych 13
 „ papierów wartościowych 11

- Sprawa z weksli 11, 362
 „ z zastępstwem adwokackim obowiązkiem 137
 „ zawiła 356
 „ ze stosunków dotyczących ochrony prawa autorskiego 13
 „ ze stosunków dotyczących nabycia przedsiębiorstwa handl. 13
 „ ze stosunków dotyczących używania firmy 13
 „ ze stosunku ubezpieczenia 13
 Sprawowanie interesów 34
 Sprawozdanie 413
 „ sędziego 413, 442
 Sprawozdawca 228, 233, 354, 356, 408, 439
 Sprostowanie 178
 „ protokołu 177
 „ wyroku 376, 380
 Sprzeciw 214, 225, 370, 371, 372, 374, 401, 477-481
 Sprzecznosc 70, 76, 510
 Sprzedaż 363, 420, 421
 Stan cywilny 421
 „ faktyczny 255, 446
 „ istotny 114
 „ rodzinny 112
 „ rzeczy 459
 „ spokojnego posiadania 398
 „ sprawy 73, 76, 80, 138, 237, 243, 419, 439
 Starszeństwo służbowe 354
 Statut 514
 Stawienie się 230, 237, 366
 Stawienictwo 100, 124, 293, 310, 320
 Stenograf 176
 Stenogram 176
 Stosowanie prawa obcego 352
 „ środków przymusowych 514
 Stosunek majątkowy 119
 „ małżeństwa 43
 „ nieślubny 18
 „ osobisty 55
 „ pracy 185
 „ prawny 52, 54, 70, 452, 487, 499
 „ spółki 41
 „ sporny 346
 Stowarzyszenie 31, 152, 157
 Strona interesowana 150, 164
 „ niestawająca 199, 367
 „ nieznaną z miejsca pobytu 158
 „ obecna 262
 „ przeciwna 91, 114, 119, 138, 189, 197, 198, 214, 238, 253, 275, 277, 404, 412, 414, 428, 437, 463
 „ przegrywająca sprawę 101
 „ skarżąca 435
 „ uboga 117, 118, 120, 121
 „ zaprzeczająca 283
 Stwierdzenie 260, 330, 352
 Suma czynszu 19
 „ pieniężna 363, 420, 476
 „ świadczeń 18
 Superarbitr 488
 Szeregowy 149
 Szkoda 350, 420, 463
 „ majątkowa 292
 „ niepowetowana 364
 Szkoła akademicka 87
 Śmierć 29, 41, 96, 118, 195, 197-199
 Środek 112
 „ dowodowy 104, 238, 260, 284, 330, 457

- Środek odwoławczy 12, 22, 49,
 53, 60, 62, 75, 86, 125, 131,
 132, 173, 183, 186, 193,
 348, 381, 387, 427, 474
 „ przymusowy 336, 502,
 514
 Świadczenie 401
 „ dożywotnie 18
 „ należne z tytułu obo-
 wiązków rodzinnych
 18
 „ nieograniczone co
 do czasu 18
 „ ograniczone co do
 czasu 18
 Świadek 105, 171, 211, 230, 266,
 272, 276, 288-293, 296-307, 308,
 309, 310, 312, 313, 316, 321,
 322, 324, 326, 330, 336, 337,
 338, 340, 343, 502
 Święto powszechne 150, 181
- T**
- Tajemnica duchowna 291
 „ urzędowa 276, 291
 „ zawodowa 276, 292
 Termin apelacji 391
 „ czynności 502
 „ „ procesowych
 391
 „ dodatkowy 317
 „ dwutygodniowy 400, 437
 „ miesięczny 435, 455
 „ oględzin 326
 „ przepisany 436
 „ roczny 184
 „ sądowy 180-182, 205, 207
 „ trzydniowy 395
 „ tygodniowy 141, 403, 426,
 428, 436
 „ ustawowy 181
 „ właściwy 425
- Termin wyznaczony 66-7, 261, 436
 „ zakresłony 495
 „ zażalenia 391
 Tłumacz 297
 „ przysięgły 286
 Tok instancji 53, 58
 „ posiedzenia 179
 „ postępowania 351, 352
 „ rozprawy 229, 249
 „ sprawy 51, 89, 105, 128-9,
 133, 161, 214-5, 223-4, 339,
 344, 346
 Traktat 270
 Treść 82, 217, 276, 277, 509, 510
 „ pełnomocnictwa 93
 „ pism apelacyjnych 413
 „ przepisów 165
 Trudność 145, 282
 Tryb 145, 197-199, 212, 501
 Twierdzenie 138, 175, 238, 254,
 277, 334
 Tydzień 95, 164, 191, 228, 308,
 309, 356, 357, 368, 370, 377,
 396, 404, 469, 477, 490
 Tytuł 29, 121, 449, 462
 „ kurateli 54
 „ opieki 54
 „ przysposobienia 54
 „ zabezpieczenia 470
- U**
- Ublżenie 142
 Uchybienie 344, 433
 Uchylenie jawności 169
 „ wyroku 402, 434, 450,
 455, 457, 510, 511, 512
 Uczestniczący 139
 Uczestnik 272
 Udzielenie pełnomocnictwa 91
 Udowodnienie 292, 350
 Ugoda 11, 70, 91, 92, 105, 175,
 246 399, 507, 508, 509

- Ukończenie 312
 " postępowania 51
 Umorzenie 175
 " postęp. 208, 209, 382
 Umowa 5, 35, 52, 63, 243, 486,
 497, 498
 Unieważnienie małżeństwa 421
 Upadłość 200, 331
 Upływ 206
 " czasu 206
 " lat dziesięciu 456
 " miesiąca 158, 184
 " 6 miesięcy 397
 Upoważnienie 65, 217, 243, 416.
 Uprawdopodobnienie 268
 Uprawnienie 64
 Uprawnomocnienie 132, 134, 208,
 218, 348, 363, 420-1, 450, 455, 456
 Urządzenie 336
 Urząd gminny 153, 157,
 " państwowy 154
 " pocztowy 153, 181
 " Prokuratorji 144
 " Rzeczypospolitej 388
 " samorządowy 154
 Urzędnik publiczny 291
 " referendarski 87
 " sądowy 297
 Usprawiedliwienie 308
 Ustalenie czynu 202
 " faktów 70
 " faktyczne 256
 " podstawy 358
 " prawa 3
 " prawomocnego wyroku
 karnego 7
 " stanu cywilnego 421
 " stosunku prawnego 3
 " wad 337
 Ustanowienie 68, 113
 " adwokata 95 117,
 124, 199
 Ustanowienie kuratora 157-8, 160
 " sędziego 493, 496
 " zastępcy ustaw. 198
 Ustąpienie 195
 Usunięcie braków 438
 " sędziego 498
 Uszkodzenie 287
 Utrata 96, 110, 195, 198, 242
 " należności 310
 " posiadania 397
 " zarobku 100
 " zdolności proces. 195, 198
 Utrzymanie 310
 Uwierzytelnienie podpisu 89
 Uwolnienie 128
 Uwzględnienie okoliczności 452
 " podstaw 439
 " wniosku 192
 żądania 102, 120
 Uznanie 70, 91, 157, 175, 265,
 285, 331, 407, 470, 501
 Uzupelnienie 141, 178, 344, 377,
 487
 " braków 66
 " postępowania 264
 " protokołu 177
 " wyroku 380, 396
 Uzyskanie 28, 306
 Użycie 142
- W**
- Wada 237
 Warszawa 26, 439
 Wartość działu 10, 21
 " przedmiotu sporu * 10,
 11, 13, 15, 16, 18, 20-23,
 52, 185, 210, 410, 432
 " zaskarżenia 432, 434
 Warunek 141, 210
 " niezbędny 496
 " pisma procesowego 434
 " pozewu 457

- Warunek ustawowy 458
 „ wzajemności 5, 115
 Ważność 466
 „ aktu prawnego 54
 „ czynności 66
 Wątpliwość 55, 89, 114, 378
 Weksel 46, 362, 466, 467, 469, 470
 Wezwanie 82, 164, 165, 197-200, 228, 335, 288, 393, 325, 343, 490
 „ biegłych 321
 „ pierwsze 165
 „ pozwanego 469, 477
 „ przeciwnika 341
 „ publiczne 121
 Wiadomość 251
 „ publiczna 394
 „ specjalna 311
 Wiara dobra 398
 „ zła 61, 285
 Wiarogodność 257
 Wierzyciel 135.
 Wierzytelność 20, 38, 120, 465
 Większość 354
 „ głosów 354, 498, 504
 „ sędziów 606
 Wina 105, 190
 Winny 142
 Władza administracyjna 112, 202
 „ polska 455
 „ przełożona 62, 149
 „ właściwa 203
 Właściwość 38, 40, 47, 51, 53, 212, 215, 425
 „ miejscowa 47, 50
 „ ogólna 32, 44, 45, 46, 52
 „ rzeczowa 152, 399
 „ rzeczy 337
 „ sądu 47, 48, 69, 210, 216
 Właściwość sądów grodzkich 10, 11
 „ sądów okręgowych 13
 „ sądów powsz. 1
 „ wyłączna 152
 Wniosek apelacyjny 402, 413, 415
 „ kasacyjny 439
 „ powoda 23, 133, 221, 347, 362, 366
 „ pozwanego 134, 395, 422, 470
 „ prokuratora 442
 „ sędziego 497
 „ strony i stron 105, 136, 157, 160, 164, 172, 175, 176, 186, 189, 203, 208, 266, 267, 367, 378, 386, 417, 440, 446, 463, 492, 495, 498, 509
 Wniosek zgodny 206
 Wniesienie 91, 181, 218
 „ odpowiedzi 229, 405, 437
 „ pisma 141
 „ pozwu 97
 „ skargi 458, 463
 „ zarzutów 470
 Wojskowy 29
 Wola ostatnia 514
 Woźny 143
 Wskazanie 402
 „ faktów 340
 „ poprzednika 82
 Wspólnik 331
 Współpozwany 45, 482
 Wstąpienie 74, 75, 76
 Wszczęcie postępowania 203
 Wybór przewodniczącego 492
 Wyciąg 278, 282
 Wyczerpanie 320
 Wydanie 54, 185, 365
 „ dokumentu 280

- Wydanie nakazu 466, 470, 482, 483
 „ orzeczenia 196, 387
 „ przedmiotu dzierżawy 213
 „ przedmiotu najmu 185, 392
 „ sum pieniężnych 420
 „ wyroku 174, 210, 219, 353, 355, 357, 362, 365, 372, 446, 498, 505
 Wydarzenie nadzwyczajne 231
 „ żywiołowe 235
 Wydatek 99, 320, 326
 „ konieczny 310
 Wydział 226
 „ cywilny 224, 225
 „ handlowy 14, 210, 224, 225, 362
 Wyegzekwowanie 363, 420
 Wygaśnięcie 95
 „ zapisu 498, 499
 Wyjaśnienie 174, 230, 232, 237, 247, 248, 358
 „ stron 376, 377
 „ ustne 318, 367
 Wyjątek 292, 456, 491, 492
 Wykładnia prawa 445
 „ „ materialnego 433
 „ „ prawna 445
 Wykonanie 35, 427, 378, 380
 „ czynności 502
 „ kodeksu 515
 „ nakazu 470
 Wykonalność 210, 362, 363-365, 372, 377, 379, 421, 429, 509
 Wykonanie obowiązku 310
 „ orzeczenia 193
 „ postanowienia 427
 „ wyroku 362, 364, 378, 420, 463
 Wykroczenie 276, 327
 Wykrycie orzeczenia 452, 455
 Wyłączenie biegłego 32
 „ prokuratora 62
 „ sędziego 55-59, 61, 62, 312, 450, 455, 493, 510
 „ strony 121
 Wyłożenie 402
 Wymaganie 370, 402
 „ formalne 403
 Wymiana 229
 Wymienienie 175
 „ przyczyny 137
 „ sądu 355
 „ stron 355
 „ świadków 340
 „ załączników 147
 Wynagrodzenie 121, 293, 310, 320, 326, 497
 „ za pracę 362, 364
 „ za utratę zarobku 100
 Wynik 23, 232, 253, 333
 „ ostateczny 443
 „ postępowania 418
 „ dowod. 175
 „ procesu 202
 „ sprawy 104, 109, 433, 452
 Wypowiedzenie 95
 Wypis 144, 391, 376
 Wyrok cały 400
 „ częściowy 347
 „ drugiej instancji 431
 „ karny 452
 „ nowy 372
 „ prawomocny 301, 389, 449, 453, 470, 484
 „ Sądu Najwyższego 451
 „ sądu okręg. 400, 421
 „ sądu państwowego 508
 „ „ polubownego 504, 505, 508, 510

- Wyrok wstępny 348
 „ zaoczny 124, 145, 174, 210, 225, 366-370, 372-5, 396, 399, 409
 „ zaskarżony 400, 419, 434, 435, 441 443, 444, 446, 454-457
 Wysłuchanie 105, 197, 280, 311
 „ pozwanego 133
 „ strony 182, 503
 „ wniosków 442
 Wysokość 61, 142, 285, 476
 „ kaucji 129,
 „ kosztów 109
 „ żądania 348, 350
 Wyświetlenie 59, 330, 333
 Wytoczenie 221, 280
 „ powództwa 51, 337, 399, 483
 „ sprawy 103, 208
 Wywieszenie 157-160
 Wywłaszczenie 40
 Wywołanie sprawy 232
 Wyznaczenie 49
 „ miejsca 294
 „ posiedzenia 173
 „ rozprawy 407
 „ terminu rozprawy 471, 381
 „ sędziego polubownego 490-492
 Wyznanie 298, 300, 314
 Wzajemność 5, 115, 352
 Wzmianka 175
 Wznowienie postępowania 91, 449-464, 510, 511
- Z**
- Zabezpieczenie 66, 91, 97, 126-128, 133, 339, 345, 363, 364, 372, 420, 463, 470
 Zabezpieczenie dodatkowe 129
 Zabezpieczenie dowodów 185, 337-342, 344-345
 „ kosztów 131, 133
 „ powództwa 185, 216, 221, 223
 Zadawanie pytań 171
 Zajęcie 298
 Zakres 67, 92, 93, 215, 216, 263, 269, 472
 Zakończenie rozprawy 176
 Zależność 28
 Zaliczka 265, 310, 320
 Załącznik 137, 139, 146, 178
 Zamiar stałego pobytu 24
 Zamieszkanie 11, 24, 25, 38, 43, 113, 116, 127, 145, 147, 165, 293, 399, 439
 Zamknięcie rozprawy 72, 73, 110, 196, 224, 238, 320, 346, 422
 Zaniechanie 325
 Zaniedbanie 147
 Zapis na sąd polubowny 486-488, 490, 492, 493, 496, 498, 499, 503, 505, 507, 510
 Zapłata 120, 124, 466
 „ częściowa 119, 122
 „ należności 37
 „ wierzytelności 465
 Zapewnienie 300, 301, 303, 309, 313, 315
 Zapozwanie 43, 44
 Zaprzestanie czynności 195
 Zarząd 31
 „ majątku, interesów, 85
 Zarządca 200, 331
 Zarządzenie 62, 97, 141, 150, 175, 230, 348, 403, 405, 495
 „ dalszego postęp. 132
 „ doręczenia pozwu 228

- Zarządzenie doręczenia odpowiedzi 437
- Zarządzenie odpowiednie 398
- „ przewodniczącego 177, 238, 249, 426
- „ w przedmiocie doręczenia 163
- Zarzut 22, 179, 241, 242, 244, 285, 370, 467, 469-471, 473
- Zasada 118, 259, 348, 449
- „ prawna 232
- Zasadność 309
- Zasądzenie 346
- Zasiągnięcie 311
- Zaskarżenie 417, 432
- Zaspokojenie 134, 221, 470, 482
- Zastępca 87, 99, 147, 175, 217
- „ strony 105
- „ ustawowy 55, 64, 66, 84, 144, 195, 198, 201, 331, 455
- Zastępowanie 157
- Zastępstwo 30, 86, 243, 450, 500, 509
- „ adwokackie 86, 87, 91, 95, 99, 116, 123, 137, 165, 195, 199
- „ należyte 416
- „ ustawowe 65, 68, 217
- Zastrzeżenie 179, 215, 238, 254, 493, 507, 510
- Zaświadczenie 112, 283
- Zawarcie ugody 70, 91
- Zawezwanie 211, 399
- Zawieszenie 195, 202, 204-208
- Zażalenie 23, 111, 141, 163, 169, 177, 192, 202, 209, 249, 260, 310, 342, 383, 386, 417, 426-30, 448, 474, 475, 483, 492, 495
- Zdanie odrębne 354
- „ przewodniczącego 354
- Zdarzenie 195, 196
- Zdolność do działania 489
- Zdolność procesowa 28, 63, 64-68, 96, 195, 198, 217, 243, 416
- „ zobowiązywania się samodzielnie 486
- Zeznanie 230, 276, 288, 291, 292, 296, 298, 301, 302, 304, 305-307, 309, 312, 330
- Zgłoszenie 128, 189
- „ wniosku 193, 206, 396
- Złożenie 265, 304, 363
- „ kaucji 128, 131, 132
- Zmiana 119, 390, 402, 418, 425, 487
- „ okoliczności 410
- „ powództwa 215, 216
- „ wyroku 402, 422, 434, 457
- „ zamieszkania 147
- „ żądania pozwu 175
- Zrzeczenie się 70, 91, 175, 219
- Zwierzchność służbowa 112
- Zwłoka 56, 68, 104, 113, 118, 124, 145, 238, 339, 341, 343, 372
- Zwolnienie 40
- Zwrocenie 141
- Zwrot 422
- „ kaucji 133
- „ „ kasacyjnej 448
- „ kosztów 97, 98, 100, 102-105, 107-110, 399
- „ wydatków 310, 326
- Zwyczaje międzynarodowe 5
- Ż**
- Żądanie egzekucji 383
- „ powoda 128
- „ pozwanego 126
- „ pozwu 103, 120, 175, 232, 236, 347, 370, 373, 410, 458, 465

Żądanie przeciwnika	101, 104,	Żądanie zabezpieczenia dowodu
	140, 399	340
„ — stron	355, 376, 505, 510	„ zabezpieczenia kosztów
„ — strony	361, 439	128
„ — ustanowienia	kuratora	Życie 514, 516
160		„ rodzinne 168

Errata.

Str.	3 wiersz	3 od góry	zamiast „mającym“ ma być „mające“
„ 14	„	9 „ „	zamiast „posterunku“ ma być „kwaterunku“
„ 31	„	6 „ „	zamiast „Breszcze“ ma być „Brzeszcze“
„ 44	„	18 „ „	zamiast „poz.“ ma być „p. n.“
„ 45	„	2 „ „	zamiast „XIV“ ma być „XXIV“
„ 52	„	1 „ „	opuścić „i“
„ 67	„	6 „ góry	zamiast „VIII“ ma być „VII“
„ 69	„	4 „ dołu	zamiast „390 § 2“ ma być „390“
„ 76	„	15 „ góry	zamiast „390 § 2“ ma być „390“
„ 78	„	14 „ „	zamiast „390 § 2“ ma być „390“
„ 84	„	7 „ „	wstawić po słowie są- dowych — w Ameryce
„ 125	wiersz	5 od góry	zamiast „ogólnego“ ma być „okólnego“
„ 127	„	20 „ „	wstawić po Rp. w Paryżu
„ 129	„	16 „ dołu	zamiast „wątpliwość“ ma być „wadliwość“
„ 163	„	11 „ „	zamiast „niejawności“ ma być „niejasności“

SPIS RZECZY.

	Strona
Przedmowa	3
Objaśnienie skrótów	9
Tytuł wstępny: Przepisy ogólne (Art. 1—8)	11
Księga pierwsza: Sąd	
Dział I: Właściwość sądu	
Rozdział I: Właściwość rzeczowa	
Oddział 1: Podstawy właściwości (Art. 9—14)	19
Oddział 2: Wartość przedmiotu sporu (Art. 15—23)	24
Rozdział II: Właściwość miejscowa	
Oddział 1: Właściwość ogólna (Art. 24—31)	28
Oddział 2: Właściwość przemiana (Art. 32—39)	30
Oddział 3: Właściwość wyłączna (Art. 40—44)	33
Oddział 4: Przepisy szczególne (Art. 45—50)	35
Rozdział III: Przepisy łączne o właściwości rzeczowej i miejscowej (Art. 51—53) .	37
Dział II: Wyłączenie sędziego (Art. 54—62) .	39
Księga druga: Proces	
Tytuł I: Strony	
Dział I: Zdolność procesowa (Art. 63—68) .	42

	Strona
Dział II: Spółuczestnictwo w sporze (Art. 69—71)	48
Dział III: Interwencja główna i uboczna (Art. 72—79)	50
Dział IV: Przypozwanie (Art. 80)	53
Dział V: Wskazanie poprzednika (Art. 81—83)	53
Dział VI: Zastępstwo stron przez pełnomoc- ników (Art. 84—97)	54
Tytuł II: Koszty procesu	
Dział I: Przepisy ogólne (Art. 98—111)	61
Dział II: Prawo ubogich (Art. 112—125)	65
Dział III: Zabezpieczenie kosztów procesu (Art. 126—135)	70
Tytuł III: Postępowanie	
Dział I: Przepisy ogólne	
Rozdział I: Pisma procesowe (Art. 136—142)	74
Rozdział II: Doręczenia (Art. 143—163)	77
Rozdział III: Posiedzenia sądowe (Art. 164—179)	84
Rozdział IV: Terminy (Art. 180—188)	89
Rozdział V: Omieszkanie i przywrócenie terminu (Art. 189—194)	92
Rozdział VI: Zawieszenie postępowania (Art. 195—209)	94
Dział II: Postępowanie przed sądem okręgowym	
Rozdział I: Pozew (Art. 210—220)	100
Rozdział II: Zabezpieczenie powództwa (Art. 221—223)	109
Rozdział III: Sprawy handlowe (Art. 224—227)	110
Rozdział IV: Rozprawa (Art. 228—249)	111
Dział III: Dowody	

	Strona
Rozdział I: O dowodzie w ogólności (Art. 250—258)	120
Rozdział II: Postępowanie dowodowe	
Oddział 1: Przepisy ogólne (Art. 259—268)	123
Oddział 2: Dokumenty (Art. 269—287)	133
Oddział 3: Zeznania świadków (Art. 288—310)	139
Oddział 4: Opinia biegłych (Art. 311—321)	147
Oddział 5: Oględziny (Art. 322—329)	151
Oddział 6: Przesłuchanie stron (Art. 330—336)	152
Rozdział III: Zabezpieczenie dowodów (Art. 337—345)	156
Dział IV: Orzeczenia sądowe	
Rozdział I: Wyroki (Art. 346—361)	158
Rozdział II: Natychmiastowa wykonalność wyroków (Art. 362—366)	162
Rozdział III: Wyroki zaoczne (Art. 366—375)	166
Rozdział IV.: Sprostowanie, uzupełnienie i wykładnia wyroków (Art. 376—380)	169
Rozdział V: Postanowienia sądu (Art. 381—386)	171
Rozdział VI: Prawomocność orzeczeń sądowych (Art. 387—389)	172
Dział V: Postępowanie przed sądami grodzkiemi (Art. 390—399)	173
Dział VI: Środki odwoławcze	
Rozdział I: Apelacja (Art. 400—425)	177
Rozdział II: Zażalenie (Art. 426—430)	187
Rozdział III: Kasacja (Art. 431—448)	188
Tytuł IV: Wznowienie postępowania (Art. 449—464)	195

Tytuł V: Postępowanie odrębne	
Rozdział I: Postępowanie nakazowe (Art. 465—475)	201
Rozdział II: Postępowanie upominawcze (Art. 476—485)	206
Księga trzecia: Sąd polubowny	
Rozdział I: Zapis na sąd polubowny (Art. 486—500)	209
Rozdział II: Postępowanie przed sądem polubownym (Art. 501—509)	214
Rozdział III: Skarga o uchylenie wyroku (Art. 510—512)	218
Rozdział IV: Przepisy ogólne (Art. 513—514)	221
Przepisy końcowe (Art. 515—516)	222
Wskazówki praktyczne	225
Indeks	233
Errata	252
Spis rzeczy	253



PRZEPISY

WPROWADZAJĄCE

K O D E K S

postępowania cywilnego

wraz z ustawami i rozporządzeniami, które
przepisy wprowadzające utrzymują w mocy.

PRZEPISY

K O D E K S

postępowania cywilnego

z dnia 17 marca 1909 r. (Dz. U. Nr 100, poz. 100)

652.

**ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ**

z dnia 29-go listopada 1930 r.

Przepisy wprowadzające Kodeks Postępowania Cywilnego.

Na podstawie art. 44 ust. 5 Konstytucji postanawiam co następuje:

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. I.

Z dniem wejścia w życie kodeksu postępowania cywilnego tracą moc dotychczasowe przepisy o postępowaniu przed sądami powszechnymi w spornych sprawach cywilnych, unormowanym w kodeksie postępowania cywilnego i w rozporządzeniu niniejszem.

W szczególności tracą moc z zastrzeżeniami, zawartymi w artykułach XVII § 1, 2, 3 i 7, XXV i XXXI, obowiązujące dotychczas w tym zakresie przepisy wraz z późniejszymi ich zmianami i uzupełnieniami, a mianowicie:

- 1) przepisy ogólne, księga pierwsza, druga

i trzecia, tytuły I, II i III rozdziału II księgi piątej ustawy postępowania cywilnego z dnia 20 listopada 1864 r. (T. XVI cz. I Zводу praw), jako też przepisy przechodnie z dnia 18 lipca 1917 r. (Dziennik Urzędowy Departamentu Sprawiedliwości Tymczasowej Rady Stanu Królestwa Polskiego Nr. 1, poz. 5);

2) norma jurysdykcyjna wraz z ustawą zaprowadzającą tudzież procedura cywilna wraz z ustawą zaprowadzającą z dnia 1 sierpnia 1895 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 110—113);

3) księgi: pierwsza, druga, trzecia, czwarta i piąta, rozdział pierwszy i drugi księgi szóstej, księga siódma i dziesiąta ustawy o postępowaniu cywilnem wraz z ustawą zaprowadzającą z dnia 30 stycznia 1877 r. (Dz. U. Rzeszy 1877 r. str. 244) oraz ustawa o ustroju sądownictwa z dnia 27 stycznia 1877 r. (Dz. U. Rzeszy 1877 r. str. 41 i 1898 r. str. 371) wraz z ustawą wykonawczą (Zb. u. prusk. 1878 r. str. 230).

Art. II.

Pozostają w mocy postanowienia ustaw i przepisów wymienionych w artykule poprzedzającym, o ile dotyczą spraw innych niż sporne, w szczególności zaś postanowienia wymienione w rozdziałach II, III i IV niniejszego rozporządzenia.

Art. III.

Pozostają również w mocy zawarte w ustawach i przepisach szczególnych postanowienia o właściwości sądu, o postępowaniu, jako też o są-

dach polubownych, dotyczące zarówno spraw spornych jak i egzekucyjnych, upadłościowych i innych, a w szczególności:

1) przepisy, w myśl których sądy powinny zawiadamiać inne władze lub ich organa o wniesieniu pozwu lub o innych okolicznościach ujawnionych w toku sprawy;

Np. Ustawa z 12/VII 1872, l. 112. Dz. U. P.

„ „ z 9/III 1920 Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 144.

§§ 136, 138 Roz. wyk. do prawa o ustroju sądów z 24/XII 1928.

Okólnik Min. Spr. Nr. 472 z 29/XII 1921. Dz. Urz. 2 z 1922

2) przepisy o upoważnieniu Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej do zastępstwa Skarbu Państwa oraz innych podmiotów prawnych;

Rozp. Prez. Rzeczp. z 9/XII 1924.

§ 5. Prokuratorja Generalna wykonywa zastępstwo prawne instytucyj publicznych, będących odrębnymi od Skarbu Państwa podmiotami prawnymi, w tym zakresie, w jakim wykonywała je na zasadzie przepisów dotychczasowych art. 3 ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 65, poz. 390). Jednocześnie Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia uchylać obowiązek Prokuratorji Generalnej do zastępowania rzeczonych podmiotów prawnych. Może też Rada Ministrów polecać Prokuratorji Generalnej zastępstwo tych instytucyj publicznych, będących odrębnymi od Skarbu Państwa podmiotami prawnymi, których Prokuratorja Generalna dotychczas nie zastępowała.

Dotyczy to w szczególności instytucyj i zakładów o charakterze prawno-publicznym oraz funduszków i przedsiębiorstw, za których rentowność Skarb Państwa przyjął gwarancję lub, które w całości lub części są dotowane lub finansowane przez Skarb Państwa i za których niedobory Skarb Państwa jest odpowiedzialny.

Uwaga. Art. 3. ustawy z dnia 31 lipca 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 65, poz. 390). Do majątku Państwa i do podmiotów prawnych, które pod względem zastępstwa i porady prawnej stoją na równi ze Skarbem Państwa, należą:

1) Majątek Państwa wogóle, a więc wszystkie państwowe podatki, opłaty, czynsze, daniny, monopole, dobra i lasy państwowe, królewszczyzny, wszelki ruchomy i nieruchomy majątek wogóle i wszelkie roszczenia państwowe, fundusze państwowych kolei żelaznych, państwowe przedsiębiorstwa i zakłady wszelkiego rodzaju i wszelkie wogóle do prowadzenia gospodarstwa państwowego przeznaczone przedsiębiorstwa i instytucje.

2) Spadki bezdziedziczne.

3) Prawa terytorjalne, granice państwowe oraz prywatnoprawne i publiczno-prawne roszczenia Państwa do Państw obcych wynikające z traktatów i umów międzynarodowych.

4) Nałożone przez państwowe władze administracyjne kary pieniężne, o ile chodzi o ich ściągnięcie w drodze sądowej oraz publiczne opłaty i daniny wogóle, o ile ich ściąganie ma się odbywać zapomocą tych samych organów i temi samymi środkami, jak opłat państwowych.

5) Wszelki majątek ruchomy i nieruchomy, prawa i wszelkie fundusze, pozostające pod zarządem władz państwowych podczas trwania tego zarządu, oraz te fundusze, instytucje, przedsiębiorstwa i zakłady, za których rentowność Skarb Państwa przyjął gwarancję, lub które w całości lub części ze Skarbu Państwa są dotowane lub finansowane, a za ich niedobory Skarb Państwa jest odpowiedzialny.

6) Prawo patronatu przysługujące Państwu i podmiotom prawnym w niniejszym artykule pod 1 i 5 określonym.

7) Fundacje będące pod bezpośrednim zarządem państwowym.

8) Majątek kościelny i majątek beneficjów duchownych o ile chodzi o pierwotne fundowanie kościoła albo duchownego beneficjum lub o nienaruszalność majątku zakładowego, lub tym

majątkiem administrują władze państwowe, a nie o ile chodzi o zastępstwo lub ściąganie ciężących pożytków z majątku, istniejących już kościołów lub duchownych beneficjów; następnie majątek zakładowy istniejących duchownych zakładów, klasztorów i wspólności duchownych wogóle.

9) Majątek tych indywidualnie oznaczonych podmiotów prawnych, które nie są objęte postanowieniami tego artykułu w punktach od 1—8 zawartymi, a których zastępstwo poruczone zostanie Prokuratorji Generalnej uchwałą Rady Ministrów.

10) Oprócz przypadków w tym artykule wyszczególnionych zastępstwo i ingerencja Prokuratorji Generalnej ma mieć miejsce także tam, gdzie te specjalne przepisy ustawy przewidują.

11) Na obszarach b. zaboru austriackiego zastępować będzie Prokuratorja Generalna nadto te podmioty prawne, których zastępstwo zostało poruczone Prokuratorjum Skarbu najwyższem postanowieniem z dnia 21/XII 1850 i rozporządzeniem całego Ministerstwa z dnia 9/III 1898 (Dz. pr. p. p. No 41) i spełniać będzie zadania, które temi przepisami Prokuratorjom Skarbu poruczone zostały.

Patrz też: 1) Rozp. Rady Ministrów z 16/I 1925 o rozszerzeniu terytorjalnego zakresu działania oddziału Prokuratorji Generalnej w Krakowie na obszar sądu okręgowego w Katowicach oraz o powierzaniu Prokuratorji Generalnej zastępstwa prawnego Skarbu Śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 58).

2) Rozp. Rady Ministrów z 26/VI 1925 o poleceniu Prokuratorji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zastępstwa prawnego Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu w sprawach hipotek i wierzytelności, objętych umowami zawartymi w dniach 2 marca 1923 i 21 marca 1925 między Skarbem Państwa a Komunalnym Bankiem Kredytowym w Poznaniu (Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 503).

3) Rozp. Rady Ministrów z dnia 16/XII 1925 o uchyleniu ciężącego na Prokuratorji Generalnej obowiązku

zastępowania] majątków kościelnych. (Dz. U. R. P. Nr. 127. poz. 904).

Ciąg dalszy Roz. Prez. Rzpltej. z dnia 9. XII 1924.

§ 6. Przewidziane w § 2 zastępstwo sądowe obejmuje wszelkie czynności w postępowaniu cywilnym przed wszystkimi sądami, istniejącymi na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, tak w sprawach spornych jak i postępowaniach niespornych wszelkiego rodzaju.

W sądowym postępowaniu cywilnym wszelkiego rodzaju Skarb Państwa i inne podmioty prawne o których wyżej mowa, zastępuje wyłącznie Prokuratorja Generalna, która jest uprawniona do prawnie skutecznego podejmowania wszelkich czynności procesowych i do spełniania wszelkich sądowych aktów prawnych bez obowiązku wykazywania się osobnem pełnomocnictwem.

W postępowaniu sądowo-karnem Prokuratorja Generalna bierze udział wtedy, gdy okaże się potrzeba zastępowania interesów majątkowych Państwa i gdy Prokuratorja Generalna przez właściwą władzę państwową o zastępstwo wezwana będzie.

W postępowaniu przed sądami prawa publicznego i przed władzami administracyjnymi tak w kraju jak i zagranicą oraz w postępowaniu przed sądami zagranicznymi Prokuratorja Generalna bierze udział w tych wypadkach, w których zastępstwo poruczone jej będzie przez władzę administracyjną, powołaną do zarządu lub nadzoru nad odnośnym podmiotem prawnym lub nad odnośną gałęzią administracji państwowej.

§ 7. W razie kolizji między interesami Skarbu Państwa a interesami podmiotów prawnych, zrównanych ze Skarbem Państwa w myśl § 3 p. 3 i § 5 Prokuratorja generalna ma zastępować Skarb Państwa, inne zaś podmioty prawne mają mieć dla siebie w tym wypadku ustanowionych we właściwej drodze osobnych doradców i zastępców.

W razie kolizji interesów podmiotów prawnych, zrówna-

nych ze Skarbem Państwa, Prokuratorja Generalna nie może zastępować żadnej ze stron, dla których winni być w tym wypadku powołani w drodze właściwej osobni doradcy i zastępcy.

§ 8. Czynności urzędowe spełnia Prokuratorja Generalna na wezwanie władz państwowych, oznaczonych w instrukcji służbowej (§ 15), która określi również stosunek Prokuratorji do władz i urzędów państwowych wogóle oraz instytucji publicznych, o których mowa w § 5.

Jeżeli w poszczególnych wypadkach wyłoni się wątpliwość, czy w myśl niniejszego rozporządzenia ma być podjęta czynność urzędowa Prokuratorji Generalnej, winna ona zasięgnąć decyzji Ministra Skarbu.

W wydaniu opinii prawnych kieruje się Prokuratorja Generalna własnem przekonaniem prawnem.

Władze, urzędy i instytucje, korzystające z pomocy Prokuratorji Generalnej, a również wszelkie władze i urzędy państwowe, tak administracyjne jak i sądowe obowiązane są dostarczać Prokuratorji Generalnej wszelkich będących w ich posiadaniu informacji, materiałów i aktów, w sprawach, w których Prokuratorja Generalna wykonywa zastępstwo lub udziela porady prawnej.

3) przepisy kodeksów handlowych o obowiązku handlujących (kupców) przedstawiania ksiąg handlowych:

Kodeks handlowy ros. (franc.)

Art. 14. Sąd może nakazać złożenie ksiąg i inwentarzy jedynie w sprawach, dotyczących spadku, wspólności, podziału spółki i w razie upadłości.

Kodeks handlowy austriacki.

Art. 40. Udzielenie ksiąg handlowych może być sądownie nakazane dla rozpatrzenia się w całej ich osnowie, a to w sprawach tyczących się spadku lub wspólności majątkowej, oraz działu dóbr spółki, i w konkursie, o ile się nie tyczy ksiąg dłużnika upadłego.

Kodeks handlowy pruski.

§ 47. Jeżeli chodzi o rozliczenie majątkowe, w szczególności w sprawach o podział majątku spółki, sąd może nakazać złożenie ksiąg handlowych celem zaznajomienia się z całkowitą ich treścią.

Uwaga. Art. 15 i 16 francuskiego kodeksu handlowego art. 34, 35, 37, 38 i 39 kodeksu handlowego austriackiego i art. 45 i 46 kodeksu handlowego niemieckiego, traktujące też o księgach handlowych i obowiązku ich przedkładania zostały uchylone przez niniejszy kodeks. (p. art. XVI § 4, art. XXVI pkt. 2 i art. XXXII K. P. C.)

4) art. 89 statutu Banku Polskiego (Dz. U. R. P. 1927, Nr. 113, poz. 966) o wyłącznej właściwości sądów w Warszawie w sprawach przeciwko Bankowi Polskiemu;

Dz. U. R. P. 1927, Nr. 113, poz. 966.

Art. 89. Skargi przeciw Bankowi można wnosić tylko przed właściwym sądem w Warszawie.

5) przepisy zawarte w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350);

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 22 marca 1928 r.

o sądach pracy.

Na podstawie art. 44 ust. 6. Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Sądy pracy powołane są do rozstrzygania spraw spornych cywilnych, wynikających ze stosunku pracy i nauki za-

wodowej pomiędzy pracodawcami a pracownikami lub uczniami oraz pomiędzy pracownikami tego samego przedsiębiorstwa (art. 6-ty punkt g) tudzież do rozpoznawania spraw karnych o przekroczenia przepisów prawnych o ochronie pracy najmniejszej.

Właściwość rzeczowa sądów pracy obejmuje spory wynikające z umowy o pracę lub naukę zawodową we wszelkich dzielnicach pracy, bez względu na to, czy pracodawcami są osoby fizyczne czy prawne bądź prawa publicznego, z zastrzeżeniem przepisów art. 5. z wyjątkiem sporów, wynikających z umów o pracę lub naukę zawodową w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz w przedsiębiorstwach z nimi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego.

Minister Sprawiedliwości, Minister Pracy i Opieki Społecznej i Minister Rolnictwa łącznie mogą w drodze rozporządzenia rozszerzyć właściwość rzeczową sądów pracy na spory, wynikające z umowy o pracę lub naukę zawodową w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz w przedsiębiorstwach z nimi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego-lub handlowego bądź w stosunku do całego obszaru, na którym obowiązuje niniejsze rozporządzenie, bądź w stosunku do poszczególnych okręgów sądów apelacyjnych.

Art. 2. Poszczególne zasady pracy ustanawiają wspólnym rozporządzeniem Minister Sprawiedliwości oraz Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu.

W razie, gdy utworzenie sądu pracy oddzielnie od sądu powiatowego (pokoju) nie jest wskazane, Minister Sprawiedliwości i Minister Pracy i Opieki Społecznej będą władni wspólnym rozporządzeniem utworzyć sąd pracy w obrębie sądu powiatowego (pokoju).

Przepisy powyższych ustępów stosuje się także w razie znoszenia sądów pracy oraz dokonywania zmian dotyczących ich siedziby lub granic okręgów.

Art. 3. Rozporządzenie, ustanawiające sąd pracy, określa jego okrąg; okrąg ten obejmować może jeden lub więcej obszarów gminnych, lub tylko część obszaru gminnego:

W wypadku, określonym w ust. 2 art. 2, okrąg sądu pracy obejmuje okrąg danego sądu powiatowego (pokoju).

Właściwość sądu pracy uchyla właściwość władz administracyjnych oraz sądów powszechnych. Właściwość sądów pracy nie uchyla właściwości wojskowych sądów karnych w zakresie tych przestępstw i osób, które wedle obowiązujących ustaw podane są tej właściwości.

Strony wiodące spór nie mogą zrzec się właściwości sądu pracy na rzecz sądów powszechnych z zastrzeżeniem przepisu art. 24, natomiast mogą poddać każdą poszczególną sprawę należącą do właściwości sądów pracy orzecznictwu sądu polubownego.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze, o ile dotyczy spraw cywilnych (art. 1), stosuje się z zastrzeżeniem wyjątków, przewidzianych w art. 5, do następujących kategorii pracowników i uczniów:

- a) do robotników (art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę robotników — (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 324);
- b) do osób, które na mocy umowy o pracę, zawartej z przedsiębiorcą, wyrabiają, przerabiają lub wykańczają przedmioty, zamówione przez przedsiębiorcę, bądź we własnym mieszkaniu, bądź w innym, nie należącym do przedsiębiorcy miejscu pracy (chałupników);
- c) do dozorców domowych;
- d) do służby domowej (pracowników domowych);
- e) do pracowników umysłowych (art. 2 i 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę pracowników umysłowych — (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323) nie wyłączając tego rodzaju pracowników zatrudnionych

w instytucjach państwowych i samorządowych oraz zatrudnionych na statkach morskich;

- f) do uczniów i praktykantów w gałęziach pracy, objętych niniejszym artykułem.

W razie rozszerzenia właściwości rzeczowej sądów pracy w zakresie, przewidzianym w art. 1 ust. 3, rozporządzenie niniejsze będzie się stosowało ponadto do pracowników i uczniów w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz w przedsiębiorstwach z nimi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego.

Art. 5. Rozporządzenie niniejsze nie stosuje się do następujących kategorii pracowników:

- a) do pracowników umysłowych, których stała płaca gotówkowa przekracza 10.000 zł. rocznie, w gospodarstwach zaś rolnych i leśnych oraz w przedsiębiorstwach z nimi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego—3.600 zł rocznie;
- b) do osób, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w urzędach państwowych i urzędach związków komunalnych;
- c) do nauczycieli kontraktowych szkół państwowych, publicznych i samorządowych.

Art. 6. Sąd pracy jest właściwy w sprawach cywilnych (art. 1), jeżeli przedmiot sporu w pieniądzech lub w wartości pieniężnej nie przewyższa kwoty 5.000 złotych.

- a) w sporach o wynagrodzenie należne z tytułu umowy o pracę lub naukę zawodową;
- b) w sporach, dotyczących rozpoczęcia, dalszego trwania i rozwiązania stosunku pracy i nauki zawodowej;
- c) w sporach dotyczących świadczeń i roszczeń o odszkodowanie z stosunku pracy lub nauki zawodowej, w szczególności w sporach, dotyczących urlopów, potrąceń

- z płac na rzecz pracodawcy, kary umowej lub regulaminowej;
- d) w sporach, dotyczących świadectw oraz książeczek obrotkowych i służbowych;
 - e) w sporach, wynikających z należenia do kasy emerytalnej lub zapomogowej, o ile ustawy lub statuty tych instytucyj nie powierzają rozstrzygnięcia tych sporów sądom specjalnym lub instytucjom rozjemczym;
 - f) w sporach, dotyczących wypowiedzenia i usuwania z mieszkań, stanowiących uposażenia służbowe lub część jego a nieobjętych ustawą z dnia 11-go kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406). w brzmieniu obowiązującym w stosunku do kategorii osób objętych art. 4 i o ile powyższe spory ulegają rozpoznawaniu w drodze sądowej;
 - g) w sporach, dotyczących pretensyj, jakie na podstawie objęcia wspólnej pracy łączą wzajemnie przeciw sobie pracownicy, zatrudnieni u tego samego pracodawcy;
 - h) w sporach, dotyczących wykonania tych postanowień umów zbiorowych, które nie są objęte wyraźnie indywidualnymi umowami o pracę, a które dotyczą stosunku indywidualnego pracy.

Art. 7. Do orzecznictwa sądów pracy w sprawach karnych należą sprawy o przekroczenia przepisów: o czasie pracy, o urlopach dla pracowników, o pracy młodocianych i kobiet, o umowie o pracę robotników i pracowników umysłowych, o kaucjach, składanych przez pracowników, o pośrednictwie pracy, o przekroczenia przepisów, dotyczących higieny pracy i bezpieczeństwa pracy, oraz sprawy o niewykonanie nakazów, wydawanych przez inspektorów pracy, o ile sprawy powyższe ulegały dotychczas rozpoznawaniu w pierwszej instancji przez sądy powiatowe (pokoju).

Art. 8. W razie zbiegu przestępstwa, podlegającego orzecznictwu sądu powszechnego, z przestępstwem, podlegają-

cem orzecznictwu sądu pracy, każdy z tych sądów rozpoznaje sprawę o przestępstwo, należące do jego właściwości.

Wyrok, orzekający karę łączną, wydaje sąd powszechny.

Art. 9. Sądy pracy powołane są również do rozstrzygania wszelkich spraw karnych, przekazanych w pierwszej instancji orzecznictwu inspektorów pracy, tudzież spraw karnych o przekroczenia, wymienione w art. 7, jeżeli do orzecznictwa w nich powołane są jakiegokolwiek inne władze administracyjne, o ile skazany orzeczeniem inspektora pracy lub innej władzy administracyjnej wnosi w myśl obowiązujących przepisów żądanie sprawy sądowi.

Art. 10. Koszty utrzymania sądów pracy ponosi Skarb Państwa.

Art. 11. Sąd pracy składa się z przewodniczącego, zastępcy (zastępców) przewodniczącego oraz najmniej z dziesięciu ławników i podwójnej liczby zastępców z każdej z dwu grup: pracodawców i pracowników.

Przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego powołuje z pośród sędziów Minister Sprawiedliwości.

Przewodniczący sądu pracy i jego zastępca, o ile pełnią czynności w samoistnych sądach pracy, otrzymają z reguły uposażenie grupy „A”, przewidziane w ustawie z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107). W przypadku gdy na przewodniczącego sądu pracy lub jego zastępcę jest powołany sędzia, który otrzymywał uposażenie wyższej grupy, to otrzymuje on uposażenie, odpowiadające uposażeniu przywiązanemu do stanowiska, jakie posiadał w czasie powołania na stanowisko przewodniczącego sądu pracy, względnie jego zastępcy.

Przewodniczący sądu pracy i jego zastępca w przypadku ust. 2 art. 2 będą powołani z grona sędziów danego sądu powiatowego (pokoju) i pod względem służbowym podlegają oni

nadal naczelnikowi sądu powiatowego (pokoju), o ile on sam nie jest przewodniczącym sądu pracy.

Do każdego sądu pracy winna być przydzielona odpowiednia liczba urzędników i funkcjonariuszów niższych do załatwiania czynności biurowych, o ile sąd pracy nie jest utworzony w obrębie sądu powiatowego (pokoju) w myśl ust. 2 art. 2.

Art. 12. Ławników sądów pracy powołuje w równej liczbie z każdej z dwóch grup (art. 11) na okres dwuletni Minister Sprawiedliwości na wspólny wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministra Przemysłu i Handlu względnie Ministra Rolnictwa na podstawie list kandydatów, przedstawianych przez izby przemysłowo-handlowe, względnie izby rolnicze, lub stowarzyszenia zawodowe pracodawców oraz przez stowarzyszenia zawodowe pracowników, czynne w okręgu sądu pracy, oraz list kandydatów, przedstawianych przez zarządy przedsiębiorstw i instytucji państwowych i samorządowych, czynnych w okręgu sądu pracy, a nie należących do stowarzyszeń zawodowych pracodawców. Jednocześnie powoływana jest podwójna liczba zastępców dla każdego sądu pracy. Każda lista kandydatów przedstawiona przez wyżej wymienione instytucje i stowarzyszenia, winna odejmować potrójną liczbę osób w stosunku do liczby wolnych stanowisk ławników i ich zastępców.

Przy powoływaniu ławników i zastępców ławników z grupy pracodawców przedstawiane kandydatury winny być uzględniane w miarę możliwości proporcjonalnie do liczby pracowników, zatrudnionych przez ogół członków stowarzyszeń zawodowych pracodawców i przez przedsiębiorstwa i instytucje państwowe i samorządowe, uprawnione do przedstawiania list kandydatów, z grupy zaś pracowników — o ile możliwości proporcjonalnie do liczby pracowników, zrzeszonych w stowarzyszeniach zawodowych pracowniczych.

W razie nieistnienia stowarzyszeń zawodowych pracodawców lub pracowników w okręgu sądu pracy lub w razie uchylenia się tych stowarzyszeń od przedstawienia kandydatów

w wyznaczonym im terminie, Minister Sprawiedliwości na wspólny wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministra Przemysłu i Handlu względnie Ministra Rolnictwa powołuje odpowiednie kategorie ławników i zastępców według własnego uznania.

Przepisy szczegółowe co do wykonania niniejszego artykułu ustali rozporządzenie wykonawcze.

Art. 13. Ławnikiem lub jego zastępcą może być ten, kto posiada obywatelstwo polskie, korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich, jest nieskazitelnego charakteru, ukończył 30 lat życia i włada językiem polskim w słowie i piśmie.

Od zajmowania stanowiska ławnika sądu pracy wyłączeni są wojskowi w służbie czynnej, duchowni i zakonnicy, funkcjonariusze państwowi w służbie czynnej, o ile nie są zatrudnieni w przedsiębiorstwach i instytucjach państwowych oraz posłowie do Sejmu i senatorowie.

Powołanie na stanowisko ławnika lub jego zastępcy pracowników instytucji komunikacyjnych może nastąpić jedynie za zgodą władz przełożonych danych instytucji.

Można odmówić przyjęcia lub złożyć objęty urząd ławnika lub zastępcy, jeżeli kandydat lub ławnik, względnie zastępca:

- 1) przekroczył 60 rok życia;
- 2) jest dotknięty ułomnością, utrudniającą sprawowanie urzędu;
- 3) nie mieszka lub przestaje mieszkać w okręgu sądu pracy;
- 4) w poprzedniej kadencji pełnił obowiązki ławnika sądu pracy;
- 5) utracił charakter reprezentanta tej grupy, z której był powołany lub proponowany.

O dopuszczalności odmówienia, przyjęcia lub złożenia urzędu orzeka Minister Sprawiedliwości.

Ławnicy i ich zastępcy nie mogą doznawać utrudnień ze strony pracodawców przy pełnieniu swych obowiązków.

Art. 14. Do administracji sądowej sądów pracy i nadzoru nad nimi mają odpowiednie zastosowanie przepisy, dotyczące w tym zakresie sądów powiatowych (pokoju).

Ławnicy i ich zastępcy składają przysięgę sędziowską przed przewodniczącym sądu pracy.

Art. 15. Nazwiska i miejsce zamieszkania wszystkich członków sądu pracy winny być podane do wiadomości publicznej przez prezesa sądu okręgowego, w którego okręgu sąd pracy ma siedzibę.

Art. 16. Ławnicy i zastępcy za udział w posiedzeniach otrzymują na żądanie diety w razie udowodnionej utraty zarobku, zamiejscowi zaś nadto zwrot kosztów przyjazdu; wysokość diet i kosztów przejazdu określi rozprządzenie wykonawcze Ministra Sprawiedliwości i Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 17. Ławnicy, którzy bez zasługujących na uwzględnienie powodów]nie przychodzą wcale na posiedzenia lub też przychodzą z opóźnieniem, albo też w inny sposób uchylają się od spełniania swoich obowiązków urzędowych, podlegają karze porządkowej do wysokości 500 zł., którą nakłada przewodniczący sądu, jak również winni zwrócić wynikłe stąd koszty sądowe w wysokości, ustalonej przez przewodniczącego. W razie późniejszego usprawiedliwienia się może przewodniczący orzeczenie swoje w całości lub w części cofnąć.

Przeciw nałożeniu kary porządkowej ławnik może się odwołać w przeciągu dni 14 do prezesa właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga ostatecznie.

Co do ściągnięcia i użycia kary porządkowej stosuje się tryb, przewidziany dla grzywnien w postępowaniu karno-sądowym.

O zamianie kary porządkowej w razie jej nieściągalności na karę aresztu zastępczego orzeka prezes sądu okręgowego według swobodnego uznania, przyczem kara aresztu zastępczego nie może przenosić dwu tygodni.

Art. 18. Sąd okręgowy może usunąć z urzędu ławnika lub jego zastępcę:

- a) jeżeli co do niego zajdą lub staną się wiadomymi okoliczności, które wyłączają go od zajmowania stanowiska ławnika sądu pracy (art. 13);
- b) jeżeli stał się winnym poważnego naruszenia swoich obowiązków urzędowych, a szczególnie jeżeli pomimo kilkakrotnego ukarania karą porządkową nie bierze udziału w posiedzeniach sądu pracy;
- e) jeżeli utraci on charakter reprezentanta tej grupy, z której był powołany.

Decyzja sądu okręgowego jest ostateczna.

Art. 19. W sprawie wyłączania się i wykluczania członków sądów pracy mają zastosowanie odpowiednie przepisy postępowania sądowego cywilnego, względnie karnego, stanowiące o powodach wyłączania się lub wykluczania sędziów, obowiązujące w siedzibie sądu pracy.

Nadto członkowie sądu pracy powinni sami się wyłączyć i mogą być wykluczeni przez strony, jeżeli są zatrudnieni u pracodawcy, będącego stroną w procesie lub gdy zachodzą powody, wykazujące ich uprzedzenia lub stronnictwo w danej sprawie.

Jeżeli wykluczony członek sądu pracy nie uzna powodu wykluczenia za słuszny, przewodniczący rozstrzyga bezzwłocznie i ostatecznie, o ile zaś chodzi o osobę przewodniczącą — rozstrzyga wyłącznie i ostatecznie prezes właściwego sądu okręgowego.

Art. 20. W sprawach cywilnych sąd pracy prowadzi rozprawę i orzeka w kompletach, składających się z przewodniczącego lub jego zastępcy, jednego ławnika z grupy pracowników przyczem przy rozpoznawaniu spraw robotników ławnikiem z grupy pracowników powinna być osoba, należąca do kategorii przedstawicieli robotników, a przy rozpoznawaniu spraw pracowników umysłowych — osoba, należąca do kategorii przedstawicieli pracowników umysłowych.

Przy rozpoznawaniu spraw, dotyczących gospodarstw rolnych i leśnych i przedsiębiorstw z nimi związanych, ławnika-

mi powinny być osoby, należące do kategorii przedstawicieli pracodawców i pracowników rolnych.

W sprawach karnych prowadzi rozprawy i orzeka jednoosobowo sędzia przewodniczący lub jego zastępca.

Wszystkie zarządzenia i orzeczenia poza rozprawą wydaje przewodniczący lub jego zastępca.

Zasady, według których przewodniczący powoływać będzie na posiedzenia poszczególnych ławników i ich zastępców, określi rozporządzenie wykonawcze.

Stosownie do różnorodnych gałęzi pracy najemnej lub do zbliżonych gałęzi pracy najemnej sąd pracy może być podzielony na kilka stałych oddziałów.

Art. 21. O ile rozporządzenie niniejsze nie zawiera przepisów odmiennych do postępowania sądów pracy w sporach cywilnych, stosuje się na obszarze sądów apelacyjnych krakowskiego i lwowskiego i sądu okręgowego cieszyńskiego przepisy obowiązującej tam ustawy o postępowaniu cywilno-sądowym, dotyczące postępowania sądów powiatowych w sprawach drobiazgowych (do 100 złotych), na obszarze zaś sądów apelacyjnych warszawskiego, lubelskiego i wilińskiego — przepisy obowiązującej tam ustawy postępowania sądowego cywilnego, dotyczące postępowania w sądach pokoju, w sprawach karnych zaś przepisy ustaw postępowania sądowego karnego, obowiązujących w siedzibie sądu pracy, a dotyczące postępowania przed sądami powiatowymi (pokoju).

Art. 22. Do rozpoznawania i rozstrzygania sporów cywilnych, należących do właściwości sądów pracy właściwy jest ten sąd pracy, w którego okręgu miała być lub była wykonywana praca względnie znajduje się zakład pracy.

W sprawach karnych należących do właściwości sądów pracy, właściwość miejscową danego sądu pracy ustala się według przepisów dotyczących właściwości miejscowej sądów powszechnych, a obowiązujących w siedzibie sądu pracy.

Sąd pracy winien z urzędu przestrzegać swej właściwości.

Art. 23. Sprawy cywilne, należące do właściwości sądów pracy, o ile nie należą do właściwości żadnego z istniejących sądów pracy ze względu na ich okrąg, należą do właściwości sądów powiatowych (pokoju), chociażby w myśl ogólnych przepisów należały do właściwości sądów okręgowych.

Sprawy cywilne, dotyczące dozorców domowych (punkt c art. 4) do czasu utworzenia sądów pracy w poszczególnych okręgach, należą do właściwości komisji rozjemczych (ustawa z dnia 23 stycznia 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 53) w dotychczasowym zakresie ich działania (art. 39 ustęp 2).

Art. 24. W razie, gdy praca jest wykonywana w okręgu jednego sądu pracy, zakład zaś pracy znajduje się w okręgu innego sądu pracy lub też w miejscowości nie należącej do okręgu żadnego z istniejących sądów pracy, albo też odwrotnie, natomiast powód może w sprawach cywilnych wszcząć sprawę według swego uznania bądź przed sądem właściwym dla okręgu, w którym wykonywana jest praca, bądź przed sądem właściwym dla okręgu, w którym znajduje się zakład pracy.

Art. 25. Jeżeli sąd powszechny uznał prawomocnie właściwość rzeczową sądu pracy w danej sprawie, decyzja ta wiąże sąd pracy właściwy dla danej miejscowości, w której sprawa ta następnie toczyć się będzie. Jeżeli zaś sąd pracy prawomocnie uznał właściwość rzeczową sądów powszechnych, orzeczenie to wiąże sądy powszechne.

Art. 26. We wszystkich sprawach cywilnych pełnomocnikami stron mogą być ich dzieci pełnoletnie, rodzice, bracia i siostry, małżonkowie, osoby należące do tego samego zawodu wyznaczeni przez stowarzyszenia zawodowe, członkowie funkcyjnarjusze oraz adwokaci jako stali radcowie prawni tych stowarzyszeń, tudzież, o ile chodzi o pracodawców, urzędnicy, adwokaci jako stali radcowie prawni, zawiadowcy, zarządzający i oficjaliści.

W sprawach cywilnych, w których dopuszczalne jest od-

wołanie (art. 31), oraz w sprawach karnych połnomocnikami stron mogą być ponadto adwokaci.

Art. 27. Sąd pracy winien stosownie do potrzeby oznaczyć i ogłosić określone dni i godziny, w których powód nawet bez wezwania może się stawić wraz ze stroną pozwaną dla rozpoznania sprawy.

Art. 28. Sąd pracy winien wyznaczyć termin rozprawy niezwłocznie na jeden z najbliższych dni i w ten sposób, aby w przypadkach, gdy miejsce zamieszkania pozwanego znajduje się w okręgu sądowym, okres czasu od dnia doręczenia wezwania do rozprawy wynosił z reguły nie więcej jak pięć dni.

Art. 29. Na rozprawie przed sądem pracy ławnicy mają prawo zadawać pytania stronom, świadkom i biegłym.

Art. 30. W sporach, w których wartość przedmiotu nie przenosi 200 złotych, można od wyroku sądu pracy wnieść odwołanie do sądu okręgowego w ciągu 8 dni jedynie w wypadkach: 1) jawnego pogwałcenia prawa lub niewłaściwej wykładni jego, 2) pogwałcenia formalności postępowania o tyle istotnych, że wskutek niezachowania ich niepodobna przyznać orzeczeniu powagi rzeczy osądzonej, 3) przekroczenia przez sąd pracy zakresu jego kompetencji.

Wyrok sądu okręgowego nie ulega zaskarżeniu.

Sąd okręgowy w powyższych sprawach odwoławczych orzeka w składzie trzech sędziów państwowych bez udziału ławników.

Art. 31. W sporach o kwoty ponad 200 złotych oraz w sprawach karnych można od wyroku sądu pracy odwołać się do sądu okręgowego na zasadach przewidzianych w obowiązujących ustawach postępowania cywilnego względnie karnego a dotyczących odwołań od wyroków sądów powiatowych (pokoju). Odwołanie należy wnieść pisemnie lub protokółarnie do sądu pracy w terminie czternastodniowym. Odwołanie rozstrzyga sąd okręgowy stosownie do obowiązujących w jego siedzibie przepisów postępowania cywilnego, względnie karnego, dotyczą-

cych postępowania odwoławczego w sądach okręgowych, przy-
czem wniesienie odpowiedzi na odwołanie oraz występowanie
adwokatów jako pełnomocników stron nie jest obowiązujące.
Sąd okręgowy wyznacza termin rozprawy z reguły najdalej na
czternaście dni od daty wplynięcia odwołania do tego sądu.

Termin do wniesienia odwołania oznaczony w niniejszym
artykule i art. 30 liczy się od dnia ogłoszenia wyroku
a w wypadku wyroku zaocznego od dnia doręczenia od-
pisu wyroku lub od dnia doręczenia nakazu wykonawczego
(uchwały pozwalającej egzekucję) (ust. 4 art. 33), zależnie od
tego, co wcześniej nastąpiło.

Termin do wniesienia skarg incydentalnych (rekursów)
od decyzji (uchwał) sądu pracy lub jego przewodniczącego wy-
nosi siedem dni.

Odwołanie w sprawach cywilnych wymienionych w ust. 1,
oraz skargi incydentalne (rekursy), rozstrzyga sąd okręgowy
w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego oraz dwu
ławników, powołanych na zasadach wymienionych w art. 12 oraz
z zachowaniem zasad art. 20 ustępów 1 i 2. Rozporządzenie
wykonawcze ustali tryb szczegółowy powoływania ławników do
udziału w tych posiedzeniach sądu okręgowego.

Art. 32. W sprawach cywilnych, wymienionych w art. 31,
można wnieść do Sądu Najwyższego środki prawne przewidziane
w ustawach postępowania cywilnego obowiązujących w sie-
dzibie danego sądu okręgowego, tylko z przyczyn wymienio-
nych w art. 30 niniejszego rozporządzenia.

W sprawach karnych można od wyroku sądu okręgowego
wnieść skargę do Sądu Najwyższego, jeżeli ustawa postępowania
karnego, obowiązująca w siedzibie sądu zaskarżenia takie
przewiduje.

Art. 32. Na obszarze sądów apelacyjnych warszawskie-
go, lubelskiego i wileńskiego służy sądom pracy prawo wyda-
wania tytułów wykonawczych na mocy prawomocnych swych

wyroków, jak również decyzji wydanych przez sąd w toku postępowania oraz poza rozprawą główną.

Na obszarze sądów apelacyjnych krakowskiego i lwowskiego oraz sądu okręgowego cieszyńskiego wyroki prawomocne sądów pracy i ugody przed nimi zawarte, jak również uchwały, wydane przez sąd w toku postępowania oraz poza rozprawą główną, stanowią tytuł egzekucyjny. O egzekucję prosić należy sąd powszechny, wskazany w paragrafach 18 i 19 oryjnacji egzekucyjnej i egzekucję przeprowadzić w myśl postanowień tej ordynacji.

Wyroki sądów pracy, od których dopuszczalne jest tylko odwołanie w trybie art. 30, oraz wyroki sądów okręgowych wydawane w drugiej instancji od wyroków sądów pracy, są wykonalne niezwłocznie. Sąd może na prośbę strony odroczyć wykonanie.

Przy wyrokach, od których dopuszczalne jest odwołanie w trybie art. 31, sąd pracy może na wniosek strony według swego uznania opatrzyć wyrok rygorem tymczasowej wykonalności, względnie dozwolić egzekucję celem zaspokojenia pretensji przed prawomocnością wyroku.

Art. 34. Oplaty (należytości) sądowe, z wyjątkiem opłat za doręczenie, nie będą pobierane w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza kwoty 50 złotych.

W art. 111 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570), w ustępach drugim i czwartym po wyrazie „kupieckiego“ wstawia się wyrazy „lub sądu pracy“. W art. 112 tejże ustawy, punkcie 8, po wyrazie „kupieckich“ wstawia się wyrazy „lub sądów pracy“.

Art. 35. W razie utworzenia sądu pracy sprawy, wszczęte przed innemi sądami w okręgu utworzonego sądu pracy przed dniem rozpoczęcia czynności przez sąd pracy, będą rozstrzygane przez sądy, które były dla spraw tych właściwe przed powyższym dniem,

Art. 36. Sądy przemysłowe, działające na podstawie ustawy z dnia 27 listopada 1896. r. o zaprowadzeniu sądów prze-

myślowych i o sądownictwie w sporach dotyczących się pracy, nauki i najemnego w stosunkach przemysłowych (Dz. u. p. austr. Nr. 218), przekształcone będą na sądy pracy.

Termin i sposób reorganizacji tych sądów przemysłowych w myśl przepisów rozporządzenia niniejszego ustali Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej.

Do czasu tej reorganizacji wymienione w ust. 1 sądy przemysłowe orzekają w dotychczasowym składzie i trybie na podstawie dotychczasowych przepisów.

Art. 37. Po wejściu w życie prawa o ustroju sądów powszechnych z dnia 6 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 93) przez sądy powiatowe (pokoju), sądy okręgowe, sądy apelacyjne i Sąd Najwyższy, o których mowa w rozporządzeniu niniejszem należy rozumieć sądy im odpowiadające według wymienionego prawa o ustroju sądów powszechnych. Zarazem do administracji sądowej sądów pracy i nadzoru nad nimi (art. 14) będą miały odpowiednie zastosowanie przepisy powyższego prawa, dotyczące w tym zakresie sądów grodzkich, — a ławnicy zamiast przysięgi będą składali ślubowanie.

Art. 48. Wykonanie rozporządzenia niniejszego powierza się łącznie Ministrowi Sprawiedliwości i Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej oraz innym ministrom, każdemu w zakresie jego działania.

Art. 39. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w trzy miesiące od dnia ogłoszenia i obowiązuje na obszarze sądów apelacyjnych warszawskiego, krakowskiego, lubelskiego, lwowskiego i wilenskiego oraz sądu okręgowego cieszyńskiego.

Art. 40. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego traci moc obowiązującą ustawa z dnia 27 listopada 1896 r. o zaprowadzeniu sądów przemysłowych i o sądownictwie w sporach dotyczących się pracy, nauki i najemnego w stosunkach przemysłowych (Dz. u. p. austr. Nr. 218), z zastrzeżeniem przepisu art. 36, oraz wszelkie inne przepisy ustaw i rozporządzeń.

dzeń dotyczące się przedmiotów, przepisami niniejszego rozporządzenia uregulowanych.

Z utworzeniem sądów pracy w poszczególnych okręgach tracą moc obowiązującą w tych okręgach przepisy ustawy z dnia 23 stycznia 1920 r. o rozszerzeniu działania przepisów ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi na zatargi zbiorowe między właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 53) tudzież przepisy art. 4 ustawy z dnia 16 maja 1922 r. w przedmiocie powołania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 324), o ile temi przepisami przekazano komisjom rozjemczym rozpatrywanie sporów indywidualnych, wynikłych między właścicielami nieruchomości a dozorcami domowymi: na tle niestosowania się do umów zbiorowych oraz do orzeczeń komisji rozjemczych lub Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, regulujących zatargi zbiorowe. Spory indywidualne między właścicielami nieruchomości a dozorcami domowymi, wszczęte w komisjach rozjemczych przed utworzeniem w danych okręgach sądów pracy, winny być przez te komisje ukończone.

Ponadto w razie rozszerzenia właściwości sądów pracy na sprawy dotyczące gospodarstw rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstw z nimi związanych (ust. 3 art. 1), ulegają uchyleniu art. 19 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. P. P. P. Nr. 65, poz. 394) tudzież przepisy art. 4 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisji Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686), o ile temi przepisami przekazano komisjom rozjemczym rozpatrywanie sporów indywidualnych wynikłych między pra-

codawcami a pracownikami rolnymi na tle niestosowania się do umów zbiorowych oraz do orzeczeń komisji rozjemczych lub Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, regulujących zatargi zbiorowe na tych obszarach, na których orzecznictwo sądów pracy dotyczące spraw gospodarstw rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstw z nimi związanych, będzie wprowadzone. Jednocześnie na tych obszarach spory indywidualne, należące dotąd do właściwości komisji rozjemczych w myśl art. 19 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r., przejdą do właściwości sądów pracy, względnie sądów powiatowych (pokoju), z zastrzeżeniem, że sprawy wszczęte uprzednio przed komisjami rozjemczymi będą ukończone przez te komisje.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:

J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*

6) przepisy o właściwości sądu dla spraw o usunięcie osób zakwaterowanych, zawarte w art. 42, ust. 3 ustawy z dnia 25 lipca 1925 r. o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 681);

Ustawa z 25 VII 1925.

Art. 42 ust. 3

Powództwa takie podlegają właściwości sądów pokoju względnie sądów powiatowych. Przy tem na obszarze, na którym obowiązuje ustawa postępowania cywilnego rosyjska, wyrok powinien być zaopatrzony przez sąd z urzędu rygorem natychmiastowej wykonalności, (zaś na obszarze, na którym obowiązuje ustawa postępowania cywilnego austriacka, stosowane będzie postępowanie dla spraw drobiazgowych).

Uwaga. Z powodu wprowadzenia tego kodeksu, zdanie od słowa „zaś na obszarze, na którym” do słowa „spraw drobiazgowych” traci moc obowiązującą.

Patrz art. III. pkt. 11.

7) art. 18 i 19 ustawy z dnia 11 listopada 1924 r. o organizacji konsulatów i czynnościach konsulów (Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 944);

Ustawa z dnia 11 listopada 1924 r.

Art. 18. Konsulowie pełnią, zgodnie z ustawami polskimi i nie wykraczając przeciwko układom i zwyczajom międzynarodowym, następujące czynności:

1) legalizują dokumenty, wystawione lub uwierzytelnione przez władze, urzędników publicznych i osoby publicznego zaufania (notariuszów, tłumaczy sądownie zaprzysiężonych i t. p.);

2) pośredniczą w zawieraniu ugód w sprawach obywateli polskich między sobą lub z cudzoziemcami, oraz mogą przyjmować urząd sędziego polubownego, jeżeli będą ustanowieni przez strony w formie przepisanej ustawami miejscowemi; ugody, zawarte przed konsulem w przedmiocie roszczeń prywatno-prawnych mają moc ugód sądowych, zawartych przed sądami polskimi;

3) pełnią czynności urzędników stanu cywilnego; zakres i sposób wykonywania tych czynności określa rozporządzenia;

4) na wezwanie władz sądowych polskich przesłuchują strony, świadków i znawców bez przysięgi i pod przysięgą, doko-

nywują doręczeń, wezwań, pokwitowań i t. p. przestrzegając trybu postępowania i formy, obowiązujących władzę wzywającą o ile rozporządzenia nie dopuszczają wyjątków; czynności konsulów i sporządzone przez nich protokoły w tym zakresie, mają tę samą moc i skutki, jak czynności i protokoły właściwych polskich władz sądowych;

5) pełnią czynności notariuszów, a mianowicie: sporządzają i uwierzytelniają akty prawne, które zawierają obywatele polscy między sobą lub z cudzoziemcami a także — jeśli układy międzynarodowe konsula do tego upoważniają — cudzoziemcy między sobą; stwierdzają zgodność odpisów z oryginałami dokumentów i zgodność przekładów z oryginałami lub odpisami; uwierzytelniają podpisy i znaki ręczne; inne zaś czynności notariuszów pełnią o tyle, o ile będą im przekazane rozporządzeniami; akty sporządzone lub uwierzytelnione przez konsulów w zakresie ich właściwości, są pod każdym względem zrównane z aktami notariuszów polskich; szczegółowe przepisy, dotyczące czynności konsulów jako notariuszów, będą wydane w drodze rozporządzeń;

6) pełnią funkcje sądownictwa niespornego w sprawach spadkowych i pieczy (opieki, kurateli i t. d.) nad obywatelami polskimi;

7) w sprawach spadków, znajdujących się w ich okręgu są konsulowie upoważnieni z mocy samego prawa, zastępować osoby uprawnione do spadku o ile osoby te są nieobecne i nie ustanowiły zastępców, a są obywatelami polskimi.

Art 19. Rozporządzenia, wymienione w artykule 18. wyda Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z ¹Ministrem Sprawiedliwości.

Uprawnienia wymienione w art. 18, mogą wykonywać prócz konsulów również inni funkcjonariusze konsularni, których do tego upoważni Minister Spraw Zagranicznych.

Uprawnienia, wyszczególnione w art. 18 punkcie 2., o ile chodzi o zawierania ugód przed konsulem, punktach 3 i 4, punk-

tach 5 i 6, mogą konsułowi i inni funkcjonariusze konsularni wykonywać tylko na zasadzie i w granicach imiennego, osobnego upoważnienia Ministra Spraw Zagranicznych, udzielonego w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

3) przepisy kodeksów handlowych o obowiązku handlujących (kupców) przedstawiania ksiąg handlowych;

Kodeks handlowy ros. (franc.)

Art. 14. Sąd może nakazać złożenia ksiąg i inwentarzy jedynie w sprawach, dotyczących spadku, wspólności, podziału spółki i w razie upadłości.

Kodeks handlowy austriacki.

Art. 40. Udzielenie ksiąg handlowych może być sądownie nakazane dla rozpatrzenia się w całej ich osnowie, a to w sprawach dotyczących się spadku lub wspólności majątkowej, oraz działu dóbr spółki, i w konkursie, o ile się nie tyczy ksiąg dłużnika upadłego.

Kodeks handlowy pruski.

§ 47. Jeżeli chodzi o rozliczenie majątkowe, w szczególności w sprawach o podział majątku spółki, sąd może nakazać złożenie ksiąg handlowych celem zaznajomienia się z całkowitą ich treścią.

Uwaga. Art. 15 i 16 francuskiego kodeksu handlowego, art. 34, 35, 37, 38 i 39 kodeksu handlowego austriackiego i art. 45 i 46 kodeksu handlowego niemieckiego, traktujące też o księgach handlowych i obowiązku ich przedkładania zostały uchylone przez niniejszy kodeks. (p. art. XVI § 4, art. XXVI pkt. 2 i art. XXXII K. P. C.)

4) art. 89 statutu Banku Polskiego (Dz. U. R. P. 1927, Nr. 113, poz. 966) o wyłącznej właściwości sądów w Warszawie w sprawach przeciwko Bankowi Polskiemu;

Dz. U. R. P. 1927, Nr. 113, poz. 966.

Art. 89. Skargi przeciw Bankowi można wnosić tylko przed właściwym sądem w Warszawie.

8) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 lutego 1928 r. o zakładaniu kar porządkowych, przewidzianych w ustawach o postępowaniu sądowym, na osoby pełniące czynną służbę wojskową oraz o przymusowym sprowadzeniu tychże osób przed sądy powszechne (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 121);

Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 7/II 1928.

Art. 1. Sądy powszechne zwracają się o nałożenie kar porządkowych, przewidzianych w ustawach o postępowaniu sądowym, na osoby pełniące czynną służbę wojskową do właściwych władz wojskowych.

To samo stosuje się jeśli idzie o przymusowe sprowadzenie przed sąd powszechny osoby pełniącej czynną służbę wojskową.

9) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1927 r. o uregulowaniu ciężarów i wierzytelności, ciążących na przymusowo wykupionych nieruchomościach ziemskich (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 3, poz. 22).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 28 grudnia 1927 r.

o regulowaniu ciężarów i wierzytelności, ciążących na przymusowo wykupionych nieruchomościach ziemskich.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Wszelkie nieprzejęte przez Skarb Państwa wierzitelności i ciężary, które ciążyą na nieruchomości ziemskiej lub jej części, przymusowo wykupionej na mocy ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z r. 1926 Nr. 1, poz. 1), lub przejętej na mocy art. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1920 r. o przyjęciu na własność Państwa ziemi w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4, poz. 17) oraz na mocy dekretów Nr. 213, 257, 399, 467 i 471 Naczelnego Dowódcy Wojsk Litwy Środkowej — przechodzą na prawomocnie ustalone wynagrodzenie za tę nieruchomość lub jej część, a Skarb Państwa odpowiada za te wierzitelności i ciężary tylko do wysokości tego wynagrodzenia.

Art. 2. 1) Służebności takie, jak przechód, przegon, wodopój, czerpanie wody i t. p., niezbędne dla uprawnionych do prowadzenia ich gospodarstw, winny być w przypadku przymusowego wykupu nieruchomości, na których ciążyą, przejmowane przez Skarb Państwa.

2) Przed złożeniem wniosku o ustalenie wynagrodzenia za przymusowo wykupiony obszar okręgowy urząd ziemski wyda orzeczenie o tem, które służebności mają być przejęte przez Skarb Państwa, a które przechodzą na wynagrodzenie za przymusowo wykupioną nieruchomość lub jej część. Orzeczenie to jest ostateczne. Wartość przyjętych służebności winna być odpowiednio uwzględniona przy ustalaniu wynagrodzenia.

3) W projekcie parcelacyjnym mogą być, według swobodnego uznania, zarządzane zmiany przyjętych służebności stosownie do potrzeb nowozaprorowadzonych gospodarstw.

4) Wpisane na kartach ciężaru prawa, które wedle § 90 krajowej ustawy naftowej z dnia 22 marca 1908 r. (Dz. Ust. Kraj. Nr. 61) winny być przeniesione do ksiąg naftowych, pozostawia się tymczasowo przy hipotece przymusowo wykupionej nieruchomości lub jej części — na przeciąg jednego roku od dnia wpisu prawa własności na rzecz Skarbu Państwa. Po upływie tego czasu, o ile uprawnieni nie przeniosą ich wykreślenie, któ-

re wykonane będzie w księgach gruntowych po prawomocności zarządzenia.

Art. 3. 1) Przejętym i segregowanym na mocy cz. 2 art. 26 ustawy o wykonaniu reformy rolnej może być tylko nieumorzony kapitał wierzytelności instytucji długoterminowego kredytu w listach zastawnych. Zaległe raty amortyzacyjne i procenty mogą być zgłaszane do likwidacji przy rozdziale wynagrodzenia za przymusowo wykupioną nieruchomość lub jej część.

2) Oświadczenie o przejęciu wierzytelności złoży okręgowy urząd ziemski instytucji kredytu długoterminowego z żądaniem segregacji—po dokonaniu segregacji potrąci przejętą część wierzytelności z szacunku i złoży wniosek okręgowej komisji ziemskiej o ustalenie wynagrodzenia wedle cz. 1 art. 29 ustawy o wykonaniu reformy rolnej.

Art. 4. W przypadku przejęcia i segregacji wierzytelności, zabezpieczonej hipoteką łączną (wspólną), sąd może na wniosek stron interesowanych zastosować do tej wierzytelności przepisy miejscowe o zaspakajaniu wierzytelności, zabezpieczonych hipoteką łączną (wspólną) z licytacyjnej ceny kupna tak jak gdyby przejęta wierzytelność uczestniczyła w rozdziale wynagrodzenia.

Art. 5. Wymienione w cz. 3 art. 21, cz. 2 art. 23 i cz. 2 art. 24 ustawy o wykonaniu reformy rolnej tytuły, oraz orzeczenia z art. 2 rozporządzenia niniejszego uprawniają właściwe urzędy ziemskie do żądania przepisania na rzecz Skarbu Państwa prawa własności przymusowo wykupionych nieruchomości lub ich części oraz wykreślenia wpisów hipotecznych, ciążących na nich dla zabezpieczenia ciężarów i wierzytelności, nieprzejętych przez Skarb Państwa.

Art. 6. 1) Właściwym do rozdziału składanego do depozytu sądowego wynagrodzenia za przymusowo wykupioną nieruchomość jest sąd, właściwy do przeprowadzenia postępowania przymusowej sprzedaży tej nieruchomości.

2) W tych przypadkach, w których ustawa o wykonaniu

reformy rolnej przewiduje złożenie wynagrodzenia za przymusowo wykupione nieruchomości lub ich części do depozytu sądowego, okręgowy urząd ziemski złoży je do rozporządzenia właściwego sądu w tych instytucjach finansowych, państwowych lub samorządowych, które, jako właściwe do przyjmowania takich depozytów dla danego sądu, wskażą rozporządzenia Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości.

3) Statut wzorowy administrowania i wypłaty tych depozytów sądowych wydadzą dla upoważnionych instytucyj finansowych w drodze rozporządzenia Ministrowie Skarbu, Sprawiedliwości i Reform Rolnych.

Art. 7. 1) Rozdział wynagrodzenia przeprowadzać będą sądy, według przepisów o rozdziale licytacyjnej ceny kupna przymusowo sprzedanej nieruchomości obowiązujących w miejscu położenia wykupionej nieruchomości, i według przepisów ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej, o ile rozporządzenie niniejsze nie postanawia inaczej.

2) Przy likwidacji wierzytelności i roszczeń o równowartości ciężarów do wynagrodzenia za przymusowo wykupioną nieruchomość lub jej część bieg wszelkich procentów i świadczeń powrotnych ustaje z dniem objęcia w posiadanie tej nieruchomości lub jej części przez okręgowy urząd ziemski wedle przepisów art. 21, 23 i 24 ustawy o wykonaniu reformy rolnej.

Art. 8. 1) W sumie wynagrodzenia znaleźć winny zaspokojenie przede wszystkim koszty postępowania rozdziału wynagrodzenia (obwieszczeń, oszacowania, doręczeń pocztowych i t. p.).

2) Następnie znaleźć winny zaspokojenie, jednak tylko w takiej wysokości, jaka w części wykupionej nieruchomości do zapłaty przypada, wszelkie zaległe podatki i daniny państwowe, samorządowe i inne, którym wedle szczególnych ustaw służy pierwszeństwo zaspokojenia przed wierzytelnościami i ciężarami hipotecznymi.

3) Następnie będą zaspakajane według kolejności pierw-

szeństwa ustawowego i hipotecznego wszelkie wierzytelności i ciężary realne, obciążające przymusowo wykupioną nieruchomości lub jej część, nieprzejęte przez Skarb Państwa, z wyłączeniem służebności, ulegających zniesieniu wedle osobnych przepisów prawnych.

Art. 9. 1) Likwidacja służebności osobistych, świadczeń w naturze, rent, i im podobnych ciężarów rzeczowych, dla których suma umarzalności nie jest w hipotece ujawniona, nastąpi przez ich oszacowanie i przez przyznanie uprawnionemu dochodu z odpowiedniego zatrzymanego w depozycie kapitału, który na wypadek wygaśnięcia uprawnień należy przyznać przy rozdziale wynagrodzenia wierzycielom nieznajdującym w sumie wynagrodzenia zaspokojenia, a w razie zaspokojenia wszystkich roszczeń — b. właścicielowi przymusowo wykupionej nieruchomości. Likwidacja służebności gruntowych, przychodzących do zaspokojenia w myśl cz. 3 art. 8 następuje przez ich oszacowanie i przyznanie uprawnionemu odpowiedniego odszkodowania.

2) Na obszarze mocy obowiązującej ordynacji egzekucyjnej z 27 maja 1896 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 79) sąd przeprowadzi oszacowanie praw, wpisanych w hipotece bez ujawnienia ich wartości pieniężnej, wedle ordynacji szacunkowej, wydanej w myśl § 144 powołanej ordynacji egzekucyjnej.

3) Dla reszty obszaru, na którym obowiązuje ustawa z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej, wydadzą Ministrowie Sprawiedliwości, Rolnictwa i Reform Rolnych w drodze rozporządzenia przepisy o ustanowieniu i wyborze biegłych o zasadach i postępowaniu, jakie przy oszacowaniu należy stosować, oraz o wynagrodzeniu powołanych do szacowania biegłych,

4) Likwidacja zabezpieczonych hipotecznie praw dzierżawy, które wobec, ich pierwszeństwa hipotecznego przy rozdziale wynagrodzenia należy uwzględnić, następuje przy zastosowaniu przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 listopada 1927 r. o likwidacji umów dzierżawnych dotyczących gruntów parcelowanych (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 909)

oraz art. 44 i 45 ustawy o wykonaniu reformy rolnej.

Art. 10. 1) O złożeniu przez właściwy urząd ziemski wynagrodzenia do depozytu sąd zawiadomi wszystkich uprawnionych do zaspokojenia swych roszczeń z tego wynagrodzenia przez obwieszczenia, które należy ogłosić w dzienniku urzędowym wojewódzkim i na tablicy sądowej, jak również doręczyć powołanym do zastępstwa interesów Skarbu Państwa oraz samorządu urzędom tudzież wszystkim osobom, których prawa są w hipotece ujawnione.

2) Równocześnie z obwieszczeniem sąd wyznaczy najmniej na 4 tygodnie naprzód termin do rozdziału wynagrodzenia wedle § 105 ustawy z dnia 24 marca 1897 r. o przymusowej sprzedaży przymusowym zarządzie (Dz. Ust. Rzeszy niem. z r. 1898 str. 713) względnie audjencję do rozdziału wynagrodzenia według § 209 ordynacji egzekucyjnej z dnia 27 maja 1896 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 79).

3) Wierzyciele, szukający zaspokojenia z wynagrodzenia roszczeń, w hipotece nieujawnionych, winni zgłosić je najpóźniej w terminie, wyznaczonym do rozdziału względnie audjencji — pod tym rygorem, że w razie niezgłoszenia rozdział wynagrodzenia nastąpi wedle stanu, ujawnionego w hipotece, z pominięciem innych ich roszczeń, a roszczenia, oparte na prawie publicznem stracą uprzewilejowane pierwszeństwo i znaleźć będą mogły zaspokojenie tylko z reszty wynagrodzenia, jaka pozostanie po zaspokojeniu wierzycieli hipotecznych. Rygor ten winien być zamieszczony w obwieszczeniu.

4) Na obszarze mocy obowiązującej ustawy postępowania sądowego cywilnego z r. 1864 okres czasu dla przejrzenia planu podziału wedle art. 1217 tej ustawy, wyznaczyć należy najmniej na 4 tygodnie. Przed upływem tego czasu wierzycieli winni zgłosić swoje roszczenia, nieujawnione w hipotece, pod rygorem, oznaczonym w cz. 3. Sąd wyznaczy termin do przejrzenia planu w sposób, określony w cz. 1, a w ogłoszeniu zamieści powyższy rygor.

Art. 11. Na podstawie prawomocnej uchwały (decyzji), zatwierdzającej lub też rozstrzygającej rozdział wynagrodzenia za wykupioną część nieruchomości, właściciel będzie uprawniony do żądania wykreślenia tej części wierzytelności i ciężarów wraz z należnościami ubocznymi i odsetkami, jaka przy rozdziale wynagrodzenia została zaspokojoną — tak z wykazu księgi hipotecznej (gruntowej), obejmującej pozostałą w jego własności nieruchomość, jak i z wykazów hipotecznych innych, bądź odrębnie, bądź w formie hipoteki łącznej (wspólnej) obciążonych temi samemi wierzytelnościami i ciężarami.

Art. 12. 1) Złożone przez właściwy urząd ziemski wynagrodzenie rozdzielone będzie przez sąd wedle prawomocnych wyników rozprawy likwidacyjnej między uprawnionych w tym stanie, w jakim zostało złożone, a uprawnieni do otrzymania swych należności z wynagrodzenia obowiązani są przyjmować na zaspokojenie swych roszczeń zarówno gotowiznę, jak i listy Państwowej Renty Ziemskiej w tej wartości, w jakiej zostały złożone do depozytu (częściowo wedle kursu urzędowego, ustalonego na podstawie cz. 1 art. 31 ustawy o wykonaniu reformy rolnej, częściowo wedle wartości nominalnej) oraz skrypty dłużne Skarbu Państwa wystawione zgodnie z art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 kwietnia 1927 r. w sprawie wynagrodzenia za nieruchomości ziemskie, przejęte na własność Skarbu Państwa w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 374).

2) Przepis o zatrzymaniu w depozycie Państwowego Banku Rolnego listów Państwowej Renty Ziemskiej, wypłacanej według nominalnej wartości (cz. 1 art. 31), nie ma wobec wierzycieli zastosowania.

3) Przy wypłacie na zaspokojenie wierzytelności Skarbu Państwa z tytułu podatków, wymienionych w art. 36 ustawy o wykonaniu reformy rolnej, sąd przekaże przedewszystkim listy Państwowej Renty Ziemskiej wedle kursu urzędowego, ustalonego w dniu ich złożenia do depozytu sądu, o ile wynagro-

dzenie zostało złożone w powyższych listach według kursu urzędowego. Po tem wydzieleniu oraz ewentualnem wydzieleniu wedle art. 33 ustawy o wykonaniu reformy rolnej — pozostała część wynagrodzenia zarówno w gotowiznie, jak i w listach Państwowej Renty Ziemskiej obu kategorii oraz skryptach dłużnych Skarbu Państwa wspomnianych w cz. 1 sąd wypłaci między wszystkich, którzy uczestniczą w rozdziale wynagrodzenia, w stosunku do wysokości kwot, przypadających im przy rozdziale, i przy uwzględnieniu wysokości odcinków listów renty. Jeżeli z wynagrodzenia mają być zaspokojone wierzytelności instytucji kredytu długoterminowego w listach zastawnych z tytułu zaległych odsetek, którym według ustawy służy równe pierwszeństwo z kapitałem, wówczas gotówka, stanowiąca część wynagrodzenia użyta być winna przedewszystkiem na zaspokojenie tych odsetek.

Art. 13. Wypłata, dokonana z wynagrodzenia za przymusowo wykupioną nieruchomość lub jej część na poczet wierzytelności hipotecznej, zaspakaja wierzytelność osobistą w tej samej wysokości, w jakiej w myśl art. 12 ustęp pierwszy zaspakaja wierzytelność hipoteczną.

Art. 14. 1) Przepisy art. 21, 23 i 24 ustawy o wykonaniu reformy rolnej stosuje się także do nieruchomości ziemskich położonych na obszarze mocy obowiązującej cz. I tom X Zводу Praw ros. dla których nie uregulowano hipoteki, a które zapisane są w rejestrach wieczystych, prowadzonych przez pisarzy hipotecznych w miejsce starszych notariuszy.

2) Okręgowy urzędy ziemskie wniosą przepisane ustawowo ostrzeżenia do rejestrów wieczystych.

3) W razie obciążenia przymusowo wykupionej nieruchomości niehipotekowanej zastawem lub w formie aktu obciążenia na zasadzie art. 1642 Zводу Praw ros. tom X cz. 1, okręgowy urzędy ziemskie, po zasięgnięciu z urzędu wiadomości o tem złożą wynagrodzenie do depozytu sądu.

Art. 15. 1) Rozdział wynagrodzenia za przymusowo wy-

kupioną nieruchomości niehipotekowaną przeprowadzi sąd, właściwy do przeprowadzenia przymusowej sprzedaży tej nieruchomości, według przepisów o rozdziale ceny kupna przymusowo sprzedanej nieruchomości, o ile rozporządzenie niniejsze nie postanawia inaczej.

2) Właścicielowi nieruchomości, zapisanej do rejestru wieczystego, z której wykupiono przymusowo tylko część, służy prawo odpowiedniego korzystania z przepisu art. 11 rozporządzenia niniejszego.

Art. 16. Okręgowe urzędy ziemskie obowiązane są bezwzględnie po objęciu w posiadanie nieruchomości niehipotekowanej wywołać tę nieruchomość do pierwiastkowej regulacji hipoteki na podstawie tytułów, uprawniających Skarb Państwa do uzyskania przewłaszczenia w hipotece.

Art. 17. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Reform Rolnych i Skarbu.

Art. 18. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem górnośląskiej części województwa śląskiego. Równocześnie traci moc obowiązującą cz. 1 art. 26 ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1).

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:

J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

• Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*

10) przepisy ustawy z dnia 23 marca 1929 r. o wystawieniu skryptów dłużnych i pokwitowań przez osoby nie umiejące lub nie mogące pisać (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 260);

Ustawa z 23/III 1929

Art. 1. Osoby nie umiejące lub niemogące pisać korzystając z pożyczek z funduszy państwowych lub z państwowych instytucji kredytowych, mogą niezależnie od trybu, przewidzianego w obowiązującym ustawodawstwie, wystawiać skrypty dłużne i pokwitowania, zastępując podpis odciskami wielkich palców (kciuków) obu rąk lub z braku ich, dwoma odciskami innych palców wedle możliwości różnych rąk. Odciski te winne być uwierzytelnione przez wójta gminy lub przełożonego zarządu gminy (bumistrza lub prezydenta miasta). Stwierdzenie tożsamości osoby, która odciski te uczyniła, jako też samego faktu uczynienia tych odcisków, stwierdzenia któremi palcami odciski te uczyniono, a wreszcie faktu odczytania tej osobie wystawionego przez nią dokumentu, dokonane będzie przez dwóch piśmiennych świadków, którzy okoliczności te stwierdzą swoimi podpisami.

• Art. 2. Formalności, przewidziane w art. 1. będą stosowane także do osób nieumiejących lub niemogących pisać, które udzielają poręczenia pożyczki, określone w art. 1.

Art. 3. Postanowienia art. 1 i 2 nie mają zastosowania do aktów, sporządzonych przez osoby ślepe, głuche lub nieme oraz do aktów, mających być podstawę czynności hipotecznych.

11) przepisy ustaw szczególnych o nadawaniu wyrokom rygoru natychmiastowej wykonalności przez sąd z urzędu, nawet bez wniosku strony,

zwłaszcza art. 42 ustęp 3 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 681); moc obowiązującą tego przepisu rozciąga się na cały obszar Rzeczypospolitej.

patrz art. III. pkt. 6.

12) przepisy o stałych sądach polubownych i urzędach rozjemczych, w szczególności:

a) o giełdowych sądach rozjemczych (§ 14 pkt. 6 i § 30 i 31 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. 1930 r. Nr. 23, poz. 209 o organizacji giełd);

Rozporządzenie Prez. Rzeczp. z 28 XII 1924.

§ 14 pkt. 6.

Giełda rządzi się statutem, który powinien zawierać między innymi:

6) określenie składu komisji rozjemczej, sądów rozjemczych i ewentualnie innych komisji oraz przepisy o postępowaniu przed komisją dyscyplinarną i sądem rozjemczym, a nadto określenie ewentualnych opłat za czynności sądu rozjemczego.

§ 30. Dla rozstrzygnięcia sporów, wynikających z transakcyj giełdowych oraz sporów niegiełdowych między członkami giełdy, jeżeli przedmiotem sporu są wartości, dopuszczone do obrotu na danej giełdzie, lub należności będące w związku z tym obrotem, powołany jest, o ile strony na piśmie inaczej się nie umówiły, wyłącznie sąd rozjemczy, przyczem układ pisemny u sądu ten nie jest wymagany.

Spory między członkami a nieczłonkami giełdy, o ile przedmiotem sporu są wartości, dopuszczone na danej giełdzie. mogą podlegać rozstrzygnięciu sądu rozjemczego giełdy, o ile strony odnośny spór układem pisemnym poddały rozstrzygnięciu tego sądu.

Odwolania od orzeczeń sądów rozjemczych są niedopuszczalne.

Członków sądu rozjemczego ustanawiają strony z pośród członków komisji rozjemczej, którą wybiera ogólne zgromadzenie członków giełdy w ten sam sposób, co członków rady giełdowej. Liczbę członków komisji rozjemczej określi statut giełdy.

§ 31. Postępowanie przed sądem rozjemczym jest jawne w stosunku do członków giełdy i osób, które ich zastępują na giełdzie. Jawność może być wykluczona, gdyby zagrażała publicznemu porządkowi, lub też zachodziła uzasadniona obawa, że mogłaby być nadużyta w celu zaburzenia rozprawy albo w celu stawiania trudności przy ustalaniu stanu sprawy:

Co do prawomocności i wykonalności wyroków sądów rozjemczych będą obowiązywały do czasu ujednostajnienia postępowania sądowego, przepisy ustawodawstw dzielnicowych o sądach polubownych.

b) o zasadach polubownych tworzonych przez izby przemysłowo-handlowe (art. 4 pkt. 12 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 18 lipca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 591);

Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 18/VII 1927.

Art. 4. pkt. 12. do zakresu działania izb w granicach ich właściwości (art. 1) należy: tworzenie z zachowaniem istniejących przepisów sądów polubownych do rozstrzygania sporów wynikłych ze stosunków handlowych.

c) o komisjach rozjemczych, komisjach pojednawczych dla spraw z lekarzami tudzież o urzędach ubezpieczeń w zakresie ubezpieczenia na wypadek choroby (art. 76, 83, 84, 85, 100 lit. d, i 106 ustawy z dnia 19 maja 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 272 o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby);

Do art. III pkt 12 lit. c)

Ustawa z dnia 19/V 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, Nr. 44 poz. 272.

Art. 76. Zarząd orzeka w pierwszej instancji:

a) w sprawie obowiązku ubezpieczenia, obowiązku płacenia składek lub ich zwrotu oraz w sprawie zaliczenia do grup zarobkowych;

b) w sprawie rozrachunku części składek pomiędzy pracodawcą a członkami;

c) w sprawie kar pieniężnych na pracodawców (art. 16) i ubezpieczonych (art. 94).

Art. 83 l. Komisja Rozjemcza składa się z 5-ciu członków, wybranych na jeden rok przez Radę Kasy. Dwóch członków wybierają delegaci pracowników, dwóch-reprezentanci pracodawców, zaś jednego — cała Rada Kasy większością głosów. Do Komisji Rozjemczej może być wybrany każdy członek Kasy. Członkowie Komisji Rozjemczej wybierają ze swego grona przewodniczącego zwykłą większością głosów.

II. Komisja Rozjemcza rozstrzyga spory:

a) w sprawie świadczeń pomiędzy członkami a Zarządem Kasy.

b) w sprawie kar pieniężnych, nałożonych na członków Kasy za przekroczenie regulaminu dla chorych i za symulację.

Art. 84. I. Dla rozstrzygnięcia w instancji pierwszej sporów pomiędzy Zarządami Kas a lekarzami Urząd Ubezpieczeń tworzy Komisje Pojednawcze w każdym okręgu kasowym.

II. W skład Komisji Pojednawczej wchodzi w równej liczbie przedstawiciele Zarządu Kasy i lekarze.

Do zastępowania lekarzy, jednego wyznacza odpowiednia zawodowa organizacja lekarska; resztę wybiera ogół lekarzy Kasy Chorych ze swego grona.

Obydwie grupy Komisji Pojednawczej za wspólnym porozumieniem wybierają z poza swego grona przewodniczącego. O ile porozumienie nie następuje, przewodniczącego wyznacza Urząd Ubezpieczeń.

Art. 85. Instancjami apelacyjnymi dla skarg przeciw orzeczeniom Zarządu, wydawanym w zakresie (art. 76) i Komisji

Pojednawczej są organy sądowe Urzędu Ubezpieczeń Społecznych (art. 106 przepisów wykonawczych i przechodnich), do których skargi mogą być wnoszone w terminie 2-tygodniowym.

Art. 100. Urząd ubezpieczeń:

d) orzeka jako instancja apelacyjna i kasacyjna w sprawach przewidzianych w art. 76 i 84. w orzecznictwie biorą udział przedstawiciele pracodawców i pracowników w jednakowej liczbie.

Art. 106. Do czasu utworzenia specjalnych organów sądowych Urzędów Ubezpieczeń zachowuje swoją moc art. 2 ustawy postępowania cywilnego przy zastosowaniu w odnośnych wypadkach terminu, wskazanego w art. 85. Aż do tej chwili na ziemiach b. zaboru austriackiego orzecznictwo w sprawach ubezpieczenia na wypadek choroby w zakresie, przewidzianym niniejszą ustawą, wykonywane będzie nadal przez odnośne władze administracyjno-polityczne, zaś na ziemiach b. zaboru pruskiego — przez istniejące tam Urzędy Ubezpieczeń.

Uwaga. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. poz. 635 wprowadza pewne zmiany a to między innymi w miejsce dotychczasowych organów Kasy Chorych: Rady Kasy, Zarządu Kasy, Komisji Rewizyjnej i Komisji Rozjemczej — radę zarządzającą, dyrekcję, komisję świadczeniową, komisję rewizyjną i komisję rozjemczą.

d) o sądach rozjemczych dla zakładów ubezpieczenia od wypadków w b. zaborze austriackim, rosyjskim i węgierskim (ustawy z dnia 28 grudnia 1887 r. Dz. u. p. austr. Nr. z r. 1888, z dnia 7 lipca 1921 r. Dz. U. R. P. Nr. 65, poz 413 i z dnia 30 stycznia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148);

Ustawa z 28. 12. 1887. w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 7 lipca 1921 r. § 38. Dla zakładu ubezpieczenia, zaprowadzonego w myśl ustawy niniejszej ustanowione będą sądy rozjemcze, wyłącznie właściwe do orzekania o rozszczeniu do wynagrodzenia szkody, przeciw zakładowi ubezpieczenia podnoszonych a przez tenże nieuznanych.

Siedzibę sądów rozjemczych oznaczył Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości po wysłuchaniu opinii zakładu ubezpieczenia od wypadku.

Sąd rozjemczy składa się, ze stałego przewodniczącego, czterech asesorów i odpowiedniej ilości zastępców, przewodniczącego i jego następcę mianuje Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z grona państwowych urzędników sądowych. Dwóch asesorów, jakoteż ich zastępców, którzy wszyscy powinni być osobami technicznie wykształconymi, powołuje do sądu rozjemczego na czas oznaczony Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z interesowanymi ministrami. Jednego asesora i jednego zastępcę obierają przedsiębiorcy przemysłowi, podlegający obowiązkowi ubezpieczenia, ostatniego zaś asesora, tużcież jego zastępcę — ubezpieczeni, jednocześnie z wyborem do zarządu i na czas urzędowania tegoż. Żaden członek sądu rozjemczego nie może należeć do zarządu zakładu ubezpieczenia ani zostawać u niego w służbie. Zresztą w przedmiocie składu sądu rozjemczego, postępowania przed nim, jakoteż według okoliczności wynagrodzenia dla sędziów rozjemczych wydane będzie osobne rozporządzenie. Koszta połączone z urządzeniem i czynnościami sądu rozjemczego ponosić ma zakład ubezpieczenia.

Środki prawne lub zażalenia przeciw orzeczeniom sądu rozjemczego są niedopuszczalne.

Do wykonania orzeczenia sądu rozjemczego lub ugody przed sądem rozjemczym zawarte, powołany jest właściwy sąd dłużnika.

Roszczenia do wynagrodzenia szkody przeciwko zakładowi ubezpieczeń wytaczać należy przed sądem rozjemczym, przez podanie skargi a to pod groźbą wykluczenia, przed upływem roku od dnia doręczenia rozścicielowi rezolucji w § 36. wzmiankowanej.

ustawa z 30 I 1924.

Art. 1. Moc obowiązującą ustaw austriackich z dnia 28

grudnia 1887 r. (austr. Dz. Ust. z r. 1888 Nr. 1), z dnia 20 lipca 1894 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 168), §§ 11, 12 i 13 ustawy z dnia 9 sierpnia 1908 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 162), ustaw z dnia 8 lutego 1909 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 29) i z dnia 30 grudnia 1917 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 523) w brzmieniu, ustalonem ustawą z dnia 21 sierpnia 1917 r. (austr. Dz. Ust. Nr. 363) oraz ustawą z dnia 7 lipca 1921 r. w przedmiocie zmian niektórych postanowień ustaw austriackich o ubezpieczeniu robotników od wypadków, obowiązujących na terytorjum b. zaboru austriackiego, oraz o rozciągnięciu obowiązujących tam ustaw o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadkach na terytorjum, przyłączone do Polski, a należące poprzednio do królestwa Węgierskiego (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 413) = rozciąga się również na obszar województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego i nowogródzkiego oraz Ziemi Wiłeńskiej.

Uwaga. Z pod działania ustaw z dnia 28 XII 1887, z 20/VII i 1894, i z 21 VIII 1917 wyłączono pracowników polskich kolei państwowych (ustawa z 8 XI 1921— Dz. U. R. P. z 1922 Nr. 2 poz. 5).

Rozp. Min. Pracy i Opieki Społecznej z 1 XI 1925 (Dz. U. R. P. Nr. 118 poz. 850) utworzono radę ubezpieczeń społecznych przy M. P. i O. S., jako organ doradczy i opiniodawczy w sprawach ubezpieczeń społecznych.

Rozp. Min. Pr. i Op. Sp. z dnia 14 VI 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 599) przydzielono do kategorii niebezpieczeństwa przedsiębiorstwa, podlegające obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków z mocy wymienionych ustaw.

W przedmiocie siedziby i organizacji Sądów Rozjemczych dla Zakładów ubezpieczenia od wypadków patrz rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z 28 V 1922 (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 749).

Patrz też rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecz-

nej z 27/IX 1927 w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości o utworzeniu dla spraw Zakładu ubezpieczenia od wypadków sądów rozjemczych w Warszawie, Krakowie i Łodzi — Dz. U. R. P. Nr. 87 poz. 782.

e) o władzach orzekających w zakresie ubezpieczeń społecznych, unormowanych ordynacją ubezpieczeniową Rzeszy Niemieckiej z dnia 19 lipca 1911 r. (Dz. u. Rzeszy str. 509) w brzmieniu ustawy z dnia 2 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 398);

Do art. III pkt. 12 lit. e.

Art. 8. Poza dodatkami do rent, ustalonych przez Zakład Ubezpieczeń od wypadków w rolnictwie w Poznaniu przyznawanie dodatków następuje na wniosek uprawnionego do pobierania renty przez instytucje przeprowadzające ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków względnie instytucje upoważnione do sprawowania opieki nad osobami, mającymi roszczenie do zagranicznych instytucji, lub władz, przeprowadzających ubezpieczenie od wypadków;

Wnioskodawca musi wykazać kiedy i gdzie wydarzył się wypadek.

Wnioski należy skierować:

1) Jeśli wypadek zdarzył się w przedsiębiorstwie przemysłowym, lub jeśli renta ustanowiona została przez władzę wykonawczą (Ausführungsbehörde) mającą siedzibę swą w Niemczech — do Ubezpieczalni Krajowej, Wydział Ubezpieczeń od wypadków w Poznaniu.

2) Jeśli wypadek wydarzył się w rolnictwie — do Zakładu Ubezpieczeń o wypadków w rolnictwie w Poznaniu względnie do Starostwa Krajowego w Poznaniu.

3) Jeśli renta ustanowiona została przez władzę wykonawczą, (Ausführungsbehörde) mającą siedzibę na obszarze Państwa Polskiego — do tejże władzy.

Rozstrzygnięcie, którem odmówiono przyznanie dodatku

lub którem odebrano dodatek, już przyznany w myśl niniejszej ustawy, należy uzasadnić.

Przeciwko rozstrzygnięciu można wnieść sprzeciw w ciągu miesiąca od dnia doręczenia rozstrzygnięcia do Wyższego Urzędu Ubezpieczeń.

Sprzeciw rozstrzyga ten Wyższy Urząd Ubezpieczeń, w którego obwodzie pobierający rentę zamieszkuje.

Wyższy Urząd Ubezpieczeń rozstrzyga ostatecznie.

f) o sądach rozjemczych bractw górniczych (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 339);

§ 19. Do rozstrzygania wszelkich sporów, które powstaną ze stosunku ubezpieczenia między członkami i mającymi prawo do świadczeń osobami z jednej strony, a bractwami górniczymi z drugiej strony, właściwy jest sąd rozjemczy.

Ilość sądów rozjemczych oraz ich właściwość terytorjalną określi Minister Pracy i Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia.

g) o organach powołanych do rozstrzygania sporów między pracodawcami, ubezpieczonymi lub uprawnionymi do świadczeń z jednej strony a Zakładami Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych z drugiej strony (art. 130 i 164 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911 oraz art. 116 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341);

Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 24/XI 1927.

Art. 130. Spory między pracodawcami ubezpieczonymi lub uprawnionymi do świadczeń z jednej strony a Zakładem Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, o roszczenia przysługujące w myśl rozporządzenia niniejszego z drugiej strony — rozstrzy-

gają specjalne organa. Ustrój tych organów i postępowanie przed nimi określi osobna ustawa.

Art. 164. Do czasu utworzenia specjalnych organów, przewidzianych w art. 130, spory między pracodawcami, ubezpieczonymi lub, uprawnionymi do świadczeń z jednej strony, a Zakładem Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych z drugiej strony o roszczenia przysługujące w myśl rozporządzenia niniejszego na obszarze województw: śląskiego, poznańskiego, pomorskiego, krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego rozstrzygają te władze, które w myśl dotychczas obowiązujących na danym obszarze przepisów są właściwe; przytem mają zastosowanie przepisy o postępowaniu oraz przepisy o pokrywaniu kosztów postępowania, które obowiązują przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego, ze zmianami wprowadzonymi w ustępach 4 do 7 artykułu niniejszego.

Władza właściwa w myśl ustaw dotychczasowych dla spraw ubezpieczenia, określonego w art. 1 punkty 2 do 4, jest właściwą również dla spraw ubezpieczenia na wypadek braku pracy.

Na obszarze miasta st. Warszawy oraz województw warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego i wileńskiego (art. 154) — spory wskazane w ustępie pierwszym będą rozstrzygane w pierwszej instancji przez wojewodę, właściwego ze względu na miejsce ostatniego zatrudnienia ubezpieczonego, względnie przez komisarza Sądu m. st. Warszawy, o ile miejsce ostatniego zatrudnienia ubezpieczonego znajduje się, na obszarze m. st. Warszawy; w drugiej instancji sprawy te rozstrzyga Minister Pracy i Opieki Społecznej.

Termin do wniesienia odwołań od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, dotyczących świadczeń emerytalnych, wynosi 6 miesięcy od wszelkich innych decyzji — jeden miesiąc.

Terminy te liczy się od dnia doręczenia odnośnej decyzji.

Wniesienie odwołania nie wstrzymuje wykonania odnośnej decyzji.

Od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w sprawach :

- 1) świadczeń z powodu braku pracy.
- 2) wysokości początku i końca świadczeń emerytalnych.
- 3) zwrotu składek i kapitalizacji rent.
- 4) wysokości składek.
- 5) należności dodatkowych (odsetki zwłoki, koszty upomnień)

przysługuje odwołanie tylko do pierwszej instancji, która decyduje ostatecznie.

Rozp. Prez. Rzeczp. z 22/III 1928.

Art. 116. Do postępowania orzeczniczego w sprawach ubezpieczeń społecznych postanowienia rozporządzenia niniejszego będą miały zastosowanie tylko do czasu unormowania osobną ustawą orzecznictwa w tych sprawach i o tyle tylko, o ile w myśl przepisów obowiązujących w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego orzecznictwo to będzie należało do władz administracji ogólnej.

h) o komisjach rozjemczych przewidzianych ustawami z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 394), z dnia 11 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 147), z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686) i z dnia 25 lutego 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 263) o załatwieniu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami, a pracownikami rolnymi oraz przewidzianych ustawami z dnia 23 stycznia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 53) i z dnia 16 maja 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 324) o załatwieniu zatargów zbiorowych pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich, a dozorcami domowymi — z zastrzeżeniem zmian przewidzianych art. 40 rozporządzenia Prezydenta Rze-

czypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350) o sądach pracy;

Ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 roku (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 394).

Art. 8. Jeżeli nie dojdzie do zawarcia umowy w drodze wskazanej w art. 2 i 3, Inspektor Pracy, w razie zgłoszenia przez którąkolwiek ze stron żądania rozważenia sprawy przez Komisję Rozjemczą, proponuje drugiej stronie oddanie sporu do rozstrzygnięcia powyższej Komisji. Jeżeli obie strony wyraziły zgodę na podanie się orzeczeniu Komisji Rozjemczej, Inspektor Pracy zwołuje posiedzenie Komisji, wyznaczając miejsce i termin zebrania.

Art. 9. Orzeczenie Komisji Rozjemczej, powołanej do ustalenia warunków pracy i płacy dla całego danego powiatu, obowiązuje wszystkich pracodawców i pracowników w tym powiecie.

Art. 10. Komisja Rozjemcza składa się:

- 1) 3—5 przedstawicieli pracodawców;
- 2) 3—5 pracowników rolnych;
- 3) z przewodniczącego, powołanego za zgodą obu stron.

W razie niedojścia do zgody co do osoby przewodniczącego, przewodniczy wyznaczony przez Ministerstwo Pracy inspektor, lub specjalny delegat tegoż Ministerstwa. W razie powołania przewodniczącego drogą wyboru, Inspektor Pracy w rolnictwie uczestniczy na posiedzeniu Komisji Rozjemczej z głosem doradczym.

Art. 11. Wymienione w punkcie 1 i 2 art. 10 osoby są delegowane każdorazowo przez związki i organizacje, odpowiadające art. i winny czynić zadość warunkom, wymienionym w tymże art. 3. Jeżeli na terenie powiatu działa więcej niż 1 związek lub organizacja zawodowa i jeżeli zrzeczenia te nie dojdą do porozumienia co do wyboru członków komisji, lub uchylą się co do ich wyborów — ma zastosowanie art. 12 ustawy niniejszej.

Art. 16. Postępowanie Komisji Rozjemczej podlega prze-

pisom następującym: 1) Dla prawomocności zebrań Komisji jest konieczna obecność przewodniczącego oraz równej liczby przedstawicieli każdej ze stron, co najmniej po 3-ch z każdej strony 2) postępowanie sprawdzania dowodów (badania świadków wyjaśnienia biegłych i rzeczoznawców i t. d.) odbywa się publicznie po zawezwaniu i w obecności stron, o ile się stawiły na żądanie Komisji Rozjemczej, świadek może być zbadany pod przysięgą przez właściwy sąd; 3) orzeczenia Komisji zapadają większością głosów po publicznych ustnych rozprawach stron; 4) strony mogą bronić swych interesów bezpośrednio, przez swych delegatów (art. 2 i 3) lub pełnomocników; 5) przewodniczący Komisji Rozjemczej ma na posiedzeniach Komisji prawa przewodniczącego na posiedzeniach sądowych; 6) narady członków Komisji są tajne; 7) protokoły, orzeczenia i postanowienia Komisji winny być wyluszczone na piśmie i opatrzone podpisami członków Komisji. Stronom przysługuje prawo otrzymania odpisu orzeczeń i postanowień Komisji Rozjemczej oraz wyciągu z protokołu posiedzeń za opłatą ustaloną przez przepisy wykonawcze; 8) postępowanie jest bezpłatne; 9) pełnomocnictwa i dokumenty, składane Komisji Rozjemczej, są wolne od opłat stemplowych.

Art. 17. Ugody zawarte w Komisji Polubownej (art. 3) i orzeczenia Komisji Rozjemczej (art. 9) obowiązują na okres czasu przewidziany w ugodzie, lub orzeczeniu. Okres ten nie może być dłuższy niż rok przy uwzględnieniu zwyczajowych terminów umowy pracy.

Art. 18. Ugody i orzeczenia Komisji Rozjemczej, regulujące warunki płacy i pracy (art. 3 i 9), stanowią podstawę dla zawarcia indywidualnych umów pracy w powiecie. Pozostanie pracownika w majątku oznacza zawarcie indywidualnej umowy pracy na warunkach ugody, lub orzeczenia. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki dla pracownika mniej korzystne niż ugody lub orzeczenia Komisji Rozjemczej, przewidziane w art. 3 i 9, są nieważne. Nieważne umowy ulegają z mocy ustawy zastąpieniu przez odnośne ugody lub orzeczenia.

Art. 19. Na żądanie jednej ze stron inspektor pracy przekazuje do rozpatrzenia komisji rozjemczej indywidualne spory cywilne, wynikłe między stronami w czasie trwania, oraz po zeznaniu lub ustaniu stosunku pracy na tle niedotrzymania ugody (umowy zbiorowej) (art. 3), lub niewykonania orzeczenia komisji rozjemczej (art. 9 i 18) o wynagrodzenie za pracę, oświadczenia i roszczenia o odszkodowanie z powodu zeznania umowy o pracę oświadczenia z tytułu wysługi lat oraz o rozwiązanie umowy o pracę z powodu niewykonania przez którąkolwiek ze stron postanowień ugody (umowy zbiorowej) lub orzeczenia.

Zgoda drugiej strony na poddanie sporu rozważaniu komisji rozjemczej nie jest w tym wypadku wymagana. Niestawienie się którejkolwiek ze stron bez dostatecznych powodów nie wstrzymuje biegu sprawy. Spory powyższe nie podlegają rozpatrzeniu sądowemu.

do art. III. h.

Uwaga. Art. 19. podany jest w brzmieniu, ustalonym ustawą z dnia 25 lutego 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30 z 26 kwietnia 1930).

Art. 21. Orzeczenia wydane przez Komisję Rozjemczą (art. 19) oraz układy pojednawcze wobec niej zawarte posiadają moc egzekucyjną. W razie potrzeby wykonania postanowienia Komisji Rozjemczej strona zainteresowana przedstawia poświadczony przez inspektora pracy odpis układu pojednawczego, lub orzeczenia Komisji Rozjemczej (art. 19) do sądu, który byłby właściwy dla rozważenia danego sporu, celem uzyskania nakazu wykonawczego. Orzeczenia Komisji Rozjemczej wymienione powyżej mogą być przez sąd uchylone w razie 1) jawnego pogwałcenia prawa, lub niewłaściwej wykładni jego, 2) w razie pogwałcenia formalności postępowania, o tyle istotnych, że wskutek niezachowania, ich niepodobna układu pojednawczego lub orzeczenia uznać za prawomocne, 3) w razie przekroczenia przez Komisję Rozjemczą zakresu nadanej jej kompetencji; decyzyja

sądu nastąpić musi w ciągu dni 14 od daty zgłoszenia.

Uwaga. W ustawie tej, są też uwzględnione zmiany przewidziane ustawami z dnia 11 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26. poz. 147) i z dnia 25 lutego 1930 (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 263).

Do art. III. pkt. 12 lit. h.

Ustawa z 18 lipca 1924.

Art. 1. W wypadkach, gdy załatwienie zatargu zbiorowego pomiędzy pracodawcami, a pracownikami rolnymi w trybie, ustalonym przez ustawę z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami, a pracownikami rolnymi (Dz. P. P. P. Nr. 65, poz. 394), przez rozdział drugi rozporządzenie Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej z dnia 15 czerwca 1919. r. o urządzeniu Inspektoratu Pracy w Rolnictwie i o załatwieniu zatargów pomiędzy pracodawcami, a pracownikami rolnymi (Tygodnik Urzędowy Nr. 31. poz. 98) oraz przez inne przepisy prawne, dotyczące załatwiania zatargów zbiorowych między pracodawcami, a pracownikami rolnymi, ukaże się niemożliwe, lub jeżeli strony same nie poddały się dobrowolnie przez siebie powołanemu arbitrażowi, Minister Pracy i Opieki Społecznej ma prawo powołać Nadzwyczajną Komisję Rozjemczą.

Art. 2. Przewodniczącego Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej mianuje Minister Pracy i Opieki Społecznej. Prócz przewodniczącego w skład Komisji wchodzić będą przedstawiciele: po jednym z Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych i Ministerstwa Sprawiedliwości, oraz w równej liczbie, określanej przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej, przynajmniej po trzech ze strony pracodawców i pracowników rolnych z terenu dla którego ma być wydane orzeczenie Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej.

Do wyznaczenia przedstawicieli upoważnione są organizacje pracodawców oraz związki zawodowe pracowników rolnych zarejestrowane zgodnie z przepisami prawa i działające na da-

nym terenie. W razie uchylenia się stron od delegowania reprezentantów, lub uchylenia się powyższej reprezentacji od udziału w obradach Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, lub też niestnienia wymienionych związków, względnie organizacji, na terenie, dla którego ma być wydane orzeczenie, Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza będzie prawomocnie obradowała i decydowała w składzie trzech przedstawicieli rządowych.

Art. 3. Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza określi warunki na jakich nastąpić może zawarcie umów w przedmiocie pracy na roli. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki mniej korzystne dla pracownika rolnego, niż ustalone w postanowieniu Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, z mocy prawa ulegają zastąpieniu przez to postanowienie.

Postanowienia Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej nie mogą mieć mocy obowiązującej dłużej, niż w przeciągu jednego roku.

Jeżeli po wydaniu postanowienia Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej zawarta zostanie między pracodawcami, a pracownikami rolnymi polubowna umowa zbiorowa, postanowienia tej ostatniej wchodzi z mocy ustawy na miejsce odnośnych postanowień Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej.

Art. 4. Zatargi, wynikłe między stronami na tle niestosowania się do postanowień Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, inspektor pracy, na żądanie jednej ze stron, przekazuje do rozpatrzenia Komisji Rozjemczej, przewidzianej ustawą z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 65, poz. 394), względnie rozporządzeniem Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej z dnia 15 czerwca 1919 r. (Tygodnik Urzędowych Nr. 31, poz. 98); w razie uchylenia się którejkolwiek ze stron od wyznaczenia swych przedstawicieli do Komisji Rozjemczej, przedstawicieli tych mianuje Minister Pracy i Opieki Społecznej. W razie nieprzebycia na posiedzenie Komisji Rozjemczej członka mianowanego przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej ze strony pracodawców

przewodniczący Komisji Rozjemczej ma prawo nałożyć na takiego członka Komisji karę grzywny w wysokości 300 złotych, zaś w razie nieprzybycia członka, mianowanego przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej ze strony pracowników rolnych,—grzywnę w wysokości 5 złotych. Sumy te będą ściągane na rzecz Skarbu Państwa w drodze art. 6 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 65, poz. 394). Zgoda drugiej strony na podanie zatargu rozważeniu przez Komisję Rozjemczą nie jest wymagana. Niestawiennictwo którejkolwiek ze stron nie wstrzymuje biegu sprawy.

W razie potrzeby przymusowego wykonania orzeczeń Komisji Rozjemczej mają zastosowanie odnośne przepisy ustawy, względnie rozporządzenia, wymienione w ustępie pierwszym artykułu niniejszego.

Art. 5 Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Art. 6. Ustawa niniejsza obowiązuje z dniem ogłoszenia na terenie Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem województwa śląskiego.

Uwaga. Rozporządzeniem Rady Ministrów z 30 IV 1926 r. rozciągnięta na Spisz i Orawę (Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 287).

Do art. III pkt. 12 lit. h.

Ustawa z 25/II 1930.

Art. 1. ustala nowe brzmienia art. 19 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 patrz początkowy ustęp art. III pkt. 12, lit. h. k. p. c.

Art. 2 postanowienia art. 19 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 65, poz. 394) w brzmieniu niniejszej ustawy w zakresie właściwości rzeczowej stosują się odpowiednio do komisji rozjemczych, powołanych z mocy art. 4 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686) do rozpatrywania sporów na tle niewykonania orzeczenia nadzwyczajnej komisji rozjemczej do załatwiania zatargów zbiorowych po-

między pracodawcami, a pracownikami rolnymi, a z mocy art. 4 ustawy z dnia 16 maja 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 324) do rozpatrywania sporów na tle niewykonania orzeczeń nadzwyczajnej komisji rozjemczej do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy właścicielami nieruchomości, a dozorcami domowymi.

Art. 3. Spory o roszczenia, wymienione w art. 19 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. w brzmieniu niniejszej ustawy i w art. 2 niniejszej ustawy, wszczęte przed sądami, a nie zakończone w dniu ogłoszenia niniejszej ustawy w I instancji, winny być na żądanie jednej ze stron przekazane właściwej komisji rozjemczej, przewidzianej w art. 9 i 10 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 65, poz. 394), w art. 4 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686) i w art. 4 ustawy z dnia 16 maja 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 324).

Do art. III pkt. 12 lit. h.

Ustawa z dnia 23/1 1920,

Art. 1. Zakres działania ustawy z dnia 1/8 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami, a pracownikami rolnymi, rozszerza się na zatargi zbiorowe między właścicielami nieruchomości miejskich, a dozorcami domowymi ze zmianami wskazanymi w art. 2, 3 i 4 niniejszej ustawy.

Art. 2. Słowa „robotnik rolny, pracownik rolny, oraz utrzymujący się z pracy najmniej w rolnictwie, lub dziedzinach ściśle związanych z rolnictwem” należy zastąpić słowami „dozorca domowy, dozorca domowi”. Słowa „Inspektor Pracy w rolnictwie” należy zastąpić słowami „Inspektor Pracy”. Słowo „powiat” słowem „miasto”. „Komisarz rentowy” słowami „miejscowa władza administracyjna I instancji. Słowo „gmina” słowami „okrąg miasta.” Słowa „w majątku” słowami „przy pracy” (art. 18).

Art. 3. W art. 17 po słowach „Ugody zawarte” należy dodać „wobec Inspektora pracy (art. 2) lub ” W art. 19 w nawiasie zamiast „art. 3” umieścić art. 2 i 3.

Art. 4. W art. 20 należy usunąć ustęp od słowa „cywil-

nem w szczególności zaś" do końca tego artykułu, oraz cały art. 23 i przepisy przejściowe.

Art. 5. Ustawa niniejsza obowiązuje od dnia ogłoszenia.
Marszałek Trąpczyński mp.

Do art. III pkt. 12. lit. h,
Ustawa z dnia 16/V 1922.

Art. 1. W wypadkach, gdy załatwienie zatargu zbiorowego pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskiej, a dozorcami domowymi w trybie, ustalonym przez ustawę z dnia 23 stycznia 1920 r. (Dz. U. R. P, Nr. 8, poz. 53) okaże się niemożliwym, Minister Pracy i Opieki Społecznej ma prawo powołać Nadzwyczajną Komisję Rozjemczą.

Art. 2. Przewodniczącemu Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej mianuje Minister Pracy i Opieki Społecznej. Prócz przewodniczącego w skład komisji wchodzić będą przedstawiciele: po jednym z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i z Ministerstwa Sprawiedliwości, oraz w równej liczbie przynajmniej po trzech ze strony właścicieli nieruchomości i dozorców domowych miasta, dla którego ma być wydane orzeczenie Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej.

Do wyznaczenia przedstawicieli upoważnione są organizacje właścicieli nieruchomości, jako takich, oraz związki zawodowe dozorców domowych, zarejestrowane zgodnie z przepisami prawa i działające na terenie danego miasta. W miastach w których niema bądź organizacji właścicieli nieruchomości, bądź związków zawodowych dozorców domowych, strona niereprezentowana przez organizację winna dokonać wyboru przedstawicieli. Wybory przeprowadza na wezwanie inspektora pracy miejscowa władza administracyjna pierwszej instancji. W razie uchylenia się bądź organizacji właścicieli nieruchomości, bądź związków zawodowych dozorców domowych od wyznaczenia przedstawicieli, a w miastach, w których niema tych organizacji, w razie uchylenia się większości właścicieli, lub dozorców od udziału w wyborach, Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza będzie pra-

womocnie obradowała i decydowała w składzie trzech przedstawicieli rządowych,

Art. 3. Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza ma prawa ustanawiać warunki pracy i płacy dozorców domowych. Komisja wyznacza wynagrodzenie stosownie do zakresu obowiązków, włożonych w danem mieście na dozorcę domowego i do ilości wymaganej tamże od niego pracy przy uwzględnieniu wielkości domu i dzielnicy miasta, w jakiej dom jest położony. Postanowienia Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej obowiązują na okres czasu, przewidziany w postanowieniu, i stanowią podstawę do zawierania indywidualnych umów o pracę i płacę w miastach, dla których zostały wydane. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki mniej korzystne dla pracownika, niż ustalone w postanowieniu Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, na żądanie dozorczy domowego ulegają zastąpieniu przez to postanowienie.

Jeżeli po wydaniu orzeczenia Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej zawarta zostanie między właścicielami nieruchomości, a dozorcami domowymi umowa zbiorowa, postanowienia tej ostatniej, bardziej korzystne dla pracowników, wchodzi z mocy ustawy na miejsce odnośnych postanowień Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej.

Art. 4. Zatargi, wynikłe między stronami na tle niestosowania się do postanowień Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej inspektor pracy, na żądanie jednej ze stron, przekazuje do rozpatrzenia Komisji Rozjemczej, przewidzianej ustawą z dnia 23 stycznia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 53), w razie uchylecia się bądź właścicieli nieruchomości, bądź dozorców domowych, od wyznaczenia swych przedstawicieli do komisji rozjemczej, przedstawicieli tych mianuje Minister Pracy i Opieki Społecznej. Zgoda drugiej strony na poddanie zatargu rozważeniu przez Komisję Rozjemczą nie jest wymagana. Nietawiennictwo którejkolwiek ze stron nie wstrzymuje biegu sprawy.

Art. 5. W razie potrzeby przymusowego wykonania orze-

czenia Komisji Rozjemczej (art. 4), strona zainteresowana przedstawia poświadczone przez inspektora pracy odpis orzeczenia do sądu, który byłby właściwy dla rozważenia danego sporu, celem uzyskania nakazu wykonawczego. Orzeczenia Komisji Rozjemczej mogą być przez sąd uchylone w razie:

- 1) pogwałcenia prawa lub niewłaściwej wykładni jego,
- 2) pogwałcenia formalności postępowania o tyle istotnych, że wskutek niezachowania ich niepodobna orzeczenia uznać za prawomocne.

- 3) przekroczenie przez Komisję Rozjemczą zakresu nadanej jej kompetencji.

Art. 6. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 7. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem uchwalenia i obowiązuje na terenie b. dzielnicy rosyjskiej i austriackiej.

Uwaga: Art. 40. Rozp. Prez. Rzpltej. z 22/III 1928 r. patrz art. III. pkt. 5. k. p. c.

i) o komisjach rozjemczych i komisjach rzeczoznawców dla spraw zmiany cen za dostarczanie energii elektrycznej (ustawa z dnia 15 lipca 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466);

Ustawa z dnia 15 lipca 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 466.

Art. 1. Elektrownie, obowiązane na mocy umów do dostarczania energii elektrycznej, mogą żądać stosownego podwyższenia ceny sprzedażnej energii, o ile z przyczyny wywołanego wypadkami wojennymi przesilenia ekonomicznego własne koszty wytwarzania podniosły się tak znacznie, iż przyrost ten nie mógł być przewidziany w chwili zawarcia umowy.

Art. 2. O ile w wypadkach, przewidzianych w art. 1 nie nastąpi porozumienie między stronami, spór rozstrzyga komisja rozjemcza, względnie Komisja rzeczoznawców.

Art. 3. Komisje rozjemcze składać się będą z nieparzystej

liczby osób każda ze stron deleguje do komisji rozjemczej równą liczbę osób, które wybierają wspólnie przewodniczącego z poza swego grona.

W razie nieustalenia składu komisji przez strony w ciągu dni 14 od chwili zażądania komisji przez jedną ze stron, cały skład komisji wyznacza Minister Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Tryb postępowania komisyj rozjemczych określa przepisy wykonawcze.

Art. 4. Orzeczenia komisyj rozjemczych stają się prawomocne, o ile w terminie, w rozporządzeniu wykonawczem określić się mającem, nie zostaną przez Ministra Robót Publicznych uchylone. Termin liczyć się będzie od dnia wysłania orzeczenia komisji do Ministerstw Robót Publicznych listem poleconym, lub od daty stwierdzenia odbioru.

Jeżeli orzeczenie komisji rozjemczej zostało przez Ministra Robót Publicznych uchylone, sprawę wraz z motywami uchyleńia przekazuje się komisji rozjemczej dla ponownego rozpatrzenia.

Art. 5. Gdyby i powtórne orzeczenie komisji rozjemczej uległo uchyleniu, spór rozstrzygnie ostatecznie komisja rzeczoznawców przy Ministerstwie Robót Publicznych.

Komisja rzeczoznawców składać się będzie z równej liczby osób reprezentujących interesy odbiorców i elektrowni, oraz przewodniczącego, wyznaczonego przez Ministra Robót Publicznych.

Sposób powołania członków komisji rzeczoznawców i tryb postępowania tej komisji określa przepisy wykonawcze.

Art. 6. Gdy umowa, stanowiąca podstawę układu lub orzeczenia komisji rozjemczej, względnie komisji rzeczoznawców (art: 2), ogranicza wysokość opłaty za dostarczanie energii elektrycznej osobom trzecim, to ustanowione przez układ, lub orzeczenie komisji podniesienie cen obowiązuje nietylko strony, lecz rów-

niez wszystkich odbiorców energii, korzystających z niej na zasadach wspomianej umowy.

Art. 7. Orzeczenie komisji rozjemczej, lub orzeczenie komisji rzeczoznawców zmienia odnośne warunki umowy od daty reklamacji o zmianę cen wniesionej na podstawie niniejszej ustawy.

Art. 8. Koszty postępowania komisji rozjemczych i komisji rzeczoznawców ustalają te komisje i nakładają je na strony według swojego uznania.

j) o urzędach rozjemczych dla spraw najmu (art. 14 i nast. ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406 o ochronie lokatorów);
ustawa z 11/IV 1924,

Art. 14. 1. Urzędy rozjemcze do spraw najmu będą utworzone w tych miastach i miejscowościach fabrycznych, które przy ostatnim spisie ludności miały ponad 20000 mieszkańców. W innych gminach można je utworzyć na żądanie, wyrażone uchwałą rady gminnej. W miarę potrzeby można w jednej miejscowości utworzyć kilka urzędów.

2. Koszty, połączone z utworzeniem i działalnością tych urzędów, ponosi gmina.

Art. 15. 1. Przewodniczącego urzędu i jego zastępcę mianuje, ile możliwości, z pośród osób, mających wykształcenie prawnicze — prezes sądu okręgowego. Resztę członków mianuje tenże prezes na podstawie naczelnika (burmistrza) gminy, w której urząd ma siedzibę. Połowa tych członków musi być powołana z pośród mieszkających w gminie właścicieli domów, druga z pośród lokatorów, względnie sublokatorów, o ile ani sami, ani też ich małżonkowie nie posiadają własnej nieruchomości miejskiej. Lista członków powinna zawierać zawsze wystarczającą liczbę ławników z kół handlowo-przemysłowych oraz rzemieślniczych.

2. Godności przewodniczącego, zastępcy i członków są honorowe; mają oni jednak prawo do zwrotu wydatków, wyłoc-

zonych gotówką. Oprócz tego tym, którzy żyją z zarobku, można przyznać wynagrodzenie z funduszków gminnych.

3. Członkowie urzędu składają na ręce prezesa sądu, lub sędziego, przez niego wyznaczonego. przyrzeczenie, że będą gorliwie i bezstronnie pełnili swój urząd i dochowają tajemnicy urzędowej,

Art. 16. Od powołania na członka urzędu wymówić się mogą jedynie kobiety, duchowni, wojskowi, urzędnicy publiczni, osoby starsze ponad 60 lat, drobni przemysłowcy i osoby, żyjące z płacy dziennej lub tygodniowej. O zasadności wymówienia się rozstrzyga ostatecznie prezes sądu okręgowego.

Art. 17. 1. Uchylający się od przyjęcia godności członka urzędu, mimo, że ich wymówienie się uznano za nieuzasadnione, podlegają karze grzywny do wysokości 100 złotych.

2. Członkowie urzędu, którzy bez należytego usprawiedliwienia się na posiedzenia nie przybywają, opóźniają się, lub w inny sposób od spełnienia swoich urzędowych obowiązków się uchylają, podlegają za każdym razem karze grzywny do trzydziestu złotych. W razie uwzględnienia późniejszego usprawiedliwienia nałożona grzywna może być uchylona lub zmniejszona. Członków urzędu, którzy stali się winnymi rażącego naruszenia obowiązków urzędowych, należy nadto usunąć z urzędu.

3. Orzeczenia powyższe należą do prezesa sądu okręgowego.

Art. 18. 1. Urząd rozstrzyga po rozprawie ustnej większością głosów w zespołach trzech członków, w których skład wchodzi: przewodniczący, lub jego zastępca i po jednym ławniku z koła właścicieli domów i lokatorów. Jeśli przedmiotem sporu jest pomieszczenie handlowe, przemysłowe, pracownia lub sklep, ławnikiem z koła lokatorów winna być, ile możności, osoba, należąca do kupców, przemysłowców albo rękodzielników, lub przynajmniej ze stosunkami odpowiednimi dobrze obeznana. W razie sporu między lokatorem, a sublokatorem wchodzi

w skład zespołu prócz przewodniczącego, względnie jego zastępcy, jeden ławnik lokator, a drugi sublokator.

2. Orzeczenie należy wygotować najdalej w ciągu trzech dni na piśmie z krótkim uzasadnieniem i na żądanie doręczyć stronom.

3. Rozprawy urzędu są jawne. Jawność należy wykluczyć na zgodny wniosek stron, a na wniosek choćby jednej strony wówczas, gdy mają być rozpatrywane zdarzenia z życia rodzinnego.

4. Publiczne ogłaszanie treści rozprawy niejawnej jest wzbronione.

Art. 19. 1, Jeśli strona zwróciła się do urzędu, wezwie on strony z zagrożeniem, że niestawienie się niewstrzyma rozprawy. Rozprawę należy przeprowadzić, ile możliwości, w ciągu dni 8 od podania wniosku.

2. Wezwani obowiązani są stawić się osobiście, albo wysłać do rozprawy pełnomocnika. Strony i ich pełnomocnicy winni są zgodnie z prawdą udzielić wyjaśnień, przez urząd żądanych.

3. Urząd może przedsięwziąć wszelkie dochodzenia do orzeczenia potrzebne, w szczególności: wzywać i przesłuchiwać osoby, które wyjaśnień udzielić mogą.

4. Urząd nakłada grzywny do wysokości trzydziestu złotych za niestawiennictwo bez usprawiedliwionej przyczyny stron i osób wezwanych do udzielenia wyjaśnień, jak również za odmówienie złożenia wyjaśnień i dowodów. Od orzeczenia urzędu rozjemczego, nakładającego grzywny, służy w terminie 14-dniowym od dnia zawiadomienia odwołanie się do prezesa sądu okręgowego, którego decyzje są ostateczne. Ściąganie nałożonych grzywien należy do władz administracyjnych. Grzywny wpływają do kasy komunalnej.

5. Wszystkie władze i urzędy winny udzielać urzędowi rozjemczemu do spraw najmu pomocy prawnej.

Art. 20. 1. Właściwy urząd rozjemczy do spraw najmu rozstrzyga na wniosek wynajmującego, lokatora lub sublokatora o tem, czy komorne i inne wynagrodzenia odpowiadają zasadom i granicom, w tej ustawie ustalonym.

2. Jeżeli strony, oświadczyły, iż poddają się orzeczeniu, urzędu, orzeczenia te są ostateczne i nie ulegają zaskarżeniu, mogą być jednak na wniosek jednej ze stron w każdej chwili zmienione ze skutecznością dla nowego terminu płatności komornego. Wnioski o zmianę orzeczenia, nie oparte na nowych okolicznościach faktycznych, może urząd odrzucić bez rozprawy.

3. Wynajmującemu, lokatorowi i sublokatorowi wolno także inne ze stosunku najmu wyłaniające się spory, o ile nie zostały już wniesione do sądu, poddać orzecznictwu urzędu rozjemczego, który ma postąpić według powyższych zasad. Spór o eksmisję może być oddany orzecznictwu urzędu rozjemczego jedynie wtedy, gdy obie strony oświadczą, że się na to zgadzają.

4. Jeżeli sprawa nie była poddana orzecznictwu urzędu rozjemczego za wzajemną zgodą stron, mogą one w przeciągu 14 dni od dnia ogłoszenia orzeczenia odwołać się do sądu okręgowego jako instancji odwoławczej, którego wyrok nie ulega zaskarżeniu. Odwołanie należy wnieść w urzędzie rozjemczym. Winno ono zawierać uzasadnienie odwołania oraz oświadczenie, jakiej zmiany odwołujący się domaga. Przepisy ustaw procesowych o pisemnej odpowiedzi na odwołanie, o ograniczeniu przyczyn odwołania, o konieczności zastępstwa stron przez adwokatów, wreszcie przepisy §§ 518—519 c. niemieckiej ustawy o procedurze cywilnej w sprawach spornych nie mają zastosowania, Sąd nie może przekazać sprawy urzędowi rozjemczemu do ponownego rozpatrzenia.

5. Orzeczenia sądu rozjemczego w sprawach, poddanych orzecznictwu jego za zgodą stron, są natychmiast wykonalne, w innych sprawach po upływie terminu, wskazanego w ustępie 4. W razie potrzeby przymusowego wykonania orzeczenia stro-

na zainteresowana przedstawi poświadczony wypis orzeczenia urzędu sądowi, który byłby właściwym do rozważenia danego sporu, celem uzyskania nakazu wykonawczego (dozwolenia egzekucji).

Art. 21. Jeżeli rozstrzygnięcie sporu w całości lub w części zawisło od ustalenia, czy w myśl artykułów 5—9 podwyższenie komornego jest dopuszczalne, albo czy komorne, lub wynagrodzenie innego rodzaju są odpowiednie lub nie, — natenczas sąd, jeżeli niema jeszcze w tym przedmiocie orzeczenia urzędu rozjemczego do spraw najmu, sam przeprowadza stosowne ustalenia w toku sporu.

Art. 22, Postępowanie przed urzędami rozjemczymi do spraw najmu wolne jest od opłat stempli. Strona interesowana ponosi jednak koszty postępowania, tudzież specjalne opłaty na rzecz gminy od każdego zwrócenia się do urzędu, oraz od wydawanych dokumentów. Wysokość powyższych opłat określa gmina z tem zastrzeżeniem, że nie mogą one być wyższe od właściwych opłat sądowych. Urząd rozjemczy może osoby niezamożne zwalniać od ponoszenia tych opłat, może również zarządzić zwrot powyższych kosztów i opłat od strony przegrywającej na rzecz strony wygrywającej.

k) o sądach rozjemczych do spraw o wynagrodzenie szkód łowieckich (rozdział IV rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 934 o prawie łowieckiem);

Rozp. Prezydenta z 3 XII 1927

Art. 60. Sąd rozjemczy dla spraw o wynagrodzenie szkód łowieckich składa się z przewodniczącego oraz 2 członków, wybranych po jednym przez każdą stronę.

Przewodniczącego sądu rozjemczego oraz niezbędną ilość zastępców przewodniczącego w miarę potrzeby dla każdej gminy, mianuje na lat trzy starosta na wniosek wydziału powiato-

wego. Przewodniczący sądu rozjemczego i jego zastępcy winni być zaprzysiężeni przez starostę według roty, przewidzianej w przepisach obowiązujących dla sędziów. Zastępcy pełnią obowiązki przewodniczącego kolejno, gdy przewodniczący z ważnych przyczyn obowiązków swoich wykonywać nie może.

Art. 61. Po otrzymaniu sprawy o wynagrodzenie szkody łowieckiej przewodniczący sądu rozjemczego wzywa obie strony do wyznaczenia w ciągu dni trzech po jednym przedstawicielu i zawiadamia zarazem o miejscu i czasie pierwszego zebrania sądu rozjemczego.

Jeżeli strona nie wyznaczy przedstawiciela, lub ten się nie zgłosi, wyznaczy go przewodniczący.

Art. 62. Sąd rozjemczy niezwłocznie po pierwszym zebraniu się przeprowadzi zbadanie szkody na miejscu.

O czasie badania przewodniczący zawiadamia strony tak wcześniej, aby mogły być przy badaniu obecne.

Art. 63. Sąd rozjemczy przed wydaniem orzeczenia skłania strony do zawarcia ugody, jeżeli zaś ugoda nie nastąpi, orzeka się według sumienia o istnieniu i rozmiarach szkody oraz o wysokości należnego wynagrodzenia. Sąd rozjemczy może przesłuchiwać świadków i biegłych bez przysięgi.

Gdy sąd rozjemczy uzna, iż przed nadejściem zbioru plonów nie można określić wysokości wynagrodzenia, lub gdy którakolwiek ze stron domagać się będzie ustalenia tej wysokości dopiero z nadejściem pory powyższej, orzeczenie zapada jedynie co do istnienia i do rozmiarów szkody, co zaś do wysokości szkody i należnego wynagrodzenia zostaje odłożone do nadejścia pory zbioru plonów.

Art. 64. Przewodniczący sądu rozjemczego lub jego czynny w sprawie zastępca nie może pozostawać do stron, lub ich przedstawicieli w stosunku pokrewieństwa, lub powinowactwa aż do czwartego stopnia włącznie, przelężenia, lub zależności albo też być współnikiem przedsiębiorstwa, lub gospodarstwa

prywatnego jednej ze stron. Przewodniczący, lub jego czynny w sprawie zastępca obowiązany jest z urzędu baczyć, czy przeszkoda powyższa nie zachodzi i w razie jej dostrzeżenia oddać przewodnictwo następnemu z kolei zastępcy, co do którego przeszkoda nie zachodzi.

Jeżeli przewodniczący, lub jego czynny w sprawie zastępca z powodu przeszkody powyższej sam się nie wyłączy, może być wyłączony przez stronę.

Art. 65. Orzeczenie sądu rozjemczego zawierać będzie postanowienie o kosztach postępowania.

Do kosztów postępowania wliczać można jedynie wydatki gotówką poczynione przez przewodniczącego na powiadomienie stron, na przejazd do miejsca szkody i na materiały pisemne, oraz poczynione przez sąd na opłacenie biegłych, jeżeli sąd ich wzywał.

Art. 66. Jeżeli sąd rozjemczy nie stwierdzi szkody i wynagrodzenia nie przyzna, koszty postępowania poniesie strona domagająca się wynagrodzenia szkody.

Jeżeli sąd rozjemczy przyzna wynagrodzenie wyższe od dawanego w postępowaniu ugodowem, koszty postępowania poniesie strona obowiązana do wynagrodzenia.

Jeżeli sąd rozjemczy przyzna wynagrodzenie równe, lub mniejsze od dawanego w postępowaniu ugodowem, koszty postępowania poniesie strona uprawniona do wynagrodzenia, lub strony obie wedle orzeczenia sądu zależnie od okoliczności sprawy.

Jeżeli na skutek wezwania sądu strony zawrą ugodę na rozprawie, koszty postępowania poniosą po połowie.

Art. 67. Orzeczenie sądu rozjemczego zapada większością głosów. W orzeczeniu należy podać imiona i nazwiska składu orzekającego, imiona i nazwiska stron, żądania i dowody stron rozstrzygnięcie sprawy i powody, którymi sąd się kierował. Orzeczenie ma być podpisane przez wszystkich członków sądu.

Jeżeli który z członków sądu odmówi swego podpisu, wte-

dy pozostali czynią o tem wzmiankę na orzeczeniu, które będzie miało taką moc, jak gdyby zostało podpisane przez wszystkich.

Orzeczenie sądu rozjemczego winno być doręczone stronom w ciągu dni trzech od jego wydania.

Strona obowiązana do wynagrodzenia szkody winna w ciągu dni siedmiu od dnia doręczenia orzeczenia wypłacić poszkodowanemu, lub złożyć w urzędzie gminnym zasądzoną sumę wynagrodzenia szkody, oraz w tymże terminie uiścić zasądzoną sumę kosztów postępowania.

Orzeczenie sądu rozjemczego ulega wykonaniu w drodze sądowej, w trybie przymusowego wykonania aktów (stanowi tytuł egzekucyjny dla sądów).

Art. 68. Od orzeczenia sądu rozjemczego służy stronom odwołanie do sądu okręgowego jedynie w tym wypadku, gdy naruszone zostały, przewidziane w artykułach 61 do 67 przepisy o postępowaniu.

Odwołanie wnieść należy w ciągu dni 7, od dnia doręczenia orzeczenia sądu rozjemczego.

Art. 69. Jeżeli w ciągu dni 14 od dnia zamknięcia bezskutecznego postępowania ugodowego, przed wójtem gminy, sąd rozjemczy nie wyda orzeczenia, stronie poszkodowanej służy prawo udania się na zwykłą drogę sądową.

l) o sądach polubownych spółek wodnych (art. 143, 156 ust. 2, 183 ust. 2 ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. Dz. U. R. P. 1928, Nr. 62 poz. 574).

ustawa wodna z 19/IX 1922

Art. 143. Statut może zawierać przepisy o utworzeniu sądu polubownego, który rozstrzygać ma sprawy w sporach spółki na wezwanie obu stron.

Art. 156. ust. 2 Przeciw pociągnięciu do udziału w ciężarach spółki i wymiarowi datku udziałowego przysługuje wnie-

sienie sprzeciwu do zarządu spółki w przeciągu czterech tygodni. Przeciw uchwale zarządu spółki może być wniesiona w przeciągu 2 tygodni skarga do władzy wodnej, jeżeli obie strony nie odwołały się do sądu polubownego. Wniesienie skargi nie wstrzymuje wykonania uchwały zarządu spółki.

Art. 183. ust. 2. Odmienne jednak postanowienia dotychczasowych statutów o kompetencji sądów polubownych (art. 143 i art. 156 ust. 2) pozostają w mocy, jak również inne postanowienia, o ile postanowienia, które mają być stosowane według ustępu 1, mogą być przez statut zmieniane, albo o ile na statut się powołują.

Art. IV.

Ilekcroć poszczególne przepisy prawne i statuty, lub regulaminy instytucyj publicznych albo społecznych powołują się na przepisy dotychczasowych ustaw o postępowaniu w spornych sprawach cywilnych, należy zamiast postanowień stosować odpowiednio postanowienia kodeksu postępowania cywilnego.

Art. V.

Dopuszczalne jest powództwo o przyszłe powtarzające się świadczenia, które dopiero po wyroku staną się wymagalne, jeżeli stosunek prywatnoprawny między stronami nie sprzeciwia się temu.

Dopuszczalne jest również — w miarę zmienionych okoliczności — powództwo o zmianę wysokości i czasu trwania świadczeń, wynikających z przepisów ustawy, choćby były ustalone wyrokiem lub umową.

Art. VI.

§ 1. Pozew wniesiony przed sąd, choćby niewłaściwy, przerywa przedawnienie.

Pozew wniesiony przed sąd niewłaściwy przerywa bieg terminu prekluzyjnego prawa prywatnego tylko wtedy, jeżeli po odrzuceniu został ponowiony przed sądem właściwym w ciągu tygodnia od uprawomocnienia się postanowienia odrzucającego.

§ 2. Przypozwanie dokonane według przepisów kodeksu postępowania cywilnego wywiera te same skutki prawne, co i wezwanie o zastępstwo lub oznajmienie o sporze, przewidziane w prawie cywilnem.

§ 3. Na wniosek adwokata strony ubogiej, mającej podjąć czynność poza siedzibą sądu orzekającego, właściwa władza adwokacka (rada adwokacka, wydział izby adwokackiej) wyznaczy w razie potrzeby innego adwokata w odpowiedniej miejscowości.

§ 4. Niezależnie od przepisów o obliczaniu terminów, Minister Sprawiedliwości zachowuje prawo wydawania rozporządzeń o godzinach, w których sąd przyjmuje pisma, oraz ustne wnioski i oświadczenia do protokołu sądowego.

§ 5. Pozostają w mocy przepisy prawa prywatnego wymagające formy pisemnej dla bytu lub do udowodnienia czynności prawnej.

§ 6. Opiekunowie i kuratorowie nie potrzebują upoważnienia do zgłoszenia dowodu z przesłuchania stron w sprawach osób, znajdujących się pod ich opieką i kuratelą.

§ 7. Fałszywe zeznania strony pod przysięgą lub zapewnieniem, zastępującem przysięgę, pociąga za sobą taką samą karę, jak także zeznania świadka, o ile kodeks karny nie stanowi inaczej.

Art. VII.

Strony i ich zastępcy mają prawo przeglądać akta sprawy w sądzie, oraz sporządzać i otrzymywać odpisy lub wyciągi z tych aktów.

Art. VIII.

Do sposobu i trybu przymusowego sprowadzenia świadka, jako też do ściągania grzywien stosuje się odpowiednio przepisy postępowania karnego¹⁾.

Przewidziane w kodeksie postępowania cywilnego grzywny²⁾ wpływają na rzecz Skarbu Państwa.

¹⁾. 117—121 k. p. k.

²⁾. p. art. 61, 119, 142, 285, 308, 327.

Art. IX.

Brak zgody właściwych władz ziemskich ma być uwzględniony z urzędu w każdym stanie sprawy w postępowaniu sądowym, jeżeli przedmiotem postępowania jest czynność prawna, wymagająca według przepisów obowiązujących zezwolenia tych władz.

Wyroki sądu polubownego i ugody zawarte przed tym sądem, gdy chodzi o przeniesienie prawa własności nieruchomości ziemskiej, lub uregulowanie służebności, są wykonalne dopiero po złożeniu przez stronę dowodu zgody właściwych władz ziemskich, jeżeli przedmiotem wyroku lub ugody jest czynność prawna, wymagająca według przepisów obowiązujących zezwolenia tych władz.

Art. X.

W sprawach małżeńskich niemajątkowych obo-

wiązują przepisy kodeksu postępowania cywilnego z uwzględnieniem następujących postanowień:

§ 1. Zastępstwo adwokackie nie jest obowiązkowe w postępowaniu przed sądem okręgowym.

Rozprawa odbędzie się bez względu na niestawienie jednej ze stron.

W razie niestawienia powoda na pierwszą rozprawę sąd na wniosek pozwanego odrzuci pozew, chyba że żądanie unieważnienia małżeństwa popiera prokurator.

Przepisy o wyrokach zaocznych nie mają zastosowania.

§ 2. Posiedzenia sądu w sprawach o unieważnienie małżeństwa, rozłączenie, lub rozwód, odbywają się przy drzwiach zamkniętych, chyba że obie strony żądają jawności, a sąd uzna, że jawność nie zagraża dobrem obyczajom.

§ 3. Przepisy o zawieszeniu postępowania na zgodny wniosek lub z powodu nietawienia obu stron nie mają zastosowania w sprawach o unieważnienie małżeństwa, popieranym przez prokuratora.

§ 4. Gdy chodzi o stwierdzenie przyczyny nieważności lub rozwodu, sąd nie jest związany uznaniem żądania pozwu, ani przyznaniem faktów, może też dopuścić dowód, którego strony zrzekły się, lub któremu się sprzeciwiły, oraz zażądać złożenia przysięgi przez świadka lub biegłego, chociażby strony od niej go zwolniły.

§ 5. Dowód z przesłuchania stron może być dopuszczony dopiero po wyczerpaniu innych dowodów i tylko w celu ich uzupełnienia.

Art. XI.

Minister Sprawiedliwości oznaczy rozporządzeniem termin odkąd przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu upominawczem wejdą w moc w powszechnych okręgach sądowych.

Art. XII.

Aż do wejścia w moc jednolitej ordynacji adwokackiej Minister Sprawiedliwości jest władny do wydawania drogą rozporządzeń przepisów o wynagrodzeniu adwokatów za wykonywanie przez nich czynności zawodowych w sprawach cywilnych.

Art. XIII.

Szczegółowy tryb doręczania pism sądowych za pomocą poczty, a także innych organów państwowych, lub samorządowych określi rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, wydane w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. XIV.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określi przepisy postępowania przed sędzią pokoju.

Rozdział II.

Przepisy szczególne dla okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie.

Art. XV.

§ 1. Przepisy kodeksu postępowania cywilnego o właściwości ze względu na miejsce zamieszkania nie uchybiają postanowieniom art. 26—35 Kodeksu Cywilnego Królestwa Polskiego z roku

1825 w przypadkach, gdy prawo cywilne powołuje się na miejsce zamieszkania.

§ 2. Uchyła się art. 13 i 14 Kodeksu Cywilnego Królestwa Polskiego.

§ 3. Przed sąd właściwy według art. 29 kodeksu postępowania cywilnego wytacza się także powództwo przeciwko kuratorowi spadku wakującego (art. 811—814 Kod. Nap.), oraz przeciwko matce spadkowej, gdy niema bądź spadkobierców, którzy objęli spadek (art. 1162—1165 T. X cz. 1 wyd. z roku 1914 Zводу praw).

Art. XVI.

§ 1. Uchyła się artykuły 1348 — 1356 Kodeksu Napoleona.

Nie mają również mocy obowiązującej artykuły 1315 — 1319, 1322 — 1327, 1329, 1330, 1333 — 1336, 1341 — 1347, 1357 — 1369, 1715, 1716, 1781, 1924 i 2275 tegoż Kodeksu.

§ 2. W Kodeksie Napoleona skreśli się:

w art. 1834 zdanie: „gdy przedmiot jej przenosi wartość stu pięćdziesięciu franków”, tudzież zdanie: „chociażby nawet szło o sumę, lub wartość mniejszą od stu pięćdziesięciu franków”;

w art. 1923 zdanie: „Dowód ze świadków nie będzie co do niego przyjęty na wartość przenoszącą sto pięćdziesiąt franków;

w art. 1950 zdanie: „nawet wówczas, gdy idzie o wartość powyżej stu pięćdziesięciu franków”;

w art. 2074 — cały ustęp drugi.

§ 3. W art. 1985 Kod. Nap. zdanie drugie ustępu pierwszego otrzymuje brzmienie następujące: „Może być także udzielone ustnie; lecz dowód ze

świadców może być na to dopuszczony tylko z zastosowaniem się do przepisów postępowania sądowego”.

§ 4. Uchyła się art. 15 i 16 francuskiego kodeksu handlowego. Nie ma również mocy obowiązującej art. 17 tegoż kodeksu.

§ 5. Uchyła się zdanie drugie art. 681 rosyjskiego kodeksu handlowego (T. XI, cz. I. Zводу praw).

Art. XVII.

§ 1. Z ustawy postępowaniacywilnego 1864 r. pozostają w mocy następujące przepisy w ich brzmieniu obecnie obowiązującym:

1) art. 9. o stosowaniu i wykładni prawa przez sądy;

9. Wszystkie sądy mają obowiązek rozstrzygać sprawę wedle istotnej myśli obowiązujących ustaw, a w razie niedokładności, niejawności, braku lub sprzeczności tychże, opierać wyrokowanie na ogólnych zasadach prawnych.

2) art. 29 lit. e i f w sprawach sądownictwa niespornego i w sprawach o upoważnienie kobiet zamężnych;

29. Rozpoznaniu sądów pokoju podlegają:

e) sprawy sądownictwa niespornego (zachowawczego), przekazane na mocy szczególnych postanowień sądom pokoju;

f) sprawy o upoważnienie kobiet zamężnych (art. 1653 i nast. u. p. c.)

3) art. 126, 157—161 i o ile ma z niemi związek art. 184, tudzież art. 5³, 594, 596—652³, 924—1222²⁰, 1273—1281, 1296, 1527—1538, 1544—1597, o zabezpieczeniu powództwa i o wykonaniu wyroków sądowych;

126. Zabezpieczenie powództw, które wytacza się przed sądem pokoju, odbywa się wedle przepisów księgi II niniejszej ustawy (art. 590—652³).

157. Z wyroku prawomocnego, albo podlegającego tymczasowej wykonalności sędziego pokoju na żądanie strony wydaje jej tytuł wykonawczy.

Uwaga. Z powództwa robotnika o rozwiązanie umowy najmu, zawartej w księżeczce robotniczej, tymczasowa wykonalność wyroku, wydanego na jego korzyść, zawiera w sobie obowiązek pracodawcy zwrotu robotnikowi dowodu osobistego i książeczki robotniczej. Jeżeli pracodawca ich nie zwraca, sędzia pokoju wystawia robotnikowi poświadczenie na otrzymanie nowego dowodu osobistego i książeczki robotniczej.

158. Wyroki sędziego pokoju, wykonują bądźto zwierzchność gminna lub wiejska, bądźto komornicy sądowi, (urzędujący przy zjeździe sędziów pokoju¹). Wszystkie te osoby w zakresie wykonania wyroku podległe są sędziemu pokoju.

¹) Sądzie okręgowym.

159. Wyroki i postanowienia wydane przez sędziów pokoju, ulegają wykonaniu wedle przepisów księgi II. niniejszej ustawy.

Uwaga 1. Przepisy zawarte w artykułach 1222¹—1222¹⁰, mają również zastosowanie w sprawach, wytaczanych przed sądami pokoju, przy przestrzeganiu przepisów, dotyczących wezwań i zawartych w artykułach 58, 59 i 61—66.

Uwaga 2. Przepisy, zawarte w art. 967¹—967¹⁴, mają również zastosowanie w sprawach wytaczanych przed sądami pokoju z tą jednak różnicą, że adwokaci przysięgli tylko za ich zgodą mogą być mianowani obrońcami przy wykonaniu wyroków sądowych i klauzuli egzekucyjnej, nadanej aktom, przeciw pozwanym, nieznanym z miejsca zamieszkania.

160 Wszystkie spory, wynikające z wykonania wyroku, jakoteż skargi na opieszłość w wykonaniu rozpoznaje sędzia pokoju, w którego okręgu odbywa się wykonanie.

161. Sędzia pokoju, który wydał wyrok rozstrzyga wątpliwości w przedmiocie wykładni wyroku, które powstały przy wykonaniu.

(184. Wyroki zjazdu sędziów pokoju¹⁾ są ostateczne i podlegają niezwłocznemu wykonaniu trybem, wskazanym w artykułach 156—161).

¹⁾ Sąd okręg.

593. Dopuszczalne jest zabezpieczenie jedynie powództw, w których wysokość sumy jest oznaczona.

594. Sąd, zarządzając zabezpieczenie oznacza wysokość sumy do której zabezpieczenie ma sięgać, stosownie do wartości powództwa, uzasadnionej dowodami.

596. Na postanowienia sądu, co do zabezpieczenia powództw dopuszczalne są skargi incydentalne oddzielnie od apelacji.

597. Wniesienie skargi nie wstrzymuje wykonania postanowienia sądu co do zabezpieczenia powództwa, atoli skarga na postanowienie uchylające zarządzony środek zabezpieczenia, wstrzymuje jego wykonanie.

598. Prezes sądu może z mocy swej władzy zezwalać na zabezpieczenie powództw, gdy zażądano tego w czasie, w którym niema posiedzenia sądowego, a z zapodań powoda nabierz przekonania, iż zarządzenie środków zabezpieczających nie cierpi zwłoki.

599. W wypadku przychylenia się do żądania zabezpieczenia prezes wydaje petentowi zaopatrzone w swój podpis na imię komornika nakaz, ulegający wykonaniu takim samym trybem jak wyroki sądu.

600. O zarządzonym środku zabezpieczenia prezes zawiadamia sąd na najbliższym posiedzeniu, a sąd zarządzenie to zatwierdza lub uchyla.

601. Pozwany, usprawiedliwiony prawomocnym wyrokiem sądu, ma prawo domagać się od powoda strat, jakie poniósł wskutek zabezpieczenia powództwa.

Rodzaje zabezpieczenia.

602. Powództwa zabezpiecza się: przez zapowiedzenie na majątku nieruchomym, przez zajęcie ruchomości, przez danie poręki. Jeżeli zabezpieczenie nie może nastąpić w jeden z wyżej podanych sposobów, sąd może zobowiązać pozwanego do niewydalenia się z miejsca zamieszkania, lub czasowego pobytu.

603. W podaniu o zabezpieczenie powództwa petent winien wymienić sposób zabezpieczenia.

604. Zapowiedzenie nakłada się na oznaczony majątek nieruchomy pozwanego w odpowiednim stosunku do sumy roszczenia.

605. Powód winien określić majątek pozwanego, na który może być nałożone zapowiedzenie.

606. Nakładanie zapowiedzeń ogólnych nie jest dopuszczalne.

606¹. Zabezpieczenie powództwa na kopalni złota pozwanego, znajdującej się na gruncie, nie będącym własnością pozwanego, dokonuje się przez zakaz pozbywania tej kopalni, o czym zawiadamia się pozwanego i oznajmia się miejscowemu zarządowi górniczemu, wedle położenia kopalni, bądź instytucji zastępującej powyższy zarząd, a to w tym celu, aby prawo własności kopalni nie zostało przeniesione na następnych nabywców. Przy uchyleniu powyższego zakazu, zachowuje się wyżej wymieniony tryb.

607. Majątek ruchomy może na żądanie powoda ulec zajęciu nawet wtedy, gdy pozwany posiada również i majątek nieruchomy.

608. Powództwo może być zabezpieczone, stosownie do swej wysokości, nie tylko jednym, lecz kilkoma sposobami, wskazanymi w art. 602.

609. Jeśli przedmiotem powództwa jest prawo własności do majątku ruchomego, lub nieruchomego, to zabezpieczenie takiego powództwa winno polegać na zajęciu lub zapowiedzeniu majątku, znajdującego się w sporze.

610. W wypadku zapowiedzenia majątku, będącego w sporze, właścicielowi zabrania się wyrębu lasu, znajdującego się w tym majątku — z wyjątkiem tej ilości, która jest niezbędna do utrzymania gospodarstwa, urządzonego w majątku.

611. W wypadku, podanym w poprzednim (610) artykule sąd może na żądanie powoda pozwolić obu stronom na zarządzenie nadzoru nad lasem przy przestrzeganiu przepisu art. 695. ustawy leśnej (wyd. 1905 r.)

611¹. W przypadku sporu o prawo posiadania, lub użytkowania kopalni złota jak również o jakiegokolwiek prawo do kopalni złota, sąd może na żądanie powoda równocześnie z zarządzeniem środków zabezpieczenia powództwa udzielić powodowi prawa utrzymywania w kopalni na swój rachunek pełnomocnika dla wykonania ogólnego nadzoru nad prawidłową eksploatacją kopalni i prowadzenia księgi do zapisywania wydobywanego złota.

612. Zabezpieczenie zarządza się przedewszystkiem na majątku podanym w samej umowie, jako zabezpieczenie poszukiwania na której powództwo jest oparte. Powód może żądać innego, albo dodatkowego zabezpieczenie tylko wtedy, jeżeli się okaże, że niema majątku, wymienionego w umowie, albo części tego.

613. Do żądania pozwanego, co do zmiany jednego sposobu zabezpieczenia na inny można się przychylić, jeżeli powód przeciwko temu nie zgłasza zarzutów.

614. W wypadku zarzutów powoda przeciwko wnioskowi pozwanego, aby zmienić zabezpieczenie sąd może uwzględnić ten wniosek tylko wtedy, jeżeli pozwany udowodni, że zaofiarowany przez niego środek zabezpieczenia w zupełności odpowiada poprzedniemu, i że utrzymanie w mocy środka poprzedniego spowodziłoby zbyt znaczne ograniczenie pozwanego.

615. Zastąpienie wszystkich innych środków zabezpieczenia powództwa przez złożenie wystarczającej kwoty pieniężnej, albo biletów państwowych instytucji kredytowych wedle kursu giełdowego jest dopuszczalne i bez zgody powoda.

Tryb nakładania i uchylania zapowiedzeń na majątku nieruchomym.

616. Zapowiedzenia na majątku nieruchomym dokonuje się przez przesłanie miejscowemu, wedle położenia majątku starszemu notariuszowi, albo zastępującemu urzędnikowi wpisu o zapowiedzeniu.

Uwaga. Przy zapowiedzeniu i uchyleniu zapowiedzenia na majątkach powinny być przestrzegane przepisy, przytoczone w załącznikach I i II do art. 154 ust. not.

617. Dla wykonania zapowiedzenia, albo jego uchylenia petent obowiązany jest złożyć jeden rubel pięćdziesiąt kopiejek za wpis o zapowiedzeniu, lub tegoż uchyleniu a nadto należne wedle ustaw pocztowych koszta asekuracji posyłając pieniądze właściwemu starszemu notariuszowi, lub zastępującemu go urzędnikowi.

Uw. 1·50 rl. = 3 zł. p. uw. do art. 639 u. p. c.

618. P. art. 4 załącznika I do art. 154 ustawy notarialnej.

619. Powód ma prawo otrzymania za złożeniem ustanowionej opłaty od sądu, który zapowiedzenie zarządził odpisu postanowienia i wpisu zapowiedzenia w tylu egzemplarzach ile zażąda dla złożenia ich w urzędach, w których zamierza przeszkodzić pozbyciu majątku, objętego zapowiedzeniem.

620. Złożenie odpisu, wymienionego w poprzednim (619) artykule, ma jednakową moc z samym wykonaniem zapowiedzenia, do czasu uchylenia postanowienia sądu w przedmiocie zabezpieczenia.

621. Po ustaniu przyczyny z powodu której dokonano zapowiedzenia, zapowiedzenie to znosi się przez wpis uchylający, który oznajmnia się miejscowemu, wedle położenia majątku starszemu notariuszowi, albo zastępującemu go urzędnikowi w tym samym trybie, jaki został wyżej podany dla wykonania zapowiedzenia.

622. Odpis postanowienia i wpisu o uchyleniu ma prawo

otrzymać właściciel majątku, albo też każda osoba, której praw uchylenie to dotyczy za złożeniem ustanowionej opłaty od tego sądu, który zarządził uchylenie zapowiedzenia i w takiej ilości egzemplarzy, jakiej zażąda.

623. Jednakową moc z uchyleniem zapowiedzenia ma złożenie wymienionego w poprzednim artykule (622) odpisu.

Tryb zajęcia majątku ruchomego.

624. Ruchomy majątek pozwanego podlega zajęciu albo bezpośrednio u niego samego, albo u tych osób i w tych miejscach, gdzie się znajduje.

625. Majątek ruchomy, który ulega szybkiemu zepsuciu nie może być zajęty przy zabezpieczeniu powództwa.

626. W podaniu powoda o zajęcie majątku ruchomego pozwanego powinno być podane, gdzie i u kogo majątek się znajduje.

627. Postanowienie sądu nakazujące zajęcie, winno zawierać, w jakim miejscu i jaki majątek ulega zajeciu.

628. Zajęcie majątku uskutecznia się wedle przepisów art. 968—979.

629. Zajęty majątek pozostawia się w lokalu, w którym się znajdował i zajęte rzeczy zaopatruje się pieczęcią, a od właściciela odbiera się zobowiązanie, iż majątek przechowa w całości wedle opisu pod rygorem odpowiedzialności z powodu roztrwonienia w myśl art. 1017.

630. Jeśli właściciel majątku odmówi dozoru nad nim, wówczas odda się majątek specjalnemu dozorczy, w myśl art. 1009—1020.

Tryb zajęcia ruchomości i funduszków pieniężnych pozwanego, znajdujących się u osób trzecich, albo w urzędach.

631. Tytuł wykonawczy z mocy postanowienia, nakazującego zajęcie majątku ruchomego, albo funduszków pieniężnych pozwanego, które znajdują się u osób trzecich, okazuje się odnośnym osobom za pokwitowaniem, i o tem zawiadamia się równocześnie pozwanego.

632. Pokwitowaniem, wspomianem w poprzednim artykule (631), osoby trzecie zobowiązują się nie wydawać pozwanemu należącego do niego majątku.

633. Urząd, albo urzędnik w których przechowaniu albo rozporządzaniu znajduje się majątek dłużnika albo fundusze pieniężne, obowiązani są po otrzymaniu tytułu wykonawczego, wydanego na podstawie postanowienia sądu, nakazującego zajęcie wstrzymać się od wszelkich wpłat do rąk pozwanego, aż do czasu nowego zawiadomienia, za wyjątkiem wypadków w ustawie wyraźnie wymienionych.

634. Naruszenie przepisów, wymienionych w art. 632 i 633, o ile wskutek tego powstanie szkoda dla powoda, pociąga za sobą w razie niewypłacalności pozwanego, odpowiedzialność wobec powoda, tych którzy się naruszenia dopuścili.

635. W celu zajęcia wypłat perjodycznych, uskutecznianych przez osoby trzecie na podstawie umów i aktów na rzecz pozwanego, okazuje się tytuł wykonawczy tymże osobom za pobraniem od nich oświadczenia, czy uskutecznią wypłaty pozwanemu, w jakiej wysokości i w jakim czasie ostatnia wypłata nastąpiła.

636. Od chwili okazania osobom trzecim tytułu wykonawczego, osoby te mają obowiązek wszystkie późniejsze wypłaty z pominięciem pozwanego uskutecznić do sądu, który nakazał zajęcie, albo do miejscowej kasy skarbowej.

637. Komornik, albo urząd, do którego był skierowany tytuł wykonawczy, odnoszący się do zajęcia funduszy pieniężnych, mają obowiązek za każdym razem na tytule notować sumę rzeczywiście zajętą.

638. Osoby, wymienione w art. 635, ulegną za fałszywe oświadczenie grzywnie w wysokości podwójnej w stosunku do sumy, zatajonej w swoim oświadczeniu. Grzywna ta po ściągnięciu sumy, przypadającej rzeczywiście do odbioru od oświadczających, przypada na rzecz skarbu.

639. Winni uchylenia się od złożenia oświadczenia oraz pokwitowania, wspomnianego w art. 631, ulegają z mocy postanowienia sądu grzywnie od 20—200 złotych, o czym zawiadamia się przy żądaniu pokwitowania, albo oświadczenia, przyczem prowadzącemu egzekucję przysługuje prawo wytoczenia powództwa przeciwko osobie trzeciej w przepisany trybie.

Uwaga: W tekście rosyjskim kwoty podane są w rublach. Rozporządzeniem Rady Ministrów z 18/II 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 154) wyrażone w rublach grzywny i kary pieniężne, oznaczone w u. p. c. (wyd. z 1914), przelicza się w stosunku 1 rubel = 2 złote. 1 kopiejka = 2 grosze.

640. Jeśli udowodniono, że osoba, od której żądano pokwitowania, albo oświadczenia miała w tym czasie należące do pozwanego przedmioty wartościowe, albo należały się od niej wypłaty, to osoba winna uchylenia się, oprócz zapłaty grzywny może być pociągnięta do odpowiedzialności do wysokości tej sumy, jaką posiadała do czasu pierwotnego żądania oświadczenia lub pokwitowania, albo jaka przypada od niej do odbioru na podstawie umowy z pozwanym.

Poręka sądowa i tryb jej przyjęcia.

641. Dla zabezpieczenia powództwa, przyjmuje się porękę jednej albo kilku osób, atoli każdy z ręczyeli jeśli nie daje poręki co do całego roszczenia powoda winna zapodać do wysokości jakiej sumy ręczy.

642. Poręka może być dana tylko na pewność zapłacenia sumy albo równocześnie także na pewność zapłacenia sumy w terminie. Jeśli warunki poręki nie są wymienione, należy uznać iż ręczyeli ręczył na termin.

644. Nie przyjmuje się jako ręczyeli:

- 1) osób, wchodzących w skład instytucji sądowych i prokuratury tego okręgu, w którym sprawa się prowadzi.
- 2) adwokatów przysięgłych za swoich mocodawców.
- 3) upadłych.

4) wszystkich tych, którym w myśl przepisów prawnych nie wolno zobowiązywać się przez umowy;

644. Przyjęcie poręki należy do tego sądu, który wydał postanowienie o zabezpieczeniu powództwa.

645. Pozwany ofiarujący za siebie ręczycieli winien, albo stawić ich samych przed sąd osobiście, albo złożyć ich oświadczenie poręczające, zarejestrowane przez notariusza, i w obu wypadkach na żądanie powoda stwierdzić wypłacalność ręczycieli aktami, albo świadkami.

646. Po jawieniu się ręczyciela albo złożeniu oświadczenia poręczającego przez sąd wyznaczy stronom dzień na który obowiązane są jawić się na posiedzenie sądu w celu ustnych wyjaśnień w przedmiocie przyjęcia zaofiarowanej poręki.

647. Sąd przesłuchuje jawiącego się ręczyciela, czy zgadza się na porękę, i odbiera od niego zeznanie w sprawie jego majątku, dochodów, miejsca zamieszkania, zajęcia, zatrudnienia oraz tych okoliczności, które wedle art. 643. stanowiłyby niemożność przyjęcia poręki.

648. Na wypadek niejawienia się powoda w wyznaczonym terminie, sąd mocen jest przyjąć zaofiarowaną porękę, o ile okaże się wystarczającą, albo co do całego powództwa, albo jego części.

Poręka, przyjęta przez sąd od jawiącego się ręczyciela, zostaje stwierdzona jego pisemnem zobowiązaniem, mającem jednakową moc z oświadczeniem poręczającym.

650. Ręczyciel odpowiada całym majątkiem do wysokości sumy, za którą poręczył w wypadku nieuiszczenia przez dłużnika przysądzonej od niego należności.

651. Ręczyciel na termin odpowiada w razie niewypelnienia wyroku przez dłużnika niezwłocznie po doręczeniu mu nakazu egzekucyjnego, zaś ręczyciel zwykły tylko w przypadku, jeśli majątek dłużnika okaże się niewystarczający do zaspokojenia przysądzonej od niego należności.

652. Przed rozstrzygnięciem istoty powództwa, co do którego poręką została przyjęta, powód nie może żądać zabezpieczenia swego powództwa na majątku ręczyciela; jeżeli zaś co do istoty powództwa zapadnie wykonalny wyrok, przysługuje powodowi prawo żądania zapowiedzenia, albo zajęcia majątku ręczyciela aż do czasu całkowitego zaspokojenia jego należności z majątku samego dłużnika.

Przyjęcie oświadczenia w przedmiocie niewydalania się z miejsca zamieszkania.

652¹. Jeżeli powództwo nie zostało zabezpieczone przez zapowiedzenie oznaczonego majątku nieruchomości, zajęcie ruchomości lub porękę, powód może się domagać od sądu w którym sprawa się prowadzi, niezwłocznego zobowiązania pozwanego od niewydalania się z miejsca zamieszkania, lub chwilowego pobytu. Przy rozstrzyganiu tego rodzaju próśb, sąd stosuje art. 590—601.

652². Zobowiązanie niewydalania się z miejsca zamieszkania zwraca się pozwanemu:

1) w razie zabezpieczenia powództwa jednym ze sposobów, wymienionych w poprzednim artykule (652¹).

2) po upływie dwóch miesięcy od daty wydania na rzecz powoda wyroku, zaopatrzonego w rygor tymczasowej wykonalności, względnie od daty prawomocności wyroku, jeśli w pierwszym albo drugim wypadku prowadzący egzekucję przed upływem wymienionego terminu nie zażądał od sądu, aby wezwano dłużnika w celu ujawnienia sposobów zaspokojenia należności.

3) w przypadkach, wymienionych w p. 2 i 3 art. 1222³.

652³. Zobowiązanie niewydalania się z miejsca zamieszkania (art. 652¹ i 1222¹) przyjmuje się od osób, pozostających w czynnej służbie armji lądowej, flocie, lub straży granicznej, tylko za pośrednictwem ich władzy. Pozostający w służbie po złożeniu sposobem wyżej podanym oświadczenia o niewydalaniu się, nie może korzystać z urlopu; na wypadek przeniesienia na

inne stanowisko albo delegacji, połączonej ze zmianą oddziału lub statku, władza wojskowa, morska względnie straży granicznej donosi o tem niezwłocznie właściwemu sądowi.

Art. 924—1222²⁰, 1273 — 1281, 1296 i 1544 — 1597, traktują o wykonaniu wyroków sądowych. Ze względu na mającą nastąpić unifikację prawa o postępowaniu egzekucyjnym a to w krótkim czasie, artykułów tych nie podajemy.

Zabezpieczenie powództwa.

1527. Powództwo zabezpiecza się przez: hipotekę, sekwestr, zakaz pozbywania majątku nieruchomości aż do ukończenia sprawy, zajęcie ruchomości i porękę.

Uw. Uwaga do tego art. traci rację bytu, z powodu uchylecia mocy obowiązującej zał. VI do art. 1527. P. też rozporządzenie z 22. III. 1928 Dz. U. R. P. Nr. 36, poz 342 z 1928.

1528. Jeśli przedmiot powództwa stanowi prawo własności do majątku nieruchomości, niehipotekowanego, albo do majątku ruchomego, zabezpieczenie tego powództwa winno polegać odnośnie do majątku nieruchomości na zakazie jego pozbywania aż do ukończenia sporu, a odnośnie do majątku ruchomego na jego zajęciu, o ile sąd nie uzna za konieczne na podstawie punktu 2 art. 1961 kodeksu cywilnego zarządzić sekwestr majątku (tak nieruchomości jak i ruchomego).

1529. W przypadku zakazu pozbywania majątku, właściciel takowego otrzymawszy w tym względzie nakaz (art. 1534) podlega ograniczeniom, wymienionym w p. 2 art. 1097 i w art. 1100 niniejszej ustawy.

1530. W przypadku, o którym mowa w poprzedzającym artykule (1529), sąd na prośbę powoda może obu stronom udzielić prawa na urządzenie dozoru nad lasem, sposobem przewidzianym dla lasów skarbowych.

1531. Do skutków zabezpieczenia powództwa trybem przepisany na majątku nieruchomym, hipotekowanym mają zasto-

sowanie przepisy ustaw hipotecznych oraz rozporządzeń wydanych w tym przedmiocie.

1532. Przy wykonaniu zabezpieczenia przez hipotekę mają zastosowanie postanowienia, wymienione w art. 132 i 137—139 ustawy hipotecznej z roku 1818.

1533. Wykonanie sekwestru odbywa się trybem, przewidzianym w art. 1961—1963 księgi trzeciej kodeksu cywilnego.

1534. Zakaz pozbywania majątku nieruchomości dokonuje się zapomocą: 1) doręczenia pozwanemu nakazu w tym przedmiocie i 2) podania do wiadomości odpisu nakazu tego sądowi, w którego jurysdykcji położony jest majątek.

1535. Skoro ustala przyczyna dla której wydano zakaz pozbywania majątku nieruchomości, zakaz się uchyla trybem, przewidzianym w poprzednim artykule (1534).

1536. Zajęcie majątku ruchomego odbywa się wedle przepisów, wymienionych w artykułach 968—972, 974, 975, 977—979 1551 i 1552.

1537. Przy stosowaniu przepisów niniejszej ustawy o poręce sądowej (art. 641—652) uwzględnia się art. 2042 i 2043 księgi trzeciej kodeksu cywilnego.

1538. Oprócz osób, wymienionych w art. 643 niniejszej ustawy na ręczycieli nie będą przyjmowane osoby do których na zasadzie miejscowych ustaw cywilnych przymus osobisty nie może być stosowany (art. 2040 ks. III kod. cyw.)

4) art. 202, o ile dotyczy spraw innych niż sporne.

202. Rozpoznaniu sądów okręgowych ulegają:

a) w I instancji wszystkie sprawy zarówno sporne, jak i sądownictwa niespornego (zachowawczego), dla których nie są właściwe sądy pokoju, lub też sądy specjalne, oraz skargi na uchwały rad rodzinnych;

b) w II instancji skargi apelacyjne i incydentalne od wyroków i decyzji sądów pokoju, a na obszarze b. Królestwa Kon-

gresowego nadto skargi apelacyjne od decyzji wydziałów hipotecznych przy sądach pokoju.

Uw. Artykuł ten podany jest w brzmieniu ustawy z 16/VII 1925. Dz. U. R. P. Nr. 91 poz. 637.

5) art. 566 — 570 o postępowaniu incydentalnem, o ile w utrzymanych w mocy przepisach ustawy postępowania cywilnego, lub w przepisach szczególnych przewidziane jest postępowanie incydentalne.

W postępowaniu tem należy, o ile to nie pozostaje w sprzeczności z powyższymi przepisami, odpowiednio stosować przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Nie mają wszakże zastosowania przepisy o pozwie, o wyrokach zaocznych i o obowiązku zastępstwa adwokackiem przed sądem okręgowym. Orzeczenia sądu zapadają w formie postanowienia ;

Postępowanie incydentalne.

Podania incydentalne w ogólności.

566. Podania incydentalne, które mogą być rozstrzygane odrębnie od rozpoznania sprawy, będą rozważane niezależnie od istoty powództwa.

567. Do podania incydentalnego, które z powodu swojej treści ma być podane do wiadomości stronie przeciwnej powinny być dołączone odpisy samego podania i złożonych przy podaniu dokumentów.

568. Po przyjęciu podania incydentalnego podlegającego oznajmieniu stronie przeciwnej, doręcza się teje stronie odpis podania i dołączonych do podania dokumentów, równocześnie prezes sądu wyznacza termin przed upływem którego powinna ta strona złożyć wyjaśnienie albo też na które obie strony winny się jawić przed sądem.

569. Po upływie wyznaczonego terminu sąd przystąpi do

rozstrzygnięcia wniesionego podania nie oczekując jawienia się, lub wyjaśnienia strony przeciwnej.

570. Strony które jawiły się na posiedzenie sądu będą dopuszczone do rozprawy na ogólnych zasadach.

6) art. 896 — 922 o postępowaniu wykonawczem pozostają w mocy dla spraw o działy spadkowe i o prawo wykupu z art. 1447;

Postępowanie wykonawcze w przedmiocie obliczenia strat, przychodów i kosztów.

896. Jeśli z mocy wyroku sądu strona przegrywająca obowiązana jest do zwrotu stronie wygrywającej przychodów, z odebranego majątku pobranych, albo do odszkodowania z powodu strat i zwrotu kosztów sądowych, albo do złożenia relacji z zarządu interesami i majątkiem, jednak sąd nie jest w możności oznaczenia wysokości sumy mającej być przysądzoną, strona wygrywająca może domagać tej sumy w trybie postępowania wykonawczego, nie narażając się zresztą na utratę prawa wytoczenia powództwa w trybie ogółym.

Uwaga. W trybie postępowania wykonawczego, będą rozpoznawane także podania w sprawie ponownego zbadania stanu zdrowia, zanoszone na podstawie ustawy o ubezpieczeniu robotników od nieszczęśliwych wypadków (ust. przem. wyd. z r. 1913, art. 372—491).

897. W postępowaniu wykonawczem mają zastosowanie ogólne przepisy postępowania cywilnego z wyjątkami przewidzianymi w artykułach niżej podanych.

898. Podanie o przysądzenie odszkodowania z powodu strat, przychodów i kosztów sądowych należy wnieść w tym sądzie okręgowym w którym toczyła się sprawa o powództwo główne.

899. Do wniesienia podania służą: o ile chodzi o przysądzenie odszkodowania z powodu strat i przychodów, albo o złożenie relacji termin trzymiesięczny od daty prawomocności

wyroku, zaś o ile chodzi o przysądzenie kosztów sądowych termin dwutygodniowy od daty ogłoszenia sentencji wyroku sądu w sprawie.

900. Podanie winno zawierać obliczenie żądanej sumy, z wyjątkiem spraw o przysądzenie przychodów i złożenie relacji; w sprawach tego rodzaju może domagający się nie oznaczając żądanej sumy, prosić sąd o zażądanie od pozwanego relacji.

901. Skoro podania o przysądzenie odszkodowania z powodu strat, lub kosztów sądowych zostały przyjęte, prezes sądu zarządzi wezwanie pozwanego i w tym celu wyznaczy mu termin dwutygodniowy do jawienia się, przy dodaniu terminu na odległość.

902. Niedopuszczalne są żądania z powodu takich strat których w toku poprzedniego postępowania nie zgłoszono.

903. W sprawach o przysądzenie przychodów wyznaczy sąd pozwanemu termin od jednego do trzech miesięcy, w którym zobowiązany jest złożyć w sądzie rachunek ze wszystkich pobranych z majątku przychodów i wyłożonych nań wydatków w ciągu czasu za jaki przychody wyrokiem sądu przysądzono. Taki sam termin wyznaczy sąd także w sprawach o złożenie relacji z zarządu interesami lub majątkiem.

904. Po wniesieniu odpowiedzi, albo po upływie terminu do wyjawienia się stron, wyznaczy się dzień w celu zbadania ich wyjaśnień i sprawdzenia przez nich, pod nadzorem sędziego-sprawozdawcy, pozycji rachunków i dołączonych dokumentów.

905. Strony naprowadzają w oddzielnych pismach, wszystkie swoje uwagi, wyjaśnienia i zarzuty, albo można je wedle uznania sędziego-sprawozdawcy umieścić w protokule sprawdzenia.

906. Jak długo wszystkie pozycje rachunków całkowicie nie zostaną wyjaśnione, może sędzia-sprawozdawca prowadzić dalsze dochodzenia i w tym celu wyznaczać dalsze terminy do jawienia się jednakowoż strona, która uważa dalsze prowadzenie dochodzeń przez sędziego-sprawozdawcę za bezprzedmiotowe.

we może zwrócić się do sądu z wnioskiem o zaniechanie dalszego postępowania.

907. Celem rozpoznania sprawy zostanie wyznaczony po przeprowadzeniu postępowania posiedzenie sądowe, na którym sędzia przeprowadzający sprawdzenie, złoży sprawozdanie i przedłoży swoje wnioski z obrachunków. Następnie składają swoje wyjaśnienia strony, o ile są obecne.

908. Jedynie te środki dowodowe, które były wzięte pod uwagę, lub które były naprowadzane w czasie postępowania wyjaśniającego, mogą być zaofiarowane na posiedzeniu sądu. Stronom nie przysługuje prawo żądania odroczenia posiedzenia dla składania nowych dowodów.

909. Sprawdzenia rachunków nie wstrzymuje okoliczność iż pozwany nie jawi się w terminie określonym w art. 901 i 903. Wydany wyrok nie uważa się za zaoczny i sprzeciw przeciw niemu jest niedopuszczalny, za wyjątkiem, jeśli pozwany, w terminie podanym w art. 727. postawił wniosek na ponowne przeprowadzenie wyjaśnienia rachunków oraz przeprowadził dowód, iż wezwania do jawienia się mu niedoręczono.

910. Jeżeli pozwany jawi się po upływie wyznaczonego terminu, atoli przed dniem na który wyznaczone zostało posiedzenie sądu, w tym wypadku będzie dopuszczony do złożenia wyjaśnień w myśl ogólnych zasad.

911. Jeżeli pozwany, który jest zobowiązany złożyć rachunek albo relację, nie jawi się może domagający się przedłożyć sądowi w przybliżeniu rachunek tych sum, które wedle jego zdania ulegają przysądzeniu. Pozwanego dopuści się do brania udziału w sprawdzaniu tego rachunku, o ile on złoży w tym samym czasie żądane od niego rachunki, lub relację.

912. Przed pierwszym posiedzeniem, może pozwany zdeponować w sądzie sumę, jaką wedle swego sumienia uważa za wystarczającą do zupełnego zaspokojenia domagającego się, albo pewną co do tej sumy gwarancję.

913. Gdyby domagający się uznał zaofiarowaną sumę za niewystarczającą do zaspokojenia jego pretensyj, a sąd następnie w wyroku nie przysądził mu więcej, aniżeli pozwany zaofiarował, w tym wypadku nałożony zostanie na domagającego się obowiązek ponoszenia wszystkich kosztów postępowania wykonawczego.

914. Sąd, w wypadku w artykule 911 przewidzianym, może wedle własnego uznania oznaczyć sumę, która ma być przysądzona od pozwanego, który się nie jawił, atoli nie wyższą od sumy, jaką podał domagający się, jak również może na prośbę domagającego się zarządzić środki zabezpieczenia tej sumy, albo też nadać wyrokowi rygor tymczasowej wykonalności.

915. Jeśli pozwany, jawi się w przeciągu miesiąca od daty doręczenia mu nakazu wykonawczego i przedłoży rachunki, albo relację, jak również zażąda sądowego ich sprawdzenia, natenczas wykonanie wyroku, będzie wstrzymane. W wypadku tym wyrok pierwotnie wydany uważa się za nieważny i w nowym wyroku może sąd przysądzić sumę wyższą od sumy, oznaczonej w wyroku pierwotnym.

916. Domagający się obowiązany jest, w wypadku wniesienia podania o przysądzenie kosztów sądowych przedłożyć sądowi szczegółowy rachunek kosztów sądowych, które poniósł w poprzednim postępowaniu.

917. Do rachunku należy dołączyć kwity i inne akty, albo powołać się na akty postępowania, a to dla uwiarygodnienia poniesionych kosztów sądowych.

918. Rachunek, sporządzony na skutek wykonania wyroku, którym nakazano podział kosztów sądowych między strony winien zawierać wyjaśnienie w jakim stosunku i odnośnie do których pozycji, petent chce podział przeprowadzić.

919. Sędzia, po sprawdzeniu sporządza ogólny rachunek kosztów sądowych, uwzględniając w razie potrzeby podział tychże.

920. Jeśli wykonanie wyroku, z powodu którego dokona-

no obliczenia, wstrzymano, natenczas wstrzymuje się także. wykonanie postanowienia sądu, przysądżającego koszta sądowe.

921. Jeżeli strona wygrywająca nie dochodziła kosztów sądowych w trybie postępowania wykonawczego, może ich domagać się w trybie ogólnym, do sześciu miesięcy, od daty prawomocności wyroku.

922. Wyroki sądu, wydane w trybie postępowania wykonawczego, powinny zawierać dokładne oznaczenie, od której strony i w jakiej wysokości koszta postępowania wykonawczego mają być ściągnięte.

(1447. Spory o prawa wykupu rozpoznaje się i rozstrzyga wedle ogólnych przepisów niniejszej ustawy, a spory o wydatki, poniesione na utrzymanie dóbr i ulepszenia, wedle art. 899—922).

7) art. 1316 i 1318 o warunkach i terminie dochodzenia odszkodowania od urzędników; przepisy te mają zastosowanie również do osób urzędujących z wyborów; pozostają w mocy art. 1331—1336 co do warunków dochodzenia odszkodowania od sędziów;

1316. Odszkodowania za szkody i straty, wynikłe wskutek zaniedbania, nieoględności, lub powolności urzędnika administracyjnego, dochodzi się wedle ogólnych zasad postępowania sądowego cywilnego, (z wyjątkami, w następujących artykułach podanymi).

1318. Termin do wytoczenia powództwa wynosi trzy miesiące, licząc od daty oznajmienia petentowi rozporządzenia, które wedle niego narusza jego prawa, albo sześć miesięcy, licząc od daty wykonania takiego rozporządzenia, jeżeli zostało ono wykonane bez poprzedniego oznajmienia.

O dochodzeniu odszkodowania od sędziów, prokuratorów i innych urzędników sądowych.

1331. Podanie o pozwolenie na dochodzenie odszkodowa-

nia wynikłego wskutek nieprawidłowych, lub stronniczych czynności sędziów, prokuratorów i innych urzędników sądowych w czasie postępowania, albo przy wydawaniu wyroków, wnosi się: o ile chodzi o dochodzenie przeciwko urzędującym w sądzie okręgowym i przeciwko sędziom i pokojom — do izby sądowej¹⁾, a przeciwko prezesom, członkom i prokuratorom wyższych instancji sądowych — do połączonego kompletu pierwszego i kasacyjnego departamentów senatu rządzącego²⁾.

1) sądu apelacyjnego

2) Sądu Najwyższego p. przepisy przechodnie z 1917 r.

1332. Pełnomocnik, zgłaszający podanie o pozwolenie dochodzenia odszkodowania w myśl poprzedniego (1331) artykułu, obowiązany jest wykazać się szczegółowem pełnomocnictwem.

1333. Izba sądowa, albo senat¹⁾ udzieli odpis podania obwinionemu i określi mu termin do złożenia oświadczenia, o ile uzna, po wstępnym badaniu podania, że ono może być uwzględnione.

1) Zob. uwagi przy art. 1331.

1334. Po otrzymaniu pisemnego oświadczenia, albo po upływie terminu, określonego do złożenia tego oświadczenia, rozstrzyga się wniesione podanie na posiedzeniu niejawnem po uprzednim wysłuchaniu sprawozdania sędziego-sprawodawcy i wniosków prokuratora (albo nadprokuratora).

1335. Jeżeli wedle uznania izby sądowej, albo senatu¹⁾ podanie, o zezwolenie na dochodzenie odszkodowania jest uzasadnione, natenczas izba sądowa, albo senat wyznacza sąd okręgowy, przed który może petent wytoczyć powództwo o odszkodowanie.

1) p. Uwagi do art. 1331.

1336. W dalszem postępowaniu z powództwa o odszkodowanie mają zastosowanie ogólne przepisy.

8) art. 1337, 1338, 1340, 1343 — 1345¹⁾, 1345⁴⁾, 1345⁵⁾, 1345⁹⁾, 1346 — 1354, 1356—1356²⁾, 1356⁴⁾, 1356⁵⁾,

1365⁷, 1365⁸, 1619, 1620, 1623 — 1625 o postępowaniu w sprawach małżeńskich i o prawność pochodzenia.

Art. 1356⁴ otrzymuje brzmienie następujące;

„Do spraw małżeńskich staroobrzędowców i członków sekt stosują się przepisy o postępowaniu w sprawach małżeńskich zawarte w artykułach 1340, 1343 — 1345¹, 1345⁴, 1345⁵, 1345⁹, 1353 niniejszej ustawy. Nadto w sprawach o rozwiązanie małżeństwa tychże osób z powodu zaginięcia bez wieści jednego z małżonków stosuje się przepisy zawarte w ustawie o nieobecnych i zaginionych z dnia 27. stycznia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 87)”;

O postępowaniu w sprawach małżeńskich i o prawność pochodzenia.

O postępowaniu w sprawach małżeńskich.

1337. Sąd cywilny rozpoznaje sprawy o prawa cywilne, osobiste i majątkowe, jakie wynikają z istnienia legalnego małżeństwa, tak samych małżonków, jak i dzieci, zrodzonych w związku małżeńskim.

1338. Sąd cywilny zawiesi postępowanie sądowe, jeśli wyjdą na jaw tego rodzaju okoliczności, których rozpoznanie należy do właściwości sądu duchownego, a bez rozstrzygnięcia których wyrok w sprawie przed sądem cywilnym wytoczonej nie może być wydany; stronom ogłasza się postanowienie w tym przedmiocie.

1340. Prawo do wytoczenia sporu w sprawach o osobiste prawa cywilne, jakie wynikają ze związku małżeńskiego, tak żyjącego małżonka, jak i zrodzonych z tego związku dzieci, gaśnie z upływem dwóch lat od daty śmierci jednego z małżonków.

Uwaga. Przepis niniejszego (1340) artykułu niema zastosowania do małżeństw, zawartych przed dniem 6 lutego 1850 r. ani do dzieci z takich małżeństw zrodzonych.

1343. Prokurator obowiązany jest do zebrania odpowiednich dowodów, dla oddalenia nieuzasadnionych roszczeń powoda w tych sprawach, w których brak pozwanego.

1344. W sprawach, wyszczególnionych w poprzednim artykule (1343) nie może zapaść wyrok, bez wysłuchania wniosków prokuratora.

1345. W sprawach, wyszczególnionych w artykule 1343, służy prokuratorowi prawo wnoszenia skarg na wyroki sądów, przy przestrzeganiu ogólnych przepisów o wnoszeniu skarg na wyroki sądów przez osoby prywatne.

1345¹. Wprawach o przywrócenie wspólnego pożycia małżonków, o utrzymanie przez męża żony, mieszkającej osobno (ust. cyw. wyd. z 1914 art. 103¹ i 106¹) jak również w sprawach o wzajemne prawa i obowiązki rodziców wobec dzieci w wypadku uchylecia się rodziców od wspólności pożycia (art. 64¹ ust. cyw.), sądy stosowują ogólne przepisy postępowania sądowego cywilnego przestrzegając także przepisów, wymienionych w artykułach 1338, 1341, 1342 i 1345² — 1345¹¹.

Uw. Art. 1341, 1342, 1345², 1345³, 1345⁶, 1345⁸, 1345¹⁰ i 1345¹¹ utraciły moc obowiązującą.

1345⁴. W sprawach wyszczególnionych w artykule 1345¹ mogą małżonkowie występować, jako powodowie i pozwani osobiście, albo zastąpieni przez pełnomocników, nawet gdyby byli małoletni, lub znajdowali się pod opieką na skutek marnotrawstwa, albo pod kuratelą ze względu na to, że są głuchoniemi lub niemi. Małżonka, pozbawionego własnowolności z powodu choroby umysłowej, albo z powodu, iż jest głuchoniemy, lub niemy zastępuje opiekun.

1345⁵. Pełnomocnictwo winno zawierać w sobie wyraźne upoważnienie pełnomocnika do prowadzenia spraw wyszczególnionych w art. 1345¹. z wymienieniem przedmiotu sprawy. Pełnomocnictwo do prowadzenia tego rodzaju spraw może dać sam małżonek nawet gdyby był niepełnoletni, albo na skutek marno-

trawstwa pozostawał pod opieką, albo pod kuratelą z powodu iż jest głuchoniemy, lub niemy.

1345⁹. W wypadku wytoczenia powództwa o ustalenie wzajemnych praw i obowiązków rodziców wobec dzieci, gdy rodzice uchylili się od wspólności pożycia (art. 164¹ ust. cyw. wyd. z 1914 r.) może sąd na wniosek jednej ze stron przed merytorycznym rozstrzygnięciem sprawy, wydać postanowienie u którego z rodziców mają pozostawać dzieci, na czas trwania sprawy.

Na wydane w tym przedmiocie postanowienia sądu, dopuszczalne są skargi incydentalne odrębnie od skarg apelacyjnych.

O postępowaniu w sprawach o prawość pochodzenia.

1346. W sprawach o prawość pochodzenia mają zastosowanie ogólne przepisy z wyjątkami przewidzianymi w artykułach 1343—1345 i w niniejszym tytule.

1347. Prawo dowodzenia prawości pochodzenia żadnemu przedawnieniu nie ulega.

1348. Prawo zaprzeczenia prawości pochodzenia dziecka, zrodzonego z istniejącego legalnego małżeństwa, przysługuje tylko mężowi matki dziecka, na którym ciąży obowiązek dowodu, iż pozostawał on w oddaleniu od swej żony w ciągu całego tego czasu, w którym nastąpić mogło poczęcie dziecka (art. 119 i 125. ust. cyw. wyd. z 1914 r.)

1349. Spór o prawość pochodzenia dziecka, nie jest dopuszczalny, jeżeli w księgach metrykalnych dziecko wpisane jest jako prawe i jeżeli ten wpis podpisał mąż matki dziecka, albo na skutek jego prośby osoba inna.

1350. Jeżeli mąż w czasie urodzenia dziecka, pozostawał w granicach państwa, natenczas spór o nieprawość pochodzenia dziecka, z istniejącego legalnego małżeństwa, może być wszczęty w terminie jednego roku licząc od daty urodzenia dziecka, a o ile pozostawał za granicą, w terminie lat dwu.

1351. Termin do wszczęcia sporu wyszczególniony w artykule poprzedzającym (1350) liczy się od dnia, w którym mąż do-

wiedział się o urodzeniu się dziecka, uważanego za nieprawe, tylko w tym wypadku, jeżeli żona jego zdołała ukryć urodzenie dziecka przed nim, albo jeżeli w czasie urodzenia dziecka osobno mieszkała.

1352. Sprawa o nieprawość pochodzenia wszczęta przez męża, może być po jego śmierci prowadzona dalej przez jego prawnych spadkobierców.

1353. Jeżeli śmierć męża nastąpiła przed upływem terminu przysługującego mu na zasadzie art. 1350 i 1351 do wszczęcia sporu o nieprawość pochodzenia dziecka, które on uważał za nieprawe, a przed śmiercią swoją dziecka za prawe nie uznał albo gdy śmierć męża nastąpiła przed urodzeniem się dziecka, natenczas powództwo o uznanie nieprawości pochodzenia dziecka mogą wszcząć prawni spadkobiercy męża, w terminie trzech miesięcy, licząc od daty śmierci męża, albo jeżeli urodzenie się dziecka nastąpiło po śmierci męża, od daty urodzenia się dziecka. Jeżeli spadkobierca nie miał wiadomości o urodzeniu się dziecka przed rozpoczęciem biegu wyżej oznaczonego terminu trzech miesięcy, powództwo o uznanie nieprawości pochodzenia dziecka może spadkobierca wytoczyć przed upływem trzech miesięcy, licząc od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o urodzeniu się dziecka, atoli tylko w tym wypadku, jeżeli urodzenie dziecka nastąpiło w czasie osobnego zamieszkania matki od męża, albo po śmierci męża, jeśli śmierć nastąpiła po ustaniu wspólności pożycia jego z matką dziecka.

1354. Za dowód urodzenia z legalnego małżeństwa służą poświadczenia metrykalne, jakie wydają władze duchowne stosownie do przepisów w zarządach duchownych obowiązujących.

1356. Jeżeli niema ksiąg metrykalnych, albo jeżeli naprowadzone w nich okoliczności budzą wątpliwość i z powodu tego nie można uzyskać świadectwa metrykalnego, za dowód urodzenia z legalnego małżeństwa przyjęte być mogą: spisy odnoszące się do spowiedzi, księgi genealogiczne, obywatelskie księ-

gi miejskie, listy stanu służby i spisy wiejskiej ludności¹⁾ przy-
czem jako ich uzupełnienie przyjmuje się zeznania świadków
a wśród nich w razie możliwości kapłana, który dokonał obrzę-
du chrztu, jak również przy chrzcie obecnych sługi kościelnego
i rodziców chrzestnych.

¹⁾ rewyzskija skazki.

O postępowaniu w sprawach małżeńskich i o pra- wość pochodzenia staroobrzędowców i członków sekt.

1356¹ Sąd cywilny rozpoznaje sprawy o prawa wypływa-
jące z małżeństw zawartych pomiędzy staroobrzędowcami i człon-
kami sekt, oraz sprawy o rozwiązanie i o nieważność takich
małżeństw.

1356². W postępowaniu w sprawach wyszczególnionych
w artykule poprzedzającym (1356¹) mają zastosowanie ogólne
przepisy ustawy niniejszej, a ponadto przepisy w następujących
artykułach zawarte.

1356⁵. Za dowód urodzenia z małżeństwa, do księgi met-
rykalnej wpisano, służą te księgi, albo wypisy z nich zaświad-
czone w trybie właściwym. Jeśliby w księdze metrykalnej uro-
dzenie nie było wciągnięte, albo w razie podania w wątpliwość
prawidłowości wciągniętego do tej księgi wpisu, natenczas za
dowód przyjmie się księgi genealogiczne, obywatelskie księgi miej-
skie, spisy ludności wiejskiej, imienne listy staroobrzędowców
i członków sekt, listy stanu służby rodziców oraz zeznania świadków.

1356⁷. Wszczęcie sprawy o unieważnienie małżeństwa, któ-
re zostało zawarte w czasie przed uzyskaniem przez jednego
z małżonków pełnoletności do zawarcia małżeństwa przepisanej
(art. 3 ust. cyw. wyd. z 1914 r.) może nastąpić, jedynie przez tego
z małżonków, który zawarł małżeństwo w czasie wspomnianej nie-
pełnoletności. Jest to dopuszczalne tylko do czasu uzyskania
przez tego małżonka przepisanej ustawą do zawarcia małżeństwa
wieku i tylko w tym wypadku, jeżeli na skutek małżeństwa nie na-
stąpiła brzemienność żony.

1356⁸. Po upływie dwu lat, od dnia śmierci, jednego z małżonków o prawo do wszczęcia sporu ważność małżeństwa gaśnie.

Postępowanie w sprawach małżeńskich i o prawo pochodzenia.

1619. Sąd cywilny rozpoznaje — oprócz spraw wyszczególnionych w art. 1337, także sprawy o unieważnienie i o rozwiązanie małżeństwa osób tych wyznań do których stosuje się rozdział V prawa o małżeństwie z roku 1836. W postępowaniu w tych sprawach mają zastosowanie przepisy, wyszczególnione we wspomnianym rozdziale.

1620. Postępowanie sądowe w sprawie o cywilne skutki małżeństwa, zawieszają się, jeżeli w tem postępowaniu wyjdą na jaw takie okoliczności, których rozpoznanie z uwagi, że odnoszą się do zawarcia związków małżeńskich, należy do właściwości sądu duchownego, albo do postępowania w trybie przewidzianym w art. 1619, a bez rozstrzygnięcia tych okoliczności nie można wydać wyroku we wspomnianej sprawie, o czem się strony zawiadamia.

1623. Sprawy o prawo pochodzenia prowadzi się w myśl ogólnych zasad, z wyjątkami wynikającymi z artykułów 272—278 kod. cyw. z r. 1825.

1624. Za dowód pochodzenia z małżeństwa legalnego będą przyjmowane prócz świadectw metrykalnych, wydanych przez władze duchowne (art. 1354 nin. ust.), także wszystkie akty i okoliczności wyszczególnione w art. 279—290 kod. cyw. z r. 1825.

1625. Sprawy jakie wyphywają ze związków małżeńskich i familijnych i w ogólności jakie odnoszą się do cywilnego stanu osobistego oraz opieki, rozpoznaje sąd okręgowy przy przestrzeganiu przepisów kodeksu cywilnego z r. 1825, jakie w tym przedmiocie obowiązują.

9) załącznik I, II, (w zastosowaniu do nieruchomości nie podpadających pod postanowienia ustawy z dnia 20-go czerwca 1924 r., Dz. U. R. P.

z 1929 roku Nr. 24, poz. 254) i III do uwagi I art. 1400 z wyjątkiem art. 31 — 67 załącznika III;

Załącznik I. do uwagi I. art. 1400.

O postępowaniu sądowym w sprawach o rozgraniczenie i ustalenie granic.

1. Sprawy, które ostatecznie uznano jako podlegające rozpoznaniu w trybie postępowania sądowego o rozgraniczenie, ulegają rozpoznaniu sądu okręgowego. Przed zgłoszeniem skargi powodowej nawet ze strony jednego właściciela, sąd okręgowy nie rozpoczyna postępowania. To postanowienie ma zastosowanie także w sprawach w których biorą udział skarb, albo instytucja, na równi pod względem obrony ze skarbem traktowana.

Uwaga: Sprawę toczącą się w sądzie w trybie postępowania sądowego o rozgraniczenie zawiesza się, jeżeli powiatowa komisja agrarna, przyjęła do rozpoznania wnioski o urządzenie którejkolwiek z posiadłości gruntowych, wchodzących w skład dóbr co do których jest w toku w sądzie postępowanie o rozgraniczenie, a to aż do ukończenia postępowania o urządzenie tych posiadłości gruntowych. Postępowanie sądowe o rozgraniczenie zawiesza się na tych samych zasadach także i w tym przypadku, jeżeli wszczęte zostało odnośnie do tych dóbr na terenie których dokonuje się na podstawie ustawy agrarnej czynności, odnoszących się do urządzenia gruntów niektórych posiadłości gruntowych, położonych w tych dobrach.

2. Po zgłoszeniu skargi powodowej, będzie wyznaczony jeden członek sądu okręgowego do przyjmowania wyjaśnień stron i do wydawania zarządzeń w przedmiocie sprawdzania składanych przez strony dowodów.

3. Wyznaczony członek sądu wzywa strony stosując ogólne przepisy.

4. W toku dalszego postępowania mają zastosowanie przepisy ustawy niniejszej, oraz postanowienia art. 942—960, 974

i 975 ustawy o ustaleniu granic, wyd. z 1893 r. z wyjątkami jakie następują: 1) dochodzenie wskazane w art. 957 i 958 ustawy o ustaleniu granic zastępuje się przesłuchaniem okolicznych mieszkańców (art. 412—437 ust. nin.) i 2) w miejsce uiszczenia grzywien i kar wskazanych w art. 975 ustawy o ustaleniu granic, ciąży na stronie przegrywającej obowiązek zwrotu stronie wygrywającej wszystkich przez nią poniesionych kosztów. (art. 868 nin. ust.)

5. Sąd, o ile będzie potrzebne sprawdzenie na miejscu, wyznaczy w tym celu członka sądu, lub miejscowych powiatowego członka sądu okręgowego, lub oddziałowego sędziego pokoju (art. 500-500³) i zarazem, o ile zachodzi potrzeba przeprowadzenia czynności technicznych, (a strony zgodnie nie przybrały sobie geometry prywatnego) zwróci się do zarządu gubernialnego o wydelegowanie technika z rysowni gubernialnej.

6. Biorący udział w sprawie mogą po prawomocności wyroku sądowego w przedmiocie ilości gruntu, jaki przypadł każdemu z właścicieli, przeprowadzić rozgraniczenie swych posiadłości, wedle przepisów o rozgraniczeniu polubownem.

7. W wypadku niewyrażenia przez właścicieli, w przeciągu trzech miesięcy od daty prawomocności wyroku (art. 6. nin. zał.) zgody na rozgraniczenie polubowne, sąd na wniosek nawet tylko jednego z właścicieli przystąpi do podziału gruntów na parcele i do wytyczenia granic każdego z nich wedle art. 964, 973 ustawy o ustaleniu granic wyd. z 1893 r. i wedle artykułów 3—5 i 5a niniejszego załącznika.

8. Egzekucja z wyroków sądowych w tych sprawach, utwierdzenie miedz na gruncie wedle tych wyroków, wykonanie aktów mierniczych, wydanie planów i ksiąg mierniczych właścicielom należy zgodnie z ustawą o ustaleniu granic do urzędów pomiarowych.

9. Sprawy o zaszerogowanie gruntów i istniejących w tych dobrach użytków leśnych przeprowadza się łącznie, a nie odrębnie, a rodzaj i gatunek lasu ma być ustalony.

10. Przepisy, wymienione w art. 1—9 niniejszego załącznika mają także zastosowanie w postępowaniu w sprawach o wydzielenie parcel z lasów wjazdowych (art. 673—679 ust. leśn. wyd. z r. 1905).

11. W przypadkach wymienionych w punkcie 2¹⁾ art. 29 niniejszej ustawy, spory o naruszenie granic posiadłości ulegają rozpoznaniu przez sędziów pokoju. Sędziowie pokoju rozstrzygając te spory, biorąc pod uwagę przepis art. 73²⁾ niniejszej ustawy, i jedynie przywracają granice, jakie zostały ustalone na podstawie ogólnego pomiaru, opierając się jedynie na planach i księgach mierniczych wysłanych przez urzędy pomiarowe. (por. art. 805 uw. ust. o ust. gr. wyd. z r. 1893). We wszystkich innych przypadkach sprawy z tych sporów ulegają rozpoznaniu przez sądy okręgowe.

1) obecnie punkt b) art. 29.

2) artykuł ten utracił moc obowiązującą.

Załącznik II. do uwagi I. art. 1400.

O trybie postępowania w sprawach o wieczysto-czynszowe prawo posiadania, lub użytkowania majątków nieruchomości w guberniach zachodnich.

1. We wszystkich sporach, jakie wynikają między wieczysto-czynszowymi posiadaczami w guberniach zachodnich, a osobami prywatnymi albo instytucjami skarbowymi (art. 128¹⁾), oraz w powództwach o ustanie posiadania majątków nieruchomości, opartego na prawie wieczysto-czynszowego użytkowania, oraz o usuwanie wieczysto-czynszowych posiadaczy z miejsc ich osiedlenia, mają zastosowanie przepisy niniejszej ustawy, przy przestrzeganiu przepisów, wymienionych w art. 2—7 niniejszego załącznika.

2. Wszystkie te spory wszczyna się, bez względu na wartość, w tym sądzie okręgowym, w którego okręgu nieruchomość jest położona.

3. Sądy okręgowe, i izby sądowe¹⁾, mają obowiązek ogła-

szając sentencje wyroków i w wyrokach w ostatecznej formie udzielić wyjaśnień, iż stronie niezadowolonej przysługuje prawo wniesienia skargi do wyższej instancji, oraz pouczeń o terminach w tym względzie przez prawo przepisanych, z tem że, zaniedbanie tych terminów skutkuje prawomocność wyroku, który na wniosek strony przeciwnej skierowany będzie do wykonania.

1) Sąd apelacyjny p. przepisy przechodnie do u. p. c. 1917 r.

4. Wyroki w takich sprawach nie ulegają w żadnym wypadku tymczasowej wykonalności.

5. Kaucja, przepisana w art. 800¹⁾ nie jest wymagana przy zgłoszeniu podań o uchylenie wyroków izby sądowej²⁾.

1) Ustęp tego (800) artykułu dotyczący kaucji kasacyjnej wobec przepisów tymczasowych z 1917 w brzmieniu obecnie obowiązującym utracił moc obowiązującą.

2) Sądu Apelacyjnego. Patrz przepisy przech. do u. p. c. z r. 1917.

6. Przed upływem terminu, określonego w art. 796. do wniesienia podania o uchylenie wyroku, wyroki izby sądowej¹⁾, nie ulegają wykonaniu, zaś wniesienie takiego podania, skutkuje zawieszenie wykonania do czasu wydania przez senat rządzący²⁾ rozstrzygnięcia oddalającego albo pozostawiającego wniesione podanie bez rozpoznania.

1) Sądu Apelacyjnego, 2) Sąd Najwyższy — patrz przepisy przech. do u. p. c. z r. 1917.

7. Zawarte w art. 4 i 6 niniejszego załącznika przepisy, mają również zastosowanie do wyroków sądów pokoju we wszystkich guberniach zachodnich w sprawach o przywrócenie zakłóconego posiadania majątku nieruchomego w toku których pozwany złoży oświadczenie, że przysługuje mu prawo posiadania wieczysto-czynszowego tego majątku, jednak na stwierdzenie tej okoliczności nie przedłoży odpowiednich dowodów, atoli z tem ograniczeniem, że wniesienie podania o uchylenie tego ro-

dzaju wyroków, skutkuje wstrzymanie ich wykonalności tylko w tym wypadku, gdy wniesienie tego podania nastąpiło w ciągu jednego miesiąca od daty wydania zaskarżonego wyroku. Ogłaszając sentencję wyroku, oraz w wyrokach w formie ostatecznej sądy pokoju mają obowiązek zwrócenia uwagi stronom na powyższe zmiany ogólnego trybu zaskarżenia i wykonania wyroków.

Załącznik III. do uwagi I. art. 1400.

O postępowaniu w sprawach upadłościowych.

1. Do prowadzenia spraw upadłościowych mają zastosowanie przepisy ustawy o postępowaniu sądowym handlowym ze zmianami i uzupełnieniami, w art. 2 i następnych niniejszego załącznika podanymi.

2. Sprawy upadłościowe ulegają rozpoznaniu sądów okręgowych, w obrębie których dłużnik ma swoje stałe miejsca zamieszkania (art. 203—205. nin. ust).

3. Sprawę upadłościową można wszcząć także w sądzie w okręgu którego dłużnik wprawdzie stale nie mieszka, jednak czasowo przebywa; wszelako dłużnikowi i jego wierzycielowi służy prawo żądania przekazania sprawy sądowi okręgowemu w którego okręgu dłużnik ma stałe miejsce za mieszkania. (art. 206 i 207 nin. ust). Oprócz tego w sprawach z upadłości handlowej, mają zastosowanie przepisy wymienione w art. 451, 452, 454 i 455 ustawy o postępowaniu sądowym handlowym. (wyd. z r. 1903).

4. W wypadku żądania przekazania sprawy, rozpoznanie sprawy upadłości dłużnika nie ulega zawieszeniu przez sąd, atoli sąd wymieni w ogłoszeniach ten sąd, któremu sprawa ma być przekazana, i przed którym ma nastąpić zgłoszenie roszczeń przez wierzycieli.

5. O wszczęciu sprawy upadłości można zawiadomić także ten sąd, w którego okręgu dłużnik nie ma stałego miejsca zamieszkania, ani czasowego pobytu, gdy w jurysdykcji tego sądu prowadzona jest egzekucja na majątku dłużnika. Sąd nie

zastanawiając egzekucji, wydaje w takim wypadku zarządzenie niewydawania tym wierzycielom których wierzytelności nie mają zabezpieczenia w zastawie nieruchomym albo ruchomym (por. art. 12. nin. zał.) wyegzekwowanych sum, a zarazem określa uwiadomiacemu o upadłości termin nie dłuższy jak dwa miesiące, w ciągu którego winien on przedłożyć poświadczenie od właściwego sądu, stwierdzające wniesienie podania o ogłoszenie upadłości. W wypadku niezachowania tego terminu wyegzekwowane pieniądze będą wydane osobie której się należą.

6. O upadłości można tak samo umiadowić sąd w którego jurysdykcji ma miejsce rozdział sumy wyegzekwowanej u dłużnika, uwiadomienie to atoli należy skutecznie przed upływem sześciotygodniowego terminu określonego w art. 1222 niniejszej ustawy. W wypadku takiego uwiadomienia, wstrzymuje sąd rozdział sumy wyegzekwowanej i wstrzymuje wydanie jej wierzycielom, których wierzytelności nie mają zabezpieczenia w zastawie nieruchomym, albo ruchomym (por. art. 12. nin. zał.) a to do czasu przedłożenia do poprzedniego artykułu (5) poświadczenia stwierdzającego iż podanie o ogłoszenie upadłości dłużnika wniesiono do właściwego sądu.

7. W miejsce przepisanej w art. 423 (wydanie z 1903 r.) ustawy o postępowaniu sądowym handlowym, przysięgi, składa dłużnik oświadczenie, że z majątku swego niczego nie zataił i nie zatai a to pod zagrożeniem kary przewidzianej za oszukańcze bankructwo.

8. Obwieszczenia w sprawach upadłościowych zamieszcza się w ogłoszeniach senatu (art. 295 nin. ust.¹) oraz w miejscowych wiadomościach gubernjalnych²). Obwieszczenie ogłaszane przybija się na drzwiach sądu, a o ile w miejscowości znajduje się giełda, także na giełdzie.

1) Artykuł 295 utracił moc obowiązującą.

2) Obecnie w Dzienniku Urzędowym Min. Spraw. Zob. Dz. Urzęd. Nr. 7 z 1918 r.

9. W miejsce przepisanych w art. 416. ustawy o post. sąd. handl. terminów] wchodzi jeden ogólny dla wszystkich termin czteromiesięczny, który biegnie od daty wydrukowania obwieszczenia w ogłoszeniach Senatu¹⁾.

1) Zob. uwagę 2. przy poprzednim artykule.

10. Dla spraw dłużnika upadłego, mianuje sąd okręgowy kuratorów przesiętych wedle własnego uznania przeważnie z pośród osób obcych nieposzlakowanych, lub wskazanych przez wierzycieli adwokatów przysiętych, którzy na piśmie się oświadczą czy ten urząd przyjmują.

11. Na wniosek kuratora przysiętego, albo gdyby kurator nie był jeszcze ustanowiony, na polecenie sądu, komornik sądowy skutecznie zajęcie i opis ruchomości dłużnika w myśl przepisów ustawy niniejszej.

12. Oparta na tytułach wykonawczych, wydanych przed ogłoszeniem upadłości dłużnika, egzekucja nie ulegazawieszeniu jednak wszystkie sumy jakie zostały wyegzekwowane, i jakich przed ogłoszeniem jeszcze nie wydano egzekwującym mają być złożone w tym sądzie okręgowym w którym sprawa o upadłość się prowadzi i wciągnięte do masy upadłościowej. Nie ma ten przepis zastosowania do zobowiązań, które mają zabezpieczenie w zastawie nieruchomym, albo ruchomym a które zawarto w trybie przepisanych; zaspokojenie tych wierzytelności nie będzie wstrzymane, pozostała atoli po zaspokojeniu sumę wciąga się do masy upadłościowej.

13. Sąd okręgowy zastosowuje odnośnie do państwowych papierów procentowych, akcji i obligacji, będących w masie upadłościowej, przepisy art. 1075—1077 niniejszej ustawy.

14. Jeżeli w toku sprawy o upadłość, wyjdą na jaw podejrzenia, albo dowody oszukańczego bankructwa, sąd okręgowy, po wysłuchaniu wniosków prokuratora, zastosuje ściśle art. 27. ust. posl. karnego, a jeżeli podejrzany o oszukańcze bankructwo nie jest uwięziony zastosuje środki wymienione w art. 415—432 tej ustawy¹⁾.

1) W miejsce tej ustawy obowiązuje nowy kodeks post. karn.

15. Jeżeli dla braku wierzycieli, nie można wybrać zarządu upadłości, (art. 443. ust. o post. sąd. handl. wyd. z 1903 r.), sąd zobowiązuje kuratora przysięgłego do wyszukania majątku dłużnika, do jego sprzedaży, wnoszenia powództw, i odpiernania wniesionych. Dłużnikowi i wierzycielom służy prawo żądania zastąpienia poprzedniego kuratora przysięgłego innym.

16. Na wniosek wierzycieli, albo dłużnika, może sąd okręgowy w każdym czasie. zażądać od zarządu upadłości złożenia sprawozdania o stanie sprawy upadłościowej, oraz sprawdzać czynności wspomnianego zarządu przez swoich członków. W wypadku uchybień od obowiązujących przepisów, tak przewodniczącemu, jak członkom zarządu upadłości, oraz kuratorom przysięgłym, będzie na podstawie postanowienia sądu wydanego w trybie postępowania dyscyplinarnego, potrącona z przypadającego im wynagrodzenia (art. 548 ust. o post. sąd. handl. wyd. z 1903 r.), suma, nie przywyższająca jednej czwartej części tego wynagrodzenia. W wypadku ważniejszych występków służbowych izba sądowa¹⁾ odda wspomiane osoby pod sąd. Osoby te sędzi sąd okręgowy stosownie do art. 1077¹⁾ i nast. ustawy postępowania karnego²⁾.

1) Sąd Apelac. 2) obecnie obowiązuje nowy k. p. k.

17. W postępowaniu w sprawach z powodu skarg na uchwały zarządu upadłości mają zastosowanie przepisy wymienione w art. 784—791¹⁾. ustawy niniejszej.

1) Artykuły te utraciły moc obowiązującą.

18. Na postanowienia i wyroki sądów okręgowych w sprawach upadłościowych wydanych, wnosi się skargi incydentalne i apelacyjne, trybem przewidzianym w niniejszej ustawie, z tem że są one wolne od wpisów sądowych.

19. W sprawach upadłościowych, w których biorą udział zarządy skarbowe, stosują się przepisy wymienione w art. 1292, 1293 i 1295¹⁾ niniejszej ustawy.

Uwaga: W sprawach upadłościowych, prowadzonych według przepisów niniejszego załącznika, nie mają zastosowania

art. 535—539 ustawy o postępowaniu sądowem handlowem (wyd. 1903 r.)

1) Artykuły te utraciły moc obowiązującą.

20. Sprawy upadłości niehandlowej (art. 386 i uwaga ust. o post. sąd. handl. wyd. z 1903 r.) toczą się wedle przepisów wymienionych wyżej w art. 1—19 niniejszego załącznika, przy przestrzeganiu zmian niżej podanych (art. 21—30).

21. Wszczęcie sprawy upadłości niehandlowej, w razie zaistnienia znamion, przewidzianych w art. 405 i 405 ust. o post. sąd. handl. (wyd. z 1903 r.) może nastąpić tylko wskutek oświadczenia samego dłużnika, albo wskutek wniosku jednego albo kilku wierzycieli.

22. Po otrzymaniu stosownie do artykułu poprzedzającego (21) wniosku wierzycieli o ogłoszenie upadłości sąd, wzywa dłużnika na możliwie najbliższy termin, po otrzymaniu zaś oświadczenia samego dłużnika — wzywa niezwłocznie znanych sądowni obecnych wierzycieli. Wszyscy inni wierzyciele mogą brać udział w postępowaniu wedle swego uznania.

Po rozpoznaniu sprawy, opartem na przedłożonych oświadczeniach i wyjaśnieniach wydaje się wyrok którym albo wnioski petentów oddala się, albo zarządza się środki przewidziane w art. 23—25. niniejszego załącznika.

23. Jeżeli sąd, uzna oświadczenia dłużnika, albo wniosek wierzycieli, podane na zasadzie art. 21. i 22 niniejszego załącznika, jako uzasadnione, nie ogłasza na razie upadłości lecz: 1) odbiera od dłużnika oświadczenie w myśl art. 7 niniejszego załącznika, oraz oświadczenie zobowiązujące dłużnika do niewydaleńia się z miasta bez pozwolenia sądowego, jak również 2) wydaje zarządzenie uskutecznienia opisu i ocenienia całego nieruchomości i ruchomego majątku dłużnika.

Na wniosek wierzycieli albo dłużnika, sąd po wykryciu majątku dłużnika wyznacza jednego z członków sądu dla sporządzenia na podstawie wszystkich złożonych wyjaśnień i oświadczeń ogólnego rachunku majątku i długów dłużnika. Zarazem

wyznacza się dłużnikowi i wszystkim którzy udzielili pożyczek i są obecni termin do jawienia się w sądzie dla udzielenia w sprawie ustnych wyjaśnień.

25. Jeżeli po rozważeniu w poprzedzającym artykule (24) wspomnianego rachunku i po wysłuchaniu obecnych na podstawie wszystkich złożonych oświadczeń i wyjaśnień, okaże się, że majątek dłużnika, nie wystarcza do zaspokojenia wszelkich zgłoszonych i niewątpliwych długów, sąd wyda wyrok, że dłużnika uznaje się za niewypłacalnego; w wypadku przeciwnym sąd oddali wniosek o uznanie dłużnika za niewypłacalnego.

26. Jeżeli dłużnik złoży przed sądem oświadczenie o swojej niewypłacalności (p. l. art. 405 ust. o post. sąd. handl. wyd. z 1903) albo, o tem że jego majątek nie jest wystarczający (art. 1222¹-1222⁷) oraz jeżeli suma (art. 1214 nin. ust.) w sądzie złożona okazuje się niewystarczającą do zupełnego zaspokojenia wszystkich zgłoszonych do egzekucji wierzytelności, a dłużnik nie wymienia innego swego majątku, albo innego środka umorzenia długu, sąd na żądanie jednego, albo kilku wierzycieli wydaje bez zwłoki postanowienie, o uznanie dłużnika za niewypłacalnego przyczem pomija środki wymienione w punkcie 2 art. 23 i w art. 24 i 25, niniejszego załącznika służące do wykrycia majątku i długów.

27. Jeżeli po wszczęciu egzekucji dłużnik zbiegnie z miejsca swego pobytu (p.3 art. 401 ust. o post. sąd. handl. wyd. z 1903r.); sąd na wniosek jednego albo kilku wierzycieli o ogłoszeniu upadłości dłużnika, bez wzywania tegoż, rozpoznaje sprawę na podstawie złożonych przez wierzycieli wyjaśnień i oświadczeń. Gdy z tych wyjaśnień i oświadczeń okaże się że widoczny majątek dłużnika jest niedostatecznym sąd bez zwłoki wyda postanowienie o ogłoszeniu upadłości, z pominięciem zarządzeń wymienionych w punkcie 2. art. 23. i w art. 24—25. niniejszego załącznika.

28. W wypadku stwierdzenia niewypłacalności (art. 25—27 nin. zał.), sąd w dalszem postępowaniu zastosowuje się do ogólnych przepisów ze zmianami niżej podanymi.

29. Wymienione w art. 410, 430, 458 (p. 6), 529 (p. 1 i uw). ust. o post. sąd. handl. (wyd. z 1903 r.) przepisy o uwięzieniu dłużnika, w sprawach upadłości niehandlowej, nie mają zastosowania. W sprawach tych, przed ustaleniem rodzaju upadłości dłużnika, można na podstawie art. 63 ustawy o karach nakładanych przez sędziów pokoju (wyd. z r. 1914), uwięzić tylko wówczas, jeżeli nie dotrzymał oświadczenia złożonego stosownie do art. 23. niniejszego niewydalania się z miasta. Uznany natomiast za niewypłacalnego na skutek nieostrożności, będzie uwięziony tylko na wniosek wierzycieli przy przestrzeganiu przepisów wymienionych w art. 31—67¹⁾ niniejszego załącznika. Jeżeli okoliczności sprawy ujawnią podejrzenia, albo dowody oszukańczego bankructwa, sąd zastosowuje art. 14 niniejszego załącznika.

¹⁾ Artykuły te traciły moc obowiązującą.

30. W postępowaniu w sprawach upadłości niehandlowej nie mają zastosowania przepisy, wymienione w art. 451—455. ust. o post. sąd. handl. wyd. z 1903) przepisy zaś wymienione w art. 460—463 i 465 tej ustawy zastępuje się przepisami wymienionymi w art. 365—370 i 373 ustawy o egzekucjach cywilnych (wyd. z r. 1910).

10) art. 1401 — 1449 i 1460¹⁾ — 1460⁶¹⁾ o postępowaniu sądowem zachowawczem;

O postępowaniu sądowem zachowawczem.

1401. W wypadkach wymienionych w art. 1239, ust. cyw. (wyd. z r. 1914). wzywa się spadkobierców na podstawie zarządzenia sędziego pokoju, w okręgu którego majątek spadkowy się znajduje¹⁾

¹⁾ Patrz rozp. z 25/8 1923. Dz. ust. Nr. 101, poz. 794 z 1923. Zob. też okólnik Min. Spraw. z 9/1 1926 Dz. urzęd. Min. Spraw. Nr. 2 z 1926.

1401¹⁾. W sprawie zachowania majątku ruchomego pozostających w czynnej służbie wojskowej, albo wojskowej morskiej, oficerów armji, wojsk kozackich, lub floty zmarłych na wojnie

w czasie marszu w obozie, na okręcie wojennym, tudzież szeregowych, zmarłych na wojnie w czasie marszu, w obozie, na okręcie wojennym w koszarach w szpitalu wojskowym, albo wogóle w miejscu znajdującem się pod zarządem władzy wojskowej, albo wojskowej morskiej, mają zastosowanie przepisy specjalne.

1402. Sędzia pokoju wydaje zarządzenie wezwania, albo na żądanie osób prywatnych, albo wskutek zawiadomienia policji, albo na żądanie urzędu prokuratorskiego, albo władzy przełożonej zmarłego. Osobom prywatnym służy prawo zwrócenia się ze swoimi żądaniami tak do sędziego oddziałowego, jak i do jednego z honorowych sędziów pokoju, zamieszkałych w sąsiedztwie.

1403. Sędzia pokoju, zarządzając wezwanie, wydaje równocześnie polecenie jednemu z komorników sądowych urzędującemu przy zjeździe¹⁾ (org. sąd. art. 60, 61 i 63) aby skutecznie, na podstawie punktu 1. art. 1225 i 1226. ust. cyw. (wyd. z r. 1914), spis majątku pozostałego po zmarłym, oraz aby go opieczętował i strzegł aż do zgłoszenia się spadkobierców.

¹⁾ Sądzie okręgowym p. przepisy przech. z r. 1917.

1404. Spisu dokonuje się w obecności świadków zgodnie z postanowieniami, wymienionymi w art. 980—999, 1094, 1103—1114 niniejszej ustawy. Przy spisie mogą być obecni krewni zmarłego, oraz opiekunowie jego spadkobierców, o ile są zamianowani.

1404¹ We wszystkich wypadkach, oprócz wyszczególnionych w art. 1401¹, może przy skutecznianiu spisu majątku ruchomego po zmarłych, pozostających w czynnej służbie wojskowej lub wojskowej morskiej w armji, w wojskach kozackich, lub flocie być obecna osoba urzędowa wydelegowana przez właściwą wojskową lub morską władzę z zarządu wojskowego lub wojskowego morskiego, której służy prawo żądania wyłączenia z majątku co do którego dokonuje się opisu, papierów, dokumentów, gotówki i rzeczy do skarbu należących.

1405. Na zarządzenia sędziów pokoju w sprawie zabezpieczenia majątku wnosi się skargi do zjazdu sędziów pokoju¹⁾ w trybie przewidzianym w art. 167—169²⁾ dla skarg incydentalnych.

1) Sąd okręgowy.

2) Artykuły te utraciły moc obowiązującą.

1406. Termin do wniesienia skargi, biegnie od dnia wykonania zaskarżonej czynności, jeżeli została wykonana w obecności wnoszącego skargę, w innym zaś wypadku, od daty ogłoszenia skarżącemu zarządzenia do którego się skarga odnosi z dodaniem w tym ostatnim wypadku terminu na odległość (art. 300¹⁾).

1) Artykuł ten utracił moc obowiązującą.

1407. Wniesienie skargi nie skutkuje wstrzymania wykonania zaskarżonego zarządzenia ani dalszych czynności sędziego pokoju, za wyjątkiem, jeżeli wstrzymanie zarządzi zjazd sędziów pokoju¹⁾.

1) Sąd okręgowy.

1408. Zgłaszający się wskutek wezwania spadkobiercy zmarłego jeśli uznają za konieczne zwrócić się do pomocy sądu dla ustalenia ich praw spadkowych, zwracają się albo do sędziego pokoju, albo do sądu okręgowego, na zasadzie ogólnych przepisów o właściwości spraw stosownie do wartości i przedmiotu majątku spadkowego.

Uwaga. Sądy wydają postanowienie w sprawie oddania spadkobiercom posiadania przypadłego im majątku nieruchomości i w sprawie wydania im zabezpieczonych ruchomości oraz wydają im testamenty z nadmienieniem o ich zatwierdzeniu, (ust. cyw. w wyd. z 1914 r. art. 1066⁶⁾) po wpłaceniu na rzecz skarbu przypadającej opłaty albo po zabezpieczeniu jej wpłaty trybem przepisany (ust. o opl.)

O działach spadkowych.

1409. Podanie o dział spadku, składającego się z majątku

nieruchomego, albo ruchomego a przenoszącego wartość pięćset rubli, w wypadkach przewidzianych w art. 1317 ust. cyw. (wyd. z 1914 r.) składa się w tym sądzie okręgowym w którego okręgu znajduje się majątek, mający być podzielony. Podanie o dział ruchomości, o wartości nie przenoszącej pięćset rubli, składa do oddziałowego sędziego pokoju, miejsca, gdzie się znajduje majątek¹⁾.

¹⁾ Artykuł ten został uchylony ust. z 16 lipca 1925. Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 637.

1410. Gdy podanie o dział spadku zostało wniesione, prezes sądu, zarządza wezwanie wszystkich współwłaścicieli wspólnego majątku spadkowego stosownie do przepisów, wymienionych w art. 275—304¹⁾ niniejszej ustawy.

¹⁾ Artykuły te utraciły moc obowiązującą.

1411. Postępowanie działowe prowadzi się pod bezpośrednim nadzorem sędziego-sprawozdawcy.

1412. Kierownictwo toku postępowania, w sprawie sporządzenia projektu działów sędziego-sprawozdawca, może poruczyć jednemu z notarjuszów mających zamieszkanie w okręgu.

1413. Po zgłoszeniu się spadkobierców, albo po upływie terminu do zgłoszenia się ich zakreślonego, wyznaczy sędziego-sprawozdawca posiedzenie, dla dokonania wyboru tych osób, którym współspadkobiercy, za ogólną zgodą poruczą ustalenie składu i stanu majątku spadkowego, wraz z przeprowadzeniem spisu i oszacowania i sporządzenie projektu działów.

1414. W razie braku zgody spadkobierców w przedmiocie wyboru osób, mających przeprowadzić ustalenie majątku i sporządzić projekt działu, osoby te wyznaczy sędziego-sprawozdawca.

1415. Notariusz ma prawo wezwać do pomocy przy spisie komornika sądowego, a przy ocenieniu, w razie potrzeby, przywoływać biegłych.

1416. Opis przeprowadza się według postanowień niniejszej ustawy. W nim oznacza się znane długi, zobowiązania, i za kazy¹⁾ który obciążają spadek.

1) w tekście „zaproszenia”.

1417. Osoby sporządzając projekt działu, przytaczają w swoim orzeczeniu przyjęte przez nie przytem zasady.

1418. Skargi na nieprzestrzeganie przy opisie i ocenieniu nakazanych ustawą przepisów, wnosi się do sądu okręgowego, w terminie, ustanowionym w artykule 1202, i rozstrzyga się je wedle przepisów wskazanych w artykułach 965 i 966.

1419. Opis i ocenienie majątku i projekt działu przedkłada się sędziemu-sprawozdawcy, który w dalszem toku sprawy o dział, postępuje wedle artykułów 904—908.

1420. Orzeczenie sądu w przedmiocie działu nie pozbawia prawa biorących w nim udział, w wypadkach oznaczonych w artykule 1332 ustawy cywilnej (wyd. z 1914 r.), i w przewidzianych w art. 1335. tejże ustawy terminie, wytoczenia przy przedstawieniu odpowiednich dowodów powództwa o nowy dział, które rozpoznaje i rozstrzyga sąd trybem dla postępowania w ogólnych sądach przepisany.

1421. Skargi incydentalne, apelacyjne i podania o uchylenia wyroków w sprawach o działy sądowe wnosi się i rozstrzyga wedle przepisów niniejszej ustawy.

1422. Współspadkobiercy za wzajemną zgodą mają prawo skierować podanie o dział spadku do miejscowego oddziałowego albo honorowego sędziego pokoju, który w tym wypadku stosuje pod każdym względem wyżej podane przepisy.

1423. Uchyłono 1911 9/V zb. pr. poz. 1, 2. 35 154. I., 2).

O wprowadzeniu do majątków nieruchomości.

1424. Nabywca majątku nieruchomego może, jeśli uznaje to za konieczne skierować podania o wprowadzenie go do tego majątku do miejscowego sędziego pokoju, w którego okręgu ten majątek się znajduje. Do podania należy dołączyć wymagany przez ustawę, akt zatwierdzenia na imię proszącego tego majątku do którego proszący chce, być wprowadzonym.

1425. Sędzia pokoju, stwierdziwszy, że akt ustanawia prawo wnoszącego podanie do majątku, i że posiadanie tego majątku, nie jest ustawą zakazane jeśli mu nie wiadomo o wniesieniu powództwa przeciw aktowi wydaje postanowienie o wprowadzeniu proszącego w posiadanie majątku.

Uwaga. W sprawie wprowadzenia spadkobierców do majątków nabytych przez nich drogą dziedziczenia, wydaje się postanowienia, przy przestrzeganiu przepisów wymienionych w uwadze do art. 1408.

1426. Wprowadzenie w posiadanie wykonuje na podstawie tytułu wykonawczego z mocy postanowienia sędziego pokoju w sprawie wprowadzenia (art. 1425) komornik sądowy, w trybie ustanowionym dla wykonania sądowych wyroków, w obecności nabywcy majątku i osoby od której posiadany majątek ma być odebrany, jeżeli ta na wezwanie się jawi, a jeżeli nie jawi się jeśli majątek nie ma być odebrany z cudzego posiadania w obecności nabywcy i dwóch świadków z miejscowych mieszkańców.

1426¹. Na prośbę nabywcy komornik sądowy, dokona opisu majątku, w posiadanie oddanego, z szczegółowym wymienieniem składu i stanu, majątku i ruchomości które do niego wedle aktu nabycia należą.

1427—1432. Uchylono. (1912 15 VI. zb. pr. 1003, B. V; 1913. 26 VI. zb. pr. 1194, XV, B. art. 4).

1433. Spory i skargi, na czynności związane z wprowadzeniem w posiadanie wnosi się i rozstrzyga w trybie wymienionym w art. 962—967 przy przestrzeganiu przepisów niżej podanych (art. 1433¹—1433¹).

1433¹. Spór właściciela od którego majątek wedle aktu zatwierdzenia przeszedł na proszącego, jak również spory osób trzecich, skierowane przeciw oddaniu majątku, nabytego w drodze licytacji publicznej, nie skutkują wstrzymania wprowadzenia proszącego w posiadanie, a tak poprzedni właściciel jakote-

i osoby trzecie mogą dowodzić swych praw jedynie przez wytoczenie powództwa do właściwego sądu.

1433². We wszystkich innych za wyjątkiem wymienionych w artykule poprzednim (1433¹), wypadkach wskutek zarzutów osoby trzeciej, znajdującej się w posiadaniu majątku, który ma być oddany, komornik sądowy wstrzymuje wprowadzenie i przedkłada sędziemu pokoju wyciąg ze swego dziennika, zawierającego zgłoszone zarzuty.

1433³. Po otrzymaniu wyciągu z dziennika komornika sądowego, wzywa sędzia pokoju tak proszącego jak osobę trzecią która znajduje się w posiadaniu majątku, wysłuchawszy ich objaśnień i rozstrząsnąwszy przedłożone przez nie dowody postanawia, albo zarzuty zgłoszone oddalić, albo wprowadzenie zawiesić aż do czasu kiedy właściwy sąd rozstrzygnie wynikły spór. W ostatnim wypadku, spór winna wnieść ta strona, na wniosek której, wydano postanowienie w sprawie wprowadzenia w posiadanie.

1433⁴. W wypadku wydania przez sędzię pokoju, postanowienia oddalającego zarzuty osoby trzeciej i zarządzającego dalszy ciąg wprowadzania — wykonanie tego postanowienia ulega wstrzmanniu, aż do czasu jego prawomocności.

1434. Osoba która zaniedbała określonego w art. 963 terminu do wniesienia skargi albo sporu nie traci prawa wszczęcia powództwa w terminach określonych w ustawie cywilnej.

1435—1437. Uchylono. (1912 15/Vl. zb. pr. 1003, B. V. 1913 2/Vl. zb. pr. 1194, XV, B. art. 4).

O wykupie dóbr rolnych.

1438. Podania o wykup dóbr rodowych, wnosi się do tego sądu okręgowego w jurysdykcji którego, mający być wykupionym majątek się znajduje.

1439. Do podania o wykup należy dołączyć:

1) odpis aktu kupna¹), oraz sumę sprzedaży w nim oznaczoną (ust. cyw. art. 1367 p. 1 wyd. z 1914 r.).

2) podwójną wysokość opłat alienacyjnych które wpłaco no przy sporządzeniu aktu kupna (ust. cyw. art. 1367. p. 2; 1371,

3) dowody prawa prosącego do wykupu dóbr, (ust. cyw. art. 1355—1362).

Uwaga. Przy wykupie przez dziedzicznych szlachciców rodowych majątków ziemskich, opłat alienacyjnych na rzecz skarbu nie pobiera się.

1) w tekście „kupczej kriposty”

1440. W razie nieprzestrzegania przepisów wymienionych w poprzednim artykule (1439), podanie zwraca się proszącemu na podstawie osobnego postanowienia sądu.

1441. Podanie wniesione z zachowaniem postanowień, w art. 1439. przepisanych sąd postanowieniem oznajmi osobie w której posiadaniu znajdują się dobra mające być wykupionymi dla złożenia przez nią wyjaśnień w przedmiocie podania i zapodania wysokości wydatków wyłożonych na utrzymanie i ulepszenie dóbr. (ust. cyw. art. 1367 p. 2 wyd. z 1914 r.)

1442. Celem złożenia wyjaśnień i oświadczeń w przedmiocie wydatków, wyznacza się posiadaczowi dóbr termin miesięczny, po którego bezwocnym upływie sąd bez wyczekiwania na jawienie się stron w sprawie udział biorących, wydaje postanowienie mocą którego uznaje prawo prosącego do wykupu dóbr opierając się na powodach przez prosącego przedłożonych. Postanowienie to w żadnym wypadku nie uważa się za zaoczne, i sprzeciw przeciwko niemu, nie jest dopuszczalny.

1442. Po nadejściu wymaganych w art. 1442 wyjaśnień sąd po wysłuchaniu stron w sprawie udział biorących, jeśli one się jawiły, oraz po ocenieniu dowodów w sprawie przedłożonych. wydaje postanowienie o prawie wykupu, i w wypadku przechylenia się do podania, oznacza wysokość wydatków, jakie z tytułu utrzymania i ulepszenia dóbr mają być zwrócone. Aktu o wykupie nie wydaje się inaczej, jak po wpłacie określonej przez sąd sumy wydatków.

1444. Posiadacz dóbr, który w zakreślonym w art. 1442

terminie. nie wystąpił z żądaniem wynagrodzenia za wydatki poniesione na utrzymanie i ulepszenie dóbr, nie jest pozbawiony wskutek wymienionego w tymże artykule postanowienia sądu, prawa zgłoszenia tego żądania w terminie trzechmiesięcznym określonym w art. 899.

1445. Na postanowienie sądu okręgowego wydane w trybie postępowania zachowawczego, dopuszczalne są skargi incydentalne do izby sądowej¹⁾ a wnosi się je i rozstrzyga trybem wskazanym w art. 784—790.

¹⁾ Sądu Apelacyjnego.

1446. W wypadkach w art. 793 wymienionych dopuszczalne są skargi kasacyjne na postanowienie wydane przez izbę sądową¹⁾.

¹⁾ Sąd Apelacyjny.

1447. Spory o prawo wykupu rozpoznaje się i rozstrzyga wedle ogólnych przepisów niniejszej ustawy, zaś spory o wydatki na utrzymanie, i o ulepszenie dóbr, — trybem wymienionym w art. 898—922.

1448. Przez skutecznienie wykupu przez krewnego sprzedawcy, drudzy bliżsi krewni tegoż, którzy wykupującemu nie dali pisemnego zezwolenia na wykup przepisanego w art. 1357 ust. cyw., (wyd. z 1914 r.) nie tracą przy wykazaniu odpowiednich dowodów prawa do wniesienia podania o wykup na zasadzie art. 1438 i 1439 niniejszej ustawy, w terminie dla wykupu przewidzianym (ust. cyw. art. 1363).

1449. Przepisu wyżej podanego nie rozciąga się na te wypadki, w których wykonanie wykupu jest dopuszczalne bez przedłożenia zezwalających pism (ust. cyw., art. 1359 wyd. z 1914 r.)

1460¹⁾. Podania o uprawnienie dzieci urodzonych przed ślubem, podaje się do sądu okręgowego, w którego okręgu, mają rodzice dziecka, swoje stałe miejsce zamieszkania, albo w okręgu którego, dziecko ma swoje stałe miejsce zamieszkania. Wnoszenie tych podań przez pełnomocników nie jest dopuszczalne.

1460²⁾. Do podania należy dołączyć: pisemne oświadczenie

ojca i matki, stwierdzające pochodzenie dziecka od nich, i metrykalne świadectwa, urodzenia dziecka i ślubu rodziców.

1460³. W podaniu, wniesionem do sądu okręgowego po upływie roku od daty zawarcia ślubu służącego za podstawę do uprawnienia należy naprowadzić wyjaśniające przyczyny, usprawiedliwiające taką zwłokę,

1460⁴. Sąd zawiadamia proszących o dniu, wyznaczonym dla rozpoznania sprawy i stwierdziwszy: 1) możliwość pochodzenia dziecka, z rodziców je uznających i tożsamość osoby która się uznaje za matkę dziecka, z tą, która jest wymienioną w metrykalnem świadectwie urodzin dziecka; 2) legalność związku małżeńskiego rodziców. 3) brak przeszkód ustawowych do uprawnienia dziecka, i 4) zasadność usprawiedliwienia przytoczonego w myśl art. poprzedzającego (1460³) przez proszących i po przyjęciu ustnych wyjaśnień od obecnych na posiedzeniu stron, — wydaje postanowienie o uprawnieniu dziecka.

Uwaga. Jeżeli wskutek uprawnienia zmienia się imię ojca albo nazwisko uprawnionego, winno postanowienie zawierać wzmiankę pod jakim imieniem, imieniem ojca, nazwiskiem albo przezwiskiem, zapisaną była osoba uprawniona w metrykalnych księgach urodzeń.

1460⁵. Sąd rozpoznaje sprawy o uprawnienie przy drzwiach zamkniętych i rozstrzyga je po wysłuchaniu wniosków prokuratora.

1460⁶. Skargi na postanowienia sądu okręgowego w sprawach o uprawnienie dopuszczalne są tak ze strony osób w sprawie udział biorących, jak i ze strony prokuratora i wnosi się je z zachowaniem trybu i terminów, wymienionych w artykułach 784, 785, 787, i 789—791.

1460⁷. Jeżeli postanowienie o uprawnieniu — stanie się prawomocnem, sąd adnotuje¹⁾ zapadłe postanowienie na metrykalnem świadectwie urodzin osoby uprawnionej i donosi o tem właściwemu konsystorzowi duchownemu, w celu przeprowadzenia odnośnego odnotowania w metrykalnych księgach urodzeń. Zarazem, sąd okręgowy, z zachowaniem w tych wypadkach, gdy jeden

z rodziców należy do wyznania prawosławnego, postanowień ustanowionych w artykułach 67 (p. 1.) i 68 ust. cyw. (wyd. z 1914 r.) wydaje, w zamian metrykalnego świadectwa urodzenia uprawnionego, nowe świadectwo o jego urodzeniu, wedle formy, do niniejszego dołączonej.

Świadectwo, to we wszystkich wypadkach ma taką samą moc, jak metrykalne.

Uwaga. Jeżeli zaliczenie dzieci do uprawnionych odbyło się na skutek osobnych najwyższych ukazów, wystawia się nowe świadectwa urodzenia, w miejsce metrykalnych przy ścisłym zachowaniu tych ukazów.

1) w tekście: „dłajet nadpys“.

O przysposobieniu.

1460⁸. Podanie o przysposobienie wnosi się do tego sądu okręgowego w którego okręgu osoba przysposabiająca, albo przysposobiona ma stałe miejsce zamieszkania. Podanie winno obejmować szczegóły i zaświadczenia, wymagane przez art. 145—151 ust. cyw. (wyd. z 1914 r.).

1460⁹. Celem rozpoznania sprawy wyznaczy sąd dzień o którym strony w sprawie udział biorące, przez doręczenie im wezwań zawiadomione zostaną, i po stwierdzeniu należytego doręczenia wezwania po wysłuchaniu ustnych wyjaśnień wezwanych osób które się na posiedzenie jawiły, — wydaje postanowienie na podstawie którego, albo przychyła się do podania albo też podanie proszącego oddala.

1460¹⁰. Sprawy o przysposobienie rozstrzyga się po wysłuchaniu wniosków prokuratora.

1460¹¹. Skargi na postanowienie sądu okręgowego w sprawach o przysposobienie dopuszczalne są tak ze strony osób w sprawie udział biorących, jak ze strony prokuratora, i wnosi się je z zachowaniem trybu i terminów, przewidzianych w art. 784, 785, 787 i 789—791.

1460¹². Osobom naruszonym w ich prawach, wskutek przy-

sposobienia, które nie powinno nastąpić służy prawo zgłaszania w toku postępowania w sprawie o przysposobienie, swoich zarzutów, albo też wytoczenia sporu w trybie ogólnego postępowania sądowego, nie później jednak, jak w ciągu 2 lat od dnia prawomocności postanowienia sądu; spór ten w każdym wypadku, może być wytoczony, tylko za życia osoby przysposabiającej.

O uznaniu za marnotrawców obywateli wiejskich, mających stałe zamieszkanie w miastach i o ustanowieniu skutkiem tego opieki nad nimi.

1469¹³. Postępowanie o uznanie obywatela wiejskiego, mającego stałe zamieszkanie w mieście, marnotrawcą, i o ustanowienie wskutek tego nad nim opieki mogą wszcząć jego krewni albo bliskie jemu osoby, w sądzie okręgowym, który ze względu na jego stałe miejsce zamieszkania jest właściwym. Prawo wszczęcia sprawy tego rodzaju przysługuje także przedstawicielom urzędu prokuratury.

Uwaga. Moc obowiązującą przepisów, wymienionych w art. 1460¹³—1469²⁸ rozszerza się na miejscowości w których zostały ustanowione sądy gminne na podstawie; załącznika I. (art. 2) urzędzeń instytucji sądowych i ustawy ogólnej włościańskiej z 19 lutego 1861 (36657) i tymczasowych przepisów o sądach gminnych z 12 lipca 1889 r. (6196).

1460¹⁴. Podanie osoby prywatnej, albo wniosek prokuratora winno zawierać naprowadzenie okoliczności, na podstawie których wnosić można, o istnieniu wypadku marnotrawstwa, oraz wymienienie dowodów któremi okoliczności te mają być poparte. Do podania albo wniosku, winne być załączone ich odpisy jakoteż odpisy do nich dołączonych dokumentów.

1460¹⁵ Odpisy podania, albo wniosku wszystkich do nich doręczonych dokumentów doręcza się stronie, o uznanie której za niezdolną do działań prawnych wszczęto sprawę dla złożenia w wyznaczonym terminie wyjaśnień.

1460¹⁶. Sąd okręgowy ma prawo na wniosek strony która sprawę wszczęła, albo też z własnej inicjatywy przed uznaniem osoby za marnotrawną, wydać zarządzenie zajęcia, lub obłożenia zakazem¹⁾ jej majątku. Także prezes sądu, może wydać tego rodzaju zarządzenia, na podstawie art. 598—600.

¹⁾ w tekście „zaproszczenie”.

1460¹⁷. Sprawy, o których mowa w art. 1460¹³ rozpoznaje się i rozstrzyga na sądowym posiedzeniu niejawnem¹⁾ po wysłuchaniu wniosków prokuratora.

¹⁾ w tekście „zakrytom zasidanie”.

1460¹⁸. Na posiedzenie sądu, wyznaczone dla rozpoznania sprawy, wzywa się:

1) osobę, co do której wszczęto sprawę o uznanie jej za marnotrawcę, albo jej pełnomocnika;

2) Osobę prywatną, na żądanie której wszczęto sprawę, albo jej pełnomocnika;

3) świadków, których osoba wszczynająca sprawę powołała, względnie powołał prokurator, albo których sąd na podstawie własnej inicjatywy, uznał za potrzebne przesłuchać.

1460¹⁹. Jeśli sąd, odpowiednio do okoliczności sprawy, uważa iż zachodzi konieczność przeprowadzenia dochodzeń na miejscu, w przedmiocie postępowania i sposobu życia osoby, co do której wszczęto sprawę o uznanie jej za marnotrawcę, to przeprowadza takie dochodzenie przez jednego ze swoich członków, albo przez miejscowych powiatowego członka sądu okręgowego, lub oddziałowego sędziego pokoju (art. 500¹—500³) którzy postępują w tym wypadku stosownie do art. 414—436; osób, wymienionych w punktach 1 i 2 art. 417, nie zwalnia się przy tem od obowiązku zeznawania.

1460²⁰. Postanowienie sądu, na podstawie którego osoba uznana została za marnotrawcę, ulega wykonaniu bez wyczekiwania upływu terminu do zaskarżenia zakreślonego. Sąd bez zwłoki, zawiadomi o zapadłym postanowieniu, właściwy sąd sieroicy względnie zastępujący go urząd a to dla ustanowienia

opiekuna; prócz tego, jeśli do osoby, którą uznano za marnotrawną, należy majątek nieruchomy, położony na obszarze gminy, zawiadamia się o zapadłym postanowieniu sądu, zgromadzenie gminne, lub wiejskie, które są ze względu na położenie majątku nieruchomego właściwe, a to celem ustanowienia dla tego majątku opiekuna.

1460²¹. Na postanowienia sądu w sprawach o ustanowienie opieki wskutek marnotrawstwa mogą być wnoszone skargi incydentalne i kasacyjne wedle zasad ogólnych, tak przez osobę, którą uznano za marnotrawcę, jak również osobę, która wszczęła sprawę, oraz prokuratora.

1460²². Koszta postępowania ściąga się z majątku osoby uznanej za marnotrawcę. Jeżeli wniosek o uznanie za marnotrawcę, uznano za niezastępujący na uwzględnienie a sprawę wszczęła osoba prywatna, — koszta postępowania pokrywa się z majątku tej osoby, jeżeli zaś postępowanie rozpoczęto na skutek wniosku prokuratora, — koszta pokrywa — skarb.

1460²³. Postępowanie o zniesienie opieki nad osobą, którą uznano marnotrawcą, może być wszczęte albo przez nią samą, albo przez jej opiekuna, jednak nie wcześniej, jak po upływie roku od dnia uznania jej za marnotrawną.

1460²⁴ Podania o przywrócenie zdolności do działań prawnych,¹⁾ wnosi się do Sądu okręgowego, który jest właściwym ze względu na miejsce stałego zamieszkania osoby którą uznano za marnotrawną.

1) w tekście „prawo sposobności”.

1460²⁵. Odpis podania o przywrócenie zdolności do działań prawnych doręcza się opiekunowi oraz osobie prywatnej na prośbę, której zapadło postanowienie o ustanowienie opieki jeśli miejsce zamieszkania tej osoby jest wiadome.

1460²⁶. W postępowaniu o przywrócenie zdolności do działań prawnych mają zastosowanie przepisy, wymienione w art. 1460¹⁴, 1460¹⁷, 1460¹⁹.

1460²⁷. Koszty postępowania o przywrócenie zdolności do

działań prawnych, sciąża się z majątku osoby, która została uznana za marnotrawną.

1460²⁸. O zniesieniu opieki nad osobą uznaną za marnotrawną, wyda sąd zarządzenie, dopiero po upływie terminu do wniesienia skargi incydentalnej, albo kasacyjnej na postanowienie, przywracające zdolność do działań prawnych, a jeśli skarga została wniesiona, po wydaniu co do niej rozstrzygnięcia albo po złożeniu przez osoby w sprawie udział biorące i prokuratora oświadczenia o zrzeczeniu się zaskarżenia tego postanowienia.

O złożeniu przedmiotu zobowiązania do depozytu sądowego i o sprzedaży takiego przedmiotu w drodze publicznej licytacji.

1460²⁹. Jeżeli umorzenie zobowiązania dłużnika, wskutek nieobecności wierzyciela, albo jego przedstawiciela, albo wskutek jakiegobądź innego powodu, nastąpić nie może, natenczas służy dłużnikowi prawo, złożenia przedmiotu zobowiązania do prezesa (stałego członka) zjazdu sędziów pokoju¹⁾, który ze względu na miejsce wykonania zobowiązania jest właściwym, a jeżeli co do miejsca wykonania się nie umówiono, i takowego naturą zobowiązania oznaczyć nie można, wedle miejsca swojego zamieszkania; o ile atoli należność, albo zobowiązania są zabezpieczone na majątku nieruchomym drogą jego zapowiedzenia. przedmiot należności albo zobowiązania deponuje się w tych przypadkach w tym sądzie okręgowym, który jest właściwym ze względu na miejsce położenia majątku.

1) Sądu okręgowego.

1460³⁰. Złożeniu do depozytu sądowego mogą podlegać: 1) pieniądze w gotówce, 2) papiery wartościowe, 3) dokumenty, i 4) drogie rzeczy. Przedmioty inne, mogą być złożone do depozytu w tym jedynie razie, jeżeli prezes zjazdu sędziów pokoju, przeciw przyjęciu ich w przechowanie albo ich strzeżeniu, nie znajdzie przeszkód.

1460³¹. Podanie o przyjęcie do depozytu, poza wymienieniem proszącego i miejsca jego zamieszkania, winno obejmować: 1) imię, nazwisko i stan wierzyciela, lub jego prawonabywców jeśli ci ostatni są dłużnikowi znani a także miejsce zamieszkania wymienionych osób, albo deklarację że nie jest ono dłużnikowi wiadome; 2) wymienienie zobowiązania, w wykonaniu którego pieniądze albo inne przedmioty się deponuje; 3) przyczynę z powodu której nie mogło nastąpić wykenanie zobowiązania do rąk samego wierzyciela, albo jego prawonabywców; 4) ściśle oznaczenie przedmiotów deponowanych lub sumy pieniężnej, i 5) wnioski o wydanie depozytu wierzycielowi na tegoż żądanie. Podanie to winno być, na piśmie sporządzone, przy dołączeniu pieniędzy na wezwanie wierzyciela koniecznych.

1460³². Prezes (stały członek) zjazdu sędziów pokoju) otrzymawszy podanie nie wchodząc w badanie zasadności oświadczeń proszącego bez zwłoki wydaje mu poświadczenie, stwierdzające przyjęcie zdeponowanych pieniędzy albo innych przedmiotów i wydaje zarządzenie wezwania wierzyciela celem odebrania depozytu. Wezwanie to doręcza się wierzycielowi, albo jego prawonabywcom, a jeśli prawonabywcy nie są znani, albo nie jest wiadome ich miejsce zamieszkania, albo samego wierzyciela uskutecznia się wezwanie — przez obwieszczenie.

1) Sądu okręgowego.

1460³³. Obwieszczenie powinno zawierać wymienienie zobowiązania z powodu którego został złożony depozyt, i wezwanie wierzyciela do jawienia się dla odebrania depozytu.

1460³⁴. Do wydania wierzycielowi depozytu prezes (stały członek) zjazdu sędziów pokoju, jest obowiązany, zażądać od niego wydania tego aktu, który służy za podstawę zobowiązania na skutek złożenia depozytu umorzono.

Prezes (stały członek) zjazdu sędziów pokoju) umieszcza na akcie tym adnotację i jeśli ten akt nie utraci w zupełności wskutek dokonanego umorzenia mocy obowiązującej, zwraca

go wierzycielowi, w razie zaś przeciwnym oddaje go dłużnikowi.

¹⁾ Sądu okręgowego.

1460³⁵. Spory wierzyciela przeciw ważności złożenia do depozytu sądowego przedmiotu umorzenia zgłasza się wedle ogólnych zasad postępowania sądowego procesowego.

1460³⁶. Jak długo wierzyciel nie wystąpił z żądaniem wydania mu depozytu, dłużnik może zdeponowany przedmiot z powrotem odebrać. Jednak pieniądze, zdeponowane w sądzie w celu umorzenia zobowiązania, albo należności, które są zabezpieczone na majątku nieruchomości drogą tegoż zapowiedzenia, jeżeli wykreślenie¹⁾ wpisu odnoszącego się do zapowiedzenia już nastąpiło, może dłużnik napowrót odebrać jedynie za zgodą wierzyciela, albo na zasadzie prawomocnego wyroku sądowego, którym za nieważne uznano złożenie do depozytu.

¹⁾ w tekście: „unyczożenje“.

1460³⁷. Koszty postępowania, jakie dłużnik poniósł wynikiem skutkiem złożenia do depozytu, oraz koszty samego przechowywania, spadają na wierzyciela, z wykluczeniem wypadku, jeżeli zdeponowanie uznano za nieważne.

O sprzedaży przedmiotu zobowiązania w drodze publicznej licytacji.

1460³⁸. Jeśli rzecz ruchoma stanowi przedmiot zobowiązania, która narażoną jest na szybkie zepsucie, albo jej przechowywanie związane jest ze znacznymi kosztami lub trudnościami, służy dłużnikowi prawo, w wypadkach, wyszczególnionych w art. 1460³⁹ wniesienia podania do prezesa (stałego członka) zjazdu sędziów pokoju¹⁾ o sprzedaż tej rzeczy drogą publicznej licytacji na rachunek wierzyciela.

¹⁾ Sądu okręgowego.

1460³⁹. Do podania (art. 1460³¹) dołączyć należy poświadczenie notariusza, że dłużnik wzywa właściciela do odebrania rzeczy pod rygorem, że w razie przeciwnym nastąpi jej sprzedaż, albo też poświadczenie stwierdzające niemożność skutecznego

takiego wezwania (ust. notar. art. 145). Jeśli rzecz narażoną jest na szybkie zepsucie zwalnia się dłużnika od wykazania się takim poświadczeniem.

1460⁴⁰. Jeżeli prezes (stały członek) zjazdu sędziów pokoju¹⁾ przyjmie wniosek proszącego za uzasadniony, wydaje zarządzenie o sprzedaży rzeczy na rachunek wierzyciela i wydaje proszącemu tytuł wykonawczy. Uzyskaną ze sprzedaży sumę po ściągnięciu kosztów wykonania, komornik sądowy składa u prezesa (stałego członka) zjazdu sędziów pokoju¹⁾ który postępuje z temi pieniędzmi wedle przepisów, wymienionych w art. 1460³²—1460³⁴.

1) Sądu okręgowego.

O odwołaniu pełnomocnictwa.

1460⁴¹. Pełnomocnictwo, udzielone do wykonywania jakichkolwiek czynności przed oznaczoną instytucją sądową odwołuje się przez złożenie przez mocodawcę w tejże instytucji odnośnego oświadczenia.

1460⁴². Oświadczenie (art. 1460⁴¹) powinno zawierać wymienienie: 1) mocodawcy z nadmienieniem jego miejsca zamieszkania, i pełnomocnika, i 2) przedmiotu pełnomocnictwa, datę i miejsce jego wystawienia tudzież urzędu, który je poświadczył. Z ustnego oświadczenia sporządza się osobny protokół.

1460⁴³. Oświadczenie przyjmuje do wiadomości ta instytucja sądowa przed którą zostało złożone lub zgłoszone i która jeżeli w aktach sądu znajduje się pełnomocnictwo oryginalne, odnotuje na niem osnowę oświadczenia.

1460⁴⁴. Podanie o odwołanie pełnomocnictwa, którego udzielono do wykonywania jakichkolwiek czynności w ogólności, bez ograniczenia działania do pewnej oznaczonej instytucji sądowej wnosi się do jednego z sędziów pokoju na obszarze pewnej miejscowości, albo w całym cesarstwie, stosownie do tego na jak szeroki zakres pełnomocnictwo się rozciąga.

1460⁴⁵. Podanie powinno zawierać wyjaśnienia wymienio-

ne w art. 1460⁴². Do podania należy dołączyć konieczną na ogłoszenie opłatę.

1460⁴⁶. Przyjąwszy podanie sędziego pokoju wydaje postanowienie o odwołaniu pełnomocnictwa, i bez zwłoki zawiadamia o tem, urzędnika, albo urząd, który dokonał poświadczenia pełnomocnictwa i publicznie trybem przepisany podaje to do wiadomości.

1460⁴⁷. Jeżeli zakres pełnomocnictwa ograniczony był tylko po jednej oznaczonej guberni, obwieszczenie zamieszcza się w miejscowych „Gubernialnych Wiadomościach”¹⁾, zaś jeżeli zakres działania pełnomocnictwa obejmował kilka guberni, albo gdy nie był ograniczony do żadnej miejscowości — w „Ogłoszeniach senatu”¹⁾.

Oprócz tego, pozostawia się własnemu uznaniu i wyborowi mocodawcy, zamieszczenie ogłoszenia w jednym albo kilku z miejscowych czasopism, więcej rozpowszechnionych, albo stołecznych.

¹⁾ Obecnie Dzienniku Urzęd. Min. Spraw. (Patrz art. 15. przep. przech. z 1917 r. oraz Dz. Urzęd. Nr. 7 z 1918).

1460⁴⁸. Jeżeli miejsce pobytu pełnomocnika jest wiadome, to mocodawca, równocześnie z wnioskiem zarządzenia ogłoszenia o odwołaniu pełnomocnictwa, albo także bez uciekania się do tego sposobu, może postawić wniosek u sędziego pokoju, aby pełnomocnictwo pełnomocnikowi odebrać. Sędzia pokoju, celem wykonania wydanego w tym względzie postanowienia, wydaje tytuł wykonawczy.

O zapisaniu do ksiąg metrykalnych ślubów, staroobrzędowców i członków sekt, a także ślubów, zawartych według przepisów innej wiary wyznania i sekty, przez osoby, które były uważane za prawosławne przed ogłoszeniem najwyższego ukazu z dnia 17. kwietnia 1905 roku o ustaleniu zasad to-

lerancji religijnej, jak również o zapisaniu urodzeń dzieci, zrodzonych z tych związków.

1460⁴⁹. Niezapisane w czasie, przepisany w uwadze do artykułu 61 i uwadze 2 do artykułu 78 ust. cyw. (wyd. z r. 1914). do odnośnych ksiąg i dokumentów związku małżeńskie osób, wymienionych w powyższych uwagach, jakoteż niezapisane urodzenia dzieci, z tych związków pochodzących, wpisuje się do ksiąg metrykalnych na podstawie postanowienia sądów ogólnych, wydanych, trybie postępowania zachowawczego na zasadzie przepisów wymienionych w następujących artykułach (1460⁵⁰ — 1460⁶¹).

1460⁵⁰. O zapisanie do ksiąg metrykalnych związków małżeńskich i urodzeń dzieci z takich związków pochodzących, wnieść mogą tylko oboje małżonkowie, a w wypadku śmierci jednego z nich — pozostały przy życiu małżonek, zaś po śmierci obojga małżonków — albo dzieci same, albo ich opiekunowie, przysposabiający i wogóle te osoby, pod których opieką dzieci pozostają. Nadto w przedmiocie tym wnieść może żądanie prokurator w tych wypadkach, jeżeli dokonanie powyższych wpisów do ksiąg metrykalnych, jest wymagane interesem państwa,

Uwaga. Za życia rodziców dzieci mogą żądać wpisania ich urodzenia do ksiąg metrykalnych tylko w trybie, przepisany w art. 1337—1356⁹.

1460⁵¹. Prawo do żądania zapisania do ksiąg metrykalnych małżeństwa albo urodzenia nie ulega przedawnieniu.

1460⁵². Podania osób prywatnych albo przedstawienia prokuratora dotyczące wciągnięcia wpisów o małżeństwie albo o urodzeniu do ksiąg metrykalnych (art. 1460⁵⁰) wnosi się do sądu okręgowego wedle miejsca zawarcia małżeństwa albo urodzenia się dziecka albo jednego z dzieci, które mają być zapisane; jeżeli zaś nie jest znanem, gdzie mianowicie małżeństwo lub urodzenie które mają być do ksiąg metrykalnych zapisane, nastąpiło, podania wnosi się do tego sądu okręgowego, który ze względu na miejsce zamieszkania osoby albo jednej z nich, które mają być zapisane, jest właściwy.

1460⁵³. Do podania osoby prywatnej albo do przedstawienia prokuratora (1460⁵⁰) dołączyć należy dowody, stwierdzające zawarcie związku małżeńskiego wedle przepisów wyznania albo wiary małżonków lub rodziców albo też wedle innego przyjętego u nich obrządku, tudzież pochodzenia dzieci z tego małżeństwa a jeżeli podanie wnoszą dzieci, albo ich opiekunowie, kuratorowie, przysposabiający albo wogóle osoby, pod których opieką pozostają dzieci (1460⁵⁰) — dowody stwierdzające także śmierć obojga rodziców.

1460⁵⁴. Za dowód zawarcia związku małżeńskiego według przepisów wyznania albo wiary małżonków lub rodziców, albo też wedle przyjętego przez nie obrządku, jakoteż pochodzenia z tego małżeństwa dzieci, służą prócz aktów wymienionych w art. 1356 i 1356⁵ poświadczenia, wystawione przez ich kapłanów, osoby duchowne, proboszczów, kierowników albo przez osoby, upoważnione specjalnie do prowadzenia ksiąg metrykalnych, jakoteż wszystkiego innego rodzaju dokumenty, tudzież zeznania świadków.

1460⁵⁵. O terminie, wyznaczonym dla rozpoznania sprawy zawiadamia się osoby, w sprawie udział biorące, drogą wezwań.

1460⁵⁶. Sprawy na skutek podań o zapisanie małżeństw i urodzeń do ksiąg metrykalnych rozpoznaje sąd przy drzwiach zamkniętych o ile jedna ze stron tego zażąda.

1460⁵⁷. Postanowienia dotyczące zapisania małżeństwa albo urodzenia do ksiąg metrykalnych wydaje sąd po wysłuchaniu ustnych wyjaśnień osób proszących, o ile na posiedzenie się jawiły, oraz wniosków prokuratora.

1460⁵⁸. Sąd wydaje postanowienie, zarządzające zapisanie małżeństwa albo urodzenia do ksiąg metrykalnych gdy stwierdzi:

- 1) Zawarcie małżeństwa między małżonkami albo rodzicami wedle przepisów ich wyznania albo wiary, albo też wedle innego, u nich przyjętego obrządku i
- 2) pochodzenie dzieci właśnie z tego małżeństwa.

Ponadto w razie zgłoszenia żądania zapisania do ksiąg metrykalnych małżeństwa, sąd sprawdza, czy małżeństwo zostało zawarte zgodnie z przepisami obowiązującego prawa, jeżeli zaś, zostało zgłoszone żądanie zapisania do ksiąg metrykalnych urodzenia dzieci — przez dzieci same, albo przez ich opiekunów, kuratorów, przysposabiających i wogóle przez osoby, pod opieką których dzieci się znajdują — sąd sprawdza, czy śmierć obojga rodziców nastąpiła.

1460⁵⁹. Skargi incydentalne, oraz skargi o uchylenie postanowienia sądu, mogą być wniesione przez osoby w sprawie udział biorące jakoteż przez prokuratora w sprawach, wszczętych przez niego, według przepisów niniejszej ustawy.

1460⁶⁰. Postanowienie sądu, dotyczące zapisania małżeństwa albo urodzenia do księgi metrykalnej nie ulega wykonaniu przed upływem terminu zakreślonego do wniesienia skarg incydentalnych względnie kasacyjnych a jeżeli je wniesiono, — aż do czasu ich rozstrzygnięcia.

1460⁶¹. Po prawomocności postanowienia Sądu (1460⁶⁰) odpis tego postanowienia wydaje się proszącemu z nadmienieniem, że odpis wydano w celu jego wciągnięcia do księgi metrykalnej.

Uwaga. Osoby, których prawa będą wskutek uwzględnienia zgłoszonego w sądzie wniosku, o zapisanie małżeństwa albo urodzenia do ksiąg metrykalnych, naruszone mogą na podstawie ogólnych przepisów do dwóch lat od dnia wciągnięcia wpisu do księgi metrykalnej, wystąpić ze sporem przeciw ważności małżeństwa, jakoteż pochodzeniu dzieci z tego małżeństwa.

11) art. 1526 o ekscepcjach;

Ekscepcje.

1526. Pozwany może bez składania wyjaśnień co do istoty sprawy, poza wypadkami przytoczonymi w art. 571 ustawy niniejszej, zgłosić ekscepcję, także wtedy jeżeli — wedle miejsco-

wych ustaw cywilnych przysługują mu pewne terminy do spisania inwentarza oraz do namysłu w sprawie jego przyjęcia.

12) art. 1646 — 1758, 1761 — 1764, 1766 — 1798 o postępowaniach szczególnych; na miejsce art. 1759, 1760 i 1765 wchodzi w moc odpowiednie przepisy kodeksu postępowania cywilnego;

O postępowaniach szczególnych.

1646. Postanowienia o postępowaniu sądowym zachowawczem (ks. IV.) nie obowiązują w warszawskim okręgu sądowym¹⁾, w miejsce ich wchodzi przepisy, wymienione w następujących artykułach (1647—1798).

Uwaga. Moc obowiązującą art. 1460⁴⁹—1460⁶¹ (ust.) rozszerza się na gubernie warszawskiego okręgu sądowego, przy czem w miejscowościach tych niewpisane akty, wpisane będą do ksiąg stanu cywilnego na zasadzie przepisów, wymienionych w art. 1647—1652.

1646¹ W sprawach zachowania majątku ruchomego osób pozostających w czynnej służbie wojskowej lub wojskowej morskiej, w armji w wojskach kozackich albo flocie, mają zastosowanie odnośne przepisy, zawarte w art. 1401¹ i 1404¹.

O sprostowaniu aktów stanu cywilnego.

1647. Podanie o sprostowanie aktu stanu cywilnego wnosi się do tego sądu okręgowego, w którego jurysdykcji prowadzi się księgi stanu cywilnego.

1648. Przedstawiciele urzędu prokuratorskiego mogą wnosić o sprostowanie aktu stanu cywilnego, tylko w tym wypadku jeżeli to sprostowanie związane jest z interesami rządu.

1649. Przed wydaniem postanowienia w sprawie zgłoszonego podania albo wniosku prokuratora zależy od uznania sądu zarządzenie wezwania innych osób zainteresowanych, jakoteż zwołanie rady familijnej.

1650. Postanowienia którymi zarządzono sprostowanie aktu

stanu cywilnego, winne być przedłożone, urzędnikowi, prowadzącemu księgi stanu cywilnego, a to dla wpisania w nie wspomnianych postanowień i zaznaczenia tego na marginesie¹⁾ sprostowanego aktu. Potem aktu inaczej się nie wydaje, jak z odpowiednimi sprostowaniami. Urzędnik wydający akt, bez zachowania tego ostatniego postanowienia uledez może skazaniu na zapłacenie odszkodowania za powstać mogące z tego powodu szkody i straty.

¹⁾ w tekście: „na polach”.

1651. Na postanowienia sądu w wymienionych sprawach są dopuszczalne skargi incydentalne do izby sądowej¹⁾, która rozpoznaje je w trybie, przewidzianym w ustawie niniejszej.

¹⁾ Sądu apelacyjnego.

1652. Postanowienia w sprawach o sprostowanie aktu stanu cywilnego wydaje się po wysłuchaniu wniosków prokuratora.

O upoważnieniu kobiet zamężnych.

1653. Podanie mężatki w przedmiocie upoważnienia sądowego, stosownie do właściwości sprawy do której się żąda upoważnienia, wnosi się do sądu pokoju lub do sądu okręgowego według miejsca zamieszkania jej męża, a w razie zaś zaginięcia jego bez wieści — według miejsca zamieszkania pententki¹⁾.

¹⁾ Atykuł ten podano w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 1/VII 1921 r. (Dz. Ust. Rz. P. Nr. 64 poz. 397 z r. 1921).

1654. Do podania o upoważnienie z powodu uznania męża za pozbawionego własnowolności, dołącza się odpis postanowienia orzekającego pozbawienie własnowolności.

1655. Jeżeli mężatka żąda od sądu upoważnienia z powodu odmówienia jej przez męża, sąd zarządzi wezwanie go na wyznaczony termin celem rozważenia przyczyny odmowy.

W wypadkach szczególnych sąd władny jest udzielić upoważnienia żonie i bez wezwania męża.¹⁾

¹⁾ Artykuł ten podano w brzmieniu ustalonym ust. z 1/VII 1921 (Dz. U. Rz. P. Nr. 64. poz. 397. z r. 1921).

1656. Sąd stwierdziwszy zasadność żądania kobiety zamężnej, wydaje postanowienie o udzieleniu upoważnienia, prztem, jeżeli wezwano męża i ten na wyznaczony termin się jawi dopuszcza się go do złożenia wyjaśnień.

1657. Postanowienie sądu w przedmiocie upoważnienia kobiety zamężnej, wydane bez wysłuchania wyjaśnień męża, który w wyznaczonym terminie się nie jawił, nie uważa się za znaczne i sprzeciw od tego postanowienia nie jest dopuszczalny.

1658. Na decyzje sądu w sprawach o upoważnienie kobiet zamężnych mogą być zakładane skargi incydentalne trybem, w niniejszej ustawie wskazanym.

1) Artykuł ten podano w brzmieniu ustalonym ustawą z 1/VII 1921. (Dz. U. Rz. P. Nr. 64. poz. 397 z r. 1921).

1659—1660. Uchylono ustawą z dnia 1/VII 1921. Dz. U. Rz. P. Nr. 64. poz. 397 z r. 1921.

O przysposobieniu.

1661. Akt przysposobienia sporządza się u notariusza i przedkłada się do wydania wyroku sądowi okręgowemu, wedle miejsca zamieszkania przysposabiającego, a następnie do zatwierdzenia izbie sądowej¹⁾ w trybie, podanym w art. 319—325 kod. cyw. z r. 1825.

¹⁾ Sądowi apelacyjnemu.

O uznaniu dzieci nieślubnych.

1662. Akt uznania dziecka nieślubnego sporządza się u notariusza przy przestrzeganiu przepisów, wymienionych w art. 298 kod. cyw. z 1825 r. i w art. 3 oddziału I. ustawy z 13 maja 1913 r. (Zb. pr. 998.) o zastosowaniu w gub. Królestwa Polskiego i Nadbałt. zasad uchwały rady państwa, najwyżej zatwierdzonej 3 czerwca 1902 roku, o polepszeniu bytu nieślubnych dzieci.

O radach familijnych.

1663. W sprawach osób, na które rozciąga się moc obo-

wiążąca najwyższego rozkazu z 25 czerwca (7 lipca) 1866 r. (Dz. pr. t. LXV, str. 382—385), zwoływanie rad familijnych i przewodniczenie na nich wkłada się na ławników, wyznaczonych przez miejscowy sąd gminny; w sprawach wszystkich innych osób zwoływanie wspomnianych rad i przewodniczenie na nich należy do sędziego pokoju).

¹⁾ Art. 1663— 1665, 1668, 1670, na podstawie art. 21. przep. przech. do u. p. c. odnośnie do postępowania w sądach gminnych zostały uchylone. Atrybucje nadane w tych przepisach ławnikom przechodzą na sędziów pokoju, atrybucje sądów gminnych — na sądy okręgowe, atrybucje zjazdów sędziów pokoju na sąd apelacyjny.

Zarazem na podstawie Tymczasowej Instrukcji ogólnej dla sądów Królestwa Polskiego z dnia 21 sierpnia 1917 r. (Dz. Urz. Nr. 2 poz. 4 z 1917) wprowadzono przepisy wymienione w art. 167—170 teje instrukcji.

Powyższe przepisy rozciągnięto na obsz. sąd. białostocki (ust. 231/7 1919. Dz. Pr. Nr. 64 poz. 382 r. 1919).

1664. Skargi na uchwały rad familijnych w których przewodniczą ławnicy zakłada się do sądu gminnego, a na uchwały rad familijnych w których przewodniczą sędziowie pokoju do sądu okręgowego¹⁾.

¹⁾ Zob. uwagę ¹⁾ przy art. 1663.

1665. Jeżeli sąd gminny rozpoznaje skargę na uchwałę rady familijnej, ławnik, który przewodniczył w sądzie familijnym, która wydała zaskarżoną uchwałę, nie może być obecny¹⁾.

¹⁾ Zob. uwagę ¹⁾ przy art. 1663.

1666. Skargi na uchwały rad familijnych rozpoznaje się w trybie wskazanym przez ustawę niniejszą dla skarg incydentalnych.

1667. Założenie skargi na uchwałę rady familijnej, skutkuje zawieszenie wykonania teje uchwały.

1668. Skargi na uchwały rady familijnej zakładać może

nie tylko główny opiekun, dodany opiekun lub kurator, lecz także ci członkowie rady familijnej, którzy przy wydawaniu uchwały rady, nie zgodzili się ze zdaniem większości.

1669. W wypadkach o których mowa w miejscowym ustawodawstwie, uchwałę rady familijnej przedkłada się do zatwierdzenia sądowi gminnemu albo okręgowemu, stosownie do właściwości.

1670. W sprawach tego rodzaju dopuszczalne są skargi incydentalne: na postanowienia sądu gminnego do zjazdu sędziów pokoju, zaś na postanowienia sądu okręgowego — do izby sądowej. Skargi te zakłada się i rozpoznaje w trybie, przepisanym w niniejszej ustawie¹).

¹) Zob. uwagę przy art. 1663.

1671. W sprawach tych, wymaga się uprzedniego wniosku prokuratora w wypadkach, przewidzianych w miejscowych ustawach cywilnych.

1672. W radach familijnych, na których przewodnictwo prowadzą sędziowie pokoju albo ławnicy¹) można prowadzić obrady, jeżeli członkowie rady nie znają języka rosyjskiego²) w znanym im innym języku miejscowym; atoli uchwały rady familijnej należy spisać w języku rosyjskim przy dołączeniu do niej o ile członkowie rady uznają to za potrzebne, tłumaczenia na język w którym toczyły się obrady.

¹) Zob. uwagę przy art. 1663.

²) Zob. art. 3. przep. tymcz. o urządzeniu sądownictwa w Król. Polskiem 21/7 1917 (Dz. Urzęd. Dep. Sprawiedl. Nr. 1. z 1917). art. 26. przep. przech. do u. p. c., art. 3 Rozkazu Nacz. Wodza W. P. w przedmiocie organizacji wymiaru Sprawiedl. na terenach przyfrontowych i etapowych z 15/10 1920 (Dz. Urzęd. Zarz. Ter. Przyfr. i Et. Nr. 2 poz. 9 z 1920 r.) Zob. też ustawę z 21/7 1924. Dz. U. R. P. Nr. 78. poz. 757. z r. 1924.

O pozbawieniu własnej woli.

1673. Podanie o pozbawienie własnowolności wnosi się do sądu okręgowego, który jest właściwym, ze względu na miejsce

zamieszkania osoby, która ma być pozbawiona własnowolności. Sąd ten rozpoznaje także wnioski w tym przedmiocie, zgłoszone przez urząd prokuratorski, w przypadkach, wymienionych w art. 489, 480 i 491 kodeksu cywilnego z 1825 r.

1674. Do podania albo wniosku prokuratora o pozbawienie własnowolności, należy do dowodów wymaganych art. 492. kod. cyw. z 1825 r. dołączyć także świadectwo lekarskie.

1675. Prezes sądu zarządza oznajmienie podania prokuratorowi i wyznacza członka sądu, do zreferowania podania w zaokręślonym terminie.

1676. Po wysłuchaniu sprawozdania i wniosków prokuratora, sąd o ile przyjmie naprowadzone powody do pozbawienia własnowolności za usprawiedliwione, zażąda od rady familijnej opinji w sprawie stanu umysłowego osoby, mającej być pozbawioną własnowolności.

1677. W toku dalszego postępowania mają zastosowanie ogólne przepisy niniejszej ustawy, a oprócz tego przepisy, wymienione w art. 482—521 kod. cyw. z 1825 r. Jeżeli zachodzi potrzeba zbadania przez lekarza osoby, względem której sprawa została wszczętą badanie to przeprowadza się w obecności sądu.

1678. Podanie o uchylenie postanowienia izby sądowej¹⁾ w tego rodzaju sprawach dopuszczalne są na podstawie ogólnych przepisów niniejszej ustawy.

1679. Sprawy o pozbawienie własnowolności i rozstrzyga się po wysłuchaniu wniosków prokuratora.

1680. W sprawach o zniesienie ubezwłasnowolnienia stosuje się tryb postępowania wskazany w artykułach poprzednich (1673—1679).

O ograniczeniu zdolności prawnej przez dodanie doradcy sądowego.

1681. Sprawy o ograniczenie zdolności prawnej przez dodanie doradcy sądowego, w przypadkach, wspomnianych w art. 497 i 518 kod. cyw. z 1825 r. rozpoznaje się i rozstrzyga w trybie, przepisany w art. 1673—1680.

O obwieszczeniach o otwarciu spadku.

1682. Obwieszczenia o otwarciu spadku, w przypadkach, wspomnianych w art. 125 i 127 ustawy hipotecznej z 1818 r. i wydanego w ich uzupełnieniu prawa z 16 (28) czerwca 1830 r. (Dz. pr. t. XIII str. 116—120), umieszcza się na podstawie zarządzenia właściwego wydziału hipotecznego w senackich i miejscowych Wiadomościach Gubernialnych¹⁾. Takie obwieszczenie we wszystkich innych przypadkach, nastąpić może z mocy zarządzenia sędziego pokoju albo sędziego gminnego²⁾, równocześnie z wydaniem zarządzeń w przedmiocie zabezpieczenia spadku.

¹⁾ Zob. art. 15. przep. przech. do u. p. c. i Dz. Urzęd. Nr. 7. z 1918 oraz art. 14 roz. roz. kom. gen. Dzień. Wsch. (Dz. Urzęd. zarz. cyw. ziem. wsch. Nr. 4 poz. 23 z r. 1919.

O opieczętowaniu majątku, pozostałego po zmarłych.

1683. Opieczętowania pozostałego po zmarłym majątku, zarządza sędzia pokoju] albo sędzia gminny, zależnie od tego, czy majątek znajduje się w miejscu, podległym jurysdykcji sędziego pokoju, czy też sądu gminnego¹⁾.

¹⁾ Zob. art. 172—176 instr. og. (Dz. Urzęd. Dep. Spraw. Nr. 2 poz. 4 z 1917).

1684. Opieczętowania pozostałego po zmarłym majątku żądać mogą:

1) osoby, które roszczą sobie prawo do spadku albo do udziału we wspólności majątku.

2) wierzyciele, wymienieni w art. 820 księgi trzeciej kodeksu cywilnego, i

3) jeżeli brak współmałżonka, albo spadkobierców albo jednego z nich, — osoby, które w jednym domu ze zmarłym zamieszkiwały, jakoteż służdy i domownicy.

1685. Z pomiędzy osób, wymienionych w punktach 1 i 2 poprzedniego artykułu (1684) nieletni, usamowolnieni, mają prawo żądania opieczętowania, bez udziału kuratora swego za

nieusamowolnionego nieletniego i nie mającego opiekuna, albo gdyby ten ostatni był nieobecny, każdy z krewnych nieletniego żądać może opieczętowania.

1686. Osoby, o których mowa w art. 1684 i 1685, obowiązane są w podaniu wymienić miejsce zamieszkania przez siebie obrane, w mieście albo gminie, w którym opieczętowanie ma mieć miejsce.

1687. Niezawisłe od wniosków osób, o których mowa w art. 1684 i 1685, opieczętowanie następuje na wniosek urzędu prokuratorskiego, wskutek zawiadomienia policji i z mocy zarządzenia sędziego pokoju albo sędziego gminnego¹⁾:

• 1) jeżeli nieletni nie ma opiekuna i żaden z krewnych opieczętowania nie żąda;

2) jeżeli współmałżonek, albo wszyscy spadkobiercy, albo jeden z nich są nieobecni;

3) w wypadku śmierci osoby, pozostającej w służbie państwowej, albo społecznej, u której, z uwagi na charakter jej służby mogły się znajdować akty, księgi, i inne dokumenty pozostające w związku z interesem rządowym albo społecznym, albo też majątek.

W ostatnim wypadku będą opieczętowane tylko te dokumenty i majątek.

1688. Opieczętowania dokonuje komornik sądowy, urzędujący przy zjeździe sędziów pokoju¹⁾ albo jego zastępca, lub też wójt gminny.

¹⁾ Sądzie okręgowym.

1689. Opieczętowanie skutecznia się, w obecności najmniej dwóch obcych świadków zapomocą zaopatrzenia w pieczęć urzędową schowków, jakoteż przedmiotów, które się znajdują w pomieszczeniach nieopieczętowanych.

1690. Osoby, o których mowa w art. 1684 i 1685 mogą być przy opieczętowaniu obecne.

1691. Nie podlegają opieczętowaniu przedmioty codziennego użytku, które są niezbędne dla osób pozostających w domu

albo mieszkaniu, gdzie zmarły żył, jakoteż przedmioty, których ze względu na ich właściwości opieczętować nie można.

Sporządza się krótki opis wszystkich niezaopatrzonych pieczęcią przedmiotów.

1692. Jeżeli zawiadomiono o istnieniu testamentu i zażądano jego odszukania w mieszkaniu zmarłego, osoba dokonująca opieczętowania, jest obowiązana przede wszystkim do odszukania testamentu i w razie jego odszukania, zastosować się do następującego artykułu (1693).

1693. Podczas opieczętowania, znalezione zapieczętowane pakiety, przesyła się do sędziego, który opieczętowanie zarządził, po poświadczeniu ich zewnętrznej formy, pieczęci i o ile się znajduje podpisu za pomocą nadpisu na pakiecie, który zaopatrzą w podpis dokonujący opieczętowania i przy tem obecne osoby. W razie znalezienia nieopieczętowanego testamentu, dokonujący opieczętowanie jest obowiązany w wyżej podanym trybie poświadczyć, w jakim stanie testament znaleziono i przesać go do sędziego właściwego.

1694. Po ukończeniu spisu inwentarza majątku, opieczętowania nie można dokonywać, za wyjątkiem tego wypadku, jeżeli zarządzone zostało wskutek zaskarżenia spisu inwentarza.

1695. W razie zgłoszenia podania o opieczętowanie w czasie sporządzania inwentarza, sędzia pokoju albo gminny, wydaje zarządzenia o nałożeniu pieczęci na wszystkie te przedmioty, których jeszcze nie wciągnięto do spisu.

1695. Osoba, przeprowadzająca opieczętowanie, jest obowiązana, wszystkie swoje czynności, które się do opieczętowania odnoszą zapisywać do osobnego dziennika, który oprócz tego powinien zawierać:

1) imię, nazwisko i urząd dokonujący opieczętowania.

2) zarządzenie sędziego w sprawie dokonania i czas otrzymania tegoż zarządzenia przez dokonującego opieczętowania jak również wszystkie dalsze zarządzenia jakie w tym przedmiocie w toku opieczętowywania zostały wydane.

3) rok, miesiąc, dzień i godzinę kiedy przystąpiono do opieczętowania.

4) czy przystąpiono do opieczętowania przed pogrzebem zmarłego, który majątek zostawił, czy też po jego pogrzebie.

5) opis przedmiotów, które w pieczęć zaopatrzone.

6) oświadczenia i uwagi osób, w sprawie udział biorących.

1697. Pisemne oświadczenia, osób w sprawie udział biorących dołącza się do dziennika z nadmienieniem w dzienniku o tej okoliczności.

1698. Dziennik opieczętowania podpisują wszystkie osoby przy tej czynności obecne.

1699. Dokonujący opieczętowania jest obowiązany, wydać osobom w sprawie udział biorącym, na ich żądanie, za ustanowioną opłatą poświadczone wyciągi z dziennika opieczętowania.

1700. Jeżeli przy opieczętowaniu natrafiono na trudności, dokonujący opieczętowania, zwraca się do sędziego właściwego o wydanie rozstrzygnięcia w wypadkach tych opieczętowanie ulega zawieszeniu, zaś przy majątku nieopieczętowanym stawia się straż. Jeśliby wskutek najmniejszej zwłoki w opieczętowaniu mogła być spowodowana szkoda, to osoba, której je zlecono, przedsięwzię z mocy własnej władzy środki tymczasowe, dla usunięcia natrafionych trudności, oczem bez zwłoki sędziego zawiadamia.

1701. Po ukończeniu opieczętowania, przesyła się dziennik wraz ze wszystkimi załącznikami sędziemu, który opieczętowanie zarządził.

1702. Osoby, które chcą, zachować swe prawa do majątku który ma być opieczętowanym składają w tym przedmiocie podanie do sędziego, który zarządził opieczętowania, lub zwracają się do dokonującego opieczętowania pisemnie albo ustnie, który w tym wypadku postępuje wedle zasady punktu 6. art. 1696 oraz artykułów 1697 i 1699. W podaniu albo zgłoszeniu winno

być wymienione obrane miejsce zamieszkania w mieście albo gminie, gdzie opieczętowanie się uskutecznia.

O zdjęciu pieczęci.

1703. Zdjęcie pieczęci następuje z mocy zarządzenia sędziego pokoju, albo sędziego gminnego zależnie od właściwości w trybie, wskazanym w art. 1683.

1704. Zarządzenie o zdjęciu pieczęci, wydaje się na skutek wniosku osób, wymienionych w art. 1684, za wyjątkiem sług, domowników, i tych, którzy w jednym domu ze zmarłym mieszkali. W podaniu należy wymienić miejsce zamieszkania i pobytu petenta.

1705. Zdjęcie pieczęci z majątku opieczętowanego do pogrzebu osoby, które je zostawiła ma miejsce nie wcześniej jak po upływie dni trzech od czasu jego pogrzebu.

1706. Z majątku opieczętowanego po pogrzebie, nie mogą być pieczęcie zdjęte przed upływem trzech dni od czasu ukończenia opieczętowania.

1607. Naruszenie przepisów, zawartych w art. 1705 i 1706, sprowadza za sobą obowiązek wynagrodzenia strat, skutkiem tego powstać mogących.

1708. Zdjęcie pieczęci może mieć miejsce przed upływem terminu, w art. 1706 zakreślonego, jedynie z mocy postanowienia sądu albo z mocy zarządzenia sędziego pokoju albo sędziego gminnego.¹⁾

¹⁾ Zob. art. 172. instr. og. (Dz. Urząd. Nr. 2. poz. 4. z r. 1917.)

1709. Jeżeli wszyscy spadkobiercy, albo niektórzy z pomiędzy nich są nieletni i nieusamowolnieni, to do zdjęcia pieczęci nie przystępuje się tak długo, dopóki nie będzie ustanowiona opieka, albo usamowolnienie nie nastąpi.

1710. Pieczęcie zdejmują urzędnicy, wymienieni w art. 1688. Jeżeli zdjęcie pieczęci połączone ze spisem inwentarza, pieczęcie zdejmuje osoba, która dokonuje spisu.

1711. Zdjęcie pieczęci następuje w obecności najmniej dwóch obcych świadków jak również osób, mających na zasadzie następnego artykułu (1712), prawo znajdowania się przy tem.

1712. Obecni przy zdjęciu pieczęci mają prawo być :

1) pozostający przy życiu małżonek ;

2) domniemani spadkobiercy ;

3) wykonawcy testamentu ;

4) legatarjusze z art. 1003—1013 księgi trzeciej kodeksu cywilnego, o ile są znani, i

5) osoby, które przy opieczątowaniu zastrzegły sobie prawa do opieczątowanego majątku. (p. 6. art. 1096 i art. 1698 i 1702).

1713. Do zdjęcia pieczęci przystępuje się po zawezwaniu osób wymienionych w poprzednim artykule (1712). W wezwaniu albo w obwieszczeniu z wezwaniem wymienia się rok, miesiąc, dzień i godzinę, kiedy zdjęcie pieczęci nastąpi.

1714. Osobom, wymienionym punkcie 5 art. 1712, doręcza się wezwanie w miejscu zamieszkania przez nie obranem.

1715. Osoby wymienione w art. 1712 mogą być obecne przy całej czynności zdjęcia pieczęci osobiście albo przez pełnomocników.

1716. Jeśli ze zdjęciem pieczęci połączono ocenienie majątku spadkowego, to ostatnie przeprowadza się wedle ogólnych przepisów o ocenieniu zawartych w niniejszej ustawie.

1717. Jeżeli odpadła przyczyna opieczątowania przed zdjęciem pieczęci, albo podczas zdejmowania tychże, zdejmuje się je bez sporządzania spisu inwentarza.

1718. Jeśli zdjęcie pieczęci połączono ze spisem inwentarza, zdejmuje się je sukcesywnie w miarę sporządzania spisu.

1719. Jeśli okaże się konieczność odroczenia ukończenia spisu inwentarza na drugi termin, jakoteż jeśli po zdjęciu pieczęci przedmioty tego samego rodzaju zostały połączone dla wciągnięcia ich do spisu inwentarza, przedmioty z których zdjęto pieczęcie będą na nowo zaopatrzone pieczęcią.

1720. Jeżeli przy zdejmowaniu pieczęci został zgłoszony wniosek o odszukanie testamentu, stosowane będą artykuły 1692 i 1693.

1721. Znalezione podczas zdjęcia pieczęci, przedmioty i papiery nie należące do spadku, a o które osoby trzecie żądania swe zgłosiły oddaje się komu należy, o czym nadmienia się w dzienniku. Jeśliby nie mogły być zwrócone zaraz a zachodziła potrzeba ich opisu, będzie on sporządzony w dzienniku zdjęcia pieczęci, nie zaś w spisie inwentarza.

1722. Osoba zdejmująca pieczęcie, jest obowiązana wszystkie w tym przedmiocie swe czynności zapisywać, w osobnym dzienniku, prowadzonym w trybie przepisany w art. 1696.

Dziennik ten ma także zawierać:

1) imię, nazwisko i stan, oraz stałe albo obrane miejsce zamieszkania osoby, na wniosek której zostało zarządzone zdjęcie pieczęci;

2) kiedy i w jaki sposób osoby w art. 1712 wymienione zostały zawezwane;

3) wymienienie osób, przeprowadzających ocenienie i biegłych, jeśli osoby takie były wzywane (art. 1716);

4) w jakim stanie zostały znalezione pieczęcie, w które zaopatrzone były przedmioty i schowki;

5) przy zdjęciu pieczęci zgłoszone żądania osób zainteresowanych, i wydane w tym względzie zarządzenia.

O sporządzeniu spisu inwentarza.

1723. Spis inwentarza zarządza się na wniosek osób, które są uprawnione do żądania zdjęcia pieczęci (art. 1704), w trybie przewidzianym w art. 1683.

1724. Sporządzenie spisu inwentarza zleca się urzędnikom, w art. 1688 niniejszej ustawy wymienionym. Ponadto na wniosek osób uprawnionych do żądania spisania inwentarza, może być do tej czynności wydelegowany notariusz przez te osoby wybrany jednak nie inaczej, jak za zgodą tego ostatniego.

1725. Inwentarz sporządza się w obecności najmniej dwóch obcych świadków, oraz osób, mających prawo asystencji przy spisie.

1726. Mają prawo asystencji przy spisie inwentarza.

1) pozostały przy życiu małżonek;

2) domniemani spadkobiercy;

3) wykonawca testamentu, jeśli treść testamentu jest wiadoma;

4) obdarowani albo legatarjusze z art. 1003—1013. księgi trzeciej Kodeksu cywilnego.

1727. Bez zawezwania osób wymienionych w poprzednim artykule (1726) do spisu nie można przystąpić.

1728 Spis inwentarza przeprowadza się przy zastosowaniu trybu, jaki obowiązuje wedle ustawy niniejszej przy sporządzeniu opisu z zachowaniem, przepisów w niżej podanych artykułach przytoczonych.

1729. Do spisu inwentarza nie wciąga się przedmiotów i papierów, do których zgłasza prawa osoba trzecia.

1730. W spisie wymienić należy wartość przedmiotów polegającą na uskutecznionem ocenieniu, oraz wyszczególnienie wszystkich dokumentów i papierów, odnoszących się do czynnego i biernego majątku.

1731. Odnoszące się do spadkowego majątku papiery numeruje się i parafuje. Księgi handlowe i rejestry winne być zaświadczone co do stanu w jakim przy sporządzeniu opisu się znajdowały jeśli księgi i rejestry nie są ponumerowane i sparafowane, to się je numeruje i parafuje; wolne miejsca, znajdujące się na zapisanych kartach, przekreśla się.

1732. Czynności, odnoszące się do spisu inwentarza, wciąga się do dziennika, w trybie, wskazanym w art. 1696 i 1722.

O przechowywaniu opieczętowanego albo spisanego majątku.

1733. Majątek opieczętowany albo spisany przechowu-

je się wedle przepisów, zawartych w art. 1009—1020 niniejszej ustawy.

1734. W myśl art. 1693 i 1721 nadesłane sędziemu właściwemu papiery opieczętowane sędzia otwiera z zaświadczeniem w jakim stanie je znaleziono, i te z nich, które do spadku się odnoszą, pozostawia się do przechowania w miejscu przez sędziego wyznaczonem.

1735. Jeśli okazuje się z napisu albo innego pisemnego dowodu, że papiery zapieczętowane należą do osób trzecich, to sędzia wzywa te osoby na wyznaczony termin, aby przy otwieraniu papierów były obecne.

1736. W dniu, oznaczonym stosownie do poprzedniego artykułu (1735) otwiera się papiery w obecności zawezwanych osób, a w wypadku niejawienia się ich na termin bez ich obecności. Zresztą papiery do spadku się nie odnoszące oddaje się komu należy, albo też zaopatruje się je w pieczęć na nowo, w celu oddania na pierwsze żądanie.

1737. Klucze od opieczętowanych zamków przechowuje się u sędziego, który przed zarządzeniem zdjęcia pieczęci, ani sam do pomieszczenia, gdzie nastąpiło opieczętowanie, wchodzić nie może ani też nie może na to nikomu zezwolić, za wyjątkiem koniecznej w tym przedmiocie potrzeby, w tym wypadku jednak także nie inaczej, jak po wydaniu w tym względzie osobnego postanowienia z dokładnem naprowadzeniem przyczyn.

O skargach i sporach, wynikających przy opieczętowaniu, zdjęciu pieczęci i spisie inwentarza.

1738. Skargi na wydane przez sędziego pokoju i sędziego gminnego zarządzenia w sprawie zaopatrzenia i zdjęcia pieczęci, oraz w sprawie spisu inwentarza zakłada się do zjazdu sędziów pokoju¹⁾ w trybie, wskazanym w art. 167—169 niniejszej ustawy.

¹⁾ Sądu okręgowego.

1739. Termin do założenia skargi liczy się od dnia wykonania zaskarżonej czynności, jeżeli miało ono miejsce w obec-

ności skarżącego, w razie przeciwnym — od dnia ogłoszenia ma zaskarżonego postanowienia, z doliczeniem w tym ostatnim wypadku terminu na odległość (art. 300).

1740. Założenie skargi nie skutkuje zawieszenia ani wykonania zaskarżonego postanowienia, ani dalszych czynności sędziego, chyba że zjazd sędziów pokoju¹⁾ zawieszenie zarządził.

¹⁾ Sąd okręgowy.

1741. Skargi na niezachowanie przy opieczętowaniu i zdjęciu pieczęci oraz przy spisie inwentarza przepisów przez ustawę nakazanych, jak również spory, przy wykonaniu czynności, połączonych z zachowaniem pozostałego po zmarłym majątku, wynikające, zgłasza się do właściwego sędziego pokoju albo sędziego gminnego w terminie ustanowionym w art. 1202 ustawy niniejszej.

O poświadczeniu złożenia testamentu i o rozstrzyganiu podań ogólnych legatarjuszów o wprowadzenie w posiadanie.

1742. Poświadczenie złożenia niezapieczętowanych własnoręcznych testamentów, oraz rozstrzyganie podań ogólnych legatarjuszy o wprowadzenie należy do prezesa sądu okręgowego, sędziego pokoju, albo sądu gminnego stosownie do właściwości sądów w sprawach spadkowych przez ustawę przepisanej w zależności od rodzaju i wartości legowanego majątku, z tem że prezes sądu okręgowego i w tym wypadku wystawia poświadczenie, jeżeli przy złożeniu testamentu rodzaju i wartości tego majątku nie można oznaczyć.

Poświadczenie złożenia, otwarcie i opis stanu własnoręcznych testamentów zapieczętowanych i testamentów tajnych należy zawsze do prezesa sądu okręgowego.

O zachowaniu spadków wakujących i bezdziedzicznych.

1743. Piecza nnd spadkiem wakującym należy do kuratora, którego mianuje sąd okręgowy.

1744, Kurator spadku wakującego jest obowiązany przede wszystkim żądać ustalenia stanu majątku spadkowego przez spisanie inwentarza, o ile nie był spisany przedtem, oraz sprzedaży ruchomości, jeśli ta sprzedaż niema się odbyć na zasadzie ustaw obowiązujących w warszawskim okręgu sądowym (art. 1723 — 1732, 1771 i 1772).

1745. Jeżeli zachodzi potrzeba sprzedaży majątku nieruchomego kurator wnosi w tym względzie podanie do sądu okręgowego, przyczem ściśle określa nieruchomość przeznaczoną na sprzedaż.

1746. Jeśli sąd sprzedaż majątku nieruchomego, uzna za konieczną wyznacza biegłych do jego oceny, i po rozważeniu ich opinii i wysłuchaniu wniosków prokuratora wydaje postanowienie w sprawie sprzedaży.

1747. Sprzedaż nieruchomości, która do spadku wakującego należy, odbywa się wedle ogólnych przepisów ustawy niniejszej o publicznej sprzedaży.

1748. Co do zarządu majątkiem spadkowym i składania rachunków obowiązują kuratora przepisy z 30 stycznia (11 lutego) 1842 r. (Dr. Pr. t. XXIX. str. 23) i rozporządzenia je uzupełniające.

1749. Pieczęć nad spadkami bezdziedzicznymi, sprawuje się sposobem, wskazanym w przepisach, w artykule poprzednim (1743) podanych.

O warunkowym przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

1750. Spadkobiercy, którzy spadek przyjmują warunkowo, z dobrodziejstwem inwentarza, składają deklarację w tym przedmiocie w sądach pokoju albo w sądach ogólnych, stosownie do właściwości sądów przepisanej przez ustawę w zależności od rodzaju i wartości majątku spadkowego.

1751. Jeśli osoba, na korzyść której spadek pozostał, chce przed wstąpieniem w prawa spadkobiercy i zgodnie z postanowieniami

w tym przedmiocie kodeksu cywilnego otrzymać upoważnienie do sprzedaży majątku spadkowego, to uprasza o to upoważnienie we właściwym sądzie.

1752. Sprzedaż majątku ruchomego odbywa się wedle ogólnych przepisów niniejszej ustawy o publicznej sprzedaży ruchomości, zaś sprzedaż nieruchomości odbywa się wedle przepisów art. 1769—1774.

1753. Zaniechanie trybu, przewidzianego w art. 1751 i 1752, skutkuje uznanie spadkobiercy warunkowego za bezwarunkowego.

1754. Sumę, jaka została uzyskana ze sprzedaży majątku spadkowego rozdziela się pomiędzy wierzycieli wedle ogólnych przepisów ustawy niniejszej.

1755. Jeśli wierzyciele, żądają poręki od spadkobiercy, który przyjmuje spadek warunkowo, składa się ją, właściwemu sądowi, który rozstrzyga także wszelkie wynikające w tym przedmiocie spory. Na stawienie poręki wyznacza się termin trzydniowy, z dodaniem terminu na odległość (art. 300).

1756. Spadkobierca, który spadek przyjął warunkowo, winien złożyć sprawozdanie ze wszystkich swych czynności, jakie przedsięwziął odnośnie do majątku spadkowego.

1757. Powództwa spadkobiercy, który przyjmuje spadek warunkowo, odnoszące się do majątku spadkowego, wnosi się przeciw jego współspadkobiercom; jeśli więcej spadkobierców niema, albo jeśli wszyscy spadkobiercy wszczynają podobne powództwo będzie w tym celu ustanowiony osobny kurator, przeciw któremu wnosi się wspomniane powództwa. Ustanowienie tego kuratora odbywa się w tym trybie w jakim odbywa się ustanowienie kuratora dla spadku wakującego (art. 1743).

O zrzeczeniu się wspólności majątkowej i o zrzeczeniu się spadku.

1758. Małżonek, który zrzeka się wspólności majątkowej jakoteż spadkobierca, który zrzeka się spadku składają w tym przedmiocie deklarację sądowi, który w zależności od rodzaju

i wartości majątku stosownie do ogólnych przepisów o właściwości sądów jest właściwym. Tę deklarację wpisuje się do księgi w trybie, przewidzianym w art. 784 kodeksu cywilnego.

O działach spadkowych.

1761. W sądzie okręgowym dział prowadzi się pod bezpośrednim nadzorem sędziego-sprawozdawcy, wedle przepisów wskazanych w art. 815—892 księgi trzeciej kodeksu cywilnego¹⁾.

¹⁾ Zob. przep. przech. do u. p. c. z 1917 r. (art. 22).

1762. Do opisu, ocenienia i opinii biegłych, oraz do wymienionej w art. 826 i 827 księgi trzeciej kodeksu cywilnego sprzedaży majątku, który podlega działom, mają zastosowanie przepisy ustawy niniejszej.

1763. Skargi na niezachowanie przepisów przez ustawę nakazanych, przy opisie, ocenienia i sprzedaży, wnosi się do sądu w terminach, oznaczonych w artykułach 1202, 1204 i 1205 ustawy niniejszej i rozstrzyga się je wedle przepisów, zawartych w art. 965 i 966.

1764. Zresztą sąd i sędzia sprawozdawca w całym postępowaniu kierują się art. 896—923 ustawy niniejszej, przestrzegając ponadto postanowień księgi trzeciej kodeksu cywilnego.

1766. Jedynie w tym przypadku potrzebny jest uprzedni wniosek prokuratora, gdy sprawa działowa, z uwagi na swój charakter jego pieczy podlega.

1767. Przepisy kodeksu cywilnego o działach spadkowych nie obowiązują sądów gminnych, które w przedmiocie tym kierują się specjalnymi przepisami¹⁾.

¹⁾ Zob. przep. przech. do u. p. c. z r. 1917. (art. 22).

1768. Postanowienia zawarte w art. 1759—1767 mają zastosowanie do każdego rodzaju działów majątkowych.

O sprzedaży majątku spadkowego.

1769. Sprzedaż majątku spadkowego ruchomego i nieruchomego odbywa się wedle ogólnych przepisów ustawy niniejszej

o publicznej sprzedaży, z zachowaniem warunków podanych w następnych artykułach (1770—1774).

1770. Jeśli wszyscy spadkobiercy są pełnoletnimi, są obecnymi i pomiędzy sobą zgodnymi, a jeżeli ponadto niema zainteresowanych osób trzecich, może się odbyć sprzedaż majątku (art. 1769) bez przestrzegania przepisów niniejszej ustawy.

1771. Jeśli nieruchomości wyłącznie tylko do nieletnich należy, sprzedaż inaczej nie odbywa się, jak tylko podstawie uchwały rady familijnej, zatwierdzonej wedle właściwości przez sąd okręgowy albo sąd gminny.

1772. Jeśli nieruchomości do pełnoletnich i nieletnich razem należy, i jeśli sprzedaż publiczna nastąpić ma na żądanie pełnoletnich, uchwała rady familijnej, wspomniana w poprzednim artykule (1771), nie jest potrzebna.

1773. Przy sprzedaży nieruchomości, które na podstawie najwyższych ukazów z 19 lutego (2 marca) 1864 roku przeszły na własność wiejskich mieszkańców, obowiązują także szczególne przepisy, dotyczące pozbywania i rozdrabniania osiedli oraz inne w tym przedmiocie ustawy, pod zagrożeniem w razie przeciwnym nieważności sprzedaży, oraz pod zagrożeniem odpowiedzialności we wspomnianych przepisach przewidzianej, tych którzy sprzedaż dokonali.

1774. W tych przypadkach, gdy majątek spadkowy podlegający sprzedaży z mocy licytacji dla działów, składa się z gruntów wspomnianych w punkcie 1. art. 1490, i gdy którykolwiek ze współspadkobierców przy tym majątku się utrzyma,—nabywca bezzwłocznie po ukończeniu licytacji wpłaca najmniej dziesiątą część zalicytowanej przez niego ceny albo tej sumy jaka wypadnie po potrąceniu z tej ceny długów hipotecznych, które na sprzedanej nieruchomości za zgodą wierzycieli pozostają, zaś w przeciągu miesiąca od dnia licytacji — resztę tej ceny względnie sumy jakoteż wedle ustawy przypadające opłaty. Współspadkobiercom przy sprzedaży majątku obecnym wolno, za wzajemną

między nimi zgodą, określić inny krótszy lub dłuższy termin do wpłacenia reszty ceny kupna, względnie sumy, jaka wedle powyższego obliczenia przypada.

O postępowaniu w sprawach, dotyczących opieki nad majątkiem osób nieobecnych.

1775. Do wyznaczenia kuratora dla ochrony praw i majątku osób nieobecnych oraz do uznania ich za zaginione właściwy jest sąd okręgowy, w którego okręgu znajduje się majątek pieczy wymagający, względnie sąd, wskazany w art. 1777.

1776. Żądanie uznania usoby nieobecnej za zaginioną można postawić, bądź w prośbie o wyznaczenie kuratora, bądź też odrębnie. Sprawy dotyczące majątku osób, nieobecnych lub uznania ich za zaginione, rozstrzygane będą po wysłuchaniu wniosku prokuratora.

1776¹. O wyznaczeniu kuratora nieobecny zawiadomiony będzie w sposób, wskazany w art. 293—298.

O postępowaniu w sprawach o uznanie osób zaginionych za zmarłe.

1777. Sprawy o uznanie osoby zaginionej za zmarłą należą do właściwości sądu okręgowego, w którego okręgu zaginiony miał swe ostatnie stałe miejsce zamieszkania, a co do obywateli państwa Polskiego, którzy w kraju stałe nie mieszkali wyłaściwy będzie sąd okręgowy w Warszawie.

1777¹. Prośba o wdrożenie postępowania może być podana sądowi nie wcześniej, niż na rok przed dniem w którym uznanie osoby zaginionej za zmarłą stanie się dopuszczalne, a w wypadkach, określonych w art. 50 kodeksu cywilnego polskiego, nawet i bezwłocznie po wydarzeniu, które wywołało niebezpieczeństwo dla życia zaginionego.

1777². Sprawy te rozstrzygane będą po wysłuchaniu wniosku prokuratora.

1777³. Po sprawdzeniu wiarygodności przytoczonych fak-

tów i zasadności żądania, sąd zarządzi dokonanie ogłoszeń o wdrożenie postępowania, a zarazem przeprowadzi przez jednego ze swych członków należyte dochodzenie z urzędu celem wyświetlenia wszystkich decydujących okoliczności.

1777⁴. Sąd nie jest krępowany wnioskami, dowodowemi stron; może poza środkami i dowodami, przewidzianymi w ustawie post. cyw., zarządzić także przesłuchanie osób interesowanych bez względu na to, czy biorą one udział w sprawie.

Osoby interesowane, biorące udział w sprawie, badane będą z zachowaniem przepisów, obowiązujących przy badaniu świadków.

Osoby, wezwane do przesłuchania, które się mimo dwukrotnego wezwania nie stawiły, mogą być po uprzednim zagrożeniu sprowadzone pod przymusem.

1777⁵. Osoby interesowane mogą w każdym położeniu sprawy wyrazić życzenie wzięcia w niej udziału (art. 663 u. p. c.)

Wskutek takiego oświadczenia osoba interesowana uzyskuje prawa strony w procesie, niezależnie od tego, czy wnioskodawca żądanie swe popierać będzie.

1777⁶. Ogłoszenie o wdrożeniu postępowania zamieszczone będzie w gazecie rządowej a nadto opublikowane w miejscu zamieszkania zaginionego w sposób tam używany.

Ogłoszenie to nie wstrzymuje biegu dochodzeń.

1777⁷. Uznanie osoby zaginionej za zmarłą nie może być wyrzeczone przed upływem sześciu miesięcy od dnia, w którym ogłoszenie w gazecie rządowej zamieszczone zostało.

1777⁸. Ogłoszenie o wdrożeniu postępowania winno zawierać:

1) wezwanie do zaginionego, aby się zgłosił najpóźniej w terminie, wskazanym w ogłoszeniu, gdyż po upływie tego terminu nastąpi uznanie go za zmarłego;

2) istotne okoliczności, które mogą posłużyć do wykrycia zaginionego;

3) wezwanie do wszystkich, którzy o życiu lub śmierci zaginionego posiadają wiadomości, by o znanych sobie faktach zawiadomili sąd najpóźniej w powyższym terminie.

1777⁹. Po upływie czasokresu, oznaczonego w ogłoszeniu, sąd wydaje decyzję o uznanie osoby zaginionej za zmarłą jedynie na skutek ponownego żądania jednej z osób interesowanych. W decyzji, mocą której osobę zaginioną uznano za zmarłą, winien być ustalony czas śmierci.

Na decyzję sądu w powyższych sprawach dopuszczalne są skargi incydentalne stron interesowanych i prokuratora.

1777¹⁰. Po prawomocności decyzji, uznającej osobę zaginioną za zmarłą, sąd na żądanie osoby interesowanej określi sumę kosztów, z postępowaniem w sprawie połączonych, których wyłożenie przez żądającego sąd uzna za celowe i niezbędne, i kosztami temi obciąży spadek.

O postępowaniu w sprawach o stwierdzenie wypadku śmierci.

1778. W wypadkach wskazanych w art. 139 kod. cyw. pol. z 1825 r., osoby interesowane mogą prosić o stwierdzenie wypadku oraz daty śmierci i wydanie im świadectwa śmierci osoby zmarłej.

1778¹. Do wydania świadectwa śmierci właściwy jest sąd okręgowy, w którego okręgu zmarły miał ostatnie swe stałe miejsce zamieszkania, a w braku stałego miejsca zamieszkania — sąd, w którego okręgu zmarły bezpośrednio przed śmiercią czasowo przebywał.

1778². Do postępowania w sprawach o stwierdzenia wypadku śmierci zastosowane będą przepisy art. 1777² do 1777⁶ i art. 1777⁸ do 1777¹⁰ u. p. c.

Decyzja o wydaniu świadectwa śmierci nastąpić może nie wcześniej, niż po upływie trzech miesięcy od dnia, w którym ogłoszenie o wdrożeniu postępowania zamieszczone zostało w gazecie rządowej.

1777³. Wydane przez sąd świadectwo śmierci zastępuje akt zejścia.

O postępowaniu w sprawach o sprostowanie lub uchylenie decyzji o uznaniu osób zaginionych za zmarłe oraz wydanych przez sąd świadectw śmierci.

1779. Prośby o sprostowanie lub uchylenie decyzji o uznaniu osób zaginionych za zmarłe w wypadkach, wskazanych w art. 57 kod. cyw. pol., jak również prośby o sprostowanie, lub uchylenie wydanych przez sąd świadectw śmierci w wypadkach anologicznych — podlegają rozpoznaniu sądu, który w pierwszej instancji decydował o żądaniu uznania osoby tej za zmarłą, względnie o żądaniu wydania świadectwa śmierci.

1779¹. Jeśli uznany za zmarłego lub osoba, co do której wydano świadectwo śmierci, stanie przed sądem i wykaże swą identyczność, decyzja odnośna bez dalszego postępowania będzie uchylona.

Pozatem w sprawach tych mają zastosowanie przepisy art. 1777², 1777⁴, 1777⁵ u. p. c.

1779². Sprostowanie lub uchylenie wydanego przez sąd świadectwa śmierci powoduje skutki, przewidziane w art. 58 kod. cyw. pol.

O zaofiarowaniu zapłaty i o złożeniu na skład.

1780. Zaofiarowanie zapłaty i złożenie na skład dokonuje się przez notariusza, albo przez komornika sądowego.

1781. Protokół zaofiarowania zapłaty powinien zawierać:

1) dokładne określenie zaofiarowanego przedmiotu tak, iżby wykluczało możliwość podstawienia na jego miejsce innego jeżeli pieniądze są zaofiarowane, wymienia się prócz ilości rodzaj pieniędzy, i

2) odpowiedź wierzyciela o przyjęciu albo nieprzyjęciu przez niego zaofiarowania, jak również nadmienie, czy pod-

pisał, czy odmówił podpisu, albo oświadczył, że odpowiedzi nie może podpisać.

1782. W wypadku odmowy wierzyciela przyjęcia zaofiarowania może dłużnik przedmiot zaofiarowany albo sumę złożyć na skład przestrzegając trybu wskazanego w art. 1259 księgi trzeciej kodeksu cywilnego.

1783. Spory dotyczące ważności zaofiarowania albo złożenia na skład, są rozstrzygane przez właściwe sądy wedle ogólnych przepisów niniejszej ustawy.

1784. Sąd, w wyroku, którym uznano ważność dokonanego zaofiarowania przedmiotu albo pieniędzy, jeszcze nie złożonych na skład postanawia, iż na wypadek nie przyjęcia przez wierzyciela zaofiarowanej sumy albo przedmiotu, takowe będą złożone na skład. Równocześnie postanawia sąd ustanie biegu procentów od dnia rzeczywistego złożenia.

1785. Złożenie na skład dobrowolne, albo na podstawie wyroku sądu następuje zawsze z zastrzeżeniem praw osób trzecich, jeśli je zgłoszono, oraz z zawiadomieniem o tem wierzyciela.

1786. Zresztą w całym postępowaniu mają zastosowanie przepisy art. 1257—1264. Księgi trzeciej kodeksu cywilnego.

O sądownem odstąpieniu majątku na rzecz wierzycieli.

1787. Dłużnik, który na podstawie art. 1268 księgi trzeciej kodeksu cywilnego, ma możność odstąpienia majątku na rzecz wierzycieli, wnosi w tym celu podaniu do sądu okręgowego wedle swego miejsca zamieszkania.

1788. Do podania załącza się dokładne dane o stanie majątku mającego być odstąpionym, o długach i zobowiązaniach, na tym majątku ciężących, i wszystkie, o ile są księgi i dokumenty, do majątku się odnoszące.

1789. Wskutek zgłoszenia podania o odstąpieniu majątku na rzecz wierzycieli, postępowanie w sprawach i poszukiwaniach,

skierowanych przeciw dłużnikowi, nie ulega wstrzymaniu, chyba że z mocy postanowienia sądu, wydanego po wysłuchaniu stron, zarządzoano zawieszenie.

1790. Sąd, który zezwala na odstąpienie majątku, przez dłużnika, wobec którego zastosowany został przymus osobisty, zarządza jego sprowadzenie w celu ponowienia zrzeczenia się po myśli następnego artykułu (1791).

1791. Dłużnik, który z prawa sądowego odstąpienia majątku na rzecz wierzycieli skorzystał, obowiązany jest do ponowienia swego zrzeczenia się majątku osobiście a to, jeśli ma zamieszkanie w okręgu jurysdykcji warszawskiego sądu handlowego, przed tymże sądem, albo w wypadku przeciwnym przed miejscowym magistratem, albo sądem gminnym. O zrzeczeniu się dłużnika będzie spisany protokół, który podpisują w magistracie — prezydent albo burmistrz miasta i członkowie magistratu, zaś w sądzie gminnym — członkowie tego sądu. Na wyznaczony termin będą wezwani wierzycieli do asystencji przy ponowieniu zrzeczenia się.

1792. Imię, nazwisko, stan i miejsce zamieszkania dłużnika, umieszcza się na tablicy, która jest wywieszona w sali posiedzeń tego sądu handlowego, albo magistratu, albo sądu gminnego, gdzie ponowienie zrzeczenia się majątku miało miejsce, jakoteż w miejscowym sądzie okręgowym.

1793. Na mocy postanowienia sądu, którem zezwolono dłużnikowi na sądowe odstąpienie majątku, mogą wierzyciele przystąpić do sprzedaży majątku dłużnika ruchomego i nieruchomego. Sprzedaż tę przeprowadza się w trybie dla spadkobierców, przyjmujących spadek z prawem inwentarza — przepisany.

1794. Z dobrodziejstwa odstąpienia majątku korzystać nie mogą: obcokrajowcy, oszukańczy bankruci, karani za kradzież albo oszustwo, osoby obowiązane do składania rachunków, opiekunowie, zarządcy i ci którym oddano majątek w depozyt.

1795. Postanowienia artykułów poprzednich (1787 — 1794) nie uchylają trybu postępowania, w tym przedmiocie dla spraw handlowych przepisanego.

1796. Sprawy sądowe o odstąpienie majątku na rzecz wierzycieli, rozstrzyga się po wysłuchaniu wniosków prokuratora.

O określeniu odszkodowania za majątek prywatny, wywłaszczony na podstawie rozporządzenia rządu na potrzeby państwowe lub społeczne.

1797. Dla określenia odszkodowania za majątek prywatny, który został na podstawie rozporządzenia rządu na potrzeby państwowe albo społeczne wywłaszczony, w przypadkach w ustawie przewidzianych, i jeśli na podstawie najwyższego rozkazu przy wywłaszczaniu oznaczonego majątku nie mają być stosowane odpowiednie przepisy, w cesarstwie w tym przedmiocie obowiązujące, urząd właściwy zwraca się do sądu okręgowego wedle miejsca położenia majątku w trybie art. 1285 i 1286 niniejszej ustawy.

1798. Skargi incydentalne i apelacyjne na wyroki sądu okręgowego w tych sprawach, oraz podania o uchylenie wyroków izby sądowej¹⁾ zakładane są wedle przepisów ogólnych niniejszej ustawy.

¹⁾ Sądu apelacyjnego.

13) nadto w ciągu lat pięciu od czasu wejścia w życie kodeksu postępowania cywilnego rozpoznaniu sądów grodzkich nie ulegają sprawy w których biorą udział Skarb Państwa, lub przedsiębiorstwa państwowe z wyjątkiem spraw o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania, tudzież spraw o szkody polne i leśne.

§ 2. Z przepisów przechodnich z roku 1917 do ustawy postępowania cywilnego pozostają w mocy:

1) art. 6 o właściwości sądów cywilnych do rozpoznawania spraw, które dawniej ulegały jurysdykcji komisarzy włościąńskich;

2) art. 22 o sprawach działowych w którym jednak skreśla się powołany tam art. 2 ust. 1 pkt. d.

Przepisy przechodnie z roku 1917.

Art. 6. Sprawy sporne, które na zasadzie przepisów dotychczasowych ulegały jurysdykcji komisarzy do spraw włościąńskich rozpoznawać będą sądy cywilne, stosownie do ich właściwości.

Art. 22. W sprawach działowych dotyczących drobnej własności ziemskiej poza obrębem miast, stosowanie przepisu art. 827 kod. cyw. zależy od uznania sądu.

§ 3. Z ustawy z dnia 16 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 637) o zmianach w urządzeniu sądownictwa, przepisach postępowania cywilnego i w przepisach o kosztach pozostają w mocy punkty 13—15 art. 1 oraz art. 5.

Ustawa z 16/VII 1925.

Art. 1. Niezależnie od poszczególnych czynności, przewidzianych w przepisach dotychczasowych, sąd okręgowy rozpoznaje w I instancji jednoosobowo sprawy następujące:

13) o wydanie odpisu tytułu wykonawczego (art. 932 u. p. c.)

14) o mianowanie obrońców i określenie im wynagrodzenia w przypadkach, przewidzianych w art. 967¹ u. p. c.

15) o podział funduszków (art. 1214¹, 1214², 1214³, 1215, 1217, 1220, 1593, u. p. c., z wyjątkiem sporów, przewidzianych w art. 1218 i 1596 u. p. c. oraz czynności, przewidzianych w art. 1219 u. p. c.

Art. 5. Sprawy, będące w toku, a podlegające z mocy ustawy niniejszej rozpoznaniu jednoosobowemu przez sąd okręgowy, będą dokończone przez jednego sędziego.

§ 4. Pozostaje w mocy dekret z dnia 8. lutego 1919 r. w przedmiocie przepisów tymczasowych

o obrońcach sądowych i obrońcach przy sądach pokoju (Dz. P. P. P. Nr. 16, poz. 206). Obrońcy sądowi, którzy uzyskali upoważnienie do bronienia spraw cudzych przed ogłoszeniem rozporządzenia niniejszego, zachowują nadal swe uprawnienia w zakresie dotychczasowym również w sprawach, w których obowiązuje zastępstwo adwokackie.

Dekret z dnia 8. lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 15, poz. 205).

Art. 1. Minister Sprawiedliwości na wniosek sądu apelacyjnego i po zasięgnięciu opinii rady naczelnej adwokackiej, w okręgach sądowych, gdzie liczba adwokatów jest niedostateczna ustala potrzebę upoważnienia osób prywatnych do bronienia spraw cudzych w sądach pokoju i w wydziałach odwoławczych sądów okręgowych i określa ich liczbę.

Art. 2. Osoby, upoważnione do prowadzenia spraw w sądach pokoju i w wydziale odwoławczym sądów okręgowych, używać będą tytułu „Obrońca przy sądach pokoju”.

Art. 3. Obrońcą przy sądach pokoju może być tylko obywatel Państwa Polskiego, nieposzlakowany, władający biegle językiem polskim w słowie i piśmie, który ukończył lat 25, otrzymał wykształcenie 4-klasowej szkoły średniej i zdał przy właściwym sądzie okręgowym egzamin ze znajomości prawa.

Upoważnienia do prowadzenia spraw cudzych uchwalane będą przez połączone wydziały sądu okręgowego. Odnosne świadectwa wystawiają prezesi właściwych sądów.

Sąd przed udzieleniem upoważnienia zasięga opinii właściwej rady adwokackiej co do osoby kandydata.

Art. 3. Obrońcy prywatni, którzy w chwili okupacji danego obszaru kraju posiadali świadectwo, dające prawo bronienia spraw cudzych, lub prawo to otrzymali od sądów polskich, będą mogli wykonywać je nadal pod warunkiem, że świadectwa ich zostaną potwierdzone przez sąd, przed którym obrońca sprawy prowadzić

zamierza. obrońca prywatny winien w tym celu w ciągu dni 60 od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, a w razie nieobecności albo przejścia do sądownictwa lub administracji — w ciągu dni 60 od dnia powrotu do kraju, względnie po wystąpienia z sądownictwa lub administracji, wnieść do sądu właściwego podanie o potwierdzenie.

Sąd orzeka według swego uznania po zasięgnięciu opinii właściwej rady adwokackiej.

Do póki orzeczenie sądu nie nastąpi, obrońcy prywatni wykonują prawa swoje nadal.

Obrońcy prywatni przy sądach okręgowych i apelacyjnych nosić będą tytuł „obrońców sądowych”.

Art. 5. Obrońcy sądowi, względnie obrońcy przy sądach pokoju uprawnieni będą do obrony tylko przy tych sądach, od których świadectwo do bronienia spraw cudzych otrzymali.

Wydanie świadectwa następuje za roczną opłatą 100 złotych, gdy chodzi o obronę przed sądami pokoju wraz z wydziałem odwoławczym sądu okręgowego, a 200 złotych polskich, gdy chodzi o sąd okręgowy lub apelacyjny.

Opłaty powyższe uiszczane będą na korzyść skarbu corocznie w ciągu miesiąca stycznia do kasy sądu, wydającego świadectwo.

Otrzymujący świadectwo w międzyczasie od 1-go lipca do 31-go grudnia wnosi połowę przepisanej opłaty.

Art. 6. Za uchybienie obowiązkowi zawodowemu lub naganne zachowanie się odpowiadają obrońcy sądowi i obrońcy przy sądach pokoju dyscyplinarnie przed sądami okręgowymi swej siedziby w pierwszej instancji, a przed sądem apelacyjnym w drugiej i ostatniej instancji.

Art. 7. Przepisy art. 8 do 11, 13 ust. I, 38 — 41, 44 — 51, 56, 58 i 59 statutu palestry Państwa Polskiego mają do obrońców sądowych i obrońców przy sądach pokoju odpowiednie zastosowanie.

Art. 8. Wszystkie dotychczasowe przepisy w przedmiocie obrońców prywatnych utracają moc obowiązującą.

Art. 9. Przepisy niniejsze obowiązują na ziemiach polskich dawnego zaboru rosyjskiego.

Dano w Warszawie, dnia 8. lutego 1919 r.

Uwaga. Kwoty pieniężne w art. 5 zostały przeliczone w myśl § 2 rozp. Ministra Skarbu z dnia 1/VIII 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 82 poz. 785).

§ 5. Pozostają również w mocy przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16. marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 319) o rozgraniczeniu nieruchomości ziemskich przy przebudowie ustroju rolnego, dotyczące postępowania sądowego w tych sprawach.

Rozp. Prez. Rzeczposp. z 16. marca 1928.

Art. 9. Akta postępowania spornego okręgowy urząd ziemski przekazuje właściwemu sądowi, powiadamiając o tem strony.

Art. 10. 1) Sąd postępuje wedle przepisów ustawy postępowania cywilnego¹⁾ sądowego z tem, że

a) postępowanie wdraża sąd na podstawie złożenia przez urząd ziemski akt postępowania rozgraniczeniowego i ma prawo zbierać z urzędu niezbędne dane w sposób, który uzna za właściwy;

b) gdy sąd uzna, iż sprawa podlega właściwości innego sądu, przekazuje mu sprawę z urzędu;

c) niestawienie się stron bez należytego uzasadnienia (art. 3) nie ma wpływu na tok postępowania;

d) postanowienia art. 38, 39, 138—138³, 145—155, 340—342, 718—735 i 736—742 ustawy postępowania cywilnego sądowego nie będą stosowane;

e) umorzenie postępowania może nastąpić nie inaczej jak po wysłuchaniu okręgowego urzędu ziemskiego;

2) Po uprawomocnieniu się orzeczenia sąd prześle odpis orzeczenia wraz z aktami sprawy okręgowemu urzędowi ziemskiemu, który zarządzi ustalenie granicy na gruncie i sporządzenie planów, poczem postąpi tak, jak w postępowaniu bezspornem (art. 8).

¹⁾ kodeksu postępowania cywilnego.

§ 6. Pozostają w mocy przepisy dotyczące trybu postępowania zawarte w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. w sprawie uzupełnienia niektórych przepisów obowiązujących ustaw w dziedzinie ubezpieczenia od wypadków na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 254).

Rozp. Prez. Rzeczp. z 7 III 1925.

Art. 2. Sprawy o odszkodowanie za wypadki przy pracy, które wydarzyły się w przedsiębiorstwach, położonych na obszarze województw: warszawskiego wraz z m. st. Warszawą, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogrodzkiego i wileńskiego przed zastosowaniem do tych przedsiębiorstw ustaw o obowiązkowym ubezpieczeniu od wypadków, wymienionych w art. 1 ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148), będą załatwiane według rosyjskich przepisów o odszkodowaniu za nieszczęśliwe wypadki przy pracy, obowiązujących w chwili zajścia wypadku, przy zachowaniu postępowania, przewidzianego w tych przepisach, z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w art. 5 niniejszego rozporządzenia.

Postanowienie ustępu 1 niniejszego artykułu w niczem nie narusza przewidzianego w art. 4 ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r. obowiązku przejęcia wypłaty zaległych i bieżących rent przez Zakład ubezpieczenia od wypadków na podstawie dokumentów, stwierdzających tytuł prawny do odszkodowania, ani też przewidzianego w art. 5 i 6 teje ustawy obowiązku przekazania

temuż Zakładowi przez pracodawców względnie towarzystwa ubezpieczeniowe wartości kapitałowych rent.

Art. 3. Na prośbę uszkodzowanego lub członka rodziny zmarłego z powodu wypadku sądy ponownie rozpatrzą sprawy, wymienione w art. 2 niniejszego rozporządzenia, w których przed wejściem jego w życie zapadły decyzje o niewłaściwości sądów.

Art. 4. Przepisy art. 4 i 5 ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 148) mają zastosowanie również do rent, należnych na podstawie dobrowolnych i prawomocnych umów oraz wyroków sądowych, opartych na ogólnych przepisach prawa cywilnego, za wypadki przy pracy w zakładach pracy, zaszłe przed zastosowaniem do tych zakładów ustaw, wymienionych w art. 1 powołanej ustawy z dnia 30 stycznia 1924 r.

Do przerachowania tych rent mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 115, poz. 1029).

Osoby, uprawnione do świadczeń, objęte postanowieniami ustępu 1 niniejszego artykułu, mają również prawo do dodatków wyrównawczych, przewidzianych w ustawie z dnia 26 listopada 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 892).

Art. 5. Postanowienia ustawy z dnia 26 listopada 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 892) o wypłacie dodatków wyrównawczych i rent, o pokryciu wynikłych stąd wydatków, jakoteż o sposobie ustalania prawa do tych świadczeń dla osób wymienionych w art. 1 lit. b) i c) tej ustawy, mają również zastosowanie do osób, które są uprawnione do odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy, zaszłych w warunkach, przewidzianych w art. 2 niniejszego rozporządzenia, lecz które nie mogą uzyskać tytułów, uprawniających do świadczeń (aktów ugody, wyroków sądowych, rezolucyj rentowych i t. p.) w sposób, w tymże artykule wskazany, z powodu likwidacji przedsiębiorstwa, do którego miały roszczenie, lub też z powodu ewakuacji instytucji ubezpieczeniowych, powołanych z mocy rosyjskiej ustawy z dnia 10/23 marca 1912 r.

§ 7. Na obszarze, na którym obowiązuje część I Tomu X Zводу praw, pozostają w mocy:

1) art. 19—21, 23—27 i 484 ustawy postępowania cywilnego o zdolności procesowej, upadłości, testamentach i t. d.;

19. Rodzice albo opiekunowie bronią przed sądem i dochodzą w zastępstwie tych, którzy znajdują się pod opieką bądźto z powodu niepełnoletności, bądźto z powodu ułomności fizycznych lub umysłowych dochodzenia.

20. Prawa dochodzenia i obrony przed sądem, nie są pozbawione osoby, które pozostają z powodu marnotrawstwa pod opieką, mają jednakowoż obowiązek oznajmienia właściwej władzy opiekuńczej o każdej wszczętej sprawie. Ponadto nie mogą one bez zgody opiekuna wyznaczać pełnomocnika, zawierać układów pojednawczych, czynić w sądzie jakichkolwiek ustępstw, podnosić zarzutu fałszu w dokumencie i bronić się przeciwko takiemu zarzutowi.

21. Prawo dochodzenia i obrony niewypłacalnego dłużnika przed sądem, po ogłoszeniu jego upadłości, przechodzi na zarząd upadłości, z wyjątkiem jedynie tych spraw, co do których zarząd ten wyda dłużnikowi poświadczenie, że zrzeka się ich prowadzenia. W tym wypadku koszty sądowe nie ciążyą na masie upadłości.

23. Każdemu z wierzycieli niewypłacalnego dłużnika, dozwolona jest przed urzędzeniem zarządu jego upadłości, interwencja na własny koszt w sprawie która się już toczy, a która odnosi się do majątku upadłego, i zakładanie skarg od wyroków sądowych. Dalsze prowadzenie, na własny koszt rozpoczętych kroków, albo pozostawienie ich ze wszystkimi dotychczasowymi kosztami postępowania odpowiedzialności wierzyciela, który je rozpoczął, zależy od zarządu upadłości.

24. Powództwa, zasadzające się na testamencie, należy wytaczać przeciw osobie (wykonawcy testamentu albo spadko-

biercy), na którą włożono obowiązek wykonania rozporządzeń testamentowych, wedle ogólnych przepisów o właściwości sądu.

25. Wykonawcom testamentu przysługuje prawo wytaczania powództw o wszystkie te przedmioty, co do których mają oni to prawo na podstawie testamentu, albo co do których wytoczenie powództwa jest konieczne dla wykonania rozporządzeń testatora.

26. Osoby, które wprost na podstawie umowy spółki uprawnione są do zarządu interesami domu handlowego, który posiada pewną firmę, mogą w sprawach tego domu występować przed sądem bez specjalnego pełnomocnictwa. Takie same prawo ma jeden ze spółników w spółkach firmowych, o ile na podstawie umowy założenia spółki jest on uprawniony decydować w sprawach spółki.

27. Wszelkie inne związki, stowarzyszenia i spółki mogą dochodzić i bronić swych praw przed sądem tylko przez pełnomocnika specjalnego.

484. Przyznanie osoby, uznanej za upadłą, nie ma mocy w sprawach, dotyczących jej majątku z chwilą uznania jej za upadłą.

2) art. 942—957 i 964—973 Tomu X część 2 (wyd. z r. 1893) Zводу praw co do spraw o rozgraniczenie i ustalenie granic, uznanych ostatecznie za ulegające rozpoznaniu w trybie postępowania sądowego.

Art. XVIII.

Minister Sprawiedliwości oznaczy rozporządzeniem termin, odkąd przepisy kodeksu postępowania cywilnego o obowiązkowym zastępstwie adwokackiem wejdą w moc w postępowaniu przed sądami okręgowymi w okręgu sądu apelacyjnego w Wilnie i przed sądami okręgowymi w Łucku i Równem.

Art. XIX.

§ 1. Powoływanie się na przyznanie pozasądowe ustne jest bezskuteczne, gdy chodzi o ustalenie faktów, co do których dowód z zeznań świadków nie jest dopuszczalny.

§ 2. Domniemania faktyczne sąd dopuszcza tylko wtedy, gdy prawo zezwala na dowód ze świadków, chyba że akt był zaskarżony z przyczyny oszukania lub podstępu.

§ 3. Dowód z zeznań świadków na fakty, na które według prawa cywilnego dowód taki nie jest dopuszczalny, może być dopuszczony tylko wówczas, jeżeli istnieje początek dowodu na piśmie.

W przypadkach, w których prawo cywilne przewiduje dowód z zeznań świadków, chociażby pod warunkiem istnienia początku dowodu na piśmie lub przewiduje dowód z wieści powszechnej, może być dopuszczony także dowód z przesłuchania stron.

§ 4. Przez początek dowodu na piśmie rozumie się każdy akt pisemny, pochodzący od osoby, przeciwko której jest stawiany, lub od osoby, którą ona przedstawia, a czyniący prawdopodobnym fakt przytoczony.

Art. XX.

Moc obowiązującą paragrafu drugiego art. 432 kodeksu postępowania cywilnego odracza się do czasu wprowadzenia przymusowej regulacji hipotecznej drobnej własności ziemskiej. Ścisły termin oznaczy Minister Sprawiedliwości.

Art. XXI.

Przy żądaniu zabezpieczenia na podstawie

nakazu, wydanego w postępowaniu nakazowym, wybór sposobów zabezpieczenia należy do powoda.

Art. XXII.

Ugoda zawarta przed sądem państwowym ulega wykonaniu narówni z wyrokiem.

Odpowiednia klauzula egzekucyjna umieszczona będzie na wypisie z protokołu sądowego, do którego ugoda była wciągnięta.

Art. XXIII.

Przepisy o właściwości sądu i o postępowaniu w sprawach małżeńskich, poddanych orzecnictwu sądów powszechnych, stosują się także w sprawach o unieważnienie, rozłączenie, lub rozwiązanie małżeństwa, zawartego w formie cywilnej.

Art. XXIV.

Prokurator w sprawach, w których powołany jest do składania wniosków, przedstawia je ustnie po wywodach stron. Treść wniosków prokuratora wciąga się do protokołu posiedzenia sądowego.

Stronom służy prawo prostować jedynie omyłki, którychby się prokurator dopuścił w przytaczaniu okoliczności sprawy.

Rozdział III.

Przepisy szczególne dla okręgów sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie, oraz sądu okręgowego w Cieszynie.

Art. XXV.

Z ustaw ogólnych normujących właściwość sądu i postępowanie w spornych sprawach cywilnych pozostają w mocy następujące przepisy:

1) z ustawy zaprowadzającej normę jurysdykcyjną z dnia 1. sierpnia 1895 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 110) art. VIII pkt. 3 — 7, art. XII ust. 1. art. XVI, XVII, XVIII i XXII;

Ustawa zaprowadzająca normę jurysdykcyjną z 1 sierpnia 1895.

Art. VIII. Tak samo nietknięte pozostają:

3) przepisy o sądownictwie tutejszych sądów co do spadków po cudzoziemcach, a w szczególności przepisy §§ 22 do 25 i 140 do 144 cesarskiego patentu z 9 sierpnia 1854 Dz. u. p. Nr. 208, oraz postanowienia, zawarte w § 183, cesarskiego patentu z 9 sierpnia 1854 Dz. u. p. Nr. 208 i w innych przepisach o właściwości sądów w sprawach opieki i kurateli nad obco-krajowcami, jakoteż postanowienia traktatów państwowych w sprawach spadkowych i opiekuńczych;

Uwaga. Patent cesarski z 9 sierpnia 1854.

W szczególności co do spadków cudzoziemców.

§ 22. Co do dóbr nieruchomości zmarłego cudzoziemca leżących w granicach państwa austriackiego, należy przewód w całej rozciągłości do sądu austriackiego powołanego do tego według ustawy o właściwości w sprawach cywilnych, jeśli na mocy traktatów państwowych co innego nie postanowiono. Sąd ten ma zatem wedle ustaw tutejszych oceniać prawa wszystkich interesowanych i starać się o to, ażeby wszelkie należytości za przewód zostały, zapłacone.

§ 23. Co do majątku ruchomego cudzoziemców zmarłych w państwie austriackiem lub za granicą, należących do takiego państwa, które według równych zasad postępuje, sądy austriackie winny się odstąpić właściwej władzy zagranicznej spadkodawcy tak przewód spadku, jak i rozstrzygnięcie wszelkich spornych pretensji do spadku i ograniczać się w regule na przestrzeganiu stosownie do przepisów §§ 137—139, aby spadek i pretensje tych dziedziców i legatarjuszy, którzy są obywatelami austria-

ckimi lub cudzoziemcami przebywającymi w państwie austriackim były zabezpieczone i aby zaspokojeni zostali wierzyciele krajowi.

Jeżeli zmarły cudzoziemiec należy do takiego państwa, które nie uznaje w równej mierze właściwości sądów austriackich odnośnie do spadku obywateli austriackich tam się znajdującego o czym w razie wątpliwości mają władze zażądać pouczenia ministra sprawiedliwości lub jeżeli sposób jego postępowania nie może być sprawdzonym, należy w pierwszym wypadku przestrzegać zasady wzajemności, w drugim jednak wypadku postąpić ze spadkiem cudzoziemca znajdującym się w krajach tutejszych, tak samo, jak ze spadkiem każdego krajowca.

§ 24. Jeśli w wypadku, gdyby spadek po cudzoziemcu, mającym swoją stałą siedzibę w państwie austriackim według wyżej wymienionych przepisów (§ 323) przez władzę zagraniczną miał być przeprowadzony przewód, osoby interesowane znajdujące się w krajach tutejszych proszą o przeprowadzenie przewodu spadku przez sąd austriacki, ma tenże przedsięwziąć przewód spadku według ustaw austriackich, o ile po uprzednim wezwaniu edyktałem poddają się temu postępowaniu także interesowane osoby zagraniczne, które zgłosiły swoje prawa do spadku.

Jak się w takim wypadku zachować a w szczególności w jaki sposób odnośnie do spadków poddanych tureckich, zmarłych w państwie austriackim postępować należy, postanowionem jest w §§ 140 do 144.

§ 25. Co do spadku ruchomego cudzoziemców, względem których nie można sprawdzić, do jakiego państwa należą lub którzy utracili już obywatelstwo w tem państwie, do którego należeli, ma być przeprowadzony przewód przez sądy austriackie i według ustaw austriackich.

Postępowanie ze spadkami cudzoziemców, którzy w krajach tutejszych mają swoje zwykłe zamieszkanie.

§ 140. Jeżeli w wypadku śmierci cudzoziemców mających

swe zwykle miejsce zamieszkania w tutejszem państwie (§ 24), dziedzice przebywający w tutejszych krajach proszą o przeprowadzenie przewodu spadkowego przez tutejszą władzę sądową, należy w edykcie wygotować się mającym wezwać także ewentualnych dziedziców i zapisobiorców zagranicznych do zgłoszenia swych roszczeń, w przeciwnym razie rozprawa przeprowadzoną by była przez sąd tutejszy z temi osobami biorącemi udział, które o to prosiły. Jeżeli wskutek tego edyktu, który powinien być umieszczonym także w dziennikach zagranicznych, nikt się nie zgłosi, lub jeżeli zgłaszający się zgodzą się na przeprowadzenie rozprawy przez tutejszą władzę sądową, należy ją przeprowadzić według ustaw tutejszych. Jeżeli zaś strony interesowane lub właściwa władza zagraniczna same nalegają na rozprawę przed sędzią zagranicznym, należy temu żądaniu uczynić zadość.

Szczegółowe przepisy, co do spadków poddanych tureckich.

§ 141. Jeżeli dziedzice po tureckich poddanych zmarłych w tutejszych krajach są wiadomi i tutaj osiedli i proszą o przeprowadzenie rozprawy, wówczas spadek składający się z pozostałego tu w kraju majątku ruchomego będzie pertraktowany i dziedzicom przyznany według tutejszych ustaw przez sąd tutejszy właściwy według zamieszkania spadkodawcy.

§ 142. Jeżeli dziedzice są nieznanymi lub gdy znani dziedzice tego żądają, należy wszystkich tych, którzy roszczą sobie prawa do spadku, wezwać edyktem, aby swoje roszczenia zgłosili w przeciągu sześciu miesięcy i należycie wykazali, w przeciwnym bowiem razie cały spadek lub tegoż odpowiednia część (§ 143) wydanym zostałby najbliższej misji otomańskiej.

W każdym jednak razie władza sądowa właściwa wedle poprzedzającego paragrafu winna mieć staranie o bezpieczne przechowanie efektów i papierów zmarłego.

§ 143. Jeżeli żadne roszczenia nie zostaną zgłoszone lub

jeżeli zgłoszone nie wyczerpią masy lub jeżeli niektórzy z pomiędzy poddanych tureckich interesowanych żądają, ażeby część ich dziedzictwa wydaną została rządowi otomańskiemu, wówczas wydać należy najbliższej misji otomańskiej albo cały spadek, albo też jego część pozostałą po przeprowadzeniu rozprawy z dziedzicami zgłaszającymi się i po zaspokojeniu innych roszczeń zgłoszonych i należycie udowodnionych. Tak samo postąpić należy i z tą częścią spadku, do której poddani tureccy zgłosili swoje roszczenia, jeżeli inni poddani tureccy tymże zaprzeczą i gdy jedna lub druga strona zażąda wydania tej części misji otomańskiej.

§ 144. Jak dalece mają być opłacane należitości od spadku poddanych tureckich, o tem stanowią szczegółowe przepisy.

§ 183. Jeśli cudzoziemiec pozostawi małoletnie w tutejszem państwie znajdujące się dziecko, sąd winien dla niego ustanowić kuratora na tak długo, aż właściwa władza zagraniczna nie wyda innego zarządzenia.

Art. VIII. Tak samo nietknięte pozostają :

4) przepisy ustawy z 18 lutego 1878 Dz. u. p. 30 o właściwości sądów w przypadkach wywłaszczeń w celach budowy i prowadzenia ruchu kolei żelaznych;

Uwaga. § 41 powyższej ustawy,

„Dla ustalenia odszkodowania właściwym jest ten sąd powiatowy w którego okręgu ma się odbyć wywłaszczenie“.

Art. VIII. Tak samo nietknięte pozostają :

5) przepisy o prowadzeniu rejestrów handlowych i rejestrów stowarzyszeń.

6) przepisy o zakładaniu protestów wekslowych i o udziale sądów w sprawach notariatu.

7) przepisy ustawy z dnia 16 lutego 1883 Dz. u. p. Nr. 20 o właściwości sądów dla postępowania w celu uznania za zmarłego albo przeprowadzenia dowodu śmierci.

Uwaga. Ustawa z 16/II 1883.

§ 1. Do uznania za zmarłą osoby nieobecnej (zaginionej) właściwy jest trybunał pierwszej instancji, w którego okręgu osoba ta miała ostatnie miejsce zamieszkania, a w braku miejsca zamieszkania ostatnie miejsce pobytu.

§ 4. Jeżeli zachodzi obawa, że ustalenie faktów, które mają znaczenie dla uznania śmierci, byłoby niemożliwe albo znacznie utrudnione w razie dłuższej zwłoki, wtedy można żądać ustalenia jeszcze przed prośbą o uznanie śmierci w tym sądzie powiatowym, w którego okręgu mają być przedsięwzięte dochodzenia potrzebne do tego ustalenia.

Art. XII ust. 1.

Urzednicy wykonawczy są urzędnikami sędziowskimi w rozumieniu ustawy z dnia 12. lipca 1872 Dz. u. p. Nr. 112.

Uwaga. Ustawa z 12. lipca 1872.

§ 4. Urzędnikami sędziowskimi w rozumieniu niniejszej ustawy są urzednicy państwowi, ustanowieni przy trybunałach i sądach powiatowych do sprawowania urzędu sędziowskiego lub do innych sądowych czynności urzędowych, jakoteż komisarze sądowi (notariusze) wydelegowani do przedsiębrania sądowych czynności urzędowych.

Pod względem zastosowania niniejszej ustawy stawia się na równi z nimi ustanowionych do wykonywania urzędu sędziowskiego zawodowych sędziów obywatelskich przy sądach handlowych, morskich i górniczych, tudzież ustanowionych w sądach do spełnienia sądowych czynności urzędowych oficjantów kancelaryjnych i sługi, oraz zatrudnionych w rządowych urzędach podatkowych urzędników państwowych i sługi ze względu na ich czynności urzędowe około sądowych pieniędzy depozytowych i sierocych.

Urzednicy prokuratury nie będą uważani za urzędników sędziowskich.

Art. XVI. Ojcostwo dziecka nieślubnego, w celu jego uprawnienia przez następne małżeństwo (§ 161 u. c.) należy po

śmierci rzekomego ojca ustalić wedle postanowień cesarskiego patentu z 9 sierpnia 1854 Dz. u. p. Nr. 208.

To samo. obowiązuje co do ustalenia następnego usunięcia, lub bezwinnnej niewiadomości przeszkody małżeńskiej celem uprawnienia dziecka urodzonego w małżeństwie (§ 160 u. c.)

Uwaga. §§ 263—265 patentu cesarskiego z 9 sierpnia 1854.

Uprawnienie z łaski panującego.

§ 263. Rodzice dziecka nieślubnego mogą prosić o jego uprawnienie z łaski panującego tylko za przyzwoleniem dziecka, albo jeżeli ono jest małoletniem, za przyzwoleniem sądu opiekuńczego, który przed udzieleniem zezwolenia ma przestuchać opiekuna.

§ 264. Prośbę należy wnieść zależnie od wypadków, tak jak w wypadku przysposobienia dziecka, albo w sposób przepisany w § 258 lub 259 do właściwego trybunału pierwszej instancji, a ten przedłoży ją Ministrowi Sprawiedliwości za pośrednictwem sądu wyższego, który ma dołączyć swoje zdanie, Minister zaś przedłoży przedłożoną prośbę panującemu, jeżeli uwzględnienie prośby zdaje się nie napotykać na żadne przeszkody.

§ 265. O postanowieniu panującego sąd uwiadomi strony a ma ono moc prawną od dnia, w którym nastąpiło, równocześnie ma sąd zarządzić uwidocznienie jego w księdze urodzin.

Art. XVII. Właściwość sądów dla dozwoleń wpisów hipotecznych na dobrach nieruchomości, jakoteż do przedsięwzięcia wszelkich czynności urzędowych, dotyczących się ksiąg publicznych, unormowana jest powszechną ustawą o księgach gruntowych, o ile co do poszczególnych aktów albo pewnych oznaczonych rodzajów postępowania nie istnieją odmienne przepisy.

Pozostają w mocy odrębne przepisy o prowadzeniu ksiąg górniczych i kolejowych, a w szczególności zawarte w nich postanowienia o właściwości sądów.

Art. XVIII. Żaden sąd zwyczajny nie może z powodu niewłaściwości odmówić przyjęcia składu sądowego, uczynionego w myśl postanowień prawa cywilnego.

Art. XXII. Wszystkie sprawy niesporne z wyjątkiem spraw opieki i kurateli wiszące już w dniu wejścia w życie normy jurysdykcyjnej, będą załatwiane w sądach, które według dotychczasowych przepisów ustawowych były właściwe do ich załatwienia. Tak samo należy stosować tok instancji w tych sprawach według dotychczasowych przepisów ustawowych.

Sprawy opieki i kurateli, wiszące w dniu wejścia w życie normy jurysdykcyjnej, należy przenieść z urzędu do sądów, właściwych dla nich odtąd wedle tej normy.

Postanowienie pierwszego ustępu nie wyklucza delegacji w myśl § 31 normy jurysdykcyjnej co do zawisłych już spraw spadkowych.

Uwaga. § 31 normy jurysdykcyjnej brzmi:

§ 31. Sąd apelacyjny, w którego okręgu znajduje się sąd właściwy, może ze względów celowości, na wniosek strony wyznaczyć do przeprowadzenia rozprawy i rozstrzygnięcia — w miejsce tegoż sądu — inny sąd tego samego rodzaju, położony w okręgu tego sądu apelacyjnego. Oprócz tego można w tych samych warunkach na wniosek strony lub właściwego dotąd sądu, przekazać rozprawę spadkową, albo sprawowanie czynności władzy opiekuńczej lub kuratelarnej sądowi takiego samego rodzaju, albo przenieść ze sądu powiatowego do trybunału pierwszej, lub z trybunału pierwszej instancji do sądu powiatowego.

2) z normy jurysdykcyjnej z dnia 1. sierpnia 1895 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 111) przepisy § 7 ust. 3, § 41, 44, 47, ust. 2, 3 i 4 (bez uchybienia przepisom ustawy z dnia 25. listopada 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 897 o Trybunale kompetencyjnym) § 48, 105 — 108, 109 (bez uchybienia przepisom rozp. ces. z 28. czerwca 1916 r. Dz. u. p.

austr. Nr. 207, o ubezwłasnowolnieniu), § 109a, 110—122 co do spraw innych niż sporne. Do spraw tych jednak mają odpowiednie zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego o głosowaniu i naradzie sędziów, o wyłączeniu sędziego, o oznaczeniu sądu właściwego przez Sąd Najwyższy, o czasie trwania właściwości sądu, o sporach o właściwość sądu, tudzież o przeniesienie czynności sądowych na sędziego wyznaczonego lub na sąd wezwany;

Norma jurysdykcyjna.

§ 7 ust. 3. Załatwienie podań w sprawach amortyzacyjnych i w sprawach ksiąg gruntowych, wniosków o wydanie nakazów zapłaty w postępowaniu nakazowym, i wekslowych nakazów zapłaty i zabezpieczenia, następnie wniosków o dozwole nie egzekucji, tudzież przedsiębranie czynności sędziowskich, odnoszących się do wykonania egzekucji, winien naczelnik trybunału, zlecić ustanowionemu w tym celu członkowi sądu, jako sędziemu samoistnemu.

Badanie właściwości.

§ 41. Skoro jaka sprawa spornego lub dobrowolnego sądownictwa zawisła w sądzie, ma on z urzędu zbadać swoją właściwość.

Badanie to następuje w cywilnych sprawach spornych na podstawie zapodań powoda, o ile one nie są już znane sądowi jako nieprawdziwe.

Jednak w niespornych sprawach cywilnych, następnie w postępowaniu egzekucyjnym, przy wydawaniu tymczasowych zarządzeń i przy otwarciu upadłości winien sąd z urzędu zbadać stosunki miarodajne dla właściwości, nie będąc związanym podaniami stron. Może on w tym celu żądać od interesowanych wszelkich potrzebnych wyjaśnień.

§ 44. Jeżeli dla pewnej sprawy należącej do sądownictwa niespornego, następnie w postępowaniu egzekucyjnym, w postę-

powaniu przy wydawaniu tymczasowych zarządzeń, jakoteż w postępowaniu upadłościowym właściwym jest inny sąd aniżeli ten do którego się zwrócono, ma ten ostatni orzec uchwałą w każdym stadium postępowania z urzędu lub na wniosek swoją niewłaściwość i o ile mu oznaczenie właściwego sądu według stosunków danego wypadku jest możliwym, przekazać sprawę właściwemu sądowi.

O tej uchwale przekazującej, mającej zapaść bez poprzedniej ustnej rozprawy, należy strony zawiadomić.

Sąd, który orzekł swoją niewłaściwość, ale nie wydał uchwały przekazującej, może aż do prawomocności tego orzeczenia czynić wszelkie zarządzenia potrzebne dla strzeżenia interesów publicznych albo dla zabezpieczenia stron lub celu postępowania.

Spory o właściwość między tutejszymi sądami.

§ 47 ust. 2, 3 i 4.

Rozstrzygnięcie zapadnie na wniosek jednej strony albo na doniesienie jednego z interesowanych sądów we formie uchwały. Rozstrzygnięcie należy wydać bez poprzedniej ustnej rozprawy; lecz sąd orzekający może przed rozstrzygnięciem żądać oświadczeń potrzebnych do wyjaśnienia, tak od sądów, które dla sprawy uznały się właściwymi lub niewłaściwymi, jakoteż od stron w czasokresie, który sąd oznaczy.

O rozstrzygnięciu, nie ulegającym zaskarżeniu żadnym środkiem prawnym, należy zawiadomić strony za pośrednictwem sądu, uznanego za właściwy.

Sąd wyższy, powołany do rozstrzygnięcia, może poczynić wszelkie zarządzenia, które okażą się w międzyczasie potrzebne do ochrony interesów publicznych albo zabezpieczenia stron lub celu postępowania.

Spory o właściwość z władzami zagranicznymi.

§ 48. O sporach o właściwość między sądami krajowymi, a sądami lub władzami zagranicznymi należy donieść Ministrowi Sprawiedliwości. Aż do jego oświadczenia co do za-

chowania się sądów krajowych, odpowiadającego stosunkom z innymi państwami, ograniczą się te sądy do takich zarządzeń w sprawie, które okażą się nagląco potrzebne do ochrony interesów publicznych albo zabezpieczenia stron lub celu postępowania.

Oświadczenie Ministra Sprawiedliwości obowiązuje sąd tutejszy.

O sądownictwie w sprawach niespornych.

Pertraktacja spadkowa.

§ 105. Do przewodu spadkowego powołany jest sąd powiatowy, a jeżeli w nim znajdują się dobra tabularne (albo wyłączone ze związku gminnego lub lenne), sąd okręgowy, w którym zmarły miał swój sąd powszechny w sprawach spornych.

§ 106. Jeżeli obywatel tutejszy (austriacki) umarł zagranicą, powołanym jest do przeprowadzenia przewodu spadkowego po nim sąd, w którym zmarły miał w kraju swój ostatni sąd powszechny, albo jeżeli go nie można wysledzić, sąd w którego okręgu leżą w całości lub większej części dobra nieruchomości należące do spadku, a jeżeli zmarły posiadał tylko majątek ruchomy, sąd w którego okręgu leży większa część znajdującego się w kraju majątku ruchomego. Jeżeli do spadku należą dobra tabularne (albo wyłączone ze związku gminnego albo lenne), należy odpowiednio stosować postanowienia § 105.

§ 107. Co do dóbr nieruchomości zmarłego cudzoziemca, leżących na obszarze, na którym obowiązuje ta ustawa, należy przewód spadkowy do sądu powiatowego albo, jeżeli te dobra lub ich część są wpisane w tabuli krajowej (albo są wyłączone ze związku gminnego), do sądu okręgowego, w którego okręgu te dobra leżą w całości albo w większej swej części.

§ 108. Jeżeli według istniejących w tej mierze przepisów ustawowych sąd, leżący na obszarze obowiązywania tej ustawy, ma przeprowadzić przewód spadku ruchomego po zmarłym cudzoziemcu, jest dla tego przewodu spadkowego właściwy sąd powiatowy, w którym zmarły cudzoziemiec miał swój sąd po-

wszechny; jeżeli zaś nie można wysledzić tego sądu. sąd powiatowy, w którego okręgu znajduje się większa część pozostałego majątku ruchomego.

Opieka i kuratela.

§ 109. Do ustanowienia opiekuna albo kuratora i do sprawowania wszelkich czynności, należących do władzy opiekuńczej i kuratelarnej, powołany jest sąd powiatowy, w którym małoletni albo pod pieczę zostający ma swój sąd powszechny w sprawach spornych. Do ustanowienia opiekuna dla obywatela tutejszego, który nie ma w kraju sądu powszechnego w sprawach spornych, właściwy jest ten sąd powiatowy, w którego okręgu ojciec lub nieślubna matka mieli swój ostatni tutejszy sąd właściwy albo ostatnio przebywali. Jeżeli dla cudzoziemca, dla którego w kraju nie jest uzasadniony sąd powszechny, ma ustanowić się opiekuna lub kuratora, właściwy jest sąd powiatowy, w którego okręgu cudzoziemiec ma swoją siedzibę albo pobyt.

Zastrzega się jednak dla sądu okręgowego, w którego okręgu leży właściwy sąd powiatowy, rozstrzygnięcie o uchwałach sądu powiatowego, któremi dozwolono albo odmówiono przedłużenia władzy ojcowskiej lub opieki albo zawieszenia lub zniesienia kurateli z powodu obłąkania albo głupkowatości lub marnostrastwa, tudzież rozstrzygnięcie o uchwałach sądów powiatowych, któremi załatwia się ostatecznie prośby o przysposobienie, albo któremi udziela albo odmawia się zezwolenia na wniesienie prośby o uprawnienie z łaski zwierzchnika państwa, albo zatwierdzenia pozbycia rzeczy nieruchomości małoletnich lub pod pieczę zostających. W tym przypadku sąd powiatowy jeszcze przed wygotowaniem swej uchwały prześle akta przeprowadzonej rozprawy trybunałowi pierwszej instancji.

§ 109a. Minister Sprawiedliwości może o ile potrzebne jest do strzeżenia interesów osób małoletnich lub opiece poddanych albo leży wogóle w interesie publicznym, postanowić w drodze rozporządzenia, że do ustanowienia opiekuna lub kuratora i do

strzeżenia spraw, które należą do władzy opiekuńczej lub kuratelarnej, właściwy jest sąd powiatowy, w którego okręgu małoletni lub opiece poddany ma swoją siedzibę lub w jej braku gdzie ostatnio przebywał.

Jeżeli w urzędowej siedzibie opieki zawodowej istnieje więcej sądów powiatowych, może Minister Sprawiedliwości dla opieki i kurateli, objętych przez opiekę zawodową, uznać w ogólności jako właściwy w tej miejscowości jeden sąd powiatowy.

§ 110. Dla małoletnich dzieci takich spadkodawców, w których spadku znajdują się dobra tabularne lub obszary dworskie wydzielone ze związku gminnego, jak i wogóle dla pupilów i osób poruczonych pieczy, które posiadają takie dobra lub obszary, właściwym jest jako władza opiekuńcza lub kuratelarna ten sąd okręgowy, w którym małoletni lub poruczony pieczy ma swój sąd powszechny w sprawach spornych.

Właściwość ta zachodzi także wtedy, jeżeli pupile i osoby poruczone pieczy nabędą dobra tabularne albo obszary, wyłączone ze związku gminnego dopiero wtedy, gdy sąd powiatowy zaczął wykonywać swoje sądownictwo jako władza opiekuńcza lub kuratelarna. Przeniesienie do sądu okręgowego, który stał się właściwym, ma nastąpić na wniosek opiekuna lub kuratora albo z urzędu.

§ 111. Jeżeli to jest w interesie pupila albo poruczonego pieczy, a w szczególności jeżeli przez to skuteczniej będzie mogła być sprawowana przez władzę opiekuńczą lub kuratelarną piecza nad daną osobą, może sąd właściwy do sprawowania opieki lub kurateli z urzędu albo na wniosek przenieść na inny sąd w całości swą właściwość albo też w całości lub części nadzór i opiekę nad osobą, pieczy poruczoną, albo wykonywanie obowiązków sądu odnośnie do zarządu majątkiem takiej osoby.

Przeniesienie staje się skutecznem, jeżeli ten drugi sąd przyjmie właściwość lub przeniesione nań czynności. Gdyby ten drugi sąd wzbraniał się to uczynić, potrzeba do skuteczności

przeniesienia pozwolenia sądu apelacyjnego wspólnego obu sądom, jeżeli zaś ma nastąpić przeniesienie na sąd okręgu innego sądu apelacyjnego, pozwolenia Sądu Najwyższego.

Do przeniesienia właściwości albo poszczególnych czynności sądu właściwego na sąd zagraniczny potrzeba zawsze pozwolenia Sądu Najwyższego. Do wezwania do sądu zagranicznego obowiązują postanowienia § 36 - ustęp ostatni.

Uwaga: Obecnie zamiast § 36 p. art. 259 § 2.

§ 112. Które sądy są powołane do ustanowienia kuratora dla poszczególnych sporów lub czynności, należy cenić według osobnych przepisów, wydanych dla poszczególnych przypadków kurateli, według postanowień prawa cywilnego i w końcu według postanowień obowiązujących w postępowaniu sądowym.

W braku odmiennego przepisu właściwym do ustanowienia kuratora będzie ten sąd powiatowy, w którym w chwili postawienia wniosku o ustanowienie kuratora strona wnosząca ma swój sąd powszechny w sprawach spornych.

Uprawnienie dzieci nieślubnych.

§ 113. Do spółdziałania w przysposobieniu i uprawnieniu dzieci nieślubnych, gdy przysposobić lub uprawnnić się mająca osoba już ma ustanowionego opiekuna lub kuratora, właściwą będzie władza opiekuńcza albo kuratelarna; poza tem zaś ten sąd powiatowy, do którego ojciec przybrany lub matka przybrana, albo też ojciec nieślubnego dziecka, jako do sądu powszechnego należą.

Jeżeli po śmierci ojca ma być ustalonym uchylene albo niezawiniona niewiadomość przeszkody małżeńskiej albo ojcostwo dziecka zrodzonego poza małżeństwem w celu uprawnienia tegoż przez następne małżeństwo właściwą jest władza opiekuńcza albo kuratelarna, o ile dla uprawnnić się mającej osoby został już ustanowiony opiekun albo kurator, poza tem zaś ten sąd powiatowy, w którym osoba uprawnnić się mająca, ma swój sąd powszechny w sprawach spornych.

Dobrowolny rozdział i rozwód.

§ 114. Do przyzwolenia na dobrowolny rozdział od stołu i łoża, jakoteż na rozwód wedle § 133 u. c., będzie powołany ten sąd, który jest sądem powszechnym męża.

Doniesienie o ponownem połączeniu się małżonków rozdzielonych, można uczynić albo w tym sądzie, który na prośbę małżonków zezwolił na rozdział, albo w tym sądzie, w którego okręgu małżonkowie mieszkali w czasie owego doniesienia. W ostatnim przypadku należy w doniesieniu wskazać sąd, który zezwolił na rozdział, w celu odpowiedniego zawiadomienia.

Umorzenie dokumentu.

§ 115. Wnioski na wydanie wezwań w celu umorzenia obligów państwowych i zrównanych z niemi papierów kredytowych należy podawać w tym trybunale pierwszej instancji, w którego siedzibie urzędowej prowadzi się odnośne księgi kredytowe.

(Dla umorzenia zaginionych weksli jakoteż i dokumentów, których umorzenie ma się na skutek przepisu ustawy odbywać według art. 73 ustawy wekslowej, właściwym będzie sąd handlowy (senat handlowy sądu okręgowego) miejsca zapłaty.¹⁾)

Które sądy są właściwemi do wdrożenia i dozwoleń umorzenia wszelkich innych dokumentów, określają szczególne postanowienia, wydane w tym przedmiocie.

Jeżeli niema innego przepisu właściwym jest dla postępowania w przedmiocie umorzenia, ten sąd powiatowy, w którym w czasie podania prośby strona prosząca o umorzenie ma swój sąd powszechny w sprawach spornych.¹⁾)

1) W sprawach umorzenia zaginionych weksli p. art. 94—98 ustawy wekslowej, a w sprawach umorzenia zaginionych czeków art. 41 ustawy czekowej w myśl których do przeprowadzenia umorzenia właściwy jest sąd powiatowy miejsca płatności weksla.

Sprawy ordynackie.

§ 116. W niespornych sprawach ordynackich z włączeniem pertraktacji majątku ordynackiego w wypadkach śmierci posia-

daczy, tudzież orzeczenia o zgaśnięciu ordynacji jak i zezwolenie na jej zniesienie urzędować będzie ten sąd okręgowy, w którym fundator miał w chwili swej śmierci swój sąd powszechny, chyba że w zatwierdzonych statutach poszczególnych ordynacji nie ustanowiono innej instancji. Natomiast odnośnie do ordynacji, utworzonych przed wejściem w życie niniejszej ustawy, ma urzędować ten trybunał, który dotychczas był właściwy do wykonywania sądownictwa w niespornych sprawach ordynackich.

Jeżeli ordynacja gaśnie wskutek śmierci ostatniego posiadacza, ma wprawdzie władza spadkowa zmarłego przeprowadzić pertraktację, atoli orzeczenie, odnoszące się do zgaśnięcia ordynacji, należy i w tym wypadku do sądu ordynackiego jeżeli ten sąd nie jest zarazem władzą pertraktującą.

Sprawy realne.

§ 117. Wszelkie akty realne, a w szczególności: naoczna sądowa i oględziny znawców, spisanie inwentarza, oszacowanie, przetarg, wprowadzenie zarządcy, przeprowadzi sąd powiatowy, o ile co do poszczególnych faktów albo do oznaczonego postępowania nie postanowiono nic innego; jeżeli jednak tego rodzaju akty realne mają być podjęte odnośnie do dóbr tabularnych albo lennych (albo co do obszarów wydzielonych ze związku gminnego), to należą do sądu okręgowego, w którego okręgu rzecz się znajduje.

Prowadzenie ksiąg publicznych.

§ 118. Do prowadzenia ksiąg publicznych odnośnie do dóbr nieruchomości, podlegających przepisom powszechnej ustawy hipotecznej, powołane są:

1. odnośnie do dóbr, które były dotychczas przedmiotem księgi tabularnej albo lennej, trybunał pierwszej instancji tego miejsca, gdzie znajduje się tabula krajowa lub lenna;

2. odnośnie do dóbr nieruchomości w obrębie miast, w których ma siedzibę trybunał pierwszej instancji, znajdujący się tam trybunał pierwszej instancji;

3. odnośnie do wszystkich innych dóbr nieruchomości ten sąd powiatowy, w którego okręgu leżą one w całości, albo w głównych swoich częściach.

Wypowiedzenie wierzytelności hipotecznych.

§ 119. Sądowe wypowiedzenie wierzytelności hipotecznej (§ 59 powszechnej ustawy hipotecznej) nastąpi zawsze w sądzie hipotecznym.

Poświadczenia o prowadzeniu ksiąg handlowych.

§ 120. Poświadczenia, że księgi handlowe odpowiadają przepisom ustawy, wydawać będzie, jeżeli księgi prowadzi się w miejscu siedziby sądu handlowego albo okręgowego, tenże trybunał, poza tem zaś sąd powiatowy, w którego okręgu prowadzi się księgi handlowe.

Uwierzytelnianie podpisów i odpisów i przyjmowanie rozporządzeń ostatniej woli.

§ 121. Każdy sąd powiatowy może skutecznie uwierzytelnianie podpisów, widymowanie odpisów i przyjmowanie odpisów ostatniej woli.

Kilka sądów powiatowych w jednej miejscowości.

§ 122. Jeżeli sprawy należące do sądownictwa niespornego mają być wniesione do sądu powiatowego w miejscowości, dla której ustanowiono więcej sądów powiatowych, wówczas sąd właściwy oznacza się przez miejsce zamieszkania a w braku takiego, przez miejsce pobytu osoby, której sąd powszechny w sprawach spornych ma rozstrzygać o właściwości. W braku takiego miejsca zamieszkania albo miejsca pobytu można sprawę podać do każdego ze sądów powiatowych znajdujących się w tej miejscowości.

3) z ustawy zaprowadzającej procedurę cywilną z dnia 1. sierpnia 1895 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 112) przepisy art. IV pkt. 5 o pisarzach pokątnych, art. XI pkt. 1 o umowie najmu i dzierżawy, tudzież art. XLII o przysiędze wyjawienia;

Ustawa zaprowadzająca procedurę cywilną z 1. sierpnia 1895.

Art. IV. Nietkniętymi zostają:

5) przepisy §§ 1, 2, 3 i 5 rozporządzenia Ministra sprawiedliwości z 8. czerwca 1857 Nr. 114 Dz. u. p. o postępowaniu przeciw pisarzom pokątnym. Przeciw uchwałom skazującym na karę za pokątne pisarstwo przysługuje skazanemu rekurs po myśli § 514 do 528 p. c.

Uwaga. Rozporządzenie Ministra sprawiedliwości z 8 VI. 1857.

§. 1. Jako pokątnego pisarza należy uważać :

a) tego, kto nie będąc uprawnionym zastępcą prawnym, w tych sporach, w których strony, wedle przepisów procedury muszą przybrać sobie zastępcę prawnego, w sposób niepowołany występuje w imieniu strony albo wnosi za nią podania; b) kto nie będąc uprawnionym przez właściwą władzę wykonuje jako zawód: sporządzenie dla stron pism albo wniosków sądowych w postępowaniu spornem i niespornem, chociażby udział zastępcy prawnego w nich nie był ustawowo wymagany, albo występowanie przed sądem jako pełnomocnik stron, jeżeli będzie mu przytem udowodnione branie zapłaty, albo też zasadnie przyjęć można chęć zysku, choćby tylko z wielkiej liczby sporządzonych pism prawnych, lub podań, z licznych występowań w charakterze pełnomocnika, z uskuteczniania ukrytych cesji, albo z innych okoliczności.

§. 2. Dla dochodzenia i ukarania pisarstwa pokątnego, jeżeli w tymże nie jest zawarta czynność karygodna, wedle powszechnej ustawy karnej, właściwy jest sąd przed którym pisarz pokątny bezpośrednio lub pośrednio występował, albo do którego wniósł pismo prawne lub wnioszek. To dotyczy także sądów apelacyjnych i Sądu Najwyższego¹⁾, w zdarzających się tamże wypadkach, o ile sądy te nie uważają za stosowne, przakazać sądowi pierwszej instancji dochodzenie i orzeczenie.

1) W tekście „Oberlandesgericht“ i „Oberster Gerichtshof“ = Sądy krajowe wyższe i Najwyższy Trybunał Sprawiedliwości.

§. 3. Każdy sąd powinien z urzędu, na mocy swej władzy

dyscyplinarnej wszczęć dochodzenie dla utrzymania porządku, a po wszczęciu sprawy skazać tego, którego uzna winnym pokątnego pisarstwa na karę pieniężną od 5—200 fl.¹⁾ albo areszt od 24 godzin do 6 tygodni.

¹⁾ 5 — 200 fl. = 10 — 400 zł. p. analog. Rozp. Rady Min. z 18. II. 1924 Dz. U. P. 16 z 1924.

§. 5. Przeciwko adwokatom i notariuszom, którzy wnioski sądowe, ułożone przez pisarzy pokątnych dla trzecich osób zapopatrują w swój podpis albo w jakikolwiek inny sposób popierają pisarstwo pokątne, należy wystąpić w drodze dyscyplinarnej.

Art. XI. Również pozostają nietknięte :

1) Terminy i czasokresy ustanowione dla wypowiedzenia umów dzierżawy i najmu gruntów, budynków i innych rzeczy nieruchomości, albo uznanych ustawą za nieruchomości, jak również terminy i czasokresy do oddania i odebrania takich przedmiotów dzierżawy i najmu. Gdzie niema takich ustanowionych terminów albo gdy istniejące już co do tego przepisy mają ulec zmianie, może polityczna władza krajowa w porozumieniu z sądem apelacyjnym ustanowić terminy i czasokresy, jakie należy zachować w razie wypowiedzenia najmu i dzierżawy tudzież oddania wyżej wymienionych przedmiotów. W taki sam sposób może polityczna władza krajowa w porozumieniu z sądem apelacyjnym wydać postanowienia, normujące w jakim czasie i w jakim zakresie ma dzierżawca wzgl. najemca pozwalać po wypowiedzeniu na oglądanie wyżej oznaczonych przedmiotów najmu albo dzierżawy osobom chcącym je nająć lub dzierżawić. Takie rozporządzenia należy ogłosić w dzienniku ustaw krajowych i w urzędowym dzienniku krajowym.

Art. XLII. Kto z mocy przepisów prawa cywilnego ma obowiązek wyjawienia majątku lub długów, jak niemniej kto domniemanie ma wiadomość o zamilczeniu albo zatajeniu jakiegoś majątku, ten może być w drodze wyroku zniewolony do wyjawienia tego, co mu wiadomo o tym majątku, długach albo o

zamilczeniu lub zatajeniu tego majątku, przy równoczesnem przedłożeniu spisu majątku lub długów i do złożenia przysięgi, że jego podania są prawdziwe i zupełne.

Do tej skargi uprawniony jest każdy, kto ma prawno-prywatny interes w wyśledzeniu majątku lub stanu długów.

Jeżeli ze skargą o wyjawienie majątku pod przysięgą połączono skargę o wydanie tego, co pozwany winien jest z odnośnego stosunku prawnego, powód może zastrzec sobie dokładne określenie świadczenia pozwanego do czasu, kiedy pozwany wyjawi swój majątek pod przysięgą.

4) z procedury cywilnej z dnia 1-go sierpnia 1895 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 113) § 317, 407, 458, 560, 568 i 569; od zarządzeń tymczasowych, wydanych w postępowaniu o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania, zażalenie nie jest dopuszczalne; z pozwem o wydanie lub odebranie przedmiotu najmu połączyć można wypowiedzenie; przepisy § 528 procedury cywilnej pozostają w mocy dla spraw innych niż sporne.

Procedura cywilna z 1-go sierpnia 1895.

Odnowienie dokumentów.

§ 317. Jeżeli dokument prywatny stanie się nieczytelny, albo zostanie uszkodzony, może jego dzierżyciel albo każdy inny interesowany, żądać od wystawcy dokumentu, aby ten dokument kosztem proszącego został odnowiony. Do tej czynności należy wezwać wszystkie osoby, przeciwko którym dokument wedle stanu rzeczy ma służyć jako dowód.

W razie odmowy można zniewolić wystawcę do odnowienia tylko skargą.

§ 407. W wypadku zasądzenia na płacenie renty pieniężnej z powodu zabicia, uszkodzenia ciała albo pozbawienia wolności może sąd orzec na wniosek w wyroku także danie zabezpieczenia, jeżeli zachodzi oczywista i konieczna potrzeba za-

bezpieczenia przyszłych wypłat. Chociażby takiego wniosku w procesie nie było, może uprawniony zażądać dodatkowo w drodze skargi takiego zabezpieczenia, jeżeli tymczasowo stosunki majątkowe zobowiązanego znacznie się pogorszyły.

Uprawnionemu wolno żądać na tych samych warunkach w drodze skargi podwyższenia zabezpieczenia ustanowionego w wyroku.

§ 458. Podczas rozprawy może sędzia zarządzić zastosowanie jednego albo kilku z tymczasowych zarządzeń, dozwoływanych ustawą o postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, o ile to wydaje się być potrzebnem do odwrócenia nagłego niebezpieczeństwa bezprawnego uszkodzenia, do powstrzymania gwałtu, albo celem odwrócenia nie dającej się powetować szkody. Wydanie tego rodzaju zarządzeń, można uczynić zawisłem od dania odpowiedniego zabezpieczenia.

Wypowiedzenie.

§ 560. Jeżeli wypowiedzenie kontraktu najmu albo dzierżawy gruntów, budynków i innych rzeczy nieruchomości albo prawnie uznanych za nieruchomości, młynów okrętowych i innych budowli wzniesionych na okrętach jest według przepisów praw cywilnych konieczne, aby zapobiec domniemanemu odnowieniu kontraktu najmu i dzierżawy, albo spowodować jego rozwiązanie, powinno ono nastąpić:

1) w przypadku, jeżeli istnieje osobny układ między stronami co do czasu wypowiedzenia i zwrotu przedmiotu najmu, albo dzierżawy, z reguły jedynie w owym czasie.

2) jeżeli niema takiego układu, tam gdzie wydane pod tym względem przepisy, a w braku takich przepisów odrębny zwyczaj miejscowy ustanawia pewne dni w roku do opróżnienia przedmiotu najmu i dzierżawy i zarazem terminy wypowiedzenia, wypowiedzenie nastąpić musi przed upływem czasu do tego ustanowionego.

3) we wszystkich innych wypadkach należy wypowiadać: dzierżawy przynajmniej na sześć miesięcy, najmy roczne albo

takie, których trwanie z umowy przekracza rok, przynajmniej na trzy miesiące, najmy, umówione na dłużej niż miesiąc ale na krócej niż rok, przynajmniej na czternaście dni, wszelkie zaś inne najmy przynajmniej na dni ośm przed tym czasem, w którym przedmiot najmu lub dzierżawy winien być zwrócony albo odebrany.

Stosunek do podnajemcy lub poddzierżawcy.

§ 568. Wszelkie wypowiedzenia, nakazy, rozstrzygnięcia i rozporządzenia, uzyskane przeciw najemcy i dzierżawcy, a tyjące się istnienia lub rozwiązania kontraktu najmu lub dzierżawy, przedmiotów, określonych w § 560, mają znaczenie i moc wykonawczą przeciw podnajemcy i poddzierżawcy, o ile nie sprzeciwia się temu stosunek prawny, istniejący między podnajemcą lub poddzierżawcą z jednej, a wynajmującym lub poddzierżawiającym z drugiej strony.

Milczące odnowienie kontraktu najmu lub dzierżawy

§ 569. Kontrakty najmu lub dzierżawy, które gasną wskutek upływu czasu, a przy których nie zachodzi potrzeba wypowiedzenia, albo zapobieżenia milczącemu odnowieniu, należy uważać za milcząco odnowione, jeżeli najemca lub dzierżawca dalej używa przedmiotu najmu lub dzierżawy, albo z niego dalej korzysta, a wydzierżawiający lub wynajmujący temu się nie sprzeciwia, ale tylko wtedy jeżeli w ciągu czternastu dni po upływie czasu najmu lub dzierżawy, względnie przy umowach zawartych na czas krótszy aniżeli jeden miesiąc, w ciągu połowy pierwotnie umówionego czasu, nie wnosi ani wynajmujący ani wydzierżawiający skargi o oddanie, ani najemca lub dzierżawca skargi o odebranie przedmiotu najmu lub dzierżawy.

§ 528. Niedopuszczalne są rekursy od orzeczeń sądu drugiej instancji w sporach o roszczenia majątkowe, których wartość nie przenosi 300 złotych, następnie od orzeczeń sądu drugiej instancji zntwierdzających zaskarżoną uchwałę sądu pierwszej instancji, od orzeczeń sądu drugiej instancji o kosztach, lub o

należytościach znawców oraz od orzeczeń sądu drugiej instancji w sporach o naruszenie posiadania. Niedopuszczalne rekursy od orzeczeń drugiej instancji winien odrzucić sąd pierwszej instancji.

Jeżeli sąd rekursowy jest zdania, że rekurs wniesiony od uchwały sądu drugiej instancji jest swawolnym, lub wniesiony został tylko w celu przewleczenia sprawy, należy na wnoszącego zażalenie, lub wedle okoliczności na jego adwokata nałożyć grzywnę za pieniactwo.

Art. XXVI.

Uchyła się:

1) przepisy o właściwości sądu i postępowaniu zawarte w ustawie syndykackiej z dnia 12. lipca 1872 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 112). Nie ma również mocy obowiązującej dekret nadworny z dnia 14-go marca 1806 r. (Zb. u. sąd. Nr. 758), wyłączający z zakresu działania sądów sprawy przeciwko urzędnikom państwowym o odszkodowanie z powodu ich działalności urzędowej;

2) art. 34, 35, 37, 38 i 39 kodeksu handlowego z dnia 17-go grudnia 1862 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 1 z r. 1863), tudzież § 19 i 20 ustawy zaprowadzającej tenże kodeks — w przedmiocie dowodu z ksiąg handlowych;

3) § ustawy z dnia 5. marca 1869 r. (Dz. u. p. austr. Nr, 27), dotyczący odpowiedzialności kolei żelaznych;

4) § 1 pkt. 4 ordynacji egzekucyjnej z dnia 27. maja 1866 r. (Dz. u. p. austr. Nr, 79),

Art. XXVII.

Pozostają w mocy zawarte w ustawach i przepisach szczególnych postanowienia o właściwości sądów, o postępowaniu, jako też o sądach polubownych, a zwłaszcza:

1 § 6 ustawy z dnia 27. kwietnia 1896 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 70) o sprzedażach na raty;

Ustawa z dnia 27 IV 1896.

§ 6. Jeżeli kupujący ma stałe zamieszkanie na obszarze, na którym ta ustawa (ratalna) obowiązuje, wtedy przy skargach z interesu ratalnego przeciw niemu, nie ma miejsca właściwość sądu z umowy, a dobrowolne poddanie się właściwości innego sądu nie ma obowiązującej mocy. Niewłaściwość sądu należy uwzględnić z urzędu, a to aż do skutecznego egzekucyjnej sprzedaży. Niewłaściwość sądu może być tylko przez to uchylona, że pozwany wdaje się w rozprawę, pomimo poprzedniego pouczenia przez sędziego.

2) art. 315 kodeksu handlowego o miejscowej właściwości sądu;

Kod. handl. austr.

art. 315 Wierzyciel, któremu służy prawo zatrzymania na podstawie art. 313 lub 314 obowiązany jest o wykonaniu tego prawa, dłużnika bezzwłocznie zawiadomić. Jeżeli ten nie zabezpieczy go wcześniej w inny sposób, wolno wierzycielowi zapoznać dłużnika przed swój sąd właściwy, czyniąc wniosek o sprzedaż przedmiotów. Z pieniędzy uzyskanych przy sprzedaży może się zaspokoić przed innymi wierzycielami tego dłużnika. Prawa te służą wierzycielowi także wobec masy konkursowej dłużnika.

3) § 11, 12, 22, 58 ust. 2 i 167 pkt. 3 i 4 ustawy z dnia 23. grudnia 1917 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 571) o umowie ubezpieczenia, dotyczące sądu polubownego i właściwości sądu;

Ustawa z 23 XII. 1917.

§ 11. 1) Nieważne jest postanowienie umowne, według którego spory z umowy ubezpieczenia mają być poddawane orzecznictwu sądu polubownego.

2) Wolno jednak umówić się, że wysokość świadczenia,

do którego obowiązany jest ubezpieczyciel, oznaczyć ma sąd polubowny. O jego składzie i postępowaniu rozstrzygają przepisy procedury cywilnej o postępowaniu przed sądami polubownymi. Na to postanowienie umowne ubezpieczyciel nie może się powoływać, jeżeli odmawia świadczenia.

§ 12. 1) Jeżeli biorący ubezpieczenie ma sąd powszechny na obszarze państwa, wówczas skargi przeciw niemu ze stosunku ubezpieczenia wnosić należy do sądu, który jest jego sądem powszechnym.

2) Jeżeli biorący ubezpieczenie zawarł ubezpieczenie w zakresie swego przedsiębiorstwa przemysłowego lub rolniczego, wolno skargi przeciw niemu ze stosunku ubezpieczenia wnosić także w sądzie, w którego okręgu leży przedsiębiorstwo przemysłowe lub majątek ziemski.

3) Wolno umówić się, że skargi przeciw biorącemu ubezpieczenie można wnosić do sądu w siedzibie trybunału pierwszej instancji, w którego okręgu znajduje się mieszkanie albo przedsiębiorstwo przemysłowe lub majątek ziemski biorącego ubezpieczenie.

4) Właściwość wszystkich innych sądów jest wykluczona.

5) Dla skarg ze stosunku ubezpieczenia wnoszonych przeciw ubezpieczycielowi właściwym jest także sąd, w którego okręgu znajduje się filja ubezpieczyciela, która umowę zawarła.

§ 22. Ubezpieczyciel nie może powoływać się na postanowienia umowne, które na niekorzyść biorącego ubezpieczenie odstąpiono od przepisów §§ 1, 2 ustęp 1 do 3, 3 do 6, 7, ustęp 3, 10, 11, ustęp 2, 12, 13, ustępy 2 i 3, 14, 15, 18, 19, 20, ustęp 2, 21.

§ 58. 2) Wolno umówić się, że biorący ubezpieczenie poniesie koszt sędziego polubownego (§ 11, ustęp 2), którego sam ustanowił.

§ 167. Następujące przepisy tej ustawy wraz z należącymi do nich ograniczeniami swobody umawiania się wchodzą w życie

w dniu 1. stycznia 1918 i mają zastosowanie także do istniejących w tym czasie stosunków ubezpieczenia :

3) Przepisy § 11. o sądzie polubownym. Jeżeli w umowie, która w dniu 1. stycznia 1918 była w mocy albo zostanie zawartą między dniem 1. stycznia 1918 a dniem 1. stycznia 1919 postanowiono, że wysokość świadczenia ubezpieczyciela ma być oznaczona przez znawców, natenczas należy uważać to za postanowienie umowne sądu polubownego po myśli § 11. ustęp 2.

4) Przepisy § 12. o sądzie miejscowo właściwym. Przepisy te nie mają jednak zastosowania do sporów, które w dniu 1. stycznia 1918 już zawisły. Jeżeli w umowie, która w dniu 1. stycznia 1918 była w mocy albo zostanie zawartą między dniem 1. stycznia 1918 a dniem 1. stycznia 1919, znajdzie się niedopuszczalne postanowienie co do właściwości sądu dla skarg przeciw biorącemu ubezpieczenie, wówczas uważa się za umówną właściwość sądu oznaczonego w § 12., ustęp 3.

4) przepisy ustaw szczególnych o zawieszeniu postępowania, jako to art. 31. ust. 2 ustawy z dnia 23 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 276) o uregulowaniu stanu hipotecznego nieruchomości, oddanych w toku parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego ;

Ustawa z dnia 23 marca 1929.

Art. 31. Od chwili wejścia w życie niniejszej ustawy właściciele hipoteczni nieruchomości, do których ma zastosowanie niniejsza ustawa (cz. I art. 1.), nie mogą skutecznie wytoczyć sporu o uznanie własności, oddanie w posiadanie zbytych nieruchomości, o uznanie kontraktu kupna za bezskuteczny z tytułu odstąpienia od umowy (§ 918 p. k. u. c. w brzmieniu § 110 noweli III), jak również o zniesienie umowy z powodu pokrzywdzenia ponad połowę wartości (§§ 934 i 935 p. k. u. c.), zarzuty

te mogą jednak podnieść w postępowaniu unormowanym niniejszą ustawą.

Będące w toku spory w przedmiotach wyżej wymienionych ulegają z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy zawieszeniu do czasu wydania przez sąd uchwały przewidzianej w art. 15-22.

5) przepisy dowodowe § 157 i 158 kodeksu cywilnego w brzmieniu noweli z dnia 19 marca 1916 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 69) w przedmiocie ślubnego pochodzenia dziecka;

§ 157. Prawość wcześniejszego lub późniejszego urodzenia zaprzeczona prawnie w tym czasokresie przez męża może być udowodniona tylko przez znawców, którzy po dokładnem zbadaniu stanu dziecięcia i matki podadzą wyraźnie przyczynę nadzwyczajnego wypadku.

158. Dziecku urodzonemu w czasokresie ustawowym może mąż zaprzeczyć pochodzenia ślubnego najpóźniej w ciągu trzech miesięcy po otrzymaniu wiadomości, przeprowadzając przeciw kuratorowi, który ma być ustanowiony celem ochrony ślubnego pochodzenia, dowód, że tego dziecka spłodzić nie mógł. Ani cudzołóstwo popełnione przez matkę, ani też jej twierdzenie, że dziecko jest nieślubne, nie mogą same przez się pozbawić dziecka praw pochodzenia ślubnego. Jeżeli mąż przed upływem terminu zaprzeczenia zachorował umysłowo, wówczas prawo zaprzeczenia wykonać może jego prawny zastępca w ciągu trzech miesięcy od dnia otrzymania wiadomości, albo gdyby o urodzeniu dziecka już poprzednio miał wiadomość, w ciągu 3-ch miesięcy po swoim ustanowieniu.

6) rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dn. 9 grudnia 1897 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 283) o postępowaniu w sprawach małżeńskich spornych wraz z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, tudzież ze zmianami przewidzianymi w art. X. rozporządzenia niniejszego i z tą dalszą zmianą, że nie-

ma pierwszej audjencji ani postępowania przygotowawczego, a w miejsce przepisów dotychczasowych o środkach odwoławczych wchodzi w moc przepisy kodeksu postępowania cywilnego;

O postępowaniu w małżeńskich sprawach spornych.

Rozp. Min. spraw. z 9. grudnia 1897 Dz. u. p. Nr. 283.

Ażeby oznaczyć te postanowienia dekretu nadwornego z 23. sierpnia 1819 L. 1595 z. u. s., o postępowaniu w małżeńskich sprawach spornych, które po myśli art. I. ust. 2. ustawy wprowadzającej do procedury cywilnej z 1. sierpnia 1895 l. 112 dz. u. p. pozostają w mocy mimo wejścia w życie procedury cywilnej, albowiem dotyczą przedmiotów nieunormowanych w procedurze cywilnej, oraz żeby stosowanie tych postanowień doprowadzić do zgodności z przepisami procedury cywilnej, zarządza się na podstawie art. LV. ust. wpraw. prc. co następuje.

I. Zastosowanie procedury cywilnej.

§ 1. Nie uwłaczając odrębnym przepisom, które wynikają z postanowień powszechnej ustawy cywilnej, ustawy wprowadzającej do procedury cywilnej i z poniżej podanych zarządzeń, należy stosować przepisy ustawy o sądownym postępowaniu w cywilnych sprawach spornych (procedury cywilnej) z 1. sierpnia 1895 l. 113 dz. u. p. także w postępowaniu w spornych sprawach małżeńskich, przepisaniem w §§ 94, 97 i 107 powszechnej ustawy cywilnej.

W postępowaniu tem nie są strony obowiązane w pierwszej instancji zastępywać się przez adwokatów (§ 27 ust. 2 p. c.). W skargach ze sporów małżeńskich nie ma też miejsca obowiązek do składania zabezpieczenia kosztów procesowych (§ 57 l. 3 p. c.)

II. Postępowanie w sporach o rozdział od stołu i łoża.

§ 2. Podanie o rozdział, wniesione bez zezwolenia drugiego małżonka, należy traktować jako skargę.

Przed wyznaczeniem pierwszej audjencji do ustnej rozprawy (§ 239 p. c.) winien Sąd wystosować przepisane w § 104 p. u. c. przedstawienia do małżonków trzykrotnie w odstępach czasu ośmiodniowych, o ile do podania o rozdział (skargi o rozdział) nie dołączono świadectwa właściwego duszpasterza co do bezskutecznie przedsięwziętych po myśli §§ 104, 107 i 132 p. u. c. usiłowań pojednawczych (§ 2 u. z 31. grudnia 1868 l. 3 dz. u. p. z r. 1869).

Przedstawienia w Sądzie mają być skuteczzone przez przewodniczącego senatu lub przez wyznaczonego przez niego członka senatu.

§ 3. Przy ustnej rozprawie winien Sąd starać się umorzyć spory między małżonkami dobrowolną ugodą w ten sposób, by albo podanie o rozdział (skarga o rozdział) zostało dobrowolnie cofniętem, albo też, by strona przeciwna zezwoliła bez wyroku sądowego na żądany z ważnych powodów rozdział na czas oznaczony lub nieoznaczony (§ 204 p. c.).

§ 4. Jeżeli w postępowaniu biorą udział strony małoletnie lub pozostające pod kuratelą, należy oprócz nich zezwalać do ustnej rozprawy także ich rodziców, opiekunów lub kuratorów.

§ 5. W protokole rozprawy należy oprócz danych oznaczonych w § 207 l. 2 p. c. naprowadzić także zatrudnienie, mieszkanie, wiek i religję obojga małżonków, czas zawarcia małżeństwa, ilość, wiek i płeć dzieci; w protokole należy także podać, czy zawarte były umowy małżeńskie.

§ 6. Na rozprawie ustnej nad podaniem o rozdział (skargą o rozdział) wniesionem bez zezwolenia drugiego małżonka, nie wolno wychodzić poza przyczyny rozdziału podniesione przez stronę.

W wyroku na takie podanie o rozdział (skargę o rozdział), należy w razie przychylenia się do podania (skargi), orzec zawsze także co do tego, czy jeden lub drugi małżonek albo każda ze stron ponosi winę lub też, czy żadna z obojga stron nie ponosi winy rozdziału.

§ 7. Przy dozwoleniu na rozdział na podstawie zgodnego podania o rozdział nie można dopuszczać żadnego zastrzeżenia co do dalszych sądowych rozpraw w kwestji utrzymania żony i dzieci, rozdziału majątku lub innych wzajemnych roszczeń małżonków, a zatem, o ile obie strony nie ugodziły się w zupełności i bezwarunkowo co do tych wszystkich przedmiotów, można dać miejsce żądaniu na rozdział tylko w drodze sądowego orzeczenia z powodów przytoczonych w § 109 p. u. c. (§ 8 dekretu nadwornego z 23. sierpnia 1819 l. 1595 z. u. s.).

III. Postępowanie w sprawach unieważnienia i rozvodu małżeństwa.

§ 8. W przypadkach badania nieważności lub żądanego rozvodu małżeństwa należy brać wzgląd na przepisy §§ 94 do 102 i 115 do 117 p. u. c.

§ 9. W postępowaniu nad nieważnością lub rozwodem małżeństwa niema miejsca ani pierwsza audjencja (§ 239 p. c.), ani wydanie wyroku zaocznego. Na podstawie urzędowego doniesienia lub wniesionego podania należy natychmiast zarządzić postępowanie przygotowawcze po myśli § 245 l. 2 p. c. celem urzędowego zbadania (§§ 97 i 115 p. u. c.) i ustalenia powodów przytoczonych na uzasadnienie nieważności lub rozvodu małżeństwa.

Po ukończeniu postępowania przygotowawczego należy w ustnej rozprawie spornej rozprawiać nad ważnością małżeństwa lub nad żądaniem rozvodu małżeństwa.

§ 10. Tak w postępowaniu przygotowawczem, jakoteż na ustnej rozprawie spornej należy za pomocą przysługujących sędziemu wyznaczonemu, przewodniczącemu i senatowi uprawnień pod względem kierownictwa procesu zmierzać ku temu, by wszystkie okoliczności faktyczne ważne dla rozstrzygnięcia w zupełności zostały wyjaśnione. Powody, przytoczone na uzasadnienie nieważności lub rozvodu małżeństwa, należy wprawdzie w zupełności wyświecić, ale też zarazem ściśle zbadać i z urzę-

du chronić ważne małżeństwo przed wszelkiem samowolnem zaczepieniem. Tak postępowanie przygotowawcze, jakoteż ustną rozprawę należy w ten sposób prowadzić, by nieważność małżeństwa, lub prawo żądania rozwiązania tegoż zostało albo bez względu na własne przyznanie lub zgodę małżonków jasno wykazanem lub też, by niemożność takiego dowodu pozostała niewątpliwą (§ 14 dekretu nadwornego z 23. sierpnia 1819 l. 1595 z. u. s.).

Przepisane dla postępowania przygotowawczego w § 252 ust. 1. p. c. ograniczenie do roszczeń i wzajemnych roszczeń podniesionych w pismach przygotowawczych, jakoteż przepisy o szczególnych skutkach omieszkania strony w postępowaniu przygotowawczem (§ 254 p. c.) nie mają zastosowania przy badaniu nieważności lub żadanego rozwodu małżeństwa.

§ 11. W wyroku, orzekającym nieważność lub rozwiązanie małżeństwa, należy orzec zawsze także co do tego, czy jeden lub drugi małżonek albo każda ze stron ponosi winę nieważności lub rozwodu małżeństwa, albo też że żadna z nich winy nie ponosi.

§ 12. Jeżeli jeden z małżonków nie zastosuje się do sądowego wezwania, by jawić się osobiście celem przesłuchania lub rozprawy w postępowaniu przygotowawczem lub do ustnej rozprawy spornej, w takim razie, o ile jawienie się jego ważnem jest dla urzędowego zbadania i ustalenia powodów, przytoczonych na uzasadnienie nieważności lub rozwiązania małżeństwa lub dla usiłowania ponownego połączenia małżonków, może być wezwany ponownie pod zagrożeniem grzywny i przez nałożenie tej grzywny zmuszonym do jawienia (§ 87 instr. sąd).

§ 13. Jeżeliby podania jednego z małżonków o unieważnienie lub rozwiązanie małżeństwa było oczywiście nieuzasadnionem, należy go narazie zawezwać samego i o ile możliwości przez odpowiednie przedstawienia spowodować do tego, by od zamiaru swego dobrowolnie odstąpił (§ 15 dekretu nadwornego z 23. sierpnia 1819 l. 1595 z. u. s.).

§ 14. Jeżeliby w przypadku małżeństwa podanego słuźnie za nieważne, odnośna przeszkoda mogła być usunięta za pomocą dodatkowej dyspensy, zezwolenia osoby naruszonej w swych prawach lub zatwierdzenia władzy, w takim razie należy zastosować przepis § 98 p. u. c., a także w razie postawienia przez akatolików żądania rozwiązania małżeństwa starać się stosownie do okoliczności o spowodowanie dobrowolnej ugody i pojednania zwaśnionych umysłów (§ 16 dekretu nadwornego z 23. sierpnia § 1819 l. 1595 z. u. s.)

§ 15. Ustanowionemu przez Sąd obrońcy wężła małżeńskiego należy podać do wiadomości urzędowej doniesienie lub podanie, na podstawie którego wdrożono badanie; nadto należy obrońcę wężła małżeńskiego przyzwać tak do postępowania przygotowawczego, jakoteż do ustnej rozprawy spornej.

Obrońca wężła małżeńskiego winien co do wszystkich okoliczności przytoczonych na uzasadnienie rozwodu lub unieważnienia zasięgnąć dokładnych wiadomości, zbadać starannie o ile wnioszek uzasadniony jest w ustawie i poparty zupełnym dowodem, lub też jakie zarzuty i wątpliwości temuż się sprzeciwiają i oświadczyć się co do tego wobec Sądu wyczerpująco i sumiennie.

Jeżeliby on pod tym względem czegoś zaniechał musi być z urzędu przez sędzię o to upomniany (§ 17 dekretu nadwornego z 23. sierpnia 1819 l. 1595 z. u. s.).

§ 16. Od wyroków, którymi małżeństwo uznane zostało za nieważne lub rozwiązane, musi obrońca wężła małżeńskiego zawsze wnieść odwołanie w czasie należytym i o ile orzeczono nieważność małżeństwa między katolikami lub w razie jeżeli jedna ze stron jest katolikiem, wnieść rewizję nawet przeciw wyrokowi odwoławczemu zatwierdzającemu wyrok pierwszej instancji. Nad wykonaniem tego obowiązku winien czuwać Sąd pierwszej instancji (§ 18 dekretu nadwornego z 23. sierpnia 1819 l. 1595 z. u. s.).

§ 17. Jeżeli małżeństwo zostanie uznane jako nieważne lub rozwiedzione, należy po prawomocności tego orzeczenia wydać z urzędu polecenie, by orzeczenie to zostało po myśli § 122 p. u. c. wpisane do metryki ślubu (§ 19 dekretu nadwornego z 23. sierpnia 1819 l. 1595 z. u. s.).

§ 18. Przepisy dekretu nadwornego z 13. listopada 1816 l. 1296 z. u. s. nie zostają naruszone wejściem w życie procedury cywilnej.

§ 19. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1. stycznia 1898.

7) rozporządzenie cesarskie z dnia 22. lipca 1915 r, (Dz. u. p. austr. Nr. 208), dotyczące odnowienia i sprostowania granic;

O odnowieniu i sprostowaniu granic.

§ 1.

§ 850 k. c. otrzymuje napis „Odnowienie i sprostowanie granic“ i brzmieć ma:

Jeżeli znaki graniczne między dwoma gruntami z jakichkolwiek przyczyn tak zostały uszkodzone, iż zupełnie mogły się zatrzeć albo jeżeli granic istotnie nie można rozpoznać, albo gdy są sporne, wówczas każdy z sąsiadów ma prawo domagać się sądowego odnowienia lub sprostowania granic. W tym celu wezwać należy sąsiadów na rozprawę w postępowaniu niespornem z tym dodatkiem, że pomimo niestawiennictwa zawezwanego granica zostanie ustalona i oznaczona.

§ 2.

§ 851. k. c. ma brzmieć:

Jeżeli granic rzeczywiście już rozpoznać nie można, albo są sporne, natenczas ustala się je według ostatniego spokojnego stanu posiadania. Jeżeli ten stan nie da się ustalić, sąd rozdzieli sporną powierzchnię wedle słusznego uznania.

Osobny przepis postanawia o ile każdej stronie zastrzega się dochodzenie lepszego swego prawa w drodze procesu.

§ 3.

§ 853. k. c. ma brzmieć;

Koszta postępowania mają pokryć sąsiedzi, w miarę długości swych linii granicznych. Wnioskodawca ponosi koszta postępowania jeżeli z rozprawy wyniknie, że odnowienie lub sprostowanie granicy było niepotrzebne, ponieważ granica nie była sporna, albo była dostatecznie wyraźna, albo gdy inni interesowani gotowi byli do pozasądowego oznaczenia granicy. Koszta zastępstwa ma ponieść sam zastąpiony.

Jeżeli postępowanie zostało spowodowane przez naruszenie spokojnego posiadania, sąd może nałożyć koszta w całości lub w części na tę stronę, która spór spowodowała.

§ 4.

Jeżeli granicę się ustala po myśli § 851 k. c. sąd orzeknie równocześnie czy wartość spornej powierzchni przewyższa kwotę 100 koron¹⁾. Jeśli tak jest, natenczas każdej stronie zastrzeżę się dochodzenie swego lepszego prawa w drodze procesu.

Rekursy przeciw rozstrzygnięciom sądu drugiej instancji w postępowaniu celem odnowienia i sprostowania granic są niedopuszczalne.

¹⁾ 100 zł. (Rozp. R. M. Dz. U. R. P. Nr. 16 z 1924).

§ 5.

Powyższe przepisy nie mają zastosowania do postępowania o odnowienie lub sprostowanie granic, które przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia wskutek wniesienia podania lub skargi do właściwego sądu, zostało już wdrożone.

Powyższe rozporządzenie obowiązuje od dnia 25. lipca 1915 r.

8) § 41 i nast. statutu Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego we Lwowie w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17. lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 169) o radzie nadzorczej Towarzystwa, jako Sądzie polubownym w sporach między Towarzystwem a członkami.

§ 41. We wszystkich sporach między Towarzystwem Kredytowem Ziemskim a jego członkami wyrokuje w pierwszej instancji Rada Nadzorcza Towarzystwa jako Sąd polubowny.

§ 42. Od wyroku Rady Nadzorczej przysługuje stronom prawo odwołania się (skargi apelacyjnej) do sądu apelacyjnego we Lwowie.

§ 43. Tak sądowi polubownemu, jak i apelacyjnemu dana jest moc postanowienia w wyroku, że przez spór między Towarzystwem a jego członkami egzekwowanie procentów, rat umarzających i innych należności nie ma być wstrzymane ani też przerwane.

Art. XXVIII.

Sposoby zabezpieczenia powództwa są te same, jakie są przewidziane w ustawie egzekucyjnej dla zarządzeń tymczasowych.

Art. XXIX.

Zamiast sporu wywoławczego przewidzianego w § 48 ust. 2 ustawy hipotecznej wytacza się na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego powództwo o ustalenie nieistnienia prawa zaprenotowanego.

Art. XXX.

Pozostają w mocy dotychczasowe przepisy o prawie kandydatów adwokackich do zastępowania adwokatów.

Rozdział IV.

Przepisy szczególne dla okręgów sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz sądu okręgowego w Katowicach.

Art. XXXI.

§ 1. Z ustawy o ustroju sądownictwa pozostają w mocy przepisy § 15 ust. 3 o jurysdykcji

w sprawach małżeńskich i § 23 o właściwości sądów grodzkich w sprawach postępowania wywoławczego.

Ustawa o ustroju sądownictwa.

§ 15. ust. 3. Wykonywanie duchownego sądownictwa w sprawach świeckich jest bez znaczenia cywilnego. Dotyczy to w szczególności spraw małżeńskich i zaręczyn.

§ 23. Wedle tego §-u do właściwości sądów grodzkich należy między innymi postępowanie wywoławcze.

§ 2. Z ustawy o postępowaniu cywilnem pozostają w mocy:

1) § 50 ust. 2, 242, 305, 325, 326, 327;

§ 50 ust. 2. Przeciw stowarzyszeniu, nie mającemu zdolności prawnej, można skargę wytaczać; w sporze stowarzyszenie takie posiada stanowisko stowarzyszenia, mającego zdolność prawną.

§ 242. Jeżeli w toku sporu między spadkobiercą poprzednim a osobą trzecią o przedmiot, należący do dziedziczenia następnego, zajdzie wypadek dziedziczenia następnego, stosują się odpowiednio względem przerwania i podjęcia postępowania przepisy § 239, gdy spadkobierca poprzedni miał prawo bez przyzwolenia spadkobiercy następnego rozporządzać przedmiotem.

§ 305. Podniesienie ekscepcyj, przysługujących spadkobiercy według §§ 2014, 2015 kodeksu cywilnego, nie wyklucza zasądzenia spadkobiercy, z zastrzeżeniem ograniczonej odpowiedzialności.

To samo obowiązuje co do podniesienia ekscepcyj, jakie według ust. 2 § 1489 i §§ 2014, 2015 kodeksu cywilnego w razie trwającej nadal wspólności majątkowej, przysługują pozostałemu przy życiu małżonkowi.

§ 325. Wyrok prawomocny jest skuteczny dla i przeciw stronom oraz tym osobom, które po nastaniu zawisłości sporu,

stały się prawnymi następcami stron albo uzyskały posiadanie spornej rzeczy w ten sposób, że jedna ze stron lub jej następca prawny stali się pośrednimi posiadaczami.

Przepisy ustaw cywilnych na korzyść tych, którzy prawa swe odnieuprawnionych wywodzą, mają odpowiednie zastosowanie.

Jeżeli wyrok dotyczy roszczenia, wynikającego z wpisanego ciężaru realnego hipoteki, długu gruntowego lub rentowego, jest on w razie zbycia obciążonego gruntu skuteczny odnośnie do gruntu przeciw następcy prawnemu także wówczas, gdy ten nie wiedział o zawisłości prawnej sporu. Przeciwko nabywcy gruntu, zbytego w drodze przymusowego przetargu, wyrok ma skutek tylko wtedy, gdy zawisłość sporu została zgłoszona najpóźniej na terminie wyznaczonym do przetargu przed wezwaniem do składania ofert.

§ 326. Wyrok wydany w sprawie między spadkobiercą poprzednim a trzecią osobą co do roszczenia, skierowanego przeciw spadkobiercy poprzedniemu, jako spadkobiercy, lub co do przedmiotu, należącego do dziedziczenia następnego, ma skutek wobec spadkobiercy następnego o tyle, o ile stał się prawomocnym przed nastaniem dziedziczenia następnego.

Wyrok, który zapadł w sprawie między spadkobiercą poprzednim a trzecią osobą, co do przedmiotu podlegającego dziedziczeniu następnemu ma skutek także przeciw spadkobiercy następnemu, o ile spadkobierca poprzedni ma prawo rozporządzać owym przedmiotem bez przyzwolenia spadkobiercy następnego.

§ 327. Wyrok, wydany w sprawie między wykonawcą testamentu a trzecią osobą co do prawa, podlegającego zarządowi wykonawcy testamentu, ma skutek także dla i przeciw spadkobiercy.

To samo dotyczy wyroku, wydanego w sprawie między wykonawcą testamentu a trzecią osobą co do roszczenia skierowanego przeciw spadkowi, jeżeli wykonawca testamentu jest uprawniony do prowadzenia sporu.

2) § 697, 608. 609 ust. 1, 610 — 625, 627—634, 636 i 637 o postępowaniu w sprawach małżeńskich ze zmianami przewidzianymi art. X rozporządzenia niniejszego i z tą dalszą zmianą, że w miejsce dotychczasowych przepisów o środkach odwoławczych wchodzi w moc przepisy kodeksu postępowania cywilnego ;

Prokuratura.

§ 607. Prokuratura jest upoważnioną do współdziałania w sprawach małżeńskich.

Prokurator może być obecnym przy rozprawie w sądzie orzekającym, oraz przed sędzią wyznaczonym albo wezwany. O wszystkich terminach należy go z urzędu zawiadamiać.

Może on wypowiadać swe zdanie co do mającego zapaść rozstrzygnięcia, a o ile chodzi o utrzymanie małżeństwa, przytaczać nowe fakty i środki dowodowe.*

W protokole posiedzenia należy wymienić nazwisko prokuratora, należy także zamieścić w nim wnioski podane przez prokuratora.

Próba pojednania.

§ 608. Przewodniczącemu wolno dopiero wtedy wyznaczyć termin do ustnej rozprawy w sprawach o rozwód lub o przywrócenie pożycia małżeńskiego, gdy stanie się zadość podanym niżej przepisom, dotyczącym próby pojednania.

§ 609. Powód winien żądać wyznaczenia terminu do pojednania w sądzie powiatowym, w którym mąż ma swoją ogólną podsądność.

§ 610. Strony muszą stawić się osobiście na terminie do pojednania ; doradców można nie dopuścić.

Jeżeli w terminie do pojednania nie stawi się powód lub nie stawią się obie strony, powód musi żądać wyznaczenia nowego terminu do pojednania. Jeżeli stawi się powód, lecz nie stawi się pozwany, należy uważać próbę pojednania za nieudaną.

§ 611. Próba pojednania nie jest wymagana, jeżeli miejsce pobytu pozwanego jest nieznane lub jest zagranicą, jeżeli próbie pojednania stoi na przeszkodzie inna trudna do usunięcia przeszkoda, o którą nie można winić powoda, lub jeżeli bezskuteczność próby pojednania da się zgóry z całą pewnością przewidzieć.

O istnieniu tych podstaw rozstrzyga przewodniczący sądu okręgowego bez uprzedniego przesłuchania pozwanego.

§ 612. W sprawach małżeńskich małżonek ma zdolność procesową, choćby miał ograniczoną zdolność do działania; nie ma to jednak zastosowania o tyle, o ile według zd. 2 ust. 2 § 1336 kodeksu cywilnego tylko jego ustawowy zastępca może zacząć stosunek małżeństwa.

Za małżonka niezdolnego do działania prowadzi spór jego ustawowy zastępca. Do wytaczania jednak skargi o przywrócenie małżeńskiego pożycia zastępca ustawowy nie jest jednak upoważniony; do wytoczenia skargi o rozwód lub o zaczęcie małżeństwa potrzebuje on zezwolenia sądu opiekuńczego.

§ 613. Pełnomocnik małżonka, wnoszącego skargę, winien mieć szczegółowe, odnoszące się do sporu pełnomocnictwo. Na brak pełnomocnictwa sąd winien z urzędu zwrócić uwagę.

Skupienie zasad skargi.

§ 614. Aż do końca tej ustnej rozprawy, na której zapada wyrok, można podnosić inne zasady skargi, aniżeli te, które przytoczono w skardze.

Nowe przytoczenie i wytoczenie skargi wzajemnej nie są zawisłe od próby pojednania.

§ 615. Skargę o przywrócenie pożycia małżeńskiego, skargę o rozwód i skargę zaczepiającą można połączyć.

Połączenie innej skargi z wymienionymi skargami oraz wytoczenie skargi wzajemnej innego rodzaju jest niedopuszczalne.

§ 616. Powód, którego skargę o rozwód lub skargę zaczepiającą oddalono, nie może już więcej opierać prawa żądania

rozvodu lub zaczepienia małżeństwa na okolicznościach, które w poprzednim sporze podnosił lub które mógł był podnosić przez połączenie skarg. To samo stosuje się w przypadku oddalenia skargi o rozwód lub skargi zaczepiającej i do pozwanego odnośnie do takich okoliczności, na których miał on możność oprzeć skargę wzajemną.

Postępowanie.

§ 617. Przepis o skutkach przyznania nie ma zastosowania.

Przepisy o skutkach zaniedbania lub odmowy oświadczenia się co do faktów lub co do prawdziwości dokumentów, przepisy o zrzeczeniu się przez strony zaprzysiężenia świadków i biegłych, przepisy o skutku sądowego przyznania i zwolnienia od przysięgi, oraz przepisy o wskazaniu przysięgi i o wniosku zwolnienia przeciwnika od przedłożenia dokumentu, nie mają zastosowania odnośnie do takich okoliczności, które mają uzasadniać rozwód lub zaczepienie małżeństwa, albo prawo odmowy małżeńskiego pożycia.

W sporze o unieważnienie małżeństwa albo o ustalenie istnienia lub nieistnienia między stronami małżeństwa, przepisy wymienione w ust. 2, nie mają zastosowania zarówno odnośnie do faktów, które mają uzasadniać unieważnienie lub nieistnienie małżeństwa, jak również odnośnie do faktów, które mają uzasadniać ważność lub istnienie małżeństwa.

§ 618. Przepis ust. 2 § 261 nie ma zastosowania.

Jeżeli pozwany nie stanął na terminie wyznaczonym do ustnej rozprawy, można przeprowadzić rozprawę dopiero na nowym terminie, który będzie wyznaczony na wniosek powoda.

Pozwanego należy pozwać na każdy termin, wyznaczony w jego nieobecności.

Przepisy ust. 2, 3 nie mają zastosowania, jeżeli pozwany był wezwany przez publiczne obwieszczenie, lecz nie stawił się.

Wyrok zaoczny przeciwko pozwanemu jest niedopuszczalny.

Przepisy ust. 2—5 stosują się odpowiednio do pozwanego ze skargi wzajemnej.

§ 619. Sąd może zarządzić osobiste stawiennictwo strony i przesłuchać ją na fakty, przytoczone przez nią, przez przeciwnika lub przez prokuratora.

Jeżeli strona, która ma być przesłuchaną, nie może skutkiem przeszkód stawić się w sądzie procesowym lub jeżeli strona przebywa w znacznej odległości od siedziby tegoż, przesłuchanie może dokonać sędzia wyznaczony lub wezwany.

Względem strony, która się nie stawiła, należy postąpić tak, jak względem świadka, który się nie stawił na terminie do przesłuchania; kary aresztu orzec nie wolno.

§ 620. Jeżeli powód zażądał zawieszenia postępowania w sprawie rozwodowej, sąd nie może orzec rozwodu, dopóki nie zarządził zawieszenia. Zawieszenie należy zarządzić z urzędu, jeżeli rozwodu zażądano na podstawie § 1568 kodeksu cywilnego, a możliwość pojednania się stron nie wydaje się wykluczoną.

Na podstawie tych postanowień można w toku sporu zarządzić zawieszenie tylko raz jeden i to najwyżej na dwa lata.

§ 621. Sąd może z urzędu zarządzić zawieszenie postępowania w sprawie o przywrócenie pożycia małżeńskiego, jeżeli pojednanie się stron nie jest nieprawdopodobnem.

Na podstawie niniejszego postanowienia w toku sporu można zarządzić zawieszenie tylko raz jeden i to najwyżej na dwa lata.

§ 622. W celu utrzymania w mocy małżeństwa sąd może uwzględnić fakty, nie przytoczone przez strony, i zarządzić z urzędu przeprowadzenie dowodów. Przed rozstrzygnięciem należy wysłuchać strony.

Przepisy te mają zastosowanie w sporach o unieważnienie małżeństwa lub o ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa między stronami, a także celem wyjaśnienia, czy małżeństwo jest nieważne, lub czy wcale nie istnieje.

§ 623. Nie wolno orzekać rozwodu z powodu choroby umysłowej, dopóki sąd nie wysłucha jednego lub kilku biegłych co do stanu umysłowego pozwanego.

§ 624. Jeżeli orzeczono rozwód z powodu cudzołóstwa, a z rozpraw okaże się, z którą osobą popełniono cudzołóstwo, należy wymienić tę osobę w wyroku.

§ 625. Wyroki, orzekające rozwód lub nieważność małżeństwa, należy doręczać z urzędu.

Tymczasowe zarządzenie.

§ 627. W sporach o rozwód, o unieważnienie lub zaczęcie małżeństwa, sąd może na wniosek jednego z małżonków zezwolić przez tymczasowe zarządzenie na oddzielne pożycie małżonków na czas trwania sporu, ustalić wzajemny obowiązek małżonków dawania utrzymania w myśl § 1361 kodeksu cywilnego, zarządzić opiekę nad wspólnymi małoletnimi dziećmi, o ile nie chodzi o ustawowe zastępstwo, i uregulować między małżonkami obowiązek ich odnośnie do utrzymywania dzieci.

Tymczasowe zarządzenie jest dopuszczalne, skoro tylko wyznaczono termin do rozprawy ustnej, albo w razie wniesienia skargi rozwodowej termin do próby pojednania, albo skoro w skardze wzajemnej zażądano rozwodu lub zaczęto małżeństwo.

O tymczasowym zarządzeniu sąd procesowy winien zawiadomić sąd opiekuńczy, jeżeli małżonkowie mają wspólne nieletnie dziecię.

Pozatem do tymczasowego zarządzenia stosuje się postanowienia §§ 936—944.

§ 628. Jeżeli jeden z małżonków umrze przed uprawomocnieniem się wyroku, należy uważać spór w sprawie głównej za załatwiony.

§ 629. O ile wyrok wydany na skutek skargi nieważności lub skargi zaczepiającej, stał się prawomocny za życia obu małżonków, jest on skuteczny dla wszystkich i przeciw wszystkim. Jeżeli jednak wytoczono skargę nieważności na podstawie § 1326 kodeksu cywilnego, wyrok odalający tę skargę ma tylko wówczas skutek przeciw osobie trzeciej, z którą poprzednio zawarto małżeństwo, gdy brała udział w sporze.

Przepisy te mają zastosowanie także do wyroku ustalającego istnienie lub nieistnienie małżeństwa.

§ 630. Po uprawomocnieniu się wyroku sąd procesowy winien zawiadomić o tem sąd opiekuńczy, jeżeli małżonkowie mają wspólne dziecię nieletnie.

Skarga nieważności.

§ 631. Dla skarg nieważności mają zastosowanie przepisy szczegółowe, zawarte w następujących paragrafach.

§ 632. Skargę może wytoczyć każdy z małżonków, oraz prokurator, w przypadku zaś § 1326 kodeksu cywilnego także osoba trzecia, z którą było zawarte poprzednie małżeństwo. Pozatem osoba trzecia, może wytoczyć skargę tylko wówczas, gdy od unieważnienia małżeństwa zależy jakie jej prawo lub od ważności małżeństwa jaki jej obowiązek.

Skargę wytoczoną przez prokuratora lub osobę trzecią należy skierować przeciwko obu małżonkom, skargę wytoczoną przez jednego małżonka — przeciw drugiemu małżonkowi.

§ 633. Ze skargą nieważności można połączyć tylko skargę o ustalenie istnienia lub nieistnienia między stronami małżeństwa.

Skarga wzajemna dopuszczalną jest tylko wówczas, gdy jest skargą nieważności lub skargą o ustalenie tego rodzaju, jaki w ust. I. jest podany.

§ 634. Prokurator może popierać spór, choćby nawet sam skargi nie wytoczył, w szczególności może podawać samodzielnie wnioski i zakładać środki prawne.

§ 636. Jeżeli środek prawny założył prokurator lub strona prywatna, w pierwszym wypadku należy strony prywatne, a w drugim — resztę stron prywatnych i prokuratora, o ile jest on stroną, uważać w postępowaniu na skutek środka prawnego jako przeciwników.

§ 637. W przypadkach, w których prokurator, występujący jako strona, spór przegrywa, należy wygrywającemu przeciwnikowi zasądzić koszty sporu od kasy państwowej stosownie do postanowień piątego tytułu drugiego rozdziału księgi I-szej.

3. § 640, 641, 643 i 644 o postępowaniu w sprawach o ustalenie stosunku prawnego między rodzicami i dziećmi;

Rozdział II.

Postępowanie w sporach, których przedmiotem jest ustalenie stosunku prawnego między rodzicami a dziećmi.

1. Stosunek dzieci nieślubnych.

§ 640. Do sporu, którego przedmiotem jest ustalenie istnienia lub nieistnienia między stronami stosunku rodziców i dzieci, albo ustalenia istnienia lub nieistnienia władzy rodzicielskiej jednej strony nad drugą, stosują się odpowiednio przepisy zawarte w §§ 607, 613, ust. I., 3 § 617 i §§ 618, 619, 622, 625, 626, 628, 635.

Z jedną ze skarg wymienionych w ustępie pierwszym nie można połączyć skargi innego rodzaju. Skargi wzajemnej innego rodzaju nie można wytaczać.

§ 641. Jeżeli mąż matki w drodze skargi o zaczepienie zaczepi ślubne pochodzenie dziecka lub uznanie ślubnego pochodzenia, mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 607, 613, ust. I., 2 § 617; §§ 618, 619, ust. I. § 622 i §§ 625, 626, 628.

Mąż ma zdolność procesową, choćby miał ograniczoną zdolność do działania. Za małżonka, nie mającego zdolności do działania, spór prowadzi ustawowy zastępca; ten ostatni może wytoczyć skargę o zaczepienie tylko za zezwoleniem sądu opiekuńczego.

Z jedną skargą zaczepiającą można połączyć tylko skargę zaczepiającą. Skargi wzajemnej nie można wytaczać.

§ 643. W przypadkach w §§ 640, 641 wyrok, o ile za życia stron stał się prawomocnym, jest skuteczny dla wszystkich i przeciw wszystkim. Wyrok, ustalający stosunek między rodzicami a dziećmi lub władzą rodzicielską, ma jednak tylko wówczas skutek przeciw osobie trzeciej, roszczącej sobie prawo do

stosunku rodzicielskiego lub do władzy rodzicielskiej, gdy osoba trzecia brała udział w sporze.

2. Nieślubne ojcostwo.

§ 644. Przepisy §§ 640—643 nie mają zastosowania do sporu, którego przedmiotem jest ustalenie istnienia lub nieistnienia nieślubnego ojcostwa.

4) § 645 — 687 o postępowaniu w sprawach o pozbawienie własnej woli;

Rozdział III.

Postępowanie w sprawach o pozbawienie własnej woli.

1. Umysłowo słaby, umysłowo niedołężny.

§ 645. Pozbawienie własnej woli wskutek choroby umysłowej lub osłabienia władz umysłowych dokonuje się na mocy uchwały sądu powiatowego.

Uchwałę wydaje się tylko na wniosek.

§ 646. Wniosek może podać małżonek, krewny lub ten ustawowy zastępca osoby, mającej być pozbawioną własnej woli, któremu przysługuje piecza nad tą osobą. Krewny nie może podać wniosku odnośnie do osoby będącej pod władzą rodzicielską lub pod opieką. Względem mężatki krewny może podać wniosek tylko wówczas, gdy orzeczono zniesienie wspólności małżeńskiej, lub gdy mąż żonę opuścił, albo gdy mąż stale nie ma możności podania takiego wniosku, lub gdy miejsce jego pobytu jest stale niewiadomem.

We wszystkich przypadkach upoważnionym do podania wniosku jest także prokurator przy przełożonym sądzie okręgowym.

§ 647. Wniosek można podać do sądu na piśmie lub do protokołu sekretarza sądowego. Powinien on zawierać podanie faktów uzasadniających go oraz wymienienie środków dowodowych.

§ 648. Do wdrożenia postępowania wyłącznie właściwym jest sąd powiatowy, w którym ma ogólną podsądność osoba, mająca być pozbawioną własnej woli.

Przeciw obywatelowi Rzeczypospolitej Polskiej¹⁾, nie mającemu w państwie polskiem²⁾ ogólnej podsądności, można zgłosić wnioski w tym sądzie powiatowym, w którego okręgu miał on w państwie polskiem²⁾ swe ostatnie zamieszkanie; w braku takiego zamieszkania mają odpowiednie zastosowanie przepisy zd. 2, 3 ust. I. § 15.

§ 649. Przed wdrożeniem postępowania sąd może zarządzić przedłożenie świadectwa lekarskiego.

§ 650. Po wdrożeniu postępowania może sąd przekazać rozpoznanie sprawy i rozstrzygnięcie sądowi powiatowemu, w którego okręgu podlegający pozbawieniu własnej woli przebywa, jeżeli to uważa za wskazane ze względu na stosunki tego, kto ma być pozbawionym własnej woli.

Przekazanie nie jest już dopuszczalne, gdy sąd przesłuchał tego, kto ma być pozbawionym własnej woli (ust. I. § 654).

Jeżeli przyjęcia odmówiono, rozstrzyga o tem najbliższy w toku instancji sąd wyższy.

§ 651. Jeżeli po przejściu postępowania przez sąd, któremu sprawę przekazano, nastąpi zmiana pobytu tego, kto ma być pozbawionym własnej woli, wówczas ów sąd jest upoważniony do dalszego przekazania.

Przepisy § 650 mają odpowiednie zastosowanie.

§ 652. Prokurator może we wszystkich wypadkach popierać postępowanie przez zgłaszanie wniosków i być obecnym na terminach. Należy go zawiadomić o wdrożeniu postępowania oraz o przekazaniu dokonaniem według §§ 650, 651 i o wszystkich terminach.

1) W orygin.: „einem Deutschen“

2) W orygin.: „im Inlande“.

§ 653. Przy zużytkowaniu przytoczonych we wniosku faktów i środków dowodowych sąd winien zarządzić z urzędu wyjaśnienia niezbędne dla ustalenia stanu umysłowego i przeprowadzić dowody, które będzie uważał za ważne. Przedtem należy dać możność temu, kto ma być pozbawionym własnej woli do wskazania środków dowodowych, tak samo temu zastępcy ustawowemu osoby podlegającej pozbawieniu własnej woli, któremu przysługuje piecza nad tą osobą, o ile on sam nie żądał pozbawienia własnej woli.

Do przesłuchania i zaprzysiężenia świadków i biegłych stosują się przepisy tytułu siódmego i ósmego rozdziału pierwszego księgi drugiej. Zarządzenie kary aresztu w wypadku § 390 nastąpić może z urzędu.

§ 654. Tego, kto ma być pozbawiony własnej woli, należy przesłuchać osobiście, z powołaniem jednego lub kilku biegłych. W tym celu można zarządzić sprowadzenie tego, kto ma być pozbawionym własnej woli:

Przesłuchanie może nastąpić także przez sędziego wezwanego.

Przesłuchania wolno tylko wówczas zaniechać, gdy jest ono połączone ze szczególnymi trudnościami, lub gdy nie da się wykonać bez szkody dla zdrowia tego, kto ma być pozbawionym własnej woli.

§ 655. Nie można orzec pozbawienia własnej woli, zanim sąd nie przesłucha jednego lub kilku biegłych co do stanu umysłowego tego, kto ma być pozbawionym własnej woli.

§ 656. Za przyzwoleniem wnioskodawcy sąd może zarządzić umieszczenie tego, kto ma być pozbawionym własnej woli, w zakładzie leczniczym na przeciąg czasu najwyżej sześć tygodni, jeżeli to według opinii lekarskiej okazuje się wskazanem dla ustalenia stanu umysłowego i jeżeli to da się wykonać, bez szkody dla zdrowia tego, kto ma być pozbawionym własnej woli. O ile to da się wykonać, przed wydaniem rozstrzygnięcia należy przesłuchać osoby wymienione w § 646.

Przeciwno uchwale, nakazującej umieszczenie, przysługuje natychmiastowe zażalenie temu, kto ma być pozbawionym wła-

snej woli, a w ciągu czasokresu, jaki biegnie dla tego, kto ma być pozbawionym własnej woli, także innym osobom, wymienionym w § 646.

§ 657. Skoro tylko sąd uzna za potrzebne zarządzenie pieczy nad osobą lub nad majątkiem tego, kto ma być pozbawionym własnej woli, należy uwiadomić o tem władzę opiekuńczą celem wydania tego zarządzenia.

§ 658. Jeżeli nastąpiło pozbawienie własnej woli, koszty postępowania winien ponieść ten, kto został jej pozbawiony, w przeciwnym razie kasa państwowa.

Jeżeli według przekonania sądu, jedna z podających wnioski i wymienionych w ust. l. §646 osób ponosi winę postawienia wniosku, można nałożyć na nią obowiązek poniesienia kosztów w całości lub części.

§ 659. Uchwałę, która ma być wydana w sprawie pozbawienia własnej woli, należy doręczyć z urzędu wnioskodawcy i prokuratorowi.

§ 660. Uchwałę, orzekającą pozbawienie własnej woli, należy doręczyć z urzędu władzy opiekuńczej, a jeżeli pozbawiony własnej woli znajduje się pod władzą rodzicielską lub pod opieką, także temu ustawowemu zastępcy, do którego należy piecza nad osobą pozbawioną własnej woli. W razie pozbawienia własnej woli z powodu choroby umysłowej, należy nadto doręczyć uchwałę samemu pozbawionemu własnej woli.

§ 661. Jeżeli pozbawiony własnej woli pozostaje pod władzą rodzicielską lub pod opieką, pozbawienie własnej woli z powodu choroby umysłowej staje się skutecznem z chwilą doręczenia uchwały temu zastępcy prawnemu, do którego należy piecza nad osobą, w innych wypadkach z chwilą zamianowania opiekuna.

Pozbawienie własnej woli z powodu słabości umysłowej staje się skutecznem z chwilą doręczenia uchwały pozbawionemu własnej woli.

§ 662. Uchwałę, odrzucającą wniosek o pozbawienie własnej woli, należy doręczyć z urzędu także temu, co do którego żądano pozbawienia własnej woli.

§ 663. Przeciw uchwale, odrzucającej wniosek o pozbawienie własnej woli, przysługuje wnioskodawcy i prokuratorowi natychmiastowe zażalenie.

W postępowaniu przed sądem zażaleniowym mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 652, 653.

Skarga zaczepiająca.

§ 664. Uchwałę orzekającą pozbawienie własnej woli można zaczepić w drodze skargi w ciągu jednomiesięcznego czasokresu.

Do wytoczenia skargi są uprawnieni sam pozbawiony własnej woli, ten ustawowy zastępca pozbawionego własnej woli, do którego należy piecza nad jego osobą, i inne osoby wymienione w § 646.

W razie pozbawienia własnej woli z powodu choroby umysłowej, czasokres rozpoczyna się dla pozbawionego własnej woli z chwilą, w której otrzyma on wiadomość o pozbawieniu własnej woli, dla innych osób z chwilą, w której pozbawienie własnej woli stało się skutecznem. W razie pozbawienia własnej woli z powodu słabości umysłowej czasokres rozpoczyna się dla ustawowego zastępcy pozbawionego własnej woli, będącego pod władzą rodzicielską lub pod opieką, z chwilą doręczenia mu uchwały dla samego zaś pozbawionego własnej woli i reszty osób z chwilą doręczenia uchwały pozbawionemu własnej woli.

§ 665. Dla skargi jest wyłącznie właściwym ten sąd okręgowy, w którego okręgu ma siedzibę sąd powiatowy, który rozstrzygnął o pozbawieniu własnej woli.

§ 666. Skargę należy skierować przeciw prokuratorowi.

Jeżeli skargę wytacza prokurator, skierować ją należy przeciw temu ustawowemu zastępcy pozbawionego własnej woli, do którego należy piecza nad jego osobą.

Jeżeli pozbawienia własnej woli żądała jedna z osób wymienionych w ust. 1. § 646 należy ją wezwać na termin do ustnej rozprawy, przy doręczeniu jej skargi. To samo stosuje się w wypadku przyłączenia się po myśli § 62 do sporu w charakterze uczestnika strony głównej.

§ 667. Ze skargą zaczepiającą pozbawienie własnej woli nie można łączyć żadnej innej skargi.

Skarga wzajemna jest niedopuszczalna.

§ 668. Jeżeli pozbawiony własnej woli pragnie wnieść skargę, przewodniczący sądu procesowego winien wyznaczyć mu na jego wniosek adwokata jako zastępcę.

§ 669. Przy rozprawie ustnej strony winny przedstawić w zupełności wyniki dochodzeń, w sądzie powiatowym dokonanych, o ile to jest potrzebnem dla zbadania słuszności zaczepionej uchwały.

W razie niezgodności lub niezupełności przedstawień, przewodniczący winien spowodować sprostowanie lub uzupełnienie, przy ponownem otwarciu, gdyby tego zaszła potrzeba, rozprawy.

§ 670. Przepisy ust. 1. 3, § 617 oraz §§ 618, 622 mają odpowiednie zastosowanie.

Przysięga stron jest wykluczona.

§ 671. Postanowienia §§ 654, 655 mają odpowiednie zastosowanie w postępowaniu na skutek skargi zaczepiającej.

Sądowi wolno odstąpić od przesłuchania biegłych, jeżeli uważa opinię wydaną przez nich w sądzie powiatowym za wystarczającą.

§ 672. Jeżeli sąd uzna skargę zaczepiającą za uzasadnioną, należy uchylić uchwałę orzekającą pozbawienie własnej woli. Uchylenie staje się skuteczne dopiero z chwilą prawomocności wyroku. Jednakowoż na wniosek można wydać stosownie do §§ 936—944 tymczasowe zarządzenia, celem ochrony osoby lub majątku pozbawionego własnej woli.

§ 673. Jeżeli prokurator spór przegra, należy zasądzić od kasy państwowej zwrot kosztów wynikłych dla wygrywającego

przeciwnika stosownie do tytułu piątego rozdziału drugiego księgi pierwszej.

Jeżeli skargę wytoczy prokurator, koszty sporu we wszystkich wypadkach winna ponieść kasa państwowa.

§ 679. Sąd procesowy winien zawiadomić władzę opiekuńczą i sąd powiatowy o każdym wyroku końcowym, wydanym w tej sprawie.

2. Uchylenie pozbawienia własnej woli.

§ 675. Uchylenie pozbawienia własnej woli dokonywa się przez uchwałę sądu powiatowego na wniosek pozbawionego własnej woli lub tego ustawowego zastępcy pozbawionego własnej woli, któremu przysługuje piecza nad jego osobą, bądź też na wniosek prokuratora.

§ 676. Dla uchylenia pozbawienia własnej woli wyłącznie właściwym jest sąd powiatowy, w którym pozbawiony własnej woli ma swoją ogólną podsądność.

Jeżeli pozbawiony własnej woli jest obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej¹⁾, a nie ma w państwie polskiem²⁾ ogólnej podsądności, można podać wniosek w tym sądzie powiatowym, który rozstrzygał o pozbawieniu własnej woli. To samo stosuje się do cudzoziemca, który został pozbawiony własnej woli w państwie polskiem³⁾, a który nie ma w państwie polskiem²⁾ ogólnej podsądności.

1) w orygin.: „ein Deutscher“. 2) w orygin.: „im Inlande“.

Postanowienia § 647 i §§ 649—655 mają odpowiednie zastosowanie.

§ 677. Koszty postępowania winien ponosić pozbawiony własnej woli, a gdy postępowanie wdrożono bez skutku na wniosek prokuratora — kasa państwowa.

§ 678. Uchwałę, która ma być wydana co do uchylenia pozbawienia własnej woli, należy doręczyć z urzędu wnioskodawcy, a w razie uchylenia pozbawienia własnej woli i prokuratorowi.

Przeciw uchwale uchylającej pozbawienie własnej woli prokuratorowi służy natychmiastowe zażalenie.

O uprawomocnieniu się uchylecia pozbawienia własnej woli należy zawiadomić władzę opiekuńczą.

Skarga o uchylenie.

§ 679. Jeżeli sąd powiatowy nie uwzględnił wniosku o uchylenie pozbawienia własnej woli, można żądać uchylenia w drodze skargi.

Do wytoczenia skargi jest uprawniony ten ustawowy zastępca pozbawionego własnej woli, do którego należy piecza nad jego osobą, oraz prokurator.

Jeżeli ustawowy zastępca nie chce wytoczyć skargi przewodniczący sądu procesowego może wyznaczyć pozbawionemu własnej woli adwokata jako zastępcę.

Przy postępowaniu mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 665—667, 669—674.

II. Marnotrawcy i nałogowi opilycy.

I. Pozbawienie własnej woli.

§ 680. Pozbawienie własnej woli z powodu marnotrawstwa lub nałogu pijaństwa dokonywa się uchwałą sądu powiatowego.

Uchwałę wydaje się tylko na wniosek.

Przy postępowaniu mają odpowiednie zastosowanie przepisy ust. 1. § 646i §§ 647, 648, 653, 657, 663.

Współdział prokuratury nie ma miejsca.

Nienaruszonymi pozostają przepisy ustaw uprawniających gminę lub związek równoznaczny z gminą lub też związek wspierania ubogich, do żądania pozbawienia własnej woli z powodu marnotrawstwa lub nałogu pijaństwa.

§ 681. W razie żądania pozbawienia własnej woli z powodu nałogu pijaństwa, sąd może odroczyć powzięcie uchwały o pozbawieniu własnej woli, jeżeli jest nadzieja, że ten, kto ma być pozbawiony własnej woli poprawi się.

§ 682. Jeżeli nastąpi pozbawienie własnej woli, koszty postę-

powania przed sądem powiatowym winien ponieść pozbawiony własnej woli, w przeciwnym zaś razie wnioskodawca.

§ 683. Uchwałę, która ma być wydana co do pozbawienia własnej woli, należy doręczyć z urzędu wnioskodawcy i temu, kto ma być pozbawionym własnej woli.

Uchwała, orzekająca pozbawienie własnej woli, staje się skuteczną z chwilą doręczenia jej pozbawionemu własnej woli. O takiej uchwale należy z urzędu zawiadomić władzę opiekuńczą.

Skarga zaczepiająca.

§ 684. Uchwałę, orzekającą pozbawienie własnej woli, pozbawiony własnej woli może zacząć w czasokresie jednomiesięcznym za pomocą skargi.

Czasokres zaczyna się od chwili doręczenia uchwały temu kto został pozbawiony własnej woli.

Skargę należy skierować przeciwko temu, kto żądał pozbawienia własnej woli, a w razie jego śmierci lub gdy miejsce jego pobytu jest nieznane albo położone zagranicą, przeciwko prokuratorowi.

Przy postępowaniu mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 665, 667, 669, 670, 672 — 674.

2. Uchylenie pozbawienia własnej woli.

§ 685. Uchylenie pozbawienia własnej woli dokonywa się uchwałą sądu powiatowego, przy odpowiednim zastosowaniu §§ 647, 653, ust. 1, 2 § 676, 677 i ust. 1, 3 § 678 na wniosek tego, kto został pozbawiony własnej woli lub tego ustawowego zastępcy osoby, pozbawionej własnej woli, który ma pieczę nad tą osobą.

Skarga o uchylenie.

§ 686. Jeżeli sąd powiatowy nie uwzględni wniosku o uchylenie pozbawienia własnej woli, można żądać uchylenia za pomocą skargi.

Do wytoczenia skargi uprawniony jest ten ustawowy zastępca osoby, mającej być pozbawioną własnej woli, któremu

przysługuje piecza nad jej osobą. Jeżeli skargi wytoczyć on nie chce, przewodniczący sądu procesowego może wyznaczyć temu, kto został pozbawiony własnej woli, adwokata, jako zastępcę.

Skargę należy skierować przeciwko temu, kto żądał pozbawienia własnej woli, a w razie jego śmierci lub gdy miejsce jego pobytu jest nieznane, albo położone poza granicami tutejszej dzielnicy, przeciwko prokuratorowi.

Przy postępowaniu mają odpowiednie zastosowanie przepisy §§ 665, 667, 669, 670, 672 — 674.

§ 687. Sąd powiatowy winien podać do powszechnej wiadomości o pozbawieniu własnej woli kogokolwiek z powodu marnotrawstwa lub nałogu pijaństwa, jak również o uchyleniu takiego pozbawienia własnej woli.

5) § 704 — 945 o egzekucji;

„Ze względu na mającą w krótkim czasie nastąpić unifikację postępowania egzekucyjnego, art. 764 — 945 opuszczono“.

6) § 946 — 1024 o postępowaniu wywoławczem.

KSIĘGA DZIEWIĄTA.

Postępowanie wywoławcze.

I. Postanowienia ogólne. Dopuszczalność.

§ 946. Publiczne wezwanie sądowe do zgłoszenia roszczeń lub praw z tym skutkiem, że zaniechanie zgłoszenia spowoduje ujemne skutki prawne, ma miejsce jedynie w wypadkach, określonych przez ustawę.

Dla postępowania wywoławczego właściwym jest sąd określony przez ustawę.

§ 947. Wniosek można podać pisemnie lub do protokołu sekretarza sądowego. Rozstrzygnięcie może nastąpić bez poprzedniej ustnej rozprawy.

Jeżeli wniosek jest dopuszczalny, sąd winien zarządzić wywołanie. W szczególności należy w nim zamieścić:

1. wymienienie wnioskodawcy ;
2. wezwanie do zgłoszenia roszczeń i praw najpóźniej w terminie wywoławczym ;
3. wymienienie ujemnych skutków prawnych, które nastąpią w razie niezgłoszenia ;
4. ustanowienie terminu wywoławczego.

Publiczne obwieszczenie.

§ 948. Publiczne obwieszczenie wywołania skutecznia się przez przybicie go na tablicy sądowej i przez ogłoszenie w Monitorze Polskim a oprócz tego, jeśli tylko ustawa nie zawiera dla poszczególnego wypadku odmiennego zarządzenia, według przepisów, podanych w § 204 dla wezwań.

§ 949. Na ważność obwieszczenia publicznego nie ma żadnego wpływu, gdy pismo, przybić się mające, przedwcześnie usunięto z miejsca przybicia lub gdy w razie ponownego obwieszczenia nie dotrzymano przepisanych czasokresów.

§ 950. Pomiedzy dniem ogłoszenia lub pierwszego ogłoszenia wezwania wywoławczego w Monitorze Polskim a terminem wywoławczym musi upłynąć czasokres (czasokres wywoławczy) conajmniej sześciotygodniowy, o ile ustawa nie zawiera odmiennego zarządzenia.

§ 951. Zgłoszenie, następujące po upływie terminu wywoławczego, lecz przed wydaniem wyroku wykluczającego, należy uważać za wniesione w należywym czasie.

Wyrok wykluczający.

§ 952. Wyrok wykluczający należy wydać na wniosek na jawnem posiedzeniu.

Wniosek, podany przed terminem wywoławczym na piśmie lub wyrażony do protokołu sekretarza sądowego, uważa się za jednoznaczny z wnioskiem podanym na posiedzeniu.

Przed wydaniem wyroku można nakazać bliższe wyjaśnienia, w szczególności zapewnienie zastępujące przysięgę o prawdziwości twierdzenia wnioskodawcy.

Przeciw uchwale odrzucającej wniosek o wydanie wyroku wykluczającego, jak również przeciw ograniczeniom i zastrzeżeniom dołączonym do wyroku wykluczającego, ma miejsce natychmiastowe zażalenie.

§ 953. Jeżeli nastąpi zgłoszenie, w którym zaprzeczone będzie prawo, podane przez wnioskodawcę celem uzasadnienia wniosku. należy, stosownie po właściwości danego wypadku, albo wstrzymać postępowanie wywoławcze aż do ostatecznego rozstrzygnięcia zgłoszonego prawa, albo zastrzec zgłoszone prawo w wyroku wykluczającym.

§ 954. Jeżeli wnioskodawca nie stawił się w terminie wywoławczym, ani nie podał przed terminem wniosku o wydanie wyroku wykluczającego, należy na jego wniosek wyznaczyć nowy termin. Wniosek ten jest dopuszczalny tylko w ciągu sześciomiesięcznego czasokresu biegnącego od dnia terminu wywoławczego.

§ 955. Jeżeli dla załatwienia postępowania wywoławczego wyznaczono nowy termin, publiczne obwieszczenie o terminie nie jest wymagane.

§ 956. Sąd może nakazać publiczne obwieszczenie istotnej treści wyroku wykluczającego przez jednorazowe ogłoszenie go w Monitorze Polskim.

Skarga zaczepiająca.

§ 957. Przeciw wyrokowi wykluczającemu niema środka prawnego.

Wyrok wykluczający można zaskarżyć w drodze skargi, którą należy wnieść przeciwko wnioskodawcy w tym sądzie okręgowym, w którego okręgu ma swą siedzibę sąd wywoławczy:

1. jeżeli nie zachodził wypadek, w którym ustawa dopuszcza postępowanie wywoławcze ;
2. jeżeli pominięto publiczne obwieszczenie wywołania lub przepisany w ustawie sposób obwieszczenia ;

3. jeżeli nie zachowano przepisanego czasokresu wywoławczego;
4. jeżeli sędzia orzekający z mocy ustawy był wykluczony od wykonania urzędu sędziowskiego;
5. jeżeli mimo dokonanego zgłoszenia wbrew ustawie uwzględniono w wyroku roszczenie lub prawo;
6. jeżeli istnieją przyczyny, dla których może mieć miejsce skarga restytucyjna, z powodu przestępstwa.

§ 958. Skargę zaczepiającą należy wnieść w ciągu czasokresu koniecznego, wynoszącego jeden miesiąc. Czasokres rozpoczyna się z dniem, w którym powód otrzymał wiadomość o wyroku wykluczającym, w wypadku jednak, gdy skarga opiera się na jednej z przyczyn do zaczepienia, wymienionych pod l. 4, 6 § 957, i gdy przyczyna ta w owym dniu nie była jeszcze znana powodowi, dopiero z dniem, w którym powód dowiedział się o przyczynie do zaczepienia.

Po upływie dziesięciu lat, licząc od dnia ogłoszenia wyroku wykluczającego, skarga jest niedopuszczalną.

§ 958. Sąd może zarządzić połączenie kilku wywołań, nawet gdy nie zachodzą warunki wymienione w § 147.

Wywołanie w celu uznania za zmarłego.

§ 960. Do postępowania wywoławczego, celem uznania za zmarłego, stosują się następujące przepisy szczególne.

Dopuszczalność.

§ 961. Właściwym jest sąd, w którego okręgu zaginiony miał ostatnie zamieszkanie na obszarze państwa polskiego. W braku takiego zamieszkania, ogólne rozporządzenie zarządu wymiaru sprawiedliwości wyznaczy sąd właściwy dla obywateli Rzeczypospolitej oraz dla innych zaginionych.

§ 962. Podać wniosek ma prawo ustawowy zastępca zaginionego, jakoteż każdy, kto ma interes prawny w uznaniu kogoś za zmarłego.

Ustawowy zastępca dla wniosku potrzebuje zatwierdzenia sądu opiekuńczego.

§ 963. Przed wdrożeniem postępowania wnioskodawca winien uwiarogodnić fakty, konieczne dla uzasadnienia wniosku.

Publiczne obwieszczenie.

§ 964. W wywołaniu należy zamieścić :

1. wezwanie do zaginionego, aby zgłosił się najpóźniej w terminie wywoławczym, gdyż w przeciwnym razie nastąpi uznanie go za zmarłego ;
2. wezwanie do wszystkich, którzy mogliby udzielić wiadomości o życiu lub śmierci zaginionego, by donieśli o tem sądowi najpóźniej w terminie wywoławczym.

§ 965. Czasokres wywoławczy musi wynosić najmniej sześć miesięcy.

§ 966. W przypadkach wymienionych w §§ 15 — 17 kodeksu cywilnego, można zaniechać obwieszczenia w dziennikach publicznych. To samo obowiązuje, gdy od urodzenia zaginionego upłynęło lat sto.

Jeżeli zaniechany ogłoszenia w dziennikach publicznych czasokres wywoławczy musi wynosić najmniej sześć tygodni ; w takim razie rozpoczyna się z chwilą przybicia wywołania na taslicy sądowej.

Przystąpienie do postępowania.

Dochodzenia. Zgłoszenia.

§ 967. Każdy uprawniony do zgłoszenia wniosku może obok wnioskodawcy lub w miejsce wnioskodawcy przyłączyć się do postępowania. Przez przyłączenie się uzyskuje on prawne stanowisko wnioskodawcy.

§ 968. Korzystając z podanych we wniosku faktów i środków dowodowych, sąd winien zarządzić z urzędu dochodzenia, konieczne dla ustalenia stanu rzeczy, i podjąć dowody, jakie się okażą stosownymi.

§ 969. Jeżeli tego, kto zgłasza się jako rzekomo zaginiony, wnioskodawca nie uznaje za zaginionego. należy postępowanie wstrzymać.

Wyrok.

§ 970. Sąd winien orzec uznanie za zmarłego tylko wówczas, gdy uważa za udowodnione okoliczności, potrzebne dla uzasadnienia uznania.

W wyroku należy ustalić czas śmierci stosownie do ust. 2 § 18 kodeksu cywilnego.

§ 971. Koszty, które powstały dla wnioskodawcy, a które były niezbędne dla celowego przeprowadzenia postępowania, obciążają — jeżeli nastąpiło uznanie za zmarłego — spadek.

Ustanowienie sądu wywoławczego.

§ 972. Zarząd wymiaru sprawiedliwości może przekazać jednemu sądowi powiatowemu załatwianie dla kilku okręgów sądów powiatowych wniosków o wywołanie. Na żądanie wierzyciela załatwia wniosek sąd właściwy według § 961.

Jeżeli wywołanie zarządzi inny sąd, a nie ten, który według § 961 jest właściwym, należy wywołanie podać do wiadomości publicznej także za pomocą przybicia go na tablicy sądowej owego drugiego sądu.

Skarga zaczepiająca.

§ 973. Prócz wypadków ust. 2 § 957, skarga zaczepiająca ma miejsce także wówczas, gdy uznanie za zmarłego nastąpiło niesłusznie, albo gdy czas śmierci zaginionego został nienależycie ustalony.

§ 974. Do wniesienia skargi zaczepiającej jest uprawniony każdy, kto ma interes prawny w tem, aby uznanie za zmarłego zostało uchylone, albo czas śmierci sprostowany.

Skargę zaczepiającą należy skierować przeciwko temu kto uzyskał uznanie za zmarłego, a w razie, gdy ta osoba wytacza skargę, lub gdy zmarła, lub też miejsce jej pobytu jest nieznanne, przeciwko prokuratorowi.

§ 975. W postępowaniu przy skardze zaczepiającej stosują się odpowiednio przepisy §§ 667, 669, 670. ust. 1. § 673 i § 956.

§ 976. O ile skarga zaczepiająca nie opiera się na jednej z przyczyn wymienionych w ust. 2 § 957, dopuszczalną jest tyl-

ko w ciągu jednomiesięcznego czasokresu. Czasokres zaczyna się z wydaniem wyroku, orzekającego uznanie za zmarłego, Przed upływem tego czasokresu nie przeprowadza się ustnej rozprawy.

Kilka procesów zaczepiających należy połączyć celem jednoczesnego rozpoznania i rozstrzygnięcia. Przepis § 62 ma zastosowanie.

Jeżeli na skutek skargi zaczepiającej uchylono uznanie za zmarłego albo jeżeli ustalono inny czas śmierci, wyrok na skutek prawny dla wszystkich i przeciw wszystkim.

III. Wywołanie celem wykluczenia właściciela gruntu.

§ 977. Do postępowania wywoławczego, mającego na celu wykluczenie właściciela gruntu wedle § 927 kodeksu cywilnego, stosują się niżej podane przepisy szczególne.

§ 978. Właściwym jest ten sąd, w którego okręgu grunt leży.

§ 979. Uprawnionym do podania wniosku jest ten, kto od czasu oznaczonego w § 927 kodeksu cywilnego ma grunt w samoistnem posiadaniu.

§ 980. Przed wdrożeniem postępowania wnioskodawca winien uwiarogodnić okoliczności wymagane dla uzasadnienia wniosku.

Publiczne obwieszczenie.

§ 981. W wywołaniu należy wezwać dotychczasowego właściciela, aby zgłosił swe prawo najpóźniej w terminie wywoławczym, gdyż w przeciwnym razie nastąpi jego wykluczenie.

IV. Wywołanie w celu wykluczenia wierzyciela z hipoteki, długu gruntowego lub rentowego.

§ 982. Do postępowania wywoławczego, mającego na celu wykluczenie wierzyciela z hipoteki, długu gruntowego lub długu rentowego na zasadzie §§ 1170, 1171 kodeksu cywilnego stosują się niżej podane przepisy szczególne.

Dopuszczalność.

§ 983. Właściwym jest ten sąd, w którego okręgu leży grunt obciążony.

§ 984. Uprawnionym do podania wniosku jest właściciel obciążonego gruntu.

W przypadku, podanym w § 1170 kodeksu cywilnego, uprawnionym do podania wniosku jest również wierzyciel, mający co do stopnia pierwszeństwa równe lub dalsze z kolei prawo, na korzyść którego wpisane zostało ostrzeżenie według § 1179 kodeksu cywilnego, a przy hipotece łącznej, przy łącznym długu gruntowym lub łącznym długu rentowym oprócz niego ma prawo podać wniosek także ten, kto na podstawie przysługującego mu co do stopnia pierwszeństwa równego lub dalszego z kolei prawa, może żądać zaspokojenia z obciążonego gruntu, o ile wierzyciel lub inny uprawniony uzyskali dla swego roszczenia wykonalny tytuł długu.

Postępowanie i wyrok.

§ 985. Przed wdrożeniem postępowania wnioskodawca winien uwarogodnić, że wierzyciel jest nieznan.

§ 986. W przypadku wymienionym w § 1170 kodeksu cywilnego, wnioskodawca przed wdrożeniem postępowania winien również uwarogodnić, że nie nastąpiło uznanie prawa wierzyciela, wykluczające wywołanie.

Gdy ustanowiono hipotekę dla wierzytelności z zapisu długu na okaziciela lub z listu gruntowego lub listu rentowego na okaziciela, wnioskodawca winien uwarogodnić, że od upływu czasokresu, oznaczonego w § 801 kodeksu cywilnego, nie przedłożono zapisu długu albo listu oraz że roszczenia sądowe nie dochodzą. Jeżeli nastąpiło przedłożenie lub sądowe dochodzenie, wymagane jest uwarogodnienie przepisane w ust. 1.

Celem uwarogodnienia, w wypadkach wymienionych w ust. 1 i 2 wystarcza zastępujące przysięgę zapewnienie wnioskodawcy, co jednak nie uchybia prawu sądu do zarządzenia innych dochodzeń.

W wywołaniu należy zagrozić, że ujemnym skutkiem prawnym będzie wykluczenie wierzyciela z jego prawem.

Jeżeli wywołanie wydaje się na wniosek jednej z osób uprawnionych według ust. 2 § 984, należy z urzędu zawiadomić o niem wierzyciela.

§ 987. W przypadku wymienionym w § 1171 kodeksu cywilnego, wnioskodawca przed wdrożeniem postępowania winien oświadczyć gotowość zdeponowania kwoty należnej wierzycielowi.

W wywołaniu należy zagrozić, że ujemnym skutkiem prawnym będzie, iż wierzyciel po zdeponowaniu należnej mu kwoty będzie mógł żądać swego zaspokojenia tylko ze zdeponowanej kwoty zamiast z gruntu i że to prawo wygaśnie, jeżeli w przeciągu trzydziestu lat po wydaniu wyroku wykluczającego nie ogłosi się w urzędzie depozytowym.

Jeżeli wymagalność wierzytelności zależy od wypowiedzenia, czasokres wywoławczy przedłuża się o czasokres wypowiedzenia.

Wyrok wykluczający można wydać dopiero wówczas, gdy nastąpiło zdeponowanie.

IVa. Wywołanie celem wykluczenia uprawnionego przy ostrzeżeniu, prawie pierwokupu, ciężarze realnym i prawie zastawu na okrętach.

§ 988. Przepisy § 983, ust. 1 § 984, 985, ust. 1—4 § 986 i § 987 mają odpowiednie zastosowanie do postępowania wywoławczego, mającego na celu wymienione w §§ 887, 1104, 1112, 1269 kodeksu cywilnego wykluczenie osoby uprawnionej do ostrzeżenia, do pierwokupu, ciężaru realnego i prawa zastawu na okrętach.

W wypadkach, podanych w §§ 887, 1104, 1112 kodeksu cywilnego, uprawnionym do podania wniosku jest również ten, kto na podstawie przysługującego mu co do stopnia pierwszeństwa równego lub dalszego z kolei prawa może żądać zaspokojenia z gruntu, o ile uzyskał dla swego roszczenia wykonawcy

tytuł długu. O wywołaniu należy z urzędu zawiadomić właściciela gruntu.

V. Wywołanie celem wykluczenia wierzycieli spadku.

§ 989. W postępowaniu wywoławczem, mającem na celu wykluczenie wierzyciela spadku na podstawie § 1970 kodeksu cywilnego, stosują się niżej podane przepisy szczególne.

Dopuszczalność.

§ 990. Właściwym jest ten sąd powiatowy, do którego należą czynności sądu spadkowego. Jeżeli czynności owe przekazano innej władzy, a nie sądowi powiatowemu, właściwym jest ten sąd powiatowy, w którego okręgu ma siedzibę władza dla spraw spadkowych.

§ 991. Każdy spadkobierca, o ile nie odpowiada bez ograniczenia za zobowiązania spadku, uprawnionym jest do postawienia wniosku.

Do postawienia wniosku są również uprawnieni kurator spadku i wykonawca testamentu, jeżeli im przysługuje zarząd spadkiem.

Spadkobierca i wykonawca testamentu mogą postawić wniosek dopiero po przyjęciu spadku.

§ 992. Do wniosku należy dołączyć wykaz znanych wierzycieli spadku z wymienieniem ich miejsca zamieszkania.

Publiczne obwieszczenie.

§ 998. Nie należy wydawać wezwania wywoławczego, jeżeli postawiono wniosek o otwarcie upadłości spadku.

Wskutek otwarcia upadłości spadku postępowanie wywoławcze zostanie zakończone.

§ 994. Czasokres wywoławczy winien wynosić najwyżej sześć miesięcy.

Wezwanie wywoławcze należy z urzędu doręczyć wierzycielom spadku, których wymieniono sądowi spadkowemu i których miejsce zamieszkania jest znane. Doręczenie może nastąpić przez nadanie na pocztę.

§ 995. Wierzycielom spadku, którzy się nie zgłoszą, należy zagrozić w wywołaniu, że ujemnym skutkiem prawnym będzie, iż bez uchybienia ich prawu do pierwszeństwa przed zobowiązaniami z zachowków, zapisów i zleceń będą mogli żądać od spadkobiercy zaspokojenia tylko wówczas, gdy po zaspokojeniu niewykluczonych wierzycieli pozostanie jeszcze nadwyżka.

Zgłoszenie.

§ 996. Zgłoszenie wierzytelności winno zawierać podanie przedmiotu i zasady wierzytelności. Dokumenty dowodowe należy dołączyć w pierwopisie lub odpisie.

Sąd winien zezwolić na przejrzenie zgłoszeń każdemu, kto uwiarogodni prawny w tem interes.

Zbieg spadkobierców.

§ 997. Jeżeli jest kilku spadkobierców, wniosek podany przez jednego spadkobiercę i uzyskany przez niego wyrok wykluczający będzie miał skutki prawne także dla innych spadkobierców, co wszakże nie uchybia przepisom kodeksu cywilnego o nieograniczonej odpowiedzialności. Wierzycielom spadku, którzy się nie zgłoszą, należy też zagrozić ujemnym skutkiem prawnym, iż po podziale spadku każdy spadkobierca odpowiadać będzie tylko za część zobowiązania, odpowiadającą jego części spadkowej.

Każdy spadkobierca może nawet wówczas podać wniosek o wydanie wywołania z zagrożeniem ujemnym skutkiem prawnym, wskazanym w zdaniu 2 ust. 1, gdy za zobowiązania spadku odpowiada bez ograniczenia.

Spadkobiercy następnii.

§ 998. Na wypadek dziedziczenia następnego przepis, zawarty w zd. 1 ust. 1 § 997, ma odpowiednie zastosowanie do spadkobierców poprzednich i następnych.

Małżonkowie.

§ 999. Jeżeli spadkobierczynią jest żona, a spadek należy do mienia wniesionego lub łącznego, tak żona jak i mąż mogą

żądać wywołania, nie potrzebując do tego przyzwolenia drugiej strony. To samo stosuje się również po ustaniu wspólności, gdy spadek należy do mienia łącznego. Wniosek podany przez jednego z małżonków i uzyskany przez niego wyrok wykluczający mają skutki prawne także dla drugiego małżonka.

Nabywcy spadku.

§ 100. Jeżeli spadkobierca spadek sprzedał, wywołania mogą żądać tak nabywca, jak i spadkobierca. Wniosek podany przez jedną stronę i uzyskany przez nią wyrok wykluczający mają skutki prawne także dla drugiej strony, co wszakże nie narusza przepisów kodeksu cywilnego o nieograniczonej odpowiedzialności.

Przepisy powyższe mają odpowiednie zastosowanie, gdy kto sprzeda spadek, nabyty przez umowę, lub gdy kto w jaki inny sposób zobowiąże się do zbycia spadku, jaki na niego przeszedł lub jaki on w inny sposób nabył.

Va. Wywołanie celem wykluczenia wierzycieli łącznych.

§ 1001. W razie trwającej nadal małżeńskiej wspólności majątkowej, przepisy §§ 990—996, 999, 1000 mają odpowiednie zastosowanie do postępowania wywoławczego, mającego na celu dopuszczalne według ust. 2 § 1489 i § 1970 kodeksu cywilnego wykluczenie wierzycieli łącznych.

VI. Wywołanie celem wykluczenia wierzycieli okrętu.

§ 1002. Względem postępowania wywoławczego, mającego na celu wykluczenie wierzycieli okrętu na podstawie § 765 kodeksu handlowego i § 110 ustawy dotyczącej prywatno-prawnych stosunków żeglugi wewnętrznej, obowiązują niżej podane przepisy szczególne.

Właściwym jest sąd, w którego okręgu znajduje się port ojczysty lub miejsce przynależności okrętu.

Jeżeli okręt podlega wpisowi do rejestru okrętowego, wniosek można podać dopiero po dokonaniu wpisu zbycia okrętu.

Wnioskodawca winien podać znane sobie wierzytelności wierzycieli okrętu.

Czasokres wywoławczy musi wynosić najmniej trzy miesiące.

Niezgłaszającym się wierzycielom okrętu należy w wywołaniu zagrozić ujemnym skutkiem prawnym, że ich prawa zastawu wygasną, o ile ich wierzytelności nie są znane wnioskodawcy.

VII. Wywołanie w celu pozbawienia mocy dokumentów.

§ 1003. Względem postępowania wywoławczego, mającego na celu pozbawienie mocy dokumentu, obowiązują niżej podane przepisy szczególne.

§ 1004. Przy papierach, które są wydane na okaziciela lub które mogą być przeniesione przez indos i są zaopatrzone w indos otwarty, dotychczasowy posiadacz zaginionego lub zniszczonego papieru ma prawo podać wniosek o wdrożenie postępowania wywoławczego

Co do innych dokumentów ma prawo podać wniosek ten kto na podstawie dokumentu może wystąpić ze swemi prawami.

§ 1005. Dla postępowania wywoławczego właściwym jest sąd tego miejsca, które jest wskazane w dokumencie jako miejsce wypełnienia. Jeżeli dokument nie zawiera takiego wskazania, właściwym jest sąd, w którym wystawca ma swoją ogólną podsądność, a w braku takiego sądu ten sąd, w którym wystawca miał swoją ogólną podsądność w czasie wystawienia dokumentu.

Jeżeli dokument został wystawiony co do jakiegoś prawa wpisanego do księgi wieczystej, wyłącznie właściwym jest sąd, w którym rzecz jest położona.

§ 1006. Zarząd wymiaru sprawiedliwości może przekazać jednemu sądowi powiatowemu załatwianie dla kilku okręgów sądów powiatowych wniosków o zarządzenie wywołania w celu pozbawienia mocy papierów na okaziciela. Na żądanie wnioskodawcy załatwia wniosek sąd według § 1005 właściwy.

Jeżeli wywołanie zarządzi inny sąd, a nie ten, który według § 1005 jest właściwym, wywołanie należy podać do publicznej wiadomości również za pomocą przybicia go na tablicy sądowej owego drugiego sądu.

Pozostają w swej mocy przepisy, uznające pewien oznaczony sąd powiatowy za wyłącznie właściwy dla postępowania wywoławczego, mającego na celu pozbawienie mocy zapisów długu na okaziciela, które wystawiło państwo lub należąca doń korporacja, fundacja lub zakład utworzony na mocy prawa publicznego, lub za którego zapłatę państwo przyjęło na siebie odpowiedzialność.

§ 1007. Celem uzasadnienia wniosku winien wnioskodawca:

1. dołączyć odpis dokumentu albo też podać istotną treść dokumentu i to wszystko, co jest potrzebne dla zupełnego rozpoznania tegoż ;
2. uwiarogodnić zgubę dokumentu oraz te okoliczności, od których zależy jego prawo do podania wniosku o wdrożenie postępowania wywoławczego ;
3. oświadczyć gotowość złożenia zapewnienia, zastępującego przysięgę, co do prawdziwości swych twierdzeń.

Publiczne obwieszczenie.

§ 1008. W wywołaniu należy wezwać posiadacza dokumentu, by najpóźniej w terminie wywoławczym zgłosił w sądzie swe prawa i przedłożył dokument. Należy zagrozić ujemnym skutkiem prawnym, że dokument będzie pozbawiony mocy.

§ 1009. Publiczne obwieszczenie wywołania dokonywa się przez przybicie na tablicy sądowej i w lokalu giełdy, jeśli ta istnieje w siedzibie sądu wywoławczego, oraz przez trzykrotne ogłoszenie w dziennikach wymienionych w ust. 2 § 204.

Sąd może nakazać, by ogłoszenie nastąpiło jeszcze w innych dziennikach i więcej razy.

Jeżeli wywołanie odnosi się do papieru na okaziciela i w dokumencie będzie zaznaczone lub jeśli postanowienia, na któ-

rych podstawie udzielono wymaganego zatwierdzenia przez państwo, przepisują, że obwieszczenie publiczne winno nastąpić również przez ogłoszenie w owych dziennikach. To samo stosuje się przy zapisach długu wystawionych przez państwo, jeśli ustawa przepisuje uskutecznienie publicznego obwieszczenia w wymienionych w niej dziennikach.

§ 1010. Dla papierów wartościowych, do których wydaje się od czasu do czasu kupony procentowe, rentowe lub dywidendowe, termin wywoławczy należy tak wyznaczyć, aby do chwili terminu stał się płatny pierwszy z rzędu kupon procentowy, rentowy lub dywidendowy, wydany od chwili uwiarogodnienia zgubienia, i aby od czasu jego płatności upłynęło sześć miesięcy.

Przed wydaniem wyroku wykluczającego, wnioskodawca winien przedstawić zaświadczenie odnośnej władzy, kasy lub zakładu, wystawione po upływie wyżej wymienionego czasokresu sześciomiesięcznego, stwierdzające, że od czasu uwiarogodnienia zguby dokument nie został im przedłużony celem wydania nowych kuponów, i że nowych kuponów prócz wnioskodawcy nikomu nie wydano.

§ 1011. Względem papierów wartościowych, do których ostatecznie wydane zostały kupony procentowe, rentowe lub dywidendowe, okres czasu, dłuższy niż cztery lata, wystarcza, że termin wywoławczy tak będzie wyznaczony, iżby od czasu uwiarogodnienia zgubienia, do chwili tegoż terminu, z pośród ostatnio wydanych kuponów stały się płatne owe kupony za cztery lata i aby od czasu wymagalności ostatniego z nich upłynęło sześć miesięcy. Nie bierze się pod uwagę kuponów za te okresy czasu, za które nie płaci się odsetek rent lub dywidend.

Przed wydaniem wyroku wykluczającego podający wniosek winien przedstawić zaświadczenie, wystawione po upływie wyżej wymienionego sześciomiesięcznego czasokresu przez od-

nośną władzę, kasę lub zakład, że kuponów płatnych za wymienione cztery lata i ewentualnie później płatnych nie przedłożył nikt inny, oprócz wnioskodawcy. Jeżeli od czasu zarządzenia wywołania nastąpiło wydanie nowych kuponów, świadectwo musi zawierać także dane, wymienione w ust. 2. § 1010.

§ 1012. Przepisy §§ 1010, 1011 nie mają zastosowania, jeżeli wnioskodawca przedłoży kupony procentowe, rentowe lub dywidendowe, których wymagalność według przepisów powyższych musiałaby być nastąpić. Przedłożenie kuponów równoznaczne jest z przedłożeniem świadectwa odnośnej władzy, kasy lub zakładu, że podający wniosek przedłożył im wymagalne kupony.

§ 1013. Dla papierów wartościowych, do których zostały wydane kupony procentowe, rentowe lub dywidendowe, lecz się ich już więcej wydawać nie będzie, należy — jeśli nie zachouzą przesłanki wymienione w §§ 1010, 1011 — termin wywoławczy tak wyznaczyć, aby od chwili wymagalności ostatnio wydanego kuponu do powyższego terminu upłynęło sześć miesięcy.

§ 1014. Jeżeli w skrypcie dłużnym podano czas płatności, który jeszcze nie nadszedł w chwili pierwszego ogłoszenia wywołania w Monitorze Polskim, i jeśli nie zachodzą przesłanki wymienione w §§ 1010—1013, należy termin wywoławczy tak wyznaczyć, aby od dnia płatności upłynęło sześć miesięcy.

§ 1015. Czasokres wywoławczy musi wynosić conajmniej sześć miesięcy. Terminu wywoławczego nie można wyznaczyć na okres czasu dłuższy, niż jeden rok; dopóki nie można wyznaczyć tak bliskiego terminu, wezwanie wywoławcze nie jest dopuszczalne,

Zgłoszenie.

§ 1016. Jeżeli posiadacz dokumentu zgłosi swe prawa przed terminem wywoławczym i przedłoży dokument, sąd winien zawiadomić o tem podającego wniosek i zezwolić mu na przejście dokumentu w ciągu czasokresu, który należy wyznaczyć. Na wniosek posiadacza dokumentu należy wyznaczyć termin dla przedłożenia tegoż dokumentu.

Wyrok wykluczający.

§ 1017. W wyroku wykluczającym należy uznać dokument za pozbawiony mocy.

Wyrok wykluczający należy w jego istotnej treści ogłosić w Monitorze Polskim. Przepisy ust. 3 § 1009 mają odpowiednie zastosowanie.

W podobny sposób należy dokonać ogłoszenia wyroku, wydanego na skutek skargi zaczepiającej, po uprawomocnieniu się, o ile na jego podstawie zostało uchylone pozbawienie mocy.

§ 1018. Ten, kto uzyskał wyrok wykluczający, ma prawo dochodzić, swych praw z dokumentu przeciwko temu, kto jest z dokumentu zobowiązany.

Jeżeli wyrok wykluczający uchylono na skutek skargi zaczepiającej, świadczenia dokonane przez zobowiązanego na podstawie wyroku mają skutki prawne także względem osoby trzeciej, w szczególności względem wnoszącego skargę zaczepiającą, chyba, że zobowiązany w czasie świadczenia wiedział o uchyleniu wyroku wykluczającego.

Zamknięcie wypłat.

§ 1019. Jeżeli postępowanie wywoławcze ma na celu pozbawienie mocy papieru opiewającego na okaziciela, sąd na wniosek winien wydać wystawcy i wymienionym w papierze i przez wnioskodawcę instytucjom, mającym dokonać zapłatę, zakaz uskutecznienia świadczeń posiadaczowi papieru, a w szczególności zakaz wydawania nowych kuponów procentowych, rentowych lub dywidendowych albo talonów (zamknięcie wypłat); z zakazem tym należy połączyć zawiadomienie o wdrożeniu postępowania wywoławczego. Zakaz należy ogłosić publicznie w taki sam sposób, jak wywołanie.

Zakaz wydany wystawcy ma skutki prawne także wobec kas, nie wymienionych w papierze.

Zakaz nie dotyczy wykupu kuponów procentowych, rentowych lub dywidendowych, wydanych przed zakazem.

§ 1020. Jeżeli natychmiastowe wdrożenie postępowania wywoławczego według zd. 2 § 1015 jest niedopuszczalne, sąd

na wniosek winien zarządzić zamknięcie wypłat już przed wdrożeniem postępowania, o ile zachodzą inne podstawy konieczne dla wdrożenia postępowania. Do wniosku stosują się przepisy, podane w ust. 1 § 947. Zakaz należy ogłosić publicznie stosownie do przepisów § 948.

§ 1021. Przedłożenie świadectwa, przepisanego w ust. 2 § 1010, jest wymagane, jeżeli zamknięcie wypłat zarządzono po uwiarogodnieniu zagubienia lecz przed wydaniem kuponów procentowych.

§ 1022. Zakaz wypłaty należy z urzędu uchylić, jeżeli zagubiony papier postanie przedłożony sądowi, albo postępowanie wywoławcze zostanie załatwione w inny sposób bez wydania wyroku wykluczającego. To samo stosuje się, gdy zakaz wypłaty wydano przed wdrożeniem postępowania wywoławczego, a nie podano wniosku o wdrożenie w przeciągu sześciu miesięcy od usunięcia przeszkody nie pozwalającej na to wdrożenie. Jeżeli wywołanie albo zakaz wypłaty zostały publicznie ogłoszone, należy w Monitorze Polskim z urzędu ogłosić zakończenie postępowania lub uchylenie zakazu wypłaty.

W razie przedłożenia papieru, należy zakaz wypłaty uchylić dopiero wtedy, gdy stosownie do § 1016 zostanie udzielone wnioskodawcy zezwolenie na przejrzenie go.

Przeciw uchwale, uchylającej zakaz wypłaty, przysługuje natychmiastowe zażalenie.

Dokumenty, zawierające postanowienie, że świadczenie może nastąpić na rzecz każdego okaziciela.

§ 1023. Jeżeli postępowanie wywoławcze ma na celu pozbawienie mocy dokumentu tego rodzaju, jaki jest wskazany w § 808 kodeksu cywilnego, wówczas mają odpowiednie zastosowanie przepisy § 1006, ust. 3 § 1009, zd. 2 ust. 2 § 1017 i §§ 1019—1022. Ustawy mogą zawierać odrębne przepisy o podaniu do powszechnej wiadomości wywołania i ogłoszeń, przepisanych w ust. 2 i 3 § 1017 i w §§ 1019, 1020, 1022, jakoteż o czasie kresie wywoławczym.

VIII. Zastrzeżenia ustaw.

§ 1024. Względem wywołań, dokonanych na podstawie §§ 887, 927, 1104, 1112, 1162, 1170, 1171 i 1269 kodeksu cywilnego, jak również na podstawie § 765 kodeksu handlowego oraz art. 110 ustawy, dotyczącej prawno-prywatnych stosunków żeglugi wewnętrznej, mogą ustawy stanowić o sposobie podania do powszechnej wiadomości wywołania i wyroku wyłączającego oraz czasokresu wywoławczego odmiennie, aniżeli jest to przepisane w §§ 948, 950 i 956.

Względem wywołań dokonywanych na podstawie § 1162 kodeksu cywilnego, mogą ustawy stanowić o sposobie podania do powszechnej wiadomości wywołania, wyroku wyłączającego, oraz wyroku, wskazanego w ust. 3 § 1017, jak również o czasokresie wywoławczym odmiennie, aniżeli jest to przepisane w §§ 1009, 1014, 1015 i 1017.

§ 3. Przepisy kodeksu postępowania cywilnego o głosowaniu i naradzie sędziów, o wyłączeniu sędziego, o oznaczeniu sądu właściwego przez Sąd Najwyższy, o czasie trwania właściwości sądu, o sporach o właściwość sądu, tudzież o przeniesieniu czynności sądowych na sędziego wyznaczonego lub na sąd wezwany mają odpowiednie zastosowanie do spraw innych niż sporne.

Art. XXXII.

Uchyła się art. 45 i 46 kodeksu handlowego o dowodzie z ksiąg handlowych.

Art. XXXIII.

Pozostają w mocy zawarte w ustawach i przepisach szczególnych postanowienia o właściwości sądu, postępowania i o sądach polubownych, a zwłaszcza:

1) przepisy kodeksu cywilnego z dnia 18-go sierpnia 1896 r. o przysiędze wyjawienia:

Kodeks cywilny z dnia 18-go sierpnia 1896 r.

Przysięga wyjawienia.

a) przy zarządach:

§ 259. Kto jest obowiązany do złożenia rachunku z zarządu połączonego z dochodami i wydatkami, winien przedłożyć uprawnionemu rachunek, zawierający uporządkowane zestawienie dochodów albo wydatków, i o ile mają być przedłożone dokumenty, te dokumenty przedłożyć.

Jeśli istnieje podstawa do przyjęcia, że zamieszczone w rachunku zapodania w przedmiocie dochodów, nie zostały uczynione z wymaganą troskliwością, winien zobowiązany na żądanie złożyć w tym względzie przysięgę wyjawienia:

że on wedle najlepszej wiedzy dochody tak wyczerpująco zapodał, jak tylko był w stanie to uczynić.

W sprawach mniejszego znaczenia, niema obowiązku do złożenia przysięgi wyjawienia.

b) Przy ogółach.

§ 260. Kto jest obowiązany do wydania ogółu przedmiotów, albo do udzielenia wyjaśnień o stanie takiego ogółu, winien przedłożyć uprawnionemu spis składu.

Jeżeli istnieje podstawa do przyjęcia, że spis nie został sporządzony z wymaganą troskliwością, winien zobowiązany złożyć w tym względzie przysięgę wyjawienia:

że on wedle najlepszej wiedzy star tak wyczerpująco zapodał, jak tylko był w stanie to uczynić.

Przepis § 259 ustęp 3 ma tu zastosowanie.

c) właściwy sąd.

§ 261. Przysięgę wyjawienia należy, o ile takowa nie ma być złożoną przed sądem procesowym, złożyć przed sądem powiatowym miejsca, w którym należy wykonać obowiązek do złożenia rachunku albo do przedłożenia spisu. Jeżeli zobowiązany

ma swoje miejsce zamieszkania albo swoje miejsce pobytu w kraju, natenczas może on złożyć przysięgę przed sądem grodzkim miejsca zamieszkania lub pobytu.

Sąd może postanowić stosownie do okoliczności odpowiednią zmianę rotę przysięgi.

Koszty odebrania przysięgi ma ponosić ta strona, która żąda złożenia przysięgi.

U w a g a : Co do przysięgi wyjawienia zobacz także paragrafy 402, 444, 666, 675, 681, 713, 740, 799, 1374, 1421, 1546, 1799, 1839, 1978, 2006, 2011, 2027, 2028, 2057, 2127, 2130, 2136, 2218, 2314 i 2362 kodeksu cywilnego, oraz § 147 ust. wpraw. kod. cyw.

2) § 371 ust. ost. kodeksu handlowego o miejscowej właściwości sądu;

§ 371. ust. ost. kodeksu handlowego.

Skargę na zezwolenie zaspokojenia¹⁾ można wnieść do sądu, w którego okręgu wierzyciel ma swoją ogólną podsądność według miejsca zakładu ubocznego.

¹⁾ swego roszczenia z przedmiotu zatrzymanego.

3) § 48 i 64 ustawy z dnia 30. maja 1908 r. (Dz. U. Rzeszy str. 263) o umowie ubezpieczenia, dotyczące właściwości sądu, tudzież sądu polubownego (biegłych);

Ustawa z 30/V. 1908 r.

§ 48. Jeżeli agent ubezpieczeniowy przy umowie pośredniczył, albo ją zawarł, to dla skarg, jakie ze stosunku ubezpieczenia przeciwko ubezpieczającemu podniesione zostaną, właściwym jest sąd miejsca, gdzie agent w czasie pośredniczenia albo zawarcia miał siedzibę przemysłową albo w braku takiej siedziby, gdzie miał swoje miejsce zamieszkania.

Właściwość uzasadniona wedle ust. 1. nie może być przez umowę wykluczona.

§ 64. Jeżeli wedle umowy poszczególne przesłanki rosz-

czenia z ubezpieczenia albo wysokość szkody mają być ustalone przez znawców, natenczas to wydane ustalenie nie jest wiążącym, jeżeli ono oczywiście od rzeczywistego stanu rzeczy znacznie odbiega. Ustalenie następuje w tym wypadku przez wyrok. To samo odnosi się do wypadków jeżeli znawcy nie mogą wydać ustalenia, nie chcą, lub zwlekają.

Jeżeli wedle umowy znawcy mają być zamianowani przez sąd, to do ich zamianowania jest ten sąd grodzki właściwy, w którego okręgu szkoda powstała.

Wyraźną umową uczestników może być uzasadnioną właściwość innego sądu. Zaczepienie zarządzenia którem do wniosku o zamianowanie znawców się przychyłono, jest wykluczone.

Umowa, którą odstępuje się od przepisu ustępu 1. zdanie 1. jest nieważna.

4) § 38 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8. lipca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 447) o stosunku służbowym pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” dotyczący właściwości sądów w Toruniu dla spraw o ustalenie nieistnienia roszczeń przedsiębiorstwa:

Rozp. Rady Ministrów z 8 VII. 1929.

§ 38. Pracownik, którego ostatecznym orzeczeniem administracyjnym zobowiązano do zwrotu szkody, może w terminie miesięcznym po doręczeniu tego orzeczenia wystąpić na drodze sądowej przeciw P. K. P. z powództwem o ustalenie, że roszczenie P. K. P. nie istnieje wogóle lub w stosunku do niego w całości lub części. W sporze tym obowiązek udowodnienia istnienia winy i szkody ciąży na P. K. P.

Dla tego rodzaju powództw, wnoszonych przez pracowników na terenie Wolnego Miasta Gdańska, posiadających obywatelstwo polskie, właściwe są sądy rzeczowo-właściwe w Toruniu.

Powództwo sądowe nie wstrzymuje wykonania orzeczenia administracyjnego.

5) przepisy o komisjach pojednawczo-rozjemczych, przewidzianych ustawą z dnia 23. grudnia 1918 r. (Dz. U. Rzeszy str. 1546), ze zmianami wynikającymi z rozporządzeń z dnia 4. czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 585), z dnia 15. lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 643), z dnia 15. października 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 866) i z dnia 30 kwietnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 312), o ile dotyczą rozpatrywania sporów indywidualnych, przewidzianych ustawą z dnia 9-go lutego 1920 r. o radach zakładowych (Dz. U. Rzeszy str. 420);

Rozporządzenie z 23/XII. 1918.

III. ROZDZIAŁ.

Jednanie sporów.

§ 15. W celu jednania sporów ze stosunku pracy, będą utworzone, aż do odmiennego uregulowania prawnego, z zastrzeżeniem § 19 tego rozporządzenia dla okręgów komisji pojednawczo-rozjemczych, ustanowionych w myśl ustawy o służbie pomocniczej (§ 9 ust. 2 i § 10 ust. 3), zamiast utworzonych albo dopuszczonych, nowe komisje pojednawczo-rozjemcze w siedzibie dotychczasowych wedle następujących przepisów :

Komisje pojednawczo-rozjemcze składają się z dwóch stałych i jednego niestałego przedstawiciela pracodawców i pracowników swego okręgu. Oprócz tego może być powołany bezstronny przewodniczący, wedle ustępu 4 tego paragrafu.

Stali przedstawiciele pracodawców i pracowników w dawnych komisjach pojednawczo-rozjemczych i ich zastępcy wstępują w tym samym charakterze do nowych komisji. W miejsce ustępujących stałych przedstawicieli i ich zastępców powołuje centralna władza krajowa państwa związkowego, na obszarze którego znajduje się siedziba komisji pojednawczo-rozjem-

czej, innych przedstawicieli i ich zastępców, o ile możliwe na podstawie list proponowanych przez związki gospodarcze pracodawców i pracowników.

O ile komisja pojednawczo-rozjemcza postanowi, prowadzić sprawy bez udziału bezstronnego przewodniczącego, w tym wypadku wybiera przewodniczącego i jego zastępcę z grona stałych zastępców pracodawców lub pracowników tej komisji. W innym wypadku wybiera komisja bezstronnego przewodniczącego i takiegoż jego zastępcę. Wydział może postanowić powołanie bezstronnego przewodniczącego dla poszczególnych wypadków i wybiera go wtedy każdorazowo. We wszystkich tych wypadkach następuje powzięcie uchwały i wybór przez wszystkich stałych przedstawicieli a o ile oni są przeszkodzeni przez ich zastępców, większością głosów. W razie równości głosów albo w wypadku niedojścia wyboru do skutku, mianuje centralna władza krajowa (ustęp 3, zdanie 2) bezstronnego przewodniczącego i jego zastępcę.

Niestających przedstawicieli pracodawców i pracowników powołuje bezstronny przewodniczący, a jeżeli niema takiego, powołują ich stali przedstawiciele pracodawców i pracowników; o ile możliwe należy ich powoływać z pośród zainteresowanej w sporze grupy zawodowej, jak również z list, które mogą proponować związki gospodarcze pracodawców i pracowników. Dopuszczalne jest utworzenie osobnych wydziałów dla gospodarstwa rolnego i leśnego (izby orzekające).

§ 16. Jako stałych i niestałych przedstawicieli pracodawców i pracowników i ich zastępców można powoływać także kobiety. Zresztą do powołania i odmowy, jak i do stosunków, które przy wykonywaniu urzędowych czynności przez przedstawicieli zaistnieją mają zastosowanie postanowienia §§ 3 do 5, § 6 ust. 1, §§ 7 do 9, 12 obwieszczenia z 21 grudnia 1916 (Dz. U. Rzeszy str. 1411) i artykuł I. obwieszczenia z 13 listopada 1917 (Dz. U. Rzeszy str. 1039), z tem postanowieniem, t. e. dla rozstrzygnięcia zażaleń z § 5 ust. 3 wyżej powołanego obwieszczenia i dla usta-

lenia należytości z § 12 tegoż obwieszczenia właściwą jest centralna władza krajowa (§ 15 ust. 3 zdanie 2 tego rozporządzenia).

§ 17. Komisje pojednawczo-rozjemcze mają zawsze prowadzić rozprawy i głosować w składzie podanym w § 15 ust. 2 niniejszego rozporządzenia, a o ile powołany jest bezstronny przewodniczący pod jego kierownictwem.

Przewodniczący zastępuje komisję na zewnątrz, prowadzi sprawę bieżące, zwołuje posiedzenia i kieruje rozprawami.

Bezstronny przewodniczący ma równe prawo głosu z przedstawicielem pracodawców lub pracowników, przewodniczący wybrany z grona tych zastępców ma prawo głosu tylko w charakterze przedstawiciela swojej grupy.

§ 20. Do komisji pojednawczo-rozjemczych mogą się odwołać pracodawcy, wydziały pracowników i pomocników, przedstawiciele z § 12 niniejszego rozporządzenia, albo gdzie niema komisji lub przedstawicielstwa, pracownicy lub pomocnicy, jeżeli między stronami w sporach o wynagrodzenie lub inne stosunki pracy nie doszło do porozumienia i jeżeli obie strony nie odwołały się do sądu przemysłowego, sądu przemysłowego górniczego, sądu rozjemczego związku, lub sądu kupieckiego jako urzędu rozjemczego. Za zgodą uprawnionych do odwołania się ze strony pracodawców lub pracowników, mogą odwołać się do komisji pojednawczo-rozjemczych także gospodarcze związki pracodawców lub pracowników; o ile się rozchodzi o przeprowadzenie układów taryfowych, są one do tego samoistnie uprawnione.

W sporach, dla których na podstawie układu taryfowego albo innego porozumienia między pracodawcami a pracownikami właściwe są specjalne urzędy rozjemcze lub pojednawcze, należy odwołać się do tych urzędów, a tylko jeżeli one nie są czynne, do komisji pojednawczo-rozjemczych albo innych urzędów rozjemczych.

§ 21. Komisja pojednawczo-rozjemcza powinna też sama starać się o to, aby pertraktacje ugodowe odbywały się przed

nią, o ile obie strony odwołały się do innego urzędu rozjemczego lub o ile nie chodzi o urząd pojednawczy albo rozjemczy przewidziany w układzie taryfowym lub innym układzie.

W tym ostatnim wypadku, jeżeli żadna ze stron nie odwołała się do urzędu pojednawczego lub rozjemczego, wtedy komisja pojednawczo-rozjemcza powinna zwrócić uwagę zainteresowanym na to odwołanie się, a gdy odwołanie się nie dochodzi do skutku albo nie doprowadza do pertraktacji, powinna sama wdrożyć pertraktacje.

§ 22. Właściwą jest komisja pojednawczo-rozjemcza, w której okręgu zainteresowani pracownicy są zatrudnieni. Jeżeli ci są zatrudnieni w okręgach kilku komisji pojednawczo-rozjemczych, wtedy ta komisja jest właściwa do której się najpierw odwołano. W razie wątpliwości rozstrzyga państwowy urząd pracy, która z wielu komisji pojednawczo-rozjemczych do których się odwołano jest właściwa.

W ważnych wypadkach może państwowy urząd pracy sam przejąć przeprowadzenie postępowania pojednawczego i rozjemczego lub przekazać je innemu urzędowi pojednawczemu, a w szczególności związkowemu. W obu wypadkach muszą współdziałać jako ławnicy przy rozprawie i wydaniu orzeczenia rozjemczego przedstawiciele pracodawców i pracowników w równej liczbie.

§ 23. Przewodniczący komisji pojednawczo-rozjemczej jest uprawniony, celem rozpoczęcia rozprawy i w czasie jej trwania wzywać i przesłuchiwać osoby zainteresowane w sporze. Może on zagrozić na wypadek niestawiennictwa karą pieniężną do 100 marek, a w razie nieusprawiedliwionego niejawienia się karę tą nałożyć. Przeciw nałożeniu kary służy w przeciagu dwutygodniowego terminu od doręczenia orzeczenia nakładającego karę, zażalenie. Zażalenie rozstrzyga centralna władza krajowa (§ 15 ust. 3 zdanie 2 niniejszego rozporządzenia). Do ściągnięcia kary ma § 12 obwieszczenia z 21 grudnia 1916 (Dz. U. Rz.

str. 1411) w połączeniu z § 16 ust. 2 niniejszego rozporządzenia — odpowiednie zastosowanie.

Dopuszczalne jest zastępstwo osób zainteresowanych przez ich generalnych pełnomocników, prokurzystów albo zawiadawców, jak i przez przedstawicieli związków gospodarczych pracodawców lub pracowników.

§ 26. Jeżeli ugoda dojdzie do skutku należy jej treść ogłosić w obwieszczeniu, podpisanem możliwie przez wszystkich członków komisji pojednawczo-rozjemczej, o ile strony nie zgodziły się, że ogłoszenie nie ma mieć miejsca. O ile wedle § 20 ust. 1 zdanie 2 niniejszego rozporządzenia do komisji pojednawczo-rozjemczej odwołał się związek gospodarczy pracodawców lub pracowników, uprawnieni są do podpisania obwieszczenia ich upoważnieni przedstawiciele. To samo obowiązuje, jeżeli taki związek w porozumieniu z wydziałem pracowników lub pomocników albo jako ich pełnomocnik występował.

§ 27. O ile ugoda nie dochodzi do skutku, w tym wypadku winna komisja pojednawczo-rozjemcza wydać orzeczenie rozjemcze, które winno obejmować wszystkie sporne między stronami kwestje.

W wydaniu orzeczenia nie powinny współdziałać osoby, które są lub były zainteresowane w poszczególnej sprawie spornej jako pracodawcy albo jako członkowie wydziału pracowników, pomocników albo zastępstwa pracowników w myśl § 12 niniejszego rozporządzenia albo jako członkowie ze strony pracowników lub pomocników. Jeżeli przez to wydanie orzeczenia rozjemczego stanie się niemożliwym, wówczas winien przewodniczący zwrócić się do państwowego urzędu pracy o przekazanie sprawy innej komisji pojednawczo-rozjemczej albo innej instytucji rozjemczej.

Orzeczenie rozjemcze należy wydać także wtedy, jeżeli jedna ze stron nie stawia się albo nie rozprawia.

Orzeczenie rozjemcze zapada zwykłą większością głosów. O ile przy powzięciu orzeczenia głosy wszystkich przedstawi-

cieli pracodawców przeciwstawiają się głosom wszystkich przedstawicieli pracowników i niema bezstronnego przewodniczącego, w tym wypadku powinien przewodniczący ustalić, że orzeczenie rozjemcze nie doszło do skutku. To samo ma miejsce, jeżeli w razie nieobecności bezstronnego przewodniczącego ten wstrzymuje się od głosowania.

§ 28. Jeżeli orzeczenie rozjemcze doszło do skutku, wówczas należy je ogłosić obu stronom z wezwaniem do oświadczenia się w terminie, który ma być ustanowiony, czy poddają się orzeczeniu rozjemczemu. O ile w przeciągu wyznaczonego terminu nie oświadczone się, wtedy uznaje się orzeczenie za nieprzyjęte.

Po upływie terminu powinna komisja pojednawczo-rozjemcza wydać publiczne obwieszczenie podpisane możliwie przez wszystkich jej członków, które zawiera wydane orzeczenie rozjemcze oraz oświadczenia stron co do niego.

§ 29. O ile ani ugoda (§ 26 niniejszego rozporządzenia), ani orzeczenie rozjemcze nie doszły do skutku, powinien to ogłosić publicznie przewodniczący komisji pojednawczo-rozjemczej.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 1924 D. U. R. P. poz. 587, zmienia względnie uzupełnia niektóre postanowienia niemieckich rozporządzeń dotyczących demobilizacji gospodarczej w górnośląskiej części Województwa Śląskiego, a to rozporządzenia z dnia 8 listopada 1920 r. o środkach przeciwko zwijaniu i unieruchomieniu przedsiębiorstw (Dz. U. R. str. 1901) i rozporządzenia Ministra Pracy o przyjmowaniu i wydalaniu robotników i pracowników podczas okresu demobilizacji gospodarczej z dnia 12 lutego 1920 r. (Dz. U. R. str. 218) oraz w § 5 upoważnia Ministra Pracy i Opieki Społecznej do wydania jednolitego tekstu tych rozporządzeń z uwzględnieniem wprowadzonych zmian.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki społecznej z dnia 14 lipca 1924 Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 642 ustaliło w dodanym załączniku brzmienie rozp. niem. z dnia 8 listopada 1920 r. (Dz. U. R. str. 1901).

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki społecznej z dnia 15 lipca 1924 Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 643 ustaliło w dodanym załączniku nowe brzmienie niemieckiego rozporządzenia Ministra Pracy o wydalaniu i przyjmowaniu robotników i pracowników podczas okresu demobilizacji gospodarczej z dnia 12 lutego 1920 r. (Dz. U. Rzeszy Niem. str. 218).

Odnośne przepisy tego ostatniego rozporządzenia brzmią :

§ 21. Spory wynikłe przy stosowaniu § 12 w wypadkach wydaleń celem zmniejszenia liczby pracowników oraz § 13 rozstrzyga Minister Pracy i Opieki Społecznej lub osoba przez niego upoważniona (komisarz demobilizacyjny); dla pozostałych zaś sporów, wynikłych przy zastosowaniu niniejszego rozporządzenia, właściwy jest wydział pojednawczy, przewidziany w § 15 rozporządzenia o umowach zbiorowych, komitetach robotników i pracowników i o załatwianiu sporów z dziedziny pracy z dnia 23. grudnia 1918 r. (Dz. U. R. str. 1456) i to wyłącznie o ile spory dotyczą pretensji o ponowne przyjęcie (§§ 3 do 8 ust. 1 § 11) lub o przedłużeniu albo wznowienie stosunku pracy (§§ 10, 12 i 18). Właściwość terytorjalną wydziału określa siedziba zakładu lub biura przedsiębiorstwa.

Jeżeli przedsiębiorca odmówił ponownego przyjęcia lub wydalil bez wypowiedzenia z powodów, które według przepisów uprawniają do rozwiązania stosunku służbowego bez zachowania okresu wypowiedzenia, to wydział pojednawczy winien zawiesić postępowanie, jeżeli wobec odmowy ponownego przyjęcia lub wobec wypowiedzenia toczy się postępowanie sądowe lub jeżeli jedna ze stron wnosi o zawieszenie postępowania celem spowodowania orzeczenia sądowego. Postępowanie zostaje wznowione, jeżeli w ciągu czterech tygodni od zgłoszenia wniosku o zawieszenie nie zostanie udowodnione wniesienie skargi lub jeżeli zapadło prawomocne orzeczenie sądowe, odmawiające prawa do zwolnienia bez wypowiedzenia.

§ 22. Postępowanie przed wydziałem pojednawczym od-

bywa się według przepisów rozporządzenia z dnia 23. grudnia 1918 r. z zastrzeżeniem, że również poszczególni pracownicy mogą się odwoływać do wydziału pojednawczego.

Jeżeli żądanie przedłużenia lub wznowienia stosunku służbowego (§§ 10, 12 i 18) wnosi się łącznie ze sprzeciwem z mocy § 84 lub § 96 ust. 3 ustawy o radach załogowych, to w orzeczeniu rozjemczem czy to wydziału pojednawczego, czy też komisarza demobilizacyjnego (§ 21 ust. 1) winna być uwzględniona sprawa słuszności zgłoszonych żądań zarówno z mocy niniejszego rozporządzenia, jak i ustawy o radach załogowych.

§ 23. W sporach, w myśl § 21, może komisarz demobilizacyjny odwoływać się do wydziału pojednawczego i popierać sprawę jako strona, przez zgłaszanie wniosków i branie udziału w rozprawach.

§ 24. W wypadkach, gdy zatarg nabiera charakteru zagrożającego interesom państwowym, może Minister Pracy i Opieki Społecznej, względnie osoba przez niego upoważniona, uznać orzeczenie rozjemcze wydane zgodnie z § 21, za obowiązujące.

Jeżeli orzeczenie rozjemcze dotyczy ponownego przyjęcia lub wydalenia pracowników, Minister Pracy i Opieki Społecznej, względnie osoba przez niego upoważniona może wyznaczyć podlegających ponownemu przyjęciu lub dalszemu zatrudnieniu. Decyzja wydana w tym względzie jest ostateczną.

Jeżeli orzeczenie w wypadku § 22 ust. 2 głosi, że zarówno roszczenie z mocy niniejszego rozporządzenia, jak roszczenie z mocy ustawy o radach załogowych jest uzasadniona, to uznanie orzeczenia rozjemczego za obowiązujące ma ten skutek, że dalsze zatrudnianie pracownika winno odbywać się zgodnie z postanowieniami ustawy o radach załogowych. W tym wypadku poprzednie oświadczenie pracodawcy, że odmawia dalszego zatrudniania pracownika (§ 87 ust. 3 ustawy o radach załogowych) uważa się za niebyłe, wypłacone odszkodowanie winno być przez pracownika zwrócone lub zaliczone na poczet jego wynagrodzenia umownego.

Jeżeli orzeczenia rozjemcze w myśl ust. 1 i 2 uznane zostaje za obowiązujące, to uważane są za zawarte pomiędzy pracodawcami a pracownikami takie umowy o pracę, które odpowiadają treści orzeczenia rozjemczego o ile zaś orzeczenie to nie przewiduje unormowania tej sprawy, to umowom o pracę pracowników tej samej kategorii.

§ 25. W razie przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia przez wydział pojednawczy, komisarz demobilizacyjny jest uprawniony do zwrócenia sprawy wydziałowi pojednawczemu celem ponownego rozpatrzenia i rozstrzygnięcia.

§ 26. Jeżeli w wypadku wymienionym w § 27 ust. 4 rozporządzenia z d. 23. grudnia 1918 r. orzeczenie rozjemcze nie doszło do skutku, to komisarz demobilizacyjny może po ponownej rozprawie w wydziale pojednawczym spowodować wydanie orzeczenia rozjemczego. Przysługują mu przy tem uprawnienia bezstronnego przewodniczącego. Jeżeli taki przewodniczący istnieje, to nie bierze on udziału w danej rozprawie.

§ 27. W razie sporów o płace, pobory lub inne warunki pracy komisarzowi demobilizacyjnemu (Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej) lub osobie przez niego upoważnionej przysługują uprawnienia §§ 23—26 niniejszego rozporządzenia. Może on również zwracać się do komisji pojednawczych, które w myśl § 20 rozporządzenia z dnia 23. grudnia 1918 r. zastępują wydział pojednawczy.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15. października 1924 Dz. U. R. P. Nr. 93 poz. 866 zmieniło jedynie ustęp 1 § 24 rozp. Rady Min. z 15. lipca 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 65 poz 643) którą to zmianę w tym artykule uwzględniono.

6) przepisy o komisjach rozjemczych przewidzianych rozporządzeniem Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej z dnia 15 czerwca 1919 r. o urządzeniu inspektoratów pracy w rolnictwie i o załatwieniu zatargów pomiędzy pracodawcami a pra-

ownikami rolnymi (Tygodnik Urzędowy Naczelnej Rady Ludowej Nr. 31 poz. 98.)

(Nr. 98). Rozporządzenie, o urządzaniu Inspektoratu Pracy w Rolnictwie, i o załatwianiu zatargów pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi.

I. Inspektorat Pracy w Rolnictwie.

Art. 1. Nadzór nad należytem stosowaniem przepisów o ochronie pracy w rolnictwie powierza się :

a) Głównemu Inspektoratowi Pracy w Rolnictwie, tworzącemu osobny decernat przy prezesie regencji.

b) Okręgowym Inspektoratom Pracy w Rolnictwie.

Główny Inspektorat określa obwody Inspektoratów okręgowych.

Art. 2. Okręgowych Inspektorów Pracy w Rolnictwie mianuje Komisarjat Naczelnej Rady Ludowej.

Art. 3. Główny Inspektorat Pracy wykonywa zwierzchni nadzór i kieruje czynnościami Inspektorów Pracy.

Art. 4. Okręgowi inspektorowie pracy w rolnictwie ;

1. nadzorują wykonanie przez pracodawców i pracowników przepisów określających ich obowiązki i wzajemny stosunek ;

2. wydają zarządzenie dla wprowadzenia w życie przepisów i postanowień wydawanych przez Władze państwowe lub Główny Inspektorat Pracy, i mają nadzór nad wykonaniem tych przepisów i postanowień ;

3. przedsięwzięją środki dla zapobiegania zatargom pomiędzy pracodawcami i robotnikami, badając na miejscu wyniki niezadowolone i dążą do polubownego załatwienia sporu ;

4. nadzorują wykonanie przepisów o rozkładzie i długości dnia roboczego ;

5. zbierają, sprawdzają i zestawiają statystyczne dane, dotyczące warunków pracy i płacy, bytu robotników oraz wzajemnych stosunków pomiędzy pracodawcami i robotnikami.

Art. 5. Inspektorom pracy w rolnictwie służy po wylegitymowaniu się urzędową legitymacją, wystawioną przez Główny

Inspektorat pracy prawo wstępu do wszelkich przeznaczonych dla robotników urządzeń, mianowicie mieszkań i wszystkich oddziałów zakładów pracy. W sprawach, wchodzących w zakres działalności, mogą informować się u pracodawców lub ich zastępców i u wszystkich osób, zatrudnionych w gospodarstwie, o ile możliwości bez przeszkadzania w pracy.

Art. 6. Przepisy wykonawcze, mianowicie regulamin dla okręgowych inspektorów pracy w rolnictwie wyda Komisariat Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu.

II. Załatwianie zatargów pomiędzy pracodawcami i pracownikami rolnymi.

Art. 7. Zatargi pomiędzy pracownikami a pracodawcami rolnymi, nie załatwione przez strony mogą być załatwione przez okręgowych inspektorów pracy w rolnictwie lub przez powiatową komisję rozjemczą.

Art. 8. Na żądanie jednej ze stron inspektor pracy w rolnictwie wzywa do siebie obie strony osobiście lub ich delegatów dla wzajemnego porozumienia się stron i zawarcia ugody.

Pracowników reprezentuje Wydział Robotniczy (zob. rozporządzenie o Wydziałach Robotniczych) o ile pracownik na to się zgadza.

Art. 9. Strony względnie ich delegaci, którzy bez uzasadnionych powodów na wezwanie inspektora pracy w rolnictwie nie stawili się, podlegają grzywnie aż do 1000 mk.

Grzywnę wymierza Inspektor Okręgowy.

O zażaleniu rozstrzyga Główny Inspektorat.

Art. 10. Jeżeli nie dojdzie do zawarcia ugody w drodze, wskazanej w art. 8. oddaje inspektor pracy w rolnictwie na żądanie jednej ze stron sprawę do rozstrzygnięcia utworzonej w myśl art. 11. Komisji Rozjemczej Powiatowej, wyznaczając jej termin i miejsce zebrania.

Art. 11. Powiatowa Komisja Rozjemcza tworzy się na przeciąg dwóch lat.

Rok liczy się od 1. kwietnia.

Komisja Rozjemcza składa się:

1. z dwóch przedstawicieli pracodawców;
2. z dwóch przedstawicieli pracowników rolnych;
3. z przewodniczącego powołanego za zgodą obu stron.

W razie niedojścia stron do zgody co do osoby przewodniczącego wyznacza przewodniczącego Główny inspektorat pracy. Komisji Rozjemczej przysługuje prawo powoływania według własnego uznania rzeczoznawców bez prawa głosu.

Art. 12. Inspektor pracy w rolnictwie zarządza oddzielne wybory przedstawicieli pracowników i pracodawców. Pracodawcy i pracownicy każdej gminy i każdego samodzielnego obszaru dworskiego wybierają po jednym delegacie na dwa lata. Wybrani w ten sposób delegaci wybierają z pośród siebie na dwa lata na wezwanie Inspektora pracy w rolnictwie dwóch przedstawicieli do Komisji Rozjemczej oraz czterech zastępców.

Art. 13. Prawo wyborcze czynne mają wszyscy pracownicy bez różnicy płci utrzymujący się z pracy w rolnictwie, w leśnictwie, w ogrodnictwie i dziedzinach ściśle związanych z rolnictwem, o ile ukończyli lat 18; prawo wyborcze bierne posiadają osoby mające ukończonych lat 21 i nie pozbawionych wyrokiem sądowym praw obywatelskich. Ze strony pracodawców prawo czynne i bierne przysługuje osobom zatrudniającym robotników, wymienionych w zdaniu 1. art. niniejszego, nie pozbawionym wyrokiem sądowym praw obywatelskich. Przepisy wykonawcze dotyczące wyborów będą osobno wydane.

Art. 14. Osoby wybrane do Komisji Rozjemczej a uchylające się bez dostatecznych powodów od pełnienia swych obowiązków podlegają grzywnie aż do 1000 Marek.

Grzywnę wymierza przewodniczący.

O zażaleniu rozstrzyga Główny Inspektorat.

Art. 15. Wszelkie koszty związane z czynnościami Komisji Rozjemczej ponosi Państwo.

Art. 17. Postępowanie Komisji Rozjemczej podlega przepisom następującym :

1) dla prawomocności uchwał Komisji jest konieczny komitet Komisji,

2) postępowanie sprawdzania dowodów (badanie świadków, wyjaśnienia rzeczoznawców i t. d.) odbywa się publicznie po zażwaniu i w obecności stron, o ile się stawiły,

3) orzeczenia Komisji zapadają większością głosów po publicznych ustnych rozprawach stron,

4) strony mogą bronić swych interesów bezpośrednio przez swych delegatów (art 8) lub pełnomocników,

5) przewodniczący Komisji rozjemczej ma na posiedzeniach Komisji prawa przewodniczącego na posiedzeniach sądowych,

6) narady Komisji Rozjemczej są tajne,

7) protokoły, orzeczenia i postanowienia komisji winny być spisane i opatrzone podpisami członków Komisji,

8) pełnomocnictwa składane Komisji Rozjemczej są wolne od opłat stemplowych,

9) postępowanie jest bezpłatne,

10) Komisji Rozjemczej wolno w każdym stadjum postępowania wznowić starania okolo polubownego załatwiania sporów.

Właściwą dla rozstrzygnięcia sporów jest Komisja w której okręgu zainteresowani pracownicy są zatrudnieni.

Względem słuchania świadków i rzeczoznawców mają przepisy odnośnej ustawy postępowania cywilnego odpowiednie zastosowanie.

Komisja nie jest zobowiązana zaprzysięgać świadków i rzeczoznawców.

Art. 17. Członek Komisji bezpośrednio interesowany w danym sporze nie może brać udziału w rozstrzyganiu tego sporu.

Art. 17. Orzeczenie Komisji Rozjemczej obowiązuje strony na okres czasu przewidziany w postępowaniu Komisji, nie może

jednak przekroczyć terminu danego kontraktu pracy. Od chwili powstania sporu aż do ostatecznego rozstrzygnięcia przez Komisję Rozjemczą, dotychczasowy kontrakt pracy jest obowiązujący.

Przewodniczący Komisji winien na jej żądanie opublikować prawomocny wyrok Komisji, lub wynik polubownego załatwienia sprawy, zaś w każdym przypadku doręczyć go obu stronom i opatrzyć klauzulą egzekucyjną.

Art. 19. Powstałe na podstawie ugody lub orzeczenia Komisji Rozjemczej umowy pracy podlegają ogólnym przepisom prawa cywilnego i przepisom o umowie pracy w szczególności. Niewykonanie obowiązków pociąga za sobą konsekwencje, przewidziane w prawie cywilnem, w szczególności zaś w razie uznania umowy przez Sąd za rozwiązaną z winy pracowników, przewidzianą przez ustawę utratę praw, wynikających z umowy.

Art. 20. Po ogłoszeniu wyroku Przewodniczący Komisji wzywa strony do oświadczenia się, czy wyrok przyjmują. Na żądanie każdej ze stron wyznacza Komisja termin do oświadczenia się, jednakże nie dłuższy jak 7 dni. Jeżeli w tym terminie żadna strona nie zgłosi piśmiennego sprzeciwu do rąk przewodniczącego, wyrok staje się prawomocnym. W przeciwnym razie Przewodniczący Komisji odsyła natychmiast akta sprawy Komisarjатовi Naczelnej Rady Ludowej względnie prawnemu zastępcy do rozstrzygnięcia, którego orzeczenia są ostateczne.

Art. 21. Przepisy wykonawcze w myśl rozdziału 2. wyda Komisarjat Naczelnej Rady Ludowej.

Poznań, dnia 15. czerwca 1919.

Komisariat Naczelnej Rady Ludowej.

W. Korfanty. *A. Poszwiński.*

Art. XXXIV.

Sposoby zabezpieczenia powództwa są te same, jakie są przewidziane w przepisach egzekucyjnych dla zarządzeń tymczasowych i aresztów.

Art. XXXV.

Ustna umowa o sąd polubowny gaśnie, jeżeli w ciągu roku od wejścia w życie rozporządzenia niniejszego sąd polubowny nie wydał wyroku ani nie zawarto ugody przed tym sądem.

Rozdział V.

Przepisy przechodnie.**Art. XXXVI.**

Sprawy, wszczęte przed dniem wejścia w życie kodeksu postępowania cywilnego, rozpoznawać należy aż do ukończenia według przepisów dotychczasowych.

O wszczęciu sprawy decyduje dzień, w którym wpłynął do sądu pozew lub inne pismo rozpoczynające postępowanie.

Art. XXXVII.

Sprawy, w których w pierwszej instancji nastąpiło zawieszenie postępowania (zawieszenie, przerwa, spoczywanie), w razie ich podjęcia po wejściu w życie kodeksu postępowania cywilnego prowadzi się nadal według przepisów tego kodeksu z uwzględnieniem już dokonanych czynności procesowych i zebranego materiału.

Przepis powyższy nie ma zastosowania, jeżeli dalsze postępowanie miałyby się odbyć w trybie, którego kodeks postępowania cywilnego nie zna.

Art. XXXVIII.

Art. 208 kodeksu postępowania cywilnego stosuje się także w sprawach wszczętych przed wejściem tego kodeksu w życie. Jeżeli zawieszenie

(spoczywanie) nastąpiło przed tym dniem, termin trzyletni liczy się od dnia wejścia w życie kodeksu postępowania cywilnego.

Na obszarze sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie termin trzyletni liczy się w myśl art. 689 ustawy postępowania cywilnego.

Art. XXXIX.

Przepis art. 272 kodeksu postępowania cywilnego, ograniczający dowód ze świadków przeciwko osnowie lub ponad osnowę dokumentu nie będzie miał zastosowania do czynności stwierdzonej dokumentem, sporządzonym przed wejściem w życie kodeksu postępowania cywilnego, jeżeli czynność podlega prawu obowiązującemu na obszarze sądów apelacyjnych w Krakowie, Katowicach, Lwowie, Poznaniu i Toruniu.

Art. XL.

W sprawach, toczących się według przepisów francuskiej procedury cywilnej, sąd wyznaczy stonom roczny termin do złożenia w sądzie akt procesowych. W razie niezłożenia akt w tym terminie sprawa ulega umorzeniu. Jeżeli akta zostały złożone, sprawę prowadzi się nadal według przepisów kodeksu postępowania cywilnego z uwzględnieniem już dokonanych czynności procesowych i zebranego materiału.

Art. XLI.

W sprawach wszczętych przed wejściem w życie kodeksu postępowania cywilnego w sądzie, według dotychczasowych przepisów niewłaściwym, postępowanie toczyć się będzie nadal przed tym

sądem, jeżeli jest on właściwy według kodeksu postępowania cywilnego.

Art. XLII.

W sprawach rozstrzygniętych według dotychczasowego prawa, wznowienie postępowania wszczęte po wejściu w życie kodeksu postępowania cywilnego odbywa się według przepisów tegoż kodeksu.

Art. XLIII.

W sprawach, rozstrzygniętych przez sąd polubowny przed wejściem w życie kodeksu postępowania cywilnego, postępowanie przed sądem państwowym odbywać się będzie według przepisów dotychczasowych.

Art. XLIV.

Na obszarach sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie, Wilnie, Poznaniu, Toruniu, tudzież sądu okręgowego w Katowicach, pozew o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania może być wniesiony w ciągu roku od daty zakłócenia lub utraty posiadania, jeżeli zdarzenia te nastąpiły przed wejściem w życie kodeksu postępowania cywilnego.

Art. XLV.

W okresie dziesięcioletnim, w którym według art. 273 prawa o ustroju sądów powszechnych jeden sędzia rozpoznaje sprawę w sądzie okręgowym, obowiązują przepisy następujące:

§ 1. Przepisy o prawach i obowiązkach przewodniczącego i sądu stosuje się do jednego sędziego.

§ 2. Sprawy, należące do jednego sędziego, sędzia może połączyć nawet wtedy, jeżeli wartość

dochodzonych roszczeń przewyższa dziesięć tysięcy złotych.

§ 3. Sąd, rozłączając roszczenia połączone w jednym pozwie, przekaze do rozpoznania jednemu sędziemu te z pośród rozłączonych roszczeń, które nie przekraczają dziesięciu tysięcy złotych.

Art. XLVI.

Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

O ileby do czasu wejścia w życie kodeksu postępowania cywilnego i rozporządzenia niniejszego nie zostały wydane przewidziane w nich rozporządzenia, stosować należy odpowiednio przepisy dotychczasowe.

Art. XLVII.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1-go stycznia 1933 r.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów i Minister

Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski.*

Minister: *J. Beck*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Kierownik Ministerstwa skarbu: *Ignacy Matuszewski*

Minister Sprawiedliwości: *St. Car*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia

Publicznego: *St. Czerwiński*

Minister Rolnictwa: *Leon J. Połczyński*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Kühn*

Minister Robót Publicznych: *Matakiewicz*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *A. Prystor*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i telegrafów: *Boerner.*

SPIS RZECZY.

	str
Rozdział I. Przepisy ogólne (art. I—XIV.)	3
Rozp. Prez. Rzeczp. z 9 XII. 1924	5
Przepisy kodeksów handlowych o obo- wiązku handlujących do przedstawi- enia ksiąg	9
Statut Banku Polskiego	10
Rozp. Prez. Rzeczp. o sądach pracy	10
Ustawa z 25 VII. 1925	27
„ „ 11 XI. 1924	28
Rozp. Prez. Rzeczp. z 7 II. 1928	31
„ „ „ z 28 XII. 1927	31
Ustawa z 23 III. 1929	40
„ z 15 VII. 1925	41
Przepisy o giełdowych sądach rozjemczych	41
„ o przemysłowo-handlowych są- dach polubownych	42
Ustawa z 19 V. 1920	42
„ z 28 XII. 1887, z 7 VII. 1921 i 30 I. 1924	44
Ordynacja ubezpieczeniowa z 19 VII. 1911	47
Rozp. Prez. Rzeczp. z 22 III. 1928	48
„ „ „ z 24 XI. 1927 i 22 III. 1928	48
Ustawa z 1 VIII. 1919, 11 III. 1921, 18 VII. 1924, 25 II. 1930, 23 I. 1920, 16 V. 1922	50
Ustawa z 15 VII. 1920	60
„ z 11 IV. 1924	62
Rozp. Prez. Rzeczp. z 3 XII. 1927	66

	str.
Ustawa z 19 IX. 1922	69
Rozdział II. Przepisy szczególne dla okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie (art. XV.—XXIV.)	74
Ustawa postępowania cywilnego	76
O stosowaniu i wykładni prawa przez sądy	76
O zabezpieczeniu powództwa i o wykonaniu wyroków sądowych	76
O postępowaniu incydentalnem	89
O postępowaniu wykonawczem	90
O warunkach i terminie dochodzenia odszkodowania od urzędników	94
O postępowaniu w sprawach małżeńskich i o prawość pochodzenia	96
Załącznik I, II. i III.	101
O postępowaniu sądowem zachowawczem	112
O ekscepcjach	133
O postępowaniach szczególnych	134
Przepisy przechodnie z 1917	161
Ustawa z 16 VII. 1925	161
Dekret z 8 II. 1919	162
Rozp. Prez. Rzeczp. z 16 III. 1928	164
Rozp. Prez. Rzeczp. z 7 III. 1928	165
Rozdział III. Przepisy szczególne dla okręgów sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie, oraz sądu okręgowego w Cieszynie (art. XXV—XXX).	170
Ustawa zaprowadzająca normę jurysdykcyjną z 1/VIII. 1895	171
Patent cesarski z 9/VIII. 1854	171, 176
Ustawa z 16 II. 1883	174
„ z 12/VII. 1872	175
Norma jurysdykcyjna z 1/VIII. 1895	177

Ustawa zaprowadzająca procedurę cywilną z 1/VIII. 1895	187
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 8/VI 1857	187
Procedura cywilna z 1/VIII. 1895	189
Ustawa z 27/IV. 1896	193
Kodeks handlowy	193
Ustawa z 23/XII. 1917	193
„ z 23/III. 1929	195
Nowela z 19/III. 1916	196
Rozporządzenie Min. Spraw. z 9/XII. 1897	196
„ cesarskie z 22 VII. 1915	202
Statut Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego we Lwowie wedle Rozp. Rady Ministrów z 17/II. 1928	203
Rozdział IV. Przepisy szczególne dla okręgów sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz sądu okręgowego w Katowicach (art. XXXI—XXXV)	204
Ustawa o ustroju sądownictwa	205
„ o postępowaniu cywilnem	205
O postępowaniu w sprawach małżeńskich	207
O postępowaniu w sprawach o ustalenie stosunku prawnego między rodzicami i dziećmi	213
O postępowaniu w sprawach o pozbawienie własnej woli	214
O postępowaniu wywoławczem	223
Kodeks cywilny z 18/VIII. 1896	242
„ handlowy	243
Ustawa z 30/V. 1908	243

	str
Rozporządzenie Rady Ministrów z 8/VII. 1929	244
Ustawa z 23/XII. 1918	245
Rozporządzenie Komisarjatu Naczelnej Rady ludowej z 15/VI. 1919	253
Rozdział V. Przepisy przechodnie	259
Spis rzeczy	263
Omyłki i uzupełnienia	267



Omyłki i uzupełnienia do Przepisów Wprowadzających.

Str. 10	wiersz 11	od góry	— zamiast K. P. C. ma być P. W. K. P. C.
„ 30	„ 5	„ „	do str. 31 wiersz 3 od góry skreślić
„ 32	„ 22	„ „	— zamiast nieruchość ma być nieruchomość
„ 42	„ 15	„ „	— zamiast zasadach ma być sądach
„ 45	„ 1	„ „	— zamiast oznaczył ma być oznaczył
„ 46	„ 11	„ „	— zamiast przyłączone ma być przyłączonem
„ 46	„ 12	„ „	— zamiast należące ma być należącym
„ 47	„ 6	„ dołu	— zamiast o ma być od
„ 49	„ 9	„ „	— zamiast Sądu ma być Rządu
„ 51	„ 6	„ „	— „ art. „ „ art. 3
„ 53	„ 10	„ góry	— „ postanewień ma być postanowień
„ 55	„ 6	„ dołu	— zamiast Urzędowych ma być Urzędowy
„ 55	„ 3	„ „	— zamiast nieprzebycia ma być nieprzybycia
„ 57	„ 8	„ góry	— zamiast ustawa ma być ustawy
„ 62	„ 9	„ dołu	— po słowie podstawie dodać przedstawienia
„ 76	„ 4	„ góry	— zamiast niejawności ma być niejasności

- Str. 76 wiersz 9 od dołu — zamiast **niesporego**
ma być **niespornego**
- „ 77 „ 4 „ góry — po słowie **wyroku**
dodać **sędziego pokoju**
- „ 77 „ 15 „ „ — zamiast **zwierzchność**
ma być **zwierzchność**
- „ 77 „ 3 „ dołu — zamiast **wyroku**
ma być **wyroków**
- „ 78 „ 6 „ góry — po **161** dodać **z zachowaniem**
przytem postanowień, wy-
luszczonych w art. 814-814⁶
- „ 81 „ 13 „ „ — zamiast **pocztowych** ma być
pocztowo - telegraficznych
- „ 86 „ 14 „ „ — zamiast **od** ma być **do**
- „ 91 „ 9 „ „ — „ **zostałe** „ „ **zostało**
- „ 91 „ 11 „ dołu — „ **wyjawienia się**
ma być **jawienia się**
- „ 94 „ 14 „ góry — zamiast **899** ma być **898**
- „ 97 „ 15 „ „ — „ **64¹** ma być **164¹**
- „ 98 „ 11 „ dołu — „ **o prawość**
ma być **przeciw prawości**
- „ 100 „ 15 „ — po cyfrze **1356¹** należy wstawić
wyrazy „**a które prowadzi się**
przed sądem okręgowym“
- „ 101 „ 2 „ góry — należy skreślić wyraz **o** a wyraz
o dodać po wyrazie **sporu**
- „ 104 „ 11 „ „ — zamiast **wysłanych**
ma być **wydanych**
- „ 107 „ 18 „ „ — po wyrazie **przedłożenis** wstawić
należy wyraz **stosownie**
- „ 110 „ 9 „ „ — zamiast cyfry **405** ma być **407**
- „ 110 „ 4 „ dołu — należy przed wyrazem **Na** wsta-
wić **§ 24**
- „ 111 „ 11 „ „ — zamiast **401** ma być **407**

- str.115 wiersz 5 od góry — po słowie **składa** dodać wyraz **się**
- „ 116 „ 13 „ „ — zamiast **przewidzianych**
ma być **przewidzianym**
- „ 116 „ 7 „ dołu — po słowie **wprowndzeniu** na-
należy dodać **w posiadanie**
- „ 116 „ 5 „ „ — zamiast **podania**
ma być **podanie**
- „ 116 „ 5 „ „ — po wyrazie **wprowadzenie go**
należy dodać wyrazy **w posia-
danie**
- „ 117 „ 3 „ góry — po wyrazie **majątku** należy do-
dać wyrazy **przez proszącego**
- „ 117 „ 15 „ „ — po słowie **jawi się** należy wsta-
wić wyraz **albo**
- „ 118 „ 7 „ dołu — zamiast **rolnych**
ma być **rodowych**
- „ 119 „ 13 „ „ — słowa **mocą którego uznaje**
prawo należy skreślić, a w miej-
tych słów wstawić wyraz **o prawie**
- „ 119 „ 12 „ „ — zamiast **powodach**
ma być **dowodach**
- „ 119 „ 9 „ „ — zamiast **1442** ma być **1443**
- „ 120 przed cyfrą **1460** należy wstawić nagłówek „**O upraw-
nieniu dzieci**“
- „ 122 wiersz 11 od dołu — zamiast **które** ma być **jeśli**
- „ 123 „ 10 „ góry — zamiast **1469**¹³ ma być **1460**¹³
- „ 123 „ 18 „ „ — zamiast **1469**⁸ ma być **1460**⁸
- „ 123 „ 14 „ dołu — po wyrazie **art. 2** należy dodać
wyraz **uw)**
- „ 123 „ 4 „ „ — po wyrazie **wniosku** należy
wstawić wyraz **i**
- „ 125 „ 2 „ dołu — zamiast **1460**¹⁷, **1460**¹⁹ ma być
1460¹⁷ — **1460**¹⁹ zaś po cyfrze
1460¹⁴ należy wstawić wyraz **i**

str. 128	wiersz 3 od dołu	— zamiast wzywa ma być wzywał zamiast właściciela ma być wierzyciela
„ 129	„ 14 „ „	— zamiast pełnomocnoctwa ma być pełnomocnictwa
„ 129	„ 8 „ „	— zamiast odnotuje ma być adnotuje
„ 134	„ 12 „ góry	— zamiast (ust.) ma być (uw.)
„ 139	„ 4 „ „	— „ 480 „ „ 490
„ 139	„ 17 „ dołu	— „ 482 „ „ 492
„ 149	„ 2 „ góry	— „ ma „ „ mu
„ 149	„ 19 „ „	— po wyrazie wprowadzenie należy dodać wyraz w posia- danie
„ 152	„ 14 „ „	— zamiast ocnienia ma być ocnieniu
„ 152	„ 14 „ dołu	— zamiast 923 ma być 922
„ 154	„ 10 „ góry	— „ usoby „ „ osoby
„ 167	„ 9 „ „	— słowo dochodzenia skreślić
„ 207	„ 1 „ „	— zamiast 697 ma być 607



BIBLIOTEKA P. B. R.

Oddział w Lublinie

Nr. 204



